

Vera et solida refutatio conviciorum et calumniarum, quas Jesuitæ duobus maledicentissimis libellis, tàm Latina quàm Germanica lingua Anno &c. 86. Ingolstadij editis, per orbem Christianum sparserunt. : Quorum alter titulum habet, Judicium Roberti Bellarmini Politiani, Societatis Jesu Theologi, de Libro, quem Lutherani vocant, Concordiæ. Alter vero per illius teutonicum interpretem & Paraphrasten, Petrum Hansonium evulgatus, inscribitur, Patefactio ingentis stultici[a]e, horribilium errorum, & palpabilium mendaciorum, Libri Concordiæ Lutheranorum.

<https://hdl.handle.net/1874/427112>

8e
5
VERA ET SOLIDA
REFVTATIO

CONVICIORVM
ET CALVMNIARVM, QVAS IE-
SVITÆ DVORVS MALEDICENTISSIMIS LI-
bellis, tàm Latina quàm Germanica lingua, An-
no, &c. 86. Ingolstadij editis, per orbem
Christianum sparserunt.

QVORVM ALTER *titulum habet*: Iudicium Roberti Bel-
larmini Policiani, Societatis Iesu Theologi, de Libro,
quem Lutherani vocant, Concordiæ.

ALTER VERO *per illius teutonicum interpretem & Paraphra-*
sten, Petrum Hansonium euulgatus, inscribitur: Patefactio in-
gentis stulticię, horribilium errorum, & palpabilium
mendaciorum, Libri Concordiæ Lutheranorum.

AD VNIVERSOS SALVTIS
aterna amantes commonefaciendos,

A
THEOLOGIS VVIRTEMBERGI-
CIS CONSCRIPTA.

Psalm. 54.

Viri sanguinum & dolosi, non dimidiabunt dies suos.

T V B I N G A E,
Apud Georgium Gruppenbachium,

M. D. LXXXVII.

DECA...
CONVICIONVM
ET CALVNIIVM QVARI

...
...
...

...
...
...

...
...

THEOLOGICVS VIRI TRIBERIS
...
...

...

...

ILLVSTRISSIMIS

ELECTORIBVS ET PRINCIPI-

BVS, ILLVSTRIBVS AC GENEROSIS COMITIBVS & BARONIBVS, CÆTERISQ; S. ROMANI IMPERII ORDINIBVS AMPLISSIMIS, NOBILITATE, SAPIENTIA, FORTITUDINE & DIGNITATE PRÆSTANTISSIMIS, AUGUSTANAM CONFESIONEM PROFITENTIBUS, DOMINIS NOSTRIS CLEMENTISSIMIS, DIVINAM GRATIAM,

pium zelum, & in agnita editaq; sinceræ fidei

confessione perpetuam constantiam,

ILLVSTRISSIMI ELECTORES

atq; Principes, Illustres ac Generosi Comites

& Barones, cateriq; Rom. Imperij Ordines

amplissimi, dignissimiq; quàm firma fide,

quàmq; pio ac laudabili zelo, coram inuictis-

simo Imperatore Carolo V. Illustrissima cel-

situdinis, Generosa Dominationis, ac amplitudinis vestra lau-

datissimi Maiores, in magnis illis Augusta celebratis Comitijis,

Anno &c. 30. fidei suæ Confessionem (quæ inde Augustana di-

ctæ est) de cunctis controuersis Religionis Christianæ Articulis,

contra Papatum, caterasq; damnatas hereses, summo dignita-

tis, fortunarum, atq; vitæ suæ periculo intrepidè & alacriter

ediderint: toti orbi notum est.

Quanquam autem multi hæcenus eam refellere conati

sint: per Dei tamen gratiam, in hunc vsq; diem inconcussa per-

mansit, vt quæ super immotâ inexpugnabilis verbi Dei petrâ

fundata est: contra quam ne inferorum quidem porta praua-

lebunt. Quod enim ad confutationem, quam in dictis comitijis

congregati Pontificij Theologi adornârunt, attinet: talis illa

fuit, vt etiam Papiſtas eius puduerit: nec vestra Confessionis

homines vllis precibus obtinere potuerint, vt ipsi vel legenda

vel videnda exhiberetur: nec aliud de ea consequi potuerunt,

)(2

quàm

Confessio August.
Imp. Carolo V. co-
ram vniuersis Impe-
rij Ordinibus exhibita.

Inconcussa & immo-
ta permanſit.

Math. 7. 16.

Papiſtas confutati-
onis suæ puduit.

Sleida lib. 7.

quàm quod inter celerem eius recitationem raptim calamis apprehenderunt.

Mendacia scriptorū
Papisticorum, in
Confessionem Aug.
gust. conficta.

Cum itaq; aduersarij nostri, & Papistica Religionis propugnatores, Confessionem uostram per veritatem nihil derogare aut detrahere possent: iam à multis usq; annis in hoc toti fuerunt, ut eam omnis generis figmentis, & impudentibus mendacijs apud suos suspectam & exosam redderent, quasi Augustana Confessionis Ordines, per quos illa exhibita est, iam totos

1. 40. annos nullum verum exemplar Confess. August. sed illud corruptum & adulteratum habuerint: quodq; inter eorum

2. verbi Ministros, ne duo quidem reperiantur, qui in omnibus eius articulis inter se consentiant.

Scripta Roberti Bellarmini, & Petri Hansoni, in Electores, Principes, & Ordines Confessionis August. Contumeliosa.

Posteaquàm verò, & hæc impudentia mendacia, edito Christianæ Concordiæ libro, eorū ab Illustrissimis Electoribus, Principibus, ceterisq; Ordinibus subscripto, manifestè refutarentur: Iesuitæ, Pontificis Triarij & Exploratores, Robertus nimirum Bellarminus, & Paraphrastes ipsius Petrus Hansoni, Ingolstadtj cum sua societate, ipsam Confessionem eiusq; Apologiam adorti sunt: nec Theologos solum verbiq; Ministros, verum inprimis Imperij Electores atq; Principes contumelijs proscindere, ac mendaciorum illustrium arguere, eorū nomine publicis typis tam latinis quàm germanicis, per totum orbem diffamare non erubuerunt, quasi ipsorum Maiores, coram Imperatore Carolo V. de Pontificijs eorumq; doctrina falsum professi sint. Idcoq; Confessionem illorum, Illustria mendacia, aliquoties nominant: vestram verò Celsitudinem, clementiam, & amplitudinem, subscriptione libri Concordiæ, impudentia & palpabilia mendacia confirmasse criminantur. Itaq; p̄ magnopere mirantur, Iesuitas eò impudentiæ & proteritiæ progressos, ut non Theologos solum & verbi Ministros, verum etiam Confessionis August. Ordines tot contumeliosis calumnijs & iniurijs conuicij infamare auderent.

Hic

DEDICATORIA.

Hic enim non queritur: Papiſtarum ne, an noſtra doctrina, fides & confeſſio, vera ſit, verboꝝ Dei conueniens: ſed in Ieſuitarum contumelioſis ſcriptis de hoc cõtrouertitur, vtrum in Papiſtarum Eccleſijs atque Scholis tradiderint doctrinam, quam Confeſſio Auguſt. vt falſam, impiam, & verbo Dei diſſentaneam reiecit atq; damnauit? Et num Electores, Principes, cæteriꝝ Ordines Confeſſionis Auguſtanæ vt & ipſorum poſteri, mentiti ſint (hac enim modeſtia Ieſuitæ de Principibus & Ordinibus Confeſſionis Auguſt. loquuntur & ſcribunt) qui eam Carolo V. & tradiderunt, & proprijs manibus ſubſignarunt.

Ieſuitarum contumelioſa calumnia, non Theologica, ſed politica eſt.

Cum ergo Chriſtiana noſtra Confeſſionis veritas merito defendenda ſit: intermittere non potuimus, quin impudentes iſtas calumnias & atroces Criminationes ſolidis & inexpugnabilibus veritatis fundamentis euertemus: quod totus orbis videat, per omnia rem longè aliter ſe habere, & Ieſuitas in ſingulis articulis turpiſſimos calumniatores deprehendi.

Veritas afferenda.

Quod enim ad impiam Papiſtarum doctrinam, & errores (quorum Ieſuitas nunc pudet, quoſq; Catholica ſua Eccleſia ſumma vanitate tribui queruntur) attinet: nos præter ipſorum quotidianam praxin, quam in Eccleſijs ſuis in deſinenter adhuc exercent, ex illorum quoꝝ proprijs ſcriptis ad oculum, luceꝝ meridiana clarius, demonſtrauimus, quod omnia ea doctuerint, doceantq; adhuc, quæ Confeſſio Auguſtana eiusꝝ Apologia ipſis exprobrauit: Sicq; planum fecimus, Principes Chriſtianos atque Ordines Confeſſionis noſtræ (qui partim in Domino quieſcunt, partim adhuc in viujs ſunt) nihil eorum ipſis falſo affinxiſſe, quorum Ieſuitas nunc miſerè pudet, nec ea in clariffima Euangely luce ampliùs conſiteri audent, quamuis in Eccleſijs atque Scholis ſuis etiam nunc eoſdem craſſiſſimos

Papiſte, falſæ doctrinæ, cuius ipſos nunc pudet, ex ſcriptis ſuis conuicti.

EPISTOLA

errores doceant, suisq; inculcent, nosq; propterea ut hereticos condemnent, quod eos non comprobare, nec unâ cum illis profiteri velimus. Quod unicum (si nihil præterea restaret) Papistica religionis Principibus & Ordinibus rem totam merito suspectam reddere, & vel tandem excitare debebat, ut de toto negotio diligentius cogitarent, adeoq; perenderent, quàm turpiter, in primis à Pontifice Romano, (quem Reuerendissimus Salisburgensis Archiepiscopus Eberhardus, in publico Imperij Conuentu, ante annos 200. Antichristum appellavit) delusi & decepti sint, atq; ipsorum Religio per Iesuitas in extremum contemptum adducta sit, quod cum defensores illius videri, velint, id tamen confiteri non ausint, quod seculis superioribus in Papatu ut Catholicum, Christianum, & summus diuini Numinis cultus (sicut etiam nunc à quibusdam) creditum & obseruatum fuit: imò impudenter negent, quicquam horum in Catholica ipsorum Ecclesia unquam traditum fuisse.

Tacebimus autem horum Iesuitarum horribiles, & in Ecclesia Papistica haud ita pridem inauditas & abominandas blasphemias contra personam & diuinam maiestatem Domini nostri Iesu Christi, in quam humanitas ipsius, beneficio unionis personalis cum Filio Dei, assumpta est: dum cum Caluinistis sine fronte scribere & docere non verentur quod absque blasphemia ne nomen quidem omnipotentiae diuinæ humanitati Christi tribui possit, utpote cuius in aeternum nec capax nec particeps sit. Omnipotentiam enim essentia diuinæ proprietatem esse, & propterea nulli creaturae, atq; sic Humanitati Christi non magis quàm Petro aut Paulo, communicari posse. Quemadmodum illum quoq; Semimediatozem & Redemptorem fingunt, qui solum secundum Humanitatem nos Deo reconciliauerit. Id quod in sequenti Refutatione clarè & abundè demonstrabitur.

Cum

Terquersatio Iesuitarum, Principes Papisticos ad indagationem veritatis, & maius salutis studium curamq; excitare debebat.

Auent. lib. 7. Ana-
lym.

Execranda & horribilis blasphemia Iesuitarum in Christum.

Hansf. pag. 27. 28.

29.
Item, in Disput. Ingolstadt. & Mogun-
na.

Bellar. pag. 4. & sequatur.

DEDICATORIA

Cum itaq; isti Iesuita, in verbo Dei nullum sua fidei fundamentum habeant, & post tot centum mendacia, quorum in hac Responsione euidenter conuincuntur, multo maiori audacia & impudentia Christianos Principes & Ordines Confessionis August. vt impudenter mendaces criminari audeant: cui porro dubium erit, eos multò maius quiddam atq; sceleratius animis suis concepisse?

Quapropter cum res cum istis Iesuitis, & impia ipsorum doctrina se ita habeat: Imperij Ordines sedulo cauebunt, ne ista viperarum progenies, & omnis Concordia atq; pacis turbatores in ipsorum dititionibus nidulentur, sed hasce pestes à terris suis quam longissimè propulsent, Qui autem eos ferre coguntur: solida hac Refutatione non solum in vera agnitione Christi Iesu, & sancti ipsius Euangelij, contra illorum damnatos errores confirmabuntur, verum etiam inde prouocabuntur, vt aduersa religionis hominibus seductis tantò plus charitatis exhibeant: quò, considerata Iesuitarum publica vanitate, impudentissimis mendacijs & calumnijs, oculos indies magis magisq; aperiant, & per Dei gratiam ac S.S. illuminationem agnoscant, quam miserè seducti sint, ac tandem veritatis Confessione pie accedant. In primis autem, vt sub illa tyrannide pressis, quibus Euangelium ex parte lucens, postea per vim restinctum est, ipsiq; in priores tenebras detrusi, ibidem multis gemitibus detinentur, lux illa rursum illucescat, atq; ipsorum pia pectora ad intrepidam verbi diuini confessionem excitari possint. Quandoquidem vltimis hisce temporibus Dominus procul dubio non minus quam tempore Elia sua septem millia piorum sibi reliqua fecerit, qui sese ipsi Baal non curauerunt: quiq; ad omnes abominaciones, quas in Ecclesia cernere coguntur, auertere autem nequeunt, ingemiscunt: quos Dominus signauit & in medijs periculis mirabiliter conseruare indeq; eripere potest.

Ordines Imperij & Iesuitis caueant.

Seductis caritas declaranda.

1. Reg. 17.

Ezech. 9.

De his,

EPISTOLA DEDICATORIA.

Ezech. 3. 32.

Isa 58.

De his, Celsitudinem, Clementiam, atq; Amplitudinem vestram, nos qui in domo Dei vigiles agimus, ex officio & vi commissi nobis muneris, nec non obedientia debita, piè atque fideliter monere debuimus: Omnipotentem Deum orantes, ut vos unà cum subditis in semel agnita & confessa veritate confirmare, & in pia pace, ocio ac tranquillitate, ad nominis sui gloriam clementer & paternè conseruare, & in vera ac synccera Euangelyj doctrina omnipotenti sua dextra tueri atq; defendere dignetur.

Illustrissima Celsitudini, Generosa Dominationi, ac Amplitudini vestrae,

Subiectissimi & obedientissimi,

Theologi Vvirs
tembergici.

VERA ET SOLI-
DA REFUTATIO LIBELLORVM,

QVOS ROBERTVS BELLARMINVS, ET

*Petrus Hanfonijs, de societate Iesu, contra li-
brum Concordiæ enulga-
runt.*

SCRIPTORES PONTIFICII A MVLTIS iam annis summa vanitate & impudentia insultarunt nostris, atque publicis iactarunt scriptis: Inter omnes Lutheranae confessionis Theologos & Ministros, ne duos quidem reperiri, qui in omnibus Augustanae confessionis capitibus, inter se sincere consentiant. Quo vanissimo commento piam nostram, & verbo Dei optimè fundatam Confessionem, cunctis mortalibus, inprimis verò suæ religionis complicibus suspectam & exosam reddere, conati sunt.

Vnde Electores, Principes, ceteriq; Imperij Ordines, veræ pietatis & religionis studiosi (quorum laudatissimi antecessores Imperatori Carolo V. Confessionem hanc, Anno, &c. 30. in magnis illis Imperij comitijs, Augustæ obtulerunt) compulsi sunt, concordiam suorum Theologorum in scholis publicis, atque omnium etiam Ecclesiæ Ministrorum, exactè & accuratè explorare: cunctis interim, qui sensim irreperant erroribus explosis atque damnatis. Id quod editione libri Concordiæ, toti Christiano orbi, ob oculos positum est: quòd nimirum non duo, aut tres solùm, sed aliquot millia Theologorum & verbi Ministrorum, coram Deo & Ecclesia ipsius, corde, ore & manu, vnanimem consensum, in omnibus articulis Augustanae confessionis, publicè testati sunt.

Posteaquam ergo Papisticorum scriptorum vanitas & calumnia, apertè refutata, atque ipsi palpabili suo mendacio,

A

coram

Papistarum clamores de Lutheranorum discordia.

Libro Concordiæ quid causam dederit.

Iesuitæ librum Concordiæ calūniantur.

Robert. Bellarminus.
Petr. Hansonius.

coram toto orbe confusi sunt: Iesuitæ in primis (qui Papatum, eiusque falsum & in verbo Dei damnatum cultum, restaurare conantur) Robertus nimirum Bellarminus, & Petrus Hansonius, duobus scriptis, Germanicè & Latinè editis, aliâ via ingressi, Concordiæ librum (cui Augustana confessio eiusdemque Apologia, iuxta alias pias Ecclesiarum nostrarum sinceræ doctrinæ declarationes, inserta est) euoluerunt, & ex eo conati sunt, ingentes vanitates & stultitias, horrendos errores, & multiplicia mendacia, ostendere & euincere: quæ in repetita Confessione, & toto Concordiæ libro (ut ipsi quidem putant) cõtineantur, & ab octo mille Ecclesiarum & Scholarû ministris subscripta, confirmata, & approbata sint.

Car Iesuitarum Calumnix in opus Concordiæ confutæ refutentur.

Et si verò, quicquid in prædictis latinis & germanicis scriptis Iesuitarum cõtinetur, maxima ex parte ante annos complures, à D. Luthero, Domino Brentio, Philippo Melanthonne, Doct. Chemnicio & alijs, contra Doctorem Eccium, Rosenfensem, Cochlaum, Doct. Embserum, Hoffmeisterum, Alphonsum, Staphilum, & reliquos ipsorum cõplices, firmissimis S. Scripturæ testimonijs multoties refutatû, enersum & explosum est, quemadmodum in Antecessorum nostrorum, præsertim in D. Lutheri, & aliorû consentientium Theologorum scriptis videre licet, quorû quidam in Domino quiescunt, alij adhuc in viuis sunt: non potuimus tamen prætermittere, quin ex immotis & inuictis veritatis fundamentis, putidissima ista mendacia refelleremus, quo Christiano lectori planum & manifestum fiat, quanta vanitate & impudentia August. Confessione, & Concordiæ libro, hæc omnia imputentur: & quòd ipsos Iesuitas, suæ iam dudum damnatæ doctrinæ pudeat: quam tamen etiam nunc in Ecclesia profiteri, & miseræ ac rudi plebeculæ inculcare contendunt, licet, cum ad disputationem & Apologiam deuentû fuerit, tergiuersari, eamque occultare & penitus abnegare incipiant.

Ordo huius scripti.

Quo minore autem tædio, Christianus lector hæc legat: volumus quàm breuissimè, & quantum sine veritatis iactura fieri potest, in quouis capite, allegatas in Iesuitarum scriptis, ut ipsi putant, vanitates, horrendos errores, & palpabilia

bilia mendacia, ipsorum verbis exprimere: atque mox illis firmum solidumque nostrum responsum subiungere: ac tandem Christiani, & pij lectoris sincero, candidoque iudicio, totam causam committere. Christus Dominus noster, ad id suam gratiam & Spiritum largiri dignetur.

2.
3.

IESVITARVM VERBA.

PATEFACTIO INGENTIS STULTITIE, ABOMINANDORVM ERRORVM, & palpabilium mendaciorum, libri, quem vocant Lutherani, Concordia.

Hanson.
Germ. t.

LIBER Concordia (inquit Bellar.) nuper editus à Lutheranis, tria mihi continere videtur, præter communes & notos Lutheranorum errores, insignem videlicet vanitatem, grauissimas hæreses contra symbolum Apostolicum, & mendacia innumerabilia, apertissima, atque inter se pugnantia.

Bellar. lat. pag. 4.
Summa duorum
Scriptorum Iesuiticorum.
t. Mendacium Iesuitarum.

RESPONSIO.

HIC PRIMVM CHRISTIANVM LECTOREM propter Deum oramus, cum hi Iesuitæ, iudicio & consensu Decani & Collegij Theologici Ingolstadianæ scholæ, non solum Theologos, verum etiam pios Electores, Principes, & ordines August. Confessionis, in ipsorum fidei confessione, aded improbis & impudentibus verbis, mendacij arguant: ne offendantur, si huiusmodi mendacia, ipsis, iisdem verbis ac phrasibus, in os regerantur. Quod enim breui inscriptione contra librum Concordiæ, & Confessionem August. profitentur: Id non solum non verum, sed eius contrarium cunctis manifestum esse: in hoc responso, solide & luculenter demonstrabimus.

IESVITÆ.

Prima stultitia & temeritas, inquit, perspicitur in libri Concordiæ

Hanson.
Germ. t.

4 De Vanitatibus & Stultitijs, quæ libro
inſcriptione: quòd authores libri apud ſectarios Concordiam querere &
conſtituere præſumunt.

R E S P O N S I O .

2. Mendacium Ieſuitarum.

Concordia iſta non inter ſectarios inſtituta eſt, ſed inter catholicos & ſynceros Doctores, qui verbum Dei, ſecundum ſynceram, piam, Catholicam, Apoſtolicam, in Auguſt. Confeſſione comprehenſam doctrinam, ſimpliciter & conſtanter tuentur: quibus nulla pars eſt cum ſectarijs, qui à verbo Dei recedunt, & erroneas doctrinas defendere conantur: quemadmodum id mox ſolidè probabimus. Itaque hic non Euangelij miniſtrorum, ſed Ieſuitarum vanitas & amentia perſpicitur.

I E S V I T A .

Secunda ſtultitia & vanitas.

Germ. pag. 2.

Q U O D Lutherani ſibi gratulantur, & pro ſingulari Dei beneficio agnoſcunt, ſe honeſtiſſimorum Maiorum ſuorum & veterem Catholicam fidem deſeruiſſe, & in irreligioſum Lutheranum dogma, atque confeſſionem Auguſt. conceſſiſſe.

R E S P O N S I O .

3. 4 & 5 mendacium Ieſuitarum. Auguſtana Confeſſionis ſocij, Maiorum ſuorum fidem Catholicam non deſeruerunt.

Quòd piorum antecellorum noſtrorum fidem Catholicam non deſeruerimus: quodq; doctrina in Auguſt. Confeſſione deſcripta, nihil irreligioſi ſapiat: quòd etiam in ſemel accepta, & agnita doctrina, conſtanter perſeueremus: in hac Ieſuitarum vanitatum & mendaciorum refutatione clariffimè oſtendetur. Nam duodecim Chriſtiana fidei articulos, Dei verbum, & Sacramenta (quemadmodum ea Chriſtus, ab initio Eccleſia commendauit) ſyncera & incorrupta ſeruamus, & ab ijs, ne in minimo quidem receſſimus.

Præterea, Chriſtus ipſe falſos Prophetas ſignauit, cum Matthæi 24. de illis præcipuè concionatur, dicens: Dabunt ſigna magna & prodigia, ita vt in errorem inducantur, ſi fieri poſſit, etiam electi. Quæ ſigna de noſtris verbi miniſtris adeò intelligi non poſſunt, vt ipſi Papiſta illis falſè exprobrent, eos miraculorum ita inopes eſſe, vt ne claudum quidem canem ſanare poſſint.

Concordiæ falsò obijciuntur.

IESVITÆ.

Tertia Stultitia.

QUOD Lutherani August. Confessionem, fidei symbolum nominare Germ. pag. 3.
 audent (quasi verò ante Confessionis August. compilationem, nullum Calumnia in Au-
 verum symbolum fuerit) qua tamen postea multis in locis, ita muta- gust. Confessio-
 ta sit, vt tandem amissa, in Actis Imperij quærenda fuerit. nem.

RESPONSIO.

Quemadmodum Apostolica fidei repetita confessio in vrbe Nicæa, à Vnde symbolum
 318. Patribus facta, rectè Nicanum symbolum dicitur, & tamen à nullo Nicanum nomen
 Orthodoxo pro noua religione habita est, sed ab Arrio solùm, eiusq; affectu fortitum.
 per calumniam sic appellata, cum in illa ipsius hæresis damnaretur: ita
 quoque piorum Electorum, Principum, atq; Ordinum confessio, Augusta Confessio Augusta-
 Imperatori Carolo V. & vniuersis Imperij ordinibus, intrepidè oblata & na vnde nomen hæ-
 proposita, Augustana Confessio, & Ecclesia nostræ symbolum dicitur, quo beat.
 rectè sentientes à supersticioso Papistis, & alijs Sectarijs dignoscuntur & Cur symbolum di-
 discernuntur: minimè verò symbolum fidei appellatur (quemadmodum catum.
 Iesuita librum Concordiæ falsò infamant) quasi confessionem hanc, loco 6. Mendacium Ie-
 Apostolici symboli receperimus, & symbolum Apostolorum impiè deserue- suitarum.
 rimus. Quæ certè astuta Iesuitarum nequitia est.

Hac enim confessio Pontificijs, vt & ceteris damnatis sectis, molesta August. Confessio
 fudes in oculis est, cum in ea Idololatriæ, falsi cultus, & heretici illorum in verbis per Philip-
 errores, firmissimis ac solidissimis, ex verbo Dei desumptis argumentis, re- pum Melanth. mu-
 futati atque damnati sint. tata.

Quòd autem confessio hac, posteaquam Imp. Carolo V. oblata fuit, à August. Confessio
 Philippo Melanthonè proprio arbitrio (vt eam ampliùs declararet) verbis in verbis per Philip-
 quibusdam mutata est: Electorum, Principum, atque ordinum Imperij pum Melanth. mu-
 Confessioni, nihil derogat: sed mutatio ista vnius Philippi opus est, ad tata.
 quod nemo obligatur.

Quamobrem etiam Electores atque Principes confessionem hanc, non Electores Principes
 sicut Philippus eam, quibusdam in locis mutauit, sed qualis in illorum ar- & ordines Imperij
 chiuis, intacta & integra conseruata est, concordie libro inferi curarunt, perseuerant in
 quo vniuersis, præsertim verò posteris testatum facerent, quòd coram Confessione Imp.
 Imp. Carolo V. Electoribus, Principibus, & Ordinibus Imperij, summo suo Carolo V. exhibita.
 periculo

periculo editam confessionem fidei, constanter retinere & tueri, nec singulis annis nouam fidem suscipere velint. Quæ ratione vniuersa Papistarum & Iesuitarum calumnia, de Confessione nostra mutatione clamantium, sufficienter & abundè refutatae sunt.

August. Confessio,
cur ex Sacr. Rom.
Imp. Archiuo pe-
zita.
7. Mendacium Ie-
suitarum.

Quod autem hæc in Imperij actis quaesita, & è Sacr. Rom. Imp. Archiuo petita est: id non ideo factum, quod apud ordines Augustanae Confessionis, vnquam amissa fuerit, sed solum propter multiplices & nequissimas calumnias Papisticae superstitionis scriptorum, qui sine fine clamauerunt: Confessionem apud nos amissam esse, nec à nobis vllum verum exemplar monstrari posse.

Ad hæc mendacia refutandum, in Sacri Rom. Imp. Archiuo depositum exemplar petitum est, & cum exemplaribus, quæ quisque Principum eorum, qui tùm Augustanam Confessionem profitebantur, in Archiuo suo habuit, accurata diligentia collatum, & cum ipso per omnia eadem esse deprehensa sunt. Atque sic Papisticorum scriptorum mendacia, infallibili ista, & ad oculum facta demonstratione, refutata, & os ipsorum impudens obturatum est. Quemadmodum si necessitas postularer, in Archiuo Electorum, Principum, & Ordinum, ista exemplaria, quæ Augusta anno, & c. 30. pro se quisq; Elector, Princeps, ac singuli Ordines scripta, domum suam secum detulerunt, monstrari & exhiberi possent.

Philipp. Melanct.
Electorum, Princi-
pum atque Ordinum
Confessione
nihil derogare po-
tuit.

Et si maximè Philippus mutatione August. Confessionis, in gratiam Calvinistarum sensum eius non tantùm ambiguis verbis exposuisset, verum etiam totus in Calvinistarum sectam concessisset: ista tamen defectio Confessione Augustæ exhibitæ, aequè non derogaret, atq; Salomonis Prouerbijs nihil detraxit, quod ipse ab vxoribus dementatus, in gratiam illarum, Idololatricis cultus instituit. Præstantissimi enim ipsius libri, quos ante dolendum suum lapsum conscripsit, in S. Biblijs nihilominus incorrupti ac sinceri permansere.

I E S V I T Æ.

Quarta Stultitia.

Germ. pag. 4.
Concord. Germ.
fol. 239. 256.

Lutherani Ecclesiarum & scholarum Doctores, libro Concordiæ subscripti, nominant Augustanam Confessionem, suæ fidei hoc TEMPORE symbolum. Ostendere volentes fidem suam, vt D. Hilarius contra Arrianos queritur, fidem temporum & annuam esse.

esse, & præsentì temporì accommodatam. Siquidem tùm illò non certò consiterit, quanam sequenti anno ipsorum confessio futura esset.

R E S P O N S I O.

Hac est palpabilis, petulans, maligna, & Sophistica deprauatio verborum: horum temporum, in libro Concordiæ positorum: quibus alienus planè sensus affingitur, quasi de certo annorum & dierum spacio intelligi debeant, nosq; in horas fidem nostram mutemus. At hac illorum mens nunquam fuit. Sed quemadmodum Athanasij tempore, Arriani sub Apostolorum symbolo astute latebant, nec illo à Catholicis dignosci poterant, cum istud symbolum Arriani quoque (quamuis falsò sensu) acceptarent: noluerunt autem subscribere, nec Athanasiano nec Nicano symbolo, quamuis hac Apostolici symboli sensum, de sancta Triade, imprimis verò de persona Christi, eiusq; aeterna Deitate (de qua illis temporibus, vt & de Spiritu sancto, præcipua controuersia fuit) clarissimè explicarent, propterea quòd in illis, ipsorum error detectus atque damnatus esset: ita quoque Iesuita & vniuersi Pontificij, Symbolum Apostolorum, Nicenum & Athanasianum, vbi de Trinitate agitur, libenter admittunt & amplectuntur: in alijs verò multis Christiana Religionis articulis, præsertim de Christi merito, non credunt nec statuunt, quòd Christus sua solius obedientia pro totius mundi peccatis satisfecerit, ea perfectè expiarit, quemadmodum in August. Confessione & eiusdem Apologia, cum Apostolorum, Nicano & Athanasiano symbolo per omnia consentiente, abundè declaratum est.

8. Mendacium Iesuuitarum.

Cur August. Confessio horum temporum symbolum sit dicta.

Quemadmodum ergo per symbolum Nicenum & Athanasij verè Catholicus Christianus agnosci, & ab Arrianis atque Sabellianis discerni poterat: ita quoque HOC TEMPORE, verus Catholicus Christianus cognoscitur per symbolum nostrum August. Confessionis, qua non est doctrina, vnum atque alterum duntaxat annum duratura, sed super Petram Christum adificata, in æternum vera permanebit, nec contra illam infectorum porte vnquam praualebunt.

Catholici Christiani, tempore Arrij, per Symbolum Nicenum & Athanasij agniti.

Consimilis malitiosa verborum Philippi deprauatio est, qua Iesuita calumniantur, Philippum de se ipso scribere: Quod August. Confessionem subinde mutauerit. Atq; id sic intelligi volunt, quasi Philippus sensum eius & doctrinam in ea comprehensam permutarit, sicq; indies

9. Mendacium Iesuuitarum. Deprauatio verborum Philippi.

dies nouam religionem fabricarit: cum tamen Philippus, in eadem Epistola ostendat, quod istud solum intellexerit de acerbioribus quibusdam verbis, quæ in August. Confessione, antequam exhibitæ est, hinc inde occurrerant: In quorum locum leniora & molliora substituerit, ita sperans aduersarios ad studium veritatis, in illa confessione comprehensa, inuitari posse. Quod tamen ceteri Theologi, tum temporis Augustæ cum ipso in eadem deliberatione versantes, non probarunt, aliqua etiam non permiserunt, ne quisquam cogitare posset, se in ista Confessione sibi metuere. Hoc verò, dicas quæso, est ne quotidie nouam fidem cudere?

10. Mendacium Iesuitarum.
Pag. 4.
Calumnia Iesuitarum de mutatione Articulorum fidei.

In Epist. 2. ad Lutherum.

Præterea impudens calumnia est, quæ Iesuitæ hic fingunt, Philippum D. Luthero scripsisse: Articulos fidei interdum occasione accomodandos esse. Atque inde exclamant: hanc scilicet præclaram religionem esse, quæ quotannis, imò quotidie, imò in horas, & pro temporum occasionibus mutari possit. Pessimi namq; hypocritæ verba Philippi non integra ponunt, quemadmodum ipse conscripserat. Sic enim sonant: Vellem percurrisses articulos fidei, in quibus si nihil putaueris esse vitij, reliqua utcunque tractabimus. Subinde enim mutandi sunt, atque ad occasiones accomodandi. Hic verò nemo ita stupidus est, qui non intelligat, aliud esse articulum de fide Christiana conscribere, atque eundem post in quibusdam verbis mutare, quo tamen ipsa fides non mutatur: siquidem sine mutatione rei, ipsa verba mutari, & maioris intelligentiæ gratia, vna res, varijs modis enunciari & esse potest.

Est itaque fallacia compositionis, ac nequissimum sophisma, quod Philippi verba transponunt, & hic vt Philippi verba recitant: Articuli enim fidei subinde mutandi: cum tamen hoc in loco Philippus vocem fidei non vsurparit, & ista loquendi phrasis Philippo nunquam in mentem venerit, multò minus eam manu & calamo expresserit. Ecce igitur Iesuiticæ sandoris eximium specimen?

Si autem Iesuita scire cupiunt, qui nam isti homines sint, qui suæ religionis capita, pro tempore mutanda censeant: ne, quæ sumus, grauentur, Romani sui Cardinalis Nicolai Cusani verbis auscultare, quæ in Epistolis suis ad Bohemos scripsit: Scripturas esse ad tempus adaptatas, & variè intellectas, ita vt vno tempore, secundum currentem vniuersalem ritum exponerentur: mutato ritu, iterum sententia mutaretur. Et in eadem Epist. inquit Cusanus: Scripturas esse,

Nicol. Cusanus
Epist. 2. ad Bohemos.

esse, de benè esse regiminis Ecclesiæ, nequaquam de essentia existere posse. Et in tertia Epistola scribit: Necessè erit in illis, iudicium Ecclesiæ conforme esse iudicio Dei remunerantis. Ita vt sicut quondam coniugium præferebatur castitati per Ecclesiam, ita & apud Deum remunerantem. Et postea ait: Mutato iudicio Ecclesiæ, mutatum est & Dei iudicium. Hucusque Nicolaus Cusanus Pontificius Cardinalis, qui disertè docuit: Scripturam sacram iam hoc, iam illo modo intelligendam esse, prout in Ecclesia ceremonia mutata fuerint. Et si Ecclesia Christiana sententiam suam mutet, etiam Deum suum mutare iudicium. Super eiusmodi arenoso fundamento non nostra Christiana & pia doctrina, in August. Confessione tradita, sed Papistica superstitio fundata est. Hac enim Scriptura sacra nasum cereum fingit, eamq; huc illuc crinibus raptitat.

I E S V I T A.

Quinta stultitia & vanitas.

Q^UOD Electores, Principes, & ceteri August. Confessionis Ordines, consentientem atque concordem Confessionem in sua præfatione iactitant, ad quam vnanimi & perpetuo consensu, sine omni controuersia & dubitatione prouocarint: Cùm tamen ipse liber Concordiæ, & Ienenses contrarium testentur.

Ger. 5.
Iesuitæ mendaci
arguunt Electores,
Principes, atque
Ordines August.
Confessionis.
Concord. pag. 2.

R E S P O N S I O.

Hoc est Christianismos Electores, & Principes, ceterosq; Augustanæ Confessionis Ordines, improbè ac impudenter, contra manifestam veritatem, mendaciæ arguere: cùm eius contrarium luce meridiana clarius sit. Nam cunctis planum & manifestum est, quod inter Electores, Principes, & ceteros nostræ Confessionis Ordines, quotquot eam professi sunt (vt & ipsorum verbi ministros) constans & vnanimis consensus, ad Lutheri vsque beatum obitum, fuerit: Qui etiam concordissimè contra Papietas, Anabaptistas, sacramentarios, & ceteros damnatarum sectarum patronos, qui August. Confessione nunquam subscripserunt, fortiter pugnarunt.

11. Mendacium Iesuitarum.

Consensus ante D. Lutheri obitum inter August. Confess. focios.

Qualia autem dissidia, post pium, sobrium, & placidum Lutheri exitum (quem vanissimi Iesuitæ, temulentam mortem fuisse clamitant) quales etiam post infelix illud INTERIM dissensiones orta sint,

Dissensiones & controuersia post obitum D. L. in Ecclesijs August. Confess. orta.

in libro Concordiæ non negatur. Videmus autem, Papiſtas peſimè habere, quòd præter ipſorum expectationem, Concordia iſta, inter Electores, Principes, & Ordines, eorundemq; Theologos & Ludimagiſtros, tanto ſubſcribentium numero in libro Concordiæ declarata, confirmata, atque promulgata ſit. Quamobrem ſæda iſta & manifeſta Ieſuitarum calumnia ad noſtros Electores, Principes, atque Ordines nequaquam pertinet.

IESUITÆ.

Sexta vanitas atque ſtultitia.

Germ. 5.
In Præfat. Germ.
Fol. 6.

Electores, Principes, & cæteros Auguſt. Confeſſionis Ordines, in proreſtatione ſua, duplici Confeſſionis mentionem facere: alterius quidem, Imperat. Carolo V. Auguſtæ anno, &c. 30. exhibita: alterius verò, quæ Numburgi repetita, hoc eſt, ad Caluinificam normam accommodata ſit: nec tamen fateri velle, quòd interim multa alia Confeſſiones, ſub nomine prima, cui tamen conſentientes non fuerint, in lucem edita ſint: & nihilominus gloriari, ſe in prima Confeſſione Imperat. Carolo V. exhibita, conſtanter perſeueraffe, quam tamen, poſt aliquot & quadraginta demum annos, è Sacri Rom. Imp. Archiueo petere coacti ſint. Ex quo ſequatur, quod eam prius nunquam habuerint, atque in incertum credentes, ſe puerorum inſtar naſo circumduci paſſi ſint: nihilominus prætextu Prophetica, Apoſtolica, ac Euangelica doctrina Pontifices, Imperatores, Reges, ac totum mundum vexaſſe ac condemnaſſe.

RESPONSIO.

12. Mendacium Ieſuitarum.
Mutatio Auguſt.
Confeſſionis non
probata.

Ad hanc calumniam, ac putidum mendacium, in tertia ſtultitiæ reſutatione, ſufficienter reſponſum eſt. Quemadmodum enim Philippum non decuit Confeſſionem Auguſtanam mutatis verbis explicare, & nomine Confeſſionis Auguſtæ exhibita, in lucem edere, cum non ipſius ſolius, ſed Electorum, Principum, cæterorumq; Ordinum Confeſſio fuerit, & ab ipſis quoque exhibita, vt merito ſine ipſorum conſenſu & voluntate, ne ſyllaba quidem mutanda fuerit, ſicuti id Philippo ſæpe multumq; & ab amicis, & inimicis exprobratum eſt: ita quoque Electores, & Principes nullo ipſius reſpectu habito, Confeſſionem Auguſtæ, Imperat. Carolo V. oblatam, in verbis & ſenſu incorruptam conſtanter retinuerunt, & ne in minimo quidem articulo verboq; huc vſq; ab ea receſſerunt. Quemadmodum

Concordiæ falsò obijciuntur.

II

dum etiam in Numburgensi conuentu, & præfatione libri Concordiæ, candidè ac disertè protestati sunt, sibi nunquam in mentem venisse, & ne nunc quidem animum esse, vel in minimis, à Cõfessione illa, anno 1530. Augustæ exhibitæ, discedere.

Concord. fol. 6.
Protestatio Electo-
rum Principum &
Ordinum de Con-
fessione August.

Itaq; ne vel minima suspicio vllius discessionis, à sapè iam dicta Confessione, in ipsos cadere posset: primam suam sinceram & incorruptam Confessionem de nouo professi sunt, & nihil prorsus, quodd eius sensui contrarium esse posset, admittere & probare voluerunt, vt postea amplius demonstrabitur.

Neque etiam Electores, Principes & ceteri Confessionis nostræ Ordines, vel Imperatores, vel Reges, Confessione sua vnquam vexarunt, exagitauerunt, aut condemnauerunt: sicut hic falsò à vanissimis Iesuitis traduntur & diffamantur: Sed non sine maximo periculo ditionum ac fortunarum suarum, coram illis fidem suam (vt Christianos decuit, & Cæsarea Maiestatis edictũ requirebat) summa submissione atq; humilitate professi sunt: Interim fortunas suas omnes, & quicquid præstare possent quod verbo Dei & conscientie ipsorum non repugnaret, promptissimè deserentes.

13. Mendacium Iesu-
uitarum.

Papam verò, Antichristum esse, intrepidè confessi sunt: idq; ex Danielis, Christi, & D. Pauli vaticinijs planum fecerunt: cumq; cum omni sua blasphema doctrina, & impijs cultibus repudiarunt & condemnauerunt.

Papa, vt Antichri-
stus, damnatus.

IESUITÆ.

Septima Vanitas.

AT multò vanius est, inquit Iesuita, multoq; stultius quodd Electores, Principes, & ceteri subscripti Ordines in Præfatione libri Concordiæ profitentur: In Numburgensi conuentu, se nunquam in animum induxisse, nouum aliquod & peregrinum dogma amplecti, defendere aut spargere: sed cupere eam veritatem, quam Augustæ anno, &c. 30. professi sint, Deo ipsos benè iuuante, constanter tueri, ac retinere: cum tamen Calvinista subdolis ac clandestinis suis machinationibus, hunc eundem conuentum à principibus impetrarint, quòd condemnatio contraria doctrina consensu Augustanæ Confessionis sociorum ex hac ipsa Confessione tolleretur, & alia noua, sub qua Calvinista aliq; sectarj facile latere possent, in solius Pontificis odium, cuderetur, atque subscriberetur.

Germ. 7.
Præfat. Concord.
Exemp. Germ. fol. 5.
Pag. 2. fol. 4.

B 2

RESPON-

R E S P O N S I O .

14. Mendacium Iesuitarum.

Per quem, Electorum & Principum conuentus Numburgi, anno, &c. 61. infiruitus.

Princip. quæstio. Virum Electorum & Principum Numburgianum fuerit nouam Confessionem amplectendi.

Hoc est apertè planè & impudenti calumnia, Electores, Principes, cæterosq; Augustana Confessionis Ordines proscindere, atque traducere. Ad quam diluendam solidum hoc & verissimum responsum accipiant Iesuitæ: Hic parum referre, an Numburgensis conuentus Calvinistæ primùm causa fuerint, nec ne: verùm nos certò scimus. pientissimum & laudatissimum Principem Christophorum, Ducem Vvirtenbergicum, illustris ac sanctæ memoriæ, vt & alios plures præclari nominis Principes, puram atque sinceram Augustanam Confessionem amplectentes, conuentum istum ardentissimis votis exoptasse, antequam de eo vlla vnquam deliberatio susciperetur. Cæterùm de hoc est quæstio: An Electorum & Principum illic congregatorum, mens & sententia fuerit, à Confessione Imperat. Carolo V. anno, &c. 30. exhibita discedendi, & nouam amplectendi doctrinam? Ad hoc disertè respondemus: Istos Iesuitas vnâ cum omni societate sua, Electores, atque Principes, manifesta calumnia, contra suam ipsorum conscientiam, petulantèr infamare atque grauare, sicut ij, qui adhuc in viuis sunt, verè testari possunt, & acta quoque illius conuentus clarissimè demonstrant. Ad hæc etiam, Illustrissimi Electores & Principes Imp. Ferdinando, laudatissimæ memoriæ, tum temporis clarè denuntiarunt, velle se in Confessione, anno, &c. 30. exhibita constanter perseuerare, nec in minimo mutare sententiam.

Electorum atque Principum verba, quæ sua quisque manu & sigillo confirmauit, hæc sunt: Non intermisimus eandem quoque Confessionem, quemadmodum paulò post finitis Augustæ Comitij Vvittembergæ, anno 31. tam Latinè, quàm Germanicè typis edita & publicata, & secundum quam Ecclesiarum nostrarum inspectio & reformatio instituta est, rursus considerare & perpendere. Etsi enim postea anno 40. & 42. prædicta Confessio (quæ luculentius & copiosius repetita, & ex sacræ Scripturæ fundamentis declarata, aucta, & denuò Vvittembergæ in publicum emissâ, ac in Colloquio Vvormaciensi tunc celebrato, à statibus illi confessioni addictis, Cæsareis præsidentibus ac collocutoribus exhibita est) approbata in Colloquio defensâ sit: tamen nunc quidem, eam nos Confessionem, quæ anno 31. excusa est, repetere volumus, vt
Cæsar

Cæsar. Maj. V. & quilibet re ipsa intelligeret, non esse animum aut propositum nostrum, vlla ALIA aut noua dogmata spargere vel defendere. Hac tùm Electores & Principes.

Quamobrem crassum Iesuitarum mendacium est, quo Evangelica Confessionis Electores & Principes Numburgi, anno, &c. 61. congregatos calumniantur, quasi caluianum dogma, in Papa odium, sub August. Confessione tegere voluerint. In hac enim Confessione (quam Electores & Principes Numburgi, noua subscriptione confirmarunt) verba hæc in decimo articulo, qui de presentia corporis & sanguinis Christi in Cæna agit, integra permanserunt: Et improbant secus docentes. Quæ verba primum anno, &c. 30. ad excludendum Cinglianos, in August. Confessione scripta, & postea in Numburgensi conuentu religiose conseruata sunt. Itaque necesse est Iesuitas istos, aut huius negotij planè ignaros esse, aut certè bipedum nequissimos, quòd Electorum atq; Principum illustre nomen adeò contumeliosè per summam iniuriam profcindere audent.

I E S V I T A.

Octaua Vanitas.

Amplius clamitant isti Iesuita: Electores atque Principes in præfatione Germ. 2. libri Concordiæ, insigni vanitate asserere, opus istud Concordiæ institutum esse, vt aduersarijs & Papisticis Doctoribus os obturetur, dissidia atque lites inter fidei suæ consortes componantur, & futuri quoque errores præcaueantur. Verùm non solum Pontificios, & ipsorum Confessionis homines: sed totum Christianum orbem huic Concordiæ vna voce contradicere, & per ipsam multò plures nouas hereses, vbiuitarias, Nestorianas, Eutychianas excitari.

R E S P O N S I O.

Christianismos Electores, Principes, & Ordines Imperij (qui in præfatione libri Concordiæ verba faciunt) verum dicere: Iesuitas verò sceleratè mentiri: supra satis ostensum est. Nec quisquam inficias ire potest, Pontificiorum Doctorum impudens commentum (quòd ne quidem duo concionatores, in omnibus August. Confessionis articulis, inter se consentiant) luculenter refutatam, & os ipsis sufficienter obturatum esse, quandoquidem

15. Mendacium Iesuitarum.

Papistarum mendacium aliquot mille testibus in lib. Concord. refutatam.

dem aliquot mille libro Concordiæ subscripti testimonio publico, illos mendacij conuincant, & contrarium omnibus testatum faciant.

Quod autem Caluimiani, & aliarum sectarum assecla (qui huc vsque sub Augustana Confessione se occultare voluerunt, nunc autem detracta illis larua, hostes à nobis declarati sunt) contra librum Concordiæ vociferantur: id Electores, Principes, & Ordines Confessionis nostræ Deo Omnipotenti committunt. Neque enim hoc consilio & persuasione opus istud susceperunt, quod omnes sibi accessuros opinarentur: sed optimè contenti sunt, id se consecutos esse, quod hoc opere quasuerant: nimirum, vt liquidò constaret, & certò sciri posset, quanam Ecclesiæ cum Confessione August. Imperat. Carolo V. exhibita, sincèrè consentiant. Nec dubitamus multos esse Principes & Ordines Imperij, qui huic Concordiæ astipulentur, licet ei hucusque non subscriperint, propter multas & varias de easparsas calumnias, quasi aliud sub eius prætextu quesitum fuerit: cuius tamen contrarium apud viros intelligentes, iam manifestè patet.

Qui autem Nestorij heresin hoc tempore proficantur, mox in refutatione errorum, qui libro Concordiæ falsò imputantur, ostendetur: in qua Iesuitarum impietas ac turpitudine, toti orbi reuelabitur.

I E S V I T A E.

Nona Vanitas.

Germ. pag. 9.

PORRò & hoc vanitatis nomine traducunt, quòd Electores, & Principes Confessionis August. in sua Præfatione Caluinistas (quos loco infirmorum anno, & c. 66. Augusta habuerint) secundum sententiam et mentem primæ Confess. August. damnèt, & clarè dicant: se ipsos in suis ditionibus, ferre nolle: statim verò pag. sequente protestètur: quòd illis ex animo còdoleant, & persecutioni ipsorù non modò nullam causam dèt, sed multò magis optèt, vt hæc in ipsos tyrannis, in tremendo illo iudicio Domini, seuerissimè puniatur.

R E S P O N S I O.

56. Mendacium Iesuitarum.
In Præfa. b. 2. fac. 3.

Etiam his verbis produnt Iesuitæ malitiam cordis sui, qua Electorum & Principum verba (quæ in Præfat. lib. Concord. extant) manifestè peruertunt & deprauant. Ibi. n. expressè discernitur, inter Caluinianos pernicaces Doctores, & ipsorù auditores, siue totas Ecclesias: quòd nimirù Electores & Principes, damnata dogmata Caluinianorù, corùq. blasphemos Doctores, qui alios seducunt, in suis ditionibus, Ecclesijs, & scholis, tolerare uolint,

volunt. Quemadmodum verò auditorib. seductis, qui ex animi simplicitate errant, nec veritatē verbi diuini blasphemant, Christiana charitate moti, ex animo condolent: ita nullo modo probant, sed execrantur nonnullorum Papistarū crudelitatem, qua ferro & igni, eiusmodi simplices & pios homines ad necem vsq; persequuntur. Contra quam tyrannidem scripsit August. his verbis: Nulli bono vnquam placuit, etiam cōtra hæreticum conuictū, vsq; ad mortem sœuire. Idcirco quàm horribile iudicium Dei, vos sanguinarios Iesuitas maneat, qui nō tantum palpabilia mendacia de Electoribus & Principibus spargitis, eorumq; verba nequissimè peruertitis, verum etiā auditores vestros ad huiusmodi persecutiones accedes, magnis clamoribus accendere atq; inflammare studetis: hoc suo tempore, in illa gloriosa apparitione Iesu Christi ad iudicium, eterno vestro exitio experimini, quando Babylonicam meretricem, Roman. Pontificem, qui ebrius est ex sanguine sanctorum, & ex sanguine martyrum Iesu, precipitabit in stagnum igne & sulphure ardens.

Augustin. Epist. 158.
Item, cōtra crescen.
lib. 3. c. 50.

Apoç 17. 21.

I E S V I T A E.

X. Vanitas.

Concordistæ, nec Ecclesiastici, nec Politici magistratus edictis & mandatis subiecti esse volunt: sed absolutam libertatem in omnibus actionibus fidei & conscientie affectant. E contra aduersarijs suis etiam atq; etiam exprobrant, quod similia faciunt, nec se confessionibus & formulis ipsorum alligari patiuntur.

Germ. pag. 10.

R E S P O N S I O.

De Ecclesiastico Magistratu, nec in Euangelicis, nec Apostolicis scriptis vel verbum inuenimus, sed tantum de ministris Ecclesie & verbi Dei legimus, siue sint Apostoli & Euangelistæ, siue Pastores & Doctores: qui vnicum spirituale caput, quod Christus est, habent & agnoscunt.

De Ecclesiastico Magistratu N. Testamentum nihil habet,

1. Cor. 4.

Ephef. 4.

1. Petr. 5.

17. Mendacium Iesuitarum.

Quousque Magistratui obedientia debeatur.

Apoç. 4.

Papisticus Clerus nulli Magistratui subiectus.

Quod verò Magistratus politici mandatis obedire, recusemus: apertum & impudens mendacium Iesuitarum est. Quando autē Magistratus aliquid precipit, quod Deo & verbo ipsius aduersatur: ibi Petrus & Ioannes respondent: Iudicare vos ipsi, an iustum sit in conspectu Dei, vos potius audire, quam Deum?

Caterum, quod falsò dicti spirituales, Papistici Sacerdotes & Episcopi, vnā cum Papa suo capite, aequissimum ac mitissimum illud politica potestatis iugum excusserint, & Imperatoribus, Regibus, & Principibus, omnem obedientiam, contra expressum Dei mandatum negent: omnibus notum

tum

Pontificis Roman.
Impeccata erga Im-
patorum.

tum est. Papa enim Imperatori Rom. (qui extra omne dubium, summum Christiani orbis caput est) aded nullam obedientiam præstat, vt etiam contra Deum ac diuinum ius, hanc sibi potestatem superbè arroget, Imperatores pro libidine priuata constituendi & deponendi, ipsos pedibus calcandi, & similia in eos sceleratè perpetrandi: sicut in historijs præsertim Fricoricorum, Henricorum, & Ludouici Bauari videre licet.

Rom. 13.
Fius Magistratus à
iudicio Religionis
non excludendus.

Quod totum cum expressis verbis Pauli pugnat: OMNIS ANIMA potestatis. supereminentibus subdita sit: qua si Christiana sint, à iudicio quoque religionis excludi non debent.

I E S V I T A.

XI. Vanitas.

Ger. 10.

PARI stultitia vbique ad primam August. Confessionem tanquam verbo Dei fundatam, prouocant. Deinde verò in præfatione multas alias nugas, vt Apologiam Philippi, Schmalcaldicos articulos, maiorem & minorem Catechismum infamatisimi Lutheri, & in difficilimis materijs eiusdem obsceni propheta verba, cantica, rhythmos, loco Scripturae allegant, illaq; huic exæquant, cum solenni protestatione, quòd ab hac vanitate (veritate, volebam dicere) nunquam discedere velint.

R E S P O N S I O.

18. Mendacium Iesu-
fuitarum.

Cuz in lib. Concor.
August. Confes.
alij quoque libri ad-
diti.

Confessionem Augustanam verbo Dei fundatissimam esse, firmissimè Scripturae sacrae testimonijs demonstratum est.

Quia verò hac Confessio, quòd ad verba attinet, breui & succincta est: amplioris declarationis causa, coniunximus ei in libro Concordia, Apologiam Philippi, Schmalcaldicos articulos, & vtrumque Catechismum Lutheri. Hac scripta nugarum nomine traducere, multò Iesuitis facilius est, quam verbo Dei refellere, quandoquidem hoc omnium Papisticorum Doctorum vires longissimè superet.

Quam pingues autem sint, quamq; lautè verbo Dei suffulti articuli Schmalcaldici Doct. Lutheri & caterorum subscriptorum Theologorum: id procul dubio Pontificij Doctores sensuri fuissent, si liberum & Christianum Concilium, ab Electoribus, Principibus, & Ordinibus August. Confessionis toties experitum, in Germania celebratum fuisset: quòd Pontifex Romanus semper, & etiam nunc, non minus quam Diabolus san-
tam

Concordiæ falsò obijciuntur.

17

Am crucem horrere solet. Sicut ipse Paulus Iovius, Episcopus Pontificius, libr. 2. Elogiorum, sub effigie Iuliani Cardinalis, de Eugenio 4. Pontifice memoria prodidit, scribens: Synodum tanquam immanem & multorum capitum belluam, ad exitium maximorum Pontificum, cæca rabie concitatam esse, diserebat: ratus his adimi libertatem & vitam, qui in externis terris, ei belluæ se committerent. Hac Iovius. Præterea, sædum & impudens mendacium est, quod scribunt: D. Lutheri verba, cantilenas, rhytmos, in libro Concordiæ, loco verbi Dei allegari, quod Iesuita ex libro Concordia ostendere & probare nunquam poterunt.

19. Mendacium Iesuitarum.

Quaratione vero liber Concordiæ ad scripta D. Lutheri prouocet: cognoscit Christianus lector, ex pagina 257. vbi scriptorum D. Lutheri mentio fit, atque hæc verba leguntur: Ad D. Lutheri explicationes præclaras tam in polemicis, quàm didacticis ipsius scriptis comprehensas prouocamus: eo videlicet modo, quem D. Lutherus in latina sua præfatione, Tomis operum eius præfixa, de scriptis suis dextrè legendis, pia & necessaria admonitione, nobis ipse monstrauit. Ibi enim hoc discrimen inter diuina & humana scripta perspicuè posuit, solas videlicet sacras literas pro vnica regula & norma omnium dogmatum agnoscendas, ijsque nullius omnino hominis scripta adæquanda, sed potius omnia subijcienda esse. Hucusque verba libri Concordiæ.

Quaratione Concordiæ liber ad scripta Lutheri prouocet.

Quis ergo non videt, Iesuitis frontem meretricis, vt Propheta ait, esse, quod absq; pudore contrarium coram omnibus profiteri non erubescunt?

Quæ porro Lutherus de spurco & obscuro Pontifice, eiusq; excrementis, quibus Ecclesiam Dei sædè conspurcauit, dixit atque scripsit: præter solum Pontificem eiusq; creaturas (quæ ipsum adorant, eiusq; pedes exosculantur) malè habet neminem.

I E S V I T A .

XII. Vanitas.

SIMILI vanitate obstringunt se libro Concordiæ, eumq; pro Euangelio, Germ. 10. & Orthodoxæ fidei norma haberi coliq;, atque pro ea mille mortes oppetere volunt. Quamdiu autem ista constantia durauerit, & quantum inter ipsos autores, de hoc infelici partu dissidium exortum sit, & quid

C

subscripti

subscripti Patroni de ea nunc sentiant, & quorsum excusa exemplaria deuenierint, & vbi nunc venalia prostant: molestam nonnullis quaesitam foret, multoq; molestius id explorare. Caterum res ipsa loquitur, amorem & studium istius libri, atque authoris eius, nondum elapso anno, in hominum animis refrixisse. Verisimile quoque est, si honoraria & sumptus in hoc opus facti, adhuc loculis tenerentur, fore vt porro haud facile emungerentur.

RESPONSIO.

Hac Iesuitarum verba, integra huc referre voluimus, quandoquidem hac calumnia se ipsos molliter & blandè subinde titillent, eamq; saepe multumq; repetant: vt vniuersis huius farinae calumnijs semel atque solidè respondeamus.

16. Mendacium Iesuitarum, de norma fidei.

Concord. 229.
Verbum Dei vnica
regula fidei.

Primum enim quod ponunt: Nos velle Concordiam, hoc est, doctrinam in libro Concordiae descriptam, pro Euangelio & norma Orthodoxae fidei haberi: est enorme, palpabile, & impudens mendacium, id quod ipsius Concordiae libri expressis verbis demonstrabimus. Sic enim epitome articulorum incipit: Credimus, confitemur & docemus, vnica regulam & normam, ex qua omnia dogmata, omnesq; Doctores iudicare oporteat, nullam omnino aliam esse, quam Prophetica & Apostolica cum veteris tum noui Testamenti scripta. Sic enim Psaltes ait: Lucerna pedibus meis, & lumen semitis meis, &c. Quae verba post, folio 256. disertè repetuntur.

Iesuitas ergo, si haec libri Concordiae verba legerunt, omnium calumniatorum, quos Sol aspexit vnquam, longè impudentissimos esse oportet, quod Concordiae libro manifestè contrarium affingere, & publicis typis in doctrina nostra dedecus, euulgare & proclamare audent. Si vero non legerunt, execrabilis certe audacia est, ac tanta, vt ipsis ne canis quidem, nedum innocens iuuentus erudienda & informanda committi deberet. Ex quo solo ac ita manifesto mendacio (si in ipsorum censura de libro Concordiae, aliud nullum reperiretur) quisque honestus, cuiuscunque religionis sit vir, iudicium facere potest, homines istos longè leuissimos atq; vanissimos esse, quos aded aperti mendacij non puderet: ex quo etiam, quid in ceteris capitibus illis credi debeat, facile colligi potest.

Constantia quoque huius Concordiæ, per Dei gratiam diutius duratura est, quam illi volunt, qui nil nisi discordias & rixas amant, ac sanguinem nostrum sitiunt. De quibus David canit: Viri sanguinum & dolosi non dimidiabunt dies suos. Deus enim deducet eos in foueam interitus. Nos autem sperabimus in Domino.

Psal. 54.

Præterea, Christianissimos Electores & Principes, factorum in Concordia constituenda sumptuum, adeò non pœnituit, ut si non fecissent, ad eam consequendam longè maiores facturi essent: id quod vobis Iesuitis confidenter atque certo denuntiamus, qui vnâ cum Calvinistis complicibus vestris, mendacijs & calumnijs nihil intentatum reliquistis, quo eam impediretis: at per Dei gratiam sudando & nitendo nihil penitus profecistis, sed turpissimè confusi estis.

21. Mendacium Iesuitarum. Electores & Principes, sumptuum in opus Concordiæ factorum, non pœnituit. Iesuitæ & Calviniani opus Concordiæ impedire conati.

I E S V I T A.

XIII. Vanitas.

Superest (inquiunt Iesuitæ) adhuc præter vnâ, maxima istius libri stultitia & vanitas, qua nimirum, in subscriptione eius, multis modis perspicitur.

Germs. pag. 18

R E S P O N S I O.

Quandoquidem & hic vera atque solida responsione opus est, de singulis qua obijciuntur, breuiter & neruôsè veritatem profitebimur.

I E S V I T A.

Primum, in titulo & Præfatione libri, non nisi piorum, pacis & Concordiæ amantium, excellentium, minimè suspectorum, exercitatorum, & singulari eruditione præditorum Theologorum (qui librum hunc accurata deliberatione habita, ac vnanimi consensu & conscripserint & subscripserint) mentio fit: reuera autem non solum paucissimi reperiuntur Theologi & verbi Ministri, verum etiam magna ex parte Laici & Politici viri, Ludimoderatores, Baccalaures, Stipendiati, Chorales, editui, vsque ad equites: inter quos paucissimi Concordiam viderunt, nedum legerunt & intellexerunt.

RESPONSIO.

22. Mendacium Iesuitarum.

Discrimen subscriptionum libro Concordiæ.

Appertum & impudens mendacium est, quod in titulo & Prefatione libri, non nisi huiusmodi hominum mentio facta sit, qui Concordiam subscripserint. Inscriptio enim ne minime quidem verbo, vel doctorum vel indoctorum meminit: sed solum Theologos nominat. In Electorum autem & Principum prefatione, Theologi tantum, qui deliberationi huius libri adhibiti fuerunt, talibus Epithetis insigniuntur.

Quod autem in fine libri, adeo pauci Theologi, & Ecclesiastici ordinis homines, maxima vero ex parte Laici & Politici reperiuntur: eiusdem farinae mendacium & impudens calumnia est, cum tam in pagis, quam in verbis, verbi ministri, solum, & ludimoderatores (quos ab Ecclesie ministerio nemo sanus excludet) subscripserint. Inter quos per Dei gratiam aliquot centum Magistri & Doctores sunt, quorum quisque ad Iesuitarum detestandam hypocrisim aperiendam & detegendam sufficeret.

IESUITÆ.

Latin. pag. 2.

Ab Apostolicis temporibus, per annos mille quingentos, in omnibus Concilijs, tam generalibus, quam nationalibus, aut prouincialibus, soli Prelati, qui iurisdictionem aliquam habent, subscribere consueuerunt. Sed ludimagistrorum & hypodidascalorum, nulla vsquam inuenitur mentio.

RESPONSIO.

Non laet nos, Deo laus, quæ ratio in Conciliorum subscriptionibus obseruata fuerit: quam etiam in nostris conuentibus, antehac multoties secuti sumus, ut si quid de Religione scripto comprehenderetur, præcipue tantum Theologi subscriberent: quemadmodum in Schmalcaldicis articulis videre licet.

Cur etiam vulgariter docti Ministri subscripserint.

Quod autem etiam vulgariter, nec ita excellenter docti Ministri subscripserunt: in scripto publico omitti id bene poterat, nisi Electores & Principes ad hoc coegissent impudens vestra calumnia, quas contra ipsorum Theologos & Ministros, in publicam Confessionis Augustanæ contumeliam, publicis typis euomistis.

24. Mendacium Iesuitarum.

Porro, de stipendiarijs, edituis, & equitibus, quorum nomina libro Concordiæ subsignata sint (quemadmodum hic contumeliose & vanissime obijcitis) nobis planè nihil constat. Meminisse autem Iesuitæ debebant, quali-

qualibus ementitis titulus Tridentini Concilij Episcopi superbiuerint, vt homines in sui admirationem raperent, cum se Episcopos & Patriarchas iactarunt, nescio quorum locorum, in qua nemo illorum vnquam peruenit, neque ex illis Regionibus quisquam Ecclesiasticus ad Concilium Tridentinum missus erat. Præcipue verò suffraganei, eiusmodi titulos fictitios, sine solenni periurio consequi nequeunt: quos tamen præferunt, quamdiu suffraganei nominantur. Papa namq; iuramento astringuntur, velle se ea loca adire, vnde nomen sortiti sunt, & eos populos ad fidem Christianam conuertere, quamuis profectio ista nemini illorum vnquam in mentem venerit. Quare etiam è vestigio per Papam, à dato iuramento se absolui curant.

Suffraganei.

I E S V I T A.

Quòd autem librum istum, antequam typis mandaretur, pauci viderint, nedum legerint & intellexerint, sed inuiri & coacti subscripserint, Distichon hoc docet:

Germ. II. 13.

In libro vita, qui non potuere notari:
Nomen in hunc librum composuere suum.

R E S P O N S I O.

Hic duo apertissima & impudentissima mendacia combinata videat: ad qua distinctè respondebimus.

25. & 26. Mendacium Iesuitarum.

Primum enim, si isti Iesuita Præfationem attentè legissent, & in ea Christianissimis Electoribus & Principibus, vt decebat, fidem habuissent: deprehendissent manifestè, quamprimùm Concordia liber vnanimi consensu Torgæ approbatus est, quòd Elector Saxonicus Princeps Augustus, pia & excellentis memoria, eum ceteris Electoribus, Principib. & Ordinibus August. Confessionem protestantibus transmiserit, ac petierit: vt ipsi adhibitis præstantissimis ac doctissimis Theologis sollicita cura & pio zelo eum legerent, diligenter examinarent, & suam de eo sententiam & censuram scriptis comprehenderent, & postremò de omnibus & singulis, iudicium suum eiusque rationes ipsius Celsitudini liberrimè exponerent. Has ergo censuras (inquit Elector Augustus) cum accepissemus, multas in ijs pias ac viles cõmonefactiones inuenimus, quo-

Præfat. lat. 8. a. 8. Quanta diligentia multorum doctissimorum virorum, liber Concordiæ ante publicationem elaboratus & perfectus fuerit.

modo transmissa illa declaratio synceræ doctrinæ Christianæ, contra corruptelas ac depravationes sacrarum literarum testimonijs muniri & confirmari possit: ne fortè progressu temporis, sub eius prætextu, impia dogmata occultarentur: sed synceræ veritatis minimè fucata declaratio ad posteritatem transmitteretur. Ex his ergo optimè meditatis liber iste piæ Concordiæ compositus & absolutus est. Hucusque verba Præfationis libri Concordiæ.

Iesuitæ Ingolstadtenses mendacijs arguant Electores, Principes & Ordines August. Confessionis. Liber Concordiæ ante editionem probè deliberatus.

Nemo ad subscriptionem libri Concordiæ coactus.

Ratio subscriptionis in Electoratu & Ducatu Saxoniz.

Impudens Mendacium Iesuitarum de subscriptione libri Concordiæ.

Quòd ergo isti Iesuitæ, Electores, Principes atque Ordines imperij, qui manifestam veritatem commemorant, adè impudenter & pecculenter mendacijs arguunt: Leuissimorum ac vanissimorum hominum certissimum argumentum est. Possumus enim verè affirmare, quòd à multis inde seculis nullus liber conscriptus sit, qui ante editionem, non solum in tot doctissimorum virorum, verùm etiam Electorum, Principum, aliorumq; sapientissimorum hominum manibus versatus sit: ex quorum accurato iudicio, & pijs commonefactionibus ita verbo Dei munitus & confirmatus est, vt falsi Doctores sub eo se occultare & latere minimè possint.

Secundò, ceteri verbi Ministri, non solum ipsi aut legerunt hunc librum, aut distinctè legentibus auscultarunt; verùm etiam, si quis eorum, vel minimum in eo scrupulum habuit, ante subscriptionem satis illi temporis datum fuit, de eo accuratè cogitandi. Præsertim verò in Electoratu, ac toto Ducatu Saxoniz (vt & in cæteris, sine dubio, locis, pro cuiusq; Electoris, Principis atque Ordinis commoditate) factum est, vt non clam, sed publicè, vbi vtriusque sexus homines auscultare potuerunt, aut in templa, aut curias, omnes Ecclesiarum & scholarum Ministri conuocati, ad diligentem & accuratam auscultationem excitarentur; & sequentibus expressis verbis grauiter admonerentur: Ne quis dubia, hæsitante, aut contradicente conscientia subscribat. Si cui autem de re aliqua dubium sit, id audacter aperiat, ampliorem declarationem audiat, ac inde rem omnem diligenti meditatione perpendat.

Cum igitur hæc ita, nec aliter, se habeant: oportet hos Iesuitas omnem planè frontem exuisse, quod publicis typis euulgare non erubescunt, paucissimos ex subscriptis Concordiæ librum vidisse, multò minus legisse, sed contra voluntatem suam subscripsisse, atque ad consensum profitendum, vi coactos esse.

I E S V I T Æ .

Si Catholica Ecclesiæ eiusmodi consensum requireret : in puncto temporis haberet, non octo millia, sed plus quàm octingenta millia subscribentium: neque ex sola Italia libentissimè subscriberent, innumerabiles presbyteri & diaconi; atque scholarum & gymnasiorum præfecti: sed etiam ex Hispania, Germania, Gallia, America, Brasilia, India, Iaponia: nec deessent etiam ex Britania & Palestina.

Germ. 12.
Latin. 2.

R E S P O N S I O .

Ad hoc prius responsum est, quod non subscribentium numero vincero velimus, sed tantum illorum impudens mendacium refellere, qui clamitant: Inter omnes verbi Ministros non duos reperiri, qui in omnibus August. Confessionis articulis idem sentiant.

Currantur numerus subscriptorum in libr. Concordiæ.

Nec est ut Iesuitæ clericorum suorum numerum ita ambitiosè iactent: cum inter ipsos aded rudes & indocti reperiantur asini, ut eruditus politicus ne verbum quidem latinam vel loqui vel respondere possint.

I E S V I T Æ .

Sunt etiam interdum addita nomina, Imperatorum aut Regum, aut Principum aliquorum, qui iuxta Episcopos & testimonij & patrocinij causa subscripserunt.

Germ. 12.
Latin. 2.

R E S P O N S I O .

In Chalcedonensi Concilio magnus politicorum numerus nominatur, qui non solum ut testes, verum ut iudices quoque Concilio adfuerunt. Quod vos cum Papa & clericis vestris, nequaquam politicis concessuri estis, donec Deus aliquando Principum corda illuminet, ut que in Religionis negotio partes sue sint, agnoscant.

Politici in negotio Religionis iudices.

I E S V I T Æ .

Patet etiam illos numero multò pauciores fuisse, quàm operis magnitudo requirebat: & artifices qui hoc opus fabricati sunt, ultra sex nõ fuisse, & tamen nec hos inter se consensisse.

Germ. 12.
Latin. 2.

R E S P O N S I O .

Quod liber iste non sex tantum artificum opus dici possit, verum à præcipuis August. Confessionis Theologis, diligenter communicatis inter se sententijs deliberatus, iudicatus, & conscriptus sit: ex Electorum, Principum,

27. Mendacium Iesuitarum.
Liber Concordiæ non sex tantum virorum opus.

28. Mendacium Iesuitarum.

Sex viri, quos Patres Bergenses vocant, non discordes.

pum, caterorumq; Imperij ordinum prefatione & verissimo testimonio liquet. Quare hæc Iesuitarum obiectio impudens mendacium est.

Consimili vanitate scribunt: sex illos Theologos, quibus iste labor tribuitur, non fuisse concordēs: quorum quidem duo iam in Domino quiescunt, quatuor autem per Dei gratiam adhuc superstites sunt. Omnes enim & singuli, corde, ore & manu, consensum suum de hoc libro testati sunt: quod & viventes hodie faciunt, idq; Deo iuvante, ad extremum vsque spiritum sunt facturi.

Quod autem in tanto subscriptorum numero, pauci quidam reperiri possent, qui post editam subscriptionem mutarint sententiam: ipsi operi nihil derogat, sed inconcussum firmumq; nihilominus permanet. Nam nec Concilij Niceni decreta idcirco subversa irritaq; facta sunt, quod nonnulli Episcoporum, qui ab initio subscripserant, mutata sententia ab eo deseruerunt.

IESUITA.

XIII. Vanitas.

Germ. pag. 75.
Modestia, scilicet Iesuitarum.

Vltimò, vanitas vanitatum est & ingens stultitia, quod isti vulgari fabri & Patres Bergenses tentare audent Lutheri dissentientes discipulos, ex ipsius Lutheri scriptis conciliare, cum ea ipsa sint fontis & origo huiusmodi turbarum, & Lutherus sibi ipsi nunquam consenserit.

RESPONSIO.

29. Mendacium Iesuitarum.

Consensus in libro Concord. non nititur scriptis Lutheri.

30. Mendacium Iesuitarum.

Quomodo Lutherus in agnitione veritatis creverit.

D. Lutheri constans sententia contra Papatum, in articulis Schmalcaldicis comprehensa.

Consensum in libro Concordia descriptum, non Doct. Lutheri, sed sacra Scriptura libris niti: Christianus lector in ipso libro deprehendet.

Quod autem D. Lutherus sibi ipsi nunquam consenserit, sed iam hoc, iam aliud scripserit: manifestum est mendacium. Est enim primum, cum indulgentiarum nundinas euertendas suscepisset, animus ipsi nequaquam fuerit, Papam eiusq; damnatum cultum in dubium vocare, atque ita in reliquis articulis acerrimum Papistam egerit: postea tamen abominandos errores & horribilem Idololatriam indies magis magisque agnouit, & ex verbo Dei à veritate dignoscere cepit. Atque ita tandem Schmalcaldicos, quos vocant articulos conscripsit, qui Mantuano Concilio exhibendi, & ibidem contra quosvis defendendi erant: quos etiam ad finem vsque vitæ constantiter fortiterq; propugnauit. Quemadmodum & nos quoque vna

cum alijs, illos vniuersos, vt & August. Confessionem, è verbo Dei, tanquam verissimis Israelis fontibus erga quosuis tueri parati sumus.

I E S V I T A E.

Ita vt D. Lutherus in multis præcipuis fidei articulis, non duas aut tres, Hanlon. sed sæpenuero septem opiniones aluerit: Quemadmodum id Cochlaus in suo septicipite Luthero perbellè (scilicet) demonstrat.

R E S P O N S I O.

Hæc Cochlai, sicut etiam Casparis Quernheimeri, ciuis Hallensis com-
menta, adeo putida mendacia, tamq; petulantes, malignæ, ac palpabiles
corruptele verborum Lutheri fuerunt, vt D. Lutherus illa nullo responso
dignatus fuerit, nisi quòd ea longa scheda typis mandari curauit, & singu-
lis adscripsit: mentitur, mentitur, mentitur. Quod adhuc in Tomis
ipsum videre licet. Christianum verò Lectorem ad libros suos legendos remi-
sit, in quibus à vtriusq; istas ipsam scripsisse sinxerant, vbi nihil tale vn-
quam deprehensus sit.

31. Mendacium Ie-
suitarum.

Vide Lutherum va-
ricinantem de suis
Antilogiis.

I E S V I T A E.

Multas alias & innumerabiles vanitates, quæ in isto Concordiæ libro
continentur, breuitatis causa missas faciamus.

Petr. Hanlon.
32. Mendacium Ie-
suitarum.

R E S P O N S I O.

Hic nemini dubium esse debet, si hic captiosi sycophantæ & impudentis-
simi Calumniatores, vltra vel minimum specie quadam reprehenden-
dum, in medium proferre potuissent, quòd pro ingenio maligno longoq;
usu contracta & confirmata peruersitate, nequaquam id prætermisissent,
nec vlli vel molestiæ vel labori pepercissent.

Quantum autem Iesuitis istis, in hac quoque parte fidei habendum sit:
id ex refutatione superiore impudentissimorum & palpabilium ipsorum
mendaciorum planum factum est, & in sequente quoque nostra responso-
ne clarissime & quasi ad oculum demonstrabitur.

Atque hæc hæctenus de 14. vanitatibus & stultitijs, quas Iesuitæ Con-
cordiæ libro, ex mera petulantia, stultitia & vanitate tribuerunt. Ex quo
etiam facile estimare licet, quid veri & sinceri in reliquis duabus parti-
bus librorum ab ipsis contra Concordiam scriptorum, expectari debeat:
nimirum nihil aliud quam pura, putæ, crassa, & impudentissima men-
dacia,

dacia, contra veritatem pro palliendis illorum iam dudum damnatis erroribus sparsa, qui etiam hodie in Papatu dominantur, & misera plebs obtruduntur: quorum tamen ipsos in disceptatione pudet, nec eos ab aduersarijs obiectos fateri audent, multò minus in tam clara Euangelij luce tueri ac defendere possunt.

SECUNDA PARS refutationis.

I E S V I T A E.

DE erroribus Concordia, discordantibus à symbolis, in ipsa Concordia receptis.

Germ. 15.

Latin. 3.

33. Mendacium Iesuitarum.

Iesuitæ manifesti Nestoriani, & iam olim damnati hæretici.

R E S P O N S I O.

Sine omni dubio, occulta quadam numinis diuini prouidentia accidit, vt Iesuitæ ab initio statim Latini sui atque Germanici scripti, abominandam, horrendam & damnatam Caluinianam atque Nestorianam hæresin de Christo, contra Concordia librum proponerent. Ex qua quisque colligere posset, quo spiritu agantur: quam etiam hic breuiter perpendemus, & ad verbi Dei trutinam reuocabimus.

I E S V I T A E.

Primus error est, quòd Christus non solum vt homo, sed etiam vt Deus Patri fuerit obediens.

34. Mendacium Iesuitarum.

Germ. 13.

Latin. 3.

Christus vt Deus & Homo Patri obediens.

R E S P O N S I O.

Hic manifestus est, & dudum damnatus Nestorij error: quo Iesuitæ negant, Christum non solum vt hominem, verum etiam vt Deum Patri obedientem factum esse. Quemadmodum enim Maria Christi non solum vt hominis, sed etiam vt Dei mater est, vt quæ Dei Filium verè concepit & peperit, vnde mater Dei verè est & dicitur, quod Nestorius hæreticus dicere ac constiteri noluit, cum putaret hoc Deitati Christi ignominiosum fore, & ad contumeliam Christi Domini nostri pertinere: Ita quoque non solum vt homo, sed etiam vt Deus patri obediens fuit. Atque vt tanquam Deus hanc obedientiam præstare posset, homo factus est, & in natura humana obedientiam præstando, genus humanum redemit: quod opus nudus & purus homo, sua obedientia perficere non potuisset.

Et hic subinde clarius patefcet, Iesuitas Christum Iesum Dominum & Saluatorem nostrum (à quo indignè admodum nomen Iesuitarum sibi asciaerunt) non tantum officij, sed etiam persona ratione, non verè agnoscere,

scere. In talem enim Iesum credunt, in quo non tantum due natura, sed etiam due persone sint, quarum vna (humana nimirum) Patri obediens fuerit, altera verò (nempe Filius Dei) in huius obedientiæ communionem nullo modo venerit. Atque hac ratione fingunt ex Christo duplicem mediatorum: alterum qui obediens est, alterum qui nullam obedientiam Deo præferat. Proinde non sine causa ex illis quarimus: vtrum verum sit, quod Christus dixit: Non misit Deus Filium suum in Mundum, vt con- Ioan. 3. demnet mundum, sed vt seruetur mundus per eum. Si igitur Deus Filium suum vnigenitum in Mundum misit, vt genus humanum seruet: necesse est hunc Filium Dei, obedientem fuisse Patri, dum in Mundum venit, naturam humanam assumpsit, & in ea nos miseros peccatores redemit. Hinc de Filio Dei aeterno, in simbolo Nicano cantatur: Descendit de coelis, & incarnatus est de Spiritu S. &c. Nec propter hanc præstitam in sua Deitate obedientiam, Filius Dei aeternus minor aut inferior patre factus est.

Si verò Iesuita asserere volunt, missionem Filij in Mundum ad solam Christi Humanitatem pertinere: sequi necesse est, Christum humanam suam naturam (sicut nonnulli heretici ante aliquot secula desipuerunt) celitus detulisse. Et quando Iesuita in eo persistunt, quod Christus secundum humanitatem tantum Patri obediens fuerit: Obedientia autem præcipuum opus officij Mediatoris est: hoc ipso clarè demonstrant, se patrocinari heresi atque insania Francisci Stanckari Mantuani, qui Mediatoris officium soli nature humanae in Christo attribuit: qua de causa etiam ab omnibus sinceris Ecclesijs Christi damnatus est.

Sed eadè quoque opera ex inferis reuocant Iesuita heresim Nestorij. Quæ admodum .n. Nestorius dixit: Noli gloriari Iudæe, nõ Deum, sed hominem crucifixi: Ita Iesuita cum hoc suo Patriarcha Nestorio dicunt: Audi bone Christiane, noli gloriari in obedientia aeterni Filij Dei. Non enim Deus, sed homo solum Patri pro te obediens fuit. Et hic apparet nimis verum esse, quod Spiritus Domini per Doct. Lutherum prædixit, cum in libello de Concilijs ad hunc modum scriberet: Et quis scit, quàm multi etiam nunc Nestoriani in Papatu sint: qui tamen hoc Concilium (Ephesium) laudibus in cælum vsque extollunt, malè ignorantes quid laudent. Atque sic clarè patet, Iesuitas simul cum Nestorio heretico, cumq; nouis Nestorianis Calvinistis opera & personam Mediatoris Christi (in ipsis quantum est) diuidere, & ex vno Mediatore duos, ex vno Christo duos Christos fingere.

Tom. Vvit. Germ.
6. fol. 530.

Iesuitas ergo, in articulo de Persona Christi, cum Calvinistis facere, nemini amplius dubium esse potest. Quod Christianus lector in tota hac disputatione, qua nobis de hoc articulo cum Iesuitis est, diligenter notare velit.

Sed videamus, quos nam grauissimos errores Iesuita sequi putent, si obedientia Christi toti personae Deo & homini adscribatur.

IESUITÆ.

34. Mendacium Iesuitarum.

Germ. 15.
Lat. 4.

Qui error destruit penitus veram diuinitatem Christi, quam symbolum Nicanum contra Arrianos asseruit.

RESPONSIO.

Tam non obedientia patri præstita, Deitatem Christi euertit, quam non Deitatem ipsius destruit, quod Maria mater Dei est.

IESUITÆ.

Germ. 15.
Lat. 4.
35. Mendacium Iesuitarum.

Arriana Collectio Iesuitarum contra Deitatem Christi.

Nam si Christus vt Deus patri obediuit, certè vt Deus à patre distinguitur. Alius igitur Deus est pater: alius Deus est filius. Sed vnus tantum est verus Deus, & constat patrem esse verum Deum. Non igitur Filius (secundum doctrinam concordistarum) est verus Deus, nec quousque patri, vt in Nicano simbolo consistemur.

RESPONSIO.

Rudes asinos, Iesuitas istos esse oportet, quod distinguere nesciunt inter vnitatem Deitatis, & inter personas in hac vna Deitate. Nam certè Filius à patre distinctus est, tanquam persona diuina, quæ ipse pater non est: Et tamen non alius Deus, quam pater est. Atque ita Pater & Filius vnus Deus sunt, licet distinctæ personæ, quarum vna alteri obedit.

IESUITÆ.

Germ. 15.
Latin. 4.
36. Mendacium Iesuitarum.

Rursum qui obedit, minor est illo cui obedit. Nam imperare superioris, obedire inferioris est. Ergo si Christus vt Deus Patri obedit: vt Deus minor est Patre, & mentitur symbolum Athanasij, cum ait: Aequalis patri secundum Diuinitatem, minor patre secundum Humanitatem.

RESPONSIO.

Ratio obedientia Christi, erga suum Patrem.

Hæc ratio locum habet in ijs personis, quæ non sunt eiusdem dignitatis: vbi hæc imperat, illa necessitate quadam paret etiam inuita. Cum Christo autem Filio Dei, eiusque obedientia, res se aliter habet. Pater enim Filio vt Deo non imperauit, vt coactus humanam naturam assumeret: sed Filius Dei

Dei spontè & libere hoc fecit, secundum æternum decretum totius Trinitatis. Quocirca etiam Filij Dei obedientia, alia est, quam obedientia subditi erga suum Magistratum.

Ad hæc, symbolum Athanasij non loquitur de obedientia Christi, sed de substantia utriusque nature, diuinæ & humanæ: ubi Christus secundum Diuinitatem aequalis Patri, secundum humanitatem inferior Patre est.

Pater enim est Creator cæli & terræ: Humanitas verò Christi est creatura.

Et nihilominus obedientia Christi, non tantum Humanitatis, sed etiam Deitatis opus est. Atque ita ad totam personam Christi (Deum & Hominem) secundum utramque naturam, obedientia ista pertinet. Idcirco etiam Filius Dei ad Patrem suum cælestem inquit: Ecce, venio. In volumine libri scriptum est de me, vt facerem voluntatem tuam Deus meus: Volui, & lex tua in medio cordis mei.

Quomodo Christus secundum Humanitatem minor sit Patre.

Psal. 40.

I E S V I T A .

Ad hæc, secundum illam Naturam Christus obediuit, secundum quam mortuus est. Nam ipsa mors obedientia fuit summa & absolutissima. At non est mortuus Christus secundum Diuinitatem, sed solum secundum carnem, 1. Petr. 4. Ergo nec secundum Diuinitatem, sed solum secundum Humanitatem obediuit Patri?

Germ. 15.
Latin. 4.

37. Mendacium Iesuitarum.

R E S P O N S I O .

Antequam ad hunc Paralogismum respondeamus: natura & proprietates phrasum, quib. sacra Scriptura de Christo vtitur, secundum carnem: secundum Spiritum: explicanda est.

Voces enim nature, secundum, causam indicant, propter quam Filio Dei adscribitur quoddam Humanitatis proprium est: Et vicissim cur Deitatis propria Homini tribuantur. Quia enim non duo, sed vnus duntaxat Christus est, in quo dua diuersæ Nature, artissimè & intimè vnite sunt: idcirco hæc dua nature, omnes istius vnus Personæ operationes, passiones, & gloriam quoque, inter se communicant. Hoc modo Humanitas Christi non sine Filio Dei, nec ab eo separata patitur & moritur. Nec vsquam in tota Scriptura sacra inuenire licet, quod Humanitas siue caro Christi, absque Filio Dei pro nobis passa aut mortua sit. Hoc enim esset Christum Nestorianum & fidem hereticam docere. Fides autem nostra Catholica sic habet: Credo in Iesum Christum Filium eius (Dei Patris)

Communicatio naturarum in passionibus, operationibus, & gloria.
Caro Christi non sine Filio Dei pro nobis passa.
Hic Nestorianus error Iesuitarum & Caluistarum refutatus est in post. scripto Vvittenb. Theol. contra Brement. pag. 66. 176. 583. 605. & in respons. D. Iac. Andr. ad Apol. Danzi.

vnigenitum Dominum nostrum: qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria virgine, passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus & sepultus. *Nec dicit: Caro, siue Natura humana, est concepta, nata, passa, mortua, sepulta: sed Filij Dei vnigeniti, DOMINI nostri conceptionem, natiuitatem, passionem, mortem, sepulturam predicat. Ioannes Euangelista inquit: Sanguis Iesu Christi, FILII DEI, emundat nos ab omni peccato. Nam etiam in morte & sepulchro Filius Dei à carne sua nec separatus, nec persona diuisa fuit, aliàs conceptio, natiuitas, passio, & mors ipsius, nobis NIHIL PROFVISSET.*

R. IOAN. 1.

Iesuitæ apertè negant fidem Christianam.

Quia ergo Iesuitæ isti docent & contendunt, quòd illa omnia ad Deitatem nihil pertineant: quis omnium Christianorum tam stupidus & batus est, qui non intelligat, hos Iesuitas Catholicam, Christianam, & piam nostram fidem manifestò negare, & cum Nestorio blasphemare: Noli gloriari Iudæ, NON ENIM DEVM, SED HOMINEM CRUCIFIXISTI? *Nec est vt nos doceant Iesuitæ, quòd Deus per se, & secundum naturam suam proprietatem, non possit crucifigi, vulnerari, lacera-ri, occidi. Non enim ita rudes & indocti sumus, vt ista ignoremus, aut non probè intelligamus.*

Quomodo Filius Dei pati potuerit.

Verùm quia Filius Dei, secundum proprietatem Naturæ suæ, nec ex muliere nasci, nec pati, nec mori potuit: Idcirco assumpsit naturam Humanam in vnitate personæ suæ, vt ratione carnis assumptæ ex muliere nasci, pati, & mori posset. Ita vt natiuitas, passio, & mors Christi, ipsius Dei natiuitas, Dei passio, Dei mors sit & dicatur. *Qua doctrina etiam nunc hodie, Iudæi & Turcæ offenduntur: nec istud mysterium, sicut nec Iesuitæ cum socijs Caluinistis, ratione sua assequi, & mente complecti possunt: de quo postea plura dicentur.*

I E S V I T A .

Germ. 16.
Latin. 4. 5.
18. Mendacium Iesuitarum.
Huius rationis refutationem prolix. vide in scripto D. Gerlachij contra Buzæum, pag. 91. & sequent.

Denique, cur Apostolus Paulus ad Philip. 2. cap. dicturus: Humiliauit semetipsum, factus obediens ad mortem, præmisit: Exinaniuit semetipsum, formam serui accipiens? nisi vt nos admone-ret, non secundum formam Dei, qua equalis est Patri, sed secundum formam serui qua minor est Patre, Christum obedientiam Patri vsque ad mortem præstitisse.

RESPON-

RESPONSIO.

Istud nemo negat, quòd Christus secundum Humanitatem Patri ad mortem vsque obediuerit. Sed quæstio est: quomodo hæc verba, secundum Humanitatem, secundum formam serui, intelligi debeant? An per illa Deitas ab obedientia, quam Filius Dei, in assumpta Humanitate & forma serui suo Patri præstitit, excludatur? Hoc nos vnà cum tota Scriptura sacra, & vniuersis Orthodoxis Patribus (quorum testimonia paulò post adducemus) disertè negamus. Filius enim Dei, qui Naturam humanam assumpsit, nec sola ipsius Humanitas, obedientiam hanc præstitit.

Nec opus est, vt Iesuita ex libro Concordiæ, & Locis communibus Philippini, istius doctrina nos prolixè conuincant: quandoquidem hanc non tantùm constantè profiteamur, sed eam quoque summam nostram consolationem esse ducamus, quòd obedientia, quâ iusti & beati reputamur, Christo non solum secundum Humanitatem, verum etiam secundum Deitatem adscribatur, alioquin nec redempti, nec iustificati, nec saluari essemus.

Germ. 18.
Latin. 5. 6. 7.

IESUITÆ.

Quare autem dicunt Concordistæ: Totius personæ obedientiam illam fuisse? non satis erat dicere, fuisse Personæ? sed vtrique naturæ obedientiam non tribuissent, nisi totius personæ dixissent. Per totam enim personam duas Naturas significare se dicunt.

Germ. 17.
Latin. 6.
39. Mendacium Iesuitarum.
Obedientia Christi toti personæ imbutur.

RESPONSIO.

Iesuita, ad hanc quæstionem à se motam, rectè respondent: nimirum quòd prædictam ob causam non satis sit dicere, obedientiam fuisse personæ. Et omnibus synceris Christianis iudicium permittimus, quando TOTVS Christus nominatur, & TOTI Christo opus aliquod tribuitur, num id de vna duntaxat, an verò de duab. naturis intelligi debeat?

Quia igitur Iesuita, & perfidia ipsorum complices Caluinista in Con- fessione de IESV, hucusque in scriptis suis vocabulo PERSONA luserunt, & sub eo vnàm tantùm naturam intellexerunt, cum Christo diuina opera, & humane passionis adscribuntur: hoc modo fraudem istam deteximus, dum TOTIVS personæ (qua phrasi vtraque Natura diuina & humana comprehenditur) mentionem fecimus.

Quomodo Iesuitæ & Caluiniani, voce PERSONA luserint.

Certa & firma regula, in doctrina de persona Christi.

Hac enim Christiano lectori sit certa, firma, & infallibilis veritatis regula, quam S. Scriptura & omnes sinceri Doctores confirmant: quod natura in Christo, omnia opera, passiones, & gloriam, inter se communicent, non habita ratione, quod ea vnus tantum proprietates sint & maneant, nec alterius proprietates in aeternum fiant. Nisi enim opera Mediatoris Christi ad totam personam pertinerent: falsò ab Euangelista Ioanne de Christo scriptum esset: Sanguis Iesu Christi Filij Dei, emundat nos ab omni peccato. Falsò quoque Paulus dixisset: Deus acquirit sibi Ecclesiam per proprium sanguinem.

1. Ioan. 1.

A. Cor. 20.

Gen. 18.

Latin. 7.

40. Mandacium Iesuitarum, Passionem Christi, ad Diuinitatem quoque pertinere, negantium.

Vigilius.

Diuinitas clavis confixa.

Vide D. Gerlach. contra Busæum 321. & seq.

Coniuncta & maledicta in crucifixum iactata, ad Deitatem quoque pertinuerunt.

Matth. 27.

Luth. in lib. de Conc. & Eccles. Vide Refutat. Orthodoxi Consens. pag. 144.

Martinus Lutherus in libro de Concilijs & Ecclesia, non solum obedientiam, sed etiam passionem Diuinitati tribui posse contendit.

IESUITA.

RESPONSIO.

Mirum est hosce Iesuitas, qui sibi eximie docti videntur, in Catholico Doct. Vigilio adhuc non legisse verba hæc: Diuinitas est clavis confixa. Vbi Deitatem radio solis, & crucifixionem ictui, qui gladio fit, comparat, quo quis radium solis dirimere, non autem secare vel ledere possit.

Et quidem omnes contumelia, opprobria, & maledicta, quibus Christus in cruce affectus est, tam ad ipsius Deitatem, quam Humanitatem pertinuerunt: præsertim cum Iudæi clamarent: Si Filius Dei es, descende de cruce, & credemus tibi.

Si enim, vt Doct. Lutherus loco allegato verè scripsit, Deus pro nobis non est mortuus, sed tantum homo: perijimus. Proinde, secundum Catholicam nostram fidem, Dei passio, Dei sanguis, Dei mors est, quando hic homo moritur, qui cum Deo vna persona est. Et hæc de primo, quem putant Iesuita, errore dicere voluimus. Vnde manifestum est, Iesuitas articulum istum de obedientia, passione & morte Filij Dei (quibus nos à peccatis redemit) non credere, sed ea homini tantum adscribere, atque Deitatem ab illis excludere: quod est Nestorij damnatam hæresin, fidei Christianæ ex diametro repugnantem apertè fouere.

Iam etiam secundum (quem hi Iesuitæ libro Concordia falsò tribuunt) errorem discutiamus.

IESVI-

I E S V I T A .

Alter error est, quòd Christus fuerit persunctus munere Mediatoris & Pontificis, non solum per humanam naturam, sed etiam per Diuinam. Qui error aperte pugnat, cum Christi vera Diuinitate, & proinde cum symbolo fidei, vbi dicitur: Christus Deus verus, de Deo vero.

41. Mendacium Iesuitarum.
Germ. 18. 19.
Latin. 7.

R E S P O N S I O .

An non pius animus toto pectore perhorrescat, audiens, in Ecclesia Christi Catholica, tanquam errorem & haresin damnari, cum docetur: Quòd Christus sit noster Mediator & Pontifex, secundum vtramq; naturam, & diuinam, & humanam? Verùm perpendamus rationes Iesuitarum, ex quibus ipsarum horrenda & execrabilis haresis amplius cognoscetur.

Horribilis doctrina Iesuitarum, de officio Mediatoris Christi: prolixè refutata à D. Gerlachio contra Bulfag. 89. 116. & seq.

I E S V I T A .

Nam Mediator per id, quòd munus Mediatoris exercet, necessariò distinguitur ab eo, cuius est Mediator. Est autem Christus Mediator Dei & hominum. Ergo si vt Deus mediator est, vt Deus à Deo distinguitur. Erunt igitur duo Dì, vnus maior, alius minor, vt Arriani volebant.

Germ. 19.
Latin. 1.
Prima ratio Iesuitarum.
42. Mendacium.

R E S P O N S I O .

Ad hanc inanem & futilem rationem, primùm D. Paulus, deinde Augustinus, & ceteri Orthodoxi Doctores respondebunt, cum NOS Iesuita longè inferiores esse putent, quàm vt ipsis respondere valeamus. Sic autem scribit D. Paulus: Deus erat in Christo, mundum reconcilians sibi ipsi, non imputans eis peccata sua, & posuit in nobis sermone reconciliationis. Quid potest euidentius & dilucidius contra Iesuitarum manifestam & Nestorianam haresin dici aut scribi? Sic enim habent Pauli verba: D E V S reconciliauit Mundum S I B I I P S I. Quomodo ergo Deus, ab opere redemptionis & mediationis excludi potest aut debet? addit verò: P E R C H R I S T V M, intellige, Hominem. Nisi enim Deus Verbum Homo factus esset, per obedientiam & passionem sibi homines reconciliare non potuisset. Quemadmodum id Paulus amplius explicat, dicens: Vnus Deus, vnus etiam Mediator Dei & hominum, Homo Christus Iesus. Hac duo dicta Pauli si coniungantur, declarant nobis Christum Iesum Mediatorem secundum vtram-

2. Cor. 5.
D E V S sibi ipsi
Mundum reconciliauit.

1. Timoth. 2.

E

que na-

Christus etiam vt
Deus, Mediator.

que naturam. Neque enim Deus solus, neque homo purus Mediator esse potuit: cum Deus sine humanitate pati, homo autem sine Deo passionibus tantis sustinere & vincere non potuisset. Idcirco Mediator simul Deus & Homo esse debuit.

Quomodo Filius à
Patre distinguatur

Eo autem, quod Christus etiam vt Deus noster Mediator esse dicitur, non distinguitur à Deo, quasi ipse non sit verus Deus, sed alius Deus, atque ita duo sint Dii, vnus maior, alius minor: sed Christus solum à persona Patris & Spiritus sancti discernitur, quod nec Pater, nec Spiritus sanctus, sed solus Filius Mediatoris officio fungatur. Quemadmodum etiam neque Pater, neque Spiritus sanctus, sed media & secunda persona Deitatis Naturam humanam assumpsit. Et tanquam Deus sibi ipsi æquè, ac Patri, Spirituiq; sancto, atque sic toti sanctæ Trinitatis Deitati Genus humanum reconciliauit.

I E S V I T Æ.

Quocirca D. Paulus, cum dixisset: Vnus est Mediator Dei & hominum: mox adiunxit, HOMO Christus Iesus.

Germ. 19.
Latin. 3.
1. Tim. 2.

2. Ratio Iesuitarum,
& 43. Mendacium,
quo D. Paulum in
societatem erroris
pertrahere conan-
tur.

Cur Paulus scripse-
rit, HOMO Chri-
stus Iesus,

R E S P O N S I O.

Non opus fuit nomen Dei addere. Quamprimùm enim Christus Iesus nominatur, non solum homo, sed simul etiam Dei Filius intelligitur. Nam Christus Iesus non tantum Homo, sed etiam Deus in vna indiuidua persona est. Vox autem HOMO, propterea adiungitur: quia Christus vt Deus tantum Mediator esse non potuit. Nec duo Christi sunt, vnus Deus, alter Homo, ita vt homo Mediator, Deus autem non Mediator sit. Ideoq; nec vocula, TANTVM, ab Apostolo ponitur: nimirum, quod Homo TANTVM, aut quod Christus TANTVM vt homo Mediator sit. Nihil horum in Paulo legitur. Sed Mediatorem; simul Deum & hominem esse, opus erat, aliàs nec Deus pater, nec homines, ipsum Mediatorem ferre potuissent.

I E S V I T Æ.

Latin. 3.
3. Ratio siue proba-
tio Iesuitarum, &
44. mendacium,
quo Augustinum
blasphemix Iesuiti-
cæ participem facere
sudent.

Et D. Augustinus libr. 2. de peccato Originali, cap. 28. Non per hoc (inquit) Mediator est, quod æqualis Patri: Per hoc enim quantum pater, tantum & ipse à nobis distat. Et quomodo erit Medietas, vbi eadem distantia est? Ideo Apostolus non ait: Christus Iesus, sed HOMO Iesus Christus. Per hoc ergo Media-

Mediator, Per quod Homo: inferior Patre, per quod nobis propinquior: superior nobis, per quod Patri propinquior.

R E S P O N S I O .

Hec verba Augustini tam non aduersantur doctrina nostra, quam verba sancti Pauli: Sed eadem utrobique mens & sententia est: nimirum, quod Filius Dei Mediator esse non potuisset, si Deus TANTVM, nec Homo factus fuisset. Sic enim Augustinus se ipsum explicauit, Tract. 82. in Ioannem scribens: Quid est enim & ille Homo, nisi quod Deus susceptor est eius? Deus enim erat Verbum, vnigenitus, gignenti coæternus: sed vt Mediator daretur nobis, per ineffabilem gratiam Verbum caro factum est, & habitauit in nobis.

Genuinus sensus verborum Augustini, eorumque declaratio.

Quibus verbis Augustinus clarè docet, quod homo iste nihil esset, nisi à Filio Dei susceptus esset, vt nobis Mediator daretur. Opus enim reconciliationis, nudus homo perficere non potuisset: sed necesse fuit Mediatorem simul Deum & Hominem in vna persona esse, vt equali cognationis gradu, tam Deum, quam homines attingeret, & à neutra parte reijci posset. Ideoq; Filius Dei vnigenitus IN Humana natura, & PER Naturam humanam officio Mediatoris perfunctus est.

I E S V I T Æ .

Augustinus loco prædicto: Quod apertius ita dicitur: Inferior Patre, quia in forma serui: superior nobis, quia sine labe peccati. Et Tract. 82. in Ioan. Mediator Dei & hominum, non in quantum Deus, sed in quantum homo est Christus Iesus.

Ger. 19.
Latin 89.
August. Tract. 82.
in Ioan.

R E S P O N S I O .

Hec verba Augustini eundem sensum cum præcedentibus habet: quod Christus vt Deus tantum, non potuerit esse mediator Dei & hominum, sed quod simul eum hominem esse oportuerit. Sic enim Augustinus sudrum verborum optimus interpres, mentem suam explicat in libro de quibus, cap. 12. scribens: Ego, inquit Dominus, ero illis in Deum, & seruus meus David, Princeps in medio eorum. Quare in medio eorum? quia Verbum caro factum est, & habitauit in nobis, Princeps in medio eorum. Inde & MEDIATOR Dei & hominum, quia DEVS cum Patre, quia HOMO cum

Augustini doctrina de officio Mediatoris Christi.

Quomodo Christus Mediator sit secundum Deitatem & Humanitatem.

hominibus. NON MEDIATOR HOMO, PRAETER DEITATEM. NON MEDIATOR DEVS, PRAETER HVMANITATEM. Ecce Mediator. DIVINITAS SINE HVMANITATE, NON EST MEDIATRIX: HVMANITAS SINE DIVINITATE, NON EST MEDIATRIX: Sed inter Diuinitatem solam, & Humanitatem solam, MEDIATRIX EST HVMANA DIVINITAS, ET DIVINA HVMANITAS CHRISTI. Hec Augustinus. Quid queso luculentius dici aut scribi posset contra Nestorianam, & iam olim damnatam haesin Iesuitarum, de Mediatore Christo? Quod videlicet, non tantum vt Homo, sed etiam vt DEVS Mediator sit?

Deitas etiam inter Deum & Homines Mediatrix est.

In primis autem diligenter hic obseruandum est, quodd Augustinus non simpliciter vocem DEVS, sed DEITATEM ponit: vt in hac quaestione nullum dubium simplicioribus, nouis verò Nestorianis Iesuitis, nulla latebra relinquatur, sub vocula DEVS se occultandi, suamq; haesin regendi: quemadmodum vnà cum socijs Caluinistis (si nullum aliud effugium parauit) facere consueuerunt, nugantes: Hominem, qui Deus est nec à Deitate separatus, esse obedientem, esse Mediatorem, ita tamen vt opus Mediatoris ad Deum siue Deitatem nihil pertineat. Quo modo etiam Nestorius docuit & contendit, hominem, qui in vtero matris Deus erat, ex Maria ita natum esse, vt natiuitas hac, ad Deum siue Deitatem nihil pertinuerit.

2. lib. 4. de Trin.
b. lib. 11. adu. Iud.
cap. 9. e. lib. 3. in
Ioan. cap. 9.
d. hom. 7. in 1. Tim.
e. lib. 5. cap. 4.
f. in 1. ad Ioan.
g. in cap. 5. ad
Roman.

Cum hoc testimonio Augustini, consentiunt omnes Orthodoxi Patres, a. Hilarius, b. Cyprianus, c. Cyrillus, d. Chrysostomus, e. Vigilus, f. Theophylactus, g. Beda: hi omnes manifestis, disertis & claris verbis officium Mediatoris, simul Deitati & humanitati in Christo adscribunt: quorum singulorum verba, breuitatis causa referre huc nolumus. Cyrilus: Christus Mediator hominum atq; Dei factus, verè vtramque Naturam attingit. Theophylactus: Nequaquam purus est Deus: neque enim homines hunc exceperunt, QVI ERAT INTERCESSOR futurus. Nec simplex homo: quippe, QVI DEVM ESSET ALLOCVTVRVS. Chrysostomus: Homo purus Mediator penitus nunquam fieret. Oportebat enim huiusmodi Mediatorem cum Deo colloqui. Deus item solus Mediator esse non posset. Neque enim ipsum susceperunt hi, quorum Mediator accederet. Cyprianus: Homo & Deus

Deus Christus, ex utroque genere concretus, ut Mediator esse inter nos & Patrem possit.

Quamobrem Iesuitæ, hac in parte aliquanto deteriores sunt socijs Calvinistis, qui Christo hoc munus secundum utramque naturam verbis tribuunt, licet in corde idem cum ipsis sentiant: quod tamen ut nimis crassum & apertè impium ore profiteri non audent.

I E S V I T A.

Deinde, si Christus ut Deus Mediator est, sequitur unum è duobus, aut totam Trinitatem esse mediatricem, aut Christum non esse unum Deum cum Patre & Spiritu sancto, sed alium quendam Deum. Nam quod uni persone convenit ratione Deitatis, id etiam alijs omnibus personis convenit, quæ habent eandem Deitatem.

Germ. 19.
Latin. 9.
4. Ratio Iesuitarum,
& mendacium 45.

R E S P O N S I O.

Neutrum horum, quæ hic Iesuitæ falsò colligunt, sequitur. Ut enim supra dictum est: Iesuitæ nesciunt inter unam Deitatem & personas Deitatis distinguere. Scriptura namq; clarè testatur, non Patrem, non Spiritum sanctum, sed solam secundam personam Deitatis, hominem & mediatorem factum esse, à qua persona nec Deitas separari, nec ipsa Deitas dividi potest. Quemadmodum igitur discrimen personarum non tollit unitatem Deitatis: ita officium Mediatoris non separat Filium Dei à patre, ut alius Deus esse cogatur. Et quamvis Christus ut divina persona, & ita ut verus quoque Deus, mediator factus est: hinc tamen nequaquam sequitur, quòd Pater etiam & Spiritus sanctus Mediatores facti sint. Et si enim Pater & Spiritus sanctus, cum Filio unus Deus sunt: Filius tamen alia persona, quam Pater & Spiritus sanctus, est. Quamobrem hæc Nestoriana probatione nihil contra nos efficiunt Iesuitæ.

Tantum secunda persona Deitatis incarnata.

I E S V I T A.

Denique, esse Pontificem & Sacerdotem, intrinsicè & essentialiter includit esse creaturam, & longè minorem eo, cui sacrificium offerri debet. Omnis enim Pontifex & Sacerdos, Minister Dei est, & cultu latræ Deum suum colit, dum ei sacrificium offert. Ergo si Christus ut Deus, Pontifex etiam est, & patri suo sacrificium defert: profectò ut Deus, Patri suo longè minor atque adeo verè & propriè creatura est.

Germ. 20.
Latin. 9.
5. Ratio Iesuitarum.
Hæretica doctrina de sacrificio Christi in cruce, & 46.
Mendacium Iesuitarum.

RESPONSIO.

Discrimen inter
Christum, & Ponti-
fices V. Testamenti.

Hebr. 7. 9. 10.

Agor 20.
Deus per proprium
sanguinem nos re-
demit.

Quomodo Christus
creatura sit.
Augustin. Epist. 57.

Latin. 10.
47. Mendacium Ie-
suitarum, quod
Arrianorum falsa
probatione, suum
errorem colorare
tentant.
Iesuita & Caluini-
sta, Arrianismo &
Mahumetismo
viam parant.

Ingens discrimen est inter Pontificem Christum, & alios Pontifices veteris Testamenti. Christus enim Pontifex, Deus simul & homo est: reliqui vero Pontifices tantum homines fuerunt, qui boues, iuencas, vitulos, oues, &c. obtulerunt: quorum sanguis, homines à peccatu redimere aut mundare non potuit. Christus autem Filius Dei se ipsum Deo Patri pro Genere humano obtulit, & per proprium sanguinem ingressus est semel in sancta. Vnde praconium hoc Pauli: quod Deus per proprium sanguinem acquisiuerit Ecclesiam. Deus, inquit, non purus homo. Deus autem sanguinem non habuisset, nisi homo factus fuisset, ut nos suo proprio, hoc est, Dei sanguine redimeret.

Qua propter etsi Christus secundum Humanitatem, creatura est & re-
cte ab Augustino dicitur: idcirco tamen ex toto non minor est Patre. Se-
cundum Deitatem enim aequalis est patri: in assumpta vero Humanitate
(secundum quam minor est Patre) exequitur Dei Filius summi Sacerdo-
tis munus: per quod tamen aequalitati ipsius cum Patre & Spiritu sancto
nihil derogatur. Sicut supra de obedientia quoque ostensum est.

IESUITÆ.

Hinc videlicet Arriani inter propositiones suas, que leguntur apud Au-
gustinum Tomo sexto, in sermone Arrianorum, etiam istam numerabant:
quod Filius Dei Minister & Sacerdos sit Patris sui.

RESPONSIO.

Arrianis, eorumq; blasphema doctrina de Christo, vos Iesuita, vna cum
socijs Calvinianis, viam sternitis, dum Christum vestra Nestoriana heresi
discerpitis, officium mediatoris nudo homini adscribitis, atque ab hoc Me-
diatoris munere Deum & Deitatem, contra Scripturæ sacra clarissima te-
stimonia, & vnanimem Orthodoxorum Patrum Consensum penitus ex-
cluditis. Et ne quid hac in parte temerè vobis imputare videamur: Lectori
Christiano & omnibus pijs iudicium permittimus.

Quæ verò de hoc articulo, Augustini sententia, fides & doctrina sit:
prius sufficienter demonstratum est. Idq; amplius ostendit August. lib. 1. de
Conf. Euan. c. 3. Secundum hominem (inquit) Christus & Rex,
& Sacerdos effectus est, &c. Nisi enim homo factus esset: nec Rex; nec
Sacerdos, atque ita ut Deus tantum, Mediator esse non potuisset. Per hoc
autem

antem Deitas Christi, ab officio mediatoris nullo modo excluditur. Cum eo consentit Cyrillus, scribens: Quando factus est homo, vocatus est etiam Pontifex: non quòd maiori Deo offerret sacrificium, sed sibi ipsi & Patri. Nam Christus Iesus Deus & Homo vt secunda persona Trinitatis, sacrificium obtulit Patri, non vt Deo maiori. Idem enim & non alius Deus est, qui hominem assumpsit, quiq; in humana & per humanam Naturam tam sibi ipsi, quam Patri (non tamen vt absolute consideratus Deus, sed tanquam secunda persona Deitatis) pro peccatis Mundi se ipsum victimam obtulit: quod fieri non potuisset, si Deitas Christi, ab hoc sacrificio remota & exclusa esset.

Apol. ad Orientales in def. cap. 10. Iesus Christus, vt Rex & Pontifex sit.

Ex quo vniuersis constat: Iesuitas, contra Orthodoxam doctrinam de persona & officio Christi (in quibus animarum nostrarum salus consistit) Nestorianam haresin propugnare, quòd nimirum Christus TANTVM vt Homo, nec vt Deus & homo simul, Mediator Dei & hominum sit. Quod verbi diuini & Ecclesiæ Catholicæ iudicio expressè damnatum est.

I E S V I T A E .

Tertius Error.

Tertius error est, quòd Natura humana Christi sit vbique verè & realiter. Sic enim loquitur liber Concordiæ, in articulo de cœna Domini, pag. 572.

48. Mendacium Iesuitarum: quo Christo HOMINI diuinam presentiam derogant. Germ. 21. Latin. 11.

R E S P O N S I O .

Vtrum Christus secundum Humanitatem vbique sit.

Quomodo Christus vt Homo vbique sit.

Hanc doctrinam constanter profitemur, nec quicquam in ea tergiversamus: & coram tribunali Iesu Christi intrepide eam confiteri parati sumus. Sed initio monendus est lector Christianus, quòd hoc de carnali, mūdāna, naturali, circumscripta & locali presentia, nequaquam dicamus aut intelligamus, quasi humana Natura Christi, in se, & per se, secundum dimensiones suas vbique sit. Quæ opinio, à Iesuitis & Caluiniānis nobis falsò affingitur: contra quam solam ipsi pugnant, atque ita suum proprium commentum, non nostram doctrinam confutant. Nos autem intelligimus illud de spiritali, supernaturali, cœlesti, & diuina presentia, quam Homo assumptus ex vnione personali, & participatione diuinæ Maiestatis Filij Dei, habet.

Est 43

Estq; hac nostra sententia, quod Christus, postquam ingressus est in gloriam Patris, sit Dominus omnium creaturarum in caelo & in terra: nec tantum vt Deus, sed etiam vt homo, caelesti modo omnibus praesens, omnibus illis dominetur, easq; in manu & potestate sua habeat.

I E S V I T A E.

Gerin. 21.
Latin. 11.
1. Ratio Iesuitarum,
& mendacium 49.

Porro hic error repugnat primò scripturis, quae passim asserunt, Christum ratione humanitatis, alicubi non fuisse, Ioannis sexto: Cum vidisset turba, quod Iesus non esset ibi. Ioan. 11. Lazarus mortuus est, & gaudeo propter vos, vt credatis, quoniam non eram ibi. Matth. vlt. Non est hic, surrexit.

R E S P O N S I O.

Iesuitarum & Calvinianorum eadem opinio, & eadem rationes de omnipresencia Christi: de qua vide refut. Orth. Conf. Vviremb. contra Brem. 399. 446. D. Gerlach. cont. Buf. 398. & seq. Discrimen inter corpus Christi, & aliorum hominum corpora
Christus suo corpore simul pluribus locis localiter praesens non est.

In refutatione huius falsò dicti erroris, & confirmatione sua erroneae doctrinae, vtuntur Iesuita argumentis & probationibus Calvinianorum & Zyuinglianorum, perinde ac si ex illorum libris omnia transcripsissent. Ad qua nunc breuiter respondebimus.

Et primùm quidem dicimus: si corpus Christi substantiâ & natura nostris simile, nullas alias prerogatiuas haberet, quàm alterius hominis corpus, excepto peccato: tum de hoc capite, immota persisteret Iesuitarum & Calvinistarum doctrina. Nam secundum proprietatem corporis atque modum naturalem, corpus Christi, vno tempore, in duobus, pluribus, vel omnibus locis praesens nunquam fuit: sed vno tempore, vno tantùm loco fuit: quod Iesuita & Calviniani probè meminisse velint.

De hoc modo praesentiae tantùm, nec alio, omnia illa sacrae Scripturae dicta loquuntur & intelligenda sunt, quae hoc loco Iesuita & Calviniani, ad refutandam nostram veram doctrinam, & confirmandum suum impium & blasphemum errorem, magno numero adducunt. Qua de causa, probatione ista minimè opus fuisset, cum nemo nostrum illud neget, sed ab omnibus & semper assertum fuerit.

Exaltatio Humanitatis Christi in Deum.

Hebr. 1.

Ceterùm corpori Christi, hoc est, Humanitati ipsius (qua per corpus intelligitur) talis maiestas data & re ipsa communicata est, qualis angelorum aut hominum nulli contigit, nempe Maiestas Dei propria, quae caelum & terram omniaq; implet. Sicut scriptum est: Per semetipsum purgationem faciens peccatorum nostrorum, confedit in dextra Maiestatis in excelsis: tantò praestantior factus angelis,

lis, quantò excellentius præ illis sortitus est nomen. Nam cui dixit vnquam angelorum, sede à dextris meis? *Hanc sessionem ad dextram, idem Apostolus explicauit per impletionem omnium, cum scribit: Qui descendit, idem ille est, qui etiam ascendit super omnes cælos, vt impleret omnia: non secundum Deitatem tantum, qua olim omnia implebat: sed vt OMNIA CVM CARNE IM- PLERET, ascendit: vt scribit Oecumenius. Et quidem omnes verè fideles in cælum, sed non supra omnes cælos ascendent, nec quisquam eorum omnia implebit, vt Homo Christus Iesus, qui ad dexteram Maiestatis & virtutis Dei in cœlestibus, super omnem principatum, & potestatem, & potentiam, & dominium, & omne nomen quod nominatur, non solùm in seculo hoc, sed etiam in futuro, collocatus est.*

Explicatio sessionis ad dexteram Dei.

Ephes. 4.

1. Thess. 4.

Ephes. 1.
Prærogatiua Christi
Homini.

Hic non absens per vicarios, vt Principes Mundani (qui in suâ ditionibus, opera vicariorum vri coguntur) sed præsens dominatur, ac omnibus hominibus, tam malis, quam bonis adeo præsens est, vt non tantùm omnes ipsorum actiones videat, sed etiam cogitationes cordium nouerit. Hic dixit: Sum vobiscum omnes dies, vsque ad consummationem seculi. Item: Vbi duo vel tres congregati sunt in nomine meo, ibi sum in medio ipsorum, non dimidius, sed totus Christus, & hic ipse Homo, qui discipulis suis in terra hac verba locutus est.

Christus Homo in cælo existens, non absens, sed præsens in terra dominatur.

Matth. vlt. 28.

I E S V I T Æ.

Secundò, repugnat hic error articuli symboli, de Christi conceptione, natiuitate, passione, morte, descensu ad inferos, resurrectione à mortuis, ascensionis ad cælos, & descensu ad iudicandum.

50. Mendacium Iesuitarum.
Germ. 21.
Latin 12.

R E S P O N S I O.

Hac verba etiam transcripta sunt ex libris Calvinianorum, Nestorij heresi sectantium: quæ multoties solidè refutata sunt. Hic verò, contra Iesuitas, illorum socios, refutationem istam breuiter repetemus. Et quia omnium articulorum fidei de Christo, genuinum & proprium sensum, sui erroris stabiliendi causa peruerterunt, ideoq; ad singulorum deprauationem eodem modo responderi possit: omnes simul, eadem confutatione complectemur. Primum autem verba ipsorum ponemus.

In Refutat. Orth. Conf. 60. 64. Vultenb. contra Brement. 166. & seq. D. Gerlach. contra Bus. 398. & seq. Iesuita peruertunt sensum Catholici cum fidei Christianæ de Christo.

- I.** Nam articulus de conceptione docet, in solius Maria utero, corpus Christi fuisse. At si ubique fuit statim ab incarnatione, ut aduersarij docent: fuit in utero omnium foeminarum, imò etiam omnium virorum. Articulus de Natiuitate docet, Christi corpus post nonum mensem ex utero prodijisse, & sic verè esse natum. At secundum vbiq; *as*, ante nonum mensem, imò primo die conceptionis fuit extra uterum, & post nonum mensem adhuc erat in utero, nec inde vnquam exijt. Pari ratione destruntur ceteri articuli. Qui enim semper vbiq; fuit, non verè potuit in passione transire de loco cœna ad hortum, nec de horto ad domum Caipha, nec inde ad prætorium Pilati, nec inde ad locum Caluaria. Nec potuit in morte separari anima à corpore, ita vt corpus sine anima in sepulchro iaceret, & anima sine corpore ad inferos descenderet. Nec potuit verè anima in resurrectione ad corpus redire: nec corpus illud rediituum de clauso sepulchro egredi: nec intrare ad discipulos ianuis clausis. Nec deniq; verè potuit in cœlum conscendere: nec poterit verè in nouissimo die de cœlo descendere: sed hæc omnia metaphoricè exponi debent, quemadmodum cum de Deo legimus eiusmodi mutationes.

RESPONSIO.

Crassa opinio Iesuitarum & Caluinianorum de presentia corporis Christi.

Ex hoc rationis humana commentoliquet, Iesuitas, Zvinglianos, & Caluinianos, nullum alium modum presentia corporis Christi nouisse, quàm corporalem, visibilem, palpabilem, localem, quem solum omnes ipsorum probationes respiciunt, nec quicquam contra nostram doctrinam euincunt, cum de hoc nullum vnquam certamen fuerit, vt prius dictum est. Isto namq; modo corpus Christi, nouem menses in utero matris, nec extra eum in vilius alterius foemina aut viri ventre fuit. Pari modo, cum in horto erat, simul in domo Caipha, aut Pilati prætorio non fuit. Et sic de ceteris articulis omnibus sentiendum & loquendum: de quo etiam nulla vnquam controuersia fuit, nec hodie est. Atque istud corpus Christi, cum omnium sanctorum, imò omnium hominum corporibus commune habet.

Questio principalis de presentia Christi.

Verùm questio est: An Deo alius modus presentia quàm ille crassus, corporalis, carnalis, localis, non sit? Ad hoc questum vos Iesuitæ & Caluiniani categoricè respondeatis, nec instar comprehensæ serpentis vos torqueatis,

I E S V I T Æ.

Nec valet responsio quam afferunt, cum dicunt: Christum verè esse natum: quia cum fuisset in vtero localiter spatio nouem mensum & non alibi, postea esse cœperit localiter extra vterum, & non in vtero.

51. Mendacium Iesuitarum.
Germ. 22.
Latin. 12.
Inane effugium Iesuitarum.

R E S P O N S I O.

Non sufficit rem manifestam negare: sed contrarium quoque probandum est. In æternum autem verum manebit, quòd Christus in vtero matris existens, simul extra eum localiter non fuerit.

I E S V I T Æ.

Nam quod verè est vbique, siue localiter, siue alio modo sit: non potest propriè moueri de loco ad locum, sed solùm potest metaphoricè moueri, id est, apparere, vbi non apparebat, licet ibi esset.

52. Mendacium Iesuitarum.
Germ. 22.
Latin. 13.

R E S P O N S I O.

Manifestè hicprehenditur crassus & palpabilis Iesuitarum error, quem ne vno quidem sacra Scriptura testimonio verisimilem reddere possunt.

Nec tantùm Scriptura sacra testimonijs destituuntur, sed etiam palàm falsum est, quod afferunt, Rem verè vbique existentem etiam modo non locali, non posse verè & propriè de loco ad locum moueri. Hoc neque verbo Dei, neque vlla ratione philosophica probari possunt. Quod si verum esset, quamq; creaturam, non nisi locali modo presentem esse posse, vbicunque est: obtinerent quod volunt Iesuitæ. Sed quia hoc ipsis non concedimus, verùm contrarium ex verbo Dei euidenter demonstramus, nimirum quòd corpus Christi, siue eius Humanitas, non vnum tantùm, sed duos presentia modos habeat, alterum quo secundum proprietatem veri corporis de loco ad locum se mouet, & hoc re ipsa ac verè, non apparenter: alterum, quo secundum communicatam Maiestatem non apud ei est de loco ad locum moueri, sed omnia presentia illi sunt, & ipse quoque omnibus creaturis presens est: quibus obsecro, argumentis, siue ex Scriptura, siue ex Ratione desumptis, si etiam hac tota Societas omnes vires coniungat, infirmare istud poterit.

Corpus Christi duplicem modum presentia habet.

Nec tantum localis presentia (que omnium crassissima est) vera presentia nomen habet: sed etiam vera realisq; presentia est, que modo locali

Duplex vera presentia.

non fit: Et hac magis nomen verae praesentiae quam localis illa meretur: sicut illi ipsi Iesuitae de Christo fateri coguntur.

IESUITAE.

Germ. 23.
Latin. 14.
33. Mendacium Iesuitarum.

Tertio, repugnat hic error veritati corporis Domini in Cæna: & quod admirabile est, confirmat Zuuinglij sententiam, ad quam destruendam excogitatus est.

RESPONSIO.

Quod hac Iesuitarum assertio (que verè mirabilis auditu est) nihil proferri valeat: ex futili ipsorum probatione liquebit.

IESUITAE.

Germ. 23. 24.
Latin. 14.
34. Mendacium Iesuitarum.

Nam si corpus Christi ab ipsa conceptione est ubique: non egemus Sacramento cænae, ut praesentiam habeamus corporis Domini. Quid igitur Sacramentum cænae facit? non exhibet certe praesentiam corporis Domini: nam hac antea quoque aderat. Quid igitur facit? nisi hoc, quod significat corpus Christi adesse? At hoc volunt Zuuingliani, ex vi Sacramenti cænae nihil nos habere, nisi signum.

RESPONSIO.

Christus in statu humanitatis secundum Humanitatem non fuit ubique.

Ioan. 1.
Matth. 21.

Verùm dicant Iesuitae, ubi in libro Concordia scriptum sit, quod corpus Christi, ab ipsa conceptione sua ubique fuerit? In qua pagina, in quo paragrapho, aut linea? nihil horum usquam monstrare poterunt. In statu enim exinanitionis Christus non plene, sed quasi ex parte hac sua Molestate usus est quando voluit, (ut cum Nathanaelem sub ficu: asinam Bethaniae, localiter absens vidit) quam tamen personaliter Filio Dei vnitus, secundum Humanitatem habuit, non autem ubique vsurpauit.

Christus Homo in statu gloriae, omnibus rebus praesens.

Discrimen inter praesentiam Christi in cæna, & omnipraesentiam. Vide Refut. Orth. Conf. 507. 614. Vvirtemb. cont. Brem. 315. 318. 643. seq. 735. D. Gerlach. contra Buf. 421. seq.

Postquam verò formam serui secundum Humanitatem deposuit, atque in gloriam Patris sui ingressus est: vsurpat eam perpetuò, ut ipsi nihil absens, nihil occultum, sed omnia praesentia sint.

Praesentia autem corporis Christi in S. Cæna, longè alia & diuersa est ab hac generali omnipraesentia. In sacra enim Cæna, secundum Testamentum & institutionem suam, dat nobis suum corpus & sanguinem cum pane & vino ad manducandum & bibendum: quod in nullo alio cibo aut potu sit: & hoc in mysterio, ac modo Rationi humana incomprehensibili. Ad quam praebitionem, nullo ascensu aut descensu, aut alio quouis motu locali

locali ipsi opus est, sed sedens in throno omnipotentis virtutis Dei, peragit hæc omnia in Ecclesia sua, omnibus & singulis præsens. Hac doctrina nititur immotis S. Scriptura testimonijs, sicut prius ostensum est: & solum requirit firmam fidem, quæ si omnipotentem personam Christi & verba Testamenti respiciat, nunquam fallitur. Contra verò sœvent Iesuitæ & Sacerdotes pontificij carnalem & stultam phantasiam de perpetuo descensu & ascensu corporis Christi in suis Missis: quemadmodum Ius ipsorum Canonicum testatur, cap. tribus gradibus: in glossa: Certum est, quòd species, quàm citò dentibus teruntur, tam citò in cœlum rapitur corpus Christi. An non hoc est crasso modo de Sacramento cœnæ loqui? Ad hæc, Zvingliani & Calviniani non loquuntur de significatione corporis Christi præsentis, sed absentis. Quæ ergo impudentia Iesuitæ effutire audent, nostram doctrinam confirmare Cinglianorum & Calvinianorum opinionem de cœnæ?

Præsentia corporis Christi in cœnâ, sine ascensu & descensu de cœlo.

De Consen. dist. 2.

I E S V I T Æ.

Præterea, si Christi corpus ubique est: non potest verè cum pane, quantumlibet consecrato sumi, nec sanguis eius cum vino, quantumlibet etiam consecrato bibi. Nam panis & vinum ideo sumi verè possunt, quia non sunt ubique, & proinde verè transeunt de mensa ad manum, de manu ad os, de ore ad stomachum: quæ de Christi corpore & sanguine dici non possunt, si ubique sunt. Quemadmodum, licet Deus ubique sit, nemo tamen cum pane Deum comedit, nec cum vino Deum bibit.

Latin 15.
4. Ratio Iesuitarum: 55. mendacium continens. Capernaïcæ cogitationes de corpore Christi in Sacramento Cœnæ.

R E S P O N S I O.

Iesuita de pastu, qui in S. Cœnâ sit, modo planè Capernaïcico loquitur, ac si corpus Christi instar bucellæ carnis aut casei, cum frusto panis daretur & acciperetur. Cùm tamen hæc pastio fiat sine omni locali motu corporis & sanguinis Christi de loco ad locum, modo nimirum cœlesti, in mysterio, vt antiqui & Orthodoxi Doctores, & imprimis 200. Patres Concilij Ephesini de hoc Sacramento locuti sunt. Et Hugo Cardinalis in 1. Cor. cap. 10. scribit: Corpus Christi hanc habet dignitatem ex natura unionis cum Diuinitate, vt SIMVL SIT IN MVLTIS LOCIS, videlicet, cùm Cœna Domini celebratur.

Præbitio corporis Christi sine omni locali motu in sacra Cœnâ.

I E S V I T Æ.

Quorsum igitur Eucharistia? Vt habeatur corpus Christi fructuosè,

German. 25.
Latin. 15.

96. Mendacium Iesuitarum.

Etuosè, dicit aliquis Brentianus. Ergo solus fructus, sola efficacia, sola virtus corporis Domini sumitur in cœna? At hoc ipsum docent Calvinista.

RESPONSIO.

Operatio à carne Christi non est separata.

Fructus iste, efficacia & virtus non diuellitur à corpore & sanguine Christi: quæ ipse presens, & non absens (excepta locali absentia) operatur.

IESUITÆ.

Germ. 25.
Latin. 16.
5. Ratio Iesuitarum, 57. mendacium continens.

Dresdense Decretum non fuisse Theologorum August. Confessionis.

Quarto, repugnat hæc vbiq̄uitas Decreto Dresdensi, quod in Saxonia ab ipsâ Confessione Augustana Theologis, ante annos circiter decem promulgatum est, id est, anno 1571.

RESPONSIO.

Illi, qui Decretum istud Dresda fecerunt, nequaquam fuerunt Augustana Confessionis Theologi, sed clandestini & fraudulentissimi Calviniani. Qua de causa etiam à laudatissimo Electore & Principe Augusto, ex Electoratu Saxonia, & ditionibus iuniorum Principum, Celsitudinis ipsius cognatorum, tanquam Ecclesia perniciosissima pestes, eiectioni sunt.

IESUITÆ.

Germ. 25.
Latin. 16.

Philippus Melanthon non est author August. Confessionis.
38. Mendacium Iesuitarum.

Quinto, repugnat sententia primarij auctoris Confessionis & Apologiae: qui duo libri primum locum in Concordia obtinent. Philippus siquidem Melanthon in Epist. ad Fridericum Comitem Palatinum, quam scripsit anno 1551. repudiauit vbiq̄uitatem.

RESPONSIO.

Philippus Melanthon, author Augustana Confessionis, dici nequit: quandoquidem Confessio hæc commune opus sit omnium Theologorum, qui tum Augusta in Comitibus Imperij conuenerunt, ex iam ante conceptis D. Lutheri articulis conscripta, & communi eorundem iudicio probè expensa: licet Philippus, adiuncto sibi de consilio reliquorum adiutore Brennio, calamum accommodauerit.

Ad hæc, Confessio Augustana non autoritate Philippi, sed solum verbo Dei nititur. Vnde etiam Philippi persona & autoritas eidem nec addit nec detrahit quicquam.

I E S V I T Æ.

Denique repugnat vbiq̄uitas S. Augustino, & omnibus Patribus. Augustinus enim inquit: Non est consequens, vt quod in Deo est, ita sit vbiq̄ue vt Deus. Nam & de nobis verissîma Scriptura dicit, quòd in illo viuimus, mouemur & sumus, nec tamen sicut ille vbiq̄ue sumus.

59. Mendacium. Latin. 26. Latin. 17. Epist. 57. De hoc dicto August. vide Refut. Orth. Conf. 80. 27. post. script. Vvrt. cont. Brem. 414. D. Gerlach. contra Buzum 443. Collatio Christi nobiscum, secundum Humanitatem.

R E S P O N S I O.

Quis horum verborum Augustini verus sensus sit, sequentia clarè docent. Vbi enim Christum secundum Humanitatem nobiscum confert, respicit substantiam & proprietatem Naturæ humanæ, hoc modo: quòd sicut ex illa non sequatur nos vbiq̄ue esse, ita nec Christum secundum proprietatem & substantiam Naturæ humanæ vbiq̄ue esse.

Ne quis autem hinc colligeret, Christum hominem non plus alio quouis homine posse: statim subiungit correctionem his verbis: SED ALITER HOMO ILLE IN DEO, quoniam aliter & Deus ille in HOMINE, proprio quodam & SINGVLARI modo. Vna enim persona Deus & homo est, & vtrumque est vnus Christus Iesus. Vbiq̄ue per id quod Deus est: In cælo autem per id quod HOMO est. Quibus verbis postremis Augustinus vtriusque Naturæ proprietatem indicat, quid per se, & ex se sint: quo tamen Maiestatem diuinam Christo homini non derogat. Sic enim alio loco suam mentem declarat: Si diuina substantia longè distantior & incomparabili diuersitate sublimior, potuit propter nos ita suscipere humanam substantiam, vt vna persona fieret, ac sic Filius hominis, qui erat in terra propter carnis infirmitatem, IDEM ipse esset in cælo PER PARTICIPATAM CARNI DIVINITATEM: quantò credibilius alij homines sancti & fideles eius, fiunt cum homine Christo vnus Christus? Hæc Augustinus. Ex quo liquet, Christum sua carne in cælo fuisse per participatam carni Deitatem, eo ipso tempore, quo localiter in terra versatus est.

Discrimen Christi hominis, & aliorum hominum.

Lib. 1. de pecca. merit. c. 31.

Sed audiant quoque Iesuita, quid socius ipsorum Gregor. de Valent. in Tractat. contra fundamenta. &c. pag. 65. de dicto Augustini scripserit: Hic (inquit) minimè negat (Augustinus) corpus per potentiam absolutam DEI, alicubi esse posse modo non locali: ac multò minùs, præsens esse posse per eandem DEI virtutem in mul-

in multis locis. Tantum enim disputat, non posse corpora naturali modo sine locis, quibus continentur, existere. Hæc refert Gregorius: cum quo ut vobis conueniat, dispicite.

Præterea etiam supra ostensum est, quo sensu vocabula hæc, secundum, & tunc, tum in sacra Scriptura, tum à Patribus Orthodoxis vsurpentur: quod ijs nimirum non solum naturarum proprietates, sed etiam causa indicetur, cur vnius natura proprietas, alteri natura in Christo propter vnionem personalem tribuatur.

Quemadmodum enim nõ sequitur: Maria peperit Christum secundum carnem, hoc est, Christum hominem: ergo Filium Dei non peperit: Ita quoque cum Augustinus inquit: Christus Iesus secundum id quod Deus, est vbique: si quis hinc concludere vellet, ergo ipsius humanitas non est vbique: nequaquam hæc collectio valeret. Sicut enim caro assumpta est causa, quod Filius Dei verè ex muliere natus est: ita Deitas causa est, quod homo iste modo cælesti vbique esse potest: quod nulli hominum aut angelorum contigit.

IESVITÆ.

Germ. 26.
Latin 18.
60. Mendacium Iesuitarum.

Neque hic locum habent distinctiones de varijs modis essendi in loco. Nam S. Augustinus negat in forma id ipsum, quod aduersarij docent. Ibi enim volunt, propter vnionem hypostaticam, Christi humanitatem necessario esse debere, vbicumque est Verbum, modo quodam supernaturali & diuino.

RESPONSIO.

Christus secundum
Humanitatem non
est vbique, VT
DEVS.

Hanc distinctionem ipse Augustinus tradit, quod Deus aliter in Hominine Christo sit, quam in nobis. Atque hoc solum inde concludit: Neque Christum, neque nos vbique esse ita, hoc est, eo modo quo Deus vbique est: nimirum ex se, & per se secundum proprietatem nature sue. Plura ex dicto Augustini omnes Calviniani & Iesuitæ euincere non poterunt. Nunquam enim Augustino in mentem venit, Christo secundum carnem hanc Maiestatem detrabere: sicut paulò antè verbis ipsius declarauimus.

Si autem hic nulla distinctio locum habet, & Christus secundum Humanitatem ita in cælo est, vt simul suo corpore, nullo modo nobiscum in terra esse possit: quomodo vos Iesuitæ vnà cum cæteris Pontificijs credere potestis, Christum suo corpore in sacra cæna presentem esse, & quidem in toto terrarum orbe, vnà die & hora in multis locorum millibus, in quibus
SACRA-

Concordiæ falsò imputantur.

49

Sacramentum hoc dispensatur, vt tamen cælum non deserat? Ex quo videre licet, quantum distent Iesuitæ ab errore Caluinistarum in articulo de Sacramento cœnæ. Vnde mirum non est, Iesuitas Papatum deserentes, Caluinianorum potius, quàm nostram Confessionem amplecti.

IESUITÆ.

Habemus etiam in signo exemplum in anima rationali. Nam caput vni-
tum est anima: & tamen non vbicunq; est anima, ibi continud est ca-
put: cum anima sit etiam in pedibus, vbi certè non est caput.

Germ. 27.
Latin. 18.
Similitudo capitia
& animæ, male ac-
commodata.

RESPONSIO.

Caput veluti pars integralis corporis humani, non dicitur personaliter
vniū anima, quemadmodum Humanitas Deitati. Idcirco hac similitudo
locum non habet. Deinde, etsi caput in pedibus nō est: eiusmodi tamen con-
iunctio & communicio capiti cum pedibus intercedit, vt si quis sanitatem
capiti tueri & conseruare velit, diligentem pedum curam habeat: qua ra-
tione ipsi capiti, secundum medicorum præcepta, consulitur. Ita quoque
Christus secundum Humanitatem non est quidem localiter, hoc est, modo
terreno, carnali, & mundano, suis membris in terra præsens: attamen se-
cundum participatam Maiestatem (in quam secundum Humanitatem
verè & realiter assumptus & collocatus est) omnibus illis multo præsen-
tior est, quàm vlla creatura alteri præsens esse potest. Sic enim promisit:
Ecce, ego vobiscum sum omnes dies, vsque ad consummatio- Match. 28.
nem seculi. Item: Vbi sunt duo vel tres congregati in nomine 18.
meo, ibi sum in medio ipsorum. Et: Ascendit super omnes Ephes. 4.
cœlos, vt impleret omnia.

Atque hic Lector Christianus probè notet, quòd hoc ipsum argumen-
tum Iesuitarum, Caluiniani huc vsque contra veram præsentiam corpo-
ris & sanguinis Christi in Cœna, & contra præsentiam Christi hominis
in Ecclesia plurimùm vrserint: ad quod illis etiam sufficienter respon-
sum est. Et merito pudere debebat Iesuitas, se plumis Caluinistarum ve-
stire, cum in hoc ipso articulo de præsentia Christi, nolint videri cum
Caluinianis sentire aut colludere, quandoquidem scriptis publicis con-
tra ipsos pugnent.

G

IESVI-

I E S V I T A E.

Quartus Error.

Quartus error est, quod Christi humanitati sint collata verè & realiter multa attributa diuina, vt Omnipotentia, Omniscientia, Omnipresentia, atque adeò ipsa diuina Maiestas.

R E S P O N S I O.

Hac est horribilis & blasphema doctrina Iesuitarum, qua Christo homini omnipotentiam, & diuinam Maiestatem impie derogant: cui pro nobis & libro Concordia, Christus & Paulus respondebunt. Christus inquit: Mihi data est omnis potestas, in caelo & in terra. Quid verò aliud est omnis potestas, quam omnipotens potestas, seu omnipotentia? Paulus scribit: In Christo sunt omnes thesauri sapientiae ac scientiae reconditi. Item: Consedit in dextera Maiestatis. Quicumque igitur inficiatur, Christo non verè & realiter omnipotentiam, infinitam sapientiam, & diuinam Maiestatem communicatam esse: hic idem manifestè negat articulum Apostolicæ & Catholicae nostrae fidei, quo confitemur, quod Christus in caelum ascendens, collocatus sit ad dexteram virtutis & Maiestatis Dei Patris omnipotentis. Hac enim virtus aliud nihil est, quam ipsa omnipotentia.

I E S V I T A E.

Si Christi Humanitas verè & realiter non solum est vbique, quia est in toto Mundo: sed quia habet omnipotentiam & immensitatem, quam habet Verbum, & proinde est in infinitis spacijs imaginarijs extra Mundum, vel certè esse potest: profectò est formaliter infinita & immensa.

R E S P O N S I O.

Vbi verò extant testimonia ista Scripturae sacra, quibus Iesuita hoc suum sophisma probent? Hic praeter suum auctoris ipsa nihil habent: hoc est, Iesuita dixerunt: nemo ergo interroget, verum ne sit an falsum. At nos Iesuitarum regule alligati non sumus, quae iubet: si Iesuita à suo superiore, sine praeside audiat, album esse nigrum, & nigrum album: ultra non quarat aut disputet, sed absque cunctatione fidem ei habeat. Verùm S. litera nos docent, Rationem caecam non capere ea quae sunt Spiritus Dei. Et pueri septennae

Germ. 27.
Latin. 18.
61. Mendac. negans
sinceram doctrinam de communicatione attributorum diuinorum.
Blasphema doctrina Iesuitarum contra omnipotentiam Christi hominis: confutata in Refut. Orth. Conf. 326.
369. in post. script. Virt. cont. Brem. 237. 477. 491. 271.
D. Gerlach. contra Buf. 179. 187.

Matth. 28.
Coloss. 2.
Hebr. 1.

Germ. 27.
Latin. 19.
1. Ratio Iesuitarum contra diuinam Maiestatem Christi hominis: continens 62. mendacium: refutatum in post. script. Vvirtemb. ont. Brem. 256.
134. D. Gerlach. contra Buf. 207.

septennes intelligere possunt, non sequi: Christus secundum Humanitatem realiter & verè in diuinam Maiestatem collocatus est: Ergo Humanitas Christi facta est ipsa omnipotentia, & secundum essentiam suam infinita & immensa est.

I E S V I T Æ.

Et cum non sit infinita magnitudine molis, vt aduersarij concedunt: nam dicunt eam non esse diffusam vbiq; localiter: infinita erit magnitudine virtutis. In finita autem virtus infinitam essentiam requirit. Est igitur Christi Humanitas essentia infinita: & proinde vel est conuersa in Deitatem, vel duo sunt essentia infinita.

2. Ratio Iesuitarum contra Maiestatem Christo hominis: continens 63. mendacium.

R E S P O N S I O.

Præcipuum hoc est, sed falsum fundamentum, quo Caluinista hucusq; contra Maiestatem Christi, (in quam secundum Humanitatem assumptus est) pugnarunt: in cuius locum, Christo secundum Humanitatem assignunt potestatem, quæ maior sit angelorum, & minor Dei potentia. Eodem planè modo, quo Turcicus Alcoranus Christo maiorem potestatem attribuit, quàm ceteris creaturis: omni potentiam verò illi derogat. Nequaquam autem consequens est, quod hic Iesuitæ colligunt. Humanitas enim Christi IN & PER SE considerata, nunquam infinita fuit, nunc non est, nec vnquam futura est, sed manet creatura finita etiam in vnione personali. Vnde quoque ruit maliciosum commentum, quod nobis falsò imputatur, quasi doceamus: Humanitatem Christi secundum magnitudinem molis diffusam & extensam esse quàm latè ipsa Deitas pateat: quod nobis ne per somnium quidem in mentem vnquam venit. Ipsi quoque Calviniani, vbi viderunt, se hoc de nostris ostendere non posse: obijcere illud vel tandem desierunt.

Qualem potestatem Iesuitæ & Calviniani Christo secundum Humanitatem tribuant.

Azoara 4.

Humanitas Christi non est infinita essentia. Figmentum de expansione corporis Christi.

Quod autem in Christo secundum Humanitatem, vt in creatura finita, non habitet virtus infinita & immensa: (per quam modo cælesti & diuino vniuersis creaturis adesse potest) quodq; Humanitas huius virtutis participes fieri nequeat, nisi in diuinam essentiam & Deitatem conuertatur: hoc Iesuitas crassa & turpis ignorantie conuincit, estq; certissimum indicium, eos obiter duntaxat sine vlla accuratiori consideratione sacras literas legere. Paulus enim disertis verbis testatur: In Christo inhabitare omnem plenitudinem Deitatis corporaliter. Quid autem om-

Ignorantia Iesuitarum in rebus diuinis Coloss. 2.

Quid sit omnis plenitudo Deitatis.

nis plenitudo Deitatis aliud est, quàm infinita & immensa virtus, qua Deus ipse est? Hac habitat in Christo corporaliter, hoc est, in ipsius corpore, in carne, in Humanitate, in humana ipsius natura, tanquam in proprio templo: sicut omnes Orthodoxi Patres illa verba Apostoli & intellexerunt & interpretati sunt. An verò propterea hinc sequitur, quòd necesse sit Humanitatem Christi in infinitam essentiam, siue ipsam Deitatem IN SE & PER SE conuerti? Vbi Scriptura? vbi probatio?

I E S V I T A.

Germ. 28.
Latin. 19.
3. Ratio Iesuitarum,
continens 64. mendacium.

Si Christus secundum humanam naturam adeptus est diuinam Maiestatem: Ergo secundum humanam naturam est DEVS: ergo secundum humanam naturam non est Homo. Nec enim idem secundum idem, duo disparata esse potest.

R E S P O N S I O.

Quomodo autem hoc consequens esse, probatis? Nam procedens ratio de infinita essentia, iam destructa & euersa est. Ad hec, Scriptura sacra vtrumque apertè testatur: nimirum quòd Christus secundum Naturam humanam, diuinam Maiestatem adeptus sit, atque ad dexteram Dei collocatus, in plenam illius possessionem verè & realiter, secundum Catholicam nostram fidem, venerit: & quòd nihilominus verus homo maneat, nec vnquam naturam humanam deponat.

I E S V I T A.

Concord. Germ. 312.
Germ. 28.
Latin. 20.
4. Ratio Iesuitarum
complectens 65.
mendacium.

In libro Concordia apertè dicunt: Christum vt hominem esse ammirabilem & omnipotentem: quòd quid est aliud quàm dicere, Christum vt hominem non esse hominem, sed Deum?

R E S P O N S I O.

Latin. exemp. 744.
Quomodo Christus
vt homo, omnia no-
uerit.

NB.

Hac est malitiosa corruptela verborum libri Concordia: qua non ita nudè, sed cum hac additione ibi scripta leguntur: Christus secundum assumptam humanam Naturam omnia nouit, & reuera omnipotens est. Pater enim super hunc Filium absque mensura Spiritum sapientiæ & fortitudinis ita effudit, vt quatenus homo est, per hypostaticam illam vnionem, omnem sapientiam, & omnem potestatem re ipsa & reuera acceperit. Huc vsque Concord. Hæc verba, per hypostaticam vnionem, omittunt Iesuitæ, & simpli-

& simpliciter dicunt: Christum vt hominem nouisse omnia: quasi Humanitas ex se & per se absque Deitate omnia nouisset: quod negamus. Quemadmodum ergo personalis vnio non efficit, vt Christus non sit amplius homo: ita quoque non impedit, Christum esse & manere hominem, etsi omnipotentem potestatem & infinitam sapientiam acceperit.

Hominem esse, & omnipotentem potestatem habere, non pugnant.

I E S V I T Æ .

Communicatio idiomatum, secundum Patrum doctrinam, non tribuit vni naturæ ea, quæ sunt alterius: sed tribuit cuiq; naturæ sua idiomata, & vni supposito vtriusque naturæ proprietates.

s. Ratio Iesuitarum, continens 66. mendacium, vide cõsa 1. Disput. Grego. de Valent. 43. 118. & D. Gerlach. cont. Buf. 137.

R E S P O N S I O .

Contrarium testantur & confirmant ducenti Patres Concilij Ephesini, in quibus Cyrillus principem locum tenuit. Quid enim (inquiunt) Deus magis proprium habet, quàm posse viuificare? Et tamen hanc virtutem comunicasse ipsum dicunt cum sua carne, vt caro Filij Dei viuifica sit. Quilibet etiam simplex Christianus intelligit, aliud esse, cuiq; naturæ suas proprietates attribuere, & has inter se communicare.

Doctrina 200. Patrum Cõcilij Ephesini de Christo.

I E S V I T Æ .

Præterea communicatio idiomatum, quam Patres agnoscunt, mutua est, & non minus Deo conuenit quàm homini. At aduersarij humana Naturæ tribuunt realem communicationem diuinorum attributorum: Diuina autem non tribuunt realem communicationem humanarum proprietatum.

Germ. 29. Latin. 21. Sexta ratio Iesuitarum: habens 67. mendacium.

R E S P O N S I O .

Contrarium suprà euidenter demonstratum est, vbi declarauimus, quòd Deus verè pro nobis passus sit, quodq; sanguine Dei à peccatis redempti sumus. Idcirco communicatio hæc mutua persistit, qua vtriq; naturæ tribuuntur, quod vnius siue diuinæ siue humanæ naturæ proprium est. Sed propter discrimen naturarum, in hac mutua communicatione discrimen quoque esse cernitur. Quia enim Natura diuina immutabilis est: Humanitas ei nec dare, nec adimere quicquam potest. Natura autem humana mutabilis est: cui Diuina Natura non solum multa dedit, quæ humana accepit, sed OMNIA ei dedit, nimirum omnem plenitudinem Deitatis corporaliter.

Communicatio vtriusque Naturæ, & proprietatum mutua.

Discrimen communicationis proprietatum in Christo.

Coloss. 2. Iohan. 13. Math. 28.

Germ. 10.
Latin. 22.
68. Mendacium Ie-
suitarum.

Quintus error est, quod vnio hypostatica consistat in communicatione Diuinorum attributorum, licet communicatio hac ex vnione hypostatica sequatur: qua tanquam pugnantia consistere non possunt.

R E S P O N S I O.

Discrimen vnionis
personalis & com-
municationis pro-
prietatum.

Duo diuersa & distincta esse vnionem Naturarum hypostaticam, & communicationem proprietatum: in libro Concordia satis superq; ostensum & declaratum est. Et sicut discrimen est inter naturas & earum proprietates: ita quoque discrimen esse agnoscitur inter communicationem naturarum, & communicationem proprietatum.

Quomodo vnio hy-
postatica in com-
municatione pro-
prietatum consiste-
re dicatur.

Porro, quod liber Concordia asserat, communicationem proprietatum ex vnione personali & communicatione naturarum sequi, & nihilominus in hac communicatione proprietatum vnionem hypostaticam consistere: Respondemus, hac verba posteriora in libro Concordia non inueniri. Quod autem fortassis aliqui nostrum hoc modo locuti sunt: factum est, quod Caluiniani hanc communicationem proprietatum, in doctrina de vnione hypostatica, prorsus negarent: idq; solum hac phrasi significare voluerunt, Vnionem Naturarum personalem absque ista communicatione nec esse, nec consistere. Diuina quidem & humana natura in vnam personam eo modo vnita sunt, vt viraque Natura suas proprietates retineat, quae alterius naturae proprietates nunquam sunt: Si vero diuina Natura de omni eo quod est & proprium habet, nihil prorsus communicaret Natura assumpta, atque etiam humanitatis passio nihil prorsus ad Filium Dei pertineret: dicant Iesuita indoctis Lutheranis, quid hac vnio hypostatica esset? vno verbo, N I H I L. Quia ergo personalis vnio duarum Naturarum in Christo, ineffabile mysterium est, quod ratio humana intelligere aut comprehendere non potest: Spiritus sanctus illud per communicationem idiomatum explicuit & declarauit, cum testatur & docet, quod sanguine Dei redempti simus, quodq; ipse Deus non purus homo pro nobis passus sit. Item, quod verus substantialis homo in thronum omnipotentis Maiestatis & virtutis Dei realiter & verè collocatus sit, qui non creatura aliqua, sed omnipotentis potestate vniuersis Creaturis dominetur. Ex quo aliquo modo intelligi potest, quàm sublime opus Dei hac vnio hypostatica duarum Naturarum in Christo sit, quod Deo passiones humanae, & vicissim Homini omnipotens Maiestas, atque opera diuina adscribuntur.

Vnio hypostatica
per communicatio-
nem proprietatum
in S. Scriptura ex-
plicatur.

I E S V I T Æ.

Porro, hæc sententia quòd vnio hypostatica consistat in illa communicatione diuinorum attributorum, destruit omnino mysterium incarnationis.

Germ. 31.
Latin. 23.
7. Ratio Iesuitarū,
contingens 69. mendacium.

R E S P O N S I O.

Hoc multò facilius est dicere, quàm probare.

I E S V I T Æ.

Nam in primis cum diuina attributa, id est, omnipotentia, omniscientia, omnipresencia, & similia sint communia toti Trinitati: si in illorum communicatione consistit vnio hypostatica, sequitur omnes tres personas esse incarnatas.

Germ. 31.
Latin. 23.
70. Mendacium Iesuitarum.

R E S P O N S I O.

Nullo modo hoc sequitur. Non enim simpliciter & absolutè Diuina essentia cum suis attributis, sed secunda persona diuina essentia, nimirum Filius Dei incarnatus est: qui cum Patre & Spiritu sancto eiusdem quidem potentia est, at non vna verum propria & distincta persona à Patre & Spiritu sancto existit. Nec necesse est, vt propter vnionem hypostaticam, suam omnipotentiam aut deponat, aut eam humanitati assumpta personaliter non communicet.

Discrimen inter Deitatem, & personas Deitatis.

I E S V I T Æ.

Deinde, si vnio hypostatica consistit in communicatione attributorum: sequitur Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, vnitos esse hypostaticè, atque vniam tantum esse personam. Nam Pater gignendo Filium omnia sua attributa illi communicauit, & similiter Pater & Filius producendo Spiritum S. omnia sua attributa illi communicarunt.

Latin. 14.
8. Ratio Iesuitarū,
includens 71. mendacium.

R E S P O N S I O.

Neutiquam verum est, quòd Pater omnia sua attributa Filio, & hi ambo Spiritui sancto sua attributa omnia communicarint. Pater enim Filio non communicauit, vt ipse quoque Filium ab eterno gigneret. Nec Filius Spiritui sancto communicauit, vt à Patre genitus esset. Sunt enim hæc omnia attributa personalia. Atque eam ob causam non sequitur, nec est necesse, in Deitate vniam duntaxat personam esse, si Pater, Filius, & Spiritus sanctus, omnia attributa diuina Natura essentialiter communia habeant.

Nulla communicatio attributorum personalium in Deitate.

beant. Neque etiam id ipsum sequitur ex communicatione attributorum essentialium, Humanitati Christi facta: cum hac communicatio non simpliciter in diuina Natura, sed in secunda persona Deitatis facta sit. Itaque valde miramur, quod cum Iesuita Viri docti haberi gestiant: in Theologia tamen & sacris literis adeo rudes sint, vt distinguere nesciant inter Deitatem absolutam, & certam personam limitatam. Nam aliud est, de diuina essentia totius Trinitatis generatim loqui, & aliud de singulis personis dicere. Vnde viri cordati merito cogitare debebant, plurimum inter se distare, eleganter verba facere (quod quidam Iesuitarum possunt) & doctrinam Christianam recte intelligere, Ecclesiâq; proponere posse. In qua parte Iesuita pueris rudimenta catecheseos tenentibus infantiore sunt, & tamen reformationem totius orbis sibi sumere audent.

IESUITA.

Vnio hypostatica non potest consistere in communicatione omnium attributorum diuinorum. Nam esse ab aeterno, & carere principio effectiuo, nulli creaturae communicari potest.

German. 32.
Latin. 24.
9. Ratio Iesuitarum:
continens mendacium 72.

Humana Natura
Christi non est ab
aeterno.

Christus homo
aeternam potestatem
habet, sed non
ab aeterno.

RESPONSIO.

Diserte & perspicue fatemur, Naturam humanam Christi tam non ab aeterno, & sine principio fuisse, quam non IN SE, & PER SE ipsa Deitas & omnipotentia facta est. Quemadmodum autem hic homo Deus est & dicitur, quia cum Filio Dei vna persona est: (alia enim quaestio est, cum dicitur, Filius Dei est Deus: & alia, quando dicitur: Hic Homo Iesus Maria Filius, est Deus) ita quoque secundum Humanitatem, aeternam & omnipotentem potestatem accepit, cuius nec principium, nec finis est. At quia Homo est, hanc potestatem ab aeterno non habuit, sed in tempore eam adeptus est: vt Deus verò, ab aeterno illam à Patre accepit, Humanitate nihilominus (quia in tempore cepit) vera creatura in aeternum permanente. Omnis namq; plenitudo Deitatis, hoc est, quicquid Deus est, & in sua diuina essentia habet, id omne ab aeterno est: cuius Humana natura in Christo realiter & verè in tempore particeps facta est: quod nulli creatura in caelo aut in terra obtigit.

IESUITA.

Si verò Humanitas Christi non omnium, sed aliquorum tantum attributorum diuinorum particeps facta est: dicant nobis Lutherani, quae nam sint illa, cum eadem sit ratio omnium?

German. 32.
Latina. 24.

RESPON-

RESPONSIO.

Dicimus cum Paulo: quòd Christo secundum Humanitatem omnis plenitudo Deitatis, hoc est, omne quod Filius Dei est, atque habet in sua diuina essentia, communicatum sit: & tamen Humanitas in Deitatem non conuertitur, sed manet uerus homo in æternum.

Humanitas Christi omnis plenitudinis Deitatis particeps facta. Coloss. 3.

IESUITÆ.

Denique ista attributa diuina, qua Natura humana propter vnionem hypostaticam adscribuntur, non possunt esse Natura humane essentialia: Erunt igitur accidentalia: id quod liber Concordia asserere uidetur. At hæc ipsa est Nestorij hæresis.

Germ. 33. Latin. 25. 10. Ratio Iesuitarum, 73. mendacium.

RESPONSIO.

Apertè & ingenuè profitemur, attributa ista Deo essentialia esse nec Filio Dei accidentalia. Itaque credimus, docemus, & confitemur, quòd quæ admodum essentialis Dei Filius seipsum assumpta Natura re ipsa & uerè communicauit, ut Deus sit homo, & Homo Deus: ita quoque omnia sua essentialia attributa, hoc est, omnem suam Maiestatem (quam vna uoce omnipotentia complectimur) eidem communicauit. Hoc qui inficiatur: certum est eum nec istud credere, quòd Filius Dei factus sit Homo: estq; talis in recessu cordis sui Nestoriana hæresi addictus, que personam Christi diuisit, duosq; Christos constituit, quorum uterq; essentialia sua propria sibi seruet, nec ea communicet alteri.

Attributa in Deo essentialia, non accidentalia.

Nestoriana diuisio personæ Christi, apud Iesuitas & Calvinianos.

Ex ista uerò communicatione nequaquam sequitur, quòd attributa Deitatis natura humane accidentia sint, quia ei non sint essentialia. Quæ admodum enim Filius Dei, omnisq; plenitudo Deitatis, in natura assumpta non habet rationem accidentium subiecto inherentium: ita nec ista attributa Deitatis essentialia.

IESUITÆ.

Sextus error est, quòd totus Christus Deus & Homo ad inferos descendit. Id quod cum tribus articulis Symboli pugnat. Destruit enim mortem, sepulturam, & resurrectionem Christi.

74. Mendacium Iesuitarum. Germ. 33. Latin. 25. Descensus Christi ad inferos. 75. Mendacium Iesuitarum.

RESPONSIO.

Iesuitas istos, fidem Christianam Catholicam, pueris quoque notam, non dum rectè didicisse, sed modò docendos esse, apparet. Hac autem sic sonat:

H nat:

Filius Dei Homo factus, descendit ad inferos. Pueriles cogitationes Iesuitarum de descensu Christi ad inferos.

Descensus Christi ad inferos, ratione comprehendi non potest.

Phantasticae quaestiones Iesuitarum de descensu Christi ad inferos.

nat: Credo in Iesum Christum, Filium eius (Patris) unicum, Dominum nostrum, QUI mortuus & sepultus, descendit ad inferos. Hic non dicitur: Corpus ipsius mortuum & sepultum esse, animam verò ad inferos descendisse: sed FILIUM DEI mortuum, FILIUM DEI sepultum esse, Filium Dei descendisse ad inferos. Hac enim persona, ne quidem in morte & sepulchro diuisa fuit. Quapropter puerilis cogitatio est, cum dicitur aut scribitur, quòd post mortem Christi, Deitas ipsius in caelis, corpus in sepulchro, anima in inferno fuerit. Corpus enim Christi in sepulchro non fuit sine Deitate sua, aut ab ea separatum. Adhac, Christus ipse testatur, suam (quam in manus Patris commendauit) & latronis animam e corporibus egressas, non in inferno, sed in Paradiso eadem die futuras esse. Neque enim sola anima Christi sine omnipotentis Dei Filio infernum expugnare & destruere potuisset: siquidem potentibus infernalibus, potentia longè inferior fuisset. Itaque non dimidiatus, sed totus Christus expugnauit infernum, superauit diabolos, & de manu illorum liberauit electos.

Quomodo verò descensus iste factus sit: curiosè non scrutemur. Est enim Articulus fidei nostrae, & mysterium nobis in hac vita absconditum, quod ratione nostra inuestigare & comprehendere non possumus, firma autem fide acceptare & complecti debemus.

Quamobrem merè phantasia, deliramenta & nuga sunt, quae in hoc articulo Iesuita de corpore & anima Christi quaerant: quae etiam pueri, qui fidem Christianam rectè didicerunt, & firmiter retinent, tanquam otiosas & stultas quaestiones exhibebunt & explodent.

I E S V I T A E .

Epilogus errorū, cum adiuncta cōmonitione.

germ 34.

26. Mendacium Iesuitarum.

HI nunc cōmemorati errores Cōcordia, quāuis numero pauci sint: quia tamen ad personā, Deitatem, & Humanitatem Christi, atque sic ad praeipuum nostrae fidei Christianae caput pertinent: plerisque etiā omnibus articulis symboli de Christo repugnant: diligenter & probe attendendū sunt, vt qui nō tantum per se heretici, & ante multa secula ab Ecclesia Catholica damnati sint, sed etiā alia plura perniciosa dogmata secū trahant.

R E S P O N S I O .

Multi sanè (vt & nos) saepe mirati sunt, cur nouitissimi Papistici Doctores,

ver, de societate Iesu, & Iesuitas, se nomen: cum vniuersi fideles Antiochia à Christo Domino vt Capite ac Duce suo, Christiani dicti sint, & hoc nomen in hunc vsque diem retinuerint, quamuis eodem modo à Iesu Iesuitæ, tum nominari potuissent. Cumq; non alius Iesus, alius verò Christus, sed Christus Iesus vna persona sit: cur non vetus & commune omnium Christianorum nomen retinuerint, seq; Christianos vocarint?

De nomine IESUITARVM.

Verum singulari Dei prouidentia factū est, quòd à societate Iesu, sicuti Bellum, quasi minimè bellum, nominari voluerint, vt societas hæc tanquam insensibiliorum & maximè blasphemorum hostium IESV Dei & Mariæ Filij, hoc ipso nomine insigniretur: à quibus omnes pij, dilectionem Christi Iesu, & aternam anima sua salutem retinere, cupientes, sibi sedulo cauerent. Isti namq; sorij, Christiana fidei capita de Domino nostro Iesu Christo minimè credunt, sed ea vnanimi consensu, blasphemorum errorum nomine damnant: quemadmodum in refutatione precedente sex falsò ditorum errorum videre licet.

Cur hæc societas à Iesu dicta.

Iesuitæ damnant præcipuos articulos fidei nostræ de Christo.

Nequaquam enim credunt, quòd Dei Filius, ad Genus humanum redimendum Deo Patri obediuerit, inter Deum Patrem & nos mediator fuerit, pro nobis passus, mortuus, atque sepultus sit: sed hoc Humanitati tantum attribuant, & Deum eiusq; Deitatem inde excludunt. Docent enim, quòd homo solū pro nobis obedientiam præstiterit, legem implauerit, & passione sua hominum peccata expiãrit. Item, quã Homo solū sit mediator Dei & hominum, & non quã Deus: quã Homo tanquam summus sacerdos sacrificãrit Patri, non vt Deus: quã homo mortem deuicerit, non vt Deus: quã homo infernum expugnarit, & hostes nostros superarit, non autem vt Deus. Nam hæc omnia ad Deitatem Filij Dei nihil pertinuisse.

Iesuitæ peruertunt articulos fidei de obedientia Christi, eiusque Maiestate.

Præterea, Hominem Iesum, Mariæ Filium, secundum Humanitatem suam, per vnionem personalem non accepisse omnipotentiam, infixitam sapientiam, & potestatem qua omnibus creaturis etiam vt Homo præsens imperare possit, Esse enim non solū horribilem blasphemiam, creaturæ Maiestatem diuinam tribuere, verum etiam rem planè impossibilem, cum tanta Maiestatibus nulla creatura capax sit, nec vnquam eius particeps fieri possit. Quòd omne clarissimis Christiana nostra fidei de Christo articulis repugnat.

Blasphemia Iesuitarum in Maiestatem & omnipotentiam Christi.

In summa, cum dicimus: Hic Homo Iesus, Mariæ Filius, est Deus; blasphemè admodum scribunt, nec verum istud esse, nec vnquam verum

Blasphemia Iesuitarum, quod Homo nõ possit esse Deus.

verum fieri posse, si verba sicut sonant intelligantur, nimirum, si HOMO verum hominem significet.

Quemadmodum enim bos, asinus esse nequeat: ita nec Hominem, Deum esse posse. Itaque hoc modo intelligi debere hanc enunciationem: Hic Homo est Deus, id est, Dei Filius est Deus, qui hunc hominem sustentat. Hi adeo horribiles & blasphemi errores sunt, vt ad eorum mentionem pius hominis Christiani peccus merito cohorescere debeat. Hactenus enim Papiſtici Scriptores solum merito obedientiæ Christi detraxerunt, & homines ad opera sua propria remiserunt, quemadmodum deinceps planum fiet: personam autem Christi intactam reliquerunt. Iam vero consurgunt Iesuitæ, nec solum obedientiæ meritum, sed ipsam quoque obedientiam & personam Christi oppugnandam sibi sumunt, Christum in duas personas discernunt, eumq; in sua obedientiâ, in summi Sacerdotij & Mediatoris officio, vt purum hominem nobis sistunt, qui noster Mediator & summus Sacerdos esse debeat, Deo & Deitate ab hoc munere penitus exclusa.

Porro, à Sessione dextra Dei ipsam quoque detrudere, & blasphemè docere audent, quod vt Homo cum omnipotentia Dei nihil commune habeat, quodq; sine blasphemia Humanitati illius omnipotentia Deiq; propria Maiestas tribui nequeat.

Quis verò pius Christianus hanc horrendam blasphemiam a quo animo audiat? An non hoc est, Christi & personam & officium simul funditus tollere, & ijs bonis Christianum orbem impiè spoliare?

De his pestilentissimis hominibus vaticinatus est D. Lutherus, quod sub Papiſtis absconditi lateant, suoq; tempore reuelandi sint. Quomodo ergo Iesuitæ D. Lutherum Prophetam fuisse negabunt? Quoniam autem de his blasphemis erroribus, contra Iesuitas & Caluinistas, vt pote nouos conuictos Nestorianos, antehac multa sunt scripta: nunc prolixiores esse nolumus, sperantes pios ac veritatis amantes etiam hac breui cõmonitione satis præmonitos, vt à Iesuitis tanquam à perniciosissimis huius seculi impostoribus & Reipub. Christiana pestibus studiosè caueant.

Iam verò ad tertiam Iesuiticè scripti partem transeamus: in qua Christianissimo Concordiæ libro, imprimis verò Confessioni Augustanæ, ac eiusdem Apologiæ, Concordiæ libro insertæ, vltra centum mendaciæ homines mendacissimi asserere audent.

Iesuitæ personam, obedientiam, & meritum Christi penitus tollunt.

In lib. de Concilijs, & contra cœlestes Prophetas, Item, in Rossii, Ecclesiast.

TERTIA PARS HV-
ius scripti.

I E S V I T A E.

Mendacia libri Concordiæ.

CERTVM est, & ad oculum demonstrari potest, plures errores & mendacia quam paginas in isto libro contineri. Hos verò errores & hereses dictæ Concordiæ, sicut etiam Confessionis & Apologiæ refutare, huius propositi non est. Sed tamen putida quædam in ipsis & palpabilia mendacia, candidus lector non grauatim attendat.

Germ. 95.
Impudēs calumnia
Iesuitarum in libr.
Concord. &
78. mendacium.

R E S P O N S I O.

Hæc est contumeliosa inscriptio, vnà cum argumento tertiæ partis Iesuiticorum scriptorum: in qua non solum Theologi & Ministri Ecclesiarum, sed imprimis Electores, Principes atque ceteri Confessionis August. Ordines, vt impudenter vani & mendaces, manifesto planè & iniurioso mendacio impudentissimè proclamantur. Ad quod etiam verè & solidè respondebimus, atque lectori Christiano iudicium permittemus: vt sic planum fiat, solem impudentiores Calumniatores hysce Iesuitis nunquam aspersisse.

Iesuita impudentif-
fimi Calumniato-
res.

I E S V I T A E.

Primum Mendacium, & quidem triplex.

IN ipso principio Præfationis Concordiæ, habentur tria crassa mendacia. Primum est, de Confessione August. quòd ex diuinis Prophetarum & Apostolorum scriptis collecta, ijs deniq; benè fundata sit. Secundum: quòd hæc Confessio in totum terrarum orbem sparsa, vbique percrebuerit, & in ore & sermone omnium esse cœperit. Tertium: quòd Lutherum, præstantissimum herosa, diuinitus illuminatum, & (alibi) electum Dei Organum vocant.

Germ. 95.

1.

Latin 26.

2.

3.

R E S P O N S I O.

Iesuitis istis, præsertim Roberto Bellarmino, & ipsius Paraphrasæ Petro

Electores Principes
atque Ordines Cō-
fess. August. impu-
dentis vanitatis &
mendacij, à Iesuitis
arguantur.

Hansonio, ignotum esse non potest, Præfationem libri Concordiæ non per
Theologos, sed per Electorum, Principum, atque Ordinum Confessionis
August. Consiliarios Politicos conscriptam, & illorum quoque, non Theo-
logorum, nomine editam esse: unde etiam Electorum, Principum, & cetero-
rum Ordinum nomina subscripta sunt. Ideo Iesuitæ non solo ac fædo
illo mendacij nomine contenti, adiuncto epitheto ILLUSTRÈ men-
daciū vocarunt, hoc est, vanitatem & mendaciū Principum. Atque
hoc epitheton in suo famoso libello, in Electorum & Principum ignomi-
niam & contumeliam, sæpius repetuerunt. Probè namq; nouerunt, vo-
cem hanc ILLUSTRÈ, in lingua latina præcipuè erga Principum perso-
nas vsurpari. Quocirca nemo tam stupidus est, qui hoc probrosum conui-
tium non intelligat: quo Electoribus & Principibus propter eminentem di-
gnitatem, adeoq; munus à Deo commissum merito parcere debuissent: aut
certè se ita declarare, quòd hæc de Electoribus & Principibus intelligi non
velint. Sed hoc suo loco relinquimus: præsertim, cum Electores atque Prin-
cipes, Illustrè suum & huc vsque cum gloria propagatum nomen & existi-
mationem, tanquam prisca, p̄y, germani, aperti, candidi, veraces, con-
stantes, & magnanimi Principes, contra horum Calumniatorum auda-
ciam se tueri nouerint, ne à quoquam honesto & bono eius vanitatis
accusentur, argui possint. Nos autem ipsam causam tuebimur: quo simul
Electorum, Principum, ceterorumq; Imperij Ordinum, contra vanissimum
hoc conuictium, honos nomenq; defendetur.

79. Mendacium Ie-
suitarum.
In Præfat. Concord
Confessio August.
verbo Dei bene cō-
firmata.

Asta Colloquij
Vvormaciensis, an-
no 57.

Primum enim, Electores atque Principes nequaquam mentitos esse (vt
hoc loco à Iesuitis ignominiosè diffamantur) cum dicunt: August. Con-
fessionem ex sacro sanctis Prophetarum & Apostolorum scri-
ptis collectam, ipsque probè fundatam esse: hoc iam per Dei gra-
tiam manifestum est omnibus, atque re ipsa comprobatum. Sicuti in po-
stremo Colloquio Vvormaciensi Anno 1557. (quod hanc solam ob causam
institutum fuit, vt huius rei veritas exploraretur) re ipsa demonstratum
est. Vbi nostre partis collocutores, Confessioni August. addicti, Papisica
religionis delecti, ibidem congregati, doctissimis Theologis, audacter se
obtulerunt, quòd hanc Confessionem ex Prophetis & Apostolicis scriptis
confirmare parati sint: addita expressa hac protestatione, quòd sola Scri-
ptura sacra inter partes dissentientes iudicij munere fungi debeat. Et si de-
prehendatur, vel vnum vel plures articulos prædictæ Confessionis August.
c. 170

cùm S. Scriptura non conuenire, sed ei repugnare: aduersæ parti cedere, & monstratam veritatem amplecti velint. Ad hoc, vestra partis collocutores Pontificij, discretè responderunt: Si nostri Theologi in eo perseuerent, quòd sola Scriptura sacra in religionis controuersijs iudicij locum obtinere debeat: nolle se porro in disputationem vllam descendere. Nam (quod horrendum auditu est) S. Scripturam, aiebant, non esse vocem iudicij, sed materiam litis, adeoque mortuam, obscuram, mutam, & imperfectam literam, in qua non omnia ad salutem scitu necessaria contineantur. Non enim ignorabant, omnes articulos Confessionis nostræ, testimonijs Prophetarum & Apostolorum ita munitos & confirmatos esse, vt si ista conditione in disputationem consentirent, contrarium ex illis euincere, nostramq; confessionem refellere non possent, sed fore vt coram Deo & hominibus sua ficta falsaq; religione, nugig, sabulosis cõfundantur. Ideoq; tutissimum esse iudicarunt, Colloquium penitus abrumpere: non habitare ratione, quòd illis hoc æternum dedecus futurum esset, Colloquium tali protestatione subterfugere. Quapropter etiam Imperator Ferdinandus, felicissima memoria, illis serio & grauitè iniunxit, in scriptum Colloquium persequendi, nec tum obortis litibus locum dandi. Quo tamen, vt obtemperarent, permoueri nequaquam potuerunt: adeo diffisi sunt suam religionem ex verbo Dei probare, nedum nostram piam Confessionem sacrarum literarum testimonijs destruere. Et quidem etiam nunc, sicut ante hac sepe fecimus nos, quòd nostræ Confessionis veritatem ex solo Dei verbo probare, & contra quosuis defendere, prompti paratiq; simus. Atque in hoc, vniuersos Iesuitas Papiisticosq; Doctores audacter prouocamus: satis gnari, ipsos doctrinam suam & traditiones humanas ex sacra Scriptura minimè probare posse, & propterea incorruptissimum hunc iudicem omni studio declinare.

Deinde, non sufficit dicere: Imperator, Reges, Electores, Principes atque Ordines Imperij, vnà cum Papa, Academijs, & Concilio, Confessionem August. nomine hæreseos damnarunt: ergo falsa & hæretica est. Nam Christus quoque à summis Sacerdotibus, vt blasphemus & hæreticus, damnatus est.

Adhac, impudenti mendacio calumniantur: Nos adæquare Confessionem August. sacris literis: quod supra refutauimus.

Præterea notum iam omnibus est, quòd nostræ partis Theologi, in Concilio Tridenti (licet nec liberum, nec Christianum esset) comparuerint, suamq;

Collocutores Pontificij, Scripturam non agnoscunt iudicem, in controuersijs Religionis.

Iudicium Pontificiorum de S. Scriptura.

Confessionis August. Theologi, in Concilio Trid. nõ iudici.

suamq; Confessionem ad normam Confessionis August. conscriptam Concilio exhibuerint: recipientes, eam se verbo Dei defendere velle. At diu multumq; instando, à Patribus Concilij, vt vel semel audirentur, obtinere nullo modo potuerunt.

10. Mendacium Iesuitarum.

Secundum mendacium, quod sub titulo triplicis mendacij, Electoribus, Principibus & Ordinibus obijciunt, cum hi in Prefatione sua dicunt: Confessionem August. in totum terrarum orbem sparsam vbiq; percrebuisse: eiusdem impudentia cum primo est. Quod enim obtendunt, neque in Asia, Africa, America, neque etiam in tota Europa, sed tantum in paucis Germania locis & angulis Confessionem August. notam esse: quibus quæso argumentis se tuebuntur, quod Electores atque Principes tam ignominiosè mendacij accusant? & quibus testibus probabunt, Confessionem August. non latius, quàm dicunt, percrebuisse? cum tamen inuultissimo Imperatori Carolo V. in magnis illis comitijs, anno, & c. 30. Augusta celebratis, exhibita sit: vbi præter Germanos, ex omnibus Nationibus, viri dignitate, sapientia, rerumq; vsu præstantes conuenerant, qui postea Confessionis huius famam longè lateq; sparserunt. Et quidem ita late emanauit, vt Papa non sine ingenti dolore de eo pluribus verbis conquereretur. Ipse quoque Imperator, Confessionem illam (quamuis ei non astipularetur) in Italicam & Hispanicam linguam, operà Secretarij Alexandri Schuuaissij, transferri curauit.

August. Confessio longè lateq; percrebuit.

Et, sit tantum in angulos quosdam Germania, fama illius se dilatauit: cur quæso tot millia hominum, per Hispaniam, Gallias, Italiam, alijsq; loca, gladio, igni, aqua, laqueo, alijsq; horrendis supplicijs è medio sublata sunt? Inter quos tum maxima pars, nulla vnquam Caluiniana scripta viderat, aut legerat, sed Euangelicorum & Confessioni August. consentientium scriptorum lectione, ad Christi agnitionem peruenierant. Hinc factum est, vt erroribus Papisticis constanter contradicerent, & ob id mortem quoque acerbissimam oppetere non dubitarent.

Coloss. 1. Paulus quoque à Iesuitis mendacij arguitur.

Ceterum, hoc Iesuitarum commento, etiam D. Paulus à Iesuitis mendacij arguitur, cum scripsit: Euangelium de Christo, suo tempore apud vniuersam creaturam, quæ sub cælo est, prædicatum esse. Contra quod vanissimi Iesuita clamitant, se plurimos in maxima orbis parte, quò fides Christiana nunquam peruenierit, ad religionem Catholicam conuertisse. Et quàm serò nos Germani, (sicut alia quoque Gentes) fidem Christianam edocti simus: ex historijs notum est. Tunc verò non sequi-

sequitur, Paulum mentitum esse cum scripsit: Euangelium iam suo tempore in toto terrarum orbe annunciatum esse.

Quod ad tertium mendacium attinet: vtrum Martinus Lutherus, vir præstans, & singulare Dei Organum fuerit: non tantum Conciones & scripta ipsius præclara, sed etiam admirandus successus diuina vocationis atque muneris, palam fecerunt. Vnicus namq; Lutherus, non brachio seculari armatus, sed duntaxat Prophetarum & Apostolorum scriptis, Pontificis Romani idololatriam, tyrannidem, præstigias, falsos damnatosq; cultus expugnauit, euertit, & ex multorum millium cordibus sustulit: vt que prius fecerant maximi tanquam summos Dei cultus, (nimirum sacrificium missa pro peccatis viuorum & mortuorum, meritum & inuocationem Sanctorum, peregrinationes, indulgentias, ieiunia Papiistica, preces sine mente recitatas, Monachorum & Monialium Ordines, vitam monasticam, celibatum Sacerdotum, vigiliis & similes tricas) hæc postea velut ipsius Diaboli fraudes pedibus calcarent, ac diris deuouerent: quod nulla vis humana efficere vnquam potuisset. Opposuerunt se quidem huic operi totius viribus, Papa Romanus, potentes Principes, Concilia, Academia: atque plurimos ob hanc Confessionem crudelibus supplicijs sustulerunt. Sed quo inmaniùs seuiuerunt: eo plures doctrina Lutheri accesserunt: propterea quòd verbo Dei innixa, Pontificis Rom. tyrannidem, idololatriam, præstigias, rapinas, nefandas libidines, omnemq; ipsius damnatum cultum patefaceret: atque verbo Dei euinceret, summos Deoq; (ipsorum opinione) gratissimos cultus, nil nisi traditiones humanas, cum Prophetarum & Apostolorum scriptis pugnantes, esse.

Nunc qui non agnoscit, hoc singulare omnipotentis Dei opus, adeoq; Lutherum eius Organum, per quem istud perfecit, fuisse: hunc à Diabolo excacatum & induratum esse, nec quicquam in S. literis intelligere, oportet. Atque hæc omnia Lutherus nulla arrogantia aut cleri odio (cuius hic falsò à Iesuitis insimulatur) sed propter Dei gloriam, & infinitarum animarum æternam salutem suscepit. Nec in eo vllum suum commodum que-siuit: nec etiam carnalis, inflatus, iracundus, pertinax, contemptor Magistratus, nec impurus, vorax, vinosus, profanus, scurrilis homo fuit (quem admodum hic apertissimo mendacio ei prorsus immerenti nequissimè con-stitiantur) sed omnium virtutum Christianarum insigne exemplum fuit: qui omnia pio zelo, magna deuotione, & summa humilitate egit.

81. Mendacium Iesuitarum.

Lutherus solo verbo Dei, vniuersum Papipticum cultum euertit.

82. Mendacium Iesuitarum, & quidem fecundum atque multiplex. Calumniæ Iesuitarum atrocis, in personam D. Lutheri.

Lutherus exemplum Christianarum virtutum.

Testimonium And.
Mafij, de scriptis
D. Lutheri

Quantus autem in explicanda Scriptura sacra fuerit: etiam hostiorum testimonio doceri posset. Et quidem nostrorum aliqui, ex ore Andree Mafij (qui Lutheri partium nequaquam fuit, cetera tamen vir eximie doctus) hac verba audiuerunt: In vna pagina Scriptorum Lutheri plus esse Theologiæ, quàm in multis voluminibus Patrum. Idem quoque Erasimus Roterodamus Duci Friderico, Electori Saxonie, de eodem Luthero testatus est. Et tantum de triplici hoc mendacio: quod vanissimi Iesu ite pijs Electoribus, Principibus atque ceteris Confessionis August. Ordinibus sub infami hoc nomine tribuunt. Ex quo facile colligere licet, qualis nam reliqua 99. mendacia futura sint: & quam Iesuite in illis quoque percensendis fidem mereantur. De quibus etiam verum, & quantum fieri poterit, breue responsum lector Christianus accipiet.

I E S V I T Æ.

II. Idque geminum Mendacium.

Latin. 29.

In eadem Prefatione (Electorum, Principum, atque Ordinum Imperij) protestantur Concordista, in negotio cœnæ ad nulla alia fundamenta deducendos esse homines, quam verborum institutionis Testamenti Christi. At in ipsa Concordia, pag. 571. & iterum, pag. 717. in articulo de Cœna Domini, vnà cum Luthero, quatuor alia fundamenta iaciunt.

Deinde, aiunt Concordista: quòd propositum ipsorum non sit, vllum nouum dogma introducere, sed cupere eam veritatem quam Augustæ anno, &c. 30. coram Imperat. Carolo V. professi sint, constanter retinere ac tueri. At huic contrariam & nouam doctrinam de vbiuitate (de qua ne minimum quidem verbum in Confess. August. inuenitur) inuexerunt. Et quòd amplius est, in negotio cœnæ non tantum dissona, sed etiam Confessioni August. manifestè contraria docuerunt, ac loco verborum: quòd corpus & sanguis Christi sub panis & vini speciebus in cœna præsens sit: in Apologia posuerunt ista: quòd cum rebus visibilibus, pane & vino, ad sint. Ex illis namq; Confessionis August. verbis, Catholici transsubstantiationem panis & vini, atque Christi adorationem in Sacramento probare & colligere voluerunt. Idcirco Confessionis architectus, species ex isto articulo exemit, atque tam diu I N, C Y M, & S V B pane corpus Christi quæsi-

Germ. pag. 43.
Blasphemus Iesuitarum Iulus cum Christo in S. Cœna.

ut, donec iam Christum imponent, mox eum pane oblinant, mox iterum sub pane abscondant, & tam diu cum ipso ludant, donec illis PANEVS DEVS fiat, atque sic magis ipsis Calvinianis errent.

NB.

RESPONSIO.

Haec Iesuitarum blasphemia, non leuiores sunt ijs, quas superius in Christi personam blasphemo suo ore euouerunt. Pro quibus Christo iudici, in ipsius glorioso aduentu, grauissimas pœnas persoluent.

Quòd autem Electoribus, Principibus, & Ordinibus Confess. August. in utroque hoc capite luculenta iniuria fiat, quòdq; nulla firma ratione mendacij argui possint: manifestum est.

Simpliciter enim verba Testamenti Christi, sunt vnicum fundamentum Sacramentalis presentie corporis & sanguinis Christi in Cœna. Et certum est, nisi ea Christus dixisset: Sacramento quoque corporis & sanguinis ipsius destitueremur, nec corpus & sanguinem illius sub speciebus panis & vini acciperemus. Et hoc fundamentum, contra Zuuingianos ita fortiter vrsit Lutherus, vt de hoc ipso proprium librum sub titulo: quòd verba, HOC est corpus meum, adhuc inconcussa & firma permanent: conscripserit, & ab eo ad parerga se auocari non permisit. Zuuinglio insuper in Colloquio Marpurgeni, cretà super mensam hæc verba scripsit: Hoc est corpus meum: atque ab his se neutiquam abstrahi passus est.

21. Mendacium Iesuitarum. Verba Testamenti, vnicum fundamentum Sacramentalis presentie Christi in Cœna.

Postquam verò Zuuingliani & Calviniani dixerunt, corpus Christi nullo modo in cœlo & in terra simul presens esse posse: ibi Lutherus ad huius blasphemi erroris destructionem tria firma & immota fundamenta posuit. Primum est, de vnione hypostatica duarum naturarum in vna indiuisa persona Christi. Secundum, de Sessione ad dexteram virtutis & Maiestatis Dei propria. Tertium, quòd Deus alios plures presentie modos habeat, quam solum istum crassum, palpabilem, carnalem & localem. Verùm his tribus fundamentis non presentiam Sacramentalem, sed generalem omnipresentiam demonstrauit: quòd nimirum fidei Christiana, & S. Scriptura non repugnet, nec etiam impossibile sit (sicut Zuuingliani & Calviniani blasphemant) corpus Christi in cœlo & in terra simul presens esse. Et nisi Christus dixisset: accipite, edite, hoc est corpus meum, &c. presentia Sacramentalis istis tribus fundamentis probari nequaquam posset. Hanc enim non nisi Testamenti Christi verba efficiunt: quemadmodum id Ele-

Qua ratione Lutherus in controuerfia de Cœna, ad pererga (vt vocant) deuocent. Fundamenta generalis omnipresentie Christi.

tores, Principes atque ceteri Ordines in sua Præfatione disertè & constantè protestentur, & propterea à leuissimis scurris Iesuitis iniquissimè mendacijs arguuntur.

24. Mendacium Iesuitarum.
Verus vsus vocularum, FORMA, SPECIES.

I. COR. 10. 11.
Dicta Pauli & Orthodoxorum Patrum, quod panis & vini substantia in S. Cœna maneat.
In Sermon. ad Neophyl.
De Catechi. Zand. Rudib.
In Lenit. cap. 8.

Ad hæc, Iesuitæ isti, opinione sua, doctissimi, meritò non ignorare debebant, quo sensu voces hæc, FORMA, SPECIES, in S. cœna negotio vsurpentur: ad ostendendum videlicet formam & modum, quo Christus nobis corpus & sanguinem suum in S. cœna præbere velit: non ea nimirum forma & modo, quo in terris obambulauit, sed in mysterio cum pane & vino. Vbi non necesse est, panem & vinum substantiâliè mutari, suamq; essentiam amittere. Si enim CVM, vel SVB specie panis & vini suum corpus & sanguinem dare potest: Cur non etiam cum aut sub pane atque vino exhibere illa posset? quemadmodum de hoc mysterio & D. Paulus, & Orthodoxi Patres locuti sunt. Panis (inquit Paulus) quem frangimus, nonne cõmunicatio corporis Christi est? Et, quoties comederitis panem hunc, non dicit, speciem panis. Neque etiam nos vobis istas, IN, CVM, SVB pane, confinximus, sed à Patribus Orthodoxis accepimus. Augustinus scribit: Hoc accipite IN PANE, quod pendit in cruce. Item: SVB visibilibus signaculis res inuisibiles honorantur. Hesychius: Mysterium illud simul panis & caro est.

Idcirco nec oblini corpus Christi, nec cum pane conslari (vt hic Iesuitæ sceleratè blasphemant) opus est. Quia enim præsentia & vnio sacramentalis mysterium est: Orthodoxi Patres & nos cum illis ita balbutire debuimus, vt hoc mysterium aliquo modo explicaremus. Quoniam igitur verbis Catholicorum Doctorum vtimur: nemo nos hac in parte iuste accusabit, quod à verbis Testamenti Christi recesserimus.

Verùm hic benè notandum est, cum Patres dicunt: IN, cum, & sub pane corpus Christi nobis dari: hæc phrasès à Iesuitis tanquam veras & Orthodoxas probari. Cùm autem nos iisdem planè verbis vtimur: tanquam falsa improbari & damnari. Ex quo faciliè conijci potest, homines istos non veritatis agere negotium: sed vt animum suum virulentum in nobis exaturent, laborare.

Blasphemia Iesuitarum & Calvinianorum de Deo-paneo.

Quod autem Iesuitæ cum socijs Calvinistis inde Deum PANEVM blasphemè confingunt: huius suæ impietatis in glorioso aduentu Christi grauissimas poenas dabunt: si modò non in hac quoque vita, horrendum in illis ira sua exemplum statuerit.

IESUITÆ.

In primis verò observandum est, quòd hoc loco comminiscuntur novam & hæctenus inauditam coniunctionem Sacramentalem panis & corporis Christi, ex pane Deum singentes, cum dicunt: Panem & vinum non significare absens corpus & sanguinem Christi: sed quòd propter unionem Sacramentalem ipsum corpus & sanguis Christi sint.

83. Mendacium Iesuitarum.
De Sacramentali unione panis cum corpore Christi.

RESPONSIO.

Ostendimus antea, quòd secundum Iesuitarum doctrinam, hic Homo Iesus, Maria Filius, non possit verè Deus dici, nedum esse, si per vocem Homo, verus Homo secundum substantiam & naturam suam intelligatur: quòd est manifestam & iam olim damnatam Nestorij hæresin tueri. Hæc eadem hæresis se quoque hic exerit in doctrina de Sacramento cœnæ: ubi asserunt, corpus Christi & substantiam panis, in Cœna simul esse non posse, nec panem Christi corpus unionis Sacramentalis causa dici. Sed quibus rationibus aut S. Scriptura testimonijs hanc suam opinionem obtinebunt? Hic nihil proferre possunt præter sophisticas nugas, quas nec omnes scholastici Doctores admisserunt, sed firmis rationibus eis contradixerunt, docentes: Panis & vini substantiam in cœna Sacramento manere. Quamvis ad euitandam Pontificis tyrannidem, in hoc & alijs articulis addiderint: se hanc sententiam iudicio Ecclesiæ subijcere. Et in primis Scotus, Cameracensis, & alij, disertè fatentur, nec verbis Scripturæ, nec Symbolis fidei, nec veterum sententijs, ad dogma transsubstantiationis amplectendum & credendum, nos cogi. Vnde liquidò constat, quòd etiam hoc duplex mendacium, non sine ingenti blasphemia in Christum, Electoribus, Principibus, & Ordinibus Confessionis August. pudenda vanitate imputerur. Quam hominum leuissimorum Calumniam Imperij Procures eò maiori fortasse patientia ferent, cum hi Iesuitæ ne ipsi quidem Christo parcant, sed Eum in cœna Sacramento Deum panem blasphemio suo ore proclamant. Et hæc quoque de secundo, & quidem Iesuitarum opinione, gemino mendacio, sint dicta.

Hæretica doctrina Iesuitarum de Sacramentali unione.

IESUITÆ.

III. Mendacium.

PRAEFATIONE Confessionis ad Carolum V. pag. 8. (lat. exemp.)

German. 49.
Latin. 10.

ita habetur: Vt V. M. voluntati obsequamur, offerimus in hac Religionis causa, nostrorum concionatorum, & nostram Confessionem: cuiusmodi doctrinam ex Scripturis sanctis, & puro verbo Dei, hæctenus illi in nostris terris, Ducatibus, ditionibus, & vrbibus tradiderunt, ac in Ecclesijs tractauerunt.

86. Mendacium Iesuitarum.

Hoc insigne mendacium esse, vel ex eo cognosci potest, quod Confessio Lutheri in multis ab Augustana dissentit.

R E S P O N S I O.

Ne nunc quidem Iesuita Imperij Proceres calumniari & mendacij arguere cessant. Increpet Dominus hunc spiritum mendacem, eumq; potenti sua dextera inhibeat. Quod verò ad probationem mendacij huius attinet, quòd D. Lutherus in multis à Confessione August. dissentiat: ex quo sequatur, Electores, Principes, cæterosque Ordines, coram Imp. Carolo V. falsum professos esse: initio sciendum est, si maximè talis dissonantia in D. Lutheri, aut etiam aliorum scriptis apparet, (sicut ipse Lutherus fatetur, se in vera agnitione Christi creuisse, & execrandos errores Papatus paulatim magis magisq;prehendisse) Electores tamen atque Principes non hac de causa accessisse, ut Imperat. Carolo V. & Ordinibus Papijsticis, de omnibus & singulis, quæ Lutherus aut alius in hoc vel illo libro scripisset, responderent. Sed quicquid in hac Confessione, quam veluti suam in istis comitijs obtulerant, contineretur: hoc suos Doctores contra quosuis, verbo Dei tueri ac defendere paratos esse, atque omnem doctrinam suam secundum Confessionis ipsius tenorem intelligi velle, testabantur.

Nec sine causa miramur hoc impudens commentum Iesuitarum, quòd doctrina Lutheri ab August. Confess. dissentiat: quandoquidem Confessio hac, antequam Cesar. Maiestati offerretur, Luthero transmissa, & ab eodem approbata fuerit, Et sanè si ipsa capita perpendantur, in quibus Iesuita dissonantiam esse clamitant, cognoscetur, ipsos merè à malicia Lutherum & Philippum impudenter calumniari, quasi in scholis & Ecclesijs aliud docuerint, quàm coram Imperatore professi sint.

I E S U I T A. III

I.
Smalcd. art. 8.
Germ. 50.
Luth. 31.

Lutherus scribit: Quòd enumeratio peccatorum debeat esse unicuique libera, quid enumerare aut non enumerare velit.

At An-

At August. Confessio dicit: Confessio in Ecclesijs apud nos non est abolita. Non enim solet porrigi corpus Domini, nisi antea exploratis & absolutis.

RESPONSIO.

Puer septennis cognoscere & iudicare potest, hic nullam in doctrina dissensionem aut repugnantiam esse. Lutherus enim loquitur de Confessione Papistica, qua homines peccata omnia, quorum conscij sunt, enumerare coguntur. Hec fuit non tantum miserabilis carnificina conscientiarum, sed etiam res planè impossibilis, qua homines perpetua dubitatione torquebantur, an cuncta confessi essent. At Confessio August. agit de vera Christiana Confessione, que in nostris Ecclesijs retinetur, ut homines in religione Christiana erudiantur, in tentationibus consolationem percipiant, & ad veram pœnitentiam vitæq; correctionem excitentur. Vbi enumerationis peccatorum Papistica mentio nulla fit.

17. Mendacium Iesuitarum.
Enumeratio peccatorum in Confessione, libera.

Qualis Confessio in Orthodoxis Ecclesijs retineatur.

IESUITAE.

Lutherus vult Missam præ omnibus abominationibus esse abrogandam. Item: quod ad constandam Missam, cacodæmones omnes suas artes in vnum contulerint. August. verò Confessio in cap. de Missa inquit: Falsò accusantur Ecclesiæ nostræ, quod missam aboleant: retinetur enim Missa apud nos, & summa reuerentia celebratur.

Ibidem.

2.

De Missa.

RESPONSIO.

Nec hic discordia vlla in doctrina. Lutherus .n. intelligit sacrificiũ Missæ Papisticum, quod offerre se fingunt pro peccatis viuorum & mortuorum: quod tanquam summa abominatio & blasphemia in sacrificiũ Christi propriatoriũ iure abrogandum est. Vno .n. Christi sacrificio in cruce peracto, totius Mundi peccata perfectè expiata sunt, atq; adeo mundus Deo reconciliatus. Confessio verò August. loquitur de Missa Euangelica, in qua Sacramentum cœnæ secundũ institutionem Christi celebratur, dispensatur, accipitur: cõmemoratio mortis Christi, preces pro omnib. Ordinibus, gratiarum actiones pro Dei beneficijs deuotè peraguntur. Vbi in externis ceremonijs, tempore exhibitæ Confessionis adeo nihil mutatum fuit, ut reformationis ignarus cogitare potuisset, istis locis adhuc Papisticam Missam celebrari. Sicut etiam nunc in multis Germania Ecclesijs syncerè reformatis, præsertim Saxonis, videre licet. Ceremoniæ enim, quæ verbo Dei nec madata, nec prohibita sunt, nec addunt, nec demunt quicquam: modò veræ & sincera doctrina, cum legitimo Sacramentorũ vsu cõstruetur et exerceatur.

18. Mendacium Iesuitarum.
Missæ Papistica abominatio coram Deo, & abroganda.

Missæ Euangelica in Ecclesijs retinenda.

IESUITÆ.

3.

Lutherus Pontifici Romano & Episcopis nullam potestatem & Iurisdictionem concedit. Contra profitetur Confessio August. quod munus Episcoporum potestas à Deo, summumq; Dei donum in terris sit, propter quod illi honore digni sint.

RESPONSIO.

89. Mendacium Iesuitarum.

Munus verorum Episcoporum singulare Dei donum.

Pari modo & hic dissonantia nulla est. Lutherus enim agit de Papa & Episcoporum Romanensium tyrannide in Ecclesia, quam contra verbum Dei in eius perniciem & interitum exercuerint, eaq; verum & syncerum Dei cultum corruperint & oppræsserint. Quem statum Ecclesiasticorum nullus cordatus, & à Deo illuminatus probare potest. At Confessio August. veros Episcopos putat, qui munus Episcopale verbum Dei docendo, Sacramenta administrando, & Ecclesia sibi commissa curam gerendo, obeunt. Quod sanè summum Dei donum in terris est, pro quo etiam pij quotidie Deo gratias agunt.

IESUITÆ.

4. Germ. 51.

Confessio August. dicit: Doctrinam suam, Christianæ Catholicæ Ecclesiæ non aduersari. Lutherus verò ait: Si Papa & Pontificij quid doceant aut mandent, etiamsi verum & legitimum sit: non tamen faciendum esse. Et, si Papa præcipiat Sacramentum sub vtraque specie accipere, sub vna aut nulla accipiendum.

RESPONSIO.

90. Mendacium Iesuitarum. Catholica doctrina quid sit.

Quod Christus præcepit, ex mandato Papæ faciendum non est.

Neque hic Lutherus cum Confessione August. pugnat. Hæc enim, verba facit de Christiana & Catholica doctrina, sicut eam Apostoli suis scriptis Ecclesia tradiderunt & ad posteros transmiserunt. Lutherus autem intelligit Papæ doctrinam, & immensam ipsius potestatem, quam sibi in Catholicam Apostolicam doctrinam superbe arrogat, quasi in ipsius arbitrio & potestate sit, Sacramentum sub vna aut duabus speciebus dispensare. Hoc D. Lutherus oppugnat, & dicit, quod nec vnam nec ambas species ex Pontificis permisso & mandato admittere velit. Communicationem enim sub vtraque specie ex mandato & Ordinatione Christi obtinemus, nec opus nobis est Pontificis aut Concilij permisso & mandato. Quare nec hæc in parte Lutherus & Confessio August. inter se discordant.

IESVI-

I E S V I T Æ.

Lutherus reijcit Patres & Concilia : doctrinam & Decreta ipsorum, commentis hominum accenset. At Confessio August. vs & lib. Concordia, ad Concilia & Patres vbique prouocat.

5. Germ. 51.

R E S P O N S I O.

Lutherum, nec Patres, nec Concilia, quatenus cum verbo Dei consentiunt, repudiare: nec etiam omnem ipsorum doctrinam commentis hominum annumerare, sed ipsos agnoscere testes, qualiter doctrina Christi illorum tempore Ecclesia proposita, ac contra hereticos propugnata fuerit: praeclarum istud scriptum de Concilijs & Patribus confirmat. Quapropter & hoc commentum Iesuitarum, in numerum mendaciorum referendum est.

91. Mendacium Iesuitarum.
Lutherus, nec Patres, nec Concilia reijcit.

Deinde, Confessio August. nonnullis in locis Conciliorum quidem meminit: doctrinam autem suam nec Concilijs, nec Patribus, sed sola Prophetarum & Apostolorum Scripturâ fundat. Ergo nec hic dissentiens doctrina perspicitur, sed contra Iesuita in aperto mendacio deprehenduntur.

I E S V I T Æ.

Lutherus vbique tantum duo Sacramenta agnoscit. Confessio verd August. & Apologia tria confitentur, nempe, Baptismum, Cœnâ Domini, & absolutionem.

Germ. 51.
6. De numero Sacramentorum.

R E S P O N S I O.

Secundum vocis Sacramenti, multiplicem variamq; significationem, pauciora plurauè Sacramenta numerari possunt. Augustinus verd Lutherò consentiens testatur, quod Christus Ecclesie suae duntaxat duo Sacramenta reliquerit, Baptismum nimirum & cœnam Dominicam. Et licet idem nomen alijs quoque signis tribuat: non tamen idcirco à se ipso dissentit. Eodem modo Lutherus, & Confessio August. inter se non dissident, cum vna pars vocem Sacramenti strictius, altera verd latius vsurpet.

Cur plura aut pauciora Sacramenta numerari possint. August. in Epist. 119.

92. Mendacium Iesuitarum.

I E S V I T Æ.

Lutherus de vocatione & ordinatione Sacerdotum Ecclesiastica nihil sentit: ludibrium & nugas eam vocat. Laicis quoque & ouibus concedit potestatem Ministros & Pastores vocandi, vsq; docendi munus committendi. At Confessio August. sentit, Ministrorum vocationem & ordinationem,

Germ. 51.
7. De Ordinatione Sacerdotum.

nem, non tantum esse opus necessarium & utile: sed etiam nemini nisi legitime vocato, publicum docendi & Sacramenta administrandi in Ecclesia manus permittendum esse.

R E S P O N S I O.

93. Mendacium Iesuitarum.
De ordinatione, cõsentiens doctrina Lutheri & August. Confessionis.

Sed quis non videt, nec his verbis pugnantiam aliquam ostendi? Lutherus enim magicam & idololatricam Sacerdotum ordinationem notat, qua oleo exorcisato inunguntur, & ad offerendum pro peccatis viuorum & mortuorum ordinantur. Talem ordinationem Christus non mandauit. Et quia sacrificium missæ quotidianum, sacrificio Christi in cruce peracto repugnat: Ordinatio ista Sacerdotum merito à nostris improbat & exploditur. Confessio verò August. requirit vocationem & ordinationem Ministrorum Ecclesie Christianam & Apostolicam: quæ potestas ad totam Ecclesiam pertinet. Hinc D. Ambrosius, Imperatoris vices Mediolani gerens, ab ouibus, hoc est, à tota Ecclesia ad munus Episcopale ibidem vocatus est.

Ecce, Christiane lector, hæc est ingens illa discordia, inter D. Lutheri & Confessionis August. doctrinam, de qua Iesuita hic tantos clamores concitant, eiusq; causa Electores, Principes, & ceteros August. Confessionis Ordines, contumeliosè admodum mendacij arguunt: idq; cum censura Decani Facultatis Theologicæ Ingolstadij, & cum Facultate superiorum: qui hæc ignominiosas calumnias in Illustrissimos Electores, Principes atque Ordines Confess. Augustanae confictas publico etiam typo confirmare voluerunt: veruntamen contrarium per singula capita omnibus euidenter demonstratum est.

Cochlæi nugacissimum scriptum de dissentiente doctrina Lutheri.

Consimili vanitate scaturit cochlæi nugacissimi Calumniatoris scriptum, cuius à Iesuitis hic mentio fit. In quo planè pari impudentia dissentientem doctrinam Lutheri attribuit. At eius vel ipsos Papiſtas puduit: itaque mirum non est, vanissimum illud scriptum interuisse. Eiusdem generis calumnia & vanitates, leguntur quoque in apostata Staphyli & similibus scriptis: quæ omnia immoto veritatis fundamento, cum maximo aduersariorum dedecore refutata sunt.

94. Mendacium Iesuitarum, de doctrina Lutheri, quod cum Deitate Christi pugnet.

Porro, quod Iesuita Lutherum vniuersis suspectum reddere conantur, ac si contra Decretum Concilij Nicani Deitatem Christi non crediderint: tam inane & futile est quod asserunt, vt nullo responso aut refutatione indigeat.

Ex omni-

Ex omnibus enim scriptis Lutheri, in quibus de S. Trinitate & aeterna Deitate Christi agit, patet, quàm præclare, solide & potenter articulum istum contra omnes hereticos, tam veteres quàm recentiores ex S. Scriptura tradiderit, explicarit, confirmarit, vt vel vniuersi Iesuitæ, si omnem eruditionem suam in vnum conferrent, omnesq; neruos intenderent, nihil tale præstare possent: qualia præcipuè in domestica & Ecclesiastica Postilla super Euangelium Dominicæ Trinitatis, & in libello, de vltimis verbis Davidis, cognoscere licet.

Eodem modo, quas hoc loco blasphemias in Christi Humanitatem euomunt, de qua Lutherum non rectè sensisse clamitant: ad eas superius in Refutatione sex falsò dictorum errorum sufficienter & neruose responsum est. Ideoq; nunc Confutatione ampliori supersedemus, & lectorem Christianum ad ipsius Lutheri, & aliorum Confessionis sincera Doctorum scripta, quæ de his controuersijs edita sunt, remittimus.

I E S V I T Æ .

Articulus 18. Confessionis, sic habet: De libero arbitrio docent, quòd humana voluntas, habeat aliquam libertatem ad efficiendam ciuilem iustitiam, & deligendas res rationi subiectas, &c. Articulo 19. de causa peccati docent: Quòd tamen si Deus creat & conseruat naturam: tamen causa peccati est voluntas malorum, videlicet Diaboli & impiorum, quæ non adiuuante Deo, auertit se à Deo, sicuti Christus ait: cùm loquitur mendacium, ex seipso loquitur.

Germ. 38.
Latin. 40.
De Libero arbitrio.

Contra inquit Lutherus: Liberum arbitrium est figmentum in rebus, & titulus sine re: quia nulli est in manu sua quippiam cogitare boni vel mali, sed omnia (vt Vviclephi articulus Constantiæ damnatus, rectè docet) de necessitate absoluta eueniunt. Quod & Poeta voluit, quando dixit: Certa stant omnia lege. Et Christus Matth. 6. Folium arboris non cadet in terram, sine Patre vestro. Et infra: Non est dubium, Satana Magistro, in Ecclesiam venisse hoc nomen, Liberum arbitrium.

Affect. art. 26.

R E S P O N S I O .

Ad hunc Articulum, de Libero arbitrio, ipse Lutherus, in Commentarijs in Genesim respondit his verbis: Hæc studiosè & accuratè sic mo-

Luther. in cap. 28.
Genes.

Admonitio Lutheri
de abusu Scripto-
rum suorum.

nere & tradere volui. Quia post meam mortem, multi meos libros proferent in medium, & inde omnis generis errores, & deliria sua confirmabunt. Scripsi autem inter reliqua, esse omnia absoluta, & necessaria: sed simul addidi, quod aspiciendus sit Deus reuelatus. *Hac ibi Lutherus.*

Luther. in assert. 36.

99. Mendacium Iesu-
suitarum.

Malitiosa autem verborum Lutheri corruptela, qua Iesuiticus paraphraſtes Pet. Hansonius hoc loco vsus est, ſilentio nequaquam præteriri debet. Sic enim verba Lutheri habent: Nulli est in manu ſua quippiam cogitare, mali vel boni: SED OMNIA SVB DEO SVNT: contra quem nihil poſſumus, niſi quantum permittit, aut ipſe facit. Vbi in locum verborum: SED OMNIA SVB DEO SVNT: peruerſus Ieſuita reſpoſuit iſta: Sed omnia DE COACTIONE & absoluta neceſſitate eueniunt. Est autem ingens diſcrimen inter hæc duas phraſes. Et multa neceſſitate quadam ſiunt, qua tamen nulla coactione eueniunt. Quapropter, nec in hoc articulo Lutherus & Confeſſio Auguſt. diſcordant. Licet enim omnia ſub Deo ſint: non tamen ſunt coacta, nec eueniunt absoluta neceſſitate contra voluntatem hominis. Sed homo voluntariè abſque coactione agit: quamuis Deus quoque in illo ſuum opus perficiat. Nam ſine ipſo prorsus nihil cogitare poſſumus, vt ſcribit Paulus 2. Cor. 3. nedum aliquid boni cogitare. Et quidem malum, permiſſione Dei cogitamus: bonum autem virtute & operatione Dei, vt Lutherus rectè diſtinguit.

I E S V I T A E.

Germ. 60.
Latin. 42.
Vtrum Philippus &
ſibi & Confeſſioni
Auguſt. de Libero
arbit. repugnet.

Philippus in locis anni 21. Primò repudiat nomen ipſum Liberi arbitrij & rationis: uſurpata eſt vox, inquit: Liberi arbitrij à diuinis literis, à ſenſu & iudicio Spiritus S. alieniſſima. Additum eſt à Platonis Philoſophia, vocabulum Rationis æquè pernicioſum. At in locis poſterioribus: Monendi ſunt, inquit: rudiores vt à Phyſicis ſumant diſtinctiones, & appellationes partium hominis. In homine eſt pars cognoſcens & iudicans, quæ vocatur mens, vel intellectus, vel ratio: altera pars appetens, vocatur voluntas. Vocatur autem Liberum arbitrium, mens & voluntas coniuncta. An non hoc eſt pugnantia ſcribere? Iam enim Liberum arbitrium repudiat: poſt iubet id à Phyſicis deſumere.

RESPON-

RESPONSIO.

Hæc inter se nequaquam pugnant. Nam vno loco agit Philippus de substantia, & potentijs animæ humanæ essentialibus, sicut à Deo create, nec per lapsum Adæ penitus sublata sunt. Alio autem loco ostendit, quid hæc potentia, secundum Scripturam S. & Spiritus S. iudicium & sententiã præstare valeant: Omnino videlicet nihil. Quemadmodum testatur Paulus: *1. Corinth. 2.* Animalis homo (suo naturali intellectu) non capit ea quæ sunt Spiritus Dei. Quo sensu etiam D. Lutherus scripsit: Quod Satana magistro, in Ecclesiam venerit hoc nomen, Liberum arbitrium: ac si in rebus diuinis ex se aliquid possit, quod Paulus disertè negat. Nihilominus & intellectus & voluntas in homine est: quæ etiam in corruptis, nec dum renatis liberi arbitrij nomen habent, propterea quòd hominibus sic conditus est, iamq; malum non coactus, sed liberè nec sine voluntate perpetrat.

26. Mendacium Iesuitarum.

1. Corinth. 2.

IESUITÆ.

Philippus in locis posterioribus reprehendit vallam, quòd hominis voluntati libertatem detrahit: & monet vt stoicas illas de Fato imaginationes, quibus omnia secundum Dei prædestinationem euenire finguntur, fugiamus.

Germ. 67.

Latin. 43.

RESPONSIO.

In hoc Philippus rectè monuit, nec sibi ipse aduersatur. Vtrunque enim verum est, & quòd Deus secundum arcanam suam prædestinationem omnia gubernet, nec quicquam sine ipsius providentiã eueniat: & tamen homo in rebus externis ea libertate præditus sit, vt nihil coactè, sed bonum & malum liberè, & quidem bonum singulari Spiritus sancti ductu, peragat. Eadem quoque ratio est, sequentium dictorum Philippi, quæ hic Iesuitæ adducunt: quibus docet, omnia secundum prædestinationem diuinam euenire, etsi homo quædam propria voluntate & motu facere videatur. Què admodum id Lutherus exemplo fratrum Iosephi confirmat: qui malum cogitarunt, sed Deus vertit illud in bonum.

Si verò Philippus in posterioribus suis scriptis, libero arbitrio hominis plus æquo tribuit: nihil istud ad nos, aut Confessionem August. pertinet. De hoc enim, quæ nostra & August. Confessionis sententiã sit: in libri Concord. artic. 2. de libero arbitrio, luculentè & solidè verbo Dei docuimus.

Latia. 44.

Philippus in commentarijs ad cap. 8. Epist. ad Rom. docet, Deum peccatorum causam esse. Sicut, inquit, fatemur, proprium Dei opus fuisse, Pauli vocationem: ita fatemur opera Dei propria esse, siue quæ media vocantur, vt comedere, bibere, &c. siue quæ mala sunt, vt Dauidis adulterium, Manlij seueritatem. Constat enim ex cap. 1. ad Rom. Deum omnia facere, non permisiuè, sed potenter.

RESPONSIO.

Quandoquidem Iesuita his verbis Philippi se molliter tirillant, vt nostræ doctrina apud suæ religionis homines odium conslent: rogamus ipsos, Germanicè nobis reddant & declarent, quid sit, quod Scholastici Doctores concorditer scribunt: Quòd Deus, quoad substantiam actus, in omnibus actionibus còcurrat. Item: Deus semper coagit ad omnem actum, quem vult elicere. Item: Summa Dei creatrix essentia omnium effectuum positiuorum est causa immediata. Facit igitur Deus omnia, quæ iusta vel iniusta voluntate fiunt, id est, bona opera & mala. Item: Deus facit peccatum, id est, actum illum, qui est peccatum, adulterium & similes actus. Item: Deus est intimè agens in omni actione.

Hac est vestra Catholica & Scholastica Theologia, ex qua Philippus suas phrasas desumpsit: cui verba Pauli subiungere volumus, qui dixit: In ipso (Deo) viuimus, mouemur & sumus: hoc est, nisi virtus Dei perpetuò nobis adesset, ac facultatem mouendi sufficeret, non possemus nos ipsos mouere, nec edere, nec bibere, nec bonum aut malum agere. Quòd autem mali sumus, & malum operamur: hoc non à Deo, sed ex corrupta hominis natura & Diabolo est, qui hominem impellit, vt viribus, quas à Deo accepit, non ad sui creatoris gloriam, atque res honestas, sed ad maliciam vtatur. Nec Deus causa est peccati, etsi homini vires in malis actionibus non subtrahat, sed earum abusum permittat. Cum ergo Philippus eadem scripserit, que ante ipsum Doctores scholastici in Papatu docuerunt, (in quorum lectione Iesuita magis versati sunt, quàm in scriptis Prophetarum & Apostolorum) prius Scholasticos Theologos reformet, quàm de Philippo diuinos canant.

Ex his omnibus perspicitur nunc Iesuitarum fraudulenta nequitia: quòd

Gabr. Biel in lib. 2.
Mag. sentent.
dist. 37.

Bouanent in lib. 2.
sent. dist. 37.
Thomas de Argenti-
tina.

quòd cum Confessionis August. articulos verbo Dei refutare nequeant: suis hominibus tam summis, quam insimis nebulas offundere tentent, clamitantes de inconstantia & discordia precipuorum Doctorum & architectorum (vt vocant) huius nostræ Confessionis, ne videlicet ad ipsa capita respondere, eaq; verbo Dei (quod minime possunt) resellere cogantur. Non enim iam queritur, quid Philippus aut alius Confessionis August. Theologus, in hoc vel illo libro scripserit: sed de hoc quaestio est, vtrum Confessionis August. articuli Imperatori Carolo V. exhibiti, Prophetarum & Apostolorum scriptis fundati sint, nec ne? Ad hoc Iesuitas respondere volumus: & patet, vtra pars sua doctrina atque fidei firmamenta ex S. literis proferat.

I E S V I T A E.

III. Mendacium.

IN Confessione August. articulo 12. pag. 15. Concor. sic habetur: Reij-
ciuntur & isti, qui non docent remissionem peccatorum per fidem contingere: sed docent remissionem peccatorum contingere propter nostram dilectionem & opera. His verbis notari Catholicos omnes, & praesertim Theologos scholasticos, dubitari non potest. Et si quod dubium esse potuisset, iam est sublatum per Apologiam, vbi vsque ad nauseam repetitur, & inculcatur hoc mendacium, quòd Scholastici doceant: Iustificationem non contingere ex fide, sed ex operibus, hoc est, ex operibus sine fide. At non est ista, nec vnquam fuit doctrina Ecclesia Catholica, nec etiam Scholasticorum Theologorum. Semper enim docuimus, & docemus: Iustificari homines ex fide & dilectione ac operibus bonis.

Latin. 45. 46.

Pontificios suæ fidei & doctrinæ pudet: nec tamen eam abijcere volunt.

R E S P O N S I O.

Quia hic articulus de iustificatione peccatoris coram Deo per fidem, in scriptis Iesuitarum saepius repetitur: atque eius causa Confessio August. & Apologia plus vicies citantur: quòd Lector Christianus rem melius percipiat, ante omnia declarandum est, quid in hoc articulo per vocabulum, fidei, significetur, quidq; S. litera ista voce intelligi velint. Deinde, quomodo Iesuitæ, ceteriq; Papistici Doctores, de fide loquantur, quid per eam antehac intellexerint, & adhuc secundum tenorem & declarationem Concilij Tridentini intelligant.

Vbicun-

Quid sit verè in
Christum credere.

Hebr. 11.

Iacob 1.

Iustitia fidei quid
sit.

1. Cor. 1.

Rom. 4.

Testimonia Scrip-
turæ sacræ de iustitia
fidei.

Esai. 53.

Ioan. 1.

Psal. 130.

1. Ioan. 2.

Philip. 3.

Quid sit iustitia fi-
dei, secundū Paulū.

Vbicunque autem S. Scriptura, fidei in Christum saluifica meminit: in Christum credere significat, certè & indubitato promissioni Euangelij si- dere, firmiterq; statuere, quod Christus perfectà sua obedientia totius Mundi peccata plenè expiarit, quodq; Deus Pater propter solius Christi obedientiam homini credenti omnia peccata, tam originale, tam quæ in hac vita perpetravit, remisit, eumq; merà gratia in Filium delegerit, ac vità aeterna donare velit. Sic enim legimus, Hebr. 11. Fides est rerum sperandarum fiducia, argumentum non apparentium. Et Iacobi 1. Si cui vestrum deest sapientia, postulet à Deo, postulet verò in fide nihil hæsitans. Nam qui hæsitat, similis est fluctui maris, qui ventis agitur & iactatur. Neque enim existimet homo ille, quod accepturus sit quicquam à Deo. Et ne de hac promissione gratiæ, vel minimum dubium nobis obreperet: Deus clementissimus eam Sacramentis, Baptismo & cæna Dominica, sicut quoque absolutione, seu diuinis signaculis obsignauit, eamq; ob causam ministeriū quoq; verbi instituit, vt per eam fidem nostram quotidie confirmaret.

Iustitia autem fidei, est absoluta perfectaq; obedientia, quam Christus Deo Patri sub lege pro nobis peccatoribus præstitit: qui nobis à Deo factus est sapientia, iustitia, sanctificatio & redemptio. Quæ obedientia, per SOLAM fidem & fiduciam in vnico Christi merito, credenti ad iustitiam imputatur. De quo Scriptura inquit: Ipse vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra: multa pacis nostræ super Eum, & liuore Eius sanati sumus. Et posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum. Ipse est agnus Dei, tollens peccatum Mundi: Quique redemit Israel ex omnibus iniquitatibus eius. Est enim propitiatio non pro nostris tantum, sed etiam pro totius Mundi peccatis. Idcirco etiam Paulus seipsum toti orbi Christiano exemplum proponens, scribit: Quæ erant mihi lucra, ea existimaui propter Christum damnum esse. Quin etiam existimo omnia damnum esse propter excellentiam cognitionis Christi Iesu Domini mei: propter quem omnia pro damnis duxi, & existimo REIECTA MENTA esse vt Christum lucrifaciam, & inueniar in illo (attendite vos Iesuitæ & vniuersi Papistæ) NON HABENS MEAM IUSTITIAM, quæ est ex lege, SED EAM, QUÆ PER FIDEM EST CHRISTI, IUSTITIAM QUÆ EST EX DEO IN FI-

IN FIDE, vt cognoscam illū, & potentiam resurrectionis illius, & communionem passionum eius. *Hæc Paulus. Hoc modo s. D. Lutherus de iusticia operum scripsisset, eamq; σκῦβαλον dixisset: vt Doctor impurus & spurcus à Iesuitis proclamatus fuisset.*

Iustificare verò est, à peccatis absoluere: iustificari, à peccatis absolui, eorumq; remissionem consequi. Sic enim Scriptura vsurpat hoc verbum in doctrina de iusticia fidei, Rom. 8. Quis intentabit crimina aduersus electos Dei? Deus est qui iustificat, hoc est, iustos pronunciat & reputat. Eiusdem verbi in S. literis vsus est contra iniustos iudices, qui donorum causa impios iustificat, hoc est, absoluunt, & iustos pronunciant: iustos verò damnant, i. iniustos proclamant. Prouerb. 17. Qui iustificat impium, & condemnat iustum: abominatio vterque est apud Dominum. Et Esai. 5. Vx iustificanti bus impium propter munera. Vbi semper in Latina, Græca, & Hebræa lingua, verbum iustificare, vsurpatur.

Iustificare & iustificari quid.

Quare, vt breuiter dicam, doctrina nostra vera & vnanimis de iusticia fidei coram Deo hæc est: quòd homo coram Deo iustificetur, hoc est, à peccatis absoluetur, iustusq; à Deo reputetur per solam fidem, hoc est, firmam nihilq; hesitantem fiduciam in vnicum perfectumq; meritum & obedientiam Iesu Christi, merà gratia gratis, absque vllò respectu operum nostrorum, fidem aut precedentium, aut comitantium, aut etiam sequentium: sine quibus tamen fides, si modo vera, viuà, nec mortua fides est, nunquam, sicut etiam non sine dilectione & spe, existit. Atque ita Deus in opere iustificationis cum nos à peccatis absoluit, NIHIL præter fidem & fiduciam in perfectum Christi Filij sui meritum, in nobis respicit. Hæc vera in Christum fides, & iusticia fidei, Iesuitis & Papiſtis adeo ignota est, vt ei non solum in omnibus Colloquijs, causa Religionis, Augusta, Spira, Haganoæ, Ratispona, institutis, (sicut acta typis excusa loquuntur) sed etiam in Concilio Tridentino manifestis, claris, disertis & expressis verbis anathema dixerint. Sic enim scribunt: Si quis dixerit: Omni homini ad remissionem peccatorum assequendam, necessarium esse, vt credat certò & ABSQVE VLLA HAESITATIONE propria infirmitatis & indispositionis, peccata sibi esse remissa, anathema sit. Et Canon. 15. Si quis dixerit, hominem renatum & iustificatum, teneri ex fide ad credendum, se certò esse ex numero prædestinatorum, anathema sit. *Ibidem cap. 9.* Sed neque

Concil. Trident. Sess. 6. Canon. 13. damnat Catholicam, Apostolicam, & saluificam fidem.

Canon. 15.

NB.
Horrenda doctrina
Concilij Trident.

que illud asserendum est, oportere eos, qui verè iustificati sunt, **ABSQUE VLLA** omninò **DVBITATIONE** apud semetipfos statuere, se esse iustificatos, neminemque à peccatis absolutum ac iustificari, nisi eum qui certò credat, se absolutum & iustificatum esse, &c. Nam sicut nemo pius de Dei misericordia, de Christi merito, deque Sacramentorum virtute & efficacia dubitare debet: Sic quilibet dum seipsum, suamque propriam infirmitatem & indispositionem respicit, de sua gratia formidare ac timere potest, **CVM NULLVS SCIRE VALEAT** certitudine fidei, cui non potest subesse falsum, **SE GRATIAM DEI ESSE CONSEQVVTVM.**

Rom. 8.

Hæc Tridentini Concilij verba ex diametro pugnant cum illis Apostoli:
Non accepistis Spiritum seruitutis iterum IN TIMORE, sed accepistis Spiritum adoptionis, in quo clamamus Abba pater. **IDEM SPIRITVS TESTATVR VNÀ cum Spiritu nostro, QVOD SIMVS FILII DEI. Et 1. Cor. 2. Nos verò non Spiritum Mundi accepimus, sed Spiritum, qui est ex DEO, VT SCIAMVS, QVAE NOBIS A DEO DONATA SVNT.**
Quæ, obsecro, horum Scriptura dictorum, & Concilij Tridentini consensio? quæ convenientia? D. Apostolus inquit: Iustificatos non debere timere, sed credere & firmiter statuere, quod sint electi Dei filij. Cui contradicit Concilium, quod hoc non credere, sed de eo cum timore dubitare debeant.

Concilij Tridentini
hæretica doctrina
de fide.

Ecce, hæc est illa bella Iesuitarum & Pontificiorum de Christiana & saluifica fide doctrina, quod videlicet nemo certò statuere debeat, sibi propter Christum, Deum propitium esse. Homini enim, non solam Dei gratiam, Christi meritum, & virtutem Sacramentorum, verum etiam suam propriam infirmitatem & indispositionem respiciendam, ac propter hanc ad extremum vsque spiritum dubitandum, imò huic dubitationi profusè immoriendum esse, an sit in gratia, & numero filiorum Dei.

Quid Papistæ per
vocem Fidei intelli-
gant.
Conc. Trid. Sess. 6.
cap. 15.

*Vt autem vniuersis constaret, quid Pontificijs sit fides, quidque per vocem Fidei intelligant: In Concilio Tridentino adhuc luculentius se declararunt, scribentes: Aduersus etiam hominum quorundam calidissima ingenia, qui per dulces sermones & benedictiones sedulitate, per quam & ipsa fides amittitur, sed etiam quocunque alio mortali peccato, **QVAMVIS NON AMITTATVR FI-***

NB.

DES, acceptam iustificationis gratiam amitti, diuinæ legis doctrinam defendendo, quæ à regno Dei non solùm infideles excludit, SED ET FIDELIS QVOQVE FORNICARIOS, ADULTEROS, MOLLES, MASCULORVM CONCVBITORES, FVRES, AVAROS, EBRIOSOS, MALEDICOS, RAPACES, cæterosq; omnes qui lethalia COMMITTUNT peccata: à quibus cum diuinæ gratiæ adiumento abstinere possunt, & pro quibus à Christi gratia separantur. *Hæc ibi Concilium.*

NOTA.
In Papatu, qui fideles dicantur.

Cum igitur Iesuitæ in suis maledicis scriptis eiusmodi fidem intelligant, quam etiam Fornicarij & masculorum concubitores (vt Concilium Tridentinum loquitur) habent: fateri nos oportet, si Confessionis architectus Philippus (vt eum in suo famoso libello appellant Iesuita) in dicta Confessione eiusdemq; Apologia aliam fidem non intellexit, quam cuius & Sodomitæ participes esse, & ab ea fideles Christiani dici & dignosci possunt: quod ipsorum falsò dictæ Catholica Ecclesia, præsertim scholasticis Doctoribus iniuriam fecerit, tribuendo eis ac si docuissent & docerent, hominem ex operibus sine fide iustificari, & remissionem peccatorum consequi.

De hoc enim nunquam dubitatum, in Papatu quoque hanc doctrinam sonuisse, quod Christus pro peccatis Mundi passus, crucifixus, mortuus & sepultus sit, ac peccatorum remissionem impetravit: quodq; remissio hæc Ecclesia Catholica bonum sit, ac eam homines crediderint.

Qualis fides de Christo in Papatu tradita, & adhuc tradatur.

At nuda hæc cognitio historia de Christo, ad veram & saluificam fidem constituendam nequaquam sufficit: sed firma in passionem, mortem, & meritum Christi fiducia requiritur, quod propter ipsum cuiq; credenti & merito Christi firmiter innitenti Deus certo propitiùs sit. Nam & demonia, vt D. Iacobus testatur, historiam de Christo credunt, multoq; firmitus quam illi fideles fornicarij & Sodomitæ, quorum Concilium Tridentinum meminit. Hoc est, credunt ista accidisse: sed contremiscunt, nec credere possunt, sua quoque peccata expiata, Deumq; ipsis propitium esse.

Iesuitarum & Demonum, vna fides.

His S. Iacobus omnes illos annumerat, qui duntaxat historiam de Christo credunt: & clarè testatur, horum fidem, fidem demonum non antecelere, ideoq; veram & saluificam fidem non esse. De quo adhuc clarius & luculentius Paulus scribit: Deum profitentur se scire: cæterùm Tit. 1.

factis negant, cùm sint abominabiles & inobedientes, & ad omne opus bonum reprobi.

27. Mendacium Iesuitarum.
Pontificij veram & saluificam fidem non docuerunt.

Quapropter vt vel tandem Iesuitarum mendacio, quod hoc loco nobis falsò imputant, respondeamus: aperte & ingenuè dicimus, Papiſtas in doctrina de remissione peccatorum & iustitia Dei siue fidei, veram, Christianam & saluificam fidem nequaquam tradidisse. Docent quidem credendum esse, quod Christus pro nobis mortuus sit. Num verò homo fidelis in gratia & numero filiorum Dei propter Christum sit: de hoc ad extremum vsque halitum homini Christiano dubitandum, nec certò firmiterq; credendum id esse, docent.

Hic cælum & terra, omnesq; intelligentes iudicent, an aliquid Papiſtis in hoc articulo impudenter assignamus, aut falsò tribuamus, de quo tantopere & toties conqueruntur? imò intrepidè sine vlla dubitatione & retractione profitemur, Pontificios Doctores hanc fidem nò solum exclusisse, sed etiam publicè in suo blasphemò Concilio Tridentino penitus reprobasse & damnasse, vt antea demonstratum est.

2. Theſſ. 3.

Hac vera, Christiana & saluifica fides, vt Paulus scribit: non est omnium: nec eam scortatores & Sodomita in sua spurcissima & nefanda vita vllò modo retinent. Sed est summum & ineffabile Dei donum, quæ hominis infirmitatem & indispositionem (vt Concilium Tridentinum loquitur) non respicit, quasi homotum demum, cùm ab his omnino liber est, fiduciam concipere debeat, quod in gratia Dei sit. Hac namq; ratione, omnibus pjs & fidelibus de gratia Dei non solum dubitandum, sed prorsus desperandum esset, cùm nemo scire possit, quando ad gratiam Dei satis firmus & habilis sit. Sic namq; Paulus de seipso testatur: Nullius mihi cōfiscius sum, sed IN HOC non sum iustificatus. Et Dauid precatur: Delicta quis intelligit? ab occultis meis munda me.

Papiſta desperationem docent.

1. Cor. 4.
Pſalm. 18.

Quapropter Euangelium docet, vt omnes verè fideles cum propter peccata a Diabolo tentantur, & ad dubitationem adiguntur, non solum ab omni infirmitate & inhabilitate, sed etiam ab omni iusticia sua (quæ coram Deo vt vestimentum inquinatum est) oculos auertant, ac solum Christum Iesum in cruce & perfectà ipsius obedientia aspiciant (quod Paulus fecit, dicens: Absit à me gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi) nihil dubitantes, quod in ipso, & propter ipsum iustificati, hoc est, ab omnibus peccatis absoluti, & coram Deo tam perfecti & iusti reputati sint, quam perfectus & iustus in omni sua obedientia Christus fuit.

Eſai. 64.
Fides non propriam infirmitatem, sed Christum respicere debet.

Gal. 6.

fuit. Sicut præclare Hieronymus in 10. cap. ad Rom. scripsit: Finis legis
Christus, ad iusticiam omni credenti. **TALIS EST ILLE,** Hieron. in 10. cap.
Epist. ad Rom.

QUI CHRISTVM CREDIDIT, die qua credidit, **QUALIS**
ILLE, qui vniuersam legem impleuit. Contra tentationem verò de
indispositione & infirmitate sua, solentur se pij verbo Christi, ad Paulum
dicentis: Virtus mea in infirmitate perficitur. Et cum Paulo dicant: **2. Cor. 12.**

Igitur gloriabor in infirmitatibus meis, vt inhabitet in me
virtus Christi. Et cum discipulis orent: Domine, adauge nobis fide-
dem. Nec dubitent secundum certissimam Christi promissionem, si fidem **Luc. 17.**

vt granum sinapis habeamus, quòd omnes tentationum montes transfer-
re, & ignita tela Satanae Christi virtute extinguere valeamus. **Marth. 17.**

Credenti
enim, vt Christus inquit, Omnia possibilia sunt. **Ephes. 6.**
Marc. 9.

Quocirca non Catholica, Apostolica, Christiana, sed execrabilis, hæ-
retica & damnata doctrina est, cum verè fideles, renati, & coram Deo iu-
stificati, propriam infirmitatem respicere, & ob eam de gratia Dei dubi-
tare, tubentur. Cur verò omnes Pontificij Doctores, inprimis Concilij
Tridentini Patres, articulum de dubitatione tantopere vrgeant, nec quic-
quam de eo remittere velint: facillè colligere licet, vel eam ob causam fieri,
quòd vniuersus Papiatarum sceleratus cultus super hanc dubitationem edifi-
catus est, eiq; tanquam fundamento insistit. Quàmprimum enim homi-
nes hanc veram, Christianam, Apostolicam & Catholicam fidem ex verbo
Euangelij edocti sunt, quòd credere nec quicquam dubitare debeant, Chri-
stum solà sua perfectà obedientia, passione, & morte, omnia ipsorum pec-
cata perfectè expiassè: quòd etiam quilibet Christianus per animæ suæ sa-
lutem firmiter statuere teneatur, si vera fide omnem fiduciam in Christi
obedientiam collocet, quòd ab omnibus peccatis absolutus, & electus Dei
Filius sit: tum omnes Pontificis Romani merces, pro reiectamentis (vt Pau-
lus loquitur) habentur, ita vt verè fidelis homo pro omnibus Vigilijs, Mis-
sis, indulgentijs, sanctorum meritis, peregrinationibus, & similibus quis-
quilijs ac commentitijs cultibus, ne teruncium quidem exponeret.

Hinc verò nequaquam sequitur, quòd ex nostra doctrina Pontificij sal-
dò colligunt, calumniantes: si ista doctrina de fide vera sit, tum bona opera
non esse faciendâ, sed tantum credendum: & homines saluari, quicquid
etiam agant. Hoc, inquam, ex nostra sententia nullo modo sequitur. Tam
enim dilectio à vera & saluifica fide separari non potest, quàm calor à lu-
minis splendore. Et vbi dilectio non est: nec etiam vera fides esse potest. **L. Cor. 13.**

Doctrina fidei, vni-
uersas Pontificis
Rom. merces euer-
tit.

Fides nunquam est
sine operibus bonis.

Simile de lumine.

scilicet 6. cap. 15.

Itaque nobis ignoti sunt fideles scortatores & Sodomita, de quibus Concilium Tridentinum loquitur: qui etiam in suis sceleribus perseverantes, fidem retineant, nec eam amittant. Quamdiu enim tales scortari, aliisque nefanda perpetrare pergunt: tandem vera fide carent. Si verò credant: a flagitio ut destiterint, necesse est.

Germ. 65.

Latin. 48.

Thom. 1. 2. q. 113.

ART. 4.

I E S V I T A.
S. Thomas de fide hoc modo scribit: Ad iustificationem impij, requiritur motus mentis, quo conuertitur in Deum. Prima autem conuersio in Deum, fit per fidem. Iuxta illud, Hebr. 11. Accedentem ad Deum, oportet credere. Et ideo motus fidei (hoc est, fides) requiritur ad iustificationem impij.

R E S P O N S I O.

Iacob. 2.

Cùm Thomas non doceat, qualis iste motus fidei sit: perinde est, ac si nullam mentionem fidei fecisset. Si enim alius motus non est, quam qualem Concilium Trident. scortatoribus tribuit: vera fides esse aut dici non potest. Estq; maliciosa appositio, quòd interpret Iesuiticus verbis Thomæ motus fidei, addit: hoc est, ipsa fides. Fides enim, qua historiam de Christo certam esse statuit, etiam motus quidam mentis est: at saluifica Christianorum fides non est, sed talis quam etiam Diaboli habent, & contremiscunt.

Scholastici Theologi, de fide saluifica nihil docuerunt.

Quare firmum & immotum manet, quòd Pontificij, in primis verò scholastici Doctores, de vera saluifica fide, qua soli obedientia Christi merito innitur, nihil prorsus tradant, sed fiduciam salutis in operibus bonis collocare, ijsq; remissionem peccatorum & iusticiam coram Deo querere doceant. Quemadmodum etiam nunc hodie rudis & misera plebecula per istos cæcos duces docetur, misereq; seducitur.

Cur fides Papisica, non sit vera Christianorum fides.

Adhuc, Epistola ad Hebr. de tali fide loquitur, qua nihil hesitat. Cùm autem Papisæ eiusmodi fidem doceant & requirant, qua sine dubitatione non sit, nec esse debeat: ideo dictum illud Epistola ad Hebr. ad fidem Papisicam male refertur.

I E S V I T A.

V. Mendacium.

Germ. 65.

Latin. 48.

Scholastici Theologi notantur, quasi doceant. Sacramenta etiam sine fide prodesse. Quo ipso Lutheri doctrina expressè damnatur. qua

qua libr. Concord. fol. 220. his verbis extat: Si verbum coniunctum sit aquæ: verus Baptismus est, etiamsi fides non accedat.

RESPONSIO.

Ingens discrimen est inter hæc effata, cum Lutherus dicit: Veritatem & substantiam Baptismi etiam sine fide consistere: & quando scholastici Theologi docent, quòd Sacramenta sumentes, etiam sine bono motu cordis ex opere operato gratiam Dei consequantur.

Baptismus enim quoad substantiam, aqua & verbo constat, siue homo credat, siue non credat. Vt verò gratiam Dei adipiscamur, non tantum substantia Baptismi, sed fides quoque requiritur, sine qua gratia Dei nemo particeps fieri potest.

Quòd autem Iesuitæ comminisci audent, nec scholasticos Theologos, nec ceteros Pontificios docuisse, Sacramenta etiam sine fide percepta conferre gratiam: insignis impudentiæ argumentum est, ut quos doctrina sua pudeat, nec eam coram intelligentibus profiteri ausint, & nihilominus indolis eam inculcare ac persuadere satagant.

Ne autem Christiano lectori de hoc vllum dubium relinquatur: ipsa verba scholasticorum Theologorum adducemus, ex quibus cognoscatur, ipsos constanter docuisse, cuius nunc Iesuitas pudet: imò quam doctrinam ipsi quoque Iesuitæ suis proponunt, nec eam abjicere volunt.

Verba illorum sic habent: Secundò notandum, quòd ut tangit B. Thomas dist. præsentis, quæst. 1. art. 1. post. Alex. licet satis obscure, quòd signum aliquod conferre gratiam, dupliciter possit intelligi. Vno modo ex ipso signo, seu Sacramento: vel ut alij dicunt, ex opere operato. Ita quòd eo ipso, quòd opus illud, puta signum aut Sacramentum exhibetur (nisi impediat obex peccati mortalis) gratia conferatur: sic quòd præter exhibitionem signi foris exhibiti, NON REQUIRATUR BONVS MOTVS INTERIOR IN SVSCIPIENTE, quòd condigno vel de congruo gratiam mereatur, sed sufficit quòd suscipiens non ponat obicem. Concordat Scotus dist. præsentis, q. 5. iuxta finem. Sic Baptismus, confirmatio, extrema unctio conferunt gratiam ei, qui non habet vsum perfectum Rationis. Alio modo intelliguntur signa vel Sacramenta conferre gratiam ex opere operante, & per modum meriti, quando

Discrimen inter substantiam & effectum Baptismi.

Substantia Sacramentorum, fide vrentium non consistit.

Sacramenta absque fide non profunt. 28. Mendacium Iesuitarum.

Gabr. Biel lib. 4. sent. dist. 1. quæst. 3. art. 2.

Sacramenta N. Testamenti ex opere operato conferre gratiam.

quando scilicet Sacramentum foris exhibitum non sufficit ad gratiæ collationem, sed vltra hoc requiritur bonus motus, seu deuotio interior suscipientis Sacramentum: secundum cuius intentionem confertur gratia, tanquam meriti condigni, vel congrui præcisè, & non maior propter exhibitionem Sacramenti. *Item, dist. 2. quæst. 2.* Baptismus Ioannis, non fuit Baptismus, quia defecit forma, quæ est essentialis Sacramento: & ideo non præstabat gratiam ex opere operato, & per consequens non sufficit, vt Sacramentum ad salutem. *Et mox: Sacramenta gratiam conferunt, NON EX FIDE RECIPIENTIS, SED vt dictum est, EX OPERE OPERATO.*

An non igitur ex scholasticorum scriptis satis demonstrauiamus, Confessionem August. eiusq; Apologiam Papisticis & Scholasticis Doctoribus nequaquam iniuriam facere, arguendo quod docuerint, Sacramenta per externam sumptionem etiam ijs conferre gratiam, qui absque interno bono motu fidei ea percipiant? Verba enim Scholasticorum Theologorum perspicua sunt, vnanimem ipsorum sententiam exprimentia, quod in Baptismo & confirmatione infantum, ante perfectum Rationis vsum, item in extrema vnctione morientium, internus bonus motus non requiratur, & tamen Baptizato, confirmato, & vncto, per externum Sacramentorum vsum, gratia Dei communicetur. Sicut nec istud docere verentur: infantes baptizatos fide propria carere, & tamen Baptismum eis gratiam applicare. Quod verbo Christi manifesto repugnat, de puellis affirmantis **QUI offenderit vnum de pusillis istis, QVI IN ME CREDVNT.**

Matth. 18.

Doctrina Papistarum de Missa.

I.

Per Missam hominibus gratiam Dei impetrari.

Quare vel tandem Iesuitas pudere incipiat, ea negare, quorum tam euidenter conuincuntur: & quæ illi ipsi vel palpare, adeoq; Rustici intelligere possunt, à veritate tam aliena esse, vt nullum colorem aut defensionem admittant. Sed quomodo hanc eandem doctrinam in loco de Sacramento altaris, adhuc crassius tradiderint, audiamus.

An non enim verum est, Sacerdotes missarios opus & ceremonias Missæ eo sine & intentione quotidie peragere, vt per illud hominibus præsertim spectatoribus gratiam Dei impetrent? Non dicimus, auditoribus: quandoquidem maior pars Missæ tanto silentio peragatur, vt circumstantes quid ad altare demurmuret missarius, audire non possint.

Ad hec,

Ad hac, negare nemo potest, sacrificulos integrum Sacramentum sub
vtraque specie accipere: (quo modo illud Laicis non exhibent) idq̄ non so-
lum pro se, verum etiam pro tota Ecclesia, præsertim verò pro his, à quibus
presenti pecunia, aut cerè iam pridem legata conducti sunt.

Scribunt enim Doctores scholastici, quòd sicut ad nutritionem & su-
sustentationem corporis humani omniumq̄, membrorum illius, necesse non
sit, vt quodq̄ corporis membrum os proprium habeat, quo pro se comedat,
sed omnibus vnum os commune sufficere, quod edat & bibat pro omnibus,
& singula membra per illud nutrimentum ad sustentationem accipere:
ita in celebratione Missæ Papisticæ, os Sacerdotis, commune quasi os om-
nium Rusticorum, eorumq̄, esse, qui Missæ interfunt. Et quando sacrificu-
lus suo ore Sacramentum accipiat, tantundem id esse, ac si quisque Rusti-
corum & astantium suo ore illud acciperet: Atque per istud Sacerdotis
opus, omnibus & singulis spectantibus, gratiam Dei, quam Christi cor-
pus & sanguis in Sacramento secum ferant, impetrari.

Vt autem Christianus lector perspiciat, nos nihil comminisci, aut falsò
affingere Theologis scholasticis: proferemus quod Gabriel Biel, præstans &
celebris Scholæ Doctor, in Canonem Missæ, hac de re scripsit. Ibi in hac
verba Canonis: Hæc sacro sancta commixtio & consecratio cor-
poris & sanguinis Domini nostri Iesu Christi, fiat NOBIS
SVMENTIBVS salus mentis & corporis, & ad vitam æter-
nam capeffendam præparatio salutaris: habentur ista: Fiat no-
bis sumentibus, &c. Nobis scilicet Sacerdoti sumentis, & in sa-
crificium offerenti, & omnibus spirituali voto & desiderio in
fide SVMENTIBVS PER SACERDOTEM, QUI
EST VELVTI OS CORPORIS CHRISTI MY-
STICI, per quod trahitur nutrimentum omnibus membris
totius corporis nutriendis, roborandis, & spiritualiter aug-
mentandis. Sicut os naturalis corporis comedit non solum
pro se, sed pro salute omnium membrorum sumit cibum, qui
per totum corpus diffunditur, & membris singulis incorpo-
ratur, vt saluetur in sua subsistentia naturali: sic Sacerdos su-
mit Sacramentum, cuius virtus transit in omnia Ecclesiæ mem-
bra, huius spiritualis cibi susceptiua: Et singulariter in eos,
qui Missæ interfunt officio, qui cibum hunc esuriunt, & voto
ac desiderio sumunt. Hucusque Biel.

2.
Sacrificuli in Missa
pro alijs edunt &
bibunt.

Os sacrificuli, om-
nium Rusticorum
& Missam spectan-
tium os.

Gabr. Biel in Can.
Missæ lect. 11.

Præterea docent, ad peractionem Missæ opus non esse, vt Sacerdos pietatem colat: sed satis esse, si opus Missæ externum perficiatur: nihil obstantem, quoddam Missarius scortator aut sodomita sit. Missam enim, ad gratiam Dei hominibus pro quibus celebretur, obtinendam, ex opere operato valere & efficacem esse, quantumuis Sacerdos impius & profanus sit. An verò aliquid horum negare potestis, Iesuitæ? aut pro vestra singulari impudentia negare audetis? Cùm igitur hæc ita se habeant: quomodo Confessionem August. eiusq. Apologiam in toto Ecclesiæ catu adeo perfricta fronte mendacij arguere non veremini, ac si istud Papisticæ Ecclesiæ falsò imputarent? Vbi speciatim versuta ipsorum malicia (qua hîc vtuntur) notanda est. Cùm enim probè sciant in Confessione August. per voces, ex opere operato, errorem istum de efficacia Sacramentorum, præcipuè in loco de Missa Papistica, & sumptione Sacramenti, qua ab impio Missario pro omnibus fiat, perfringi: & in Apologia tanquam crassum & palpabile commentum vehementer exagitari & damnari: Iesuitæ ne vno quidem verbo Sacramenti huius mentionem fecerunt, sibi ipsis nimirum huius tam crassi & pudendi erroris conscij: & solum Baptismi meminere, quoddam absque fide perceptus nihil proffit. Atque in eius rei confirmationem, testimonium Thomæ Aquinatis adducunt, vt rudioribus persuadeant, sibi hac in parte iniuriam fieri: cùm tamen non minus de Baptismo testentur, quoddam ex opere operato absque fide infantibus proffit, & remissionem peccatorum operetur: vt paulò antè ostensum est.

Et cùm nemo tam excors sit, vt si homo impius pro ipso Baptismum susciperet, qui sibi persuaderi pateretur, tantundem hoc esse, ac si ipse baptizatus esset: quomodo ergo Pontificij amentia notam effugient, quoddam se in hanc stultam opinionem à suis Missarijs & Doctoribus adduci permittunt: Si Mæchus aut impurus sacrificulus Sacramentum sumat, idem hoc esse, ac si ipsi proprio ore accepissent. Hunc errorem & fraudem qui non sentit & palpat, eum sensum communem amississe oportet.

Nihil iam dicemus de eo, quod in ipsorum iure Canonico præcipitur: Vt nullus missam audiat presbyteri, quem scit concubinam indubitanter habere, aut subintroductâ mulierem. Qua de causa pauca admodum missa, si etiam per se verbo Dei consentanea essent, cum fructu spectarentur.

Evidenter ergo & quasi ad oculum demonstratū est, scholasticos Theologos

Amentia Papistarum & falsa opinio de Altaris Sacramento:

Decret. dist. 32. cap. Nullus.

legos docuisse: Sacramenta noui Testamenti sine fide ex opere operato conferre gratiam: in primis verò, quod etiam profanus & impurus sacrificulu per Sacramenti sumptionem, ijs pro quibus missam celebrat, absque bono cordis motu, si tantum externum opus peragat, gratiam & remissionem peccatorum impetret. Et hoc in toto Christiano orbe, vbicunque Antichristi Romani abominatio idololatrica Misse dominatur, ad hunc vsque diem agunt. Quamobrem Iesuitas merito pudere debebat, Electorum, Principum, & ceterorum Confessionis August. Ordinum Confessionem tam impudentis mendaciÿ accusare, & quidem in re, que manifestissima, & sole meridiano clarior est. Atque hac de 98. mendacio Iesuitarum.

I E S V I T A E .

VI. Mendacium.

IN artic. 16. Confessionis August. damnantur illi, qui Euangelicam perfectionem nõ collocant in timore Dei & fide, sed in corporali desertione vxorum, liberorum, officiorum ciuiliũ, & temporalium bonorum. Quod est mendacium manifestum contra Catholicos Professores Ordinum religiosorum, quasi existiment perfectionem propriè consistere in rebus illis descendis.

Latin 49.
De statu perfectionis.

R E S P O N S I O .

Hoc loco iterum pudet Iesuitas Papiistica doctrina de statu perfectionis: cuius tamen libri ipsorum pleni sunt. Nos pauca duntaxat testimonia persequemur, ex quibus Christianus lector cognoscat, quòd sicut in ceteris omnibus, ita nec hoc in articulo Confessio Augustana illis quicquam falsò tribuat.

99. Mendacium Iesuitarum.

Opus Religiosi (inquit Antoninus) perfectius est opere Laici, eodem genere facti, ceteris paribus: & hoc propter virtutem. Nam vouere est actus patriæ, quæ est præcipua inter virtutes morales. Nobilioris autem virtutis est opus melius, & magis meritorium.

Antoninus part. 8.
Tit. 16. cap. 10.
parag. 8.

Hinc est, quòd paupertas Spiritus, est fundamentum totius perfectionis Euangelicæ. Vnde primò oportet hoc fundamentum sternere, qui vult ad culmem perfectionis peruenire, secundum illud Matth. 19. Si vis perfectus

Bonauent. in paruis opusc. quinta par. Biculoquij. Ca. 6.

ctus esse, vade, & vende omnia. Ecce perfecta paupertas, QVAE nihil sibi prorsus retinet. ET sequere me: Ecce humilitas.

Ibidem cap. 9. Lex Evangelica moralia præcepta consummat adijciendo. Adijcit autem documenta instruentia, promissa excitantia, & consilia perfcientia. Cuiusmodi sunt Consilium paupertatis, consilium obedientiæ, & consilium castitatis: ad quæ implenda inuitat Dominus noster Iesus Christus, EVM QVI VULT ESSE PERFECTVS.

Et paulo post: Hinc est, quod tria sunt consilia Evangelica, PERFECTE nos elongantia à triplici radice prædicta. Quæ ideo consilia, quia vt perfectè faciant recedere à malo, non solum separant ab illicitis, verùm etiam à licitis & concessis, quæ possunt esse occasio mali. Ac per hoc NON SOLVM IUSTICIAM CONTINENT SVFFICIENTEM, verùm etiam SVPERABVNDANTEM, secundum quod competit perfectioni Evangelicæ legis, & exercitationi gratiæ perfcientis.

Eodem volum de
paupert. Christi,
fol. 286.

Item: R. dicendum, quòd abrenunciare omnibus tam in privato, quàm in communi, EST CHRISTIANAE PERFENTIONIS, non modò SVFFICIENTIS, sed etiam ABVNDANTIS, tanquam perfcionis Evangelicæ Consilium principale, & principium fundamentale, & fundamentum sublime. *Ibidem:* Ex hoc apparet evidenter, quòd omninò omnibus renunciare, vniuersaliter, pro Christo, culpandum non est, sed potius laudandum, TANQVAM CVLMEN EVANGELICAE PERFENTIONIS. *Et ibidem in Apologia pauperum, per totum.*

An verò Iesuita plura requirent testimonia, ad confirmationem eius, quod luce meridiana clarius est? Et quidem Iesuitas etiam nunc hodie in ista opinione versari, ipsi celare non possunt. Bellarminus enim ipsorum Patronus, vna cum suo interprete, in hoc ipso scripto opinionem hanc falsam repetit, quòd status eorum perfcior sit, qui omnia propter Christum deserunt, nec implicentur negocijs secularibus, quam aliorum qui hoc non faciunt. Et multò impudentius est, quod ibidem essutiunt: Hunc sta-

Germ. 67.
Latin. 50.

100. Mendacium Ie-
suitarum.

tunc

tum perfectiorem non imperari, sed consuli. Quomodo verò hunc statum probent, audiamus.

I E S V I T Æ.

Id satis apertè colligitur ex verbis Domini, Matth. 19. Vbi postquam dixerat: Si vis ad vitam ingredi, serua mandata: subiunxit: Si vis perfectus esse, vade, vende omnia quæ habes, &c. Nec vsquam legimus: Si vis perfectus esse, vxorem ducito, capeffe Rem-publ. &c.

Latin. 50. 51.
Germ. 67.

R E S P O N S I O.

Ex hoc loco patet, quàm dextrè sacras literas Iesuitæ, & ceteri Papistici Doctores, interpretentur. Christus enim Matth. 19. desertionem bonorum, vt quiddam sublimius & perfectius mandatorum Dei obseruatione, tam non consuluit, vt potius superbum adolescentem conuincere voluerit, quod ne minimum quidem præceptorum Dei adhuc attigerit, nedum seruarit. Nullo autem modo docere voluit, quòd bona temporalia deserens in statu perfectione sit illo, qui bonâ conscientia, nec contra voluntatem & expressum mandatum Dei illa retinet, ijsq; ad gloriam Dei & proximi emolumentum bene rectèq; vitur: sicuti verba perspicua omnesq; circumstantiæ textus id clarè euincunt.

Genuinus sensus verborum Christi, Matth. 19. 101. Mendacium Iesuitæ refutatur.

Eadem ratio est Magistratus Politici, & coniugij: quæ à Christiana perfectione adeo neminem remorantur, vt potius Spiritus S. Scholæ sint, in quibus probantur & explorantur homines, quantum in Christiana perfectione profecerint. Hinc Dauid (qui Rex secularis, non Monachus fuit) testimonium meruit, quòd vir secundum cor Dei fuerit: cui elogio haud aliud simile de villo religiosi ordinis Professore in tota Scriptura legitur. Eodem modo coniugij amplissima laudes in S. literis extant: quòd Spiritus sanctus peculiari quoque Psalmo celebrare voluit. Et Paulus de pñs vxoribus scribit: Mulier saluabitur PER GENERATIONEM LIBE-

Magistratus officium, & coniugij, neminem à perfectione Christiana impediunt. Dauid.

Psal. 128.
1. Timoth. 2.

RORVM. Tale quid si Pontificij de suis Religiosis in verbo Dei monstrare possent: dubium non est, quin Monachorum & Monalium suorum ordines etiam vltra caelos extollerent.

1. Corinth. 7.

Quod enim ex Paulo afferunt: Qui caelebs est, curat ea, quæ sunt Domini, quomodo placiturus sit Domino. At qui duxit vxorem, sollicitus est de his, quæ sunt mundi, quomodo placiturus sit vxori. Item: Qui elocat nuptum, benefacit: attamen

qui non elocat nuptum, melius facit. *Hæc ad ordinum Professores nihil prorsus pertinent. Paulus enim se ipsum explicat, quod ista nequaquam sic accipi velit, ac si coniugatus non etiam curet ea, quæ Domini sunt: aut quod omnes cælibes, ea tantum, quæ Domini sint, curent: (hoc an, & quomodo fiat, factumq; sit: carnalis illa vita monastica, & impurus Sacerdotum cælibatus, indicio esse possunt) aut quod hi in statu perfectiore, Deoq; gratiore, quam ipsi coniugati versentur. Causam enim diserte ponit, cur & quo sensu ista scripserit, cum virginum mentionem faceret, addens: Arbitror autem hoc bonum esse PROPTER PRÆSENTEM NECESSITATEM. Quia enim tum Corinthiorum maxima pars idolomaniæ ethnicæ adhuc dedita erat: periculosum Christianis, ob persecutiones, erat, matrimonium contrahere. Item: Hoc autem in vestrum commodum dico, NON UT LAQUEVM VOBIS INICIAM. Itaque qui elocat nuptum, benè facit, at qui non elocat nuptum, melius facit.*

Cur melius sit cœlibem quam coniugatum esse.

Qua de causa verò ordinum Professores in monasteria plerunque detrusi sint, manifestum est omnibus: nempe non propter talem aliquam necessitatem, qua Christiani tempore Pauli sub infidelibus premebantur: sed vel ex paupertate, cum parentibus numerosa esset proles, nec haberent unde eam commodè alerent: vel ex desperatione, cum manci, gibbosi, aut alio defectu laborantes, ad munia publicè præstanda inhabiles essent. Quæ res vulgare & iritum illud peperit: Desperatio facit Monachum.

Deinde cælibatus Religiosorum Papisticorum, non est voluntatis libera, de qua Paulus solùm agit: sed per vota illis laquei injiciuntur (de quibus in Paulo ne vnum quidem verbum habetur) usq; ita constringuntur, ut nec in parentum, nec liberorum potestate sit, illa solvere, seq; coniugio addicere: verùm contra voluntatem suam plurimi, non sine gravissimo conscientie morsu in monasterijs perire coguntur. Hoc Paulus doctrinam demoniorum appellat: de quo dicitur postea. Vbi clarius patefiet, an Confessio August. de ordinum Professoribus falsum dicat, nec ne. Et hæc de ista mendacio.

1. Tim. 4.

I E S V I T E.

VII. Mendacium,

Germ. 61.
Latia. 52.

INITIUM articuli 20. Confessionis August. sic habet: Falso accusantur

sanctur nostri, quòd bona opera prohibeant. Mendacium hoc esse non dubitabit, quicumque aliquid scriptorum Lutheri perlegerit.

102 Mendacium Iesuitarum.

R E S P O N S I O .

Qui Lutheri aliorumq; nostrorum scripta & conciones legit & audit, verè testari potest, nostros auditores creberrimis ijsq; grauisimis adhortationibus ad opera bona prestanda extimulari: cum hac cõmonitione, quòd ea non faciens, frustra de fide gloriatur, quodq; ipsi pars cum Diabolo futura sit. Fidem enim sine operibus non veram, sed simulatam duntaxat fidem esse. Verùm audiamus, vt hoc mendacium Iesuita mendacissimi probeant.

Lutherus & discipuli illius, bona opera nunquam prohibuerunt.

I E S V I T A .

Nam (inquiunt) in Serm. de piscatione Petri sic legimus: Quanto sceleratior es, tantò citius Deus gratiam infundit. Ibid. Debemus cum solo Isaac venire, id est, cum fide: seruos & asinos, hoc est, opera deorsum dimittere oportet. Item, in Serm. sic Deus dilexit Mundum: Ego tibi dico, quia angusta est via: oportet te fieri tenuem, si vis per eam venire, &c. Si veneris cum magnis sacco operum plenis, deponere oportebit, alioqui non poteris penetrare.

Latin. 52.

R E S P O N S I O .

Hac est aperta & maliciosa corruptela verborum Lutheri. In primo enim dicto agit Lutherus, de accurata peccatorum agnitione, qua hominem ita meticulosum reddit, vt Deum accedere reformidet. Et docet Lutherus, quòd maiorem peccatorem quis se coram Deo agnoscat & profiteatur, (hoc enim verè est magnum peccatorem esse) eò citius Deum illi gratiam conferre. In altero dicto, non nudè & simpliciter de operibus loquitur, sed de fiducia in operibus: eodem planè modo, quo D. Apostolus scribit: Arbitror omnia damnum, & reiectamenta esse propter excellentiam cognitionis Iesu Christi. De quo supra prolixè egimus.

103 Mendacium Iesuitarum.

Vt Homo coram Deo magnus peccator sit.

Eodem sensu dictum & scriptum est, quòd Iesuita truncatum & mutilatum, nulla facta mentione antecedentium & consequentium, ex Colloquio Aldenburghensi malitiosè admodum allegant. Vniuersa enim iniusticia nostra quasi pannus iniquinatus, secundum Esaiam. Ideoq; si Deus iniusticiae suae seuerissima trutinà illas examinare vellet: Christiani cum omni iusticia

Es. i. 64.

iusticia sua non nisi in abyssum inferni ad teterrimos diabolos detrudi mererentur.

Præterea, cum inquit Lutherus: Quòd magnis saccis operum plenis, in regnum Dei ingredi non possimus: Iterum de fiducia in operibus proprijs loquitur, qua nemo iustificari & saluari potest. Sicut exemplo nobis est presumptuosus phariseus, Luc. 18.

Si verò Iesuita multis saccis suorum operum caelum mereri, & à Deo obtinere voluerint: id suo periculo & damno experiantur.

IESUITÆ.

Germ. 69.
Concord. 117.

Concordiæ expressè damnant sequentes propositiones:

1. Bona opera sunt necessaria ad salutem.
2. Fides & opera simul beant.
3. Nemo vnquam sine bonis operibus saluatus est.
4. Fides per dilectionem operans saluat.

RESPONSIO.

Rom. 4. Non nos, sed Paulus iam pridem ante nos, doctrinam qua tribus prioribus propositionibus continetur, damnauit, scribens: Quemadmodum & David explicat beatitudinem hominis, cui Deus imputat iusticiam ABSQVE OPERIBVS. Item: Arbitramur FIDE iustificari hominem ABSQVE OPERIBVS. His Pauli clarissimis verbis, Christus omnesq; Propheta consentiunt. Nam si per legem est iusticia, (inquit alibi Paulus) frustra Christus mortuus est.

Gal. 2.
104. Mendacium Iesuitarum.

Impudens verò & apertum mendacium Iesuitarum est, quòd scribunt: Librum Concordiæ damnare hanc propositionem: Fides per dilectionem operans saluat: quod in libro Concordiæ nunquam mōstrare poterunt. Sed ibi & in alijs nostrorum scriptis, hac doctrina rejicitur: Quòd Fides IDEO saluet, QVIA per dilectionem operetur. Fides enim propterea tantum saluare dicitur, quia perfectum Christi meritum apprehendit, hominiq; applicat.

IESUITÆ.

Germ. 70.
105. Mendacium Iesuitarum.

In his omnibus non secus ad Lutherum, quam AD DEVM IPSVM prouocant.

RESPONSIO.

○ Nos in confirmatione ac probatione omnium articulorum doctrinae nostræ.

Ira, ad solum Dei verbum prouocare (cui Lutherus cum omnibus suis scriptis subiectus est) supra ostendimus. Quare hoc impudens essatum Iesuitarum, in ordine & numero mendaciorum, locum 105. non iniuriâ mevetur.

I E S V I T A .

Interdicto dissimile non videtur, cum concionator opera bona contemnit, rejicit, damnat: eaq; non tantum non necessaria, & inutilia, sed etiam perniciofa ad salutem, imò peccata esse dicit. Et ipse Lutherus inquit: *Hominem in quolibet etiam optimo opere peccare.*

Gertr. 79.
106. Mendacium Iesuitarum.

R E S P O N S I O .

Bona opera in nostris Ecclesijs non contemni, sed vt decet, commendari & pradicari, & ad ea auditores sedulo excitari, supra satis docuimus. Ideoq; hoc in numero, 106. & quidem impudentissimum, mendacium est.

Bona opera non contemni.

Quòd aut non solum vt non necessaria, verum etiã (certa quadã ratione) vt perniciofa ad salutem, rejiciuntur: à nobis confictum non est, sed à D. Paulo Ecclesiæ Catholicae traditum: cuius vestigijs nos in docendo infistimus.

Doctrinã de bonis operibus maliciofa deprauatio.

Ceterum à nemine, hoc sensu illud scriptum est, quasi hominis salutem impediat, si bene ex fide operetur: sicut hic Iesuita nostrorũ verba maliciose peruertunt. Sed hæc illorũ mens est, quòd nostra bona opera tanquam meritòria, iuxta Christi obedientiam, opera & meritum collocari non debeant, ac si Christi obedientia omnibus peccatis expiandis non sufficeret. Meritum enim Christi ad peccatum totius Mundi tollendum, tam amplum, perfectum, sufficiens & abundans est, vt nullius hominis opere indigeat, sed ipse

Perfectum Christi meritum, omne humanum meritum excludit. Esai. 63.

S O L V S, vt Propheta ait: Torcular calcauit. In huius obedientia & merito, qui non acquiescere, sed illi sua opera ad remissionem peccatorum promerendam coniungere vult: huic opera sua non modò nihil profunt, sed etiam saluti obrinenda officiant. Sic enim Paulus disertè loquitur: *Arbitror omnia damnum esse, propter excellentiam cognitionis Christi Iesu Domini mei, propter quem omnia pro damnis duxi, habeoque pro reiectamentis vt Christum*

Philip 1.

lucrifaciam, & inueniar in illo, non habens meam iusticiam, quæ est ex lege, sed eam, quæ per fidem est Christi, quæ est ex Deo iusticiam in fide, vt cognoscam illum, & potentiam resurrectionis illius, & communionem

N

passio-

Gal. 3.

Doctrinam falso-
rum Apostolorum
tempore Pauli.Papistarum doctri-
na peior doctrina
falsorum Apostolo-
rum.

Matth. 15.

passionum illius. Idem : Christus vobis factus est inanis, qui-
cunque per legem iustificamini, A GRATIA EXCIDISTIS.
Hoc Paulus non contra Iudæos, apertos Evangelij de Christo hostes, sed con-
tra falsos Apostolos scripsit : qui modo planè Papistico docebant, hominem
non sola fide in Christum, sed etiam operibus legis saluari. Et quidem ea in
parte, illi falsi Apostoli Papistis meliores fuerunt, quod solum legis & man-
datorum Dei opera vrgerent : Papista verò magna ex parte traditiones &
præcepta hominum inculcent, eaq; mandatis Dei præferant : imò propter
ea, præcepta Dei (quemadmodum Pharisæi) transgredi, & in illis remis-
sionem peccatorum querere, doceant.

Porro, si verum est, quod Esaias scripsit : Omnes nostras iusticias
instar panni menstruatæ esse : Christiani lectoris iudicio permitti-
mus, an verum quoque sit, quod Lutherus dixit : Hominem in optimo
quoque opere peccare ? Cum imperfectio omnibus nostris bonis, imò
etiam præstantissimis operibus adhareat, propter quam Deus hæc merito
vt impura & peccato contaminata, abijcere, damnare, & punire possit, si
illa secundum rigorem iusticiae suæ examinare & iudicare vellet. Imò si
etiam perfecta essent : nihil tamen ea apud Deum mererentur.

Luc. 17.

Nam si omnia feceritis (inquit Christus) quæ præcepta
sunt vobis : dicite, serui inutiles sumus, quia quod debuimus
facere, fecimus.

Hæc diuerso respectu & modo, bona opera, & tanquam inutilia, non
necessaria, ad salutem noxia, peccato infecta (eo nimirum sensu, quem
S. Scriptura indicat) & vicissim tanquam bona, vtilia, Deoq; accepta
prædicari, populog; commendari possunt.

Opera enim hominum, non supra aut iuxta Christum in opere redem-
ptionis & salutis collocari debent : quo modo non necessaria, peccata, in-
utilia & noxia essent omnibus, qui illa hoc sine facerent, vt etiam pecca-
tum minimum expiarent. Hoc enim solius obedientie Christi proprium est.
Si autem vt vere fidei fructus, ad fidem testificandam, gratitudinem Deo
præstandam, & proximo dilectionem declarandam fiant : vtilia, laude di-
gna, Deoq; accepta sunt, quæ etiam in hoc & futuro seculo sua præmia
accipient.

Abusus bonorum
operum reprehenditur.

Nec vnquam opera bona, quæ Deus præcepit, quæq; sunt à fidelibus
vituperantur : sed tantum abusus operum, falsaq; opinio, quam homines
de illis sount, reprehenditur, vt dictum est.

IESUITÆ.

Lutherani siue laudent, siue vituperent opera: ex ore tamen Christi certum est: iudicium NON de fide, (qui enim non credit, iam condemnatus est) sed de operibus habitum, & cuiq; secundum opera datum iri.

107. Mendacium Iesuitarum. Ioan. 8.

RESPONSIO.

Nisi Iesuita S. literarum planè rudes essent, illud Christi memoriã reperere potuissent: Si quis audierit verba mea, & NON CREDIDERIT, ego non iudico eum. Non enim veni, vt iudicem Mundum, sed vt seruem mundum. Qui reijcit me, nec accipit verba mea: habet, qui iudicet eum. SERMO, quem locutus sum, ILLE IUDICABIT EVM IN EXTREMO DIE.

Iesuitæ S. literarum inscientissimi. Ioan. 12.

Quid posset luculentius dici, quàm quod Christus hic inquit: In vltimo die iudicium de fide futurum esse: & quod Sermo Christi homines iudicaturus sit, cui non crediderint: qui iam quidem dum in terris viuunt, iudicati sunt, sed iudicium hoc in vltimo demum die publicabitur, & omnibus tam hominibus, quàm angelis reuelabitur. Similiter testatur Paulus, fore vt totus mundus secundum Euangelium ipsius iudicetur: huic qui credidit, saluus erit, qui verò non credidit, condemnabitur.

vltimum iudicium de fide.

Rom. 2.

Marc. 16.

Quòd autem Christus Matth. 25. tantum operum meminit, secundum quæ iudicium de fidelibus & infidelibus pronunciaturus sit: idcirco factum est, quòd fides inuisibilis, & in corde est, quòd solus Deus nouit. Iudicium verò toti Mundo perspectum esse debet: quocirca Christus fidem eorum, qui operibus dilectionis eam declararunt, & vivos suæ fidei testes habituri sunt, manifestabit. Hoc ipso tamen Christus contradictionis nondum conuictus est, neque probatum, quòd extremum iudicium de operibus tantum, & non de fide futurum sit. Opera enim absque fide nihil valent: fides verò sine operibus mortua est, & sic nulla fides. Iudicium ergo vltimum, & de fide & operibus erit. Fides soli Deo nota est: Opera verò hominibus patent. Et stat sententia: Qui crediderit, saluus erit: qui non crediderit, condemnabitur.

Matth. 25.

Extremum iudicium de fide & operibus.

IESUITÆ.

Quapropter Lutherani vnà cum Attauo suo, & antiquo heresiarcha Simone Mago, hereticorū omnium Principe, & cum Eunomio (qui etiam

Germ. 72. Iren lib. 1. cap. 20. Augustin. de heresibus cap. 54.

docuerunt, bona opera non esse ad salutem necessaria) damnabuntur, & tanquam arbor non ferens fructum bonum, in ignem mittentur.

RESPONSIO.

Quia Concilium Tridentinum talem fidem docet & prædicat, quam etiam Scortatores, adulteri, & masculorum concubitores habent: verè dicere possumus, quòd ambo illi hæresiarcha, Papiistica fidei Patriarcha sint. De Eunomio enim scribit Augustinus, quòd eiusmodi fidem docuerit, quam cum quibuslibet peccatis stare possit, etsi homo in illis perseveret.

Eunomij doctrina de fide, apud August. de hæres. c. 54.

Hac autem Scortatorum & Sodomitarum Romanensium fides est, quam secundum Concilij Tridentini placitum, Scortatores, adulteri, & masculorum concubitores non amittunt. Proinde, ut sibi cum Eunomio hæretico in isto articulo conveniat, attendant Iesuitæ: nec Augustana Confessione socios præter meritum diuexent. De Simonis verò Magi fide scribit Irenæus, quòd finxerit: Quicumque in Deum, quem ipse doceat, spem habeant: ut liberos, agere posse quæ velint.

Lib. 1. cap. 20. Simonis Magi fides.

Hac, inquit, non est Lutherana & Euangelica, sed Romana Papiistica fides, quem secundum Concilij Tridentini sententiam, Scortatores quoque, adulteri & Sodomitæ retinent: quæ in S. Scriptura, & nostris Ecclesijs rejicitur & damnatur.

108. Mendacium Iesuitarum.

Cum igitur talem fidem nos nunquam docuerimus: Mendacium Iesuit. hoc est, quòd illam nobis summa impudentiâ tribuere, eiusq; causa in orbe Christiano nos contumeliosè traducere, ac proclamare audent.

IESUITÆ.

VIII. Mendacium.

Latin. 43.

IN Articulo 20. August. Confessionis, eiusq; Apologia Catholici Doctores insimulantur, quòd iubeant remissionem peccatorum operibus mereri. Hoc autem Catholica doctrina operibus, quæ solius naturæ viribus sunt, non tribuit: sed illis tantum, quæ ex fide & gratia Dei proficiuntur.

RESPONSIO.

109. Mendacium Iesuitarum.

Meritum condigni

Mirum est, Iesuitas audere rem adeo manifestam proiecto pudore negare. Non enim ignorant, quid scholastici Doctores non solum de merito condigni, hoc est, de merito operum, quæ sunt ex fide, sed etiam de merito congrui,

congrui, hoc est, illorum operum, quæ extra fidem ex viribus naturalibus Meritum congrui sunt, tradiderint.

Quia verò agnoscunt, hanc doctrinam de merito operum etiam ex fide professorum consistere nõ posse: hunc suum crassum errorem voculis ALIQUO MODO lenire student, cum subiungunt.

I E S V I T A.

Si verò de illis operibus agatur, quæ ex fide & gratia Dei proficiuntur: Germ. 73. fatemur quidem, nos illis operibus ALIQUO MODO mereri remissionem peccatorum. Latin. 55.

R E S P O N S I O.

At Scriptura diuina nos aliter docet: Omniaq; diuina gratia transcribens, illud putidum emplastrum, quo Pontificij errori suo blasphemo mæderi conantur, reijcit. Sic enim Psalm. 130. legimus: Si iniquitates obferuaueris Domine, Domine quis stabit? Verum tecum uenia, ideo timeberis. Expecta Israel ad DOMINVM, quia cum DOMINO MISERICORDIA: & multa cum eo redemptio. Et ipse redimet Israel EX OMNIBVS iniquitatibus eius. Et Paul. Rom. 11. Si ex gratia, NON amplius ex OPERIBVS, alioquin gratia NON AMPLIUS est gratia. Si autem ex operibus, non amplius ex gratia. Alioquin opus non amplius est opus. Quia verò doctrina Papiſtarum de merito operum, vulgo etiam nota est, vt eam Iesuita negare non possunt: & si negarent, paruam gratiam à Pontifice Rom. inirent, dum merces illius hac sua Confessione euerterent: ideo, quod prius emollitũ cupiebant, hoc nunc S. literis confirmare contendunt.

I E S V I T A.

Nam idem fatentur Prophetæ, Euangelistæ, Patres. Ezech. 18. Cùm auerterit se impius ab impietate sua, ipse animam suam uiuificabit. Dan. 4. Peccata tua elemosynis redime. Iona 3. Vidit Deus opera eorum, & misertus est eis. Luc. 11. Date elemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. Luc. 7. Remittuntur ei peccata multa, quia dilexit multum.

110. Mendacium Iesuitatum.
Germ. 73.
Latin. 55.
Confirmatio doctrinæ Papiſticæ de merito operum.

R E S P O N S I O.

D. Petrus Act. 10. inquit: Huic (Christo) omnes Prophetæ testimo-

Declaratio veri sensus dictorum Scripturæ.

Ezech. 18.

Stimonium ferunt, quod remissionem peccatorum accepturus sit PER NOMEN EIVS, quisquis crediderit in eum. Huius doctrina Petri nequaquam repugnant illa verba Ezechielis, cap. 18. nec etiam stabiliunt meritum operum: sed tantum agunt de vera conuersione ad Deum, qua sine fide in nomen Iesu Christi fieri nequit. Hac bonis operibus ostendenda est, alioquin vera fides non est, sed talis duntaxat fides, quam etiam (secundum Concilij Tridentini pronunciatum) Scottatores, adulteri & Sodomita habere & retinere possunt.

Dan. 4.

Nec etiam Propheta Daniel docet, homines suis bonis operibus remissionem peccatorum mereri: sed tantum hortatur Regem Nebuchadnezar, à sua tyrannide, vt desistat, ac conuersionem operibus bonis testetur. Sic enim fore, vt Deus delicta ipsi condonet, & pœnam temporalem remittat.

Ionæ 3.

Ita quoque Deus ad opera Niniuitarum respexit, vt qua testarentur de interna respicietia cordis, qua sua peccata agnoscebant, verbis Ionæ credebant, & hanc suam fidem operibus ostendebant. Attamen redemptio & conseruatio illorum merum diuina gratia opus, nec meritum Niniuitarum, fuit.

Luc. 11.

Pari modo Christus Luc. 11. non agit de merito remissionis peccatorum: sed hypocrisin Pharisæorum redarguit, qui exteriora poculi catinique, studiose mundabant, at veram mundiciem nihil prorsus curabant. Hos docet, quomodo catinos verè mundare debeant: elemosynas nimirum dando, & à rapinis abstinendo. De merito verò remissionis peccatorum, nullum verbum ibi facit Christus.

Luc. 7.

Similiter verba Christi Luc. 7. de merito intelligi non possunt. Non enim loquitur de dilectione, qua remissionem debiti antecesserit: sed quæ secuta est postquam debitum ex gratia remissum fuit. Vnde ipsa debiti condonationem promereri non potuit. Sed hoc, quod Maria multum dilexit, certum indicium fuit, ipsi magnum debitum remissum, & ex gratia condonatum esse. Sicut parabola Christi de duobus debitoribus, quorum vnus plus, alteri minus remissum erat, clarissime testatur.

I E S V I T A.

Germ. 73.
Latin. 55.

Ambrosius lib. 10. in Lucam scribit: Lachrymæ veniam non postulant, sed merentur. Et infra: Et tu si veniam vis mereri, dilue culpam tuam lachrymis.

R E S P O N S I O.

Ambrosius.

Ambrosius seipsum explicat, addens: Negauit primò Petrus, & non

nōn fleuit, QVIA nō respexerat Dominus. Negauit secundo, non fleuit, QVIA adhuc non respexerat Dominus. Negauit & tertio, RESPEXIT IESVS, & ille amarissime fleuit. Hinc certè colligimus, Christum antè sua gratiâ cōplexum esse Petrum, quàm ipse peccatum deslere inciperet. Intuitus. n. ille gratiæ plenus, Petro lachrymas elicuit. Atq; ita suis lachrymis gratiâ nequaquam meruit. sed hac illarū causa fuit: adeoq; gratiæ & meritum Christi lachrymis Petri inclusa fuerunt.

Augustinus deinde, merito operum (quòd remissionem peccatorū impetrent) simpliciter contradicit, cū in Epist. 105. scribit: Nullāne igitur sunt merita iustorum? sunt planè, quia iusti sunt: sed vt iusti fierent, merita non fuerunt. Iusti. n. facti sunt, cū iustificati sunt. Sicut dicit Apostolus: Iustificati per gratiam ipsius. Idem August. in Epist. 106. quam hic Iesuitæ citant, adhuc fortius impugnat istud meritum scribens: Hanc enim fidem volumus habeant, qua impetrent caritatem, quæ sola verè benè operatur, isti fratres nostri, qui multum de suis operibus gloriantur. Caritas autem vsque adeo donum Dei est, vt Deus dicatur. Qui ergo habent fidem, qua impetrent iustificationem, per Dei gratiam peruenerunt ad legem iusticiæ.

Augustin. Epist. 105.

Augustinus gratiæ Dei omnia transcribit.

Horum verborum Augustini hic sensus est: quòd iustificatio nō nisi per fidem merà Dei gratiā impetretur. Et quando homo per fidē iustus sit, Deūq; propitiū per Christum habeat: impetrare ipsum quoq; caritatē, qua opera bona exerat: in quib. tamen omnibus nullū prorsus meritū remissionis, sed fides et dilectio gratuitū Dei donum sint. Vbi. n. gratiā, ibi quoq; remissio peccatorū: & vbi remissio peccatorū non est, ibi certè nec gratiā esse potest. Plura, & ab his diuersa, nemo ex verbis Augustini verè colligere poterit.

Quæ verò alibi de merito operum dicit: hæc tantum de operum bonorum premijs intelligit, quæ Deus suis filijs ex gratiā promissit. Et ista opera non nisi ex fide in vnicū Christi meritum fiunt, aliās peccati rationem haberent, nec pramium à Deo expectare possent.

Quid August. per meritum operum intelligat. Rom. 14. Psalm. 109.

Adhæc, Iesuitis ignotum esse non potest, Patres Orthodoxos vocabula Mereri & Meritum, longè alia significatione vsurpasse: ita vt Chrysostomus de Iuda proditore scripserit: Eum sacrificij Cœnæ Domini cōmunicationem meruisse. Et fuit Ecclesiasticis scriptorib. MERERI idem, quod impetrare, consequi, adipisci, aut etiam dignū haberi.

Quo sensu veteres, vocabula (Mereri & Meritum) vsurparint. Chrysost. in hom. de prodit. Iudæ.

Nullò modo autem ista vocabula hoc sensu intellexerunt, quo ea Pontificij contra clara & perspicua verba Christi accipiunt, cū dicit: Si omnia

nia

Luc. 17. nia feceritis, quæ præcepta sunt vobis, dicite, serui inutiles sumus, quia quod debuimus facere, fecimus. Hoc dictum Christi, omne meritum humanum exterminat, si etiam sanctissimi ex fide & infusa charitate præcepta Dei perfectè seruent. Vbi enim homines QVOD DEBENT faciunt: meritum habere locum non potest. Idq; multò minus, si opera bona alienis nec proprijs viribus fiant: ibi omnia gratia adscribere necesse est.

Hieronymus lib. 2. contra Pelag.

Idem quoque sensus est verborum Hieronymi, cum contra Pelag. scribit: Qui peccata simpliciter confitentur, MERENTVR humilitate clementiam Saluatoris. Hic verbum MERERI idem sonat, quod clementiam Saluatoris consequi. Deus enim vt superbis Pharisæis resistit, ita humilibus dat gratiam. Ceterum hæc res ita plana & perspicua est, vt etiam Iesuitæ contra suos scholasticos Theologos hoc loco fateantur:

IESVITÆ.

Germ. 74. Catholicos istis operibus quæ fiunt ex fide & auxilio Dei, non tale tri-
Latin. 57. buere meritum, vt ei respondeat ex iusticia merces: sed meritum solum im-
penetrationis.

RESPONSIO.

Sed quale hoc est meritum?

IESVITÆ.

Ibidem. Quod Scholastici meritum de congruo, non de condigno (ac si opus mercede dignum esset) nominare solent. De quo inter Catholicos nulla est dissensio.

RESPONSIO.

III. Mendacium Iesuitarum.

Doctrina Scholasticorum de merito congrui, digni, & condigni.
Bonauent. libr. 1. sent. dist. 4. r. q. 1.
Biel super 1. sent. dist. 27. q. vna, notab. 3.

Aut pudet Iesuitas doctrina sua propria: aut tantum in scriptis Scholasticorum cum iudicio, quantum in sacris literis, legerunt. Doctores enim Scholastici per Meritum de congruo, nequaquam intelligunt ea opera, quæ fiunt ex fide, quemadmodum Bonauentura cum ceteris scholasticis doctoribus testatur: sed illa potius, quæ homo ex se, & suis viribus naturalibus facit. Sic enim habet interpretatio harum phrasium: Meritum congrui est, quando peccator facit, quod in se est. Meritum condigni, quando iustus facit pro alio. Meritum condigni, quando iustus operatur pro seipso. Et Gabriel Biel: Meritum condigni, siue de condigno, est actus à voluntate elicited, ad præmium

mium alicui SECUNDVM DEBITVM IUSTICIÆ retribuendum. Consistit autem iusticia illa in quadam proportione meriti ad præmium & æqualitate. Ex his Scholasticorum verbis patet, ipsos longè aliter de merito operum, quàm hic Iesuitas, disseruisse. Quia verò hæc doctrina ipsis quoque Iesuitis dura videbatur: instar serpentis se torserunt, vt eam quocunque modo emollirent, & nihilominus meritum operum humanorum in Ecclesia retinerent. Illi enim ipsi fateri coguntur, peccatorem nihil mereri, nisi prius amicus fiat: Amicum autem Dei fieri, non ex merito, sed gratiâ. Vbi ergo meritum? Nam quodcunque homo facit, qui iam in gratia est, hoc facit ex debita gratitudine: quia nimirum absque vllò suo merito tam sublimis gratia particeps factus est.

I E S V I T A.

Et Concilium Tridentinum, Sess. 6. cap. 8. de hoc genere meriti apertè Latia. 17. pronunciat, ideo gratis iustificari homines, quia nec fides, nec opera, quæ iustificationem præcedunt, ipsam merentur.

R E S P O N S I O.

Sed quia hæc verba ambigua sunt, lectori nequaquam satisfaciunt. Paulus enim multò aliter, quàm Concilium Tridentinum voculâ GRATIIS vtitur. Vult namq; Paulus, quòd vnum & solum Christi meritum iusticia nostra sit, propter quod iustificemur, hoc est, iusti pronunciemur & habeamur. Concilium verò putat, Christum meruisse nobis fidem, & hanc gratiam, vt per dilectionem, eiusq; operum merita, Dei præcepta facilius seruemus, ac per ea coram Deo iustificemur. Quæ est voculâ GRATIIS, à Paulo vsurpata, manifesta deprauatio.

Quam gratiâ nobis Christus meruerit, secundum Papistarum doctrinam.

I E S V I T A.

Sed paradoxum videtur aduersarijs, quòd homo operetur ex fide, & nondum sit iustificatus à peccato: cum apud ipsos ita fides sola iustificet, vt separari nequeat fides à iustificatione. At non illis paradoxum videtur, qui ex fide orantes dicunt: Dimitte nobis debita nostra.

R E S P O N S I O.

Quoniam Iesuita per fidem intelligunt, Scortatorum, Adulterorum & Sodomitarum fidem (de qua Concilium Trident. Sess. 6. cap. 15. agit) no- 112. Mendacium Iesuitarum.

Rom. 6.
Galat. 5.

bi nullo modo paradoxum videtur ab illis audire, quod ex tali fide operantes, non tamen à peccato iustificati sint. De eiusmodi verò fide, quam etiam Fornicarij, adulteri & masculorum concubitores habent, Paulus non loquitur. Quod autem quotidie oramus: Dimitte nobis debita nostra: causa est, quod singulis diebus peccamus: nihilominus cerè firmiterque credentes, nos à peccato iustificatos esse. Non enim peccato dominium, in mortali nostro corpore, permittimus: sed spiritus aduersatur carni, qui in ista pugna sine intermissione orat. De quo Iesuita cum suis fidelibus scortatoribus & adulteris nihil sciunt.

I E S V I T A.

Germ. 75.
Latin. 57.

Nec illi paradoxum hoc videbatur, qui ex fide orabat: Deus propitius esto mihi peccatori, Luc. 18. Nec denique Augustino paradoxum hoc erat, cum scriberet in Epistola 105. Nec ipsa remissio peccatorum sine aliquo merito est, si fides hanc impetrat.

R E S P O N S I O.

Epist. 106.

Verissime dicitur, Remissionem peccatorum sine merito non esse. Hoc verò nequaquam nostræ fidei, sed solius Christi Iesu meritum est: quod fides consequitur & impetrat non aliquo suo proprio merito, sed solum mendicæ quasi manu apprehendendo & applicando sibi donum Dei gratuitum. Et nisi hoc meritum Christi existeret, cui soli fides hominis inmittitur: nec etiam remissio peccatorum esset. Hinc D. Augustinus seipsum explicans scribit. Si dixerit homo: Fides mea, voluntas mea, opus meum? Respondetur ei: Quid enim habes, quod non accepisti? Si autem & accepisti: quid gloriaris quasi non accepisti? Hoc utique totum ideo, non ut homo non gloriatur: sed ut qui gloriatur, in Domino gloriatur, non ex operibus, ne fortè quis extollatur. Et postea: Iustificati igitur ex fide, pacem habemus ad Deum per Dominum nostrum Iesum Christum. Iustificati autem GRATIS PER GRATIAM ipsius, NE FIDES IPSA SUPERBA sit. Nec dicat sibi, si ex fide, quomodo gratis? Quod enim fides meretur, cur non potius redditur, quam donatur? Non dicat ista homo fidelis: quia cum dixerit, ut mercar iustificationem, habeo fidem: respondetur ei, quid enim habes, quod non accepisti?

Non

Non ergo mentiuntur Confessionem August. profitentes, nec immeritò Papis tribuunt, quòd remissionem peccatorum operibus, etiam illis, quæ ex viribus natura sunt, homines mereri doceant. Et si quis diuersum in Hispania doceret: mox seuum supplicium ignis sustinere cogeretur.

De hoc autem articulo nonnihil prolixius hùc vsque egimus, quòd sepe multumq; in Scriptis horum Iesuitarum repetatur, vt lector Christianus semel perspicuum & solidum responsum de iusticia fidei & remissione peccatorum, accipiat.

I E S V I T A.

I X. Mendacium, & quidem duplex.

In eodem articulo 20. multa simul conglomerantur mendacia: vt, quòd ipsorum Scripta vtiliter de bonis operibus Deo placentibus doceant: de quibus olim concionatores Catholici parùm docuerint: quòd tantum puerilia & non necessaria opera vserint, vt certas ferias, certa ieiunia, fraternitates, peregrinationes, cultus Sanctorum, rosaria, monachatum, & similia: quòd nunc à Lutheranis admoniti, hæc dediscant, nec perinde vt olim hæc inutilia opera prædicent: quòd præterea iam incipiant fidei mentionem facere, de qua olim altum silentium fuerit.

Germ. 75.
Latin. 58.
113. 114. 115. 116. 117.
Mendacium Iesuit.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

R E S P O N S I O.

Horum nihil confingi, sed omnia verissima esse, ex antè dictis liquet: quæ etiam nemini nisi excæcatis & dementatis Iesuitis ignota esse possunt.

Inprimis verò notandum est, Confessionem August. expressè mentionem facere, Vitæ generum & operum, quæ in qualibet vocatione Deo placeant: Pro quibus Iesuita maliciòse supposuerunt Bona opera. Quàm ignominiosè enim Pontificij Doctores, p̃j Magistratus, & sancti coniugij opera traduxerint, & infamarint, vel hinc colligere licet, quòd multi Magistratus sua dominia, coniuges verò se inuicem deserentes, in monasteria se abdiderunt, falsò persuasi, se in vocationis suæ operibus saluari non posse. Vsq; adeo hæc duo vitæ genera, eorumq; à Deo mandata opera, respectu cælibatus Sacerdotum, Monachorum & Monialium (qui soli spirituales & sancti putabantur, cum vitæ impurissimæ essent) contempta & abiecta fuerunt. Per quam falsissimam, & in Dei ordinationes contumeliosam doctrinam, Episcopatus, collegia, & monasteria, non

Magistratus & coniugij dignitas, à Pontificijs diminuta & extenuata.

exigua dominia, ceu rete quodam attraxerunt: quæ non tantum adhuc possident, sed etiam quouis modo amplificare student.

Horum duorum vitæ generum, eorumq; honorum operum dignitatem & præstantiam, Doctores nostri ex S. literis ita asseruerunt, confirmarunt & illustrarunt, vt nisi Professores Ordinum Pontificis immani tyrannide & coactu in monasterijs detinerentur, ne decimus quidem, Deum timens monasticam vitam sibi seruandam esse duceret.

I E S V I T Æ.

Scilicet, non legerat Philippus Confessionis faber, Sermones sancti Bernhardi, Petri Damiani, Innocentijs tertij, Thomæ Aquinatis, Vincentij, Bernhardi, Laurentij, Iustini, & aliorum innumerabilium: in quibus de Symbolo, de Decalogo, de Oratione Dominica, de omnibus vitijs, omnibusq; virtutibus grauissima disputationes continentur. Quibus omnibus huius crassissimi mendacij conuincuntur.

118. Mendacium le-
suitarum.

R E S P O N S I O.

Confessio Augustana de ijs temporibus loquitur, in quibus etiam vera & probata Scriptorum commemoratorum, neglecta, & per pradias traditiones hominum ita suppressa & sepulta (sicut ipsa quoque Scriptura S.) fuerunt, vt commenta & præcepta hominum multò plura fierent, quam Dei ipsius mandata. Quod, proh dolor, adhuc in ijs Papatus locis fit, ad quæ doctrina nostra puritas non peruenit.

I E S V I T Æ.

Tamen ipse Lutherus fatetur, se à Papatu Euangelium, Scripturam S. verum Symbolum, vera Sacramenta, & omnia bona accepisse. Sed vt socios istos nullius mendacij pudet, ita quoque satis ipsis est dicere, & non probare.

R E S P O N S I O.

Euangelium, vera Scriptura S. verum Symbolum fidei, vera Sacramenta in Papatu delituerunt, quemadmodum liber legis sub summo Sacerdote & Leuitis, tempore Regis Iosia: quem diu amissum Helcias, in domo Domini inuenerat. In multis enim locis, nulla nisi tempore quadragesime conciones habebantur. Aut si quando extra hoc tempus aliquas haberi contingeret: post pericopen ex Euangelio recitatam, nil nisi fabule de purga-

Vt Euangelium,
Scriptura, & Sacra-
menta, in Papatu
fuerint.
2. Paralip. 34.

purgatorio, peregrinationibus, rosarijs & similibus nugis, populo propon-
bantur. Huic infelicitati ad cumulum mali accesserat, quod Laicis lectione
Bibliorum interdictum erat: quodq; parentes suos liberos, lingua vernacu-
lâ, Orationem dominicam, Psalmos & alias pias preces docere non au-
derent: sicut testes esse possunt Italia, Gallia, aliâq; multa loca, in quibus
tyrannis ista adhuc dominatur.

Laicis lectione sacra
interdictum, & pre-
cibus in lingua ma-
terna.

Eodem modo sacrificuli, Sacramentum Cœnæ integrum retinuerunt:
Laicis verò alteram duntaxat speciem exhibuerunt. Atque ita vulgus nec
de fide, nec de præceptis Dei, nec de Oratione Dominica, nec de Sacramen-
tis rectè institutū fuit: sed omnia per Antichristum Romanum eiusq; mem-
bra perfidè obscurata, & sædè contaminata erant, vt eorum integritas &
sinceritas non apparet. Vnde non immeritò, abominatio desolatio-
nis, nominatur: qui in templo Dei sedit, efferens se super omne quod Deus
aut numen dicitur.

Pontifex Romanus,
cur abominatio deso-
lationis.
Matth. 24.
2. Theff. 2.

Proinde & hoc mendacium, mendaciorum Architectis Iesuitis remitti-
mus: quos huc vsque tam apertorū, tanquam impudentium mendaciorum
conuicimus, vt etiam cœlum & terra, illorumq; propria conscientia de eis
testari posset. Ipsi verò de nobis nullum adhuc probare potuerunt: quare
nullius quoque (contrâ quam hic Iesuita volunt) vel coram Deo, vel homi-
nibus, pudere nos debet.

I E S V I T A.

X. Mendacium.

IN 21. artic. Confessionis Augustana sic habetur: Hæc ferè summa Latin. 39.
est doctrinæ apud nos: in qua cerni potest, nihil inesse,
quod discrepet à Scripturis, vel ab Ecclesia Catholica, vel
ab Ecclesia Romana, quatenus ex Scriptoribus nota est. Quale Latin 64. 65.
verò hoc, & quam impudens mendacium est huius Confessionis, que asser-
mat, in nulla parte doctrinæ dissentire se à Scripturis, vel Ecclesia Catho-
lica, vel Ecclesia Romana? cum in isto articulo Sanctorum inuocationem
oppugnet, quam & Scriptura, & Ecclesia Catholica, & Ecclesia Romana
apertissime docuerunt? Job 5. Deut. 5. 1. Reg. 7. Job vlt. Rom. 15. Col. 4.
Ephes. 6. Hebr. 13. Euseb. lib. 13. de preparat. Euang. cap. 7. Basilius in
Orat. de 40. Martyribus. August. Tract. 84. in Ioan. Ruffin. lib. 2. cap. 33.
Chrysof. Hom. 66. ad popul. Antioch. Leo Serm. 5. de Epiphania. Item,
Serm. 1. de Natali Petri & Pauli. Prudentius in hymno de S. Laurentio.

NB.

RESPONSIO.

119. Mendacium Iesuitarum refutatur.

Papistæ inuocationem Sanctorum ex S. Scriptura probare non possunt.

Articulus iste 21, distinctè agit de CVLTV SANCTORVM: quod sancti nec inuocandi, nec auxilium ab eis petendum sit: quia Scriptura vnum nobis Mediatorem, Propitiatorem, & Intercessorem apud Deum, Iesum Christum proponat. Hæc doctrina, quia à S. literis, & ab Ecclesia Catholica, vel ab Ecclesia quoque Romana, quatenus ex Patrum scriptis nota est, non discrepare dicitur: Ingentis & impudentis mendacijs à Iesuitis coarguitur. Contrà postulamus nos, vt Iesuita, omnesq; Pontificij Doctores, vel vno duntaxat S. Scriptura testimonio probent, 1. Deum præcepisse vt sanctos defunctos inuocemus: 2. aut quod promiserit, vel testatus sit, sanctos nostras preces exaudire. 3. Vnum quoque exemplum Scriptura monstrant, quod homo pius in terra, sanctos in cælis vnquam inuocari? Hæc vt probent, impossibile ipsis est. Ideoq; licet plura Scriptura loca annotarint: dicta tamen quæ inuocationem Sanctorum confirmant, recitare ausi non fuerunt, ne seipfos Doctorum risui exponerent. Vnum ex Iob (quod iam subiungetur) transcripserunt, quod inuocationi Sanctorum probanda non magis conuenit, quam boui clitella.

IESUITÆ.

Germ. 77.
Latia. 60.

Iob 5. Voca, si quis est, qui tibi respondeat: & ad aliquem sanctorum conuertere.

RESPONSIO.

120. Mendacium Iesuitarum.

Iob 42.

Hoc loco nullius sancti in cælis, vel vno verbo mentio fit: sed sermo duntaxat est de pijs & sanctis in terra. Et, si maximè res ita, vt volunt, se haberet: nihil tamen inde probare possent, cum ista nõ Dei, sed Eliphaz, amici Iobis, verba sint: de quo Deus (sicut etiam de socijs ipsis, Baldad & Sophar) in fine istius libri testatur, & inquit: Iratus est furor meus in te, & in duos amicos tuos, quia NON LOCVTI ESTIS DE ME RECTVM, sicut seruus meus Iob. Caterum verborum Eliphaz sensus non est, vt Iob aliquem sanctorum in cælis inuocet. Sed hoc vult dicere: Offende mihi vnum ex sanctis, qui innocens à Deo afflictus sit, vt tu de te ipso sentis & pronuncias? Et hoc est illud firmum, scilicet, & inexpu-gnabile robur, inuocationis Sanctorum in S. literis: quam Iesuita in sermone hominis non rectè intellecto fundarunt.

Deinde, quod non solum Catholica, sed etiam Romana Ecclesia testatur,

tur, Sanctos non inuocandos esse: vel vnus Ambrosij (quem Ecclesia Romana Doctorem esse, nec ipsi Iesuita insiciari audent) testimonium sufficiet, qui in cap. 1. Epist. ad Roman. scribit: Solent autem pudorem passi neglecti Dei MISERA VTI EXCVSATIONE, dicentes per istos posse ire ad Deum, sicut per comites peruenitur ad Regem. Age nunquid tam demens est aliquis, aut salutis suæ immemor, vt honorificentiam Regis vendicer comiti, cum de hac re, si qui etiam tractare fuerint inuenti, iure vt rei damnentur maiestatis? Et isti se non putant reos, qui honorem nominis Dei deferunt creaturæ, & RELICTO DOMINO CONSERVOS ADORANT, quasi sit aliquid plus, quod seruetur Deo. Nam & ideo ad regem per tribunos aut comites itur, quia HOMO vtique est rex, & NESCIT quibus debeat Rempubl. credere. Ad Deum autem, quem vtique nihil latet, omnium enim merita nouit, ad promerendum suffragatore non opus est, sed mente deuota. Vbicunque enim talis locutus fuerit, respondebit ei. Huc vsque Ambrosij verba: quibus, non ingens mendacium, sed verum esse demonstratur, quod in prædicto articulo Confessionis August. habetur. Vbi simul Sanctorum inuocatio, non simpliciter criminis nomine, sed tanquam crimen lese diuina Maiestatis, ab Ambrosio notatur, hoc est, quod summum scelus sit, quo quis in Deum peccare possit. Nec non sc̄ta causa ab ambrosio refutatur, quæ inuocationi Sanctorum à Pontificijs prætenditur: quod nimirum per Sanctos ad Deum, sicut per comites ad Regem, eatur. Præterea, quod asserunt: Hanc nunquam Ecclesiæ Catholicæ doctrinam fuisse, vt sancti, sicut Deus, inuocentur: hoc est causam malam falso prætextu astute palliare. Quis enim ignorat, singulis sanctis (quemadmodum Dijs Gentium) singulas procuraciones & virtutes tributas esse, ac si pestem, febres aliosq; morbos ab hominibus & iumentis depellere possent. Cuius quoque causa, auxilium illorum vulgò imploratum est, cum soli Deo hic honos debeat. Et tantum nominibus Deorum mutatis, Vrbannus Bacchi, Nicolaus Neptuni (& sic de reliquis dicendo) vices obire debuit, Quo modo astutiâ Sathana, idololatria Ethnica in Ecclesiam reuocata est.

Porro, nec istud negare possunt, totum Psalterium Davidis in ipsorum Mariali transformatum, & ad inuocationem Mariæ accommodatum esse: vt quod David à Deo petijt, hoc ipsi à Mariæ petere doceant, vbiq; nomen

Ambrosius.

Misera excusatio inuocationis Sanctorum.

Inuocatio Sanctorum crimen lese Maiestatis. Inuocatio, summus Dei cultus.

Cur apud reges, intercessoribus opus sit.

123 Mendacium testifarum.

Papiste sanctis diuinum honorem tribuerunt.

Dei

Dei expungentes, & pro DOMINVS vocem DOMINA substituentes: Quod quidem horrendū auditu est, sed & scriptis & impresis libris reipsa doceri potest.

Esai. 61.

Virum verò Sancti in cælo pro nobis orent: de hoc nunquam cum Papis litigatum fuit. Sanctos autem scire, quibus rebus quisque Christianus indigeat: de hoc respondet Esaias: Nesciunt nos, & ignorant nos.

Praecipue verò, quod Sancti sint mediatores & intercessores apud Deum: hoc semper in nostris Ecclesijs, firmissimis Scripturarum testimonijs exploratum & damnatum est. Honos enim iste soli Christo conuenit: quem contra Scriptura auctoritatem Pontificij sanctis tribuunt, ac per illorum meritum & intercessionem gratiam consequi volunt. Quod quia merito Christi blasphemè derogat: in Ecclesia tolerari non debet.

Latin. 60.
Discrimen Sanctorum in terra, & in cælo.

Ad hac, aliud est, hic in terris à viuentibus petere (sicut de Mose, Samuele, Iobo, alijsq; legitur) vt pro nobis apud Deum intercedant: & aliud, mortuos inuocare. De illo enim & verbum & exempla extant: de hoc verò & verbo, & exemplis destituimur.

Iesuitarum insignis impietas, contra Scripturam pertinaciter negantium Christo homini ad dexteram Dei exaltato, quod sanctis defunctis præter Scripturam largissimè tribuunt.

Denique insignis malicia & impietas Iesuitarum hic cernitur: quod cum pro inuocatione Sanctorum acerrimè pugnent, hacq; doctrinà suam nulla creatura honorem Dei proprium adscribant, quod cogitationes & gemitus vbique locorum suspirantium & inuocantium sciant, audiantq; tamen de Christo Homine, in communionem diuina persona & glorie assumpto sceleratissimè hoc negent, vt qui secundum Naturam humanam diuini honoris & glorie, nec capax, nec particeps sit.

Responsio ad exempla eorum, qui sanctos inuocasse dicuntur.

Psal. 50.
Marth. 4.

Quod autem extra Scripturam, exempla quorundam monstrantur, qui sanctos inuocarint: cum hoc non solum præter, verum etiam contra mandatum Dei factum sit, qui dixit: INUOCA ME, & C. DOMINVM DEVM tuum adorabis: Idcirco exempla illa veritati Confessionis nostræ nihil derogant. Nec enim id omnes fecerunt, præsertim ij, qui in Ecclesia Romana veteri vixerunt, antequam hominum traditiones (de quibus Augustinus Epist. 119. grauiter conquestus est) in tantum inualescerent. Estq; auditu horrendum, quod hic Ambrosius scripsisse legitur: Martyres proprio sanguine peccata, si quæ habuerint, lauisse. Quod, ipsi Martyres, si de se prædicari audiuissent: nec credituri, nec confessuri, sed tantquam honorem sibi minimè competentem repudiaturi fuissent. Si enim solius Christi sanguine ab omnibus peccatis mundati non sunt, sicut scriptum est: Sanguis Iesu Christi, Filij Dei, emundat nos ab omni peccato:

1. IOAN. 1.
IOAN. 13.

cato: partem in regno Dei non habent, si etiam multò plura propter Christi-
sum passi fuissent.

Sed hac de illo mendacio Iesuitarum, quo comminiscuntur, doctrinam
Confessionis August. in articulo de inuocatione Sanctorum cum S. Scriptu-
ra, & veteri Catholica Romana Ecclesia non consentire, dixisse satù sit.

I E S V I T Æ .

XI. Mendacium.

IN articulo 21. alijsque locis Confessionis, inquit: Apud nos magna
ex parte veteres ritus diligenter obseruantur. Falsa enim
calumnia est, quòd omnes cæremoniæ, omnia vetera insti-
tuta, in Ecclesijs nostris aboleantur. Quale sit hoc mendacium,
nullo negotio intelliget, qui conferre voluerit cum presenti statu Ecclesia-
rum protestantium ea, quæ de ritibus Ecclesia scripta reliquerunt Tertul-
lianus, Basilius, Epiphanius, Augustinus, alijsq; veteres Scriptores. Obla-
tiones enim anniuersarias pro defunctis facere, signo crucis se signare, ad
orientem orare, inuocare dum Eucharistia ostenditur, benedictio aque
Baptismatis, benedictio olei vnctionis, extrema vnctio, professio virginita-
tis & viduitatis, solitudo Anachoretarum, ieiunia quarta & sexta feria,
ieiunium quadragesime, Monachorum regula variaq; instituta, quorum
alij à carnibus, alij etiam ab ouis, alij etiam à piscibus abstinent, & in ge-
nere delectus ciborum in diebus ieiuniorum, votum continentie etiam post
coniugium, votum paupertatis, peregrinationes ad loca sanctorum, &c.
hac & similia, quæ in veteri Ecclesia in vsu erant, à Lutheranis non modo
non seruantur, sed etiam irridentur.

Germ. 81.
Latin. 69. & seq.

R E S P O N S I O .

De quibus cæremonijs & ritibus Confessio August. in vtroque articulo,
& de Missa, & de discrimine ciborum, verba faciat, ibidem indicatur:
nempe quòd in manifestis & vsitatis cæremonijs Missa, nulla notabilis mu-
tatio facta sit, nisi quòd Latinis cantionibus admisceantur alicubi Germa-
nica. Et in cap. de discrimine ciborum: Seruantur apud nos pleræq;
traditiones: quæ conducunt ad hoc, vt res ordine geratur in
Ecclesia, vt ordo lectionum in Missa, & præcipuæ ferie.

122 Mendacium Ie-
suitarum.
Cuiusmodi cære-
monias & ritus
Confessionis Au-
gust. Ecclesia reti-
nerint.
Ex Lat. 26.
Pag. 32.

Nec tantum illo tempore, quo Confessio August. exhibita est, sed etiam
nunc in quibusdam Germania Ecclesijs reformatis cæremonia tales obser-
uantur,

nantur, vt fortè superueniens Pontificius, easq; conficatus, arbitrari possit, Papisticam religionem inibi adhuc exerceri. Quæ de causa etiam nostræ Ecclesiæ pro semipapisticis à Calvinianis habentur & proclamantur.

August. Epist. 119.

Ceterum Iesuitæ hæc verba Confessionis August. ad omnes humanas traditiones, quæ in Ecclesiâ introductæ sunt, referant: de quibus tamen Confessio August. non loquitur. De his ante 1200. annos miserabiliter querendo scripsit Augustin. Tam multis præsumptionib. & seruilibus oneribus, quibus Religio Christiana prematur, sic plena esse omnia, vt tolerabilior sit conditio Iudæorum: qui etiam si tempus libertatis non agnouerint, legalibus tamen sarcinis, non humanis præsumptionibus subijciantur.

Quapropter hoc Iesuitarum 122. mendacium est, quo ipsi manifestè falsitate Confessionem Augustanam mendaciæ accusant.

I E S V I T Æ.

XII. Mendacium.

Germ. 84.
Luc. 69.

PAg. 22. in Præfatione de abusibus mutatis inquit: Cùm Ecclesiæ apud nos de nullo articulo fidei dissentiant ab Ecclesiâ Catholica; tantum paucos quosdam abusus omittant, &c. Hæc verba mendaciæ arguuntur ab vltima parte huius Concordiæ: vbi ea de Christo docent, quæ cum Symbolo Apostolico, Nicæno, & Athanasiano apertè pugnant, vt supra iam ostendimus.

123. Mendacium Iesuitarum.

R E S P O N S I O.

Breuitatis causa lectorem Christianum ad declarationem articulorum fidei nostræ de Persona Christi, in libro Concordiæ comprehensam, remittimus: vbi non tantum Calvinianorum, sed etiam Iesuitarum blasphemæ doctrina, detecta, refutata, & damnata, nostræq; fidei puritas demonstrata est.

I E S V I T Æ.

Ibidem.

Et sanè viderint ipsi, si tantum propter paucos abusus ab Ecclesiâ Catholica, quæ nunc Pontifici Romano parer, se separarint: an hoc licuerit ipsis, quod nec Propheta, nec Apostolus, nec ipse Christus fecisset.

124. Mendacium Iesuitarum.

R E S P O N S I O.

Multitudinem, quæ Pontifici Romano obtemperat, aquè non pro Ecclesiâ

eclesia Catholica agnoscimus, ac Christus & apostoli scribas, Phariseos, & summos Sacerdotes pro Ecclesia Dei non habuerunt. Sicut Christus auctoritates suos sedulò monet, vt caueant sibi à fermento Pharisæorum. Et cap. 15. Matth. Omittite illos, Duces sunt cæci cæcorum. Et Iohannes: Filioli cauetes vobis à simulachris.

Christus & ipsius Apostoli, à summis Sacerdotibus eorumque affectis se separarunt. Matth. 16.

Tales igitur qui auersatur, ille nequaquam ab Ecclesia Catholica se segregat: sed ab idololatriis, cæcis, & cæcorum ducibus, secessionem piam & laudabilem facit.

15.
1. Ioh. 5.

Deinde ex historia Ecclesiastica doceri potest, crassos illos Papisticos abusus in veteri primitiua Ecclesia non fuisse: sed paulatim, attamen mature, irrepere cœpisse. Quemadmodum Paulus indicat: Antichristum iam suo tempore mysterium iniquitatis cœpisse peragere. Ideoq; nullo modo Catholicum esse censendum est, quod Christi doctrina aduersatur, etsi diutissime in Ecclesia locum habuerit. Et eiusmodi abusus eorumq; Patronos qui deserit: ab Ecclesia Catholica desciuisse neutiquam putandus est. Hac enim discessio propterea fit, vt homines vera Catholica Ecclesia eiusq; membris se aggregent, quæ istos errores & abusus ignorant: utq; hi pedetentim in Ecclesiam irreperunt, ita merito rursus exterminari debebant. V. g. execrabilis Papistica Ecclesia consuetudo est, quod Sacramentum cœnæ Dominicæ sub vna tantum specie Laicis dispensatur. Hac, si etiam longissimo tempore durasset: quia tamen verbis Testamenti Christi ex diametro repugnat, sine vlla dubitatione rescanda & eliminanda esset.

2. Thess. 2.

Et hæc etiam de illo mendacio Iesuitarum, quo Confessionem Augustanam immerito grauant & infamant.

I E S V I T A.

XIII. Mendacium.

Pag. 24. in articulo de coniugio Sacerdotum, inquit: In Germania primùm ante annos 400. Sacerdotes vi coacti sunt ad cœlibatum. At extat Concilium Moguntinum in Germania tempore Arnulphi Imperatoris ante annos 600. celebratum: extat Concilium Vuormaciense, in Germania ante annos 700. celebratum: extat Concilium Aquisgranense, tempore Ludouici Pij celebratum, anno Domini 816. id est annis 716. ante Confessionem Augustanam: in quibus presbyteris, Diaconis, & subdiaconis indicitur, vt abstineant se ab vxoribus. Extat de-

Germ. 85.

Latin. 69.

Quando Sacerdotibus coniugio interdicitur.

nique Epistola Zachariae Romani Pontificis, ad Bonifacium Episcopum & Apostolum Germanorum, ante annos 800. scripta, ubi sic legitur: A die suscepti Sacerdotij, etiam ab ipso proprio coniugio prohibendi sunt.

RESPONSIO.

Crimen falsi Iesuitarum.

Canones contra coniugium Sacerdotum antiqui.

NB.

Plurimi Sacerdotes tempore Hieronymi, uxores habuerunt.

Initio hic crimen falsi à Iesuitis commissum notetur. Confessio namq; Augusti. habet, Sacerdotes primùm ante annos 400. VI COACTOS esse ad cœlibatum. Has voces, VI COACTOS, omittunt Iesuita, & de Canonibus Conciliorum verba faciunt. At nostra Confessione hic sermo non est de Canonibus, quibus coniugio Sacerdotibus interdictum est: sed de illorum violenta & tyrannica executione, quæ sepe quidem, at frustra, tentata fuit, Sacerdotibus veterem & Apostolicam legem coniugij contra illos Canones seruantibus. De quo etiam Hieronymus lib. 1. contra Iouinianum scripsit: Si autem Samuel duxit uxorem enutritus in tabernaculo: quid hoc ad præiudicium virginittatis, quasi non HODIE quoque PLURIMI SACERDOTES habeant matrimonia? Et Paulus Episcopum describat, qui vnus vxoris maritus sit, & liberos habeat in subiectione cum reuerentia.

Nauclerus Generat. 36.

Hoc Sacerdotum coniugium in Germania conseruatum & vsitatum fuit vsque ad Gregorium septimum: qui non absque seditione & grauissimo scandalo illud vi abrogare institit. Cumq; Episcopus Moguntinus, in Synodo Erfordij congregata (vt Nauclerus refert) Pontificis Decretum exequi, & Sacerdotes vxoribus priuare vellet: statuerunt hi, Archiepiscopum è Cathedra deturbatum morte benè merita plectendum esse, vt insignè monumentum ad posteros istiusmodi cædis transmitterent, quo successores omnes docerentur, ne temerè Sacerdotes suo iure & libertate spoliarent. Et nisi Episcopus à suis auscultatoribus præmonitus sententiam mitigasset: discrimen vitæ effugere vix potuisset.

Ex quo patet, Iesuitas iterum per crimen falsi (quod ipsorum 125. mendacium est) Augustanam Confessionem mendacij insimulare.

IESUITA.

XIII. Mendacium.

Germ. 36.
Latin. 71.

IN EODEM articulo de coniugio Sacerdotum inquirunt: Et res gesta

gesta est tam inciuiliter, vt non solum in posterum coniugia prohiberentur, sed etiam præsentia, cõtra omnia iura diuina & humana, contra ipsos etiam Canones, factos non solum à Pontificibus, sed à laudatissimis Synodis distraheretur. Et hoc numerari potest inter *ILLVSTRIA mendacia Confessionis.*

RESPONSIO.

In hoc mendacio, Iesuita sibi ipsis dissidere videntur. Nam cùm Confessio August. mendaciõ conuincenda esset: duas quæstiones de coniugio Sacerdotum proponunt. Vnam, an liceat post sacros ordines susceptos vxorem ducere? Alteram, an liceat ei qui duxit vxorem ante sacram ordinationem, simul & Sacerdotio, & coniugio operam dare? Postea magnum numerum Conciliorum & Canonum congerunt, vt ex illis probent, Concilia & Pontifices vtrumque prohibuisse. Hiuc Confessionem August. mendaciõ coarguunt, quæ dicat: hanc prohibitionem & Canonibus, & iuri Pontificio repugnare. At Confessio August. hoc loco tantum agit de Gregorij septimi, omnium spurcissimi & crudelissimi Papæ saeuicia, quæ coniuges separare, & Sacerdotes vxoribus legitimis spoliare, conatus est. Quod omni diuino, naturali & humano iuri, adeoq; ipsis Conciliorum & Pontificum Canonibus aduersatur: qui coniugia dirimi nequaquam præcipiunt, sed vel Sacerdotio abire presbyteros, vel à consuetudine coniugali abstinere iubent. Quamuis & hoc ipsum diuino, naturali, & humano iuri repugnet, Apostolo scribente: Quod maritus proprii corporis ius non habeat, sed vxor: quodque se inuicem fraudare non debeant, nisi ex consensu pro tempore fiat. Quapropter hoc duplex (vt Hansonius appellat) mendacium, in Confessionem August. confictum, Iesuitis remittimus: cùm nulla ratione refellere queant, quod contra Pontificum tyrannidem verè profertur.

126. Mendacium Iesuitar. refutatur.

1. Corinth. 7.

127. Mendacium Iesuitarum.

Deinde, impudenti vanitate sine vlla probatione comminiscuntur, nec Paphnutij historiam, nec S. Vdalrici contra prohibitionem Sacerdotalis coniugij Epistolam, ad Papam Nicolaum scriptam, pro fide digna habitam esse. Cùm de vtroque ante hac nunquam dubitatum fuerit: nisi quis forte nulla fronte in dubium vocare velit ea, quæ Socrates & Sozomenus de Concilio Nicano scripserunt. Et ne quis suspicari posset, Epistolam S. Vdalrici à nostra Confessionis hominibus confictam esse: Aeneas Syluius in sua Germania mentionem eius facit: quæ & in antiquis pergameno inscriptis

S. Vdalrici Epistola.

libris reperta est. Sed quia hæc ipsorum instituto non seruiunt, præsertim Vdalrici Epistola, in qua refertur: Quod cum S. Gregorius die quadam in suum viuarium propter pisces misisset, & allata inde plus quam sex millia infantum capita videret, intima mox pænitentia ductus ingemuerit, & factum à se de cœlibatu decretum tantæ cædis causam confessus, condigno illud fructu pænitentia purgauerit, suoque decreto prorsus damnato Apostolicum illud laudauerit Consilium: Melius est nubere, quam vri. Addens ex sua parte: melius est nubere, quam mortis occasionem præbere. Hæc, inquam, suspecta reddere conantur, ac si ab alio quodam cœlibatui Sacerdotum iniquo, conficta essent.

IESUITÆ.

Latin. 78.

Certè vnum aliquem laudatum Episcopum, Presbyterum, Diaconum, Subdiaconum aut Monachum, qui duxerit vxorem, aut ex vxore antea ducta, filios procreauerit, adhuc aduersarij inuenire in tota antiquitate minime potuerunt.

128. Mendacium Iesuitarum.

RESPONSIO.

Huic apertè reclamationem Socrates histor. Eccles. lib. 5. cap. 21. scribens: Omnes illustres presbyteri in oriente, & Episcopi etiam, MODO IPSI VOLVERINT, NULLA LEGE COACTI ab vxoribus abstinent. Nam non pauci illorum, DVM EPISCOPATVM GERUNT, etiam LIBEROS EX VXORE LEGITIMA PROCREANT.

Latin. 79.

Deinde vel ipsi Iesuitæ confiteri coguntur, multos præclaros & celebres Episcopos, vxores habuisse. Vbi Iesuitæ nunquam probare poterunt, ipsos à consuetudine coniugali abstinuisse. Cum enim coniuges corpore sani cohabitant: debitam benevolentiam vxori vir reddit, secundum Apostoli sententiam 1. Cor. 7.

IESUITÆ.

Germ. 129. Mendacium Iesuitarum:

Quia præceptum hoc, eos tantum obligat, qui extra coniugium castitatem seruare nõ possunt.

Si præceptum Dei est, vxorem ducere: Christum quoque (si modò omnem veritatem implere, legi satisfacere, atque ita verus Messias esse voluit) coniugio se addicere, necesse fuit: quod tamen de ipso nusquam legitur.

RESPONSIO.

Hic est diabolicus sarcasmus, quo hi Iesuitæ non nobis, sed Christo in

tbrono

abrono Maieſtatis diuina illudunt: cui etiam ſuo tempore penas dabunt. ſerium namq; Dei mandatum eſt, vt quiſquis caſtitem extra coniugium ſeruare non poſſit (cuiuſcunq; conditionis aut vocationis homo ſit) ad vitandam ſcortationem, ſuam propriam vxorem habeat. Sic enim Paulus ſcribit: Propter ſupra vitanda, ſuam quiſque vxorem habeat, & quæque proprium virum habeat. Hoc non conſilium, ſed Dei expreſſa voluntas, & mandatum eſt. Deinde, S. Paulus diſcipulis ſuis, Timotheo & Tito, præſcripſit & mandauit, quales Episcopos & Diaconos ordinare, ac Eccleſijs præficere debeat. Vbi præ cunctis virtutibus, quæ in Episcopo requiruntur, poſt verba hæc: Episcopum oportet irreprehenſibilem eſſe: ſtatim ſubiungit: VNIVS VXORIS MARTIVM, qui ſuæ domui benè præſit, qui LIBEROS habeat in ſubiectione cum omni reuerentia. Non dicit: Qui vnivs vxoris maritus fuerit, & ſuæ domui benè præſuerit, qui liberos obediẽtes habuerit: ſed, qui ſit vnivs vxoris vir, qui liberos obſequentes HABEAT, qui ſuæ domui benè præſit.

1. Cor. 7.

1. Tim. 3.
Tit. 7.

Nec ſatis hoc Paulo eſt: ſed addit quoque cauſam, cur maritus præ alio ad hoc munus deligendus ſit. Nam inquit: Si quis propriæ domui præeſſe non nouit: quomodo Eccleſiam Dei curabit? Quibus verbis docere voluit Paulus, quòd eum, qui ad Episcopi munus adminiſtrandum aſſumi debeat, neceſſe ſit prius in diſciplina domeſtica ſpecimen edere. Cui ſi non ſufficiat, vt vxorem & paucos liberos regere non poſſit: huic nec munus Episcopi committendum eſſe, ſi etiam cæteris omnibus virtutibus inſtructus ſit.

1. Tim. 3.

Sententia igitur Pauli eſt, vt Episcopus in primis ſit maritus: quem admodum etiam vult, vt ſit ſobrius, modeſtus, inculpatus. Si verò Apoſtolus ſenſiſſet, reprehentione non carere, ſi legitimam vxorem habeat: nequam voci, irreprehenſibilis, immediatè ſubiunxiſſet: vnivs vxoris vir.

Et poſtquam Spiritu vidit impuram, ſceleſtam, & apud quosdam Sodomiticam planè vitam Antichriſti Romani, & mancipiorum ipſius Cardinalium, Episcoporum, ſacriſcicorum, &c. Romanenſium: de quibus Daniel prædixit, quòd in concupiſcentijs fæminarum futuri non ſint. (propter alias abominandas libidines, quibus dediti ſint:) de hoc edicto, quo Sacerdotibus coniugio interdicitur, fideliter præmonuit, & Antichriſtum hæc inſallibili nota toti mundo cognoscendum proſtituit, ad Timotheum ſuum

Dan. 11.

1. Tim. 4.

Coelibatus Sacerdotum, quomodo per hypocrisim à Diabolo introductus sit.

suum scribens: Spiritus disertè loquitur: quòd in posterioribus temporibus deficient quidam à fide, attendentes spiritibus impostoribus, & DOCTRINIS DAEMONIORVM in hypocrisi falsiloquorum, cauteriatam habentium conscientiam, PROHIBENTIVM CONTRAHERE MATRIMONIUM, & iubentium abstinere à cibis, &c. Et 2. Thess. 2. ait: Iniquitatem Antichristi clam peragi. Indicare volens, Satanam maturè capisse, iam in hac, iam in alia regione, coniugio detrudere. Non autem omni sua malicia & iniquitate vno impetu prorupit, sed paulatim & clam exerere eam instituit, donec tandem permittente Deo, propter mundi ingratitude, illam longè lateq; in opus deduxit. Ad quod perficiendum, hypocrisi suorum vsus est: multo diuersum, imò contrarium ab eo, quod ipse putauit & intendit, pretendens: nimirum Sacerdotes debere, sanctos, castos, puros & immaculatos esse, cum Dei mysteria quotidie tractent. At finis & propositum Diaboli fuit, eorum mundum nefanda libidine, sceleribus, & flagitijs replere: sicut id res ipsa & experientia in clero Papistico (non sine multorum piorum gemitu) per aliquot iam secula comprobatur, & loquitur.

IESVITÆ.

XV. Mendacium.

Germa. 91.
Latina. 78.

Pag. 25. in eodem articulo inquit: At nunc capitalibus pœnis excruciantur Sacerdotes, contra Canonum voluntatem, nullam aliam ob causam, nisi propter coniugium. Si hoc non est mendacium, proferant aduersarij vel vnum Canonem, vbi prohibetur, ne Sacerdotes excrucientur, si vxorem ducere tentauerint.

RESPONSIO.

130 Mendacium Iesuitar. refutatur.

Gratian. in Decreto dist. 31.

Decretum sextæ Synodi vniuersalis.

Ad hoc demonstrandum, ex vestro Canonico iure vnum tantum capitulum proferemus, quod vos impudentes calumniatores coram Deo & hominibus mendacij conuincat, & confundat. Verba Decreti sic habent: Quoniam in Romani ordine Canonis esse cognouimus traditum, eos qui ordinati sunt Diaconi, vel presbyteri, confiteri: quòd non suis iam copulentur vxoribus: antiquum sequentes Canonem Apostolicæ diligentia, & constitutiones sacrorum virorum legales nuptias amodò valere volumus: nullo

nullo modo cum vxorib. suis eorū connubia dissoluētes, aut priuātes eos familiaritate ad inuicem in tempore opportuno.

Quicumq; ergo diligens inuentus fuerit subdiaconali ordinatione, aut diaconali, aut sacerdotali: hi nullo modo prohibentur ad talē ascendere gradū pro vxoris suæ cohabitatione, nec etiā tempore ordinationis suæ profiteri castitatem cogantur, quòd abstinere debeant à legalis vxoris familiaritate. Item, oportet eos, qui altari ministrant, in tempore oblationis sanctorum continentes esse in omnibus, vt à Deo possint consecui, quæ suppliciter postulant. Si quis igitur præsumserit

Diligens, id est, dignus, secundum glossam marg.
NB.

CONTRA APOSTOLICOS CANONES, aliquos presbyterorum & Diaconorum priuare à contactu, & à cōmunionem legalis vxoris suæ, deponatur. Similiter & presbyter aut Diaconus, qui religionis causa vxorem suam expellit, excommunicetur: si verò in hoc permanserit, deponatur. *Hacibi Gratianus.*

NB.
Decretum Synodi Occumenicæ.

Non ergo nudum duntaxat Canonem, sed plenam declarationem Concilij Constantinopolitani vobis exhibemus, per quam omnium Romanensium Nationalium Conciliorum (qua vniuersali Ecclesie, imò ne vni quidem soli etiam minimo Christianorum, contra Euangelij doctrinam nihil prescribere potuerunt) blasphemij & tyrannici Canones expressè damnati sunt. Quod si verò quis vestrum regeretur, capitulum istud de istantum loqui, qui continentiam non nouerunt? Respondemus, Confessionem August. in genere culpæ, quòd tyrannis in Sacerdotes coniugij causam exercet. Siquidem in Magistratus, siue Ecclesiastici, siue Politici potestate non sit, quenquam propter vota quæ Deo sunt, puniendi: multo minus cum adolescentes & puella adhuc iudicio carentes ad vouendum persuadentur, & postea demum experiuntur, se per imprudentiam vouisse, quod in sua facultate, vt seruarent, non erat. Deinde, prohibitio coniugij, non verè Ecclesie Catholica, sed ipsorum demoniorum præceptum est. Hoc enim nomine à Paulo notatur: qui de eo cauendo diligenter monens, iuniores viduas ad connubium hortatus est, nec minorem annis sexaginta ad Ecclesie ministeria admittere voluit.

IESVITÆ.

Sed statim sequitur: Hoc tantum de orientali Ecclesia, quæ votum castitatis in ministris altaris non susceperit, intelligendum esse?

RESPON-

RESPONSIO.

Ad vestrum mendacium confirmandum postulastis, vt vel vnum Canonem contra vos proferremus. Idcirco non nationalis alicuius, sed vniuersalis Concilij Canone vestrum mendacium contudimus.

Deinde ex vobis seraphicis Doctoribus querimus: an duæ Ecclesie Catholica in terra sint, quarum vna vituperet & prohibeat, quod altera laudat & præcipit? Respondetis: Non. Si igitur vnam Catholicam Apostolicam Ecclesiam in toto terrarum orbe confitemur: ne ab hac aberremus, tutissima ratio est circumspicere, quæ nam particulares Ecclesie Apostolicam doctrinam (super quam Ecclesia vera superstructa est, quamq; solam rite sequi possumus) profiteantur & teneant. Quod hoc in loco orientalis Ecclesia obseruans, Apostolicum Canonem citat: quo ipso etiam Iesuitarum mendacium, de quo agimus, refutatum est.

Ephes. 2.

Quæcumque igitur ex 1. Canone 11. Concilij Toletani, ex 6. Can. oct. cui Conc. Tol. ex 16. Can. Concilij 11. Furonensis, & similibus asserunt, vbi pauci quidam presbyteri conuenientes, duos admodum Canones contra Sacerdotes & Monachos conscripserunt, mandaruntq; vt post votam continentia contrahentes, seueriter puniantur: hi Canones quoniam verbo Dei aduersantur, nullo modo pro Catholica Ecclesia Decretis & constitutionibus habendi & agnoscendi, imò prorsus nibili faciendi sunt. Nec immerito eiusmodi Concilia pro Spiritus mali conciliabulis habentur, ex cuius impulsu & voto Canones ipsi verbo Dei ex diametro repugnantes cudentur.

Excommunicatio Diabolica, à quibusdam Episcopis contra Comitum Francicum instituta.

3. Col. 7.

Similiter, quod hic Iesuita ex Gregorij Turonici lib. 4. hist. Francorum cap. 4. commemorant: insignem quendam Comitum, qui dimisso ex consensu mutuo vxoris thoro, sacris ordinibus initiatus fuerat, ac deinde à Diabolo (vt Iesuita ex Diabolo calumniantur) instigatus ad eandem redire præsumperat, mox fuisse vna omnium Episcoporum sententia excommunicatum. Hec excommunicatio, ipsius diaboli, non vera Ecclesie, opus fuit. Nam absque dubio, Diaboli instinctu & Sacerdotum inductu, hi duo coniuges ex quadam imprudentia diuortium fecerunt, quos nemo præter mortem, Scriptura attestante, separare debuisset. Nec non Spiritus sancti ductu (secundum præceptum Pauli: Et rursus in vnum conuenite, ne tentet vos Satanas propter vestram incōtinentiam) Comes ad suam redire experijt, cuius conuentu & consortio contra mentem scriptura

prurorum, ex voti temerarij hypocrisis, per doctrinam demoniorum de prohibitione coniugij, interdictum ipsi erat. Quod exemplum Magnates, illustres, & Principes viros admonere debebat, ne se in similia aut alia precipitia per eiusmodi hypocriticam instigationem abduci paterentur.

IESVITÆ.

Ecclesia nunquam puniunt Sacerdotes propter coniugia, (vt mentitur Philippus) sed propter sacrilegia & Sacramenti violationem.

Germ. 95.
Latin. 81.
131. Mendacium Iesuitarum.

RESPONSIO.

Hec est execranda & horribilis blasphemia in coniugium à Deo institutum & mandatum. Coniugium (inquit Paulus) HONORABILE EST IN OMNIBVS, (ergo etiam in Sacerdotibus) & cubile impollutum. Scortatores autem & adulteros iudicabit Deus. Si igitur coniugium honorabile & sanctum est: cuius quæso Sacramenti prophanatio aut violatio esse potest? Baptismi ne an Cæne Dominice? Nam præter hæc duo, nos alia Sacramenta ignoramus. Deinde, nec Sacerdotium violare aut dedecorare potest. Paulus enim mandat, vt Episcopus vnus vxoris maritus sit. Hoc nunquam profectò præcepisset, si vnus Sacerdotale per coniugium dedecoraretur: quod magni illius mysterij inter Christum & Ecclesiam typus est. De quo Paulus ad Ephes. cap. 5. scribit: Mysterium hoc magnum est. Ego verò loquor de Christo & Ecclesia.

Blasphemia Papistarum in S. coniugium.
Hebr. 13.

Ad hæc, omnia diuina & humana iura docent, vota temeraria, quæ absque offensa Dei & conscientie seruari nequeunt, bona conscientie re- scindi & solui posse, etsi ipsi Deo immediatè facta sint.

Leuit. 24.

IESVITÆ.

Si Augustinus in lib. de bono viduitatis, cap. 11. lapsus viduarum, quæ post simplex votum continentia nubunt, adulterijs peiores esse dicit: quid de lapsu Sacerdotum diceret, qui post solenne votum, vxorum nomine concubinas ducendo, coniugium simul & Sacerdotium violant.

Germ. 95.
Latin. 81.

RESPONSIO.

Vaticinantur Iesuita de sacrificulorum Romanensium concubinis, etsi vnus Pontificis, vt Caiphas, non sustineant. Atque idem cum Cardinale Campegio sentiunt, qui in comitijs Augustanis anno, & c. 30. dixit: (quod

Campegij & Pighij execranda vox contra coniugium Sacerdotum.

idem quoque Pighius scripsit:) Melius esse, minusq; peccare Sacerdotem, qui PLURES CONCUBINAS habeat, quàm qui VNAM LEGITIMAM VXOREM ducat: propterea quòd hic existimet se rectè facere, & in facto suo sine vlla penitentia perseueret: illum verò qui plures concubinas alit, non ignorare se peccare, ideoq; citius ad mentem meliorem redire posse. Hæc scilicet vox est cardinibus infernalibus dignissima, omnibus autem pijs execranda & detestanda, qua turpis fornicatio coniugio legitima præfertur.

Augustini sententia de scriptis suis. In Proemio lib. 3. de Triuit.

Ceterum ipse Augustinus docuit & monuit, ne Scriptis suis vltra fidem haberemus, quàm ipse ex Scripturis Canonicis, & lectione diuina probaret. In omnibus, inquit, literis meis, non solum primum lectorem, sed etiam LIBERVM CORRECTOREM desidero, &c. Veruntamen sicut lectorem meum NOLO MIHI ESSÈ DEBITVM, ita Correctorem nolo sibi. Ille (Lector) me NON amet amplius QUAM Catholicam fidem: iste (Corrector) se non amet amplius quàm Catholicam veritatem. Sic autem illi (Lectori) dico: NOLI meis literis QUASI SCRIPTVRIS Canonicis inferuire, sed in istis, quod certum non habebas, NISI certum intellexeris, NOLI firmiter retinere: Ita illi (Correctori) dico: Noli meas literas ex tua opinione, vel contentione, sed EX DIVINA LECTIONE, vel inconcussa ratione corrigere. Hæc ibi. Cum igitur Augustinus, quæ de voto viduarum scripsit, nullo verbi Dei testimonio probet, nec etiam probare possit: ea firmiter retinere & credere, secundum eiusdem sententiam, non tenemur. Verùm vt cuique se res habeat: certum est, Augustinum male Sacerdotem coniugatum Ecclesie seruire, quàm impurum sacrificulum, qui vnã vel plures concubinas alit, aut alia libidine se polluit. Idcirco in Psalm. 99. scripsit: Melius est humile coniugium, quàm superba virginitas: quanto magis scortatione manifesta?

IESVITA.

Germ. 96.
Latin. 81.
82.
132 Mendacium leuitarum.

Quòd si contendant Lutherani, vt faciunt, vota continentia non esse seruanda, quia impossibilia: iam non sacrilegi solum, sed etiam heretici sunt, & in diuinam promissionem, ac gratiam blasphemant, atque ita digni, qui ab arboribus suspendantur, cum Christus voto cassitatis, quam ipsi impossibilem dicunt, suam gratiam promiserit.

RESPON-

RESPONSIO.

At dicant nobis Iesuita, vbinam Christus castitatem, siue virginitatem
 vouentibus, (que & corporis, & Spiritus sanctitatem requirit) talem 1. Cor. 7.
 gratiam promiserit? quandoquidem Paulus scribat: Hoc ad vestrum
 commodum dico: NON UTI LAQUEVM VOBIS iniiciam. Vbi
 Paulus ne vna quidem vocula voti mentionem facit: sed vult Christianos
 hac in parte semper liberos esse. Si autem homo per votum à coniugio arce-
 tur: iam laqueus ipsi iniectus est, & libertas adempta. Quam seruitutem,
 Satana deinceps tentatio & instigatio ad libidines sequitur: qua in Natura
 corrupta tam potens & efficax est, vt non ad scortationem & adulteria
 tantum, verum etiam ad nefandam Sodomiticam vitam impellat homi-
 nes: cuius laudes Ioannes de Casa, Episcopus Beneuentanus, Camera Ca-
 tholica Decanus, & Nunius apud Veneros Apostolicus, scilicet, peculiari
 libello Venetijs excuso descripsit & celebravit. Eò vsque videlicet execran-
 da & horrenda scditas Pontificiorum Romanensium processit, vt suam
 turpitudinem & spurcitiem exemplo Sodomitarum predicare non eru-
 bescant.

Encomiasta Sodo-
 mix, Ioannes de
 Casa, &c.

Mantuanus Poeta Italicus & Papisticus, de scdis & abomanandis libi-
 dinibus Romæ, Collegiorum, & Monasteriorum ante annos complures ista
 scripsit:

Sanctus ager scurris, venerabilis ara cynædis
 Seruit, honorandæ diuûm Ganymedibus ædes.

Item:

I Pudor in villas: vrbs est iam tota lupanar.

Pasquillus.

Roma vale, vidi, satis est vidisse: reuertar,

Cùm Leno aut meretrix, scurra, cynædus ero.

IESUITÆ.

Veritas ipsa dicit: Sunt Eunuchi, qui se ipsos castrauerunt Germ. 96.
 propter regnum cœlorum. Qui potest capere, capiat. Et Pau- Matth. 19.
 lus: Bonum est homini, vxorem non attingere. Item: Velim 1. Cor. 7.
 omnes homines esse, vt & ego. *ibidem*: Inconiugatis & viduis 133. Mendacium Ies-
 dico, bonum eis est, si manserint vt ego. Et *1. Timoth. 5.* Iunio- suitarum, quo Scri-
 res viduas deuita. Cùm enim lasciuire cœperint aduersus pturas in suam per-
 tu. uersam opinionem
 tu. pertrahere conan-

Christum, nubere volunt, habentes condemnationem, quod primam fidem (hoc est, votum continentia) reiecerint.

RESPONSIO.

Libera virginitas si-
ac voto.

Matth. 19.
Christus votum vir-
ginitatis non praece-
pit.

1. Cor. 7.

Christus dicto loco, ne vno quidem verbulo voti continentia & virginitatis (sicut nec Paulus) meminit. Sed de libero & minimè coacto proposito agit, quo quis vel propter itinera crebrius facienda (vt Paulus) aut alias ob causas spontè à coniugio abstinat, vt tanto magis regno Dei seruire, & Ecclesiae prodesse possit: vel etiam propter presentem necessitatem & periculosa tempora se continet, vt difficultatibus & molestijs, quibus cum coniuges consistantur, carere possit. Christus verdè nec precipit, nec consultit virginitatem vouere. Sed potius de periculo monens, inquit: Non omnes capiunt Verbum hoc, sed ij, quibus datum est. Item: Qui potest capere, capiat. Q. d. qui capax huius verbi non est, matrimonium contrahat. Eodem modo Paulus cum dixisset: Velim omnes esse vt & ego: statim subiungit: Sed vnusquisq; proprium donum habet ex Deo, alius quidem sic, alius autem sic. Item: Bonum eis est, si manserint vt ego: si autem non continent, matrimonium contrahant. Nam melius est matrimonium contrahere, quàm vri. Quibus verbis disertè testatur Apostolus, se nulli hominum laqueum inijcere velle.

Et cum inquit: Velim omnes homines esse, vt ego sum: nullo modo omnes à coniugio abstinere voluit. Istud enim fuisse interitum generis humani velle. Sed hoc ipsius votum fuit, quod optauit, omnes affectos esse sicut ipse fuit, qui nec matrimonium abiurauit, nec perpetuam virginitatem vouit, sed liberrima voluntate viam cœlibem egit, vt cursum Ministerij sui ed commodius persicere posset.

1. Tim. 5.

Similiter de voto Papiſtico nihil agit, cum de lasciuia viduis scribit. Sed loquitur de prima fide quam Christo in Baptismo dederunt, quamq; reijciant (licet ore illam profiteantur) si suam libidinem sequantur & expleant: vbi enim lasciuia regnat, ibi fides exulat. Quare & hoc Apostoli dictum, ad votum cœlibatus confirmandum, violenter torquetur, & criminibus quasi (vt dicunt) attrahitur.

IESVITA.

XVI. Mendacium.

Germ. 97.
Latina. 52.

IN EODEM articulo dicunt: Proinde etiam Cyprianus suadet, vt mulierum

mulieres nubant, quæ non seruant promissam castitatem. Verba eius hæc sunt, lib. 1. Epist. 11. Si autem perseverare nolunt, aut non possunt: melius est ut nubant, quam ut in ignem delicijs suis cadant. Mendacium hoc est Philippi. Cyprianus enim non loquitur de ijs, quæ continentiam voverunt: sed de ijs, quæ adhuc deliberant, quid sint factura, & interim extra matrimonium impudicè viuunt.

134. Mendacium Iesuitarum.

RESPONSIO.

Contrarium huic commento Iesuitico, ex eadem Epistola clarissimè doceri potest. Cyprianus enim immediatè præmittit: **Quod si SE EX**

NB.

Cyprianus permittit connubium, etiam post votum, virginibus sacris.

FIDE CHRISTO DICAVERUNT, pudicè & castè sine vlla fabula perseverent, ita fortes & stabiles præmium virginitatis expectent. Si autè perseverare nolunt, vel **NON POSSUNT: MELIUS EST UT NUBANT**, quam in ignem delicijs suis cadant. Proinde Erasmus Roterodamus ad marginem istorum verborum Cypriani annotavit: Etiam virginibus sacris permittit nubere. Non ergo Philippus, sed Iesuita Cypriano & veritati vim facientes, mentiuntur.

IESUITÆ.

XVII. Mendacium.

IN Articulo de Missa dicunt: Falsò accusantur Ecclesiæ nostræ, quòd Missam aboleant: retinetur enim Missa apud nos, & summa reuerentia celebratur. *Concordent, si possunt, huius Concordiæ auctores hæc sua verba, cum illis alijs verbis suis quæ habentur pag. 279. inter articulos Smalcaldicos: Curetur, ut publicè hominibus ostendatur, Missam ut rem commentitiam, seu humanum figmentum, posse sine peccato omitti. Et pag. 280. Abroganda meritò Missa est. Et pag. 281. Cæterum draconis cauda ista (Missa intelligo) peperit multiplices abominationes & idolatrias.*

Latin. 24. 27.

Lat exemp.

135. Mendacium Iesuitarum, quòd Confessio & Articuli Smalcald inter se de Missa discordent

RESPONSIO.

Confessionem August. cum verbis Lutheri in articulis Smalcaldicis non pugnare, suprà in Refutatione tertij mendacij falsò nobis obiecti, ostensum est. Confessio namq; August. intelligit eam Missam, quam D. Petrus secundum

Missa in nostris Ecclesijs ut abrogata, & non abrogata.

cundum institutionem Christi, Platina teste, celebravit: quamq; nos in nostris Ecclesijs, seruata eiusdem Saluatoris nostri ordinatione, celebramus. Estq; adhuc in Ecclesijs reformatis, vbi cereis ardentibus & ritibus antiquis vtuntur, vsu receptum, vt S. Cœna, qua sub vtraque specie dispensatur, Missa vulgò dicatur. De hac Confessione August. sermo est. Lutherus autem cum Missam reijcit & damnat: Papisticam illam putat, quam Petrus & ceteri Apostoli omnes ignorarunt.

I E S V I T A .

Latina. 85.

Dicent fortasse: Pontificiam Missam, id est, oblationem corporis Domini pro viuis & mortuis à se abrogatam: Lutheranam autem, id est, Eucharistia distributionem retineri & summa reuerentia celebrari. At non accusantur Ecclesia vestra, quod Eucharistia distributionem aboleant: sed quod sacrificium è medio tollant, quod omnibus seculis in Ecclesia fuit. Itaque si per Missam intelligitis cœnam Dominicam, mendacium est quod accusemini: si verò sacrificium, mendacium est quod falsò accusemini.

136. Mendacium Iesuitarum.

R E S P O N S I O .

Platina de Missa S. Petri.

Platina, scriptor Pontificius, in vita Sixti 1. scribit: Petrum in celebratione Missa, duntaxat vsum esse recitatione verborum Testamenti Christi, (quam Pontificij consecrationem nominare solent) Oratione Dominica, & distributione Sacramenti. Et hanc actionem vocat Platina, Missam. Postea commemorat, vt singuli Pontifices assuerint aliquid, donec sacrificium Missa, quo hodie vtuntur, consarcinarent.

Missa S. Petri in nostris Ecclesijs celebratur.

Hoc sacrificium Papisticum (quod Petro planè ignotum, nec semper in Ecclesia fuit) cum in nostris Ecclesijs tanquam humanum figmentum abrogatum sit, nosq; S. Petri missam retineamus, qua extra controuersiam sola verissima & perfectissima (vti à Christo ordinata & mandata) est: iterum elucet, Iesuitas hoc suo Cornuto mendacio, Confessionem Augustanam immeritò grauare.

Licet enim obtendant: Ecclesias nostras non accusari, quòd Eucharistia distributionem abrogarint: probè tamen sciunt, etiam Cœnam Dominicam in Ecclesijs reformatis Missam appellatam fuisse, & adhuc in locis quibusdam hoc nomine appellari. Rectè ergo Confessio August. dicit, quòd in Ecclesijs nostris Missa non sit abolita. Oblatio verò corporis & sanguinis Christi pro viuis & mortuis, (qua nec à Christo, nec

Aposto-

Apostolis instituta est : quamq̄, seculis omnibus in Ecclesia fuisse, turpissimè mentiuntur Iesuitæ:) hac tanquam idololatrica, & in vnicum sacrificium Christi contumeliosa & blasphema, nec non à Diabolo per homines supersticiosos in Ecclesiam introducta, rursus abrogata & eliminata est.

I E S V I T Æ.

XVIII. Mendacium.

IN eodem artic. Confess. August. de Missa inquit: Accessit opinio, quòd Christus satisfecerit sua passione pro peccato Originis: & instituerit Missam, in qua fieret oblatio pro quotidianis delictis mortalibus & venialibus. Hinc manavit, quòd Missa sit opus tollens peccata viuorum & mortuorum ex opere operato. *Multa sunt in his paucis verbis, vel absurda, vel mendacia, vel pugnancia cum superioribus partibus huius libri.*

Latin. 86.

Abominanda sutz doctrina pudet Papistas: quam tamen corrigere nolunt. 137. Mendacium leuitarium.

R E S P O N S I O.

Nihil horum iniurià Pontificijs attribui, sed rem ita verè se habere, non tantum ipsum opus in omnibus Ecclesijs Papisticis, & scripta Scholasticorum euincunt & comprobant: verum etiam Concilium Tridentinum hanc eandem abominationem in Confessione obiectam, Canone peculiari confirmavit, qui ita habet: Si quis dixerit, Missæ sacrificium tantum esse laudis, & gratiarum actionis, aut nudam commemorationem sacrificij in cruce peraeti, **NON AVTEM PROPITIATORIVM**: vel soli prodesse sumentis: neque pro viuis & defunctis, pro peccatis, pœnis, satisfactionibus, & alijs necessitatibus offerri debere: anathema sit.

Concil. Trident. Sess. 22. Can. 3. de sacrificio Missæ propitiatorio.

Hoc Canone, quindecim Conciones Michaelis Heldingi, suffraganei Moguntini, quas anno, &c. 48. Augusta in comitijs de Missa habuit, condemnata sunt. Illarum autem (sicut quoque infelicis **INTERIM**) hoc institutum fuit, vt homines à vera S. Petri. Missa, hoc est, à legitimo S. Cœnæ usu ad Missam Papisticam abducerentur: fraudulentè docentes, Missam nequaquam sacrificium esse propitiatorium pro culpa & pœna viuorum & mortuorum, sed tantum memoria, & gratiarum actionis opus, in quo passionis & mortis Christi recordatio, pro omnibus ordinibus precatio, & Deo pro omnibus beneficijs gratiarum actio peragatur. Hac Missa, vnà cum

Michaelis Heldingi suffraganei Mogunt. 15. Conciones de sacrificio Missæ. Fraus tempore **INTERIM** de Missa.

NB.

R

omnibus

Opinio multorum
honorum in Papatu
de Missa.

A abominatio Missae
Papisticae.

Concilium Tridentinum
abominationem
Papisticae Missae de
nouo confirmauit.

omnibus ijs, qui magna deuotione, & quidem hoc sine Missa intersunt, ut
passionis Christi recordentur, pro ea Christo gratias agant, ac pro proprijs
aliorumq; necessitatibus ad Deum orent, in Concilio Tridentino damnata
est. Haec enim non sufficere, sed insuper requiri dicunt Patres Concilij, ut
homo credat, sacrificulum tale opus perficere, per quod Deus placetur, pro-
pter quod uiuis peccata condonentur, & mortuis poena purgatorij alleuen-
tur, quodq; per Missam omnia bona in terris consequamur, ac cuncta mala
auertamus: qua omnia coram Deo abominatio sunt, cum quod vnus sacri-
ficij Christi est, hoc ipsi operi Missae transferant. Hanc detestandam do-
ctrinam, in Concilio Tridentino impudentius quam prius vnquam, &
quidem sub anathematis poena, Ecclesijs obtrudere conati sunt. Quomodo
ergo non pudet eos conqueri, blasphemam istam opinionem sibi falso & im-
merito attribui: sed audiamus, quid hic speciatim reprehendant.

I E S V I T A E.

Germ. 100.

Latin. 86.

138. Mendacium
Iesuitarum.

Primum enim, quis ante hoc tempus audiuit, peccata mortalia vocari
delicta quotidiana?

R E S P O N S I O.

NB.

Si tantum venialia, nec etiam mortalia peccata quotidie committuntur,
libenter fatebimur, Confessionem August. errare. Deinde, nec ipsi Iesuita
sacrificium Missae ita extenuare audebunt, ac si pro leuibus & venialibus
duntaxat delictis, nec etiam pro mortalibus celebraretur. Alioquin specta-
tores ipsorum, (qui Missae sacrificium omnibus peccatis mederi statuunt)
exiguam consolationem ex illo percipient.

I E S V I T A E.

Germ. 101.
Latin. 86.
139. Mendacium Ie-
suitarum.
Vtrum Papistae do-
cuerint, Christum
tantum pro peccato
Originali in cruce
satisfecisse.

Deinde, impudenti mendacio tribuitur Catholicis Doctoribus illa diui-
sio, quod Christus passione sua satisfecerit solum pro pecca-
to Originis: pro actualibus autem instituerit Missam. Nemo
enim Catholicorum vnquam sic docuit: sed credimus & profitemur, Chri-
stum in cruce pro omnibus omnino peccatis satisfecisse, tam originalibus,
quam actualibus.

R E S P O N S I O.

Thom. in opus de
sacr. altaris cap. 1.

Ad hoc ipsi Iesuitae respondent, dum confiteri coguntur, Thomam Scho-
lasticorum Doctorum facile Principem scripsisse: Corpus Domini se-
mel oblatum in cruce pro debito originali, iugiter offerri in
altari

altari pro debitis quotidianis. Non autem solus Thomas hoc scripsit, sed alij quoque cum ipso errorem istum docuerunt. In Compendio Theol. lib. 6. cap. 22. hæc verba habentur: Duplex est naufragium, scilicet peccati Originalis, & actualis. Sed de primo liberamur per tabulam Baptismi, quæ virtutem & efficaciam accepit à tabula crucis Christi. De secundo autem liberamur per tabulam pœnitentiæ. Gerson de operatione Sacramenti altaris, in Compend. Theol. Cùm triplex sit culpa, scilicet Originalis: contra quam specialiter ordinatur Baptismus: & actualis, quæ duplex est, scil. mortalis, contra quam specialiter ordinatur pœnitentiæ: & venialis, contra quam ordinatur Eucharistia. Ad eundem modum scribit etiam Bernhardinus de Buxis part. 1. Serm. 8. Habetis igitur Iesuita quatuor testes, quòd sacrificium crucis per Baptismum peccatum Originale tollat: actualia verò suo mortalia siue venialia per Sacramentum pœnitentiæ & altaris tolli. Hanc doctrinam misera plebecula in Papatu traditam fuisse, nemo Pontificiorum, præter effrontes Iesuitas, negare audeat.

I E S V I T A .

At S. Thomas non dicit, in cruce pro solo debito Originali oblatum Christi corpus, imò etiam pro actualibus oblatum docet, 3. p. q. 1. art. 4. & 9. 49. art. 1. ad 4. Id ergo in eo opusculo sibi voluit S. Thomas: quia peccatum Originale semel dimissum nunquam repetitur, ideo ad illud expiandum non esse necessaria quotidiana sacrificia, sed sufficere sacrificium crucis semel peractum, & semel per Baptismum applicatum: At pro peccatis actualibus, quæ sæpius committuntur, instituta esse præter Baptismum quotidiana remedia, in quibus sacrificium altaris merito numeratur.

Germ. 102.
Latin. 88.

R E S P O N S I O .

Quo magis hi Iesuita in causa mala se purgare & defendere student, eo magis seipos accusant & implicant. Verba enim Thomæ perspicua sunt: & si hæc (quam volunt Iesuita) mens & sententia ipsius fuisset, nullo negotio peccato Originali, quotidiana, addere potuisset. At probè intellexit Thomas, quòd Missæ sacrificio omnem vim & opinionem meriti derogaturus esset, si doceret, non tantum Originale, sed etiam actualia peccata omnia vno sacrificio Christi in cruce peracto, expiata esse. Et hoc, Concilium Tridentinum nunquam admittet: contendens, sacrificium Mis-

sa propitiatorium esse pro peccatis : pro quibus videlicet sacrificium crucis Christi Deum Patrem nondum placavit. Si verò sacrificium Christi, tam est propitiatio pro quotidianis, actualibus mortalibus & venialibus peccatis, quam pro Originali: sacrificium certè Missæ Papisticum, nullo modo propitiatorium pro vlllo peccato esse poterit. Hic vos Iesuita cum omnibus vestris Collegijs (quæ intra paucos annos ad idolum Missæ ruinosum suffulciendum & sustentandum excitastis) coniungite vires, si fortè quid vel in speciem respondere queatis.

Adhac, si causa ista valere debet, quòd Missæ sacrificium pro delictis quotidianis peragatur, quia sapius repetantur & committantur: certè pro Originali peccato præcipuè celebranda erat Missa, cum sit principale peccatum quod in nobis vivit, seqq; per actualia peccata, quorum fons & origo est, quotidie exerit. Idcirco David non actualia tantum, sed etiam originale peccatum confitetur, licet ipsi iam dudum in circumcissione remissum esset.

Quis que igitur secum perpendere velit, quomodo enunciationes ista Iesuitarum inter se conveniant, quòd Christus in cruce pro omnibus peccatis satisfecerit: & nihilominus pro Concilio Tridentino pugnent, sacrificium Missæ esse propitiatorium pro delictis quotidianis? Si enim sacrificium crucis, est satisfactio pro omnibus totius Mundi peccatis: Sacrificium Missæ pro nullo peccato ne minimo quidem satisfacere potest. Si autem sacrificium Missæ propitiatio est pro delictis quotidianis: Christus pro omnibus peccatis nequaquam satisfecit. Hæc vt concordare faciant Iesuita, impossibile est.

I E S V I T A E.

Papistarum dissentiens de Orina de Missa.

NE.

Germ 103.
Latin. 87.

An passio Christi, hominibus per Missæ sacrificium applicetur.

140. Mendacium Iesuitarum.

Quia tamen meritum passionis Christi non prodest, nisi certa aliqua ratione applicetur, &c. NEQUE VERO SOLA FIDE APPLICARI POTEST, &c. propterea docet Ecclesia Catholica, ad peccata expianda, siue ad meritum passionis Christi hominibus applicandum, instituta esse varia Sacramenta, & ipsum etiam corporis Domini sacrificium: quæ omnia ex OPERE OPERATO vtilia sunt, & ad peccatorum purgationem conducunt, licet non aequaliter, nec eodem modo.

R E S P O N S I O.

Hinc apparet, Satanam ita dementasse Iesuitas, vt quid loquantur aut scribant, non intelligant. Quod enim dicunt, propitiatorum sanguine Christi

Christi factam, sola fide non posse applicari: an hoc non est doctrina Christi & Apostolorum aperte contradicere? Ioannes inquit: Potestatem dedit filios Dei fieri his, qui credunt in nomen ipsius. Et Christus: Qui credit in eum, non condemnatur. Petrus Act. 10. Huic omnes Prophetæ testimonium ferunt, quòd remissionem peccatorum accepturus sit per nomen eius, quisquis crediderit in eum.

Passio Christi per
solam fidem nobis
applicatur.
Ioan. 1.
Ioan. 3.

Deinde asserunt, hanc propitiationem Christi, per Sacramentum Baptismi & cœna Dominica ex opere operato ad purgationem peccatorum conducere, ita vt motus cordis, neque in dante, neque in accipiente requiratur. Qui enim requiri hunc doceat: eum Donatistarum hæresim, quæ articulo Confessionis August. nominatim damnata sit, renouare. Num verò hæc doctrina manifestè veritati non aduersatur?

Vtrum reconciliatio
ex opere operato
per Sacramenta
hæc.

I E S V I T A .

Augustana Confessio cum asserit: Verbum & Sacramenta vtilia & efficacia esse ex institutione Dei, siue per bonos, siue per malos ministros exhibeantur: hoc ipsum est, quod Theologi nostri per opus operatum intelligunt, & ab opere operantis distingunt.

Latin. 88.
141 Mendacium Iesu-
fuitarum.

R E S P O N S I O .

Hoc est (quod prouerbio dicitur) de alijs loquenti, respondere de capis. Nam Confessio August. loquitur de dispensatione, substantia, ac virtute Sacramentorum, quòd hæc à Ministri dignitate, vel indignitate non dependeant, sed à sola Filij Dei institutione: cui vt fides hominis nihil addit, ita nec incredulitas detrahât quicquam. Christus enim sua gratiâ, secundum promissionem illis adest, siue homo credat, siue non.

Substantiam & vir-
tutem Sacramenti
non consistere in
Sacerdotis digni-
tate.

Quòd autem profanus & impurus sacrificulus Sacramentum suo ore pro omnibus accipiat, ac si ipse commune os totius corporis mystici esset, atque sic virtutem corporis & sanguinis Christi in omnes eos deriuat, eisq; omnibus gratiam consequatur, qui Missam ipsius spectant, quicq; presentis pecunia aut annuis censibus eam conduxerunt: hoc Iesuita nulla ratione Scriptura probare poterunt. Primum enim, nemo pro alio Sacramentum altaris accipere, quemadmodum nec quisquam pro alio ad sustentationem corporis, edere aut bibere potest. Deinde, Christus non mandauit Petro,

Nullus pro alio Sa-
cramentum accipe-
re potest.

vt ipse vnus pro omnibus Cœnam sumeret: sed omnibus dixit: Accipite, edite, accipite, bibite ex eo omnes, &c.

Abſque fide Sacra-
menta non profunt

Ad hæc: opus operatum, hoc eſt, externa diſpenſatio, & oralis ſumptio Sacramenti, ad gratiam in Sacramento oblatam, conſequendam, ſola non ſufficit: ſed fides neceſſariò requiritur, non quòd Sacramentum efficiat, & ſine eà ſubſtantia Sacramenti non conſiſtat: ſed ne homo Sacramentum ad iudicium, verùm ad ſalutem, accipiat, hoc eſt, ſalutaris fructus, qui gratia Dei eſt, pariſceps fiat. Quod per SOLAM fidem nobis contingit.

Multò verò minus Chriſtus ſacrificium altaris propitiatorium (de quo Ieſuitæ hic nugantur) ordinauit & inſtituit, vt corpus & ſanguis ſuus pro peccatis viuorum & mortuorum offerantur. Sicut enim S. Cœna viuus, & non mortuus, inſtituta eſt: ita quoque ad recordationem ſacrificij crucis ordinata eſt, vt in ea corpus Chriſti edamus, & ſanguinem illius bibamus, atque mortem Domini, donec veniat, annunciemus.

Quid Patres per vo-
cem ſacrificij intel-
lexerint.

Præterea, Patres Orthodoxi, vocem, ſacrificij, non uſurparunt niſi pro actione & opere ſacro: vbi in primitiua Eccleſia ante Sacramenti diſtribu- tionem, vinum, panem, fruges, aliq̃, dona in vnam conſerebant, qua po- ſtea nomine totius Eccleſiæ per Sacerdotem peculiari precatatione Deo oblata fuere, vt ea propitio vultu reſpicere & accepta habere vellet, ſicut munera & ſacrificia Abelis, Melchizedech, & aliorum: quemadmodum ille precatationes adhuc in Canone Miſſæ Papiſtica extant, nec ſine blaſphemia ad corpus & ſanguinem Chriſti referuntur. Hæc dona poſt egentibus diſtribuerunt: partem verò panis & vini ad vſum Cœnæ Dominicæ, quantum opus erat, deſtinarunt, iſq̃, ſacrificium crucis Chriſti celebrantes, mortem Domini annunciarunt, prædicarunt, Deoq̃, gratias pro illa egerunt: quem- admodum in Dionyſio, Ireneo, Tertulliano, Cypriano, Chryſoſtomo, præ- ſertim verò Auguſtino videre licet. Hic enim teſtatur, ſacrificium iſtud non Deo Patri, & Spiritui S. ſolum, ſed etiam Chriſto oblatum eſſe: atque ſa- croſancta oblatione & participatione corporis & ſanguinis Chriſti, gra- tiarum actionis & commemorationis Sacramentum celebratum fuiſſe.

Precaſio Canonis
Miſſæ.

Quid ſit celebrare.

Auguſtin. de fide ad
Petrum, cap. 19.
contra Fauſtum
lib. 20. cap. 18. 21.
Sacrificium apud
Auguſtinum pro
diſpenſatione cor-
poris Chriſti, acci-
pitur.

Porro, illi ipſi Patres teſtantur, hoc altaris ſacrificium, non vnus Sa- cerdotis opus priuatum fuiſſe: nec etiam in lingua peregrina, quam audito- res non intelligerent, peractum: ſed ſemper in tali conuentu, vnam duntaxat Miſſam, eoq̃, modo celebratam eſſe, vt omnes & ſinguli ſingula per- ciperent, quæ legi, cantari, & à Deo rogari ſolebant: ſicut in liturgia Ba- ſilij & Chryſoſtomi perſpicitur. Horum autem nihil in Miſſis Papiſticis ſit.

Et qui-

Et quidem in Concilio Trid. singulariter cauerūt, ne Missa in lingua vulgo nota perageretur. Quapropter dubium non est, si Patres isti ex mortuis redeuntes abominationem Missæ Papiistica viderent, quòd absque communiōe siue dispensatione lingua peregrina celebretur, quin ei communi sententia anathema dicturi essent.

Per hanc denique homines, pro quibus celebratur, adeo non reconciliantur Deo, (sicut falsò Iesuitæ commentantur) vt sacrificuli grauius Deum offendere non possent, quàm quòd per Missæ sacrificium Ipsi quotidie pro peccatis viuorum & mortuorum satisfacere præsumunt.

Satis ergo euidenter, contra istud quoque mendacium, à Iesuitis obiectum, demonstratum est, Augustanam Confessionem nec in hoc articulo de Missa, Ecclesiæ Pontificiæ quicquam falsò assignere.

IESUITÆ.

XIX. Mendacium.

In eodem articulo de Missa, pag. 28. veteres, inquit, ante Gregorium, non faciunt mentionem priuatæ Missæ.

Quòd idem repetitur in Apol. pag. 225. Si per Missam priuatam intelligatur Missa, quæ priuato nomine fiat, siue ab vno tantum fiat, & vni soli proficit: mendacium est, quòd post Gregorium eiusmodi Missæ in Ecclesiâ esse ceperint. Nulla est enim, nec vnquam fuit in Ecclesiâ Missa priuata: sed omnis Missa publica est, cum omnis Missa fiat à Sacerdote vt publicus minister est, & pro communi & publica vtilitate totius Ecclesiæ. Si vero per Missam priuatam intelligant eam, quæ non fit in loco publico, vel ad quam non conuenit populi multitudo, vel in qua non distribuitur populo Sacramentum: falsum est apud veteres non extare memoriam eiusmodi missarum, ante tempora Gregorij. Augustinus cerè ducentis ferè annis Gregorium antecessit, & tamen lib. 22. de ciuit. Dei, cap. 8. scribit: Virū tribunitium Hesperium nomine, cum domū suam spirituum malignorum vim noxiam perpeti comperisset, rogasse presbyteros, vt aliquis eorū illò pergeret, cuius orationibus cederent. Perrexisse vnum, obtulisse ibi sacrificium corporis Christi, orasse quantum potuerit vt cessaret illa vexatio, Deoque protinus miserante cessasse.

Habes hic Missam in loco priuato, ab vno celebratam, sine distributione Eucha-

Latin 89. 90.

An Missæ priuatæ in veteri Ecclesiâ celebratæ sint.

Eucharistia populo facta, & tamen vtilem & Deo gratam, vt miraculose subsequens declarauit.

RESPONSIO.

142. Mendacium Iesuitar. refutatur. Quid sint Missæ priuatae.

Hoc loco simulant Iesuita se nescire, quid Confessio August. per Missam priuatam intelligat. At impostores malitiosi non ignorant, Missam priuatam dici, cum solus Sacerdos Sacramentum sumit, & pro peccatis viuorum & mortuorum, corpus & sanguinem Christi offerre praesumit. Quod Deus velut rem abominandam detestatur.

Christus enim non ordinauit, vt vnus pro multis, vel paucis edat: illisq; persuadeat, hoc idem esse, ac si quisque ore proprio comedisset & bibisset. Quae actio priuata apud Patres Orthodoxos non fuit: quorum tempore, Ecclesia vnâ cum Sacerdotibus communicabat, memoriam sacrificij crucis recolebat, eoque suam fidem confirmans seque erigens, Deo pro acceptis beneficijs gratias agebat. Hoc modo sacrificium in Ecclesia primitiua celebrabant.

Exempl. Hesperij.

Deinde exemplum Hesperij, & Sacerdotis in loco priuato offerentis, nihil contra nos probat. Quod enim Augustinus, per sacrificiũ corporis Christi, ipsam celebrationem S. Cœnae intelligat, paulo ante ostendimus.

Cœna Dominica in domo Hesperij administrata.

Proinde dubium non est, quin Sacerdos iste in domo Hesperij, Sacramentum Cœnae Dominicae, hoc est, corpus & sanguinem Christi dispensauerit, (quod Augustinus per sacrificium corporis Christi exprimere voluit) adeoque Deum orarit, vt malignos istos spiritus inhibeat, & loco illo pellat: quod & factum est.

Germ. 105.
143. Mendacium Iesuitar. refutatum. In Ecclesia primitiua, non singulis diebus Missa celebrata.

Histor. trip. lib. 9. cap. 28.

NB.

Mentiuntur ergo Iesuita, qui diuersum comminisci audent. Præterea, neuiquam à vero alienum est, quod Confessio August. dicit: Olim in Ecclesijs frequentissimis, non quotidie factam esse Missam, sed die Dominica: & quidem vnâ tantum celebratam esse. Idq; ex historia Ecclesiastica, loco annotato probatur, vbi sic legimus: In Alexandria, quartâ & sextâ feria, Scripturae leguntur, easque Doctores interpretantur, & omnia fiunt præter solennem oblationis morem.

Quod verò ex Chrysostomo affertur: Sacerdotem quotidie stare ad altare, & alios ad communionem accerere, alios arcere: nequaquam aduersatur ei, quod modo ex historia Eccles. bona fide adduximus. Ideoque nec eius causa Confessio August. mendacij arguenda erat.

Non

Non enim vbique eadem celebrandi consuetudo obseruata fuit : sicut ibidem Socrates testatur. Et hodie in nostris Ecclesijs repurgatis, Cœna Domini in vno loco sapius & frequentius, quàm in alio administratur. Nec enim vel Christus, vel Apostoli certum tempus desinierunt, quando & quoties hoc Sacramentum celebrandum sit : sed istud libertati Ecclesiæ permiserunt. Quare & hoc mendacijs Iesuitarum annumerari debet, quo præter cætera Augustanæ Confessione graues esse voluerunt.

I E S V I T A E.

S. Apostolus Andreas Regi Aegæ, qui ipsum ad cultum idolorum cogere nitebatur, dixit : se quotidie Domino suo Iesu Christo immaculatum sacrificium super altari offerre. Vt autem inter Gentes quotidie communitantes se offerrent, verisimile non est.

Gerin. 105.

R E S P O N S I O.

Hoc loco Iesuitæ suo gladio sese iugulant. Si enim S. Andreas Domino suo Christo purum & sanctum sacrificium obtulit : certè ipsum Christum more Papisico non obtulit. Nisi sortè secundum blasphemam doctrinam Iesuitarum (de qua prius in secunda parte huius scripti egimus) duo sint Christi, vnus homo, qui seipsum obtulerit, alter Deus, cui oblatio facta sit, atque ita Apostolus Andreas, Christum hominem, Christo Deo obtulerit : quod absurdum, & propè ridiculum auditu est. Quale autem istud quotidianum & immaculatum sacrificium fuerit, quod Apostoli Christo obtulerunt, docet Hieronymus in explicatione verborum Prophetæ Malachia, ex quibus Pontificij sacrificium Missæ euincere conantur. Verba Prophetæ sunt : Ab ortu solis, vsque ad occasum offertur nomini meo oblatio munda. De his ita scribit Hieronymus : Nequaquam tauro- rum, hircorumque sanguinem, sed thymiama, hoc est, SANCTORVM ORATIONES Domino offerendas. Propter has Orationes, inter reliquas etiam causas, Sacramentum altaris, sacrificium à veteribus dictum fuit. Si autem Hieronymus statuisset, per vocem oblationis, sacrificium Missæ Papisicum intelligi : nequaquam de orationibus Sanctorum illam interpretaturus fuisset. Et hæc de illo mendacio Iesuitarum.

144 Mendacium Iesuitarum
Apostolus Andreas non Christum Christo obtulit.

Locus Malach. 1. explicatus, contra sacrificium Missæ.

I E S V I T A E.

XX. Mendacium.

PAG. 29. in articulo de Confessione, inquiunt : Antea immodicè extolle-

Latin. 91.

S

extolle-

extollebantur satisfactiones: fidei verò & meriti Christi, ac iusticiæ fidei, nulla fiebat mentio. Hoc mendacium refellunt omnes libri Catholicorum: in quibus & fides passim predicatur, & virtus Sacramentorum, & ipsarum etiam satisfactionum ad meritum Christi refertur.

RESPONSIO.

145. Mendacium refellitur.

Quòd in hac quoque parte Confessio August. falsò mendaci accusetur, supra in refutatione mendaci quarti euidenter & prolixè demonstrauimus. Confessio enim nostra de tali fide loquitur, quæ peccator pœnitens certò statuere debet, sibi peccata propter solam obedientiam passionis & mortis Christi per fidem condonari. De hac fide, quam Propheta & Apostoli tradunt, non tantùm nihil docuerunt Pontificij Doctores, sed eam quoque tanquam hereticam & superbam præsumptionem in Concilio Tridentino reiecerunt & damnarunt, sicut antè loco dicto planum fecimus.

Vera absolutio Papæ præsumptuosa.

Absolutio Papistica.

Pari modo se res habet in articulo de absoluteione: per quam fides ista, & fiducia in Christum confirmari debet. At in Papatu, qui peccata sua confessi, solius Christi merito confidebant, absoluti non sunt, nisi etiam merito Sanctorum, præsertim Diuæ virginis considerent: & de operibus commentitijs, (vt peregrinationibus, rosarijs, & similibus) ita edocli fuerunt, ac si peccatorum actualium partem per illa expiare possent. Quòd licet adhuc in locis Papisticis in vsu sit: Iesuita tamen pro sua effrenata impudentia istud negare, eiusq; causa Confessionem nostram mendaci arguere non verentur.

IESUITÆ.

Germ. 105.

Latin. 91.

Thom. 3. p. q. 62
art. 5.

NB.

Nunc vnus locus S. Thomæ sufficiet. Christus, inquit S. Thomas, liberauit nos à peccatis nostris, PRAECIPVE per suam passionem, non solum efficienter, & meritorie, sed etiam satisfactorie. Similiter etiam per suam passionem initiauit ritum Christianæ religionis, offerens seipsum oblationem & hostiam Deo, vt dicitur ad Ephes. 5. Vnde manifestum est, quòd Sacramenta Ecclesiæ specialiter habent virtutem ex passione Christi, &c. Mentitur ergo qui dicit, ante hac tempora nullam factam esse in Ecclesia fidei & meriti Christi mentionem.

RESPONSIO.

S. Scriptura nusquam docet, quòd Christus PRAECIPVE, sed quòd ipse

ipse SOLVS per suam passionem ab OMNIBVS peccatis nos liberárit, cum seipsum Deo Patri in cruce obtulit. Ideoq; sacrificio Missa, in quo pro quotidianis delictis denuo offeratur, opus non est.

Christus vnico sacrificio crucis omnia peccata expiauit.

Deinde, Sacramentum altaris virtutem & efficacitatem suam ex Christi passione habet. Hac homini fideli per sumptionem propriam applicatur: nec quicquam sacrificium Missa ad id conducit, cum applicatio meriti Christi per eam non fiat. Nullus enim pro alio Sacramentum accipere, multò minùs Christum offerre potest. Nam semel seipsum pro originali & actualibus, & sic pro omnibus peccatis obtulit.

Quomodo per Sacramentum altaris, homini fideli passio Christi applicatur.

Quare & huius pronuntiati veritas consistit: quòd Doctores Pontificij vera saluifica fidei & perfecti meriti Christi nullam mentionem fecerint, sed homines ad opera & merita Sanctorum remiserint, ac si in illis redemptio & salus nostra consisteret.

IESUITA.

Etsi Catholici tantum de fide non clamitent, quantum Lutherani: nemo tamen id animo iniquo accipere debet, quandoquidem illis negocium non sit cum ethnicis & infidelibus, sed cum eiusmodi auditoribus, qui iam ante baptizati & fideles sunt: cum quibus multum de fide disputare opus non est.

Germa 106.

NB.

NB.

RESPONSIO.

Ridiculum, vel potius serìò deplorandum est, quòd hoc loco Iesuita & impudenter & impie cause suae pessimae praeferunt, cur antehac (vt etiam nunc) parum de fide in Papatu docuerint: nimirum, quòd opus non fuerit apud fideles multum de fide declamare. Ex quo liquet, homines istos aliam fidem non agnoscere, quam qualem scortatores, adulteri, raptores, Sodomitae (secundum Concilij Tridentini enunciatum) habent & retinent, etsi in his detestandis facinoribus perseuerent. Hi quidem, secundum Iesuitarum & Concilij Tridentini doctrinam, iustificationis gratiam amittunt, sed fidem amittere non possunt.

Quàm contemptim Iesuita de fide loquantur.

Paulus verò longe aliam fidem praedicat, cum ad Corinthios scribit: Vos ipsos tentate, NVM SITIS INFIDE, vos ipsos probate. An non cognoscitis vosmetipsos, quòd Iesus Christus in vobis est? nisi sicubi reprobis estis. His verbis declarat Apostolus, quid vera fides sit, nempe, per quam Christus in fidelibus habitat:

2. Cor 13.

Vera Christianorum fides, res magna & eximia.

quod in sceleratis & flagitiosis istis non fit, qui fidem nulla modo retinent, sed eam excutiunt, & Satanae domicilium sunt.

Multiplex tentatio
fidei.

Præterea, nihil in homine Christiano est, quod grauius ipsa fide tentetur, quodq; plures maioresq; impetus sustinere cogatur. Hac cum extinguitur, ipsa quoque caritas refrigescit: nec Christus, sed Diabolus in corde incredulo dominium obtinet.

Quomodo fides
conseruetur.

Hanc fidem vt conseruemus, necesse est, vt dies noctesq; verbum Dei meditemur, Sacramentis crebro vtamur, & sedulo precemur: Domine, adauge nobis fidem. Ceterum ex illo Iesuitarum profano sermone, facile diuinare licet, qualis & quanta ipsorum fides sit: cum minime necessarium putent, vt inter fideles de fide saluifica multum differatur: non considerantes, nulla re magis Christiano, quam firma fide opus esse. Sed hac de illo mendacio dixisse sufficiat.

I E S V I T A E .

XXI. Mendacium.

Germ. 206.
Latin. 92.

P Ag. 34. in articulo de votis Monasticis inquit: Augustini tempore, Monasteria erant libera Collegia: postea corruptâ disciplina, vbique addita sunt vota, vt tanquam excogitato careere disciplina restitueretur. Mendacium est hoc sanè dignissimum, cui non solum octo millia Lutheranorum subscriberent: sed etiam tot illustres ciuitates, totq; ILLVSTRISSIMI PRINCIPES suffragium suum adiungerent.

R E S P O N S I O .

Contumeliosa allegatio Electorum, Principum & Ordinum August. Confessionis.

Denuò hic non consionatores tantum, sed etiam Electores, Principes, & Ordines August. Confessionis, quotquot Concordiæ libro subscripserunt, contumeliosè citantur, ac si pudendum & apertum mendacium suo suffragio confirmassent.

Antequam verò hanc iniuriosam contumeliam ab illis depellamus, prius Iesuitarum probationem audiemus.

I E S V I T A E .

Latin. 92.

Quid enim? an non vixit Augustinus tempore Augustini? Is igitur scribens in Psalm. 75. ita loquutus est: Nemo positus in Monasterio frater dicat: Recedo de Monasterio: neque enim soli, qui sunt in Monasterio

Monasterio, peruenturi sunt ad regnum cœlorum: & illi, qui ibi non sunt, ad Deum non pertinent. Respondetur ei: sed illi non vouerunt, tu VOVIS TI. Et in Psalm. 99. de Monachis Apostatis loquens: Dum non perseuerauerit, inquit, implere quod vouit: fit desertor tam sancti propositi, & reus voti nõ redditi.

RESPONSIO.

Hic Confessio August. falsò mendaciÿ accusatur. Quòd enim Augustini tempore, Monasteriorum Collegia eiusmodi seruituti subiecta non fuerint, sicut hodie Papiſtica: (in quibus & anima & corpore perire coguntur, qui semel se ihs addicunt:) ex eodem loco apparet, ex quo Iesuitæ suam falsam probationem desumunt. Ibi enim Augustinus verbis haud obscuris testatur, veteres eodem loco habuisse virgines, quæ in Monasterijs vivebant, & quæ similiter virginitati vitæq; Ecclesiasticæ se consecrantes in adibus priuatis cum parentibus aut inter vulgus habitabant: quas omnes, Deo dicatas, dicebant. De his scribit Augustinus in enarrat. Psalmi 99. Multæ non stant in domibus suis, circumeunt domos alienas, curiosè agentes, loquentes quæ non oportet, superbæ, linguatæ, ebriosæ. Et si sunt virgines, quid prodest integra caro, mente corrupta? Melius est humile coniugiũ, quàm superba virginitas. Si enim nuberet, non haberet nomen vnde extolleretur, & haberet frenum quo regeretur.

146. Mendacium refellitur. Condicio Monasteriorum tempore Augustini.

NB.

Augustinus enim & reliqui Patres, non simpliciter propter abstinentiam à consuetudine coniugali, sed propter rerum cœlestium & diuinatum assiduam meditationem, ac pietatis quotidianam exercitationem, quibus castitatem professi dediti esse debebant, tantopere virginitatem commendarunt. Absque horum respectu, monasticam & cœlibem vitam non tantum non predicarunt, sed etiam vituperarunt. Sicut in eadem enarrat. Psalm. 99. videre licet, vbi Augustinus scribit: Tu deseris res humanas, & segregas te, vt nemo te videat. CUI PRODERIS? Tu ad hoc peruenisses, si nullus tibi profuisset?

Cur Augustinus & alij Patres virginitatem tantopere extulerint.

Idem Augustin. in lib. de bono viduitatis cap. 10. & 11. testatur: Non posse se illorum opinionem probare, qui putent lapsarum à sancto proposito fœminarũ si nupserint, adulteria, non coniugia, esse: per quam opinionem minus consideratam fiat, vt à maritis separentur vxores, quasi adulteræ sint, non vxores.

August. lib. de bono vid. Matrimonium post votum nubentium, legitimum.

Cùm igitur Augustini tempore, & ab ipso quoque Augustino, coniugijs ista pro veris & legitimis, & virgines post votum nubentes, non pro adulteris habita, nec etiam à maritis separata sint, licet lapsum à sancto proposito peiorem esse senserit Augustinus adulterio: manifestè elucet eius dicta veritas, quod in Confessione August. extat: Monasteria Augustini tempore, modo quo diximus libera, nec ita mancipata Collegia fuisse.

Tyrannis Monasteriorum Paphisicorum in virginitatem profectos.

Hæc libertas hodie in Papatu non est: sed quando virgo semel virginalem castitatem Deo vouerit, in illo vita genere persistere cogitur, nec parentes nec cognati à voto continentia liberare illam possunt: sed contra voluntatem perseuerare, adeoq; anima & corpore perire cogitur. Quod est diabolicam tyrannidem in animam & corpus virginitatem temerè vuentium exercere.

Si verò libertate, qualis tempore Augustini fuit (qui talium matrimonium pro adulterio non habuit, nec illud dirimi voluit, sed peccatum leuitatis, quòd temerè vouissent, nec promissum seruarent, culpauit) frui possent, nec ita repagulis, muris, & pœna seuiore prohiberentur: non multè sanè virgines in isto vita genere cum salutis periculo perseuerare essent. dum eos verbum Dei & conscientia ad coniugium hortantur. Huic cùm plerique mortalium nati sint, ab eo autem voti, vt putant, necessitate repellantur: sit vt non vulgari duntaxat immundicie & scortatione se polluant, sed etiam horrenda & nefanda flagitia committant, quæ Paulus in Epistola ad Romanos commemorat. Atque hic est abominandus fructus doctrina demoniorum, cùm virgunculis adhuc per ætatem ignorantibus, an extra connubium castitatem seruare possint, votum perpetua virginitatis à parentibus aut alijs, blandis & fallacibus verbis persuaderetur. De quo Augustinus Psalm. 75. seriò monet, scribens: Quisque QVOD P O T E S T voueat, & reddat, &c. Quid debemus fouere? credere in illum, sperare ab illo vitam æternam, benè viuere secundum communem modum.

Rom. 1.

August. Psalm. 75.
Quid Deo absque
periculo voueri possit
& debeat.

Quòd autem Augustinus alijs, Patres tantopere improbarunt & reprehenderunt, si qui post votum se libidinibus polluentes, scelus istud honesto coniugij nomine obtegere voluerunt, à quo, si illis scortari licuisset, haud grauatim abstinuissent: libertati cõtrahendi matrimonium nihil derogat, sed tantum leuitas vuentium & scortatio illorum damnatur, cui post votum virginitatis in vita monastica, vbi sancti & casti videri volebant, ope-

ram dederunt. Quorum certè leuitas reprehensione dignissima fuit, quòd Deo virginitatem perpetuam vouerunt, cùm adhuc ignorarent, an votum istud seruari possent, quodq; iam Deo dicati, & virginitatem professi, eiusmodi turpitudini se tradidissent. Cùm autem causa huius malis principalis indagatur: eos ipsos in culpa esse deprehenditur, qui vel maxime de illo conuesti sunt, nempe, Episcopos & Patres, qui multis nominibus virginitatem coniugio prætulerunt: cùm ex Paulo ignorare non debuissent, in Christo nec seruam, nec liberum, nec masculum, nec feminam, nec virginem, nec uxorem, sed omnes pariter vnã sponsam Iesu Christi esse. Sicut legimus 2. Corinth. 11. Despondi vos vni viro, vt VIRGINEM castam exhiberem Christo.

Leuitas & temeritas vouentium reprehensione digna.

Gal. 3.

Quemadmodum enim nullum vitæ genus præ alio, hominem conciliat, & acceptum reddit Deo, sed Deum timens, acceptus est illi, cuiuscunque conditionis homo sit: ita quoque nemo per votum virginitatis, sed per fidem tantum Christo Domino desponsatur. Ad hæc, cogitandum illis fuerat, à apostolum Paulum, vbi de virginitate prolixè verba facit, voti ne vno quidem verbo meminisse: sed potius ab illo dehortari, dum non vult vlli laudem verbo meminisse. Ita quoque ipsi, cuiusque arbitrio & proposito, sine voti intercedentis laqueo, libertatem contrahendi si vellent, permittere debuissent: quandoquidem eiusmodi personis, nemo hominum coniugium interdiceret, aut ab eo impedire illas poterat.

Act. 10.

Paulus voti virginitatis non meminit, sed potius ab illo dehortatur.

Quoniam igitur Augustini tempore, castimonialibus libertas nubendi, eo rigore quo hodie, adempta non fuit: & ipse Augustinus earum connubium pro legitimo coniugio agnouit, nec talem à marito separari voluit: viderint Iesuitæ, quæ fide & modestia illustrissimos Electores, Principes, & reliquos Confessionis August. Ordines, iuxta illorum concionatores, tantquam mendaces scurrili & impudenti leuitate proclamant, ac si apertum mendacium sua auctoritate confirmare voluissent: cuius suo tempore etiam Deo iusto iudicium redduri sunt.

Vicissim autem Principibus illorum (qui ab his impostoribus & hyccophantis luduntur & decipiuntur) ad animũ reuocamus, vt diligenter cogitare velint, quæ ratione in extremo iudicio corã tribunali Christi, tot mille clandestinas cedes, nõ tantum corporũ, (vbi factus in vtero perduntur) sed potius animarũ, excusaturi sint, quòd ipsorum permissu infantes adhuc innocentes in monasteria contruduntur: & postea decimũ quartum ac decimum quintum annum agentes tale vitæ genus suscipere persuadentur, aut

etiam

etiam inuiti coguntur, vt post aliquot annos, vbi dono continentia se care-
re sentiunt, opem parentum & cognatorum implorantes, ex carcere isto
libidinum liberari petant, at nihil impetrare possint: sed contra volunta-
tem detineantur, aut etiam in alia monasteria detrusi ibi excrucientur, vt
planè desperent, saepe etiam sibi manus inferant. Quorum malorum om-
nium culpam illi sustinent, qui suo tyrannico imperio, contra verbum
Dei & doctrinam Augustini ac Cypriani iudicio adhuc carentes ad vo-
tum virginittatis adigunt, eosq; à coniugio arcentes, & anima, & cor-
pore perdunt.

IESUITÆ.

Germ. 107.
Latin. 93.
Chrysofomus con-
tra nuptias Mona-
chorum.

Augustino consentit Chrysofomus, qui etate Augustini ita vixit, vt
etiam ante Augustinum mortuus sit, in Epist. 6. quæ est ad Theodorum,
qui deserto Monasterio vxorem ducere voluerat: Honorabiles, inquit,
nuptiæ, sed te iam seruare non conuenit priuilegia nuptia-
rum: quamuis frequenter hoc ipsum nuptias voces, ego ta-
men adulterio i lud peius existimo. At cur, obsecro, nuptiæ Mona-
chorum adulterijs sunt peiores, si nullis votis tenentur?

RESPONSIO.

Chrysofomus hoc loco nec S. Scriptura, nec Augustino consentit. Augu-
stinus enim (vt ostensum) reprehendit eos, qui nuptias post votum contra-
hentium, adulteria dixerunt.

Deinde, nullum Scriptura testimonium profert Chrysofomus, cur tali-
bus priuilegia nuptiarum non conueniant. Sicut nec Iesuitæ vllum mon-
strare possunt.

Consilium Cypria-
ni de nuptijs virgi-
num sacrarum.

Quapropter multo tutius & consultius est, Cyprianum, Augustino &
Chrysofomo seniore sequi, qui etiam post votum virginibus sacris nu-
ptias permittit, si perseuerare nolint, aut NON POSSINT. Connu-
bium enim ipsarum Deo multo gratius futurum, quam inuita & coacta
virginittas in ardore occulta libidinis, quam tales sub nomine & specie vir-
ginittatis exercere solent.

IESUITÆ.

Hieronymus.

S. Hieronymus, & ipse Augustino senior, in Epist. ad Sabinum: Moris
est, inquit, in Aegypti & Syriæ Monasterijs, vt tam virgo,
quam vidua, quæ se Deo vouerint, & seculo renunciantes,
omnes

omnes delicias seculi conculcârint, crinem Monasteriorum, matribus offerant desecandum.

RESPONSIO.

E contrario Apostolus Paulus Timotheo suo præcipit: Vidua deligatur non minus annis sexaginta. Iuniores verò viduas deuita. Cum enim lasciuire cœperint aduersus Christum, nubere volunt, &c. Volo igitur iuniores nubere, liberos gignere, domum administrare.

1. Timoth. 5.

Hic queritur: An Paulum, vel morem Syrorum & Aegyptiorum sequi, magis conueniat? Et quidem Paulus nec omnibus sexagenarijs fidere, easq; sine discrimine ad Ecclesiæ ministeria admittere vult, cum etiam nonnullam vetula, non minus iuuenculus, salaces & lasciuia sint. Iuniores autem viduas ab Ecclesiæ munijis prorsus excludit: quas votis (vt virgines quoque) obligari & obstringi noluit. Nec etiam vult Apostolus, vt sibi ipsa hunc laqueum diaboli induant, vel eo se indui patiantur.

Nec ipse Hieronymus loco allegato dicit: quòd virgo aut vidua Deo dicata, porro nunquam coniugium bonâ conscientia appetere possit: sed morem quorundam nude refert. Ideoq; dictum istud Confessioni August. non aduersatur.

I E S V I T A.

S. Epiphanius contra heresin 61. scribens, inquit: Tradiderunt sancti Apostoli, peccatum esse, post decretam virginitatem ad nuptias conuerti.

Epiphanius.
Latin. 49.

RESPONSIO.

Epiphanius quidem ex sermone aliorum de Apostolis hoc refert: quia verò istud ex scriptis illorum docere non potest, in eodem loco paulò post scribit: Qui virginitatem corrumpit, ex tali cursu reijcitur, & corona ac brauiò priuatur. Sed melius est iudicium, quàm condemnatio. Qui enim vt ne confundantur apud homines, occultè fornicantur, & sub solitudinis aut continentiae specie libidinem exercent, non apud homines habent Confessionem, sed apud Deum, qui nouit occulta, & redarguit omnem carnem in suo aduentu, pro vt quisque peccauit. Melius est itaque vnum habere peccatù, quàm plura. Melius est lapsum

T

à cursu,

Epiphanius cenſet, melius eſſe poſt vo- rum vxorem ducere, quam iaculis li- bidinis quotidie ſauciari.

NB.

à curſu, palàm ſibi vxorem ſumere ſecundum legem, & à vir- ginitate multo tempore pœnitentiam agere, & ſic ruruſus ad Eccleſiam induci, velut qui mala operatus eſt, veluti lapſum & fractum, & obligatione opus habentem: & non quotidie occultis iaculis ſauciari ab improbitate, quæ à Diabolo ipſi inferitur. Sic nouit Eccleſia prædicare: hæc ſunt ſanationis medicamenta. Hæc ibi Epiphanius.

Ex quibus lector Chriſtianus intelligit, hunc Eccleſia Doctorem, non ſolum ſententiam ſuam, verum etiam Eccleſiæ Catholice conſenſum profite- ri, quodd melius ſit ijs, qui virginitatem vouerunt palàm contrahere ma- rrimonium, quam occultis Satane iaculis quotidie ſauciari. Et coniugium eſſe ſanationis medicamentum, ſi virgo in libidinem prolapſa caſtitatem non ſeruauerit. Melius enim eſſe iudicium, hoc eſt, multam pœnitentia, quam æternam damnationem. Ex quo patet, Eccleſiam veram non eſſe, quæ hoc medicamentum ſanationis iam lapſis, aut ijs, qui carnalium concupiſcen- tiarum iaculis quotidie vulnerantur, vt nec poſſint, nec velint abſtinere, non tantum negant, ſed etiam comminatione æterna damnationis, vi & carceribus ab illo prohibent. Quos Epiphanius inter Tatianos, Encratitas & Catharos tanquam ipſorum genuimen reſert.

I E S V I T A.

Baſilius.
Germ. 107.
102.
Latin. 94.

S. Baſilius, qui nominatis aliquantùm Patribus vetuſtior fuit, in Proœ- mio Monafteriarum conſtitutionum inquit: Itaque, qui à mundi vin- culis liber eſſe cupit, nuptias veluti pedicæ quaſdam fugit: His autem relictis, vitam ſuam Deo conſecrat, & caſtitem proſtitetur, vt neque facultas ipſi ſit conuerſionis ad nu- ptias. Et infra, cap. 22. conſtit. meminit voti obedientia: & cap. vlt. voti paupertatis. Ibidem in lib. de virginitate parum à medio: Cùm, inquit, Domino virginitatem profeſſæ ſint, carnali poſtmodum vo- luptate malè blanda delinitæ ac deuictæ, ſtupri ſcelus honeſto coniugij nomine obtegere cupiunt.

Hæc dicta putentur Catharina coniugi Lutheri: ipſi autem Luthero conuenit, quod paulò antè habet: Horrendo, inquit Baſilius, ſacrile- gio Chriſti ſponſæ adulter efficitur. Denique idem Baſilius in Epiſt. vltima, quæ eſt ad virginem lapſam. Et quia, inquit, impius in pro- fundum collapſus, mala de cetero contemnit, etiam ipſa ab- abnegas

negas ad verum sponsum pacta, neque esse virgo, neque unquam promississe clamans. Reuoca in memoriam honestam professionem, quam professa es coram Deo, & angelis, & hominibus, &c.

R E S P O N S I O .

Quaestio non est, an tempore Augustini & aliorum Patrum vota in Ecclesia fuerint. Philippus enim & ceteri Theologi, ipsius Collega, Antiquitatis & Scriptorum Ecclesiasticorum non ita imperiti fuerunt, vt istud ignorarent. Verùm Confessio August. de votis in Papatu vsitatis loquitur, quibus puella & adolescentes ante iustam aetatem implicati & constricti, in vinculis istis, & contra verbum Dei, & conscientiam manere coacti fuerunt. Et hoc modo corruptam disciplinam tanquam carcere quodam, sed valde iniquo, restituere voluerunt. Contra hoc, tempus Augustini à nostris allegatum fuit, quod istam coactam castitatis disciplinam ignorarit, sicut prius Augustini & Cypriani verbis docuimus.

Quod verò ad dicta Basilij attinet, nec ea aduersus libertatem, quae tempore Augustini fuit, quicquam probant. Basilio enim de ijs sermo est, qui continentiam professi, extra coniugium voluptati carnali se dederunt: qua impulsu, matrimonium contraxerunt, vt sine impedimento libidinem suam explere possent. Hunc conuentum meretricium damnat Basilius, nec immeritò. Nam nec Scriptura diuina illum approbat. In Christo enim, sicut Basilius ibidem docet, conueniendum est, hoc est, in timore Domini & pia praemeditatione, quae ratione Deo, liberorum educatione, alijsq; modis secundum praescriptum ipsius, seruire velint.

Quocirca sacrilegium non tantum in Deo dicata, sed in quauis etiam virgine, quae Christo nomen in Baptismo dedit, tanquam in sponsa Christi, si supro violetur, committitur. Hoc enim scelus qui perpetratur, ex membro spiritalis corporis Christi, membrum scorti facit: quandoquidem omnes baptizatae virgines, vt Christo per fidem desponsatae, illius sponse sint.

Si verò tales, tam mares, quam feminae virginitatem professi, apud se deprehendant, quòd extra coniugium sancti & puri spiritus permanere non possint, sed (vt Epiphanius ait) iacula Diaboli quotidie sentiant, & ad vitandam scortationem in timore Domini matrimonium contrahant: per hoc sponsa Christi tam non corrumpitur, multò minus adulterium committitur, vt tales etiam (postquam peccatum Deo confessi, & culpam de-

Quomodo pij coniuges conuenire debeant.

precati sunt, quòd imprudentes sibi impossibile factu voverint, nec etiam castitatem spiritu coluerint) hanc ipsam ob causam matrimonium ineant, quòd pura & casta sponsa Christi maneant, qui aliàs in igne voluptatis carnalis, quò continuo vruntur, sponsa diaboli efficerentur, & aeternum perirent. Ex quo patet, Iesuitas hac quoque in parte, Electores, Principes, & reliquos Confessionis August. Ordines, eorumq; Concionatores, præter meritum mendaciÿ accusare.

IESUITÆ.

XXII. Mendacium.

Germ. 108.

Latin. 95.

1.

2.

3.

4.

Ibidem sic aiunt: Docebant, vota paria esse Baptismo: docebant se hoc vitæ genere mereri remissionem peccatorum, & iustificationem coram Deo. Et infra: Ita persuadebant, vitam Monasticam esse meliorem Baptismo. Et addit Philippus in Apologia pag. 250. Docebant, applicata alijs, alios saluare. At quis Catholicorum, vnquam, ita docuit?

RESPONSIO.

147. Mendacium Iesuitarum.

His verbis imperito lectori imponi possent, ac si Iesuitis doctrina, quam Papiſtis reprehenditur, summopere displiceret, eiusq; causa Confessionem August. mendaciÿ accusarent, quòd ea Pontificiæ Ecclesiæ immeritò falsòq; tribuat, quæ nunquam agnouerit aut docuerit. At si sequentia perpendamus, deprehenditur, ipsos Iesuitas errores hosce omnes tanquam veras assertiones propugnare & defendere: vt mox patebit.

IESUITÆ.

Latin. 95.

NB.

Dicimus quidem opera Religionis, id est, castè viuere, nihil propriÿ possidere, obedire maioribus: opera esse bona, & **MERITORIA VITAE AETERNAE**, si à iustis fiant, & **CONDVCRE AD SATISFACTIONEM PRO PECCATIS**, sicut cetera omnia opera bona.

RESPONSIO.

An non hoc est ex eodem ore calidum & frigidum efflare? idemq; simul negare & affirmare? Prius enim conquesti sunt, iniuriam sibi fieri, quòd doceant, Remissionem peccatorum, & vitam aeternam operibus mereri: Nunc idem illi ipsi consentitur & docent, nec tamen culpari volunt.

IESUI-

IESVITÆ.

Sed additum est: si à iustis fiant.

RESPONSIO.

Quàm primùm homo per fidem in Christum iustificatus est: remissionem peccatorum iam habet, estq; vitæ æternæ hæres. Petrus enim inquit: Act. 10. Huic omnes Prophetæ testimonium ferunt, quod REMISSIONEM PECCATORVM accepturus sit per nomen eius, quisquis crediderit in eum. Et Christus ait: Sic Deus dilexit Mundum, vt Filium suum vnigenitum daret, vt omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat VITAM AETERNAM, Ioan. 3. Et Paulus Rom. 10. de Christo testatur: Finis legis Christus, in iusticiam omni credenti. Proinde nullo modo necesse est, vt iusti & fideles remissionem peccatorum, ac vitam æternam modo suis operibus mereantur.

Sed audiamus, quid Iesuitis sit HOMO IUSTVS: qui ipsorum opinatione, remissionem peccatorum, & vitam adhuc promereri debet.

IESVITÆ.

Quando ex peccatore sine impio iustus efficitur. Quod fit per Dei dilectionem, cum Spiritus sanctus in corda nostra effusus, hominem ita præparat & perficit, vt Deus nihil reprehensione dignum in ipso inueniat. Iesuitis quid homo IUSTVS.

RESPONSIO.

Talis homo, à lapsu Adæ, ad hunc vsque diem, in Mundo non fuit, ne quidem inter Prophetas & Apostolos. Quam ob causam Pontificij, cum suo Concilio Tridentino docent, nullum hominem, quamdiu hanc vitam mortalem degat, certò statuere posse, quòd Deum propitium habeat.

IESVITÆ.

At opera religionis mereri iustificationem illam, quã ex impijs efficitur Germ. 109. Latin. 95. 96. iusti, nullus Catholicorum docet.

RESPONSIO.

Ludunt & sophisticantur Iesuitæ, vocabulo iustificationis. At non ignorant: Diuo Apostolo Paulo, & nobis, remissionem peccatorum, & iustificationem idem esse: quando nimirum Deus propter vnicum Christi meritum,

ritum, hominem in gratiam recipit, peccata ei condonat, pro iusto reputat, etsi peccatum adhuc in carne eius hæreat. Hanc gratiam remissionis peccatorum, & iustificationis coram Deo, nullum opus religionis mereri potest, sed Christus solo obedientia sua opere eam nobis promeritus est: quod meritum omnibus fidelibus per Verbum & Sacramenta applicatur, & ad iusticiam imputatur.

Doctrina Papistia-
ium de iustificatio-
ne hominis coram
Deo.

Ab hoc Pontificij diuersissimum de iustificatione hominis tradunt: nimirum, quod Christus passione sua nobis meruerit Spiritus sancti gratiam, qui nos iustificet, hoc est, ex impijs ita iustos efficiat, vt non per imputationem aliene iusticiae Christi, sed per propriam nobisq; inherentem iusticiam & perfectionem, sine omni peccato & labe coram Deo adeo iusti, sancti, & perfecti simus, vt nihil culpandum in nobis inueniat.

Quemadmodum verò post lapsum Adæ, talis homo iustificatus in terro non fuit: ita quoque Confessio Augustana (cum Apostolo Paulo) de eiusmodi iustificatione, qualem fingunt Pontificij, non loquitur: sed de ea, quæ aliud non est, quàm gratuita remissio peccatorum, propter vnus Christi meritum.

Nihil proprii possi-
dere, nec peccatum,
nec opus bonum,
per se.

Ad hæc, dissimilia religionis opera in constitutione monastica coniunguntur. Nam castè viuere, (quod pariter ad virgines, coniuges, & viduas pertinet) & Maioribus obedire: in Dialogo omnibus cuiuscunque conditionis hominibus præcipitur. At, nihil proprii possidere: à Deo nec mandatum, nec prohibitum est: ideoq; nec peccatum, nec opus bonum, per se, sed in arbitrio hominis est, vel proprium possidere, vel bona sua in commune (absque tamen superstitione) conferre.

Matth. 15.

Porro, vt obseruatione humanarum traditionum nihil prorsus mereamur, sed frustra Deum colimus: ita quoque castitatis & obedientia erga Maiores, operibus, nec quicquam apud Deum meremur, cum nemo suis cogitationibus, perfectioni legis, in castitate & obedientia præstanda, satisfacere possit: sed omnes confiteri oporteat, se seruos inutiles, ac Dei delictores esse.

Luc. 17:

Quapropter opera religionis (quæ maiori ex parte in obseruatione traditionum humanarum consistunt, videlicet, in voto obedientia, quo homo religiosus spirituali Patri aut matri Monasterij, in edendo, bibendo, ieiunando, dormiendo, vigilando, laborando, quiescendo, orando, docendo, discendo, & similibus, obedientiam præstare tenetur) remissionem peccatorum, iusticiam & vitam æternam, nec omni, nec dimidia, nec minima
ex parte

ex parte merentur, sed bona hæc omnia vnus & SOLVS Christus sua obedientiâ agendo & patiendo præstita nobis meruit & impetrauit.

Cæterum, Pontificios docuisse: Homines operibus religionis, remissionem peccatorum, & vitam æternam mereri posse: Scholasticorum & Pæpificorum Doctorum libri luculenter, & abundè testantur. Nobis ex pluribus hæc pauca protulisse sufficiet.

Antoninus, inter Catholicos Doctores haud minimus, part. 3. Tit. 16. Antoninus. cap. 10. scribit: Vnde & Thomas dicit in summa, quòd per ingressum religionis (idest, professionem) **PROBABILITER** dicitur haberi **OMNIVM PECCATORVM REMISSIO**, scilicet, **QVOD AD CVLPAM & POENAM**: Si tantùm cum deuotione & proposito fiat. Et paulò post: Secundò, hoc facit (professio Religionis) per exercitia corporalia, vt sunt vigilia, ieiunia, abstinentia, disciplina, dormire, vestitus, frigus, æstus, itinera, & alia incommoda corporalia. Omnia enim de genere bonorum, quæ sunt pœnalia factu, in gratia **SUNT SATISFACTORIA**, & sic **PVRGATORIA PECCATORVM**. Et labor religionis **OMNEM ALIAM SATISFACTIONEM** transcendit. Vnde cuidam, Astulpho dicto, propter vxoricidium grauisima pœnitentia imponitur, & per multos annos: sed magis sibi consulitur ad ingrediendum religionem loco tam asperæ pœnitentiæ, & sibi vtilius fore. Dictum enim illi fuit, relinque hoc malignum seculum: ingredi monasterium, & humiliare sub manu Abbatis, &c.

Et iterum Antoninus Tit. 16. cap. 4. § 3. Si enim aliquibus elemosynis factis, homo potest statim satisfacere de suis peccatis, Daniel. 4. Peccata tua elemosynis redime, & iniquitates tuas misericordijs pauperum: Multò magis in satisfactione pro peccatis suis sufficit, quòd aliquis **TOTALITER** se diuinis obsequijs mancipet, propter religionis ingressum, **QVOD EXCEDIT OMNE GENVS SATISFACTIONIS**, etiam publicæ pœnitentiæ. Vnde in vitis Patrù legitur, quòd **EANDEM GRATIAM** consequuntur Religionem ingredienti, **QVAM ET BAPTIZATI**. Et in sine cap. Ad hoc etiam facit, quòd dicitur in Authenticijs, de Monachis scilicet, **QVOD MONACHATVS OMNEM MACVLAM ABSTERGIT**. Et de his plura in Bernhardino

NB.

hardino de Buisis, secunda parte Rosarij. Ergo sine dubio diceretur, quòd cõsequitur remissionem OMNIVM peccatorum. Ideo in vitis Patrum dicitur, quòd Professio habet vim Baptismi.

Idem eodem in loco: Cùm ergo Professione acquirat religiosus INDVLGENTIAM PLENARIAM, vt supra patuit: concluditur, quòd etiam quotiescunque se contentum reperit, quod eam (Professionem) fecit, & rursus ipsam faceret, si non fecisset: eandem indulgentiam plenariam absque dubio consequitur, quam in professione habuit. Vnde non est necesse religiosus ire ad Iubilæum, vel ad visitandas aliquas Ecclesias proficisci, PRO INDVLGENTIA CONSEQVENDAM HABEANT INDVLGENTIAM PLENAM OMNI TEMPORE, QVANDO VOLVNT, ET VBI CVNQVE VOLVNT. Huc vsque verba Scriptorum Papiſticorum.

In eodem Sermone recenset Bernhardinus quosdam Reges, Principes, Duces, Comites, Barones, & Reginas: qui falsa opinione meriti operum, quæ in Ordine Franciscanorum fiant, in consortium illorum vltro concesserint. Vnde prostigmatam planeq; deperditam impudentiam Iesuitarum prospicere licet, negare audentium, doctrinam istam in Papatu vnquam positam fuisse, quòd homines per vitam Monasticam remissionem peccatorum mereantur. Et insolenter admodum querunt: quis Catholicorum Doctorum hoc vnquam docuerit?

Opera superarrogantiz.

Præterea, non solum libri Papiſtici, sed totus propè orbis Christianus testari potest, in Papatu hoc vulgariſſimum fuisse, Monachos & Moniales non tantum præcepta Dei seruare, sed plura quàm debeant, opera nimium superarrogantia, præstare. Nam præter mandata Dei, ipsos quoque Consilia de virginitate, desertione bonorum, & obedientia sequi operaq; complere: quorum operum merita alijs communicare, ipsiq; gratiam, remissionem peccatorum, & vitam impetrare possint. Sicut id Fraternitates & Bulle docent, quas illis tradiderunt, qui bona Monasteriorum fundationibus, aut alijs beneficijs auxerunt. Harum plures exhibere possemus: sed probationis causa vnum tantum exemplum istiusmodi literarum huc transcribemus, vt omnes videant, nos Religiosis (quos vocant) nihil assignere, quod non apud ipsos factitatum, & adhuc in Papatu fiat. Exemplum, quod bona fide transcripsimus, tale est:

Frater Ioannes, Abbas Cistercij, totusq; Conuentus Abbatum

batum Capituli generalis Cisterciensis Ordinis, discreto & honesto viro Ioanni Schatz, consorti eius legitimæ & liberis eorum, salutem in Domino, & suffragiorum spiritualium felices effectus salubriter experiri. Quanquam diuinæ caritatis lege, ad intercedendum pro omnibus generaliter obligemur: pro illis tamen multò singulariùs astringimur, qui nobis ac Ordini nostro, nec non locis & personis regularibus eiusdem Ordinis, pia humanitate affici dignoscuntur. Quapropter exigente piæ deuotionis affectu, quem ad nos, & dictum Ordinem nostrum, intelleximus vos habere, Nobis per venerabilem, & in Christo nobis carissimum Coabbatem nostrum Monasterij de Bebenhausen oblato, deuoto concernentes affectu, vobis cōcedimus plenariam participationem omnium bonorum spiritualium, videlicet horarum Canoniarum, Missarum, orationum, ieiuniorum, vigiliarum, pœnitentiarum, disciplinarum, abstinentiarum, eleemosynarum, hospitalitatum, laborum, cæterorumque diuini cultus obsequiorum, quæ fiunt, & Domino concedente de cætero fient, in toto ordine nostro, in vita vestra pariter & in morte. Ita quòd cum obitus vestri, vtinam in Domino felices, nostrò fuerint generali Capitulo nunciati, ibidem sicut vnus nostrum absoluemini, omniumque Missarum, Orationum, quas pro nobis fratribusque familiaribus ac benefactoribus nostris, annis singulis iniungimus faciendas, efficiemini participes & consortes. Datum Cistercij, sub appensione sigilli definitorum, die 14. Septembris, anno 1488.

Nicolaus Abbas Pomerij
manu propria.

Simili modo Pontifices, Cardinales, & Episcopi, peculiare indulgentias & gratias Monasterijs, Canoniorum Collegijs, & altaribus, precorū vendiderunt, vt quicumque ad edificia, vel ornatum illorum, aurum, argentum, gemmas, telas sericas aut purpureas contulisset, acciperet indulgentias, & remissionem tam mortalium, quàm quotidianorum delictorum, & ab imposta satisfactione liber & immunis esset. Id quod plurimu li-

mis literis, in Monasterijs & templis nostris huc vsque afferuatis, planum facere possemus.

Sed quid opus est, rem manifestam, & nemini non notam, multis probare? præsertim, cum idem hic ipsi Iesuita non obscure fateantur, cum scribunt:

IESUITA.

Latin. 96.
NB.

Addimus verò, posse Monachos facere alios homines operum suorum bonorum participes, vt possunt omnes alij fideles, cum sit communicatio inter membra eiusdem corporis.

RESPONSIO.

Hic iterum Iesuitas doctrina sua pudet, vt quam rationibus veris se tueri non posse agnoscunt. Idcirco fucum & pigmentum adhibere student, ne factitas illius appareat. Verum nihil hoc suo colore fictitio efficiunt. Nam communicatio inter membra corporis Christi spiritalis, ed tantum se extendit, quod vnum alteri seruiat. At operibus Religiosorum non istud tantum seruitium tribuitur, quo coeus, cellarius, stabularius tam præsulì seruire & gratificari potest, quam Præsul ipsi: sed etiam MERITVM, quod alijs auxilietur & proficit. Quod falsum & commentitium est, nec eo vsque similitudo membrorum deduci potest.

IESUITA.

At quid potest Monachus suis operibus alios saluos facere, merendo eis gratiam & gloriam: mera calumnia est, nemo nostrum dicit.

RESPONSIO.

Hoc si superioribus seculis Monachi & sacrificuli docuissent: non tantum plurima monasteria (sumptuosa & magnifica) exstructa non fuissent, sed etiam amplissimi redditibus, quibus nunc fruuntur, carerent. Totus enim mundus persuasus fuit, Religiosos & Monasticam vitam proficentes mereri omnibus ijs sanctitatem & gratiam, qui se benefaciendo, & redditus legando bonorum operum horumq; meritorum participes faciunt. Sicut idæ fundationes cænobiorum, & literæ indulgentiarum pecunijs empta (quibus Monasteria opes suas in immensum auxerunt) confirmant.

Quemadmodum verò doctrina hæc falsa est: ita negari non potest, quin ea in Papatu tradita, & quæstus faciendi causa diligentex secularibus in-
fuerit. Denique, nec istud inficiari possunt, quod Monachatum
Baptifino

Baptismo compararint, & adæquarint: Sicut paulò antè Scriptis Papistarum comprobauimus, idq; hoc loco Iesuita vltro fatentur, ac simul testimonijs Patrum stabilire nituntur. Vsq; adeo spiritus vertiginis ipsos demeruit, vt non attendant aut intelligant, quid dicant, vel scribant, sed iam propositum negent, mox iterum affirmant, & pingere studeant. Verba ipsorum sic habent.

I E S V I T A E.

Denique, non negamus, inter Baptismum & Monachatum esse quandam similitudinem: quod sicut in Baptismo remittitur omnis pœna peccatis debita, ITA QVOQVE IN SVSCEPTIONE VITAE MONASTICAE FIERI CREDIBILE EST. At non continuo anteponimus, vel equamus Monachatum Baptismo. Baptismus enim, & culpam & pœnam remittit, & hominem de impio facit pium, & de filio Diaboli, Filium Dei: PROFESSIO verò MONASTICA SOLAM POENAM remittit, qua post remissam culpam aliquando remanet. Neque hæc est solius S. Thomæ doctrina, sed etiam veterum S. S. Patrum. Scribit S. Athanasius in vita B. Antonij, Angelicam vocem aliquando auditam, quæ testaretur, D. Antonio OMNIA PECCATA DIMISSA, CVM PER VITAM MONASTICAM SECVLO RENVNCIAVIT. Sanctus quoque Hieronymus in Epist. 25. de obitu Blesilla: Cùm, inquit, propitio Christo, ante quatuor fermè menses, secundo quodam modo se propositi (voti Monastici) Baptismo lauerit, & ita deinceps vixerit, vt calcato mundo semper Monasterium cogitauerit, & c. S. Bernhardus lib. de precepto & dispensatione, non procul à fine: Audire, inquit, & hoc vultis à me, vnde præter cætera pœnitentiæ instituta, MONASTICALIS DISCIPLINA meruerit hanc prærogatiuam, vt secundum Baptisma nuncupetur? Arbitror, ob perfectam mundi renunciationem, ac singularem excellentiam vitæ spiritualis, qua præeminens vniuersis vitæ humanæ generibus huiusmodi conuersatio, Professores & amatores suos ANGELIS SIMILES, dissimiles hominibus facit, imò diuinam in homine reformat imaginem, configurans nos Christo IN STAR BAPTISMI: & quasi denique SECVNDO BAPTIZAMVR, dum per id, quod mortificamus membra nostra,

Latin. 96.
Papistæ doctrinæ
suz diffidunt.
NB.

Antoninus culpam
pœnæ coniungit.
NB.

An hoc non est, remissionem peccatorum vitæ monasticæ tribuere?

Blesilla proposito vitæ monasticæ à peccatis lota, scilicet.

Secundus Baptismus, vitæ monasticæ.

NB.

stra, quæ sunt super terram, CHRISTVM INDVIMVS, cõplantati denuo similitudini mortis eius. Hæc S. Bernhardus.

RESPONSIO.

Hinc patet, Confessionem August. eiusq; Apologiam hac quoque in parte Papistis nihil falso attribuisse. Quod enim Paulus ad Rom. 6. & Gal. 3. Baptismo adscribit: hoc, illo dicto Bernhardi, vitæ Monastica tribuitur, nempe, Christum induere, ac similitudini mortis eius implantari. Quod tamen minimè verum est. Baptismus enim, quem semel accipimus, ad hoc à Deo institutus est, vt per eum, Christum induamur. Monachus autem à Deo ordinatus, vel mandatus non est, sed ab hominibus ex bona intentione introductus: per quem Religiosi nullo modo secundo baptizantur, nec Christum induunt: sed potius de virtute Baptismi per eum derogatur, & quod soli Christo eiusq; obedientia conuenit, hoc hominum commentis adscribitur, atque sic Monachus Baptismo præfertur.

Per Baptismum, non per vitæ Monasticam Christus induitur.

Professio Monastica, & culpam & pœnam peccatorum auget.

Deinde, Professio Monastica, nec culpam, nec pœnam peccatorum tollit: sed (vt hoc tempore Pontificij de ea sentiunt, & docent) peccatum, præfertim Principale, quod est incredulitas de remissione peccatorum, auget. Hæc enim secundum Iesuitarum doctrinam, non in solo & vnico obedientie Christi merito, verum etiam in merito operum religionis, præcipue eorum, quæ Religiosi præter Dei mandata ex libera voluntate faciunt, collocatur.

Esai. 53.

Quare inane per fugium est Iesuitarum, quod hoc loco dicunt, Monachatum solum pœnam, non culpam remittere. Esaias enim inquit: Multa pacis nostræ super eum (Christum) Liuore EIVS sanati sumus.

Responsio ad dicta Patrum, de vitæ monastica præstantia.

Galat. 1.

Figmento illi fabuloso de voce angelica, quæ audita, & testata sit, Antonio omnia peccata dimissa, cum per vitam monasticam seculo renunciauit: Item, dicto Hieronymi de Blesilla, quod secundo quodam modo propositi Baptismo se lauerit: Similiter S. Bernhardi verbis, quod per monasterialem disciplinam & vitam, Christus induatur, & homines similitudini mortis eius complantentur: opponimus vocem Pauli, dicentis: Si nos (Apostoli) aut Angelus è cælo prædicauerit vobis Euangelium, præter id, quod prædicauimus vobis, anathema sit. At Paulus non docuit, nos secundo, sed semel duntaxat baptizatos esse: & per Baptismum semel collatum, Christum induisse, eius morti insitos, & ab omnibus

omnibus peccatis sanguine Christi mundatos esse. Proinde, sine contumelia in Baptismum & meritum Christi, lauare, mundare à peccatis, incorporare, implantare Christo, merito operum Religionis attribui nequeunt: nec vita Monastica, vel specie aliqua veritatis secundus Baptismus dici potest.

Liquet etiam, Monachatum, meritumq; eius, Baptismo nõ solum equi- paratum, verum etiam prelatum esse, dum sinxerunt: vitam Monasticam professores & amatores suos Angelis similes, hominibus dissimiles facere: quodq; per eam non solum professoribus illius peccata propria remittantur, sed eius quoque merita alijs communicari queant. Qua de causa viri Principes cucullos Monachorum consecratos sibi indui, & in illis sepeliri voluerunt, vt hoc modo secundi quoque Baptismi participes fierent: cum tamen Baptismum primum nemo pro alio percipere possit.

Similiter imperitum & miserum vulgus persuasum fuit, quod toti familia consularatur, si ex ea vnus aliquis, siue mas, siue femina monachatum profiteatur. Et hec contra istud mendacium dixisse sufficiat.

Quomodo vita Monastica Baptismo anteposita.

IESVITÆ.

XXIII. Mendacium.

In eodem artic. 27. & in Apologia inquiunt: Monasteria olim fuisse Scholas sacrarum literarum, & aliarum disciplinarum. At non ita describunt nobis Monasteriorum exercitationes Hieronymus in Epistola ad Eustochium, de seruanda virginitate, & in altera ad Rusticum de institutione Monachi: Augustinus in libro de moribus Ecclesie Catholice: Ioannes Casianus in libro de institutis cenobiorum: Benedictus in regula: & ante hos omnes Basilius in Monasticis constitutionibus. Hi siquidem meminerunt obedientie, continentie, paupertatis, ieiuniorum, vigiliarum, silentij, psalmodie, solitudinis, ciliciorum, & similitum rerum: At humanarum disciplinarum, Physicæ, Dialecticæ, Oratoricæ, ac Poeticæ artis, ne verbo quidem meminerunt.

Germ. 111.
Latin. 98.

RESPONSIO.

Maiori ignominia, & dedecore Iesuita cenobia notare nõ possent, quam quod ea S. literarum Scholas fuisse pernegant. Qua enim contemplatio & meditatio Monachorum fuit, si in Scripturis diuinis instituti & exercitati non fuerunt? An non D. Bernhardus suos Monachos in sacris diligen-

Vtrum Monasteria olim Scholæ fuerint.

ter exercuit? an non fideliter & sedulo (quod Scripta ipsius testantur) docuit? Num S. Benedictum mutum fuisse, & tantum externa Monachorum exercitia obseruasse, dicemus aut putabimus? Et si Monasteria S. literarum Schola non fuerunt: quomodo ex illis idonei ad Episcopatum assumi, & deligi potuerunt? Et cur Iesuita ubique monasteria occupare, & instar gryllorum agrestium domesticos è suis domunculis eicientium, Monachos expellere, & quidem sub prætextu accuratioris institutionis, moliuntur. si Monasteria Schola disciplinarum esse non debent? qua de causa etiam Monachos eiusdem superstitionis consortes insensissimos hostes habent. Estque ridicula probatio & collectio Iesuitarum: Veteres non meminerunt Dialecticæ, Physicæ, Oratoricæ, ac Poeticæ artis: Ergo Monasteria non fuerunt humanarum disciplinarum Schola. Et licet aliqua harum artium in illis tradita non fuissent: num propterea nec S. Scripturæ Schola fuerunt?

Ceterum, cuiusmodi Scholam Augustinus in suo Monasterio instituerit: & quomodo exemplum ipsius secuti discipuli, consimiles Scholas in alijs Monasterijs aperuerint: ex Posidonio cognoscemus. Huius verba in vita Augustini cap. 11. hæc sunt: Proficiente verò doctrina diuina, sub sancto & cum sancto Augustino in Monasterio Deo seruientes, Ecclesiæ Hipponensi Clerici ordinari cœperunt. Ac deinde innotescente ac clarescente de die in diem Ecclesiæ Catholicæ prædicationis veritate, sanctorumque seruorum Dei proposito continentia & paupertate profunda, ex Monasterio quod per illum venerabilem virum, & esse, & crescere cœperat, magno desiderio poscere, atque accipere Episcopos & Clericos pax Ecclesiæ atque vnitas, & cœpit primò, & postea consecuta est. Nam fermè decem, quos ipse noui sanctos ac venerabiles viros, continentis & doctissimos Beatus Augustinus diuersis Ecclesijs, nonnullis quoque eminentioribus rogatus dedit. Similiterque & ipsi ex illorum sanctorum proposito venientes, Domini Ecclesijs propagatis, & Monasteria instituerunt, & studio crescente ædificationis verbi Dei, cæteris Ecclesijs promotos fratres ad suscipiendum Sacerdotium præstiterunt. Hæc ibi Posidonius. Ex quibus constat, Monasteria Augustini tempore verè Scholas fuisse, in quibus alumni præcipuè ad cognitionem S. literarum instituerentur, atque inde ad Episcopatus & Sacerdotia poscerentur. Hoc ipsum cõfirmat & testatur Basilius in Asceticis cap. 13.

Monasterium Augustini, cuiusmodi Schola fuerit.

Basiliij tempore, monasteria Scholæ fuerunt.

sequen-

sequentibus verbis : Oportet autem & LITERARVM CVRAM PROPRIAM ac peculiarem huic instituto deputare, vt & factæ Scripturæ nominibus vtantur, & LÖCO FABVLARVM SELECTÆ illis & eximiæ HISTORIÆ NARRENTVR, & sententijs Prouerbialibus ex Solomone instituantur. Prode- rit illis & præmia polliceri, si & nomina & gesta Scripturæ in memoria contineant.

Et paulò post: Quòd verò obliti eramus, ne nunc quidem in- tempestiuum fuerit adijcere, videlicet: quòd non abnuimus eos pueros, qui ad PRÆCIPVAS ARTEs, quib. ab in- eunte ætate studendum est, accommodi sunt, ARTIvM IL- LARVM præceptoribus per diem conuiuere, ita tamen vt ne- cessariò apud coætaneos suos & noctu sint, & cibum capiant. Huc vsque Basilius.

Num verò testimonia hæc non sufficient ad probandum, Monasteria fuisse Scholas S. literarum, aliarumq; disciplinarum? Quomòdò ergo non pudebit Iesuitas, Augustanam Confessionem in re tam aperta mendacijs ar- guisse? Porro, Iesuita meminisse debebant, adhuc hodie in cœnobijs præce- ptores ali, qui nouitiorum Magistri dicuntur. Et si forte contingat, inter Monachos idoneum non esse, qui ceteros docere possit: secularis, qui ordi- nem non profiretur, illis præfici solet.

Ad exemplum istud Basilijs & Augustini, in Ducatu Vvirmbergico Monasteria piè reformata, & Schola in illis instituta sunt: vbi in quolibet Cœnobio, præter Abbatem, vnus atque alter, pro numero discipulorum, doctus Præceptor conducitur, qui iuuentutem non solum in artibus libera- libus, & linguis ad verbi Ministerium necessarijs, sed etiam in literis diui- nis erudiunt, ac simul quotidie Psalmodyjs, Orationibus & Lektionibus sa- cris in templo exercent, quò postea cum fructu ad Academiam promoueri, ibiq; amplius proficere possint. In quorum locum semper alij substituun- tur, vt tandem Ecclesijs & Scholis, quisque pro dono sibi concesso vt iliter seruire queant. Atque hic verus, pius, legitimus, & laudabilis Monaste- riorum vsus est.

Sed quid longius exempla petere opus? An non ipsi Iesuita in suis Colle- gijs, præter ordinis sui consortes, aliorum quoque tam summa, quam infi- me conditionis hominum liberos, in artibus politioribus instituunt, & in Philosophicis diligenter exercent? Quomodo ergo Monasterijs Scholarum

NB,

Pro fabulis & f&is legendis Sancto- rum, historias sacras legant.

Reformatio Mona- stiorum in Ducatu Vvirmbergico.

nomen

nomen concedere nolunt? Et ob id Confessionem Augustanam impudenti mendacio mendacj accusant?

I E S V I T A .

XXIII. Mendacium.

Germ. 112.
Latin. 99.

- I**N 28. artic. August. Confessionis de potestate Ecclesiastica inquirunt: Facile possent Episcopi legitimam obedientiam retinere, si non vrgerent seruare traditiones, quæ bona conscientia seruari non possunt. Nunc prohibent alteram speciem Sacramenti cœnæ: imperant cœlibatum Sacerdotibus: nullos recipiunt, nisi iurent, se puram Euægelij doctrinam nolle docere.
- 1.
 - 2.
 - 3.

R E S P O N S I O .

Laici calice defraudati.

Sacerdotibus coniugium interdictum.

Synceia & pura Euægelij prædicatio, in Paparû prohibita.

Germ. 112.

1. Quod enim contra mandatum & ordinationem Christi, alteram speciem Sacramenti Altaris Laicis subtraxerint: Constantiense & Tridentinum Concilium loquuntur. Quod contra verbum Dei, & doctrinam Pauli Apostolicam, Sacerdotibus coniugio interdicit: supra multis Canonibus planum fecerunt Iesuita. Quod etiam Euangelium pure doceri prohibuerint: ipsorum errores crassissimi, & traditiones humane, quas longè Euangelio præferre solent, demonstrant.

I E S V I T A .

Ostendant, si possunt, quis vnquam Episcoporum exegerit iuramentum de non docenda pura Euægelij doctrina. Nisi forte nomine pura doctrina hæses intelligi velint.

R E S P O N S I O .

Omnes Episcopi, qui Pontifici Romano, & Concilio Tridentino parent, hoc ipsum faciunt. Nam purum Euangelium docet, vnum & solum Christam obedientie suæ opere OMNIA PECCATA TOTIVS MVN-DI PERFECTE EXPIASSE, Deoꝝ pro culpa & pœna viuorum & mortuorum satisfecisse, ac omnibus fidelibus remissionem omnium peccatorum vitamq; æternam promeruisse.

At Episcopi Pontificij, qui Papa doctrinam tuentur & propugnant, sentiunt & credunt, suisq; sacrificulis vr doceant (si modo docere & cõcionari possunt) præcipiunt, peccata rosarijs, ieiunijs, (quæ in ciborum discrimine consi-

(consistunt) elemosynis, peregrinationibus, Vigilijs, Missis, Sanctorum meritibus, vitâ monastica, & similibus hominum operibus expiari posse.

An verò hoc non est, puram Evangelij doctrinam prohibere? siquidem hæc omnia cum puro Evangelio ex diametro pugnent?

I E S V I T Æ.

Praxis Ecclesiæ habet, vt exigatur à Pastoribus iuramentum, de non docendis hæresibus, & de Scriptura non explicanda, nisi iuxta consensum sanctorum Patrum: & hoc, vt erroribus & impuritati doctrina aditus præcludatur.

R E S P O N S I O.

De non docendis hæresibus, controuersia nulla est. Praxin verò Ecclesiæ esse, de Scriptura non explicanda, nisi iuxta consensum sanctorum Patrum: in S. literis non legitur. Sed Paulus diuersum docuit, scribens: Si quis habet prophetiam: (id est, Scriptura explanationem) analogâ fidei sit. Hic Paulus non ablegat nos ad Scripta Patrum, sed ad fidem: & si explicatio quantumuis speciosa huic consona non sit, reiiciendam esse, si eam mille Patres tradidissent.

Fidâ praxis Ecclesiæ Papificæ in explanatione Scripturæ factæ Rom. 12. Explicatio Scripturæ, qualis esse debeat.

Deinde, si explicatio Scripturæ TANTVM à Patribus petenda: cum hi sibi inuicem repugnent, nec sensu eodem Scripturas interpretentur: de fide nostra nunquam certi esse poterimus, nec scire, quis eas rectè exposuerit. Idcirco Augustinus nullius hominis authoritate teneri, & explanationi alligatus esse vult, sed solis Scripturis diuinis hunc honorem habere, quòd de illarum veritate dubitare non liceat.

Hoc modo, si omnis Prophetia & Scriptura explicatio, fidei subijciatur: quilibet Christianus in capitibus Religionis sincera institutus, intelligere potest, vtrum explicatio proposita vera sit, nec ne: quatenus videlicet cum fide (quæ ad vnicum Christi meritum nos remittit,) vel consentit, vel ab ea dissentit.

I E S V I T Æ.

Ipsi quoque Lutherani in suis Synagogis, non tantùm à Pastoribus & Concionatoribus, sed etiam à Professoribus, Stipendiarijs, Ludimagistris, iuramentum exigere, eosq; ad subscriptionem suarum phantasiarum cogere solent.

Germ. 118.

R E S P O N S I O.

Nequaquam hoc nobis in vsu est: sed docemus, & mandamus, vt omnis

Interpretatio Scri-
pturae, apud Ortho-
doxos qualis.

Scripturae interpretatio fidei analogica sit: viq; explicatio ex ipsa Scriptura
desumatur, nec extra eam confingatur, cum omnia ad salutem scitu, &
creditu necessaria, in illa non tantum perfecte, sed etiam abundanter &
luculenter tradita sint: nullumq; dictum de fide & salute nostra, tam ob-
scurum occurrat, quod non alijs clarioribus exponi & illustrari possit: si-
cut Augustinus testatur.

Ita quoque nemo ad nostras phantasias subscribendas cogitur: sed con-
fessio pura Evangelicae doctrinae omnibus Ecclesiarum & Scholarum mini-
stris proponitur, nec cuiquam munus docendi conceditur, qui non prius
sinceritatem doctrinae, omniumq; haeresium damnationem, subscriptione
puraeque Confessionis testetur, ac comprobet.

Sed cur Iesuitae alterius speciei in Sacramento caena prohibitionem tanto
silentio praetercunt, & de ea magis muti ipsi piscibus sunt? nisi quod hoc
sacrilegium ex S. Scriptura se defendere, non posse, agnoscunt? De Sacer-
dotum vero coniugio verba facientes, futile effugium quarunt, ut doctri-
nam demoniorum de illius prohibitione, aliquo fucō tingant. Cuius causa
meretricia proorsus fronte negare audent, Catholicos coniugium
prohibere.

I E S V I T A E.

Germ. 112.
Num Pontificij con-
iugium prohibeant.

Denique verum non est, Catholicos coniugium prohibere, quandoqui-
dem id inter Sacramenta numerent.

R E S P O N S I O.

Cum igitur coniugium in numerum Sacramentorum à Deo mandato-
rum censeant: cur Sacerdotes & verbi Ministros ab illo excludunt, tan-
quam ab impuro & carnali vita genere, in quo nec sancti esse, nec Deo pla-
cere possint? Sic enim Ius ipsorum Canonicum de coniugio impie & blasphemè
loquitur, ubi rationes & causas commemorat, cur Sacerdotes ab vxor-
um consortio abstinere debeant. Nam scriptum esse: sancti estote, Et:
Qui in carne sunt, Deo placere non possunt.

Decret. Grat. dist.
91. cap. Tenere.

I E S V I T A E.

Germ. 113.
Latin. 100.

Neque verum est caelibatum imperari, sed tantum exigi, ut conditio-
nem ad Sacerdotium necessariam. Quemadmodum enim liberum est vi-
cuique sacros ordines non suscipere: ita quoque liberum est, caelibatum non
servare.

R E S P O N -

RESPONSIO.

Hoc est nebulas imperitorum oculis offundere, ne dolum & fraudem horum hypocantarum sentiant. Qua enim fronte affirmare audent, coniugium Sacerdotibus liberum esse? cum negare non possint, maritis nullum aditum ad Sacerdotium patere: cœlibes autem max voto solenni obstringi, vxores se nunquam ducturos. Si verò ipso tempore Sacerdotij vxorem quis ducat, non solum officio priuatur, verum etiam in vincula miser coniicitur, & in carcere graues pœnas luere cogitur. An ne hoc est Sacerdotibus matrimonij libertatem permittere? Cum ergo Sacerdotibus speciatim & nominatim coniugium interdictum sit: ex vobis Iesuitis quarimus, in quo Capite, veteris aut noui Testamenti, scriptum sit, Episcopum, Presbyterum, Concionatorem, Pastorem, cœlibem esse debere, nec posse vxorem habere, & liberos gignere? Monstrate nobis vel vnum locum in tota Scriptura sacra? Nos autem contrarium ex Apostolo Paulo demonstrare possumus, qui in diuersis & distinctis locis scripsit et repetijt: EPISCOPVS SIT VNIVS

1. Tim. 3.
Tit. 1.

VXORIS VIR, QVI LIBEROS HABEAT in subiectione.

Tales in primitiua Ecclesia fuisse, qui ipso Episcopatus et Sacerdotij tempore liberos procreauerunt: testis est Historia Eccles. Tripart. lib. 9. cap. 38. Et in orientali Ecclesia, à tempore Apostolorum ad hunc vsque diem, Sacerdotes maritos altari ministrare, notum est. Contra illud verbum Apostolicum, & morem in veteri Ecclesia receptum: an non Episcopi, de Sacerdotum cœlibatu, vtq; coniugii à suarum consortio abstineant, Canones sinxerunt, eosq; sæpius recoxerunt, vi quoque illorum executionem susceperunt? Et cum res ita se certò habeat: quomodo vos impudentissimi Iesuitæ, sine fronte & pudore nugamini, vestram Catholicam Pontificiam Ecclesiam Sacerdotibus coniugium non interdixisse? Si Magistratus aliquis, de sua erga subditos clementia gloriaretur, quoddam Concione Euangelij nunquam prohibuisset: nihilominus autem in carceribus & exilio multaret eos, qui conciones Euangelij audirent: an hoc esset auditum Euangelij permittere, vel prohibere? Simili modo Iesuitæ de Sacerdotum coniugio loquuntur: Deum hominesq; ridentes & ludentes. Atq; hæc de isto medacio.

Sacerdotum coniugium in orientali Ecclesia semper vñ. ratum.

I E S V I T Æ.

XXV. Mendacium.

P Ag. 51. in Prefatione Apologia inquit Philippus: Et nunc scripsi, Germ. 115.
quàm moderatissimè potui. Ac si quid videtur dictum aspe- Latin. 109.

rius: hoc mihi præfandum est, me cum Theologis ac Monachis, qui scripserunt confutationem, litigare, non cum Cæsare aut Principibus, quos vt debeo veneror. *At in ista ipsa pag. 51. in verbis, quæ immediatè præcedunt hanc protestationem moderationis, asperrius flagellantur Theologi Catholici, cum inquit: Sed aduersarij sic agunt causam, vt ostendant se neque veritatem, neque Concordiam quærere, sed vt sanguinem nostrum exforbeant. Et infra eadem pag. Sophistæ nominantur omnes Theologi. Et infra pag. 103. moderatissimè loquitur Philippus, cum ait: Turpe est aut aduersarijs, tantopere prædicare dilectionem, cum nusquam præstent eam. Quid nunc agunt? dissipant Ecclesias, scribunt leges sanguine, & has proponunt Cæsari, clementissimo Principi promulgandas, trucidant Sacerdotes, & alios bonos viros, si quis leuiter significârit se aliquem manifestum abusum non omninò probare. Et pag. 164. insignis moderatio cernitur in istis verbis Philippi: Deus perdat illos impios Sophistas, qui tam sceleratè detorquent verbum Dei ad sua somnia vanissima. Et paulò post: Quis docuit hos asinos Dialecticam? Et pag. 200. Nec vident isti asini apud Hieronymum contra vigilantium, &c. Et pag. 208. Manifestos abusus noua & inusitata crudelitate defendunt. Nullos patiuntur in Ecclesia idoneos Doctores. Et pag. 212. Nunc hoc expendat prudens lector, quid frontis habeant isti nihili homines. Et infra de grauissimis Theologis ait: Quasi verò Ecclesiam valde ornet ista publica infamia flagitiosarum ac prodigiosarum libidinû, quæ flagrant apud istos sanctos Patres, qui Curios simulant, & bacchanalia viuunt: ac pleraque ne verecundè quidem nominari queunt, quæ isti summa licentia faciunt. Et pag. 200. Illi Sardanapali consultò abutuntur prætextu religionis. Et pag. 222. Videtis, inquit, extremam impudentiam istorum nebulonum. Hac scilicet est moderatio istius Grammaticuli.*

R E S P O N S I O . .

Philippi Melanthonis protestatio laudabilis...

Quod Philippus protestatur, sibi rem cum Theologis & Monachis esse, de quibus ista scribat, non cum Cæsarea Maiestate, Electoribus, & Principibus: in eo prudentius vobis Iesuitis egit: quos, pios Electores & Principes Confes-

Confessione August. addictos contumeliosè proscindere, eisq; illustriamen-
dacia attribuere, non puduit. Non enim satis erat turpe mendaci nomen
per calumniam exprobrasse: sed vt Illustrissimi Principes se speciatim puta-
ri nosset; Epitheton ILLUSTRE addere; leuissimi scurris placuit: sicut
suprà ex scripto Bellarmini ostendimus. Quòd verò ad crimina; ex Apolo-
gia transcripta, vestrisq; à Philippo obiecta, attiner: nemo intelligens
affirmare poterit, veritatem pro officio & munere suo dicentem; conuictari
aut calumniari. Estq; res cum Monachis, sacrificulis, & sentina vitiorum
omnium; ROMA; ita aperta & manifesta, vt nemo quicquam illorum
negare possit: de quibus etiam Principes Catholici in Concilio Tridentino
conquesti sunt.

Ad hæc, quibus Philippus familiariter notus fuit, hi testari coguntur,
ipsum mansueto, placido & moderato ingenio fuisse; qui semper pacem &
Concordiam quesierit, & suaserit. Quòd autem in sua Apologia nonni-
hil vehementior fuit: causam & ansam præbuerunt ipsi sermones sangui-
narij, qui Augusta in Comitijs, anno, & c. 30. auditi sunt: de quibus Acta
Comitiorum, & Sleidanus testantur.

Cur Philippus in
Apologia vehemen-
tior fuerit.

I E S V I T A .

Ahuc moderatior scilicet est, in articulo de Sacerdotum coniugio: vbi
pagina selectorum conuictorum plena legitur, eam procul dubio ob causam,
quòd articulus iste socios ipsius eorumq; tenellas mulierculas precipue con-
cernit: vt omnibus videlicet persuadeat, coniugium Sacerdotum & con-
cionatorum in S. Scriptura; hoc est, in CARNALI EVANGELIO,
bene fundatum esse.

Germ. 115.

R E S P O N S I O .

Impudicis & impuris Spiritualibus Papisticis, pura, casta, honesta &
teneræ vxores non conueniunt: sed procaces, putidæ; morbo gallico fœdatæ,
& purulente meretrices: propterea, quòd ordinationem coniugij à Deo in-
stitutam & mandatam proteruè contemnunt, criminantur, blasphemant,
persequuntur: qui tandem etiam mercedem cum scortatoribus & adulte-
ri in stagno sulphuris & ignis accipient.

Ceterum, coniugium Sacerdotum, non carnali, sed spiritali Euange-
lio Apostoli Pauli fundatum esse: paulò antè ipsius verbis euicimus, quibus
mandat, vt Episcopus sit vnus vxoris vir, qui liberos habeat in
subiectione.

1. Tim 3.
Tit. 1.

Nefanda turpitudō
Ecclesiasticorum in
Papatu.

Contrà verò de spurcissima, propuliosa, & epicurea Monachorum, Monialium, sacrificulorum, & in genere Ecclesiasticorum Romanensium vita, tam horrenda dici & scribi non possunt, quorum veritatem ipsa res non comprobet, aut etiam longissimè superet: adeò vt nefas sit illa, quæ absque pudore in Roma Sodomorum patrantur, castis auribus prodere. In alijs autem locis, quæ possent nominari, cum ista prodigiosa turpitudō in vulgus emanasset: quidam propter crimen Sodomie, igne cremati sunt. Hæc flagitia & scelera, ex doctrina demoniorum de prohibitione coniugij, & coacti votorum virginittatis & cœlibatus obseruatione proficiuntur. Quæ cum manifesta & nota sint omnibus: Magnates tamen ab his impuri adhuc se dementari, & turpiter deludi seduciq; patiuntur.

I E S V I T A.

XXVI. Mendacium.

Germ. 116.
Latin. 102.
An post Baptismum,
peccatum originis
in baptizatis ma-
neat.

PAg. 59. in Apologia, artic. 2. de peccato originis inquit Philippus: Ad eundem modum loquitur & Augustinus, qui ait, Peccatum in Baptismo remittitur, non vt non sit, sed vt non imputetur. Hic palàm fatetur esse, hoc est, manere peccatum, tametsi non imputetur. Scripserat hoc idem Lutherus in assertione, artic. 2. & ostensum illi fuit ab Episcopo Rossensi, nusquam dicere Augustinum, peccatum manere, & non imputari, sed concupiscentiam manere, & non imputari in peccatum, sicut verè non est peccatum.

R E S P O N S I O.

Augast. de Baptismo
paruulorum.
Concupiscentia,
Augustino quid sit.

Ex hoc loco, crassa & maligna ruditas Iesuitarum perspicitur, quòd cum seipfos eruditione ceteris sacrificulis & Monachis præferant: illorum tamen pudendum errorem propugnare & tueri nituntur, dum Philippum & Lutherum mendacijs accusant, quòd in verbis Augustini, peccatum, pro concupiscentia, posuerint. Scire enim nolunt, Augustinum, ipsum peccatum originis concupiscentiam nominasse: quæ non est opus, siue actio, quadam animi cum lege Dei pugnans, sed ipse defectus, & corruptio Natura humana, quæ in nos à primis parentibus deriuata & propagata, adeoq; prauorum affectuum origo & causa est. Hac, quòd ad ipsum defectum & corruptionem natura attinet, verè peccatum est: baptizatis autem à Deo in peccatum non imputatur, vt eius causa ipsos oderit, & punire velit, sed pena clementer dimissa est. Verùm ipsa corruptio Natura, est, & manet natura.

naturâ sua peccatum, dum viuimus, etiam post Baptismum: imò peccatum principale est, quod in nobis per Baptismum non penitus mortificatur, sed uiuit & excitat in nobis contra Dei mandata & spiritum, affectus & concupiscentias prauas, quas reprimere, & (vt Paulus loquitur) crucifigere oportet. Et quando originali concupiscentie dominium non permittimus: licet in nobis maneat, gratiam tamen Dei, quam semel accepimus in Baptismo, retinemus. Ex quibus constat: verbis Augustini falsum sensum nequaquam affingi. Nam quoties Augustinus scribit: Concupiscentiam in baptizatis manere, & tamen peccatum non esse: hoc solum intelligi vult, quod baptizatis in peccatum non imputetur, nec illi propter eam puniantur. Concupiscentiam autem istam, per se legi Dei non aduersari, nec peccatum esse: Augustino ne per somnium quidem in mentem vnquam venit, sed verbis disertis, quas mox adducemus, contrarium testatus est.

Gal. 5.
Rom. 6. 7.

I E S V I T A.

Libro quoque 6. in Iulianum, cap. 8. Non dicit Augustinus: Peccatum actu manere, reatu transire. Nec enim tam stupidus erat Augustinus, vt non intelligeret, ista non coherere, peccatum actu manere, & non manere reatu.

Germ 117.
Latin. 109.

R E S P O N S I O.

Augustinus, quia probè intellexit, ista benè coherere, ac consistere posse, apertis verbis scripsit: Dixi sanè, quomodò maneant peccata reatu, quæ præterierunt actu; sic è contrario fieri potest, vt concupiscentia maneat actu, & prætereat reatu. Et paulò post: Ego de concupiscentia dixi, quæ EST in membris REPVGNANS legi mentis: quamuis Reatus eius in omnium peccatorum remissione transferit. Et mox: Tale est carnis concupiscentia, vt maneat in homine secû per continentiam confligente, quamuis eius Reatus, qui fuerat generatione contractus, iam sit re generatione transactus. Actu enim manet, &c. MALA quibus mens resistat desideria commouendo. Ipse quippe motus actus est eius, quamuis mente non consentiente desit effectus: INEST enim homini MALVM, & præter istum actum, id est, præter hunc motum, vnde surgit hic motus, quem dicimus desiderium. Ibidem: Qui Reatus, quamuis EO MANENTE MALO,

August. contra Iulianum Peiag. lib. 6. cap. 2.

MALO, soluitur in remissione omnium peccatorum per Dei gratiam. *In eodem cap.* Sicut idolis immolatio, quæ iam nec in actione est, quia præterijt, nec in voluntate, quia error quos fiebat absumptus est, manet tamen reatus eius, donec in lauacro regenerationis peccatorum omnium remissione soluat: sic e contrario, quamuis Reatus **MALAE CONCVPISCENTIAE** eodem baptisate sit solutus, **MANET** tamen **IPSA**. His id ipsum consentit, quod Iesuita ex lib. 1. Augustini de Nuptijs & concup. cap. 26. ineptè contra nos adducunt: Hoc est, non habere peccatum, reum non esse peccati. *Promittit enim Augustinus ista:* In eis qui regenerantur in Christo, cum remissionem accipiunt prorsus omnium peccatorum, utique necesse est, ut Reatus etiã **HVIVS LICET ADHVC MANENTIS CONCVPISCENTIAE** remittatur, ut **IN PECCATVM**, sicut dixi, **NON IMPVTE TVR**. Nam sicut eorum peccatorum, quæ manere non possunt, quoniam cum fiunt prætereunt, reatus tamen manet, & nisi remittatur, in æternum manebit: sic illius concupiscentiæ, quando remittitur, reatus auferretur. Hoc est enim non habere peccatum, reum non esse peccati.

Augustin. lib. 1. de Nuptijs & concup. cap. 25. 26. 27. Si concupiscentia peccatum non est: quomodo legi Dei repugnare, reatum habere, & remitti dicitur? quomodo viciosa, mala, & turpia desideria in homine agit & excitat?

Iesuitæ indocti.

Mirum autem est, Iesuitas sua opinione ad miraculum vsque doctos intelligere non posse, diuersa & distincta esse, ipsum per se factum, & eius reatum, quem facto quis contraxit: & quod reatu dimisso, ipsum factum propterea non sit nõ factum. Quandoquidem factũ infectum fieri nequeat. At cum non imputatur, nec punitur: perinde est, ac si factum non esset. Hæc duo diligenter distinxit Augustinus: ostendens, quomodo innata concupiscentia in baptizatis peccatum, & non peccatum, sit. Eamq; expressè peccatum etiam in baptizatis dixit. scribens: Si carne seruis legi peccati, fac quod ait ipse Apostolus: Non regnet peccatum in mortali vestro corpore, &c. Non ait, non sit: sed, non regnet. Quamdiu viuus, **PECCATVM NECESSE EST ESSE IN MEMBRIS TVIS**: saltem illi regnum auferatur, nõ fiat quod iubet. Et alibi: Ita concupiscentia carnis, aduersus quam bonus concupiscit Spiritus, & **PECCATVM** est, quia inest illi inobedientia contra dominatum mentis: Et pœna peccati est, quia reddita est meritis inobedientis: & causa peccati est, delectione consentientis, vel contagione nascentis.

Tra&. 41. in Ioan.

Lib. 5. cont. Iulian. pelag. cap. 1.

Hinc

Hinc patet, Augustinum, concupiscentiam etiam post Baptismum in homine baptizato peccatum dicere: sicut reuera peccatum est, imò mater peccatorum, ut quæ desideria mala & turpia in baptizatis quoq; gignat.

De hoc Philippus Melanthon (ut Acta testantur) sufficienter se contra aduersarios defendit, quicquid Cochleus suo more de ipso fabuletur.

Cum igitur hæc ita se habeant: iterum mendacijs conuincuntur Iesuitæ, dum ipsi Apologiam Confessionis mendacijs accusant, contendentes: Augustinum nusquam scripsisse: Peccatum manere, & non imputari.

Cumq; mendacium in libro Concordia monstrare non possint, cui octo hominum millia subscripserint: neutrum è duob. necessarium est, aut quod mendacium istud à sedecim millibus oculorum deprehendi non potuerit, aut nostri cum mendacijs Concordiam facere voluerint: sicut hic per ludibrium & subsannationem stolidi & maligni sycophanta obijciunt.

Germ. 118.
Latin. 104.

I E S V I T Æ.

XXVII. Mendacium.

Ag. 62. in Apol. pro artic. 4. sic ait Philippus: Damnant nos aduersarij, quòd docemus, homines non propter sua merita, sed gratis propter Christum cõsequi remissionem peccatorũ SOLA fide in Christum, & fide in Christum iustificari. Hic Philippus suo more mentitur. Nam in Confessione August. vox SOLA omissa est. Hanc enim impugnarunt & damnarunt Catholici, cum videlicet docetur, Homines SOLA fide iustificari. Quæ vocula SOLA, post deum fraudulenter Apologia (sicut Paulo per Lutherum) inserta est.

Germ. 118.
Latin. 105.

R E S P O N S I O.

Hic iterum ostendunt Iesuitæ, se iusto Dei iudicio palpabili cecitate percussos esse. Et si enim vox SOLA in Confessione August. non extat: nihil tamen falsò Apologia (in qua ista vocula habetur) Pontificijs attribuit. Nobis enim vnum idemq; est, & verè vno sensu dicitur: Nos coram Deo fide in Christum iustificari: & SOLA fide in Christum iustificari. Fides enim in Christum, omne meritum humanum excludit. Quod verò Autores confutationis in hoc articulo distinguunt, & negant se propositionem istam damnare, si gratis propter Christum fide iustificari dicamur: Verum si addatur particula SOLA: se istum articulum probare

I

NON

Pag. 105.

non posse: (sicut Bellarminus aperte testatur, citans harmoniam Confessionis August. ab Andrea Fabritio Leodio editam. in qua confutatio Confessionis August. extat, vbi articulo 5. sic legimus: Quod fidei mentionem hic faciunt, eatenus approbatur, quatenus de fide NON SOLA, vt aliqui malè docent, sed quæ per dilectionem operatur, intelligatur:) His verbis, quæ ipsi commemorant, de nostrorum innocentia, non absque suo dedecore, testantur. Hac namq; confutatione sua docent, Apologiam nihil affingere Pontificijs, sed veritatem rerum Augustæ gestarum profiteri & testari: quandoquidem idem, vt dictum est, sit, siue fide in Christum, siue fide SOLA, remissionem peccatorum & iusticiam consequi dicamur.

IESUITÆ.

XXVIII. Mendacium.

Germ. 119.
Latin. 106.

Idem hæc verba leguntur: Antonius, Bernhardus, Dominicus (in Latino exemplari additur quoque Franciscus, qui in Concordia prætermisus est:) & alij SANCTI Patres, elegerunt certum vitæ genus, &c. Vel ex animo Philippus loquitur, cum sanctos vocat, Antonium, Bernhardum, Dominicum, Franciscum: vel aliud sentit, aliud dicit. Si loquitur ex animo: destruit totam Confessionem Augustanam, & vniuersum prorsus Lutheranismum. Constat enim hos quatuor Patres, Monachos fuisse, & Patres Monachorum, & omnes certum vestimentum genus excogitasse, cucullos gestasse, à certis cibis abstinuisse, vota continentia perpetua, & paupertatis ac obedientia, coluisse, atque alijs commendasse. Item, Antonium certum est in solitudinem se contulisse, & omnia civilia officia deseruisse. Bernhardum & Dominicum Missam assidue dixisse, Papa Romano adhaesisse, atque adeo Papiſtas supra modum fuisse. Franciscum denique nemo ignorat, in suo Testamento fidem Romanæ Ecclesiæ commendasse, ac imperasse, vt si quis ex suis à fide Romanæ Ecclesiæ aberraret, is diligentissimè custoditus, in manus iudicum traderetur.

Si verò aliud loquitur, aliud sentit: illius imitator & filius est, qui mendax fuit ab initio, imò & qui pater mendaciæ ab ipsa Veritate nominatur.

RESPONSIO.

Philippus sine omni dubio hoc idem animo & corde sensit, quod verbis expressit. Eo autem nec Confessionem Augustanam euercit: nec Papatum commen-

commendauit: nec mentius est. Quoniam enim Patres isti in nomen Iesu Christi baptizati fuerunt, & in Christum Saluatorem crediderunt: Philippus piè iudicauit, ipsos multò aliter de prædictis capitibus Religionis Christiana, quam nunc in Papatu sit, sensisse, credidisse, & docuisse: ac tandem verà in vnicum Christi meritum fiducia, ex hac misera & mortali vita in cælestem patriam concessisse.

Franciscus, Antonius, Bernhardus, Dominicus, quomodo saluati sint.

Quo modo & nos sentimus, adhuc hodie in Papatu multos saluari, qui aut nunquam fiduciam in operibus suis, sed in solo Redemptore Christo collocarunt: aut certè in mortis agone omnia ea quæ falsò in Papatu docentur, mittentes, fiducià vnius obedientiæ & meriti Christi moriantur.

Hoc ipso autem Philippus non omnia ea probauit, quæ Patres isti & fecerunt & docuerunt, sed multa (vt in cæteris quoque Patribus) pro erratis & infirmitatibus agnouit: nihilq; in illis commendare potuit, quàm quod fidei analogum fuit. Reliqua feno & stipulis, quæ exuruntur, annumerauit: ipsos verò in Christo seruatos statuit. Franciscus enim in primis Euangelium Iesu Christi suis fratribus commendasse legitur.

Huic admonitioni qui paruic, atque secundum Euangelium credidit, & vixit: dubium non est, quin nulla ratione habita peculiaris vestitus, discriminis ciborum, & aliarum obseruationum externarum, (quibus vt humanis traditionibus, Christo ex Esaia attestante, frustra Deus colitur: nec etiam in illius regnum Dei consistit) saluatus sit. Si autem res aliter cum illis se habet, & alia quoque fide ipsi mortui sunt: Philippus propterea mendacij accusandus non est, quòd melius de ipsis ex caritate Christiana sensit, & scripsit. Vnde liquet, hoc quoq; mendacio Philippum & Concordistas per calumniam onerari.

I E S V I T Æ.

XXIX. Mendacium.

PAg. 105. in Apologia, aliquot crassa mendacia coniungit Philippus, & dicit: Aduersarij affingunt suas impias opiniones verbis Iacobi: Fides absque operibus mortua est: quòd per nostra opera mereamur remissionem peccatorum: quòd bona opera sint propiciatio ac precium, propter quod Deus nobis reconcilietur: quòd bona opera vincant terrores peccati, mortis, & diaboli: quòd opera coram Deo propter suam bonitatem sint accepta, nec egeant misericordia & propitiatore

Gerin. 121.
Latin. 107.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

5. Christo. Et paulò post: Aduersarij docent, hominem iustificari
 6. coram Deo dilectione & operibus. De fide, qua apprehendi-
 7. mus propitiatorem Christum, nihil dicunt. Imò hanc fidem
 8. improbant: neque improbant tantum sententijs aut scriptis,
 sed etiam ferro & supplicijs conantur in Ecclesia delere. *Iam
 sape autem diximus, veram fidem in Christum nos maximè requirere in
 negotio iustificationis, & propterea mentiri Philippum, cum ait: Nos de
 fide aut nihil dicere, aut fidem oppugnare.*

RESPONSIO.

559. Mendacium Te-
 suitarum diluitur.

*Hoc loco octo mendacia Apologiæ Philippi impatantur: quæ omnia vno
 responso expediri possunt, si modo Lectori Christiano in memoriam reuocetur,
 quid Papijstis vera Christiana fides sit, nempe quam scortatores,
 adulteri, Sodomitæ habeant, & retineant, nec eam amittant, si maximè
 scortari, mæchari, aliq̃q̃ nefanda perpetrare pergant. Quibus sceleribus
 gratia quidem iustificationis, at non fides amittatur: sicut supra verbis
 Concilij Tridentini docuimus.*

3ess. 6.
 cap. 15.

3ess. 6.
 Can. 13.

*In eodem Concilio decernunt: Si quis dixerit, omni homini ad
 remissionem peccatorum assequendam, necessarium esse, vt
 credat certò, & absque vlla hæsitacione propriæ infirmitatis,
 peccata sibi esse remissa, anathema sit.*

*Hæc cum ita se habeant, & Papijstæ adhuc hodie de vera viuifica fide in
 Christum (qua homo firmiter statuit, sibi peccata omnia propter Christum
 certò remitti) nihil doceant, eamq̃ non necessariam esse sentiant: Omnibus
 non solum p̃ys, sed quibusuis sana mente præditis iudicium permittimus,
 vtrum Philippus in octo prædictis articulis quicquam falsò Papijstis attri-
 buerit. Et quidem nec ipsi Iesuitæ hoc simpliciter affirmare audent: proinde
 de subiungunt.*

IESVITÆ.

Germ. 121.
 Latin. 107.
 160. Mendacium
 Iesuitarum, idque
 multiplex.

9. 10. 11. 12. 13. 14.

*Specialem tamen illam fidem Lutheranorum superbam atque arrogan-
 tem, quæ sola vult iustificare, nec patitur comites, quos illi Deus assignauit,
 meritò reijcimus, & deletam funditus, atque exterminatam optamus,
 quandoquidem & ipsa delet, & exterminat dilectionem, orationem, Sa-
 cramenta, bona opera, & quicquid Deus ad salutem hominum instituit.*

RESPONSIO.

*His verbis aperte confirmant omne id, quod Philippus articulo prædicto
 contra*

contra ipsos verè scripsit. Nam fides saluifica non solum generalis, verùm etiam specialis esse debet, qua quisque Christianus pro se credat, nec dubitet, Deum propter Christum sibi omnia peccata remisisse, se iustificatum, se pro filio Dei haberi, ac vitæ æternæ donatum esse.

Fides generalis neminem saluat. Quisque Christianus pro se credere debet.

Hanc fidem qui non habet, ille cum fide scortatorum, adulterorum & Sodomitarum in æternum peribit. Istud enim neminem saluat, si in genere solum credat, Christum pro peccatoribus mortuum: & in Ecclesia Catholica remissionem peccatorum esse. Quod etiam impij, scelerati, & diaboli credunt: de qua fide Concilium Tridentinum loquitur. Verùm hæc fides sola iustificat & saluat, qua quisque pro se credit, nec dubitat, quod coram Deo in Christo iustus & saluus sit.

Quæ nam vera & saluifica fides sit.

Atque hæc non est superba, arrogans Lutherana, sed humilis, antiqua, vera Christiana fides, qua homo pius sub potenti Dei manu, secundum doctrinam Petri, se humilians, non tantum se miserum peccatorem agnoscit, verùm etiam iusticiam suam omnem pro damnis & reiectamentis habet, ac vnicam obedientiam Christi suam iusticiam esse reputat, quæ ipsi per fidem specialem (quæ vnica, vera, Catholica, Christiana fides est) ad iusticiam imputatur.

Philip 3.

Rom. 4.

Hanc fidem, quia Pontificij non solum non docent, (hac enim omnium damnatio Papistici cultus euertitur) verùm etiam tanquam non necessariam, superbam & arrogantem publicè damnant, ac gladio igniq; persequuntur, dilectioni autem & bonis operibus remissionem peccatorum, reconciliationem cum DEO, victoriam de diabolo, iusticiam coram Deo adserunt: Omnes pij iudicent, vtrum Papistis in Apologia Confessionis nostra aliquid inique tribuatur.

Porro, ea Iesuitarum vanitas & peruersitas est, vt nostram doctrinam non nisi mendacio contaminatam & adulteratam referre possint. Absque pudore enim fabulantur, nos talem fidem docere, quæ Comites, quos ipsi Deus assignauit, non patiatur: cum hanc ipsam ob causam, fidem Papisticam, quam Concilium Tridentinum docet, nos improbemus, nec Veram Christianam fidem esse euincamus, quod per supra, adulteria, rapinas, ebrietates non amitti, sed etiam à fornicarijs, adulteris, Sodomitis Romanensibus, raptoribus, ebriosis, & similibus flagitiosis hominibus retineri dicatur.

Cur fides Papistica, non sit vera saluifica fides.

Tam enim vera, Christiana, Catholica & saluifica fides (quam omnes verè fideles, ac filij Dei habent) sine caritate & operibus bonis, per quæ co-

vera fides caritatem & opera bona non exterminat.

ram hominibus lucet, in homine esse non potest, quàm lumen absque splendore, aut ignis sine calore non est. Quapropter impudenti mendacio calumniatur Iesuita, Fidem istam, quam nos docemus, quæq; solo Christi merito nititur, delere & exterminare caritatem.

Fides orationem non delet.

Similiter absque speciali ista fide, quam quisque Christianus pro se habet, oratio Deo gratæ & accepta fieri non potest, Iacobi 1. Hebr. 11.

Hanc fidem confirmant Sacramenta, & vicissim per illam maximi sunt & prædicantur, ut omnes fideles in summis tentationibus consolationem ex ijs petant, ne fides in luctu illa succumbat.

Ioan. 16.

1. Ioan. 5.

Hac fides sola est victoria nostra, quæ mundum vincit, ut Ioannes docet. Christo enim, qui solus nobis mundum vicit, innititur.

Luc. 3. 17.

Hac fides arbor illa est, quæ sola bonos fructus facit, & extra quam Deo nulla operæ placent. Utq; summarim dicam: propter hanc fidem Ministerium Verbi & Sacramentorum à Deo institutum est, ut per hoc in nobis conseruetur, augeatur, confirmetur, nosq; per illam in tentationibus peccatum, mortem, diabolum, infernum, damnationem superemus.

Fidelis causa Ministerium verbi & Sacramentorum institutum.

IESUITÆ.

Germ. 122.
Latin. 108.
Vera fides in Christum à Iesuitis subfannatur.
161. Mendacium Iesuitarum.

Cum secundum Lutheranorum opinionem, fides SOLA omnia possit: & ubi hæc est, ibi continuò sit iustificatio: & certus sit Lutheranus ex fide remissa sibi esse peccata, neque possit ea de re sine grauissimo scelere dubitare: ergo non opus est oratione, Sacramentis, vel vlla alia re, quam Deus ad hominum salutem ordinauit. Ergo non potest orare, ac dicere: Dimitte nobis debita nostra: vel cum publicano, Deus propitius esto mihi peccatori: sed cum Phariseo dicendum illi est, Domine, gratias tibi ago, quia non sum sicut cæteri homines. Quomodo enim petere audebit, quod certò scit ex fide, se iam esse consecutum?

RESPONSIO.

Quomodo fides omnia efficiat.

1.

Matth. 9.

2.

Vbi fides vera, ibi iusticia.

Quando docemus, fidem solam efficere omnia: hoc dici & intelligi volumus, quòd CHRISTVS omnia SOLVS efficiat, & quicquid ad expiationem peccatorum nostrorum opus fuit, perfecit. Hoc solo nititur fides: quæ sine Christo nihil valet, nihil est. Quodq; Christus facit, hoc ipse fidei tribuit, quia istud fides sola apprehendit. Ideo ad mulierem, quam à sanguinis profluvio liberauerat (quod solius omnipotentis virtutis Dei opus est) ait: Confide filia, fides tua te saluam fecit. Similiter, ubi vera in Christum fides est, ibi continuò etiam est iusticia Christi, quæ credenti in iusti-

in iusticiam imputatur. Sicut scriptum est: Credidit Abraham Deo, & imputatum ei est ad iusticiam. Gen. 15. Rom. 4.

Quoniam ergo certum, quòd Christus pro peccatis totius Mundi satisfecerit, ac velit nos istud credere, nec quicquam de eo dubitare: blasphemum eum esse oportet, qui istud pro certo non habet, sed dubitat verum quoque pro suis peccatis satisfactum sit Deo. Ioannes enim ait: Qui non credit Deo, mendacem fecit eum, quia non credit in testimonium, quod testificatus est Deus de Filio suo. Inde verò nequaquam sequitur, quod homo fidelis nec possit, nec debeat orare: Dimitte nobis debita nostra. Cum enim quotidie & singulis horis, inò singulis momentis peccemus: meritiò etiam quotidie remissionem peccatorum à Deo ex fide petere debemus, nec dubitare quin nobis in Christo remittantur.

3.

De remissione peccatorum suorum dubitans, in Deum blasphemus est. 1. Ioan. 5.

4.

Cur homo iustificatus, quotidie orare teneatur.

IESUITÆ.

Pariratione, sine fide Sacramenta non possunt, sed obsunt. At fides ubi adest, mox iustificat. Quorsum igitur Baptismus post fidem adhibetur? Quorsum absolutio peccatoris penitentis, si secundum doctrinam Lutheranorum, fides prima & præcipua penitentia pars est? per quam penitentiam antè peccata dimissa sunt?

Germ. 122.

Latin. 108.

162. Mendacium Iesuitarum.

RESPONSIO.

Hic iterum Spiritus vertiginis & mendacij in Iesuitis manifestò apparet. Suprà enim conquesti sunt, Ecclesia Catholica per mendacium tribui, quòd doceat: Sacramenta sine fide prodesse. Iam non tantum sua sponte farentur istud: sed eo ipso quoque doctrinam nostram euertere, nosq; mendacij convincere volunt. Eundem enim cum Anabaptistis & Calvinistis errorem de fide infantum fouent; ac sentiunt: Infantes non credere: at nihilominus Baptismum etiam absque fide illis prodesse. Quod Lector Christianus diligenter notare, Iesuita verò meminisse velint: Mendacem memorem esse oportere.

In 5. mendacio.

Idem error Iesuitarum, qui est Anabaptistarum & Calvinistarum de fide infantum.

Quod autem querunt: Quorsum Baptismus post fidem adhibeatur, siquidem homo antè per fidem iustificatus sit? Ad hoc disertè & perspicuè respondemus: Talem baptizari in confirmationem fidei sue. Sicut de Præfecto Regine Aethiopum legimus, quòd prius crediderit, & postea à Philippo Baptismum acceperit. Baptismus enim ob signatio iusticiæ fidei est, sicut Paulus de Abrahamo scribit, Rom. 4. Quem admodum igitur Abraham prius credidit, ac iustificatus est, & postea demum circumcisa-

Cur homo fidelis & iustificatus baptizetur. Actor. 8.

cumcisionem accepit: ita quoque homo fidelis & iustificatus cum fructu baptizari potest. Cum ergo Iesuitæ querunt: Quorsum Baptismus conferatur ei, qui iam antè per fidem iustificatus est? hoc ipso docent, quam rudes & imperiti sacrarum literarum sint. Hanc enim potissimum ob causam Sacramenta instituta sunt, vt fidem nostram contra tentationes Satanae, Mundi & carnis nostræ corruptæ, confirmet ac muniant.

Vfus absolutionis
in fidelibus & iusti-
ficatis.

Eodem modo à peccatis absoluitur homo pœnitens, qui iam antè credit, sibi peccata propter Christum remissa esse: vt per absolutionem in hac sua fide amplius confirmetur & robustior reddatur. Atque hoc ipso fine, credentes quoque Sacramentum corporis & sanguinis Christi accipiunt.

I E S U I T A.

Germ. 122.
Latin. 102.
163 Mendacium Ie-
suitarum

Niniuitæ quoque ieiunium illud suum tam laboriosum, & Cornelius Centurio, orationes & eleemosynas suas perdidit, quando quidem nec crediderunt, nec baptizati fuerunt, & propterea sine fide ieiunant, orationem & eleemosynas dederunt. Si verò antè credidissent, (quod non legitur) Lutherani fuissent, & præter fidem nullare alia ipsis (sicut nec Cornelio baptisinate à Petro collato) opus fuisset.

R E S P O N S I O.

Spiritus vertiginis
in Iesuitis.

- 1.
- 2.

Adhuc amplius spiritus mendacijs & vertiginis, in Iesuitis se prodit & exerit. In hoc enim mendacio 29. conqueruntur Iesuitæ, sibi falsò imputari quod doceant: Nos nostris operibus remissionem peccatorum mereri: Et quòd bona opera sint propitiatio, qua Deus nobis reconcilietur, nec egeant propitiatore Christo. Iam autem liberè fatentur, Niniuitæ & Cornelium hac omnia orationibus, ieiunijs, eleemosynis impetrasse, nec prius credidisse. Si enim antè credidissent, ac per fidem Deum propitium habuissent: omnia (inquiunt Iesuitæ) sua opera, labores & molestias perdidissent, ac frustra se illis fatigassent.

Niniuitæ prius cre-
diderunt: deinde
ieiunium prædica-
runt.

An verò hoc ipso Iesuitæ non satis crasse, & euidenter ostendunt, se Satanae Apostolos esse? An non Iona 3. cap. statim post concionem Propheta legitur: Et CREDIDERUNT viri Niniuitæ in Deum: & prædicauerunt ieiunium, & vestiti sunt sacco, à maiore vsque ad minorem? Cur ergo stolidi Iesuitæ rudunt: Non legi, quòd prius crediderint? Nisi enim credidissent, Ionam à Deo propterea missum, quòd Deus ipsorum interitu non deleberetur: certè nec ipsum concionari, & urbem inquietare permisissent, nec sacco induissent, nec ieiunium celebras-
sens.

sent. Quæ omnia fidei ipsorum testimonia & argumenta certissima fuerunt, quodq; crediderint, Deum ipsos conseruaturum, nec permissurum esse, vt ciuitas ipsorum subueratur.

Ita quoque de Cornelio scriptum legimus, quòd pius ac Deum timens fuerit. Vt autem vera pietas, & timor Deo placens, sine fide consistat, impossibile est. Hinc vox de cælo ad Petrum ait: Quæ Deus purificauit, (Cornelium intelligens) tu communia non dixeris. Fide autem purificantur corda nostra, Actor. 15. Ex hac fide eleemosynas præstitit, & ad Deum orauit Cornelius: sine qua nec ipse, nec opera illius Deo placuissent. Quamuis autem ex auditu & conuersatione cum Iudæis fidem in Mesiam cõcepisset: hunc tamen iam uenisse, & Iesum Nazarenũ hunc eundem esse, adhuc ignorabat. De his uerò, quàm primum à Petro edoctus fuit, sermoni illius, de Iesu Nazareno, credidit. Et postquam Spiritum S. uelut publicum testimoniũ suæ fidei miraculosè accepisset, vnà cum tota familia baptizatus fuit. Quanta igitur uanitas, aut potius ruditas Iesuitarum est, quòd nugantur: de fide Cornelij nihil legi?

Cornelius ex fide orauit, & eleemosynas dedit. Actor 10.

Rom. 15.
Hebr. 11.

Cornelius ante Baptisimum credit.

Ex his constat nunc, cum illa 14. mendacia in vna pagella libro Concordiæ impudentissimè obiecta, sufficienter confutata sint: Iesuitas priorem illum cumulum mendaciorũ suorum, in hoc 29. mendacio, alijs quatuordecim pro sua fecunditate mendacia pariendi, auxisse & amplificasse.

I E S U I T A E .

XXX. Mendacium.

IN Apologia, artic. de dilectione, pag. 112, inquit Philippus: Planè surdi sunt aduersarij: toties iam dictum est, legem sine Christo non prodesse, propter quem placent bona opera. Sed illi ubique excluso Christo, docent mereri iustificationem opera legis. Mentiris Philippe, & tam impudenter, vt mirum sit, si quem inueneris, qui tibi credat.

Germ. 123.
Latin. 109.

Catholici, vna die, cantionibus, lectionibus, orationibus, concionibus sacris, plus Christum honorant, quàm vos Lutherani, vel integro anno. Profer saltem vnum ex Theologis nostris, qui doceat: Opera sine Christo prodesse, & mereri iustificationem. Hoc de nostris te mentiri, signa & imagines crucis in templis, sacellis, altaribus, te conuincere possunt. Et ipsa confutatio Catholica, aduersus quam potissimum Apologiam scribis,

Germ. 123.

scribis, ita loquitur artic. 4. Attamen omnes Catholici fatentur, opera nostra ex se nullius esse meriti.

RESPONSIO.

Hoc loco Iesuita tripudiant, ac si Philippum unà cum omnibus fidei & Confessionis consortibus publicè confudissent. At non tantum Apostolus Paulus, sed propria quoque ipsorum Confessio restabitur, & convincet eos; Philippum de ipsis verum scripsisse. Sic enim inquit Paulus: Christus vobis factus est inanis, quicumq; per legem iustificamini: à gratia excidistis. Si Christus illis factus est inutilis, per iustificationem operum legis: cerè ab hac exclusus est, & gratia locum in illa nullum habet. Nam si ex operibus: non amplius est gratia, non amplius est Christus. Hoc ipsum, nec aliud, scribit Philippus de Papistis: qui idem, quod Pseudoapostoli tempore Pauli, de Christo docent: hoc tantum discrimine, quòd Pseudoapostoli opera legis à Deo mandata, ad iustificationem hominis requirerent: Pontificij autem maiori ex parte opera humanarum traditionum urgeant. Illi enim docebant, Christum quidem pro peccatis mortuum esse: ad iustificationem verò hominis necessaria quoque esse opera legis. Quà doctrina Christus ab opere iustificationis penitus exclusus, ac honos iusticiae soli Christo conveniens operibus legis tributus fuit. Idem quoq; profitentur ac docent Pontificij, Christum quidem pro peccatis mortuum nobisq; primam gratiam promeritum esse: at nostram iusticiam in dilectione, & bonis operibus consistere. Quà doctrina, obedientia Christi, toti humano generi ad iustificationem sufficiens, excluditur: aut quod Paulus dicit: Christus nobis sit inanis, dum in locum perfectæ obedientiæ Christi, opera nostra substituantur. Atque sic operibus hominum tribuitur, quod solius obedientiæ redemptoris est. Cum enim opera bona, iusticia fidei duntaxat fructus sint, & ex hac tanquam effectus sequantur, cum homo iam iustificatus, & remissionem peccatorum per fidem in Christi obedientiam consecutus est: idcirco à iustificatione fidei, opera humana omnia per scripturam excluduntur. Hanc fidem in Christum, Papistæ vsque adeo non docent, ut eam quoque tanquam superbam & arrogantem presumptionem (sicut paulo antè ex verbis illorum cognovimus) rejiciant & damnent. Illam verò fidem solam agnoscunt & probant, qua pijs & impijs communis, & in tantum Catholica est, ut etiam scortatores, adulteri, raptores, fures, & similes Catholici homines eam habeant, nec per scelera sua amittant, vel excutiant: sicut iam sæpius repetitum est.

Cum

164 Mendacium Iesuitarum contellitur.

Gal. 5.

Rom. 11. Papistarum & Pseudoapostolorum de Christo, eadem doctrina.

Pseudoapostolorum doctrina tempore Pauli.

Quomodo Christus in doctrina Papistica de iustificatione hominis, excludatur.

Bona opera non pertinent ad iusticiam fidei.

Fides Papistarum, Catholica & communis pijs & impijs.

Cum igitur iusticia nostra coram Deo, non operibus, sed fide in Christum consistet: & Christus nobis à Deo iusticia factus sit, nosq; in sola ipsius obedientia (qua nobis in iusticiam per fidem imputatur) iusti simus: Papiſta verò hanc fidem & iusticiam imputatam rideant, explodant, damnent, atque in eius locum caritatem bonaq; opera collocent: Omnes p̄j de hoc obiecto mendacio iudicent, vtrum Philippus vera scripserit nec ne.

Quis enim ignorat, nò tantum vulgus opinione meriti operum peruersè dementatum, sed etiam religiosos (quos vocant) Monachos & Moniales persuasissimos fuisse, si opera in Regulis Ordinum suorū præscripta faciant, quòd sibi & alijs remissionem peccatorum, vitamq; beatam mereantur: quemadmodum ex literis indulgentiarum, quas Monachi benefactoribus dederunt, liquet. In quibus non meriti Christi, sed duntaxat operum suorum meminerunt.

Quòd verò ad honorem, quo Christum quotidie afficere se dicunt, attinet: is aliud nihil est, quàm summa blasphemia in passionem, obedientiam, & meritum Saluatoris nostri Christi: ita vt Christus in Papatu, dum per commentitia opera coli præsumitur, vix alia maiori contumelia afficiatur, quàm cum Pontificij signum crucis horribili idololatria coram eo procidentes adorant, & honorant, certiq; preculis ad illud demurmuratis copiosas indulgentias promittunt & largiuntur: atque sic huic operi scilicet & idololatriæ adscribunt, quod solius obedientia Christi est, quam in nostrorum peccatorum remissionem ad mortem vsq; crucis suo Patri præstitit. De hac horrenda & execranda idololatria Pontificia testari possunt S. Brigita precatiuncula, & alia qua in Hortulo anima leguntur.

Quomodo Religiosi de merito remissionis peccatorum edocui fuerint, & adhuc doceantur.

Quid de honore sentiendū sit, quem Papiſta Christo in templis suis quotidie exhibent.

I E S V I T A.

XXXI. Mendacium.

Pag. 124. in Apologia, artic. 6. sic ait Philippus: Ne offendant quenquam, quòd sibi Ecclesiæ nomen vendicant. Nam Ecclesia Christi apud hos est, qui Euangelium Christi rectè docent: non apud illos, qui prauas opiniones còtra Euangelium defendunt. Et passim in hac Apologia negat Philippus, apud nos esse Ecclesiam. At hoc falsum esse, ex eadem Apologia conuinci potest. Nam pag. sequenti 125. dicit Philippus: Antichristum sedere in templo Dei, id est, vt ipse exponit, in Ecclesia dominari, & gerere officia. Et pag. 130. dicit: Papam esse Antichristum. Si ergo Papa tanquam Antichristus

Germ. 124.
Lat. 109. 110.
Concord. fol. 61. & seq.

tichristus in Ecclesia dominatur, & gerit officia: & tamen non dominatur, nec gerit officia inter Lutheranos, sed inter Papistas: ergo non Lutherani sed Papista sunt Ecclesia.

R E S P O N S I O.

165. Mendacium Iesuitarum refellitur.

Hac est petulans deprauatio veri sensus verborum Apologia, quibus dicitur: Ecclesiam Christi non esse APVD ILLOS, qui prauas opiniones defendunt. Quod enim Apologia de Papa & Clero ipsius dicit, (qui nomen Ecclesie sibi vendicant: & quæcunque ipsi soli decernunt, ac constituunt, illa pro decretis Ecclesie vendicant:) hoc referunt Iesuita ad multitudinem Christianorum, qui sub tyrannide Papa premuntur & ingemiscunt. In hac multi p̄y, & viua Ecclesia membra sunt, quorum Apologia in artic. de Ecclesia saepe mentionem facit. Quomodo enim Papa Antichristus in Ecclesia & templo Dei sederet, ac dominaretur, nisi quoque Ecclesia, hoc est, vera & viua Ecclesia Christi membra in regno Pontificio essent? P̄y verò, qui contra Decreta & Statuta Pontificis puro Euangelio Christi addicti sunt, nomen Lutheranorum & hereticorum per iniuriam ferre coguntur: quibus Papa non solum dominatur, eorumq; conscientias suis constitutionibus grauat & excruciat, verum etiam persequitur, & trucidat illos.

In, & sub Papatu, quinam sint vera Catholica Ecclesia, qui que non.

Quocirca ipse quidem Papa vnà cum omnibus ijs, qui abominaciones Papistici cultus probant, sectantur, ijsq; immoriuntur, non sunt vera Christi Ecclesia, nec eius viua membra: attamen cum in ipso Papatu sint scripta Euangelica, symbolum fidei Catholica, oratio Dominica, & Sacramenta: dubium planè nullum est, quin in illo Deus sibi suos Electos conseruet, qui illa sensu vero amplectantur, ac corde sincero à Pontificis Romani abominacionibus recedant. Sicut quoque tempore Elia factū esse legimus: quando Propheta existimabat, Ecclesiam veram interijisse, seq; solum ex sinceris Dei cultoribus remansisse. Huic, inquit Dominus: Seruabo mihi in Israel octo millia, omnia genua, quæ non curuauerunt sese ipsi Baal. Idem sub Papatu factum esse, Christus & Paulus confirmant: Surgent Pseudopropheta, (inquit Christus) & dabunt signa magna & prodigia, ita vt in errorem inducantur, si fieri possit, etiam Electi. Hos Deus mirabiliter in Papatu conseruauit, ne vnà cum ceteris seducerentur.

Status Ecclesie, tempore Elie Prophetæ.

1. Reg. 19.

Propheta Christi de vera Catholica Ecclesia sub Papatu.

Mtth. 24.

2. Theff. 2.

Quapropter Apologia non hoc vult, quòd in Papatu apud Pontificios
vera

vera Ecclesia non fuerit: sed quòd illi nec fuerint, nec sint Ecclesia vera, qui prauas opiniones contra Euangelium defendant.

Nec etiã Lutherò repugnat Apologia, asserenti: In Papatu nucleum Ecclesiæ fuisse: cuius maxima pars infantes fuerunt, qui in nomen Iesu Christi baptizati, primis statim annis suum diem obierunt, antequam Pontificia idolomania contaminari potuerunt. Reliqui autem (quos Deus suo Spiritu conseruauit) in silentio & spe tyrannidem Papæ sustinere coacti fuerunt. Nec vnquam testes cœlestis veritatis defuerunt: qui fidem suam nequaquam occultantes, coram alijs quoque eam professi sunt, atque errores Pontificum audacter improbarunt.

I E S V I T A .

Si Papa Romanus Antichristus est: à quo, obsecramus, Maiores vestri fidem Christianam didicerunt? Germ. 125.

R E S P O N S I O .

Sicut primitiua Ecclesia Prophetarum scripta à Iudæis accepit: ita quoque nos, qui Lutherani dicimur, à Papa, Episcopis & Sacerdotibus scripta Euangelistarum & Apostolorum, atque in his veram Catholicam fidem accepimus: quorum virtutem Papa & assecla ipsius obscurarunt, & abnegarunt: Pij autem nucleum prehendentes, per simplicem fidem in solum Iesu Christi meritum coram Deo iustificati & saluati sunt. Atque hoc modo sub Papa, & in densissimis tenebris Papatu vera Ecclesia Catholica fuit, & permansit: ipse verò Papa, & idololatrica ipsius multitudo, externatantum & putrida, nō vera & interna Christi membra fuerunt, licet officium docendi, & Sacramenta administrandi publicè gesserint. Et hac de isto quoque mendacio Iesuitarum dixisse sufficiat.

I E S V I T A .

XXXII. Mendacium.

Philippus in Apologia, de Ecclesia Catholicorum inquit: Quòd fundamentum fidei de vera agnitione Christi tollat, ac summum articulū de sola fide iustificante & saluante damnet: contrā verò doceat, homines mereri remissionem peccatorum dilectione & operibus, ante gratiam: (*quamuis Philippus verba hac: ante gratiam: postea omiserit*) atque sic opera nostra in locum Christi subroget. Germ. 125. Latin. 111.

1.

2.

3.

Concord fol. 129.

Cùm autem ne somniãrit quidem unquam ullus Catholicorum, quod hic nobis objicitur: & in confutatione Catholica passim repetatur, opera sine gratia nihil valere: constat, Philippum toties mendacij reum esse, quoties accusationem istam in Apologia repetit.

RESPONSIO.

166. Mendacium
Iesuitar. refutatur.

Pontificios fundamentum fidei de vera agnitione Iesu Christi rejicere: & summum articulum de fide salvifica damnare: supra ipsorum & Concilij Tridentini verbis apertè demonstratum est. Cumq; prius etiam ostenderit, ipsos docuisse: homines mereri posse remissionem peccatorum dilectione & operibus bonis: ampliori probatione hic opus esse, non iudicamus.

Deinde, si maximè Philippus verba ista: ante gratiam: non omisset: non tamen propterea Iesuita eum mendacij convincere potuissent: cum ipsi hunc errorem in mendacio 29. approbãrint, de Ninivitis scribentes: quod ante & citra fidem, operibus penitentia, nempe, laborioso suo ieiunio gratiam Dei & remissionem peccatorum consecuti sint. Cùm ergo constet, Apologiam Philippi in his tribus articulis Ecclesiam Pontificiam rectè meritoq; erroris accusasse: triplex hoc mendacium Iesuitis non iniuriã remittimus.

IESUITA.

XXXIII. Mendacium.

Germ. 125.
Latin. 111.

Ibidem scribit Philippus: Hic necesse est nos improbare & damnare errorem Scholasticorum docentium: quod ij, qui Sacramentis rectè utuntur (nisi obicem ponant) ex opere operato, etiam sine bono motu cordis, gratiam Dei consequuntur. At nullus Catholicorũ dixit vel scripsit unquam, in adultis non requiri cum Sacramentis motũ internum fidei, displicentia, vel contritionis. Et nos supra, mendacio 20. adduximus S. Thomam, asserentem, applicari Christi meritum hominibus per fidem, in Sacramentis.

RESPONSIO.

167. Mendacium Ie-
suitarum.

Quoniam supra in Refutatione quinti mendacij, ipsorum Scholasticorum verbis clarè eiecimus, hanc ipsorũ doctrinam fuisse: ed brevitatis causa lectorem nunc remittimus. Vbi quoque huius erroris conuicti sunt, quod docuerint, & doceant adhuc Pontificij: Baptismum infantibus, licet non credant, prodesse: & impium sacrificulum pro alio Sacramentum accipere,

eig.

niq̄, gratiam impetrare posse. Quare vt hoc obiectum mendacium prolixius refutemus: & Iesuitas mendaci, in errore suorum negando, pluribus concinamus, opus non est.

I E S V I T A.

XX XIII. Mendacium.

P Ag. 129. in Apologia sic ait Philippus: Sed fortassis aduersarij sic postulant definiri Ecclesiam, quòd sit Monarchia externa, suprema totius orbis terrarum, in qua oporteat Romanum Pontificem habere potestatem ἀρχιεπισκοπικῆν, de qua nemini liceat disputare aut iudicare, condendi articulos fidei, abolendi scripturas, quas velit, instituendi cultus & sacrificia, item, condendi leges, quas velit, dispensandi & soluendi quibuscumq; legibus velit, diuinis, Canonicis, & ciuilibus. à quo Imperator & Reges omnes accipiant potestatem & ius tenendi regna de mandato Christi, cui cum Pater omnia subiecedi regna de mandato Christi, cui cum Pater omnia subiecedi, intelligi oporteat hoc ius in Papam translatum esse. Quare necesse sit, Papam esse Dominum totius orbis terrarum, omnium regnorum Mundi, omnium rerum priuatarum & publicarum, habere plenitudinem potestatis in temporalibus & spiritualibus, habere vtrunque gladium, spiritualem & temporalem. Atque hæc definitio non Ecclesiæ Christi, sed regni Pontificij, habet authores non solum Canonistas, sed etiam Danielelem cap. II. In his verbis Philippi, propè tot mendacia sunt quot syllaba.

De immensa potestate Papa.

R E S P O N S I O.

Descripsit his verbis Philippus impotentem tyrannidem Pontificis Romani, quam Deo permittente non sine pernicie & interitù multorum millium in Ecclesia exercuit: & quidem ea fide descripsit, vt mirum sit Iesuitas aliquid eorum, nedum omnia negare ausos.

Ad mendacium igitur hoc refutandum: singula descriptionis istius membra euidenter probabimus.

I E S V I T A.

Profer igitur vnum probatum Scriptorem aut Canonistam, qui de Pontifice Romano scripserit, quòd Monarcha sit secularis, ad quem omnium

verum

rerum tam temporalium, quam spiritualium potestas pertineat: quodq; potestatem habeat omnia pro libitu agendi & dispensandi, quomodo & quando velit.

RESPONSIO.

168. Mendacium Iesuitar. refellitur.

Occurrit hic initio malitiosa et perulans deprauatio verborum Philippi, quasi in Apologia dicat: Papam à suis pro Monarcha **SECVLARI** haberi. At vox **SECVLARIS**, siue **Mundanus**, in Apologia non habetur. Latinum exemplar vtitur voce **EXTERNA**: quod sit, externa Monarchia. In Germanico verò sic legitur: quod Ecclesia sit suprema Monarchia, maxima & potentissima eminentia in toto mundo. In Mundo, ait Apologia, non mundanum: cui tamen omnes seculares potestates subiectæ sint.

Ceterum, vt Lector Christianus perspiciat, in hoc loco Apologia, Pontifici Romano & Ecclesie ipsius nihil falsò attribui: per partes singulas veritatem rei demonstrabimus.

1. Pontifex Romanus pro capite Ecclesie Catholica à suis habetur.

Et primùm quidem, Pontificem Romanum iudicio & sententia Canonistarum caput totius orbis Christiani esse: probatione operosa non eget, quandoquidem omnes Canonista & Pontificij Scriptores in hoc titulo tuendo laborent. Sicut id Antoninus, Archiepiscopus Florentinus, part. 3. Tit. 22. cap. 6. q. 3. multis rationibus ostendere conatur. Et Rossensis Episcopus contra Lutherum, fol. 299. 309. 316. Idem ex Concilio Florentino probare instituit: cuius verba hæc sunt: Definimus, sanctam Apostolicam Sedem, & Romanum Pontificem in **VNIVERSVM ORBEM** tenere **PRIMATVM**: & ipsum Romanum Pontificem Successorem esse Beati Patri, Principis Apostolorum, & verum Vicarium Iesu Christi, **TOTIVS QVE ECCLESIAE CAPVT**, & omnium Christianorum Patrem & Doctorem existere.

Idem contendit & propugnat Thomas part. 3. q. 8. artic. 6. Sed quid opus est multis hoc membrum probare? cum res ita manifesta sit, vt si quis Roma titulum hunc Papa derogare præsumeret, igne piaculum istud expiare cogeret.

2. Papatus, pro suprema Monarchia in Mundo habitus.

Secundo, de Monarchia Papa scribit Felinus celebris Iureconsultus: Licet communis opinio Canonistarum, in C. Nouit. Ext. de Iudic. quod Papa habeat vtrunque gladium habitu: tamen quia

quia nullus reduxit habitum in actum, non videtur sufficere, quòd solùm dicatur verbis, *IP SV M* esse *MONARCHAM* respectu temporalium, &c. *Vndeliquet, Canonistas Pontificem pro Monarcha agnouisse. Quod tamen Iurisperiti non eque probare, & concedere voluerunt. Idem Rossensis Episcopus contra assertiones Lutheri ita scribit: Nusquam equidem apud eum (Augustinum) legi, quòd is locus nihil ad MONARCHIAM PETRI faciat. Nec opinor, te posse docere, quonam loco sic dixerit, Et iterum, art. 30. fol. 390. Rectè MONARCHIAM profectò credidit Ioannes Huls: nec dubito quin è sacris literis adactus fuerit idipsum confiteri.*

Artic. 25. fol. 1181

Baldus: Papæ tota MONARCHIA spiritualis tradita est. Idem Baldus: Quòd Papa sit omniù Princeps & REX REGVM. Augustinus de Ancon. Papa habet omnem etiam Regalem & IMPERIALEM, nedum Sacerdotalem, POTESTATEM IN TOTO MVNDO.

In pro. Decretorum.

In summa de Eccl. potest. q. 1. art. 7.

Bartolus: Papa potest citare quemcunque, in quocung; loco existentem, quoniam VBIQVE EST DOMINVS. Item, Data est illi omnis potestas, in cælo & in terra. Et: Tanta est eius potestas & eminentia, vt nullus mortalium nedum comprehendere aut satis exprimere, sed ne cogitare possit. Antonin. part. 3. Tit. 22. cap. 5. § 4. probare conatur, Papam autoritate & potestate maiorem esse angelis. Quia, inquit, nulli angelorum cõcessit (Christus) clauces ligandi & soluendi, sicut Petro & successoribus eius. Et ideo non minor honor debetur Papæ, quàm angelis. Vnde Papa recipit à fidelibus adorationes, prostrationes, & oscula pedum, quod non permisit angelus à Ioanne Euangelista sibi fieri.

Glossa ordinaria. Zodericus Zamor. lib. 2. cap. 1. Barthol. Chassaneus part. 4. confid. 7. Bernhard. de Buis.

NE.

Tertiò, tribuitur Papæ à scriptoribus Pontificiis, quòd habeat in omnibus tam summis, quàm infimis, tam Politicis, quàm Ecclesiasticis causis & negociis potestatem à vno & vno pronuntiandi & decidendi.

3.

Papam habere potestatem, in omnibus causis iudicialibus pronuntiandi.

Fortunius Garzia lib. 1. Deus Papæ subiecit omnes leges: & illius Celsitudini nulla lex imponi potest.

Antoninus Tit. 22. cap. 2. OMNES alij IN VTROQVE FORO sunt sibi subditi, sicut suo iudici. Idem de potestate Iurisdictionis temporalis & spiritualis: Potestas Iurisdictionis PLENE residet

AA

IN SOLO

IN SOLO PAPA. Item: Quòd omnis potestas secularis sit subdelegata respectu Papæ.

4.
Papæ omnia licere:
& voluntatem pro
ratione esse.

Quartò, Papam habere plenitudinem potestatis in temporalibus & spiritualibus pro arbitrio & voluntate. Baldus: Papa habet voluntatem pro ratione in his quæ vult. Franciscus de Ripa: Papæ potestas absoluta est, & eam habet, vt vult. Hostiensis & Ioannes de Anania: Papæ omnia licent.

5.
Romana Sedes à ne-
mine iudicanda.

Quintò, quòd de hac potestate Papæ nemini liceat disputare aut iudicare. Dist. 40. cap. Si Papa: Si Papa suæ & fraternæ salutis negligens deprehenditur, inutilis & remissus in operibus suis: & insuper à bono taciturnus quod magis officit sibi & omnibus: nihilominus innumerabiles populos cateruatim secum ducit primo mancipio gehennæ cum ipso plagis multis in æternum vapulaturus. Huius culpas istic REDARGVERE præsumit mortalium NULLVS. Quia CUNCTOS IPSE IUDICATVRVS, A NEMINE EST IUDICANDVS. Gelasius Papæ causa 9. cap. cuncta: Cuncta per mundum nouit Ecclesia, quod Sacrosancta Romana Ecclesia fas habeat DE OMNIBVS IUDICANDI, NEQVE CUIQVAM DE EIVS LICEAT IUDICARE IUDICIO. Item Innocentius: Nemo iudicabit primam Sedem, iusticiam temperare desiderantem. Neq; enim ab Augusto, neque ab omni Clero, neque à Regibus, neque à populo Iudex iudicatur. Pius 2. Afferens, à Papa posse appellari ad Concilium, est hæreticus. Imò quod amplius est: scribere non

NB.

puuit Canonistas, à Papa ne quidem ad Deum appellare licere.

6.
Papam habere potestatem
condendi articulos fidei.

Sextò, quòd penes Papam sit, articulos fidei condere. Antoninus part. 3. Tit. 22. cap. 7. Papa nouas potest instituire Religiones, & regulas approbare Religionum, & reprobare. Rossensis art. 27. contra assertiones Lutheri, pag. 365. Cæterum tamen nequeat summus Pontifex vnà cum Concilio, hoc est, Ecclesia Catholica quicquam aut verum, aut falsum facere, ac proinde nouos articulos fidei cõstituere: tamen QVICQVID hi nobis credendum tradiderunt, CEV FIDEI ARTICVLVM, ID CUNCTOS verè Christianos HAVD ALITER, QVAM ARTICVLVM FIDEI QVENDAM OPORTET CREDERE. Et mox: Quæ obrem CERTO CREDENDVM est, QVICQVID Concilium

Hum sic à Pontifice congregatum decreuerit esse de substantia fidei, id tanquam articulum fidei recipiendum esse. *Idem*: Ego non ambigo, quin Pontifex vnà cum Concilio possit ea, quæ pridem absq; periculo salutis explicitè non fuerunt credata, facere necessaria creditu. Quod si posse constiterit: quis iam negabit illù **EX NON NECESSARIIS** ad salutem, posse facere necessaria?

Septimò, **Papam habere potestatem cultus instituendi**. Sigismundus *Lofredus Neapolitanus*: Deus rata habet ea, quæ facit Papa, &c. *Decius et Ludouicus Gomefius*: Papa potest facere omnia, quæ Deus facit. Imò, quòd Papa sit Deus, *Felinus* dicere ausus est. Et paulò antè, *Antoninum* Papa adulari audiuius, quòd nouas Religiones instituere possit. Atque hoc ipsum speciatim confirmant *Concilia Papistica*: in quibus Papa cum Episcopis instituerunt & sanciuerunt nouos cultus, qui veteri Orthodoxæ Ecclesiæ Apostolorum tempore, & proximè sequentibus seculis prorsus ignoti fuerunt. Quales sunt circumgestatio & adoratio panis in festo corporis Christi, annus Iubilæus, peregrinationes, & similes humana traditiones, falsiq; cultus plures, (quorum alibi mentio facta est) qui nullo *Scripturae* fundamento nituntur.

Octauò, **Papæ à suis tributum fuisse, quòd habeat potestatem, Scripturas liberrimo arbitrio abolendi, detorquendi & interpretandi**: idq; contra leges omnes & sua quoque propria Decreta: sequentia testimonia comprobant.

Archidiaconus: Papa formam Sacramentorum ab Apostolis traditam potest immutare. *Thomas Aquinas & Caietanus*: Papa vt verus Papa, errare non potest: quia sedenti in solio suæ Maiestatis Spiritus sanctus assistit.

Ioannes de Turri cremata: Quòd Papæ iudicium in his quæ fidei, & ad humanam salutem necessaria sunt, non possit errare. *Carolus Ruinus Consil. 109*. Contra Epistolas D. Pauli potest Papa statuere. *Antonius Maria in addi: decis. Rotæ, nouas de bigamis, num. 9*. Quòd Papæ potestas maior sit Apostolo: & **QVOD POSSIT DICTIS APOSTOLI DEROGARE**.

Ceterum, quæ Canonista de Papæ immensa potestate scripserunt: hæc Papa & Concilium Constantiense ipso facto comprobarunt, desinientes: Licet Christus Sacramentum Cœnæ sub vtraque specie instituerit,

7. Papam habere potestatem nouos cultus instituendi.

8. Papam habere potestatem, Scripturam pro arbitrio interpretandi.

Concil Constant. Sess. 13. Papa & Concilium supra Christum, & scripra Euangelistarum ac Apostolorum.

1. Tim. 3.

tuerit, & suis discipulis administrauerit: licet quoque in primitiua Ecclesia sub vtraque specie reciperetur: HOC tamen NON OBSTANTE, à Laicis tantummodo sub specie panis suscipiendum esse. Ita cum Paulus scribit: Oportet Episcopum vnus vxoris maritum esse, qui liberos habeat obediens: *Papa cum Concilijs præfactè contradicit: Oportet Episcopum nullius vxoris virum esse, nec habere liberos. An non hoc est, Scripturas pro arbitrio abolere, peruertere, & contra omne Ius diuinum interpretari? Quapropter verè Pontificibus dici potest, quod Christus Pharisæis dixit: Vos irritum fecistis præceptum Dei propter traditionem vestram. Marcus Mantuanus de Papa scribit: Quòd illi absolute credendum sit, ne istud os mentiri, asseramus, vnde veritas oriri debet. Et Bonifacius de vitulinis, in clement. 1. de aetate et qual. num. 41. Non obediens Papæ, est morte macandus.*

Matth. 15.

Non, Adulatores Papæ confinxisse, quòd habeat potestatem contra Decretum suum proprium, contra omnia Iura, & omnes Imperatores, quoties, quantum & quando ei libeat: sequentia testantur. Antoninus: Illa quæ sancti Patres determinauerunt de Iure positiuo, sunt relicta sub Papæ dispensatione, vt ea possit mutare vel dispensare, secundum oportunitatem temporum, vel negociorum. Thomas in Quodlibeto. q. 4. art. 8. Non est dubitandum, quòd Papa habeat plenitudinem potestatis in Ecclesia, ita, quòd quæcunque sunt instituta per Ecclesiam, vel Ecclesiæ prælatos, sint dispensabilia à Papa.

9.

Papæ potestas supra omnia iura & ipsum Imperatorem.

Item, Antoninus, Tit. 22. cap. 7. Papa POTEST TOLLERE LEGES, QVOAD VTRVMQVE FORVM, in his, in quibus vertitur animæ salus. Idem Gomesius & Zasius censuerunt. Philip. Decius: Papa fertur cõtra Ius, & supra Ius esse, & extra Ius omnia posse. August. de Ancona: Romanus Pontifex Regibus, tanquam suis vasallis, suæque potestati subiectis imperat, vt etiam possit eos instituere & destituere.

Adhac Pontifex ipse tribuit sibi liberam, infinitam, immensam, absolutam potestatem in omnibus temporalibus & spiritualibus dispensandi, absoluedi, indulgendi, commutandi, laxandi, restringendi, confirmandi, declarandi, derogandi, reseruandi: sicut eam Imperatores Romani, Reges, Electores, Ecclesiastici & seculares Principes, atq; Magnates, ipso facto sepe

& mul-

& multipliciter experti sunt. De hac scribit Auentinus, celebris historicus, in lib. 4. annalium (qui anno. &c. 54. Ingolstadij excusisunt) quod Archiepiscopi, Coloniensis & Treuirensis, suo & aliorum presulum nomine, Papa Nicolao Primo dixerint: Tu Pontificis quidem personam prætefers, at tyrannū agitas: sub habitu & cultu pastoris, lupum sentimus. Titulus parentem mēitur: tute factis Iouem ostentaris. Cū sis feruus seruorum: Dominus dominorū esse contendis. Iuxta disciplinam Christi Seruatoris nostri infimus eius omniū minister templi Dei: tu verò libidine dominandi in præceps abis: *QVIC QVID TIBI LIBET, LICET.* Fucus factus es Christianis. Et pauld antè. Beneficia (Ecclesiæ) tu veluti latro intercipis, templo Dei præripis, in teq; transfers. His factus fucus, ouibus abuteris, viuos occidis, fortes superis detrahis, vulneribus gladium melle litum cōdis, mortuos, quibus per te reuiuiscere non licet, ad inferos extrudis.

Auentini testimonium de illegitima potestate Pape.

Idem lib. 7. annalium, de Archiepiscopo Salisburgensi Eberhardo (qui ante 200. annos vixit) refert, quod in Conuentu Episcoporū & Procerum Imperij, oratione habita, inter cetera Pontificis Romani, & ipsius gregalium Romanensium tyrannidem his verbis descripserit: Summo opere admonuit (Christus) vti falsos Christos, falsos Prophetas vitaremus, qui tecti pelle ouina, nimirum Christiano nomine, ac Pontificio titulo nobis dominari, atque illudere cuperent.

Testimonium Archiepiscopi Salisburgensis Eberhardi, contra Pontificum Roman.

Quos ex spinis atque operibus, nempe auaricia, luxu, cōtentione, odio, inuidia, bellis, discordiæ malis, libidine dominandi, ambitione, cognosci oportere docuit. Quid nam apertius hisce verbis, quam *BABYLONIS PHARISAEOS* atque *SCRIBAS*, cœlestis Imperator indicauit? sub Pontificis Max. titulo, pastoris pelle, *LVPVM* sauisissimum, nisi cæci sumus, sentimus. Romani flamines arma in omnes habent Christianos, audendo, fallendo, & bella ex bellis serendo magni facti, oues trucidant, occidunt, pacem, Concordiam terris depellunt, intestina bella, domesticas seditiones ab inferis eliciunt, indies magis atque magis omniū vires debilitant, vt omnium capitibus insultent, omnes deuorent, vniversos in seruitutem redigant. Non Pontificis more gregi consulunt, sed potius immanitate tyranni licentia debacchantur, &c. *CHRISTVS,*

Fructus & opera Pontificis Romani.

Egregia Antithesis
Christi, & Roma-
næcæsum.

NB.

Extrema impietas
Romanæcæsum.

Hyldebrandus.

Prophetia Archiepi-
scopi Eberhardi im-
pieta.

NB.

Papa, Concilia legi-
dima cur extimescat
& odedit.

inimicos odio habere vetat, eosdem amari præcipit, de hisce promereri, *FIDEM HOSTIBVS SERVARE*, beneficijs maleficiâ expiare, docet. *ROMANENSES* contra, sancta violare, fœdere Dei nomine sacro ad fallendos homines abuti, benè meritis ingratos esse, malefactis beneficia compensare, bellare, litigare, defraudare, prodere, decipere, sub magna pietatis superficie iubent: diuinæ Maiestati, cœlesti providentiæ, naturæ repugnare, supremæ Maiestati à Deo Opt. Max. constitutæ (hoc est, *IMPERATORIAE*) resistere nos volunt. Hyldebrandus ante annos centum & septuaginta, primus specie religionis *ANTICHRISTI* Imperij fundamenta iecit. Hoc bellum nefandum primus auspicatus est, quod per Successores huc vsq; continuatur. Primò illi Imperatorem à Comitij Pontificalibus extrusere, ea ad populû & Sacerdotes transtulere. Deinde & his ludibrio habitis, atque explosis, nunc & nos in ordinem redigere, atq; seruitutem conantur, *VT SOLI REGNENT*. Capti iam imperij cõsuetudine, penititatis suis & aduersariorum viribus, occasione rapiendæ dominationis, & opprimendæ libertatis Christianæ, specioso Ecclesiasticæ constituendæ libertatis fuco vtentur. Credite experto, non cessabunt, donec Imperatore in ordinem redactò, Romani Imperij honore soluto, pastoribus veris, qui pascant oppressis, canibus qui latrare queant sublatis, per hunc morem omnia extinguant, aut occidant. Ideo omnia turbare, atque permiscere volunt, &c. Formam serui suprema Maiestas (*CHRISTVS*) suscepit, vt discipulis suis seruiret, eorumque pedes lauaret. *FLAMINES* illi *BABYLONIAE* soli regnare cupiunt, ferre parem non possunt, non desistent donec omnia pedibus suis conculcauerint, atque in templo Dei sedeant, extollanturque supra omne id, quod colitur. Fames opum, sitis honorum inexplebilis est, quo plura audio concusseris, eò plura appetit: porrige digitum, & manum concupiscet. Licentia omnes sumus deteriores. Qui seruus seruorum est, Dominus dominorum, perinde ac si Deus foret, esse cupit. Sacros cœtus, atque Concilia fratrum; imò Dominorum suorum aspernatur: timet, ne eorum, quæ aduersus au-
spicia,

spicia, leges, intercessionem, in dies magis atque magis gerit, rationem reddere cogatur. Ingètia loquitur, quasi verò Deus 2. Theff. 2. esset. Noua Consilia sub pectore volutat, vt proprium sibi cōstituat imperium: *LEGES COMMVTAT*, suas sancit, contaminat, diripit, spoliat, fraudat, occidit, *PERDITVS HOMO* ille, (*QVEM ANTICHRISTVM* vocare solent) in cuius fronte cōtumeliæ nomen scriptum est, *DEVS SVM, ERARE NON POSSVM*: in templo Dei sedet, longè lateq̃ue dominatur. Sed sicut est in arcanis sanctarum literarum, qui legit, intelligat: Docti intelligent, omnes impij impiè agent, neque intelligent. *Hæc tum Archiepiscopus, referente Auentino.*

Papa Antichristus.
Apoc. 13.

Non omnes agnitos Antichristum.

Consimili modo celebris ille Iureconsultus & Practicus Petrus Ferrariensis, ante 120. annos, factum et tyrannidem Pontificis impugnavit, scribens: Vides, quòd ipse Papa, qui deberet tanquam verus Vicarius vestigia sequi Iesu Christi, possidere, & manu armata nititur detinere Iurisdictionem in terris, ciuitatibus, & villis, & locis, *QVAE SVNT NATVRALITER*, & à Mundi creatione, *ET CHRISTI ORDINATIONE IMP. ROMANI*, iuxta illud: Quod est Dei, reddatur Deo, & quod est Cæsaris, Cæsari. *IMO* ipse Papa in ipso Imperatore nititur superioritatem habere: *QVOD RIDICVLVM EST DICERE*, atque *ABOMINABILE AVDIRE*. Idem, in forma Responsonis rei: Et sic nota, quot modis Clerici illaqueant Laicos, & Iurisdictionem ampliant. Sed heu miseri Imperatores, & Principes seculares, qui hæc & alia sustinetis, & vos seruos Ecclesiæ facitis: & mundum pereos infinitis modis vsurpari videtis: *NEC DE REMEDIO COGITATIS*, quia prudentiæ & sapientiæ non intenditis. *Hæc Ferrariensis*: quibus ipse & prædicti Archiepiscopi, Pontificem Romanum visis coloribus depinxerunt. Atque his laudibus celebrarunt Papam, non Lutherus, non Philippus, non Confessio Augustana & Apologia: sed Canonistæ, & inprimis Archiepiscopi, quorum quidam seculis aliquot ante Lutherum, idem quod nos in Pontifice Romano improbarunt & damnarunt: neque id clam in aliquo orbis angulo, sed in publico conuentu Episcoporum & procerum Imperij. Nec dubitarunt, Pontificem Romanum ex factis & operibus ipsius appellare & proclamare Antichristum, filium perditionis & desolationis, qui se efferat supra omnem, qui

In formali. in a. & Confess. S. verbo plenam in princ.

Notare vos Iesuitas

Exhortatio ad Imperatorem & Principes contra Papam.

Laudes Pontificis Romani, quos ei Archiepiscopi cecernerunt.
Matth. 24.
2. Theff. 2.

Deus

Principes Christiani, Pontifici Romano unquam istam & tyrannicam potestatem permittere non debent. Tyrannis Papæ in Rom. Imper.

Deus aut numen dicitur, ostentantem seipsum quod sit **DEVS**: qui Imperatores, Reges, & secularem magistratum pedibus proculcet, omniaq; sibi subijcere tentet. Ideoq; Imperatores & Principes seculares à prædicto Ferrariensi negligentia & socordia incusantur, quod ista Pontifici permittant, nec ab eius tyrannide (quam multis modis in Imperatores, Reges, & Principes exercuerit) se asserere cogitent. Cunctis enim nota sunt perfida & crudeles machinationes Paparum, Gregorij VII. Urbani II. & Paschalis II. contra Henricum Imperatorem eius nominis IIII. susceptæ: quem bello, proditione, subditorum alienatione persecuti, dignitati, opibus & vita illius insidiati sunt: adeoq; contra ipsum, Rudolphum Sæuiæ Ducem Imperatorem elegerunt, cui postea in prælio dextra (qua Domino suo, Imperatori, fidelitatem & obedientiam iurauerat) non immeritò, ille ipso consistente, præcisæ est.

Potestas Pontificis execrabilis.

Hanc Pontificis potestatem, quam contra omne ius sibi arrogat, Martellius Patavinus **EXECRABILEM** appellat. Et Socinus, unà cum alijs excellentibus Iurisperitis, dicit: Illam sæpenumero non plenitudinem potestatis, sed plenitudinem tempestatis esse. Eadem immodica & illegitima potestas Papæ, per glossam Iuris Canonici in C. quætiens l. q. 7. his verbis scitè perstringitur:

Seruierant tibi Roma prius Domini dominorum:
Seruorum serui, nunc tibi sunt Domini.

Epistola Philippi Pulchri ad Pontificem Roman.

Hanc impotentem dominandi libidinem cum Papa Bonifacius VIII. in Epistola ad Galliarum Regem, Philippum Pulchrum, arrogantius ostentaret, & scriberet: Scire te volumus, quod in spiritualibus & temporalibus nobis subes. Beneficiorum atque præbendarum ad te collatio nulla spectat, &c. Et si quas contulisti: collationem haberi irritam decernimus. Aliud credentes, fatuos reputamus. Ad hoc instrumentum, responsum tale accipit: Philippus Dei gratia Francorum Rex, Bonifacio se gerenti pro summo Pontifice, salutem modicam siue nullam. Sciat tua magnæ **FATUITAS**, in temporalibus nos alicui non subesse. Aliquarum Ecclesiarum, & præbendarum vacantium collationem ad nos Iure Regio pertinere, & percipere fructus earum contra omnes possessores, vtiliter nos tueri. Secus autem credentes, fatuos reputamus, atque dementes. Datum, &c.

Ceterum, hæc paulò alius repetita, quid aliud sunt, quam quod Lutherus

therus in præclaro illo opere, cui titulus est: Aduerfus Papatù Romanum à diabolo fundatum: de Papa eiusq; regno scripsit, idq; verbo Dei probatis historijs et exemplis egregiè cõfirmavit et illustravit? Quæ omnia in scripto peculiari Electorum, Principum, & Ordinũ Confessionis Augustanæ (in quo causas ostendunt, cur Concilium à Pio 4. indictum adire recusent) prolixè ob oculos Lectori posita sunt. Ex his verò, bona fide huc vsque commemoratis, Christianus Lector coniecturam facere potest de impudentissimi-
ma vanitate, & vanissima leuitate Iesuitarum, qua hæc omnia non solum præfractè negare, sed etiam Confessionis August. Apologiam mendacijs accusare audent, quasi ista de Pontifice Romano per summam iniuriam confingat. Ex dictis quoque cognoscere licet, hîc plura mendacia à Iesuitis conglomerata esse, quorum illos verè & euidenter in diluendis obiectis conuicimus.

Iesuitæ impudens mendaces.

Et quidem hæc verissima, iamq; aliquot seculorum certissima experientia comprobata impudentissimè negando, non hoc agunt Iesuitæ, vt potestatem Pontificis contra omnia iura vi atque fraude arreptam immineant: sed hæc ipsa de causa, hoc postremo seculo à Diabolo excitati sunt, vt omniconatu & labore per mendacia, sycphantias, & fraudes Cathedram pestilentie denuo erigant & suffulciant, quæ multis in locis penitus collapsa, in alijs autem iam nutare & ruinam minari cõperat. Hinc etiam sanguinarias machinationes vbique moluntur, si fortè Confessionis suæ Principes in arma contra nos concitare, & bellum funestum in Germania excitare possint: sicut iam multis annis, in alijs prouincijs & regnis (in quibus subditi Magistratibus suis non solum obedientiam debitam in rebus temporalibus, sed plura quàm iure tenebantur præstituros se obtulerunt) gregalium ipsorum instinctu & incitatione plurimum sanguinis innocentis eam solam ob causam effusum est, vt Pontificis Romani eminentia, tyrannis, idololatria, impostura & fascinatio stabilatur.

Cruentæ machinationes Iesuitarum.

Papisticus Magistratus dum in gratiam Põtificis bella gerit, se ipsum & obediens suos subditos perdit.

Verùm Iesuitis curandum & cauendum erat, ne suis cruentis Consilijs & machinationibus rem eò deducant, vt neruus nimium intensus rumpatur. Et illud Psalmi diligenter cogitent: Ecce parturit iniusticiam, & concepit dolorem, & pariet mendacium. Foueam fodit, & effodit eam, & incidit in foueam quam fecit. Conuertetur dolor eius in caput eius, & in verticem ipsius iniquitas eius descendet.

Ad Iesuitas commonitio.

Psalm. 7.

Quod autem Iesuita præter cætera impudentissimè & nequissimè calumnian-

169. Mandacium & calumnia Iesuitar.

lumniantur, Concionatores Lutheranos eiusmodi Monarchiam & tyrannidem, qualem Papa sibi rapuit, in Ecclesia affectare: hoc ea fide dicunt & scribunt, qua istud, quod supra Papam, Imperatorem, & Reges, nos iudices constituamus, nec cuiquam cedere, aut parere velimus. Sicut enim Pontificem Romanum non pro capite Ecclesie, sed pro Antichristo agnoscimus, & declaramus: quo nomine Archiepiscopi, & Episcopi Germanie ante annos ducentos illum insigniuerunt: ita Imperatorem, Reges, Electores, Principes, Comites, Barones, tanquam Magistratum à Deo ordinatum colimus, obedientiam debitam eis prestamus, & Cæsari, qua Cæsaris sunt, danda esse docemus, modo ipse non interdicit Deo dare, quod Dei est. Tum enim secundum Apostoli Petri doctrinam, Deo magis obediendum est, quam Cæsari, Regibus, Electoribus, Principibus, aut cuiuscunque nominis potestatibus.

Ministri Lutherani obedientiam debitam Dominis suis prestant.

Marth. 22.
Actor 4.

Index controuersiarum quis.

Nec nos ipsos iudices constituimus: sed iudicium vni verbo Dei permittimus, vt controuersias inter nos & Pontificios Doctores dirimat. Hunc iudicem vos Iesuitæ, vnâ cum errorum & blasphemiarum vestrarum consortibus ferre nullo modo potestis, vt supra ostendimus.

170 Mendacium Iesuitarum.

Deinde, non minus impudens mendacium Iesuitarum est, quod de nobis scribere audent: Nos Imperium Magistratus deirectare, à nemine regi, nemini cedere, sed omnia pro placito, quomodo, quando, & vbi libeat, agere velle. Semper enim & nunc quoque offerimus nos, quod si verbo Dei vnius vel plurium errorum conuincamur: nos libenter etiam puero septenni verbum Dei proferenti, cum debita gratiarum actione, & humilium animorum subiectione cessuros & institutionem admissuros. Quod vos ex parte vestra tam non facere in animum induxistis, vt etiam in hunc vsque diem tali Colloquio vos committere, nec velitis, nec audeatis, in quo inter partes dissentientes sola Scriptura S. iudex audiatur: cum tamen nemo non æquissimum esse videat, vt nec nostra, nec vestra, nec vllius hominis commenta, sed solum verbum Dei, velut vnicam veritatis normam sequamur.

Ad quam conditionem Theologi Confessionis August. se offerant.

Iesuitæ & Pontificij subterfugiunt Colloquium, in quo iudicium soli verbo Dei permittatur.

171. Mendacium Iesuitarum.

Quod verò tertio loco criminantur: Lutheranos præter mundanam, Ecclesiasticam quoque Iurisdictionem sibi sumere: hoc ad Electores, Principes, & ceteros Confessionis Augustanæ Ordines pertinet: de quibus, vt in alijs, nefarie mentiuntur. Nam pius Magistratus in negocijs Ecclesiasticis sibi plus potestatis non arrogat, quam quantum in Consistorijs Ecclesiasticis constituendis, Ecclesiarum & Scholarum visitationibus annuis, hisq; similibus, mandato diuino impostum ipsi est, quod q̄
exempla

Quomodo Magistratus Politicus Iurisdictionem Ecclesiasticam usurpare possit & debeat

exempla piorum Regum, Davidis, Solomonis, Iosia, Hiskia, Iosaphat, &c. confirmant & probant. Illius enim interest scire, quomodo Ecclesia administratur: eiusq; opera tanquam Christiani & p̄i Magistratus, Ecclesia Ministri ad puram doctrinam, & honestam disciplinam conservandam utiliter uti, adeoq; operas matuas tradere possunt. Qua de causa Magistratus Politicus à Regimine Ecclesiastico nullo modo excludi debet: quod tamen à vobis Iesuitis, & Papisticis Sacerdotibus fit: qui vestri Magistratus dominium contra ius diuinum excusistis, adeo vt ipse iam falsos, perniciosos, idololaticos, magicos & manifestè impuros sacrificulos, quos ab officio remouere debebat, & iure poterat, ferre cogatur.

Quartò, apertum & impudens mendacium est, quòd pro arbitrio libros quoscunque velimus è Canone & sacris Biblijs exterminemus: ceteros verò glossis, versionibus, additionibus & detractionibus nostris, infinitis propemodum in locis deprauemus.

Lutherus enim nullum prorsus librum aboleuit, nullum è Canone sustulit: sed de libris sacris (quorum in sua versionis Præfationibus mentionem facit) idem censuit & scripsit, quod in primitiua Ecclesia post tempora Apostolorū Ecclesiæ Doctores de illis senserunt & iudicarunt: sicut Historia Ecclesiastica de Epist. Iacobi, Iuda, Apocalypsi Ioannis, eiusq; secūda & tertia Epistola, & in veteri Testamento de libris Machabeorum, Sapientia Solomonis, Syracide, Baruch, Tobia, Iudith, Hist. Susanna, tertio & quarto libro Esræ, &c. manifestè testatur. Quos Lutherus quidem omnes in linguam Germanicam transtulit, atque in codice Biblico reliquit, quòd eos utiliter legi, non tamen articulos fidei Christianæ ex illis probari posse, censeret. Quamobrem etiam à Diuo Hieronymo alijsq; Ecclesiasticis Scriptori- bus Apocrypha nominantur.

Vt verò Lutherus in translatione Bibliorum nihil penitus corruperit, aut deprauarit, sed loci cuiusq; genuinum & proprium sensum phrasi Germanica reddiderit: omnes eruditi, & Hebræa, Græcæq; linguæ periti iudicare, ac testimonium perhibere poterunt. Et quidem adeo nemo nostrum ad illam translationem alligatus est, patrocinium doctrina nostræ in ea querendi: vt etiam nos ipsi, cum opus est, Pagnini & Erasmi versionibus vtamur: nec defugiamus ex translatione Dietenbergij cum aduersarijs disputare, & de articulis controuersis conferre.

Quod verò ad marginales annotationes in versione Lutheri attinet: maioris intelligentia causa ad declarandum loca nonnihil obscura addita sunt,

172. Mendacium Iesuitarum.

Lutherus nullum librum Biblicum aboleuit.

Euseb. lib. 3. cap. 25. Vide Angustinum de doctrina Christiana lib. 2. cap. 8.

Lutheram Biblia non corrupisse.

Sant. Pagnini, Erasmi, & Dietenbergij translationes Bibliorum.

sunt, quo Spiritus sancti mens eò rectius perciperetur. De quibus similiter eruditi, quorum censura subiiciuntur, iudicabunt.

173. Mendacium Iesuitarum.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

Lutherani nullos
quos articulos fi-
cti fabricarunt.

Quintò, non minori impudentia & vanitate scribunt: Lutheranos condere novos articulos fidei. Quales sint: Solam fidem iustificare & saluare: Non esse sacrificium, nec Sacerdotium ali-quod noui Testamenti: Ecclesiam inuisibilem esse: Nullam esse communionem Ecclesiæ militanti cum triumphante in cælo: Quemque teneri credere se iustum esse, licet in omni opere bono peccet: vtitata Sacramenta, ceremonias, atque pias ordinationes tollere, & in locû eorum Cœnas & comestiones priuatas substituere. De his verd articulis omnibus, quia in precedentibus sufficienter diximus, ac simul mendacia Iesuitarum solide confutauimus: Christianum Lectorem, ne eorundem repetitione molestiam ei creemus, ad priora remittere volumus.

Qua ratione Prophetia Danielis cap. 11. ad Pontificem Romanum referatur, quodq; aptissime in illum quadret, & Papam Antichristum esse, euidenter demonstrat: non molestum sit pro lectori ea de re Præfationem Lutheri in Prophetam Daniele legere, & tum de toto negotio iudicare.

Lutherus nullum
sacrificium à Deo
mandatum abrogauit.

Ad hæc, Lutherus nullum sacrificium, quod Deus præcepisset, aboleuit, sicut ibi Antichristo tribuitur: sed tantum abusum & deprauationem Sacramenti Cœnæ sustulit: quod Papa in sacrificium propitiatorium pro peccatis viuorum & mortuorum conuertit, eoq; sacrificium crucis Christi, quò semel peccata totius Mundi perfecte expiata, nosq; Deo reconciliati sumus, blasphemauit & exinaniuit. Pro confesso autem sumimus, quod Iesuitæ hoc loco scribunt: Pontificem Romanum (vt nos quidem putemus) Deos innumerabiles colere, omnes videlicet sanctos & sanctas, qui cum Christo regnent. Hoc verd quid aliud est, quam Ethnica idololatria? vbi tantum nomina idolorum Ethnicorum cum nominibus Sanctorum permutata sunt? Et quæ illi, Dijs suis fictitijs, tribuerunt, & ab illis petiuerunt, hæc hodie Pontificij sanctis defunctis adscribunt, nec sine horribili idololatria ab ijs petere solent: de quo etiam suprâ dictum esse meminimus.

Latina. 113.

Fuimus autem in refutatione huius 34. mendacij, à Iesuitis obiecti, aliquantò prolixiores, vt tam summi, quàm infimi Pontificem Romanum eiusq; Regnum accuratius cognoscere, ac fugere discant, ne in stagno ignis & sulphuris plagarum ipsius in æternum participes fiant: vt etiam mani-
festè

fessò liqueret omnibus, nihil eorum verum esse, quæ hoc loco Iesuita de Papa, & de nobis comminiscuntur, sed quòd pro suo ingenio & Spiritu nil nisi mendacia euomuerint.

I E S V I T A E.

XXXV. Mendacium.

Pag. 130. in Apologia, artic. de Ecclesia, sic de Romanis Pontificibus loquitur Philippus: Nec est ad Pontifices transferendum, quòd ad veram Ecclesiam pertinet, quòd videlicet sint columnæ veritatis, quòd non errent. Quotus quisque enim curat Euangelium, aut iudicat dignum esse lectione? Multi etiam palam irrident religiones omnes.

Latin. 113.
Pontifices Romani
carnon sint co-
lumnæ Ecclesiæ.

R E S P O N S I O.

Quod hoc loco de Pontificibus, & nonnullis Episcopis dicitur, eius veritatem aliquot seculorū experientia ita comprobavit, vt etiam toti orbi Christiano innotuerit, nec quisquam de eo nisi pertinax Papisia dubitare possit.

174. Mendacium
Iesuitarum.

Est enim inter Papas & Episcopos, docti quoque reperiantur: apud ipsos tamen Biblia sacra, sicut tempore Iosia Deuteromium, amissa sunt, dum Breuiarium & cursum B. virginis Maria loco sacra Scriptura & Euangelij terunt. Quod enim assidua lectione (cui vt cardines Ecclesiæ in primis dediti esse debebant) Scriptorum Prophetiarum atque Apostolicorum & ipsi discant aliosq; doceant quid propriè Euangelium sit: ita paucos reperiunt, vt etiam hoc studium sacrum in Principibus, quos vocant seculares, culpent & damnent, eosq; ad curam & administrationem rerum mundanarum, tanquam Principes mundanos (quos sacra tractare nõ conueniat) remittant: quasi nihil ipsos curare attineat, vt subditis de sincera Euangelij predicatione prospectum sit. Quod sanè de Episcopis, Iesuitarum quoque iudicio, audire, horrendum est.

Qua ratione Biblia
in Papatu amissa
esse dicantur.

I E S V I T A E.

De Episcopo nec presumendum, nec cogitandum erat, quòd nullam pugnam, nedum literam in Euangelio legerit: multò minùs quòd suam religionem irrideat.

German. 130.

R E S P O N S I O.

Si Papa Ecclesiæ Episcopos daret, quales Paulus Apostolus requirit & describit: nimirum aptos ad docendum, & potentes ad exhortandum per doctrinam

Quam curæ sit Episcopis Italia verbum Dei.

strinam sanam, & contradicentes conuincendum: de illis tale quid cogitare, nefas esset. Sed vbi tales inuenias, qui docere & concionari nõrunt? Ad hoc, manifestum est cunctis, qui vel semel Italiam adierunt, quam curæ & cordi sit Papæ, Cardinalibus, & Episcopis Euangelium: cuius lectionem in lingua materna Laicis non permittunt: nec integro anno, excepta quadragesima, conciones habent: manifesta turpitudine & nefandis sceleribus se polluant, vitamq; scandali plenam ducunt. An verò hoc non est Euangelium, non Doctoris Lutheri, sed Domini nostri Iesu Christi, ab Euangelistis & Apostolis descriptum contemnere & irridere? aut quomodo verè & quoquam dici potest, Episcopis illis Euangelium Christi cura esse?

I E S V I T A.

German. 130. Certum est, omnes Pontifices & Episcopos tanquam Sacerdotes, præterquam quòd multi illorum Scripta non cõtemnenda ediderunt, (ex quibus est Innocentius: cuius sermones, Epistolæ, aliãq; opera sacris testimonijs plena, extant) vel minimum in Missa Euangelium & Epistolam legere.

R E S P O N S I O.

Quo sensu in Apologia scriptum sit, Episcopos Italiae Euangelium non curare, non legere.

De hac lectione non agit Apologia: sed intelligit per vocem Euangelij scripta Euangelistarum & Apostolorum, in quibus Euangelium de Christo descriptum & comprehensum est: Quorum diligens lectio & accurata meditatio Episcopis & Sacerdotibus commendatissima esse debebat, vt ex illis rudem plebeculam rectè erudire & instituere nossent. Hic queritur: quam multos Episcopos Pontificios inuenire liceat, qui hoc sine aliquot paginas in Euangelio legerint? Præterea manifestum & notum est, multos Sacerdotes ordinari, qui Euangelium in Missa vix rectè legere possunt, nedum vt intelligant. Quomodo ergo miserum vulgus ex illo de fide docerent?

Cum igitur Apologia non iniuria & absque causa queratur, Pontifices & Episcopos Euangelium non curare: iterum liquet, Iesuitas hac in parte, non sine ingenti vanitate Apologiam mendacij accusare.

I E S V I T A.

XXXVI. Mendacium.

German. 137.
Latin. 114.

P Ag. 136. in Apologia, artic. 10. sic mentitur Philippus: Decimus articulus approbatus est: in quo confitemur nos sentire, quòd in Cœna Domini verè & substantialiter adsint corpus &

pus & sanguis Christi, & verè exhibeantur cum illis rebus quæ videntur, pane & vino, his qui Sacramentum accipiunt. At bone Philippe, in artic. 10. Confessionis, quem nostri receperunt, nulla facta est mentio panis & vini, manentis cum corpore & sanguine Christi.

R E S P O N S I O.

Quoniam de hoc articulo, supra in refutatione 2. mendaciÿ sufficien- 175. Mendaciÿ re-
ter & prolixè egimus: Lectoris patientia hic abuti, & denuo ista repetere futatio.
nolumus.

Absque dolo autem & crimine falsi, res vti Augusta gesta est, à nostra parte commemoratur. Articulus enim 10. principaliter agit de vera & Quomodo 10. arti-
substantiali presentia corporis & sanguinis Christi in S. Cæna, contra erro- culus Confessionis
rem Sacramentariorum siue Zuinglianorum: ad quem vtriq; tam Pon- August. à Papiſtis
tificiÿ, quàm Confessioni August. addicti respexerunt, seruat à communi approbatus sit.

Quapropter etiam nunc Iesuitarum Vanitas falsò mendaciÿ insimulat Philippum.

I E S V I T A.

X X X V I I. Mendacium.

Ag. 140. in Apologia, artic. 11. Nunc de hac fide consequente Germ. 131.
remissionem peccatorum, nulla est syllaba in tanta mole Germ. 115.
constitutionum, Glossarum, summarum, Confessiona-
lium: nusquam ibi Christus legitur.

R E S P O N S I O.

Quod nec his verbis Apologia Papiſtis iniuriam faciat: probatione ope-
rosa opus non est: quandoquidem ipsi Iesuitæ à crimine mendaciÿ eam pur-
gent, cum scribunt.

I E S V I T A.

Si de fide loqueris, qua sola iustificet, & certos absolutè reddat, re- Germ. 132.
missa esse peccata: non mireris si ea fides non inueniatur in Glossis & Sum- Latin. 115.
mis. Nam cum illa ferent, ista nondum erat nata. At de fide vera in Chri- Propria Confessio
stum, & de ipso Christo, nihil in tot libris legi: mendacium est nimis Iesuitarum, quòd
et assum. nihil in libris Papi-
ſtarum legatur.

R E S P O N -

RESPONSIO.

276. Mendacium Iesuitarum.
Quæ sit vera Christianorum fides.

Confessio hæc Iesuitarum plana & aperta est, quòd in Decretalibus, Glossis, & summis Scriptorum Pontificiorum nulla syllaba extet de hac fide in Christum, qua homo certò & firmiter statuit, (absque consideratione sua propria & multiplicis infirmitatis) sibi omnia peccata per & propter Christum remissa esse.

Fides Papistarum, non est vera Catholica, sed demonum fides.

At vniuersa Scriptura sacra tam veteris, quam noui Testamenti aliam præter hanc fidem non docet: sicut supra in Refutatione mendacijs quarti proluxè demonstrauius. Vnde manifestum fit omnibus, Apologiam nihil derogare Pontificijs Scriptoribus, de quo iure conqueri possint. Nam quòd de sua Catholica fide in Christum obtundunt, quam etiam Scortatores, adulteri, & (sicut Concilium Tridentinum loquitur) masculorum concubitores, fures, ebriosis, maledici, rapaces, cateriq; omnes, qui lethalia peccata committunt, habent, retinent, nec eam amittunt, etsi in his horrendis sceleribus impenitentes perseverant: supra ostensum est, eam non esse veram, Catholicam, Christianam, saluificam, sed duntaxat historicam fidem, quam demones quoque habent.

Qualem Christum Papistæ sibi fingant.

Quapropter nec Lutherus, nec Philippus in eo mendacijs cõuinci possunt, quòd scripserunt: In omnibus Papistarum libris, nullum verbum de Christo inueniri. Talis enim Christus nec in cælo, nec in terra est, qualem Pontificij sibi fingunt: qui nobis videlicet passione & morte sua promeruerit, vt credamus, hoc est, verum esse statuamus quòd pro totius Mundi peccatis mortuus sit: attamen ne quisquam firmiter credat, certòq; statuatur, SIBI omnia peccata sua remissa esse, sicq; Deum propitium habere, à quo per fidem in Christum iustus reputetur: sed modò per caritatem infusam, & opera sequentia iustum fieri, nec non peccatorum remissionem mereri, nihilominus verò ad extremum vsque spiritum de gratia Dei dubitare, certa tamen spe salutis mori, debere. Et si contingat, ipsum non saluari: nihil contra spem ei accidere, quandoquidem spes non sit rerum certarum, vt fides, sed solùm contingentium. Idcirco hominem quidem certò sperare, at non certò credere debere, se saluum fore. Cùm tamen Apostolus testetur: Fidem esse earum rerum, quæ sperantur, hypostasim, argumentum eorum quæ non videntur. De huiusmodi Christo Papistico, & de tali fide in Christum, nec Propheta, nec Apostoli quicquam norunt: sed talem Christum nobis proponunt, qui vnus & solus obedientiæ sua pro peccatis totius Mundi, adeoq; pro culpa & pena satisfecerit. Deinde,

O miseram fidem, atque spem Papistarum.

Hebr. 11.

Qualem Christum Scriptura doceat.

de, talem fidem in Christum docent, qua certò, firmiterq; statuit, homi- Vera Christiano-
nem nec ante, nec post gratiani, vel minimum peccatum expiare, aut re- rum fides.
missionem peccatorum & pœnarum mereri posse: Sed qua solius obedientie
Christi operi & merito fidit: qua ratione quoque sola saluat. Super hanc
fidem fundata est spes: qua nequaquam rerum incertarum est: sed vt Pau- Rom. 5.
lus scribit: Spes non confundit. Hac nullo modo spes Papisfica esse po-
test, qua ipsi moribundos in purgatorium, & tandem in infernũ ablegant.

Ex fide quoque Christianorum à nobis descripta, prosuit vera caritas,
& opera bona, tanquam fructus iusticie fidei: quibus Deo gratitudinem,
& proximo suam fidem declarant, & ostendunt.

Cùm ergo Scriptores Pontificij, præter Christum scilicet, & fidem
Scortatorum, adulterorum, Sodomitarum, (quam etiam impenitentes
retinere possunt) aliam non nõrint: iudicio omnium piorum, & rectè sen-
tentium permittimus, an modo prædicto à Luthero & Philippo vlla iniu-
ria affecti sint.

I E S V I T A E .

XXXVIII. Mendacium.

P Ag. 140. in Apologia, artic. 12. de pœnitentia, sic loquitur Philippus: Germ 132.
Negant fidem esse alteram partem pœnitentiæ. Quid hic Lat. 116.
Carole Cæsar inuictissime faciemus? Hæc est propria vox
Euangelij, quòd fide cõsequamur remissionem peccatorum.
Hanc vocem Euangelij, (quæ non nostra, sed Christi propria
est) damnant isti Scriptores confutationis.

Sed non ita est, Philippe: non enim confutatio vsquam negat, nos fide
consequi remissionem peccatorum: sed negat nos SOLA fide consequi re-
missionem peccatorum. Hoc enim non Dei verbum, sed tua & Lutheri ad-
ditio est.

R E S P O N S I O .

Quid Iesuita & Scriptores Papisfici per vocem fidei, in iustificatione ho- 177. Mendacium
minis coram Deo, intelligant: sepius huc vsque ostensum est, nempe, fidem Iesuitar. detestum.
Scortatorum, adulterorum & Sodomitarum: quam etiam Diaboli habent,
ac contremiscunt. De hac fide non loquitur Apologia, sed de vera saluifica
fide, qua certa & firma fiducia in Dominum nostrum Iesum Christum est,
quòd omnes & singuli in ipsum credentes, propter solam illius obedi-
entiam remissionem peccatorum habeant. Hanc fidem confutatio Papisfica
non so-

non solum negat, sed Concilium Tridentinum eandem quoque damnauit sicut supra ostendimus. Quomodo ergo Iesuias non pudet, contrarium hoc loco profiteri?

Quomodo sola fide in Christum, remissionem peccatorum consequamur.

Ioan. 3.

Particula SOLA, non Lutheri, sed Spiritus S. vox est. Actus 4.

Deinde, prius quoque satis superq; declarauimus, quis sensus verborum istorum sit, quando dicimus: Nos sola fide remissionem peccatorum consequi. Nimirum is: quod propter nullum aliud opus, quocunq; nomine appelleretur, remissionem peccatorum consequamur, nisi propter opus obedientiæ Christi, quod sola fide apprehenditur. Quemadmodum scriptum est: Sic Deus dilexit Mundum, vt Filium suum unigenitum daret, VT OMNIS, QVI CREDIT IN EVM, non pereat, sed habeat vitam æternam. Hæc fides est firma certaq; fiducia in solam obedientiam Christi, quam pro peccatis totius Mundi iusticia diuina præstitit: hæc fides per vsum Sacramentorum confirmatur: hæc in omnibus tentationibus in solius Christi obedientiam respicit. Quamobrem vox SOLA, nec Philippi, nec Lutheri, sed Spiritus sancti vox est. Quando enim Petrus ait: Non est in alio quoquam salus, nec aliud nomen est sub cælo datum inter homines, in quo oporteat nos saluos fieri: quid hoc, quæsumus, aliud est, quam quod nos dicimus: Hominem sola fide iustificari & saluari? Atque hoc modo Lutherus in versione Germanica Epistola ad Roman. perpetuam & constantem sententiam Apostoli Pauli respexit, quando voce SOLA in sequentibus vsus est: Arbitramur igitur sola fide iustificari hominem absq; operibus legis. Vox enim SOLA siue extet, siue non: Idem semper sensus manet, quod sola fide iustificemur, quandoquidem Paulus expressè opera remoueat, & dicat: Absque operibus legis. Semouè enim opera legis: quid præter solam fidem remanebit? quod etiam pueri septennes intelligere possunt.

Sed Paulus quoq; alias plures voces, idem significantes posuit, vt: Gratis, illius gratia: quæ idem quod particula SOLA, denotant. Sic enim Rom. 3. legimus: Omnes peccauerunt, & destituuntur gloria Dei: iustificantur autem GRATIS, illius GRATIA. Et cap. 4. Porro ei, QVI NON OPERATVR, SED CREDIT IN EVM, qui iustificat impiũ, IMPVTATVR FIDES SVA AD IUSTICIAM. Quid, hoc aliud est, quam dicere: Solam fidem iustificare? Et mox: Idcirco ex fide, vt secundum gratiam, vt firma sit promissio. Si enim iusticia nostra coram Deo valens, ex operibus quoque & merito operum nostrorum esset: nullo modo firma esse posset. Quapropter

Cur iusticia & salus nostra, ex fide sit.

Propter vos Iesuita, verba Pauli penitentiùs priùs (adhibitis specillis) inspiciete, quam Doctorem Lutherum mendaciè ac criminis falsi arguatis.

Porro, vox ista SOLA, tam non à Luthero vel Philippo, verbis Pauli primitùs illata est, vt etiam Ambrosius in explicacione Epistola Pauli ad Romanos, aliquoties ea vsus sit. Vt, cum scribit: Iustificati sunt gratis: quia nihil operantes, neque vicem reddentes, SOLA FIDE IUSTIFICATI SVNT DONO DEI. Idem in cap. 4. ad Rom. Quomodo ergo Iudæi per opera legis iustificari se putant iustificatione Abraham, cum videant Abraham non ex operibus legis, sed SOLA FIDE IUSTIFICATVM? Non ergo opus est lege, quando IMPIVS PER SOLAM FIDEM IUSTIFICATVR apud Deum. *Ibidem:* (Secundum propositum gratiæ Dei.) Sic decretum dicit à Deo, vt cessante lege, SOLAM FIDEM gratia Dei posceret ad salutem. *Et mox:* Beatos dicit, de quibus hoc sanxit Deus, vt sine labore, & aliqua obseruatione, SOLA FIDE iustificentur apud Deum. *Et post pauca:* Manifestè beati sunt, quibus sine labore, vel opere aliquo remittuntur iniquitates, & peccata teguntur, nulla ab his requisita pœnitentiæ opera, NISI TANTVM VT CREDANT. Huc vsque Ambrosij verba propria: in quibus cum voculam SOLA, quinqueies repetierit, eaq; mentem Pauli illustrarit: qua fronte ergo vel potius pudentia inscitia Iesuita dicunt, vocem SOLA à Luthero primum confictam, eaq; doctrinam Pauli de iustificatione hominis coram Deo, corruptam & adulteratam esse?

Ceterùm non solum Ambrosius, sed alij plurimi tam veteres, quam recentiores Ecclesiæ Doctores, voculam istam in articulo & doctrina de iustificatione hominis coram Deo, vsurparunt: quorum nomina duntaxat subiungere nunc placuit:

1. Iustinus in expositione fidei.
2. Clemens Alexandrinus, libro 7. Stromatum.
3. Irenæus in præfat. lib. 3. Idem lib. 4. cap. 13.
4. Origenes super 3. caput ad Romanos.
5. Cyprianus in expositione Symboli. Idem, in Serm. de passione Domini.
6. Eusebius lib. 3. hist. Eccles. cap. 27.
7. Hilarius, in 9. cap. Matthai de Paralytico. Idem, Can. 8. & 21. super Matthæum. Idem, lib. 6. de Trinitate.

Vox SOLA non primum à Luthero conficta, verbisque Pauli intrusa. Ambrosius in cap. 5. Rom.

8. *Gregorius Nazianzenus, in Orat. de bono ordine.*
9. *Arnobius in Psalmos.*
10. *Basiliius in concione de humilitate.*
11. *Hesichius in Leuit. lib. 1. cap. 2.*
12. *Chrysofomus in cap. 3. ad Galatas. Idem, Serm. 5. ad Ephesios. Et in Acta Apost. cap. 15.*
13. *Ambrosius ad Irenæum. Idem, super 2. ad Timoth. 2. Idem, in lib. de vocatione Gentium. Idem, in 1. Corinth. 1. & ad Gal. 3. cap.*
14. *Hieronymus in cap. 4. ad Roman.*
15. *Augustinus in Ioan. cap. 8. Tract. 42. Idem, in Psalm. 88. Et in lib. de vera & falsa pœnitentia, cap. 8.*
16. *Primasius in cap. 4. ad Rom. in cap. 2. & 3. ad Galat. in cap. 2. ad Ephes. in cap. 3. ad Philippenses.*
17. *Marius Victorinus, in Comment. in Genesim, super illud: Credidit Abraham Deo, &c.*
18. *Leo Papa Rom. in Epistola decretali 97. cap. 2. Idem Epist. 70. Et Serm. 14. de passione Domini.*
19. *Theodoretus, in cap. 3. ad Roman. Et super illud: Per fidem in suo sanguine. Idem, in cap. 3. ad Galat. & cap. 2. ad Ephes.*
20. *Fausus Episcopus, de gratia Dei, ethumana mētis libero arbitrio, lib. 1.*
21. *Sedulius Scotus, in cap. 4. ad Roman.*
22. *Theodulus Cœlosyria presbyter in cap. 4. Epist. ad Rom.*
23. *Victoris Marsiliensis (qui vixit anno Domini 460.) versus:*

Credidit, & nudæ fidei consensio sola,
Plenam ad iusticiæ & meriti reputata coronam est.

Ex media ætate Patres & Doctores Ecclesiæ,

24. *Oecumenius in Epistolam ad Romanos, super illud: Quid ergo dicemus, inuenisse Abraham patrem nostrum, &c.*
25. *Photius Patriarcha Constantinop. in cap. 3. ad Galat. Et, in cap. 2. ad Coloss.*
26. *Theophylactus in cap. 3. ad Galat. Et, in 2. Thess. 2.*
27. *Beda in cap. 3. ad Rom. Et cap. 3. ad Galat. Item, lectione Epist. Ioan. 1. cap. 4.*
28. *Haymo Episcopus Halberstadiensis, in explicat. Euangelij de circumcisione, de Gentibus. Idem, in cap. 3. ad Gal. Et, in cap. 11. ad Hebr.*

29. Bernhardus Serm. 3. de Annunciatione.
30. Paschasius in libro de corpore & sanguine Domini, cap. 9. & cap. 12.
31. Thomas Aquinas, in Hymno: Pange lingua, &c.
32. Damascenus lib. 4. Orthodoxæ fidei.
33. Author Glossæ ordinaria in cap. 3. ad Galatas. Et in Epist. Iacobi.
34. Lyra, in caput 3. ad Galat. Et, in Postilla.
35. Bonaventura in lib. 4. Sentent. dist. 15. q. 1.
36. Anshelmus in cap. 4. ad Roman.
37. Simon de Cassia, de Religione Christ. lib. 10. cap. 7.
38. Venantius Honorius Clementianus Fortunatus, Presbyter Italicus, in Exegeti Symboli Apostolici, super illud: Credo remissionē peccatorū.
 Nostra ætate Doctores & Scriptores.
39. Ioannes Tritthenemius, Abbas Spanheimensis, lib. quæst. 8. quæst. 2.
 Et, in Epist. ad Iacobum Rymolanum Theologum.
40. Erasmus Roterodamus in Paraphrasi in cap. 4. ad Roman.
41. Iacobus Sadoletus Cardinalis, lib. 1. Commentariorum in Epist. ad Roman. cap. 3.
42. Ludouicus Viues lib. 2. de virtute fidei Christiana.
43. Gerhardus Lovichius Hadamarius in institutione sua Catholica.
44. Isidorus Clarus Brixianus, in Annotationibus in Nou. Testament.
45. Ioan. Ferus, Concionator Moguntinus, in prima cōcione in nouo anno.
46. Liber Reconciliationis, propositus in Comitij Ratisponæ: cui libro & articulo subscripserunt Eccius, Gropperus, & Iulius Pflug.

I E S V I T A.

Et Euangelium passim negat, quòd sola fide saluemur, cum & Euan- Germ. 133.
 gelio, & Sacramentis, & dilectioni, & pœnitentiæ, & obedientiæ remis- Latin. 116.
 sionem peccatorum tribuat.

R E S P O N S I O.

Hic iterum ruditatem et inscitiam suam produunt Iesuita, quàm dextrè, Verbum & Sacra-
 scilicet, verbum veritatis secare, & S. Scripturam explicare nouerint. Eu- menta, obedien-
 angelium enim, Baptismus, & Cœna Domini nos pariter ad Christum, tiam solus Christi
 & vnicam ipsius obedientiam remittunt, nosq̃ certissimos reddunt, quòd monstrant.
 propter eam solam, remissionem peccatorum fide consequamur, quam nec
 Euangelium, nec Sacramenta, nec pœnitentiæ, nec obedientiæ & dilectio
 nostra, sed solus Christus nobis promeritus est.

IESUITÆ.

Germ. 113. Nec etiam sequitur, licet fide saluemur, quod propterea fides sit pars pœnitentiæ, sed potius quod tanquam causa præcedere debeat, cum nemo pœnitentiã agat, qui non prius credat.

RESPONSIO.

Qualis fides pœnitentiã præcedat.

Vera saluifica fides.

Iesuitæ procul dubio norunt, aut certè nouisse debebant, de fide non vno semper modo sermonem fieri. Nam & hæc fides esse dicitur, quando homo credit, verbum & vocem Dei esse, cum per legem arguitur & terretur: quæ fides pœnitentiã & agnitionem peccatorum præcedit: at fides saluifica non est, quæ nimirum ab omnibus illis requiritur, qui verè ad Deum conuertuntur. Illam enim fidem etiam Cain & Iudas habuerunt, nec eã ad Deum conuersi sunt, sed quia saluifica fide caruerunt, à Deo se auerterunt. Est autem fides saluifica, certa firmag, fiducia in Christum, quæ homo statuit, se à Deo propter Christum in gratiam receptum esse. Hanc fidem Petrus in sua conuersione habuit, quæ se ad Dominum conuertit, & remissionem peccatorum suorum credidit. Atque hæc fides non minima, sed præcipua pars conuersionis Ipsius ad Deum fuit: sine qua conuersio illa non salutaris, sed Iuda duntaxat pœnitentiã fuisset.

Quapropter Iesuitæ existimationi suæ rectius consulissent, si hæc fides istam sibi reseruassent, nec suam stulticiã prodidissent ostendendo, se ignorare, aliam esse fidem quæ contritionem præcedere debet, & aliam quæ contritionem sequitur: quæ salutaris pœnitentiæ pars est.

Sed hæc de isto quoque mendacio, quo Apologiam præter meritum flagellare institerunt, dixisse sufficiat.

IESUITÆ.

XXXIX. Mendacium, sed sexies geminatum.

Latin. 116.

- P**Ag. 143. in Apologia, artic. 12. numerantur hæc dogmata, tanquam sint Catholicorum Theologorum.
1. Quod per bona opera, extra gratiam facta, mereamur ex pacto diuino gratiam.
 2. Quod per attritionem mereamur gratiam.
 3. Quod ad deletionem peccati, sola detestatio criminis sufficiat.
 4. Quod per contritionem, non fide in Christum, consequamur remissionem peccatorum.
 5. Quod potestas elauium valeat ad remissionem peccatorum, nõ coram Deo, sed coram Ecclesia.
 6. Quod susceptio Sacramenti pœnitentiæ, ex opere operato, sine bono motu vrentis, hoc est, sine fide in Christum, conferat gratiam.

at hæc

At hæc omnia, non nostra dogmata, sed Philippi mendacia sunt: quorum authorem & Scripta, in quibus tradantur, monstrare vel nominare non potest.

R E S P O N S I O.

In Apologia Confessionis August. pagina iam dicta, vndecim crassi errores Ecclesiæ Papsitiæ commemorantur: ex quibus Iesuitæ quosdam duntaxat exceperunt, quos nuda inficiatione à Scholis & Ecclesijs suis, tantquam in illis nunquam traditi fuissent, remouere se posse putarunt.

Mendacium Iesuitarum, 178. 179. 180. 181. 182. 183. hic ostenditur.

Crassissimi autem, (quos timido silentio præterierunt, & quorum nullum negare possunt, nec etiam in tanta Euangelij luce illos consiteri audent,) sunt isti:

1. Quòd instituta sit potestas clauium, vt mutet pœnas æternas in temporales, &c.
2. Quòd enumeratio delictorũ in Confessione, necessaria sit iure diuino.
3. Quòd Canonica satisfactio, necessaria sint ad pœnam purgatorij redimendam: aut prosint tanquam compensatio ad tollendam culpam.
4. Quòd potestate clauium per indulgentias liberentur animæ ex purgatorio.
5. Quòd in reseruatione casuum, non solum pœna Canonica, sed etiam culpa reseruari debeat in eo qui verè conuertitur.

Hos articulos omnes in Papatu receptos & approbatos fuisse, & adhuc probari: præter Scholasticorum Theologorum & Canonistarum testimonia, ipsum quoque opus & experientia testantur.

Primum enim quòd docuerint: Opera bona extra gratiam facta, mereri gratiam: testatur Pelbartus de Temesuar, ex sententia Scholasticorum, Domini. 2. quad. Serm. 14. lit. c. scribens: Ideoque necessarium est, aliquo modo à Deo dari gratiam, gratum facientem, peccatori, dum facit quod in se est attritus, nec ponit obicem gratiæ. Gabriel supra 4. sent. dist. 16. q. 2. Opera bona moraliter extra caritatem (seu gratiam) facta, merentur de congruo multa bona spiritualia: patet, quia merentur gratiam iustificationis & augmentum virtutum. Primum patet, quia peccator disponens se ad gratiam, faciendo quod in se est, meretur primam gratiam, qua iustificatur de congruo. De hoc vide amplius Gabrielem super Canonem Missæ, lect. 59. Idem quoque ipsi Iesuitæ

1.
Opera extra gratiam facta, mereri gratiam.

suprà

suprà in Mendacio 29. exemplo Niniuitarum & Cornelij ostendere & probare conati sunt.

De merito autem congrui eorum, qui extra Dei gratiam sunt, quòd do-
cuerint Pontificij : Etsi Deus secundum iusticiam suam nihil illis
debeat, ipsum tamen ita beneficum esse vt talibus propitium
se præbeat: prius ostensum est.

2. Deinde, secundum quoque articulum de attritione, Scholasticorum
scripta confirmant : quòd quemadmodum per concupiscentiam peccati in
corde Deus offensus sit, ita per dolorem attritionis Deum ad gratiam flechi.
Sic enim scribit Gabriel Biel in 4. sentent. dist. 14. quest. 2. concl. 5. Re-
gulariter per contritionem præuiam peccatum dimittitur, &
gratia prima iustificans confertur ante susceptionem Sacra-
menti pœnitentiæ.

3. Tertium articulum exprimunt verba Gabrielis Biel, in 4. sent. dist. 14.
q. 1. conc. 5. Ad deletionem peccati, sola criminis detestatio, si-
ne alijs actibus pœnitentiæ, sufficit. Idem testatur & confirmat
Bernhardinus de Buis, part. 1. Serm. 31. de contritionis utilitate, lit. L.
scribens: Alexander de Ales in 4. part. Sum. in Tractatu de cõ-
tritione dicit, per CONTRITIONEM peccatorum statim ac-
quiri remissionem & veniam ipsorum. Et addit: Idem tenet
Thomas, & communiter omnes Theologi, maximè Ray-
mundus in Tit. de pœnitentia, §. 19. vbi dicit, quòd SOLA
cordis contritione peccatù dimittitur cuilibet adulto, DVM
CONTRITVR, & proponit ab illo abstinere. Nec dubitat asse-
rere Bernhardinus : Si cui non sit tempus aut occasio confitendi, eum sola
contritione saluari. Quod postea ridiculis historijs confirmare nititur: Pri-
mum, mulieris cuiusdam, quæ in templo nimia cõtritione expirauit, cumq̃
per Monachum resuscitata fuisset, dixisse : Quòd ad iudicium diui-
num euocata, PROPTER COMPVNCTIONEM fuerit à
pœna æterna liberata.

Historia ridicula, &
à Monachis confi-
dæ.

1. Et quòd amplius est, Gentilem quendam nondum baptizatum, propter
magnam suam contritionem, remissionem peccatorum consecutum, &
saluatum esse.

4. Item, cum Eremita quidam, sororem suam ex lupanari in cellulam
suam reuocare instituisset : illam in itinere nimia contritione extrinctam
esse: cuius fratri reuelarit Deus, quòd ad vitam peruenerit sempiternam,

ternam, VIRTUTE CONTRITIONIS, ab omni macula & pœna purgata. Et statim subiungit exemplum meretricis iuuenula, qua cum Patre incestum commiserit: cuius causa cum à matre obiurgata fuisset, ipsaq; indignans vtrunq; parentem occidisset, tanta contritione seipsam afflixisse, vt animam exhalârit. Cum autem Sacerdos & populus pro ipsa orare constituisissent, vocem de cœlo auditam esse: quodd precatione opus non sit. Illam enim propter magnam contritionem in cœlum assumptam esse, & pro ipsis orare, nec aliorum precibus indigere.

Ex his & similibus exemplis cognoscere licet, quam doctrina populus Christianus in Papatu imbutus & seductus fuerit: quodd nimirum remissionem peccatorum per solam contritionem, sine fide in Christum, sine Confessione & satisfactione consequi possint.

Quartus articulus, tertio planè similis est: videlicet, quodd docuerint: propter contritionem nos consequi remissionem peccatorum: nulla facta mentione fidei aut meriti Christi.

Quintus articulus non eo sensu scriptus est, quodd neget: Potestate clauium peccata coram Deo remitti: sed tantum reprehendit abusus clauium, quodd Papa pro libidine quoscunq; voluit ab Ecclesia communione exclusit, eosq; cum voluit recepit: hancq; potestatem (quam falso sibi arrogauit, eaq; toti orbi propemodum terrori fuit) non solum erga infima fecit homines, sed quoque erga Principes, Reges, Imperatores ipso facto exercuit, (& adhuc exercet:) sicut supra ex probatis Scriptoribus, in descriptione tyrannidis Pontificie, ostendimus.

Sextò, Palàm est, quodd Papa cum suis persuaserit vulgo, se potestate clauium, pœnas æternas cõmutare posse in temporales, modò certas satisfactiones imponat hominibus: ad quas hoc modo obligauit conscientias, vt nisi eas præsentent, à gratia Dei exclusi sint.

Septimò, praxi Ecclesia Papistica testatur, etiam nunc in Papatu conscientias enumeratione delictorum in Confessione ita diuexari & angustari, vt si quis peccatum, cuius conscius sit, reticeat, quodd ipsi nõ remittatur.

Octauò, in Papatu, vulgatissimum fuisse, & adhuc esse, quodd imposita satisfactiones non tantum pœnam, sed etiam culpam tollant: nemo nisi impudentissimus Iesuita, aut cui abominations Papatus ignota sunt, negare potest.

Nondò, quodd in Papatu docuerint, per opus impositæ pœnitentiæ, ex opere operato, sine fide in Christum, gratiam acquiri: prius copiosè ostensum

D d est.

4.

4.

5.

Abusus potestatis clauium, apud Pontifices.

6.

7.

8.

9.

est. Quæ ratione operibus hominum tribuerunt, quod solius obedientia & meriti Christi est. Quod exempla quoque eorum testantur, quibus peregrinationes penitentia loco impostæ fuerunt: quas si ipsi per morbum, vel alia impedimenta perficere nequiverunt, alios qui istam molestiam & difficultatem ipsorum causa subirent, pecunia conduxerunt. Quod opus perfectum ubi fuit: spes demum gratiæ diuina facta est illi, pro quo peregrinatio suscepta fuit.

Hoc factum esse, & fieri adhuc: Iesuitæ, nisi omnem pudorem proiecerint, negare non audebunt.

30.

Decimò, Ecclesiam Pontificiam persuasam fuisse, quod Papa potestatem clauium animas ex purgatorio liberare possit: prius quoque indicauimus, ubi de potestate Papæ, quam in cælo, terra, & inferno habeat, egimus. Id autem si verum esset: meritò pro homine impiissimo & crudelissimo haberetur, quod animas tam horrendos cruciatus tot annis pati sustineret, nec illas ex purgatorio liberaret.

11.

Vndecimò, quod Pontifices Romani non solum penam Canonicam, sed etiam culpam sibi reseruauerint in illis quoque, qui vere ad Deum conuersi fuerunt: hoc pijs Imperatores, Henrici & Friderici, suo non paruo incommodo & detrimento experti sunt. Et quidem etiam nunc persuadere nobis cuperet Papa, ut eam potestatem sibi tribueremus: verum lux Euangelij tam clara est, ut crassi illi & pudendi errores, atque tyrannus Papæ, diutius latere & amplius tegi non possint. Nam filius perditionis & homo peccati, qui est Antichristus, iam pridem reuelatus, & Spiritu oris Domini in cordibus piorum rectèq; sentientium confectus est, adeoq; compertum, quod clauis ipsius non sint clauis Regni cælorum, sed clauis Abyssi, quibus omnem maliciam, imposturam & fraudem, falsa persuasione potestatis clauium, pro libidine, in Ecclesia, petulanter admodum exercuit, ijsq; simplicium & mendacijs deceptorum cistas & capsas reclusit & euacuauit.

Apoç. 9.

Ex quibus planum fit omnibus, quod his vndecim articulis, Papa & Clero ipsius, per iniuriam vel odium nihil imputetur. Et dubium non est, quin si quisquam ante hac dogmatibus istis in Ecclesia Romana contradixisset: quod notam hæreseos & penam exustionis effugere non potuisset. Licet etiam Iesuitas, in tanta Euangelij luce, horum articulorum pudeat: nihilominus tamen hoc vnicè labore indefesso efficere student, ut tyrannicam potestatem Papæ & detestandum abusum clauium, in totum Christianum orbem reducant. Atque hinc quoque omnibus constare potest de impu-

impudentissima vanitate Iesuitarum, qua sine fronte imperiti persuaders conantur, quasi obiectorum nihil in Papiſtica Ecclesia traditum fuisset unquam: Cum tamen ne nunc quidem hec dogmata proponere & propagare deſiſtant: & Papa per hunc diabolicum abuſum clauis, tyrannidem ſuam in Germania de nouo ſtabilire nitatur.

I E S V I T Æ .

XL. Mendacium.

Pag. 163. in Apologia, de ſatisfactione loquens Philippus, ſic ait: Hæc tota res eſt commentitia, recens conficta, ſine autoritate Scripturæ, & veterum Scriptorum Eccleſiaſticorum. Ac ne Lombardus quidem de ſatisfactionibus hoc modo loquitur. Scholaſtici viderunt in Eccleſia eſſe ſatisfactiones, nec animaduenterunt, illa ſpectacula inſtituta eſſe tum exempli cauſa, tum ad probandos hos, qui petebant recipi ab Eccleſia. In ſumma, non viderunt eſſe diſciplinam, & rem prorfus politicam. Ideo ſuperſtitioſè ſinxerunt eas, non ad diſciplinam coram Eccleſia, ſed ad placandū Deum valere. Et pag. 164. Adhuc Lombardi tempore ignota erat (ſatisfaction.) Et pag. 175. Quòd Patres mentionem faciunt ſatisfactionis, quòd Concilia fecerunt Canones: diximus ſuprà, diſciplinam Eccleſiaſticam fuiſſe, exempli cauſa conſtitutam: nec ſentiebant, hanc diſciplinam neceſſariam eſſe, vel ad culpæ, vel ad pœnæ remiſſionem.

Germ. 138.
Latin. 117.

Satisfactiones in veteri Ecclesia quid fuerint.

Hoc eſſe mendacium vel vnus Cyprianus abundè declarabit: qui certè plus quàm octingentis annis Petro Lombardo vetuſtior eſt. Is igitur in ſermone, qui eſt de Lapsis, prope ſinem, Primùm nomine ſatisfactionis ter uſus eſt. Deinde dicit, illam conſiſtere in operibus pœnitentiæ, in lactu, cinere, cilicio, ieiunio, lachrymis, eleemoſynis, precibus. Tertio, hæc non tantum expedire, ſed neceſſaria etiam eſſe: Orare oportet, inquit Cyprianus, & impenſiùs rogare, &c. Quarto, his operibus Deum placari: & proinde non ad ſolam diſciplinam, & politicam ſatisfactionem pertinere. Quinto, per eiuſmodi opera, non ſolum nos veniam, ſed etiam coronam promereri. Sexto, NON SUFFICERE FIDEM SOLAM, quando tam multa alia neceſſaria ſunt. Septimò, non debere nos continuo veniam, & propitiationem nobis vindicare, etiamſi iam cõperimus non

Cyprianus.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.

3. *solum credere, sed etiam timere & dolere. Postremò, sic sub Apostolis fidem
vignisse. Et propterea mendacium est Philippi, quòd ista sint noua, & in-
audita ante tempora Petri Lombardi.*

R E S P O N S I O .

124. Mendacium Ie-
suitarum manife-
statum.

1.
Satisfactiones Ca-
nonicæ, etiam in
primitiua Ecclesia
fuerunt.

2.
Quibus contritio-
nem & seriam pœ-
nitentiam testati
sunt.

3.
Pœna peccatorum
illis non sublata.

Pœna peccatorum
eterna in tempora-
lem non mutatur.
Omnis pœna pecca-
torum super Chri-
stum.

Esai 33.

Philippus nequaquam dicit, quòd satisfactiones in Ecclesia primitiua
nullo modo fuerint: nec etiam negat, quòd illis veram internam pœniten-
tiam & contritionem de admisis coram Deo & hominibus testati sint. Sed
improbat duntaxat falsam doctrinam & errorem, quo dementarunt ho-
mines, quasi per opera ista satisfactionis Canonice, pœna peccatorum eterna
mutetur in temporalem, ac Deus simul illis placetur: cum honos iste placa-
tionis soli Christo debeat, & operi obedientia illius conueniat.

Quapropter Lectorem Christianum rogamus, ne molestum ipsi sit, ser-
monem Cypriani integrum perlegere: & deprehendet, Cyprianum nul-
lo modo confirmare damnatum istum, ac fidei Catholice repugnantem er-
rorem de satisfactionibus, quem hic Iesuita propugnant: nec ipsum quoque
aliter de indicijs istis vera pœnitentia & contritionis loqui, quàm Philip-
pus de illis scripsit, & errorem Papiisticum firmis rationibus refutauit. Nam
iusticia Dei infinita non fert, vt confictis & momentaneis istis satisfactio-
nibus pœna peccatorum eterna in temporalem mutetur: nec illis satisfieri
sibi patitur. Sed quemadmodum Dominus iniquitatem omnium
nostrum in Christum posuit: ita quoque, teste Esaiâ, Mulcta seu
castigatio pacis nostræ super Eum, & liuore eius sanati sumus.

I E S V I T Æ .

XLI. Mendacium.

Latin. 127.

1. **P**Ag. 180. in Apologia, artic. 13. inquit Philippus: Hic damnamus
totum populum Scholasticorum Doctorum, qui docent,
quòd Sacramenta non ponenti obicem conferant gratiam
ex OPERE OPERATO, sine bono motu vtentis. Hæc sim-
pliciter Iudaica opinio est, sentire quòd per ceremoniam iu-
stificemur, sine bono motu cordis, hoc est, sine fide. Et tamen
hæc impia & perniciosa opinio, magna auctoritate docetur
in toto regno Pontificio. Hoc autem non solum nemo Catholicorum
vnquam docuit: sed Philippus quoque sibi ipsi contradicit, dum alibi testa-
tur, Scholasticos quosdam Doctores de Sacramento pœnitentia rectè do-
cuisse.

cuisse. Deinde Catholicis imputauit, quòd ad remissionem peccatorum consequendam requirant contritionem & attritionem cordis, quodq; illam operibus tribuant. Sed quid aliud est tam contritio, quam attritio, nisi motus cordis? An ne bona opera, & non iam obedientiam, motus cordis esse, negabitur? Præterea, in ipsa confutatione, artic. 12. ut etiam in omnibus libris Scholasticorum, nonne passim inculcatur, tres esse partes pœnitentiæ, contritionem, confessionem, & satisfactionem? Et certè contritio, sine fide, spe, & dilectione, id est, sine tribus cordis motibus esse non potest.

Quomodo ergo tibi ipse non parcis insane Philippe, quod viros innocentes a peritis huiusmodi mendacijs grauas?

R E S P O N S I O.

Iesuita confictis suis, nobisq; falsò obiectis mendacijs, perinde ludunt, atq; mendici suis nummis, quos saepe numerando multiplicare se posse existimant: ita quoq; Iesuitæ verba illa Philippi, sub plurium mendaciorum numeris, nempe quinti, trigésimi tertij, quadragesimi primi posuerunt, ut numerus mendaciorum Lutheranorum contra Catholicos tanto magis crescere videatur.

Licet autem demonstratum sit supra in Refutatione mendaciij quinti, Pontificijs hac in parte nihil falsò adscribi: tamen hic quoque Lector Christianus monendus est, quàm astute Papiisticam missam Iesuitæ silentio prætereant, de qua Philippus verba ista, EX OPERE OPERATO, præcipuè intellexit & scripsit: quando nimirum impius sacrificulus, & notissimus scortator siue cõcubinarus, presenti aut dudum legata pecunia conductus, ut missam pro viuo, siue mortuo dicat, Sacramentũ corporis Christi accipiat, & offerat, quòd homines edocti & persuasi fuerint, si Missa celebrata & finita sit, tum opus hoc Missa, qualiscunq; sacrificulus sit, siue viuis, siue mortuis gratiam Dei consequi. Et hoc ne ipsi quidem Iesuitæ negare, nosq; in eo mendaciij accusare audebunt, nisi omnium impudentissimi esse & haberi velint. Quomodo ergo non nisi ab insano dicitur, quòd Philippus insanians hæc scripserit?

Quod verò ad opera satisfactionum & assignata pœnitentiæ attinet: anne vos Iesuitæ inficiari potestis, populum à suis Doctoribus persuasum fuisse, Deum placatum esse quàm primum opus istud perfectum sit?

Et quòd amplius est: vulgus dementatum fuit, si quis tempore Iubilæi (quo Papa indulgentiarum nundinas celebrauit) aliũ conducat, qui opus

3.

4.

125. Mendacium Iesuitar. aperitur.

Meritum pœnitentiæ temporis Iubilæi.

istud peregrinationis conficiat, quod gratiam Dei per illud consequatur, qualiscumq; conductus ille peregrinator sit, modo opus iniunctum exequatur. Quis verò & hic tam impudens est, qui hoc negare ausit?

2.

Scholastici Doctores, metum tyrannidis Pontificiæ, veritatem defendere non temperaui fuerunt.

Atq; hanc doctrinam blasphemam & impiam esse, etsi quidam Scholasticorum intellexerint, & rectè interdum de hoc negotio locuti sint: metum tamen tyrannidis Pontificiæ, cum reliqua multitudine vt plurimum claudicarunt: sicut Scripta ipsorum testantur. Nam contra crudeles illas bestias, nemo, absq; presentissimo periculo, vel mutire ausus fuit.

3.

Vera contritio necessaria. At propter dolorem contritionis peccata non dimittuntur

Ahæc, dubitarum nunquam fuit, an contritio vel attritio cordis ad remissionem peccatorum requiratur: sed de hoc quaritur, an propter hoc opus peccata remittantur? Quod nos simpliciter negamus. Hic enim honor solius obedientiæ Christi operibus & doloribus debetur. Quapropter Philippus sibi ipsi nequaquam contradicit, sed verè & constanter doctrinam Papistarum de contritione & attritione, sicut quog; de confessione & satisfactione, damnauit, quod hæc sine vera in Christum fide, ex opere operato conferre gratiam, blasphemarent.

Poenitentia Papistica sine Christo.

maisehaeld
maisehaeld

Quia etiam perfectam remissionem peccatorum his tribus poenitentia partibus, contritioni, confessioni, & satisfactioni tribuerunt, in quibus nec Christi, nec operum illius mentio fit: certè eo ipso meritum Christi excludunt, vt quiuis etiam rusticus intelligere potest.

Sed quod Iesuitæ scribunt: Contritionem sine fide, spe, & dilectione consistere non posse: saepe iam dictum est, ipsos eam fidem Catholicam intelligere, qua verè fidelibus cum scortatoribus, adulteris, Sodomitis, raptoribus, & quibusuis sceleratis communis est. Veram autem fidem, qua Christianus credere tenetur: SIBI PROPTER SOLAM obedientiam Christi peccata remitti: in Concilio Tridentino velut Lutheranam presumptionem damnarunt.

Quare etiam hic Iesuitæ in aperto mendacio deprehenduntur, dum sine fronte negare audent, qua Philippus de Papisticis Doctoribus verè scripsit.

IESUITÆ.

XLII. Mendacium.

Latin. 122.
Confessio Iesuitarum, contra suam propriam doctrinam.

Ag. 184. in Apologia, artic. 15. inquit Philippus: At isti sentiunt Deum esse placatum, propitium, propter traditiones, non propter Christum. Caterum, omnes Scholæ, omnes Ecclesiæ, omnes Catholicici libri contrarium docent.

RESPON-

RESPONSIO.

Optandum erat, ut in Monasterijs & omnibus Ecclesijs Papiſticis, eo-
rum præſertim locorum, in quibus doctrina Papiſtica vi propagatur, hæc
leſuitarum aſſertio concionibus publicis proponeretur. Dubium enim nul-
lum eſt, quin vel leſuita tanquam hæretici Lutherani cum ignominia ex-
pellerentur, vel p̄yſtorum locorum Papam cum ſuis traditionibus diſce de-
nouerent, quòd ipſos tot annos hac falſa doctrina traditionum huma-
narum diſtruciaſſet: quas hac ſola perſuaſione tam ſtrictè huc uſq; obſeruaſ-
ſent, quòd ſe remiſſionem peccatorum ſibi & alijs impetrare, pœnas quoq;
tam huius ſæculi, quam purgatorij auertere poſſe ſperarent: ſicut priùs de
uarijs ordinibus Monachorum & Monialium dictum eſt.

Qua perſuaſione
Religioſi ſuas ordi-
nes ſeruariunt.

Nec inſicias ire poſſunt leſuita, Pontificios docuiſſe & ſcripſiſſe, quicun-
que ſe vni ex ordinibus iſtis plurimis addicat, & Regule obedientiam præ-
ſtet, quòd remiſſionem peccatorum per eam conſequatur, & ab illis per or-
dinis iſtius opera tam mundetur, quam ſi modo baptizatus eſſet. Quæ ra-
tione quoq; vitam Monasticam Baptiſmo compararunt. Atq; his erroribus
omnes Papiſtica Schola & Eccleſia aſtipulata ſunt, quemadmodum ſuprà
ex libris illorum demonſtrauimus: qua hoc loco cum rãdio lectoris repetere
nolumus. Hoc vnum addentes, quòd docuerint, Traditiones Pape & Eccle-
ſiæ hæud aliter, quam articulos fidei ſeruandas eſſe. An non hoc eſt tradi-
tiones humanas in tantum extollere, ut altius efferri nequeant? niſi
quis ſuprà manſata Dei collocare eas velit. Quòd Papam, Antichri-
ſtum Romanum, feciſſe, Archiepiſcopus Saluburgenſis in Conuentu proce-
rum Imperij conqueſtus eſt: exprobrans illi, quòd ſua ſtatuta obſeruari ve-
lit, licet mandata Dei illis repugnent: atq; ſic Decretis ſuis ordinationes &
præcepta diuina exterminet, dum hæc illis cedere cogantur. De quo ſuprà
verba Archiepiſcopi audiuiſimus: nec non in articulo de uſu Sacramenti Cœ-
næ, contra expreſſa verba Chriſti, item, de coniugio contra manifeſtam
doctrinam Pauli, & de vita Monastica quam coniugio à Deo ordinato
præferat, idem facillime euicimus.

Quamobrem leſuita hæc denuo oſtendunt, quòd ipſos doctrina ſue pu-
deat, nec eam coram intelligentibus profiteri auſint. Interim Magiſtra-
tum Papiſticum (qui miſerè deceptus, ſacrificulus de Religione fidit, nec le-
gendo ſacra Biblia veritatem inquirat) incitant, ut etiam ſeneriſſimis pœ-
nis doctrinam dæmoniorum (ſicut Paulus appellat eam) tueatur & propa-
get:

leſuitas ſuae fidei
pudet.

1. Tim. 4.

Grauiſſimum onus
Papistici Magistra-
tus, quod ipſi Iesu-
ta imponunt.

get: quo ipſo Magistratus suam propriam, & multorum millium conscien-
tias grauat, easq; à cognitione veritatis diuina prohibet.

Optandum igitur erat, vt secundum commonitionem trium Archiepi-
ſcoporum, Coloniensis, Treuirensis & Salisburgensis, sicut quoque Petri
Ferrariensis, Christiani Principes, vel tandem oculos aperire inciperent,
(postquam se seruos sacrificulorum Romanensium fecerunt, qui nunc pro
libidine cum ipsis agunt) si forte videre aut etiam palpare possent, quam
multiplici fraude, dolo & impostura Flamines Babylonij orbem Christia-
num circumuenerint, & propterea sapientia & prudentia studiosius at-
tenderent, nisi duram rationem suo Domino Christo in ultimo iudicio red-
dere mallerent.

I E S U I T A.

XLIII. Mendacium.

Geem. 141.

1.

Pag. 186. in Apol. artic. 15. rursum mentitur Philippus, quasi Daniel
cap. 11. de cultu Maosin loquens, Ecclesie Catholica ceremonias descri-
bat. Quodq; sancti Patres, etsi & ipsi traditiones & ritus habuerint:
non tamen senserint, has res vitales aut necessarias esse, ad iustificationem &
salutem hominis. Item, quod liberi simus ab omnibus traditionibus.

2.

Quæ singula, hæretica & impia sunt, Apostolicis Scriptis & obedientia
fidei contraria.

3.

R E S P O N S I O.

187. Mendacium Ie-
suitarum.

1.

Ceremoniæ Missæ,
cultus Maozim-
Dan. 11. descriptus

Iesuitis mirum videri non debet, quod cultum Maosin à Daniele descri-
ptum, cum ceremonijs Pontificijs & traditionibus humanis, quibus Missa
Papistica colitur, conferamus: siquidem negare non possint, ritus in Missa
vsurpato, vnà cum auro, argento, gemmis, alijsq; rebus preciosis, qua or-
natus causa adhibentur, nec à Christo, nec Apostolis ipsius ordinatos &
mandatos, sed meras traditiones & commenta hominum esse. Quemad-
modum id Platina Papisticus Scriptor in vita Sixti 1. confirmat, recensens
quo ordine Missa à Pontificibus compilata sit.

2.

Ceremonijs Eccle-
siasticis Deus non
placatur.

1. Cor. 14.

Deinde, manifestum est, traditiones & ritus Ecclesiasticos nullo modo
vitales esse ad placandum Deum, & remissionem peccatorum salutemq;
consequendam: sed in hunc solum finem principio ordinatos fuisse, vt se-
cundum doctrinam Pauli, in Ecclesia Christi omnia ordine & decenter fie-
rent. Quod verò ad salutem vel vitales, vel necessarij sint, & tanquam pari
cultu

cultus diuini obseruari debeant : Scripturis apertè repugnat. Nam de humanis traditionibus (quocunque nomine vocentur) si pro diuinis cultibus redderentur, scriptum est: Frustra me colunt, docentes doctrinas, præcepta hominum. Insuper testatur Paulus, ne legem quidem Mo-
Matth. 15.
Esaï. 29.

sis, eiusq; opera, ad salutem & remissionem peccatorum consequendam, vtilem esse : quanto magis hunc honorem humanis traditionibus derogare potuit? qua non nisi ordinis, disciplina, & decori causa introducta sunt: sicut Patres testantur.
 Qua ratione denique, verè credentes, à ceremonijs legis Mosaicæ immunes sunt, secundum illud Pauli: Ne quis vos iudicet in cibo aut potu, &c. eà multò magis ab omnibus traditionibus humanis, quod ad cultum diuinum & cōscientiam attinet, liberi pronunciantur: modò cὐταξία seruetur, & omnia in Ecclesia decenter fiant. Quapropter admonitio Pauli diligenter nobis attendenda est, cum Galatis scribit: In libertate igitur, qua Christus nos liberauit, stete: & NE rursus iugo seruitutis implicemini.
3.
Col. 2.
Gal. 5.

IESVITÆ.

XLIII. Mendacium, & quidem tergeminum.

Ag. 186. in Apol. art. 15. iterum tria crassa mendacia copulauit Philippus. Primum est, quòd dicit: Encratitas fuisse genus hominum, simile Monachorum nostrorum : qui certas traditiones sibi imposuerint, abstinentes à vino etiam in ipsa Cœna Domini, nullis carnibus vescentes ne piscium quidem, à coniugio verò vel maximè abhorrentes. Secundum mendacium, Quod has obseruationes finxerint esse cultum Dei, & iusticiam propter quam Deo accepti essent, qua placarent iram Dei. Tertium Mendacium, quòd Epiphanius hanc opinionem improbet.
Germ. 141.
Latin. 123.
1.
De Encratitis.
2.
3.

RESPONSIO.

Encratitas, Monachis nostris non tantum in quibusdam similes facit Apologia, sed etiam sanctitate coram mundo illos hisce præfert. Encratite enim à vino & omni carne abstinebant : qua in re nostros Monachos superabant. Et vt plurimum rem seridè agebant : cum Monachi Romanenses Deo & hominibus illudant, dum specie sanctitatis & abstinentiæ Epicureisimum
188. Mendacium
Iesuuit. detegitur.
1.

Coniugium, opinionione Pontificiorum, impurum vitæ genus.
Gratianus diſt. 31.

cureſimum ſuum tegunt & ſouent. Deinde, nec in eo Encratitis meliores ſunt Monachi, quòd illi à coniugio, tanquam à re immunda abſtinentiam profiterentur. Quid enim aliud Ius Canonicum profiteretur, cum cauſam oſtendit, cur Sacerdotibus à coniugio abſtinendum ſit? nimirum vt ſancti & mundi eſſe poſſint: quodq; in carne viuentes, Deo placere non poſſint? An non hoc eſt coniugium vt impurū vitæ genus damnare, in quo Sacerdos, nec ſanctus eſſe, nec Deo placere poſſit? Qua de cauſa in Papatu, cōiuges quædam (à Monachis et ſacrificulis decepti) diuortii facientes in monaſteria ſe abdiderunt, quòd dubitarent de ſalute in coniugio adipiſcenda. Tam præclare, ſcilicet, de coniugio, ſicut quoque de Magiſtratu Politico, in Papatu ſenſerunt & docuerunt.

2. Præterea dubium non eſt, quin Encratitis uſum vini, coniugij, & carniſum, ex ſuo ſodalitio prætextu maioris abſtinentiæ & ſobrietatis expulerint, & hoc quoque ſine ab illis abſtinuerint, quòd putarent hoc modo ſe Deo, vt mundos & ſanctos, commodius ſeruire poſſe, & maiora in ſuper præmia accepturos.

3. Et hoc nomine reprehenduntur etiam, quòd ſucata continentia & caſtitatiſ ſpecie opinionem ſanctitatis apud vulgus imperitum captarent.

Quòd ergo Apologia de Encratitis ſcribit, & Monachos poſtros in quibusdam ipsis confert: veritati teſtimonium perhibet: contra quam hic ſeſuita mendacijs pugnant.

IESUITÆ.

XLV. Mendacium.

Latin. 127.

PAG. 188. in Apol. artic. 15. inquit Philippus: Exſtant immenſi libri, imò Bibliothecæ totæ, nullam ſyllabam de Chriſto, de fide in Chriſtum, de bonis operibus ſux cuiusque uocatiōnis continentes: ſed tantum colligentes traditiones. Si tu omnes Bibliothecas adieſti, & omnes libros legiſti: cur non indicas nobis vel vnum authorem Eccleſiaſticum, qui de Chriſto & fide non loquatur?

RESPONSIO.

129. Mendacium Ieſuitarum.

ſeſſ. 6.

Can. 13.

Satis ſuperq; oſtendimus & euicimus prius, Canoniſtas, Summiſtas, & Scholaſticos, de Chriſto & fide in ipſum, non tantum nihil loqui, cum de tribus pœnitentiæ partibus, (quibus remiſſionem peccatorū actualium conſequamur) agunt: ſed etiam Concilium Tridentinum veram fidem in Chri-

Christum damnasse, & de ea duntaxat verba facere, quam etiam fornicarij, adulteri, masculorum concubitores, in sua spurcissima vita retineant.

Quid igitur opus est, in re adeo manifesta auctores indicare?

Gerfonem autem ibidem paulò post citavit Philippus, ut ostenderet, Gerfon. quam ille deploraret pericula conscientiarum, quæ ista execrabilis doctrina de traditionibus peperit, dum observationem illarum tanquam rem necessariam, & quidem sub pœna mortalis peccati, exegerunt. Et quamvis vir ille optimus, conscientijs libenter consulisset: potestas tamen Papa, ipsi, ut & alijs doctis viris, obstaculo fuit, quo minus quod vellent, perficere possent.

I E S U I T Æ.

XLVI. Mendacium.

PAg. 190. in Apol. art. 15. inquit Philippus: Apud aduersarios nulla prorsus est *κατήχησις* puerorum, de qua quidem præcipiunt Canones. Quam impudens hoc mendacium sit, testantur non solum innumerabiles Catechismi, qui à nostris editi sunt, verùm etiam Lutherus in Præfatione Maiorù Catechismi, scribens: quod à prisca vsque sæculis, recepta consuetudine in Christianismo permanserint oratio Dominica, Symbolum Apostolicum, & Decalogus. Hanc igitur contradictionem Smidelmò conciliandam permittimus. Latin. 127.
Gerf. 145.

R E S P O N S I O.

• Si innumerabiles Catechismi apud Pontificios extiterunt tempore quo Apologia conscripta est: cur nobis Iesuitæ ne vnum quidem nominant? At se nugari, Apologiam autem veritatem dicere, norunt.

Ceterùm, ne ipsis nihil largiri velle videamur: non diffitemur, Doctorem Eccium partem quandam Catechismi, hoc est, Decalogum, præsertim verò sextum præceptum ita explicasse, ut postquam expositio illa typis Ingolstadij excusa fuisset, de mandato Senatus (quod fide digni testati sunt) exemplaria conquisita & suppressa sint. De quo, si libet, Iesuitæ inquirere possunt.

Deinde, quis ignorat, in Gallijs sub Rege Christianissimo, & in Italia (vbi sedes Sanctitatis esse putatur) Catechetica institutione adeo nullam fuisse, ut parentes Papisimo dediti suos liberos ne quidem orationem Dominicam in lingua materna docere ausi fuerint. Ad hæc, verborum Philippi veritatem quotidiana experientia confirmat, dum fideles Ecclesiæ ministri

vix magno labore efficere possunt, ut natu grandiores, qui in Papatu nati & educati sunt, verba orationis Dominicae, Symboli Apostolici, & Decalogi, (quæ à suis parentibus minus rectè didicerant) benè referre discant. Cuius rei solùm causa est, quòd ante Lutheri Catechismum, nullum exercitium Catecheticum in templis fuerit. Quid, quòd nec ipsi sacrificuli Religionis Christiana capita integrè tenerent, multò minus intelligerent.

Præterea, D. Iacobus Andrea, verba Lutheri & Philippi nullo negotio conciliare potest. Philippus enim loquitur de Doctoribus Papisticis, qui nec habuerunt, nec docuerunt Catechesin pueros in Ecclesia. Lutherus verò verba facit de parentibus, qui suis Catechismum, hoc est, orationem Dominicam, Symbolum Apostolicum, & Decalogum domi tradiderunt. Quòd autem ad publicam institutionem in Ecclesia attinet: quemadmodum Biblia sacra, ita quoque Catechismi exercitium, in Papatu sepultum fuit. Postremò, ubi Doctores Pontificij viderunt, quantum in Ecclesijs nostris vulgus ex doctrina Catechetica proficiat, quantumq; per eam Papismo derogetur: & ipsi, præsertim Canisius, Catechismos erroribus Pontificijs conformatos conscribere & vulgo tradere ceperunt, quò rudem plebeculam in cecitate & idolomania Papistica retinerent.

Ex quo iterum Apologiae suae veritas constare cernitur: Iesuita autem, ut in cæteris omnibus, ita hic quoq; impudenter mendaces deprehenduntur.

I E S V I T A.

XLVII. Mendacium.

P Ag. 194. in Apologia, art. 16. inquit Philippus: Vanissimum est, quòd sit perfectio Christiana, non tenere proprium. Et infra: Sed Monachi illam externam hypocrisin offuderunt oculis hominum, ne videri posset, in quibus reb. sit vera perfectio. Quibus laudibus vexerunt communionem rerum, quasi Euangelicam? At hæ laudes plurimum habent periculi, præsertim cum longè dissentiant à Scripturis. At contrarium docet Christus, Matth. 19. Si vis perfectus esse, vade, vende quæ habes, & da pauperibus. Et ibidem exemplum Apostolorum: de quibus Petrus inquit, quòd omnia reliquerint, & secuti sunt Christum. Item, Lucas, Act. 2. Omnes credentes erant coniuncti, & habebant omnia communia. Et cap. 4. Nec quisquam aliquid eorum, quæ possidebat, suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia.

Ante paucos annos
exercitium Cate-
cheticum in Eccle-
siam Papisticam in-
troducitur.

Germa. 145.
Latina. 128.

munia. Et Augustinus in Serm. 1. de communi Clericorum vita: Qui societatem comunis vitæ iam susceptam, qua laudatur in Actibus Apostolorum, deserit: à voto suo cadit, & à professione sancta cadit. Hæc si quis legat, mirum si Philippi vanitatem non videat.

RESPONSIO.

Ad hoc mendacium priùs quoque copiosè responsum est: vbi euidenter demonstrauimus, verba Christi à proprio suo sensu detorqueri & depruari. Deinde, communicio bonorum (de qua in Actibus Apostolorum sermo est) vt non eo fine à Christianis suscepta fuit, quòd perfectionem Christianam in ea collocarent, aut gratiam Dei per illam consequi sperarent: (quo nomine vita monastica olim celebrata fuit) ita quoque diu consistere & durare non potuit. Quia enim varia incommoditates & querelæ de inaequalitate diuisionis se offerebant: mox sua sponte in desuetudinem abiit.

Porrò, qualis ratio vitæ Monastica tempore Augustini fuerit: itidem in præmissis videre licet: vbi simul testimonijs veterum comprobauimus, quòd satius sit professionem religiosam, hoc est, vitam monasticam & impurum coelibatum relinquere, quam peccatis contra conscientiam seipsum contaminare. Quemadmodum enim vota, quæ verbo Dei non aduersantur, seruanda sunt: ita illis nemo illaqueandus est, sicut Paulus & verbis & exemplo suo docuit: qui iuuenibus ad eiusmodi vota faciendâ, nec ansam, nec causam dedit, sed potius ad coniugium hortatus est eos, præsertim virgines & viduas, vt sexum infirmiore: quemadmodum suprâ ostensum est.

IESUITÆ.

XLVIII. Mendacium.

Ag. 195. in Apol. art. 18. de libero arbitrio, inquit Philippus: Sed quid interest inter Pelagianos, & aduersarios nostros? cum vtrique sentiant homines sine Spiritu sancto posse Deum diligere, & præcepta Dei facere, quoad substantiam actuum, mereri gratiam ac iustificationem operibus, quæ ratio per se efficit sine Spiritu sancto. Vis audire, quantum intersit inter nos & Pelagianos? Quantum inter Catholicos & hæreticos. Neque Pelagianus error est, posse hominem aliqua præcepta, & aliquando facere quoad substantiam actuum, solis naturæ viribus, id est, sine speciali auxi-

191. Mendacium Iesuitarum.

Communicio bonorum, Christi vel Apostolorum præceptum non habet.

Castum coniugium impuro coelibatui præferendum.

Paulus neminem votis ad coelibatum obligauit.

Germ. 147. Lat. 129.

lio gratia Dei. Nam hoc idem & tu doces (nisi tecum fortasse pugnas) in eadem pagina. Hæc enim sunt verba tua : Neque verò adimimus humanam voluntati libertatem. Habet humana voluntas libertatem in operibus & rebus deligendis , quas ratio per se comprehendit. Potest aliquo modo efficere iusticiam civilem seu iusticiam operum, potest loqui de Deo, exhibere Deo certum cultum externo opere, obedire Magistratibus, parentibus, in opere externo eligendo ; potest continere manus à cæde, ab adulterio, à furto. Hæc tua, etiam nostra sunt : & hoc vocamus implere quadam præcepta, quoad substantiam actuum. Quod autem opera sine Spiritu S. facta, mercantur gratiam & iustificationem, NVLLVS Theologorum docet; tuum est mendacium, tua calumnia.

RESPONSIO.

192. Mendacium Iesuit. ostenditur. Discrimen inter doctrinam Philippi, & Papillarum, de libero arbitrio.

Doctrina Scholasticorum de merito honorum operum, quæ ex viribus naturalibus fiant.

Philippi, & Pontificiorum doctrinam de libero arbitrio, eandem non esse, vel hinc constat. quòd Philippus sentit, hominem habere liberum, at tamen infirmum, arbitrium in operibus duntaxat externis quæ coram hominibus fiant : quæ de causa Magistratus quoque omnia externa maleficia & scelera iure puniat, cum homo aliter agere potuisset. Scholastici autem loquuntur de substantia actuum, hoc est, de operibus ipsis, quo modo coram Deo fiant, & ab ipso respiciantur: nimirum, si homo faciat quòd in se est, & quantum ex viribus naturalibus potest, tum ipsum mereri gratiam primam, per quam ex congruo seu per modum dispositionis mereatur remissionem culpæ: (quòd Philippus nec sensit, nec probauit:) sicut testimonia sequentia confirmant.

F. Pelbartus de Themefuanar, Ord. S. Francisci in Serm. quadr. Dom. 2. Ser. 4. Homo non potest semper flere, sed sufficit voluntarius dolor hominis, quem potest semper habere ad gratiam Dei acquirendam. Ratio est secundum Richardum, in 4. lib. dist. 17. quia Deus ex sua ineffabili misericordia omni facienti quòd in se est attrito, nec obicem gratiæ ponenti, promisit se datum gratiam. Idem Serm. 17. Nam misericors Deus non requirit ab homine plùs, quàm potest. Hoc autem non est substantia actus coram Deo, ita vt præceptum Dei quoad substantiam actus impleretur, quamdiu opus coram Deo modo debito perfectum non est, vt nimirum ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente, & ex omnibus viribus proficiat.

tur. Imò, quod amplius est, neque illi qui in gratia Dei, multò minus qui extra eam sunt, possunt quoad substantiam actus opus facere, quod legi per omnia satisfaciatur. Quemadmodum enim illi, qui gratia Dei destituuntur, inimici Dei sunt: & omnia ipsorum opera, quæ bona videri poterant; abominatio coram Deo sunt: ita quoque opera, quæ sunt à reconciliatis imperfecta sunt ratione substantia actus, hoc est, si in se considerentur, eo quo sunt modo: & placent Deo duntaxat propter opus obedientiæ Christi per fidem. Quare & hoc mendacium Iesuitæ suppresserunt, sibiq; reseruare poterant.

I E S V I T Æ.

Porro diligere Deum super omnia sine Spiritu sancto, tribuit homini Latin. 103. fortasse vnus aut alter Scholasticorum, sed grauiores repugnant, vt S. Thomas, S. Bonauentura, & alij.

R E S P O N S I O.

Apologia in genere dicit, quòd hoc Pontificij sentiant: nec huic vel illi doctrinam istam tribuit. Quare nec illa in parte mendacij coargui potest: præsertim cum non mimini Scholasticorum, sed Scotus (qui Seraphicus & subtilis doctor appellatus, adeoq; Thoma & Bonauentura longe prælatius fuit) & Doctorista id docuerint & propugnauerint, nec idcirco à Papa hereses, vel accusati vel condemnati sint. Non ergo sine pudenda vanitate fabulantur Iesuitæ: Nullum Theologorum docuisse, quòd homines operibus absq; Spiritu S. factis gratiam mereri possint: cum hic inuiti etiam fateri cogantur, nonnullos docuisse, quòd homo præcepta Dei sine Spiritu sancto seruare & implere possit.

Quocirca & hæc duo mendacia Iesuitis remittimus, vt ea reliquorum cumulo apponant, & deinceps Scholasticorum scripta diligentius perlustrent.

I E S V I T Æ.

XLIX. Mendacium.

Ag. 198. in Apol. art. 20. inq; Philippus: Non est ferenda blasphemia, tribuere honorem Christi operibus nostris. Nihil pudet iam istos Theologos, si talem sententiam in Ecclesia audent ferre. Et postea: Hanc non disputationem, sed querelam indignitas rei nobis expressit, quòd hoc loco difertè posuerunt, se improbare hunc nostrum articulum, quòd remissio-

Germ. 148.
Latin. 131.

missionem peccatorum cōsequamur non propter opera nostra, sed fide & gratis propter Christum.

RESPONSIO.

Hic iterum Lectori Christiano in memoriam reuocandum est : quòd licet Iesuitas doctrina Papistica (quam huc vsque tradiderunt, suiq; obruserunt) pudeat : ipsos nihilominus errores Papatus tueri & propugnare: quemadmodum in refutatione precedente illorum verbis ostendimus.

IESUITÆ.

At bone vir, non id habet confutatio Theologorum, quod tu reprehendis. Non enim vsquam dicunt Theologi illi, opera sine Christo mereri remissionem peccatorum: nec etiam negant, nos fide in Christum iustificari.

RESPONSIO.

193. Mendacium Iesuitarum.

1.

Paulò antè testimonijs Papisficorum Scriptorum probauimus, quòd docuerint : Homines peccatorum remissionem per dolorem cōtritionis consequi. Vbi nullo verbo Christi aut meriti ipsius mentio facta est.

2.

Fides in Christum, secundum Iesuitas.

Adhæc, sæpe iam ex Concilio Tridentino repetitum & ostensum est, quòd Iesuita per fidem in Christum non intelligant saluificam illam, quam Scriptura passim prædicat: sed fidelium scortatorum, adulterorum, Sodomitarum fidem, quam etiam demones habent. Veram autem fidem, qua iustificamur & saluamur, Concilium Tridentinum funditus deletam & exterminatam per fulmen anathematis cupit. Quod igitur de fide in Christum hoc loco blaterant Iesuitæ: nebula sunt, quas offundere imperitis student, ne veritatem aspicere queant.

IESUITÆ.

Sed negant in confutatione, quod docetis, quodq; tu Philippe astute prætermittis: Nos sola fide iustificari. Item, opera nostra, licet ex fide, (nam hic nõ de Ethnicis, sed de Christianis fidelib; & baptisatis sermo est) licet ex gratia Dei, licet ex Christi meritis prodeat, NIHIL tamen PRODESSE, aut MERERI. Itaq; cùm cōsuetatio dicit: Opera nostra mereri remissionem peccatorum: intelligit opera fidelium & reconciliatorum, qui iam in gratia Dei sunt.

RESPONSIO.

Nos suprà luculenter demonstrauimus, has propositiones equipollere, cùm

cùm dicitur: Homo consequitur remissionem peccatorum per fidem in Christum. Et: Homo consequitur remissionem peccatorum sola fide in Christum.

Quid sit: sola fide remissionem peccatorum consequi.

Hunc sensum enim habent: quod Christus vniuersa peccata nostra in cruce expiarit: quodq; hoc credens, & sua etiam peccata merito Christi inclusa esse statuens, (hoc enim est credere in Christum) per istam fidem omnium suorum peccatorum remissionem habeat, ita vt ad eam acquirendam nullo alio merito vel opere, quocunque nomine appelletur, opus sit. Quemadmodum non solum Ambrosius, sed alij quoque Patres & Scriptores Ecclesiastici magno numero, verba Apostoli de fide iustificante, ad Romanos, Galatas & Ephesios scripta, voce SOLA explicarunt atque declararunt: sicut supra illorum nomina annotauimus, quorum auctoritatem eleuare aut contemnere, Iesuitis durum erit.

Quid sit, credere in Christum.

Quare nihil astute pratermisit Philippus: sed quoad sensum tantundem est, ac si vocem SOLA addidisset. Opera enim bona (attendite vos Iesuite) siue in fide, siue extra eam fiant, non merentur remissionem peccatorum, quandoquidem opus obedientia Christi vnicum & SOLVM nobis eam promeruerit.

194. Mendacium Iesuitarum, & calumniam nostram de bonis operibus.

Quòd autem doceamus: Opera licet ex fide, licet ex gratia profecta, inutilia esse: crassissimum & impudentissimum mendacium Iesuitarum est. Quemadmodum enim sorfex non propterea inutilis est, quòd nec lignum, nec ferrum, nec lapides incidit: non enim ad hoc fabrefacta est: sed vsus eius est, papyrus, pannum, corium, incidere: eodem plane modo, bona opera non idcirco nihil profunt, si remissionem peccatorum non consequantur. Nam ad hoc còducunt, vt Deus per ea glorificetur, Matt. 5. vt illis fides nostra ostendatur, Iacobi 2. vt proximo commodetur, Ioan. 13. & Deo pro acceptis beneficijs gratitudo aliqua declaretur, Psal. 103.

Refutatio per similitudinem.

Ad quid profint bona opera fidelium.

1.

2.

3.

4.

I E S V I T A E.

Opera poenitentia cum fide & auxilio Dei facta, merentur ex congruo (i. secundum aequitatem) siue per modum dispositionis, remissionem culpæ. Et hanc esse vocem Scripturarum & Patrum, supra docuimus mendacio 8. Opera verò hominis iustificati, facta ex gratia, per Christi meritum nobis infusa, merentur ex condigno (i. ex dignitate sua) remissionem pænæ, quæ interdum relinquitur, culpa dimissa.

Germ. 149.

Latin. 121.

De merito congrui, & condigni.

R E S P O N S I O.

Ita obtenebratum & excocatum est, à Satana, insciens cor Iesuitarum, vt quid dicant scribant uè, non intelligant. Non enim ignorare debebant:

195. Mendacium, & error Iesuitarum.

Quid sit meritum
ex CONDIGNO.

Doctores Scholasticos, meritum ex condigno non ijs opibus tribuere, quæ cum auxilio Dei sunt: sed quando homo facit suis viribus naturalibus quod in se est.

Si verò per eiusmodi opera homo meretur remissionem culpæ, Christus suo merito pro nostra culpâ non satisfecit: quod vniuersa Scriptura & symbolo fidei nostra repugnat.

Præterea, si quis iam Deo reconciliatus, & omnium suorum peccatorum remissionem consecutus est: quæ ratione primum ex condigno mereri debet remissionem pœnæ? Cuius Scripturæ hæc vox est? Idcirco enim Christus passus, crucifixus, & mortuus est, vt sua passione nobis remissionem pœnæ mereretur. Multa pacis nostræ, inquit Esaias, super eum est. Etsi enim pijs & fideles Deo reconciliati, cruci adhuc subiecti sunt: non tamen illis pœna, sed potiùs salutaris medicina est, qua vetus Adam reprimatur, filijq; Dei in humili et debita obedientia retinentur, ne vnâ cum mundo condemnentur.

Quod ergo Scholastici de merito siue ex condigno, siue ex congruo etiam verè credentium dicunt: mera nugæ, & hominum impia commenta sunt. Nam si omnia, quæ in hac imbecilli natura possibili nobis sunt, fecerimus. & passi fuerimus: nondum tamen quod debuimus, fecimus & passi sumus. Quid ergo apud Deum mereremur?

I E S V I T A E.

L. Mendacium.

PAg. 200. in Apol. art. 21. inquit humanissimus Philippus: Nec vident isti asini apud Hieronymum contra Vigilantium, nullam extare syllabam de inuocatione. Loquitur de honoribus sanctorum, non de inuocatione. At Hieronymus Vigilantijs argumenta refellit, quibus ille sanctorum honoribus inuidens, inuocationem eorum oppugnabat.

R E S P O N S I O.

Si quis integrum Epistolam Hieronymi contra Vigilantium perlegat, manifestò deprehendet, ijs nequaquam litem & concertationem fuisse de inuocatione sanctorum mortuorum, sed potiùs de peregrinationibus ad ipsorum sepulchra, cineres, reliquias, earumq; veneratione. Qui mos, Erasmo quoq; teste, postea sua sponte desijt. Sic autem habent Hieronymi verba: Nos autem dico non Martyrum reliquias, sed ne Solem quidem

194. Mendacium
lesuitarum.

194. Mendacium
lesuitarum.

dem & Lunam, nò Angelos, non Archangelos, nò Cherubim, nò Seraphim, & omne nomen quod nominatur & in præsentis seculo & in futuro, colimus, & adoramus, ne feruiamus creaturæ potius quàm creatori. Honoramus aut reliquias martyrum, vt eum, cuius sunt martyres, adoremus. *Et rursus: Quis enim ò insanum caput, aliquando martyres adorauit?*

Deinde. Hæc Hieronymi verba, quæ citant Iesuitæ: Si Apostoli & Martyres adhuc in corpore constituti, possunt orare pro cæteris: quanto magis post coronas, victorias, & triumphos? hoc tantum volunt: quòd sancti defuncti pro nobis orare possint: de quo disceptatio non est. Quòd autem a nos inuocandi sint, de hoc Hieronymus nullum verbum ibi habet.

Quocirca rectè scripsit Philippus: quòd apud Hieronymum contra Vigilantium nulla syllaba extet de inuocatione. Quòd dum Iesuitæ oppugnant, vanitatem & inscitiam suam produunt.

I E S V I T A.

In hoc Vigilantio peiores estis, quòd ille sanctus vitam tribuit, vos autem per contumeliam & blasphemiam appellatis eos mortuos. Idq; contra fidei nostræ confessionem de commixione bonorum.

R E S P O N S I O.

A crimine blasphemie excusat & purgat nos id ipsum Apostolorum Symbolum, quòd de Christo confitetur: ipsum venturum esse iudicare viuos ET MORTVOS: In quibus sine dubio sancti quoq; comprehensi sunt. Et in Apoc. Ioan. 14. cap. dicitur: Beati MORTVI, qui in Domino moriuntur amodò. His certè, sanctorum nomen derogare non possumus. Vnde iterum cernere licet, quàm rudes & imperiti sacrarum litterarum sint Iesuitæ.

I E S V I T A.

LI. Mendacium.

PAg. 200. in Apol. art. 21. inquit Philippus: Neque reliqui veteres scriptores ante Gregorium fecerunt mentionem inuocationis: Non tepudet tantum magistrum in Israel, aut nihil in veteribus legisse, aut tam impudenter mentiri? Profertur enim possunt 24 Patres, Gregorio antiquiores, (nempe, Dionysius Areop. Irenæus, Eusebius, Athanasius, Basilus, Nazianzenus, Nyssenus, Cyrillus, Ephrem, Chrysostomus,

Hieronymi aperta testimonium contra Sanctorum inuocationem.

quæ sunt distinctæ questiones, 1. vt cum Sancti pro nobis orent. 2. vt cum à nobis sint inuocandi.

197. Mendacium Iesuitarum. Vtrum Sancti sine contumelia dici possint MORTVI.

Germ. 152. Latin. 134.

stomus, Theodoretus, Hilarius, Ambrosius, Hieronymus, Rufinus, Prudentius, Paulinus Nolan, Gaudentius Brixien, Severus Sulpitius, Maximus Taurinen, Augustinus, Leo, Victor Vticen, Fulgentius,) qui in *lib. 24. Seniorum de Apocalypsi testimonium dicant pro inuocatione Sanctorum.*

RESPONSIO.

Sanctorum inuocatio in Scriptura fundata non est. Mendacium te sicutarum. Patres, inuocationem Sanctorum non docuerunt, nec ad eam cohortati sunt alios.

Prophetas defunctos ab Apostolis, aut hos aliosq; Sanctos à posteris suis inuocatos fuisse, nullà litera in Scripturis sacris docetur. Deinde quidem, in Patrum quorundam monumentis, Sanctorum defunctorum mentio fit: sed quòd ipsi alios ad inuocandum Sanctos cohortati sint, quemadmodum à Papiisticis Doctoribus factum est: de hoc nullum verbum proferri potest. Quæ circa licet Iesuitæ ad palliandam & suffulciendam hanc derestandam idololatriam, nomina 24. Patrum recenseant: verba tamen ipsorum proferre non audent, non ignorant se mendacium suum illis confirmare nullo modo posse.

Quomodo Patres in Homilijs & Orationibus funebribus, defunctos allocuti sint. Allocutio inanimatorum, in Scriptura quoque visitata.

Quod autem de Chrysostomo & Basilio commemoratur, quòd in suis Homilijs defunctos, & Patres Concilij Chalcedonensis vna voce Flavianum compellarint: notum est viris doctis, hanc allocutionem non solum erga homines, verum etiam erga inanimata, in sacra quoq; Scriptura, visitatam esse. Vt cum Esaias, cælum & terram alloquitur, dicens: Audite cæli, & auribus percipe terra. Hinc verò non inimè sequitur, cæli & terram, aliasq; creaturas inuocandas esse, quodq; nostras preces exaudiant & intelligant. Quare discretis & expressis testimonijs Patrum, qui ante Gregorium vixerint, probandum est Iesuitis, quòd docuerint, Sanctos inuocandos esse, quodq; alios ad inuocationem illorum cohortati sint. Verum hoc nunquam ipsorum verbis efficere poterunt. Quis ergo non videt, hic quoq; veritatem Apologiz inuictam manere? Iesuitas autem dum suam idololatricam inuocationem pingere & tingere nituntur, in aperto mendacio deprehendi?

IESUITÆ.

LII. Mendacium,

Genes. 154.
Latin. 136.
Triplex honos Sanctorum defunctorum.

PAG. 201. in Apol. art. 21. triplex mendacium ponit Philippus, dum triplicis honoris mentionem facit, scribens: Confessio nostra probat honores sanctorum. Nam hic triplex honos probandus est. Primus est gratiarum actio. Debemus enim Deo gratias agere, quòd ostenderit exempla misericordiz, quòd dederit

Docto-

Doctores, & alia dona Ecclesiæ. Secundus cultus est, confirmatio fidei nostræ, &c. Tertius honos est, imitatio, primum fidei, deinde cæterarum virtutum, quas imitari pro sua quisque vocatione debet. Hos veros honores non requirunt aduersarij.

2.
3.

RESPONSIO.

Apologiam, hoc etiam loco, verum profiteri, nec quicquam falsi aduersarijs assingere, ex sequentibus patebit. Primum enim Doctores Pontificij non proponunt auditoribus suis sanctos defunctos vt exempla misericordiæ: sed oper a illorum extollunt & prædicant, quasi vitam æternam illis promeriti sint: & hortantur suos, vt se meritorum istorum cultu & inuocatione Sanctorum participes reddant.

199. Mendacium Iesuit. detectum.
1. Sancti defuncti Papistis nō sunt exempla misericordiæ.

Secundò, & tertio, non docent: vt fidem in solius Christi meritū, exemplo Sanctorum confirmemus, & fidem ipsorum imitemur. Nihil enim de vera saluifica fide Sanctorum, quam sanguine suo testati sunt, vel norunt, vel tradunt Papistæ, nimirum quòd omnem fiduciam in solius Christi merito collocarint, omnemq; iusticiam suam (vt S. Apostolus loquitur) proiectamētis & damnis habuerint, nec nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi gloriantes non minus quàm nos, ceu miseri peccatores, ex mera Dei gratia, sine omni suo merito, propter vnicum Christi meritum saluati sint. De hoc vero & sincero Sanctorum honore ac cultu, vos Iesuita adeo nihil docetis, vt vnà cum Concilio Tridentino hanc ipsorum fidem tanquam arrogantem presumptionem damnaueritis. Quare & hoc triplex mendacium Iesuitas auctores & fabros mendaciorum agnoscit.

2.
3.
Nec exempla fidei, Fides Sanctorum mortuorum quæ fuerit. Philip. 2. Gal. 6. Sess. 6. Can. 17.

IESVITÆ.

Dies festi in memoriam Sanctorum instituti, Hymni, Responsorij, Antiphonæ, & alia Cantica apud nos vsitata, contrarium testantur.

RESPONSIO.

Hec omnia, sed à idololatria ita conspurcata, & contaminata sunt, vt Sanctorum festis Christus sæpenumero cedere coactus fuerit, quò satis idololatriæ cultus eis exhiberi, & vulgus se meritorum humanorum, pro remissione peccatorum consequenda, particeps facere posset. At hoc non est Sanctos honorare, sed Deum & meritum obedientiæ Christi blasphemare, sedq; horrendà idolomania polluere: à qua omnes pij per amorem salutis suæ diligenter cauere debent.

Lectiones, & Cantica facta, in memorijs Sanctorum, idololatriæ contaminata.

IESUITÆ.

1. Quomodo Philippus & concordistæ sanctos honorent, facta ipsorum de-
 2. clarant. Nam festa & memorias sanctorum abolent: Imagines & statuas
 3. extra templâ eliminant, & fornaci dedicant: nomina ipsorum è Calendario
 4. tollunt: & Lutherum, Vviclefsum, Hussum, aliosq; damnatos homines
 5. in locum eorum reponunt: Miracula & veras historias, ludibria Satana
 6. & lugendas appellant: venerationem cultumq; ipsorum nomine idolola-
 7. triæ damnant: ipsos à nostra, hoc est, fidelium communione & consorcio
 8. excludunt: Denique illi non tantum cælum & beatitudinem, sed etiam
 vitam invident, eosq; per contemptum sanctos mortuos vocitant. Vnde
 liquet, in illis Philippi verbis: Confessio nostra probat honores
 sanctorum &c. plura mendacia quàm lineas esse.

RESPONSIO.

200. Mendacium Iesuitarum. Memoriam sanctorum apud nos abolitam esse, apertum mendacium est. Quemadmodum autem Deus non precepit, nec sancti requisierunt, vt singuli festo peculiari honorarentur: ita nec ista solenni celebratione opus esse iudicamus.

Festa Sanctorum res libera.

2.

201. Mendacium Iesuitarum. Imagines Sanctorum in templis Protestantium.

Consimili vanitate obicitur nobis, quòd vbique ex templis nostris imagines sanctorum proturbatae sint: Cùm tamen in plurimis propè omnes adhuc conspiciantur, ac si nulla nunquam reformatio in illis locis suscepisset: atque si Pontificios eò venire contingat, Papiisticam religionem adhuc in vsu ibi esse, cogitare possint.

Cuiusmodi imagines remotæ.

Hiskie exemplum, 4. Reg. 18.

Qui autem tales sanctorum imagines & statuas remouerunt, de quorum historia nihil certi extat, aut quæ idololatria seruierunt, hi exemplum Hiskie secuti sunt, qui serpentem eneam mandato Dei sabrefactum, propter abusum idololatricum (qui nostro quoque seculo, circa sanctorum imagines, in Papatu frequens fuit) confregit.

202. Mendacium Iesuitarum.

3.

203. Mendacium Iesuitarum.

4.

Tertio, ocularis demonstratio Iesuitas impudentis mendacij cõuincit, quòd nos apud suos diffamant, quòd nomina Sanctorum è Calendario sustulerimus. Pari impudentia mentiuntur: Lutheri, Vviclefi, Husi & similitum nomina, in locum illorum substituta esse. Monstrent autem nobis Iesuita eiusmodi Calendarium, in quo videre istud liceat. Nam de tali nobis nihil constat.

204. Mendacium Iesuitarum.

5.

Quinto, picturis & imaginibus, quæ veras fideiq; dignas historias Sanctorum representant, magnopere delectamur. Quòd verò ad miracula & histo-

hystorias in legendis Sanctorum attinet, res ita cum illis comparata est, vt plurimarum ipsos Papiſtas coram nostra confessionis hominibus pudeat. Qualis est in legenda B. Mariæ virginis, de elegantis forma moniali, cui nomen Beatrix fuit: quod postquam a viro (cum quo inhonestè consueuisset) repulsa fuisset, in Lupanari per quindecim annos libidinem exercuerit: ac toto isto tempore B. Mariam partes officij ipsius obiuisset, nec vnquam Beatricem, in monasterio desideratam fuisse.

Fabula de Moniali Beatrice.

Item, quod mater Dei, prægñanti Abbatisse binos angelos miserit, qui infantem ab illa susceperint. Et postquam inspectione facta, inuiolata deprehensa fuisset: sorores ipsius, qui eam impudicitia accusauerat, mendacij conuictas fuisse: Quod postea in honorem diuæ virginis confessas manifestarunt. In summa, à B. virgine tam impudica & obscæna petierunt, quæ ab honesta matrona nemo bonus petere auderet: sicut Erasmus in lib. de modo orandi scripsit.

Legenda de prægñante Abbatisse, in Felario Coronæ Benedictæ virginis Martiz, lib. 12. cap. 3.

Has igitur pudendas fabulas exterminatas, & in locum earum Scripturas veteris & noui Testamenti reuocatas esse, vt à laicis legantur, apud Iesuitas tantum piaculum est, vt nulla satisfactione expiari possit.

Adhuc, probatione longiori opus non est, quod inuocatio Sanctorum, detestanda idololatria nomen mereatur: cum per hunc cultum is honos tribuatur sanctis, qui soli Deo debetur & conuenit. Scriptum enim est: Dominum Deum tuum adorabis, & illum SOLVM coles. Et Psal. 50. Inuoca ME in die tribulationis. Præterea, communio sanctorum in cælo & in terrâ manet, si maxime sancti tam non inuocentur, quam Angelus à Ioanne inuocari voluit, Apoc. 19. & 21. cum tamen angeli nobiscum sint, nobisq; ministrant.

205. Mendacium Iesuitarum.

6. Inuocatio Sanctorum manifesta idololatria. Matth. 4.

7. 206. Mendacium Iesuitarum. Communio Sanctorum in cælo & in terrâ. Hebr. 2. Matth. 18.

Deniq; & huius mendacij singularem impudentiam conuellimus prius, qua dicunt: Nos sanctos defunctis inuidere vitam. Quare de octo illis mendacijs Iesuitarum, summatim ista dixisse sufficiat.

8. 207. Mendacium Iesuitarum.

I E S V I T A .

LIII. Mendacium.

P. Ag. 220. in Apologia, pro coniugio Sacerdotum inquit Philippus: Vtuperabant Monachi (coniugium) tanquam vitæ genus, quod vix vnquam Deo placeret: aut certè non placeret, nisi propter procreationem. Cœlibatum verò efferebant tanquam

Getm. 155. Latin. 136.

quam angelicum vitæ genus. *At hoc alio modo à Catholicis factum non est, quam sicut à Paulo 1. Cor. 7. scribitur.*

RESPONSIO.

108. Mendacium Iesuitarum.

Probatio quod Papista coniugiū pro impuro vitæ genere proclamant.

Gregorius dist. 31.

Leuit. 19.

Quia hæc doctrina de coniugio, in auribus piorum dura est: non puderit Iesuitas eam negare, quasi nunquam in Papatu tradita fuisset. Sed, ut nihil dicamus de Monachis: ipsum Ius Canonicum consulemus, in quo pro causa cœlibatus Sacerdotum, dictum Pauli afferitur: Qui in carne sunt, Deo placere non possunt. Et scriptum esse dicunt: Sancti estote, quia ego sanctus sum Dominus Deus vester. An non hoc est coniugium vituperare, & summa contumelia afficere, quando dicitur, quod sit carnale vitæ genus, in quo nemo Deo placere, & sanctus esse possit? An non vel tandem vos Iesuitas pudere incipiet mendaciorum impudentissimorum? Nam dictum illud ex vestro Iure tollere non poteritis.

IESUITÆ.

LIII. Mendacium.

Latin. 137.
Vtrum coniugium Sacerdotum, sit hæreticis Iouiniani.

PAg. 223. in Apol. pro coniugio Sacerdotum, Philippus sic argumentatur: Iouiniani tempore, nondum nôrat mundus Legem de perpetuo cœlibatu. Impudens igitur mendacium est, coniugium sacerdotum Iouiniani hæresin esse, aut **AB ECCLÉSIA** tunc id coniugium damnatum esse. *Vtrum Philippus mentiatur nec ne: index sit B. Hieronymus in libro contra Vigilantium.*

RESPONSIO.

109. Mendacium Iesuitarum.

Coniugium Sacerdotum, ab Ecclesia Catholica nunquam prohibitum.

1. Timoth. 4.

Cum de hoc ipso articulo supra in refutatione mendacij 14. egerimus: breuitati hoc loco studendum erit.

Et initio quidem, Iesuita nunquam euincit, Ecclesiam Catholicam, vel Iouiniani, vel alio tempore, coniugium Sacerdotum prohibuisse: Sed iam in hac, iam in illa prouincia Episcopi quidam conuenientes, Canones contra illud consecerunt, donec tandem Antichristus, Papa Romanus, hanc doctrinam demoniorum (vt Paulus eam appellat) vi Sacerdotibus suis obtrusit; quam tamen orientalis Ecclesia non accepit, sed coniugium sacerdotum iam inde à tempore Apostolorum conseruauit. Hæc autem vt ab Ecclesia Catholica excludi non potest, ita nec minima eius pars est.

Deinde, nemo in Religione Christiana recte institutus probabit illud Hieronymi contra Vigilantium, quod Iouinianus docendo coniugium Sa-

cerda-

cerdotum, libidini frena permiserit: ac si coniugium, libidinosum vite genus, & coniugalis consuetudo libidinosa conuersatio & cohabitatio esset. Verùm Iesuaitas vnà cum Hieronymo pudere non debet, à Paphnutio discernere, rectius castitatem definire, ne consuetudinem coniugalem falsò ab ea excludant. Is autem castitatem hoc modo descripsit: castitatem esse

Sozom. lib. 1. hist.
Eccles. cap. 22.

côcubitum viri cum propria coniuge. Quam sententiam vbi Patres Concilij Niceni probassent: propositum suum de prohibitione coniugij Sacerdotalis mutarunt. Et quis vestrum tam impius & impudens est, qui sententia Paphnutij contradicere audeat? Caterum quod amplius est: asserere non dubitamus, non esse vite genus magis castum, quàm coniugium: & contrà, non magis impurum & libidinosum, ipso Sacerdotum, Monachorum & Monialium cœlibatu. Coniuges enim sanctum, & à Deo ordinatum remedium contra vagam libidinem & impudiciciam habent, quo in honorem Dei vti possunt: cum contrà multa millia cœlibum vtriusque sexus inuenire liceat, qui quidem externa & corporali scortatione polluti non sunt, (de castis enim & pudicis tantum hic loquimur) attamen continuo vruntur, & (vt Epiphaniij verbis vtamur) quotidie occultis iaculis sauciantur, donec tandem internus ille astus in flammam externi sceleris erumpat. Atqui tum vulgo illud tritum occurrunt: Castitatem promissam fuisse, in quantum humana fragilitas permittat. Qua ratione mundus nefanda libidine impletur, & turpis scandalig, plena vita in ordinem falsò dictorum spiritualium & religiosorum introducta est.

Quousque castitatem voucant in Partu.

Quantò autem satius foret, à votis illos omnes absolueri, qui vel in pueritia, vel ex imprudentia & incogitantia, vel etiam coacti virginitatem vouerunt, nec eam seruare possunt. Quod S. Gregorium fecisse, supra Vdalrici Episcopi verbu ostendimus.

Adhuc, diuina, Canonica, & humana iura docent, quòd eiusmodi votis nemo obligetur: & consultius esse reuocare illa, quàm duplex peccatum committere, adeoq, corpus & animam in aeternum perdere. Sic enim Numer. 30. cap. legimus: Si mulier in domo Patris sui in pueritia sua, aut in domo viri sui vouerit & obstrinxerit obligatione aliqua animam suam cum iuramento: & pater siue maritus audierit votum, & irritum fecerit illud: stabile non erit. Et Gratianus Cau. 22. q. 4. Melius est vota stultæ promissionis non implere, quàm crimen committere. Ibidem Isidorus: In malis promissis rescinde fidem: in turpi voto muta decretum. QVOD IN-

Quenam vota & promissa seruanda non sint.

CAUTE VOVISTI, NE FACIAS. Impia est promissio, quæ scelere adimpletur. *Et Beda*: Si aliquid fortè nos incautius iurare contigerit, quod obseruatum in peiorem vergat exitum: liberè illud salubriori consilio mutandum nouerimus, ac magis instante necessitate peierandum nobis, quàm pro vitando periurio in aliud crimen grauius esse diuertendum. *Ibidem ex Concilio Elibertino*: Diffinitio (i. affirmatio) incauta, laudabiliter soluenda est: nec est præuaricatio, sed temeritatis emendatio. *Item Isidorus*: Si quis præuentus fuerit, vt diffiniat agere aliquid eorum, quæ non placent Deo: pœnitentiam agat, & quod contra mandatû Domini statutum est, in irritû reuocetur. *Ibid. Hieronymus*: Iuramenta illicita laudabiliter soluuntur, damnabiliter obseruantur. Quod tunc intelligendû est, quâdo iuramentum illicitum deseritur, vt ad bonum redeatur.

In Nouel. Const. 5. Ne à Mul.: cognitum oportuit, quod eiusmodi præuaricationes Deo magis placent, quàm accuratæ iuramentorum obseruationes.

Cum igitur Deus talia vota ab hominibus non requirat: multò minus edixerit, sibi virginem magis quàm coniugatam placere: ad hæc, castitatem seruare in nostra potestate non sit: ac sepe pueri & puella non solum inscienter voueant, sed etiam nonnunquam in pueritia à parentibus, & numerosa prolis alenda, ad votum continentia cogantur, licet donum tam Spiritu, quàm corpore sanctè & sine libidinum flammis viuendi non habeant: euident est, tam mares, quàm fœminas in sua conscientia coram Deo ab eiusmodi votis solutos esse, nec vllò diuino vel Cæsareo iure ad ea seruandum obligari: sicut supra ex Cypriano quoque docuimus. Quapropter Christiani Principes piè & laudabiliter faciunt, dum non permittunt, iuniores huiusmodi votis obstringi, eorumq; conscientijs laqueum iniici.

Deniq;, cum Iouinianus non idcirco hæreseos damnatus sit, quòd coniugium Sacerdotum probaret, sed quòd (vt Augustinus refert) virginitatû meritum pudicitia coniugali aquaret: manifestum est, coniugium Sacerdotum Iouiniani hæresin non esse.

I E S V I T A .

L V. Mendacium.

Latin. 119.

PAg. 226. in Apol. de Missa, inquit Philippus: Hic causæ status est, de quo

de quo ita nobis monendi sunt Lectores, vt Aeschines admon-
nebat Iudices, ne finerent aduersarium extra causam egredi.
Nos in Confessione nostra ostendimus, nos sentire quòd cœ-
na Domini non cõferat gratiam ex opere operato: nec appli-
cata pro alijs viuís aut mortuis mereatur eis ex opere operato
remissionem culpæ aut pœnæ. At mira ista peruerfitas est, alios ar-
guere eius peccati, quod ipse committit. Non enim iste est causa status, an
Missã mereatur gratiam, & iustificet ex opere operato &c. Sed questio
præcipua in eo consistit, an Missã sit verum & propriè dictum sacrificium?

RESPONSIO.

Philippum statum causa retinere, nec mutare: manifestum est. Nam
in hac questione omnia continentur, quæcunq; de Missã contra Pontificios
disputata sunt, vtrum videl. Missã sit sacrificiũ propitiatorium,
quod ex opere operato hominibus gratiam Dei & remissio-
nem peccatorum consequatur? Et hunc statum ne ipsi quidem aper-
ti & candidi Pontificij negabunt. Contra verò Iesuitæ præcipuam questio-
nem fraudulentè omittunt, & falsum statum comminiscuntur: An vi-
del. Missã sit verum & propriè dictum sacrificium? Quod (inqui-
unt Iesuitæ) omnes Lutherani negant, & Catholici omnes affirmant.

At Lutherani nunquam negarunt, Missam sacrificium dici posse: modo
rectè & orthodoxè accipiat. Ideo enim Missã Eucharistia appellata fuit,
(vt Philippus in sequentibus meminit) quòd in vsu Sacramenti Cœnæ, sa-
crificium Eucharisticum Deo offeratur, quo ipsi gratia agantur pro bene-
ficijs, quæ morte filij sui nobis præstitit. Quòd autem sacrificium propitia-
torium pro viuís & defunctis sit, (ad quòd peragendum sacrificiũ conse-
crantur) & quidem tale, quòd ex opere operato valeat, etsi Missarius si-
ne fide & bono motu cordis sit: (hac enim falsissima persuasione vulgus in
Papatu dementatum fuisse, vix ipsi Iesuitæ, qui nihil non audent, inficias
ire poterunt) hoc non solum negamus, sed addimus quoque, istud ipsum
sacrificium Missaticum pro viuís & defunctis, Deo summam abominatio-
nem esse. De quo Lutherus insignem librum cum titulo: De abomina-
tione Missæ: scripsit. Ad hoc Iesuitis respondendum erat, si animus suis-
set confessionem August. eiusq; Apologiam mendacij arguere. Sed hic pisci-
bus magis muti sunt: multa interim garrientes de patrum testimonijs, qui-
bus Missam sacrificium dicant: de quo tamen lis non est. Patres enim longè
alio sensu ista scripserunt, quàm quo vocabulum sacrificij à Pontificijs ho-

210. Mendacium Ie-
suitarum.

Principalis questio
in controuersia de
Missã.

Lutherani non ne-
gant, Missam esse sa-
crificium.

Cur Missã sit dida
Eucharistia.

Missam non esse sa-
crificium propitia-
torium.

die accipitur: & ne quidem de tali sacrificio propitiatorio somniantur, quale nunc à Papisicis Doctoribus populo Christiano passim obtruditur.

IESVITÆ.

LVI. Mendacium.

Latin. 140.

PAg. 233. In Apol. de Missa inquit: Sed aduersarij vbique sacrificij nomen ad solam ceremoniam detorquent: prædicationem Euangelij, fidem, inuocationem, & similia omittunt: cum ceremonia propter hæc instituta sit. Hinc iterum à proposito digreditur Philippus, & prædicationem, Missam & vesperam (quod dicitur) confundit: nesciens quo pacto ex voce sacrificij se expediat.

RESPONSIO.

Philippum in proposito permanere, nec extra causam egredi, ipsi Iesuite restantur cum scribunt: Fatemur quidem sacrificium proprie dictum, nec prædicationem Euangelij, nec inuocationem significare, sed oblationem corporis Christi cum mystica cerimonia à sacerdote factam: Quid autem hoc aliud est, quam quod Philippus modò dixit? Anne hoc est prædicationem, Missam & vesperam confundere? Ex quo cognoscere licet, quam belle Iesuite ad rem responderint. Non enim propter illam Papisicam & fictitiam oblationem corporis & sanguinis Christi in ceremonia mystica, sed propter prædicationem, gratiarum actionem, & preces, Missa siue Cæna Dominica à patribus Eucharistia, hoc est, sacrificium gratiarum actionis nominata fuit. Unde adhuc in papisica Ecclesia verbum, celebrare in vsu est: quod significat laudare, prædicare. Et Missatici sacerdotes etiam hodie de Missa actione verba facientes, per phrasin, celebrare missam, exprimere eam solent: quod non simpliciter est ceremoniã Missæ peragere, sed etiam laudare, prædicare: quod in primitiua Ecclesia factum est dum Sacerdote, cum laicis communicarunt, simulq; mortem Christi annuntiarunt, celebrarunt, Deoq; pro illa gratias agerunt.

IESVITÆ.

Sed quod non sit apud nos Euangelij prædicatio, nec inuocatio, nimis impudens mendacium est: cum in ipsa celebratione sacrificij Missæ legatur Euangelium, & sæpe etiam exponatur, multa quoq; preces fundantur pro sacerdotibus, pro regibus, pro populo.

RESPON-

217. Mendacium Iesuitarum. Iesuitæ sibi ipsi contradicunt. Quid per sacrificium intelligant.

Quo sensu Patres Missam sacrificium dixerint.

Quid sit celebrare.

RESPONSIO.

Quòd in Lingua latina Euangelium, coram Italis, Gallis, Germanis, Polonis &c. qui linguae istius imperiti sunt, recitatur: perinde est, ac si omnino non legatur. Scribit enim Paulus ad Corinthios: Si veniam ad vos, linguis (ignotis & peregrinis) loquens: Quid vobis prodero? Sic & vos nisi significantem sermonem dederitis, quomodo intelligetur quod dicitur? Eritis enim in aerem loquentes. Qui ergo in Gallia & Italia parentibus interdictum est, ne suos maternâ lingua orare doceant?

Præterea, quomodo explicatur Euangelium, cùm in Italia alijsq; locis Papiisticis non nisi in quadragesima conciones haberi soleant? quæ ipse quoque maiori ex parte fabulis complentur. Euangelium autem, quo docetur: Credendum esse, quòd propter vnus Christi meritum, sine aliquo nostro opere aut merito, peccata nobis remittantur: in concilio Tridentino damnatum est. Pari modo, preces, collectæ, hymni, in lingua latina vulgoq; ignota efferuntur: Idq; contra morem Ecclesie primitiue, quæ omnia in lingua vulgo nota peregit, vt quiuis intelligeret, quæ à Sacerdote dicerentur, legerentur, canerentur: & quidem populus vnâ orauit, cecinit, ac Sacerdoti nonnunquam respondit. Et hoc fuit sacrificium illud Deo gratum, de quo Malachias cap. i. sicut Hieronymus locum illum de oblatione munda, intellexit & exposuit. Dum ergo Iesuitæ Philippum mendaciæ accusare contendunt, ipsi mendaciorum numerum augere cernuntur.

212. Mendacium Iesuit. detectum. Inutilis lectio Euangelij in lingua ignora. I. Col. 14.

Seff. 6. Can. 13.

Missæ latina in Germania inutilis.

IESUITÆ.

L VII. Mendacium.

Pag. 235. & 236. In Apologia de Missa, pergit mentiri Philippus: Aduersarij in concionibus non docent Euangelium, non consolantur conscientias, non ostendunt gratis remitti peccata propter Christum: sed vexarunt conscientias enumeratione delictorum & satisfactionibus. De fide, qua gratis consequimur remissionem peccatorum, nulla prorsus fiebat ab Aduersarijs mentio. De exercitijs fidei luctantis cum desperatione de gratuita remissione peccatorum propter Christum, omnes libri, omnes conciones aduersariorum mutæ erant.

Germ. 148.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

erant. Magnus & mirabilis vir fuit Philippus, qui omnes libros legit, omnes conciones audiuit, etiamsi varijs in locis eodem tempore, aut varijs temporibus eodem loco haberentur. Et quod mirabilius est, etiam illas conciones audiuit, quæ prius facta sunt, quam ipse nasceretur, alioqui vnde mouit, de gratuita remissione peccatorum propter Christum omnes conciones mutas fuisse.

R E S P O N S I O.

213. Mendacium Iesuitarum.

1. Euangelium in Papatu non docetur.

Seff. 6.
Can. 12.

2. Sacrificuli conscientias solida consolatione erigere non possunt.

3. Conscientiæ, confessione auriculari excruciatæ.

Ephes. 6.
Papistæ stramineis armis contra diabolum potentissimum hostem pugnare docent.

Euangelium nonnunquam, in quibusdam locis Pasticis, lingua vulgari nota, propositum fuisse, non negamus. At verum & proprium illius sensum populo explicatum ac traditum, quod vnusquisq; firmiter credere, certoq; statuere, nec dubitare debeat, (nullo respectu multiplicis magnaq; infirmitatis sua habito) sibi propter solum obedientiam, passionis, ac mortis Christi meritum, omnia peccata, culpam & poenam, absque omni suo merito, dimissa esse: hoc adeo non docuerunt aduersarij, vt in Concilio Tridentino omnes hos concionatores, non tantquam concionatores Euangelij, sed vt manifestos hereticos damnarint.

Postea, nec vlla vera & solida consolatio conscientiarum in ipsorum concionibus proponitur, cum doceant homines ad extremum vsque spiritum de gratia Dei dubitare, eosq; tandem in ignem purgatorium mittant, hac dubia fallaciq; promissione, quod celebratione Missarum, Vigilijs, oblationibus, statijs, officijs ac intercessionib. cruciatus ipsorum mitigandi & deniq; omnino tollendi sint.

Ostensum quoque supra est, qualis quantaq; Carnificina conscientiarum in Papatu ratione confessionis auricularis fuerit, dum docuerunt docentq; adhuc: eius peccati remissionem & veniam nullam esse, quod quis sciens reticeat. Qua de causa multi perturbati & anxij, quam primum peccati alicuius à se admissi recordati sunt, Sacerdoti illud commemorarunt, vt ab eo absoluerentur & satisfactionem Canonicam acciperent, qua istud peccatum expiarent.

4. Similiter de lucta conscientia, & fide cum dubitatione pugnante & vincente, nihil opera pretij vel docuerunt vel docere potuerunt: cum gladium Spiritus, qui est verbum Euangelij perturbatis conscientijs ademerint, easq; scuto fidei spoliarint, quo ignita tela Satane extinguuntur: nihil illis subministrantes præter straminea tela traditionum & meritorum humanorum, quibus contra Satanam, de gratia Dei perpetuo dubitantes, pugna-

*Pugnarent. An non hac est execrabilis doctrina, qua adhuc hodie in Papa-
tu vrgetur?*

Quomodo ergo Iesuita, qua Philippus scripsit, negare audent?

I E S V I T A .

*Longo ante Lutherum tempore, Germani iam fide Christiana imbuti
fuerunt, priusquam nuda illa Lutheranorum fides innotesceret. Sed agre
ferendum non est, concordistas semper de fide clamare, cum aliud docere
& predicare nesciant, & in ea sola omnem salutem suam collocent.*

R E S P O N S I O .

*Gratias debemus Iesuitis pro luculento testimonio, quo contra seipso
fatentur, nos nostros auditores docere, quòd sola fide in Christum saluen-
tur. Sicur scriptum est: Qui credit in eum, non condemnatur. Et
Act. 4. Non est aliud nomen sub cælo datum inter homines, in
quo oporteat nos saluos fieri. Ad hanc fidem conferendam, alen-
dam, augendam, confirmandam, Ministerium Euangelij, Sacramento-
rum, & absolutionis, à Christo institutum est.*

Testimonium Papi-
starum de nostra
doctrina.

*Quod autem præter eam nihil doceamus, nec docere nouerimus: Iesuiti-
ca vanitatis & impudentiæ vox est. Peccata enim serid arguimus, ab illis
dehortamur, & ad veram pœnitentiam, erga Dei mandata obedientiam,
nec non ad honestam, sobriam, piam, sanctamq; vitam, ad preces, & bene-
ficentiam erga pauperes, hortamur, sicut conciones & scripta nostra tes-
tantur: insuper docentes, quòd sine illis fides non solum nuda, sed etiam
penitus nulli sit: quemadmodum prius aliquoties contra Concilij Trident.
fidem ostendimus.*

214. Mendacium
Iesuitarum.
Lutherani non do-
cent fidem nudam.

I E S V I T A .

L VIII. Mendacium,

PAg. 239. In Apol. de Missa inquit: Transferunt Missam & ad
mortuos: liberant animas applicatione Sacramenti à pœ-
nis purgatorij: cum sine fide nec viuis Missa profit. Neq;
ex Scripturis, vel vnam syllabam afferre possunt ad defensionem
istarum fabularum, quas in Ecclesia magna autoritate
docent: neq; Ecclesiæ veteris, neque Patrum testimonia ha-
bent. Duo sunt hic mendacia. Vnum, quòd applicatione Sacramenti, li-
berari dicamus animas à pœnis purgatorij. Nemo enim Catholicorum hoc
docet:

docet: sed quod de sacrificio dicimus, imperitè aut callidè transfert Philippus ad Sacramentum. Alterum mendacium est, quòd non habeamus testimonia veteris Ecclesiæ, quòd Missa profit etiam defunctis. Tot enim habemus testimonia, ut planè aduersarios obruere possimus. Concilium Cathaginense 4. Can. 79. iubet commendari defunctos orationibus & oblationibus. Concilium Vvormatiense Can. 10. iubet etiam pro suspensis orari & sacrificari. Similia passim in concilijs leguntur. Tertullianus lib. de Monogamia inquit: pro anima eius oret & offerat annuis diebus dormitionis eius. Cyprianus lib. 1. Epist. 9. Non est quod pro dormitione eius apud nos fiat oblatio aut deprecatio. Ambrosius lib. 2. Epist. 8. Itaque non tam deplorandam quàm prosequendam orationibus reor, nec mœstificandam lachrymis tuis, sed magis oblationibus animam eius Domino commendandam. Cyrillus Carech. 5. Mystagogica: Maximum credentes esse animarum iuuamen, pro quibus offertur obsecratio sancti illius & tremendi sacrificij. Chrysostomus Homil. 69. ad pop. Antio. Non temerè hæc ab Apostolis sancita fuerunt, ut in tremendis Mysterijs defunctorum agatur memoria. Omitto cæteros.

RESPONSIO.

Nundinatio Missæ
Papisticæ.

De nundinatione & questu Missarum, quæ pro mortuis dixerunt: toti mundo constat. Atq; isto aucupio, multa millia sacrificulorum, (qui nec concionari, nec tentatos verbo Dei solari, adeoq; vix missam legere potuerunt) sibi victum pararunt. Hanc quoq; nundinationem Sacris literis probari non posse, nec demonstrari, quòd Deus pro mortuis missas celebrare præceperit, certum est.

217. Mendacium
Iesuitarum.
In Mendac. 5.

At nunquam Pontificios docuisse, quòd applicatione Sacramenti anima à pœnis purgatorij liberentur: impudentissimum nugamentum Iesuitarum est. Suprà enim verbis Gabrielis Biel ostendimus, quòd de sententia Pontificia Ecclesiæ docuerit: in Missæ sacrificio, os Sacerdotis, omnium eorum pro quibus Missa dicitur, os esse: ac per hoc tam mortuos, quàm viuos virtutis illius participes fieri.

216. Mendacium Iesuitarum.
Ignis purgatorius
primitiæ Ecclesiæ
ignotus.

Præterea, quòd ad veterum testimonia attinet, similiter certum est, ad Augustini vsque tempora ignem purgatorij ignotum fuisse. Sicut ipse quoque Augustinus de eo dubitauit, nec quicquam cerri statuere ausus fuit, scribens: FORSITAN EST VERVM. Multò minus docuerunt, crede-

diderunt, aut senserunt, quòd per Missæ sacrificium animæ ex ficto purgatorio liberentur.

Quòd autem in Concionibus funebribus, Orationibus, & vsu Cœnæ Dominicæ defunctorum meminerunt: non ea opinione factum est, quòd ipsos ex purgatorio liberare intenderent: (hoc enim nec crediderunt, nec docuerunt:) sed vt suam dilectionem & communionem erga piè defunctos, de quorum salute nequaquam dubitabant, declararent: quemadmodum ex Dionysio, Orationibus funebribus Ambrosij, Nazianzeni, Basilij, & Epitaphijs Hieronymi videre licet.

Quo sensu apud veteres, in vsu Cœnæ Dominicæ, commemoratio mortuorum facta sit.

Ad eum planè modum nos quoque, vbi parentum nostrorum, fratrum, sororum, aut etiam aliorum piè in Christo defunctorum mentionem facimus: aternam quietem, latamq; resurrectionem ipsis precari solemus: non quòd eorum salutem hoc modo procuremus aut promoueamus, sed vt nostrum erga ipsos amorem testemur.

Piè precamur mortuis.

Quare & hoc duplex mendacium, priori Iesuiticorum mendaciorum cumulo adijcimus.

I E S V I T A E.

LIX. Mendacium.

Ag. 247. in Apol. de Missa, inquit Philippus: Falsò citant aduersarij còtra nos damnationem Aerij: quem dicunt propterea damnatum esse, quòd negauerit, in Missa oblationem fieri pro viuis & mortuis. Hoc mendacio Philippus se turpiter dedit in Colloquio Vormatiensi, cum Epiphanius hæresi 75. & Augustinus de hæresibus cap. 53. Aerio hanc doctrinam adscribant.

Latin. 144.

R E S P O N S I O.

De nullo, siue viuo, siue mortuo, quicquam confingendum, nec ei prater rem tribuendum aliquid est. Cum igitur Aerius non nisi de Orationibus loquatur, Epiphanio teste: amplius quid ei adscribendū non esse, rectè Philippus censuit.

217. Mendacium Iesuitarum.

Quòd autem Augustinus refert: Aerium quoq; oblationem pro mortuis damnasse: nondum à quoquam probatum est, ipsum in hoc peccasse, & in hæreseos crimen incurrisse: quandoquidem oblatio pro mortuis, nec mandatum, nec promissionem à Deo in S. literis habeat.

I E S V I T A E.

Triuolum est quòd Philippus addit: Aerium tantum sensisse, quòd

Hh

Ora-

Orationes pro mortuis sint inutiles. De oblationibus enim præclare sentire non potest, qui Orationes pro mortuis reijcit, cum sine his illa non fiant.

RESPONSIO.

Exiguum discrimen inter hac esse, agnoscimus. At Philippo in Apologia hoc solum significare proposuim fuit: Cuius nam Epiphanius Aerium incusauerit. Deinde, longè alia ratio & oblationum & Orationum pro mortuis tempore Epiphaniij & Augustini fuit, quam nunc apud aduersarios est: vt prius meminimus.

IESUITÆ.

LX. Mendacium.

Ibidem, sic ait Philippus: Epiphanius testatur, Aerium sensisse, quòd Orationes pro mortuis sint inutiles: id reprehendit. Neque nos Aerio patrociamur. Si verum loquitur Philippus: mentitur altera pars Concordia, cui ferè concordant omnes Lutherani. Nam pag. 281. Purgatorium animarum, mera diaboli larua esse, definitur. At si nullum est purgatorium animarum, inutiles sunt Orationes pro mortuis, vt volebat Aerius, &c.

RESPONSIO.

218. Mendacium Iesuitarum.

Philippus non loquitur de Orationibus pro mortuis, quales à Papisia fieri solent, vt illos è tormentis & cruciatibus liberent: sed de Oratione, qua pia affectio & ardens dilectio erga defuncti salutem declaratur.

Hac precatio, nec defunctorum, nec Ecclesia respectu inutilis fuit: quandoquidem eà fides & caritas viuientium confirmata fuerit, nec non mortuorum honori pia ista confessio de gratia Dei, qua ipsi obrigit, seruiert. Concordista autem vnà cum Luthero verba faciunt de purgatorio, & liberatione ex illo: quod rectè & propriè (vt habet arriculus Smalcaldicus) laruam diaboli dixerunt, cum nil nisi mera & satanica impostura sit.

Nemo ad stata ieiunia alligatus.

Præterea, nemo ad stata ieiunia alligatus est: sed pro ratione cuiusq; Ecclesia, & vt tempus requiret, Christianis ieiunia indicere & seruare, & quidem precum causa, liberum est. Quocirca Philippus nec cum Luthero, nec cum Concordistis pugnat: Iesuita autem non solum se impudenter mendaces, verum etiam petulantes Calumniatores esse, ostendunt.

Denique, nec Epiphanium, nec Augustinum, Lutherus aut Flacius damnat,

damnat, licet in utroque iam dicto articulo Aerium pro Hæretico nõ agnoscant, cum in his sententia Aerij cum S. Scriptura non pugnet.

I E S V I T A E.

LXI. Mendacium.

PAG. 253. in Apol. de votis Monasticis inquit Philippus: Obedientia, paupertas, & cœlibatus, exercitia sunt ἀδιάφορα. Ideoque sancti eis sine impietate vti possunt, sicut vsi sunt Bernhardus, Franciscus, & alij sancti viri. Et hi vsi sunt propter vtilitatem corporalem, vt expeditiores essent ad docendum. Hoc esse apertum mendacium, indeliquet, quod S. Antonius, S. Hilario, S. Paulus I. Eremita, & tot millia sanctorum Anachoretarum (qui non fungentur officio docendi) vitam tamen pauperrimam & seuerissimam in perpetuo cœlibatu, & sub obedientis iugo duxerunt. Porro, S. Bernhardus non solum vilissimis pannis, & cibarijs aridissimis vtebatur: sed etiam in Serm. 30. in Cantica diligenter monuit, non esse Monachi, sed medici, corporis vilitatem, & bonam valetudinem curare.

Latin. 146.

R E S P O N S I O.

Hos iam commemoratos Patres, canes mutos fuisse, nec eos, cum quibus versabantur, docuisse: verisimile non est. Deinde, maliciosè omiserunt Iesuite, quod Philippus his verbis: vt expeditiores essent ad docendum: addidit: & alia pia officia. Quibus verbis significare voluit, corporales istas exercitationes, præter doctrinam, alias quoque causas habere, nempe, vt ad precandum, legendum, meditandum & diuina contemplan- dum, magis idonei essent.

219. Mendacium Iesuitarum. Antonius. Bernardus, &c non fuerunt canes muti.

Corporalia exercitia, quo sine in Monasterijs instituta fuerint.

Quod verò Bernhardus ait: Non esse Monachi bonam valetudinem curare: doctrina Pauli ex diametro repugnat: qui corporis curam haberi vult, non tamen ad concupiscentias. Si quis igitur corpus suum occidat: hic Deo non seruit, sed agit contra Apostoli sententiam, quæ est: Ne corpus lædamus, sed potius in honore habeamus.

Omnes Christiani tenentur valetudinem suam curare. Coloss. 2. Rom. 13. Coloss. 3.

I E S V I T A E.

Paulus certè non hoc sine corpus suum castigauit, vt ad legendum & docendum expeditior esset, cum inquit: Subijcio corpus meum, & in seruitutem redigo, &c. I. Cor. 9.

R E S P O N S I O.

Philippus nec scripsit, nec sensit, quòd propter ista duo duntaxat, sed

Castigatio corporis,
propter spiritualia
exercitia fit.
Abusus corpora-
lium exercitiorum
in Monasterijs.

alia quoque plura spiritualia exercitia, subiectio illa corporis fiat. Neque etiam dixit, quod h̄s gratiam Dei, remissionem peccatorum, vitamq̄, æternam mereamur, aut ita a peccatis per ea mundemur, ac si quis modo baptizatus esset. Qui error execrabilis & blasphemus supra refutatus est. Verum ergo est, tria ista, vitam monasticam (quam ipsi castitatem vocant) paupertatem, & obedientiam erga traditiones humanas in monasterijs, adiaphora esse, in quibus per se nec peccatum, nec iniusticia querenda sit,

IESVITÆ.

Germ. 167.

Matth. 19.

Libidinosis & inobedientibus minatur Scriptura damnationem: & de diuitibus inquit, quod difficulter ingrediantur in regnum cælorum. Pauperibus contra, & obedientibus promittit Saluator temporalia & æterna præmia.

RESPONSIO.

1.
Castitas etiam in
coniugio.

2.
Obedientia erga
mandata homi-
num.

3.
Diuitiæ & pauper-
tas per se nec beant,
nec damnant.
Qualis castitas &
paupertas in mona-
sterijs sit.

Castitas non solum in cælibatu, verum etiam in coniugio locum habet; nisi omnes coniugatos, vt impuros & libidini deditos, damnare velimus.

Deinde, quia hominum mandata, præcepta Dei non sunt: idcirco inobedientia erga hominum traditiones non damnat: obedientia verò nec iniustificat, nec saluat.

Similiter diuitiæ, si ad vsus pios conferantur, vt neminem damnant, ita paupertas neminem saluat: verum multi pauperes in sua inopia aequè damnantur, ac impij diuites in rerum abundantia.

Ceterum quis ignorat, castitatem & paupertatem Monachorum & Monialium esse vitam libidinofam, & omnibus rebus affluentem? ita vt ipsorum ieiunia, pauperum delicia & lauticia esse possint, vbi scilicet Monachus quotidie non nisi vnâ mensuram vini exhaurire, per quadri-
duum carnibus vesci, triduum verò reliquum carpionibus, fundulis, barbibus, salpis, passeribus, lapidis, hæcibus, &c. contentus esse cogitur. Nunquid hæc est vita pauperrima & seuerissima, vt mirum sit cutem ossibus herere? Hoc modo cum Deo & hominibus illudant: quando vel tandem Magistratus Papiasticus aures & oculos aperiet, ne diutius palpabilibus istis nugis & mendacijs se decipi patiatur?

IESVITÆ.

LXII. Mendacium.

Germ. 167.

Latun. 147.

PAG. 255. In Apol. inquit Philippus: Nemo nescit monasticam recens

recens excogitatam esse, tamen allegant auctoritatem Scripturæ. Acutum certè Philippum : qui in Scriptura castitatem, paupertatem, & obedientiam voueri & predicari agnoscit, at vitam monasticam in ea non reperit?

RESPONSIO.

Monstrent igitur nobis Iesuitæ vel vnum in libris vtriusq; Testamenti, qui tria ista vouerit, eamq; ob causam in Scripturis diuinis celebretur? At suum Monachatum ex Sacris literis vt probent, impossibile ipsis est. Quod enim de Consilijs nugantur, (quæ ex diuersis Scripture locis corradunt) supra euidenter demonstrauimus, per illa Spiritus S. mentem & sententiam manifestè deprauari. Inprimis verò quod de obedientia erga superiores in seruandis doctrinis & præceptis hominum dicitur : in verbo Dei expressè damnatum est, dum Scriptura pronunciat, quòd ijs Deus non colatur.

Deinde, palam est, vitam monasticam, quemadmodum à Iesuitis describitur, rem nouam esse: cum constet à quo, & quando, singuli ordines exorri sint. Vt, Benedictinorum à S. Benedicto, (quem Patrem Monachorum vocant) anno Christi 520. initium sumpsit: Præmonstratensis, anno 1000 natus est: Carthusianorum, anno 1086: Bernardinorum siue Cisterciensium, anno 1098: Augustinianorum, anno 1160: Franciscanorum à S. Francisco, anno 1208: Predicatorum à S. Dominico, 1215: Carmelitarum, 1287: & sic dereliquis Ordinibus. Ex quo liquet, vitam monasticam nec à Christo, nec Apostolis ipsius institutam esse, sed aliquot seculis post ab hominibus ex bona intentione introductam, & propterea rectè nouam dici.

I E S V I T Æ.

Doceri potest, quòd Patres monasticam vitam, ad Apostolos referant, Germ. vt Euseb. lib. 2. hist. cap. 16. Epiphanius hæresi 29. quæ est Nazæeorum. Hieron. lib. 1. de Scripturis, Eccles. in Philone. Ioan. Cassianus lib. 2. de institutis Cænobiorum, C. 5. & Collat. 18. cap. 5. August. Ser. 2. de communi vita Clericorum. Possidonius in vita S. Augustini, Sozom. lib. 1. Hist. cap. 12. Et Niceph. lib. 2. cap. 15.

RESPONSIO.

Qua ratio vita monastica tempore Augustini &c. fuerit: supra diximus. Porro historia testantur, quòd persecutionibus crudelissimis in Ecclesiâ primitiua durantibus, homines in loca deserta se abdiderint. Vbi cum

220 Mendacium Iesuitarum. Nec Monachus, nec Monialis in S. Scriptura monstrari potest. De Consilijs Euangelicis falsa doctrina Papistarum. Matth. 15. Esai. 29. Monachatus, traditio humana, & res noua. Orig præcipuorum ordinum Monachatus.

quidam vita probata velut Eremita permansissent : alij ad ipsos se contulerunt , ac dies vite sua in Eremito clausurunt . Huic instituto postea accessit humana deuotio , nec non superstitio , donec tandem Monachus inde nasceretur : quem tamen Apostoli nec suaserant , nec instituerant , nec Deo placentem dixerant . Quare non immeritò recens excogitatus esse dicitur , cum nec Christum nec Apostolos authores habeat . Et horum quidem nemo probasset illum , sed potius damnasset , quòd nomine cultus diuini hominibus commendetur .

IESUITÆ.

LXIII. Mendacium.

Germ.
Concord. germ. 132.

IN Apologia , de potestate Ecclesiastica inquit Philippus : In nostra Confessione nihil disputatur contra Ecclesiarum & Sacerdotum Priuilegia ac immunitates . Vnde igitur , Philippe , Confessio , præsertim articulus 23. 27. & 28. scater nominibus asinorum , stultorum , nebulonum , scortatorum , adulterorum , idololatrarum , & similibus conuitijs contra Episcopos , Monachos & sacrificos ?

RESPONSIO.

Hoc loco Paraphrastes Germanicus , Petrus Hansonius , prætermisit Belarmini 63 mendacium de desertione facultatum . Sed quia priùs mendacium 6. de ea diximus : Lectorem eò nunc remittentes , ad mendacium Hansonij respondemus : quòd veritatem loco còueniente dicere , non sit conuitiari , nec calumniari . Quàm stupidos verò asinos , quamq; turpes scortatores & adulteros inter sacrificos & Monachos reperire liceat , lippis & consoribus notum est . Sed quomodo hæc scelera priuilegijs & immunitatibus Sacerdotum annumerantur ? quasi verò liberum ipsis sit , hæc turpia facinora perpetrandi ? quibus tamen ordinem Sacerdotalem maximè deformant & dedecorant . At hæc Episcopi in Sacerdotibus punire non audent , cum quidam illorum in eodem luto hæreant .

IESUITÆ.

Germ. 169.

Nunquid à Christo , Ecclesia , & Romanis imperatoribus mandatum est , vt Sacerdotes honorentur ? An non igitur Ecclesia , & priuilegijs ipsius detrahitur , cum authoritas illius eleuatur , & velut Antichristiana proclamatur ?

RESPONSIO.

Probata doctrinæ &
vitæ Concionato.

Ex Epistolis Pauli , & doctrina Saluatoris nòrunt Christiani , Ministros
verbi

verbi, qui in doctrina sinceri, vitæq; inculpatæ sunt, duplici honore dignos esse. Si autem in Senatu rusticorum scortatores & adulteri non feruntur: quomodo Christianus magistratus & Ecclesia feret sacrificulos scortatores? eiq; vel minimum honorem exhibebit? præsertim cum falsam doctrinam impiosq; cultus proponant: (quos Christus tanquam fures & latrones cauere iubet:) aut etiam tanta ruditatis sint, vt populum docere nesciant.

Præterea satis euidenter demonstratum est: Pontificem Romanum Antichristum esse. Qualis nunc honos Antichristo debetur: eodem quoq; ministri & creatura ipsius, sacrificuli, afficiendi sunt.

Quare & hoc mendacijs Iesuitarum accensendum est, quod de nobis spargunt, quasi Ecclesie & Sacerdotum priuilegijs obloqueremur. Verum sciunt, Capitulum istud, dist. 40. Si Papa. Nullum amplius pondus apud nos habere: ac propter hoc solum, (si præterea nihil falsi & impij contineat,) iure à Lutero ius Canonicum exustum esse.

I E S V I T E .

L XIII. Mendacium.

Pag. 239. In Apol. de votis monasticis inquit Philippus: Sancti in locum Christi subrogantur, & impiè coluntur. Hoc esse mendacium, ostendunt Litanie, aliæq; preces Catholicorum. Christo enim vt Deo ac Domino dicimus, κύρις ἐλέησον, Christe eleison. Sanctis verd, S. Maria, Ora pro nobis: S. Petre, ora pro nobis. Nec sanctos vt Deos, sed vt nostros conseruos & fratres inuocamus.

res, duplici honore digni sunt.
1. Tim. 5.
1. Theff. 5.
Lnc. 10.
Falsi Doctores non sunt honorandi.

German. 170.
Latin. 150.

R E S P O N S I O .

Sancti in Papatu, duplici ratione in locum Christi subrogantur: Primum, ratione meriti: quod ipsis hoc sensu & opinione tribuitur, quasi Deus propter illud hominibus propitius esse velit. Sic enim in collectis oratur: Vt Deus per intercessionem & meritum Sanctorum nos exaudire velit: Cum tamen hic honos soli Christo debeat.

Deinde, distincta officia Sanctis attributa sunt, vt quisq; pro dono & gratia sibi collata, compellatus, hominibus opituletur. Et quisquid olim gentes à Djs suis multis petierunt: illud hodie Pontificij à Sanctis defunctis petunt: vt mirum sit Iesuitas, istud negare ausos.

Quis enim nescit, S. Nicolaum in Papatu inuocatum fuisse, & adhuc inuocari,

1.
222. Mendacium Iesuit. aperitur. Sancti in locū Christi, duplici ratione à Papis subrogantur.

2.
Inuocatio Sanctorum, confimilis Ethnica idololatriæ.

Sanctis in celo, distincta officia tributa.

inuocari, vt nauigantes seruet? Florianum, vt domum ab igne custodiat? Urbanum, vt vites tutetur? Gallum, vt anseribus, Vvendelinum vt ouibus, Eulogium vt equis, Pelagium vt bobus, Anthonium vt suibus, præset. Deinde, Studiosi bonarum artium Patronum habuerunt Gregorium & S. Catharinam: pictores Lucam: medici Cosman & Damianum, Iuriconsulti Iuonem: Equites S. Georgium: Fabriferrarij S. Loium: Sutores Crispinum: Sartores Gutmannum: Venatores Eustachium: impudica mulieres S. Afram & Magdalenam. Adhac, contra pestem inuocarunt Sebastianum & Rochum, contra febrim S. Petronillam; contra venena Ioannem Euangelistam & Benedictum, contra dolores dentium S. Apoloniam, pro salute oculorum Otiliam, contra sacrum ignem Anthonium, contra Epilepsiam Valentinum. Captiui implorarunt Leonhardum: parturientes Margaretam: & ne quis sine Sacramento decedat, Barbaram. An non hoc est Sanctis honorem diuinum tribuere? nec ipsos pro intercessione orare, sed talia ab ipsis petere, quæ à solo Deo rogari, sperari, & expectari debent? sicut hortulus animæ, & multa ipsorum preces ad diuos instituta testantur.

Sancti non vt intercesso, es, sed vt opitulatores inuocari in Papatu.

Psalterium Mariæ virginis idololatricum.

Salve Regina.

Mariæ supra Christum effertur.

Præterea, negare non possunt, extare Psalterium Mariæ & Venetijs & Parisijs excusum: in quo vbique expuncto nomine Dei, in locum eius substituerunt & inuocarunt Mariam. Extat in super siue Cantio siue Oratio, nostra per summam blasphemiam dicitur.

Et quod amplius est, supra Christum extollitur in Horario, vbi canitur: Sed vt docet Lex diuina, TV IPSIVS ES DOMINA. Nam ius habet & ratio, matrem præesse filio. Ergo ora suppliciter, & PRAECIPE SVBLIMITER: vt nos in mundi vespera, perducatur ad gaudia sempiterna. An non hoc est sanctos Christo præferre?

IESVITÆ.

Non fingimus illos Omnipotentes, nec Cardiognostas: sed quod Omnipotens nostras petitiones ipsis reuelat & ostendat.

RESPONSIO.

Cur Sancti defuncti non sint inuocandi.

Hac ipsa causa est, cur sancti non sint inuocandi, & cur honos iste soli Deo tribuendus sit. Quemadmodum scriptum est: Inuoca me in die tribulationis, &c. Omnium enim hominum vbique terrarum necessitates & affli-

Et afflictiones nosse, atque ex illis liberare posse, solius Dei proprium est: quod Christo quoque homini propterea conuenit, quia cum Deo vna persona, & per assumptionem in Deum, Omnipotentis virtutis ac diuinæ scientiæ participes factus est. De sanctis verò legitur: Abraham nesciuit nos, & Israel non agnouit nos; tu Domine Pater noster, redemptor noster. Esai. 63.

IESUITÆ.

Antiqua ista Calumnia est. Quod enim Lutherani nunc dicunt, dixerunt olim contra Catholicos Ethnicis, Iudæis, Hæreticis, vt patet ex Hist. Eusebii, lib. 4. cap. 15. & lib. 8. cap. 5. Ex Cyrillo lib. 6. & 10. in Iulianum. Ex Hieron. Contra Vigilantium. Et ex August. lib. 20. contra Faustum. cap. 21. Quare huius calumnia Concordistas pudere debebat. Latin. 150.

RESPONSIO.

Ad hoc obiectum Hieronymus respondit: Insanos illos esse, qui sanctos defunctos inuocent. Et incertum esse testatur, an preces nostras exaudiant si inuocentur. Quod enim dicunt: Deum reuelare & ostendere sanctis nostras miseras: Qua Scriptura istud probabunt? & quis de eo nos certos reddet? Quamobrem inuocatio Sanctorum ex fide fieri nequit, cum nullum de ea mandatum, nulla promissio, nullum exemplum in S. Scriptura extet. Omitto, quod meritum & intercessio Christi, vt nostri Redemptoris & aduocati, cui Pater nihil denegat, nobis abundè sufficiat. Quocirca necesse non est, vt opem alicuius sancti imploremus. Hieronymus contra Vigilantium.

IESUITÆ.

LXV. Mendaciam.

Ap. 263. In Apol. de potestate Eccles. inquit Philippus: Suas traditiones longè accuratiùs seruari postulant, quàm Euangelium. Hoc de Episcopis Ecclesie generatim dictum, apertissimum mendacium est: cum cur. Ita ordinationes Episcoporum ad propagationem Euangelij dirigantur. Germ. 170. Latin. 1574.

RESPONSIO.

Episcopis hac assertione nullā iniuriam fieri: suprā in refutatione meditationum Iesuiticorū demonstratum est. Si enim doctrinam Euangelij pro virili tuerentur, & syncerè predicari curarent, quod nimirum remissionem peccatorum propter solius Christi meritum consequamur: maxima pars Ii tradi-

traditionum falsorumq; cultuum, vt qui Euangelio aduersantur, conciderent: Quales sunt peregrinationes, cultus Sanctorum, ignis purgatorius, Vigiliae, Missæ, septima, trigesima, anniuersaria commemorations mortuorum, rosaria, & similes. Euangelium verò, quod nos docemus, non Lutheri, sed Iesu Christi Euangelium esse, supra euicimus. Quare etiam hic falso mendacijs accusari Apologiam, constat.

IESUITA.

LXVI. Mendacium,

Germ. **I**N Prefatione articulorum Smalcaldicorum inquit Lutherus: Romanam aulam seu curiam, adeo reformidare Christianum liberumq; Concilium, vt malit interitum totius Christianitatis & damnationem omnium animarum, quam sui & suorum aliquam reformationem. Hoc impudens mendacium refellunt plurimæ Legationes Pauli III. & Imperatoris Caroli V. ad Electores & Principes Germaniæ.

RESPONSIO.

224. Mendacium Iesuitarum. Concilium Tridentinum nec liberum, nec Christianum.

Patres Concilij Tridentini re ipsa ostenderunt, quale Concilium, qualemq; reformationem Romana Curia postulet. In illo enim non nisi iurati Pontificis federunt, omniaq; pro libidine Papæ egerunt. Qua de causa neq; liberum, neq; Christianum Concilium, quale Electores & Principes Consessionis August. petierant, fuit, sed potius maledicta congregatio falsidictorum spiritualium, eò directæ vt Papæ horrenda idololatria, execranda impostura, & intoleranda tyrannis, de nouo confirmaretur.

IESUITA.

Lutheranos tale reformidare Concilium, non solum emansio ipsorum, sed propria quoq; Confessio Lutheri in Epistola ad Iustum Ionam, item, Scriptum Philippi & Brentij ad Landgrauium Hassiæ, indicio esse possunt. Ibi enim aperte dicunt, se apud Cæsaream Maiestatem pro Concilio instare, nõ quòd primùm fidem ab eo discere, aut (quod Lutherus addit) eam iudicio Concilij subijcere velint: sed tantum vt contra iniusta grauamina se tueantur. An non hoc est cum Deo, & Magistratu tam Ecclesiastico, quam Politico ludere?

RESPONSIO.

225. Mendacium Iesuitarum.

Quamuis Electores, Principes, ceteriq; Consessionis August. Ordines euiden-

evidentibus rationibus & causis scripto publico comprehensis docuerint. se nec diuino, nec Casareo Iure in Concilio Tridentino comparere debuisse, quod illud nec Oecumenicum, nec liberum, nec Christianum fuerit: tamen Laudatissimus Princeps Christophorus, Dux Vuirtembergicus, sanctæ memorie, nullo respectu periculorum habito, quodq; hæreticis fidem seruandam non esse iam dudum proclamârant ipsiq; facto comprobant, Theologos cum suæ Celsitudinis Confessione Tridentum ablegauit, in quibus Ioannes Brentius Primarius Theologus vnâ cum D. D. Beurlino, & Doct. Iacobo Herbrando, (qui per gratiam Dei adhuc in viuis est,) fuit. Hi Concilio Confessionem suam offerentes, sepe multumq; vt audirentur petierunt: sed nunquam admissi, nec auditi fuerunt. Apertum igitur mendacium est, quod hîc Iesuita de omnimoda nostrorum emansione fabulantur.

Deinde, Iesuitarum mendacium nequaquam confirmat, quod Philippus Brantius, & Lutherus scripserunt, se non idcirco Concilium vrgerè, vt fidem ab eo discant, sed potius vt doceant: sicut vnus Paphnutius Concilij Niceni Patres, contra interdictum Coniugij Sacerdotalis, veritatem edocuit. Idq; procul dubio re ipsa præstitissent, si in Germania, nec in sinibus Italie, vniuersale, Christianum, & liberum Concilium institutum fuisset, in quo partes Iudicis sola Scriptura S. sustinuisset, eiq; omnes traditiones humana subiectæ fuissent. Atque hac prouocatione ad liberum Concilium, nostri quoque contra iniustam vim, & quidem legitime, se tutari sunt, cum Papa Magistratum Politicum indefinenter instigaret, vt omnes religionis ac fidei nostræ Confessores, igne, ferro, aqua, laqueo, persequeretur & inauditò exterminaret. Et hoc modo ad Christianum Concilium appellare, non est cum Deo & hominibus ludere, sed viam ordinariam ad veritatis Confessionem ingredi: quod in nostris nullo iure culpari potest. Dolosos autem & viros sanguinum iudicabit Dominus.

IESUITÆ.

LXVII. Mendacium.

Doct. Lutherus in prima parte Smalcaldicorum articulorum inquit: Manifestum est, sanctam Ecclesiam sine Papa fuisse ad minimum vltra quingentos annos: & adhuc hodie Græcorum & multarum aliarum linguarum Ecclesias, nec fuisse hætenus nec adhuc esse sub Papa. Taceo, quod hominum hoc figmentum sit, non mandatum, non necessarium, non

Lutheranos Christianum & liberum Concilium non reformidasse.

Scriptum Electorum & Principum August. Confess. aduersus Concil. Trident.

Dux Christophorus Vuirtembergicus, Theologos suos ad Concilium Tridentinum misit.

Cur Lutherani ad liberum Concilium prouocariint

vtile. Sancta enim Christiana siue Catholica Ecclesia confiteretur absq; isto Capite optimè potest. Hoc mendacium Lutheri refutant omnes historiae & vniuersa antiquitas. A Petro enim ad annum vsque presentem 1586. continua quadam successio Episcoporum Romanensium fuit.

RESPONSIO.

An Petrus Romam venerit.

Gal. 2.

226. Mendacium Iesuitarum.

Gregorius Mag. contra primatum Papæ.

Vox Papæ olim cõmunis Episcopis, & nunc Sacerdotibus græcis.

Quando defectio à fide facta sit. Antichristus in Ecclesia Dei paulatim vires sumpsit.

Orientales Ecclesie, Episcopum Romanum nunquam pro capite agnouerunt.

An Petrus vnquam Romam venerit, non sine causa viri Docti dubitant, cum Paulus ibi captiuus in Epistolis suis plurimis quas Romæ ad alios scripsit, nullo verbo illius mentionem faciat. Præterea inter Petram & Paulum Hierosolymis conuenerat, vt Petrus in circumcisionem, Paulus vero & Barnabas in gentes Apostolatu fungerentur.

Deinde non queritur, vtrum Ecclesie Romanae continua successione Episcopi præfuerint: sed questio est, vtrum Pape fuerint, quos totus Christianus orbis & ceteri Episcopi pro Oecumenicis & supremis agnouerint? Ad hoc respondet Gregorius Magnus (qui & ipse Episcopus Romæ fuit) ad Mauritium Imp. scribens: Ego fidenter dico, quia quisquis se vniuersalem Sacerdotem vocat, vel vocari desiderat: in elatione sua Antichristum præcurrit, quia superbiendo, se cæteris præponit. Adhuc, non solus Episcopus Romanus olim Papa, hæc est, Pater Patriæ dictus fuit: sed Cornelius itidem Episcopus Romæ, Cyprianum quoq; Episcopum Carthaginensem, Papam appellauit. Et vulgò Sacerdotes Græci, etiam nunc hodie, Pape nominantur.

Quando autem defectio à fide facta sit, ostendit Paulus 2. Thess. 2. scribens: quod iam suo tempore mysterium iniquitatis peragi cæperit: vbi Antichristi regnum multiplicatione traditionum humanarum paulatim creuit, donec totus Christianus orbis decretis hominum obrutus, & Pape velut Antichristus plene in Mundum natus est. Verum adeo vniuersalis & supremus Episcopus non fuit, vt Ecclesia orientalis non solum ipsum nunquam pro capite agnouerit, sed Patriarcha Constantinopolitanus illum etiam quotannis solenniter excommunicet. Et quemadmodum in Concilio Nicano constitutum erat, ita huc vsque singuli Patriarchatus Ecclesie orientalis, certas Ecclesias subiectas habent: vbi Patriarcha, Hierosolymitanus, Antiochenus, Alexandrinus, & Constantinopolitanus fraternali Concordiam alunt, nec quisquam in alium potestatem Papalem sibi sumit, aut alteri dominari cupit. Eodem planè modo tum quoq; Episcopi Romani inspectioni & curæ, definitæ Ecclesie assignatae fuerunt, extra quas illius

Iuris-

Iuridictio se non extenderet. Similiter Episcopi Africani, Romano Episcopo plus a quo sibi arroganti diseriè nunciarunt, se ipsum pro capite & supremo Episcopo Ecclesiarum suarum non agnoscere. Nam & se Spiritum sanctum habere: nec causas trans mare ita facile & commodè expediri posse.

Ecclesiæ Africanæ Episcopum Romanum pro capite non agnouerunt.

Quemadmodum igitur Apostoli potestate & officio pares fuerunt: ita adhuc hodie ex diuina ordinatione Episcopi eandem potestatem habent, penitentibus nimirum peccata remittendi, & impenitentibus ea retinendi.

Omnes Episcopi pares, potestate & officio.

Quod autem in aliqua ditione, vni præ cæteris inspectio Ecclesiarum committitur: hoc non constituit Papam. Non enim non vtile tantum, verum etiam incommodi plenum est, si vni Ecclesiarum omnium in toto Christiano orbe cura demandetur. Et si maximè talis primatus consensu totius Catholica Ecclesiæ introductus fuisset: non tamen is Dei, sed hominum duntaxat ordinatio esset, adeoq; nec tempori, nec loco, nec certis personis alligatus, sed in libera potestate Ecclesiæ semper situs, quæ caput istud pro arbitrio mutare & semouere posset.

Ordo inter Episcopos, non efficit Papam, qualem fingunt Pontificij.

Quapropter assertionis huius veritas inuicta manet, quòd Ecclesiæ per multa secula, imò nunquam, Papam (qualem fingunt Pontificij) habuerit, cum Ecclesiæ orientales Episcopum Romanum ad hunc vsque diem pro capite non agnoscant. Inprimis verò tum absque tali Oecumenico Episcopo fuit, cum puritate doctrinæ, & multitudine confessorum ac martyrum, vel maximè illustris esset: cumq; persecutionibus durissimis & hæresibus plurimis exerceretur, non tamen defectu eiusmodi capitis interijt, sed tum potissimè floruit.

I E S V I T A .

Cyprianus scripsit: Neque enim aliunde hæreses abortæ sunt, Lib. 1. Epist. 3. aut nata sunt schismata, quàm inde quod Sacerdoti Dei non obtemperatur, nec vnus in Ecclesiâ ad tempus Sacerdòs, & ad tempus iudex vice Christi cogitatur: cui si secundum magisteria diuina obtemperaret fraternitas vniuersa, nemo aduersum Sacerdotum Collegium quicquam moueret.

R E S P O N S I O .

Ex tota Epistola Cypriani clarissimè patet, hæc verba nullo modo in spe- cie de Episcopo Romano accipienda esse, sed loqui ipsum in genere de Sacerdote siue Episcopo cuiusque loci, vbi semper vnus reliquo Sacerdotum Collegio præst. De huius contemptu (qui in Ecclesijs Africanis vel maximè

inualuerat) conqueritur Cyprianus, quod schismatici & facinorosi (de quibus ipse sermo est) sententiâ suorum Episcoporum non stantes, ad Episcopum Romanum trans mare prouocarent. Idcirco in eadem Epistola post aliqua subiungit: Nam cum statutum sit omnibus nobis, & æquum sit pariter ac iustum, vt vniuscuiusque causa illic audiatur, vbi est crimen admissum, & singulis pastoribus portio gregis sit adscripta, quam regat vnusquisque & gubernet, rationem sui actus Domino redditurus: oportet vtiq; eos quibus præsumus non circumcursare, (quod quidam tum fecerant, Cornelium Romanum Episcopum, cui hæc Cyprianus scribit, appellantes.) Nec Episcoporum Concordiam cohærentem sua subdola & fallaci temeritate collidere, sed agere illic causam suam, vbi & accusatores habere, & testes sui criminis possint. NISI PAUCIS DESPERATIS ET PERDITIS MINOR VIDETUR ESSE AVTHORITAS EPISCOPORVM IN AFRICA cōstitutorum, qui iam de illis iudicauerunt, & eorum conscientiam multis delictorum laqueis vinctam iudicij sui nuper grauitate damnarunt. Quis verò nisi planè stupidus non videt, hu verbis Cypriani, primatum Pontificis Romani penitus euerti, cum æqualem potestatem gubernandi Ecclesiis & diiudicandi illarum causas omnibus Episcopis quorumcunque locorum tribuat?

I E S V I T A E.

Eiusdem sententiæ Smidelinus quoque est, qui liberè in comessatione quadam dixit: Ecclesiæ Concordiam & vnitatem difficulter conseruari posse, nisi vnus aliquis ex Lutheranis (seipsum putans) in Papam eligatur.

R E S P O N S I O.

Quam infirmo & ruinoso fundamento Primatus Papa nitatur, vel hinc constat, quod necesse est eum confirmari & stabiliri fabulosis rumusculis de sermone, qui in comessatione à D. Iacobo Andreae habitus sit. At hunc purum putum figmentum & putidum mendacium esse, sciant Lectores, quod Calvinista vanissimi suis socijs Iesuitis (cum quib. in blasphemæ et hereticæ doctrina de persona Christi cōspirant) iam pridem subministrarunt.

Nec est vt Iesuitas offendat dissensio Ecclesiarum nostrarum. Scribit enim Paulus: Oportet Sectas in vobis esse, vt qui probati sunt, manifesti fiant inter vos. Et Christus Saluator noster ait: Necesse est vt veniant offendicula. Contra verò totus Papatu nihil aliud est, quam

227. Mendacium Iesuitarum.

Semper in Ecclesia Dei sectæ & distractiones fuerunt.

I. Cor. 11.
Matth. 18.

quàm colluuiæ & sentina Idololatriæ Ethnicæ, Hæresiū & Sectarum multiplicium, vbi vnus hac, alius alia via remissionem peccatorum se consequi posse sperat. Quare cum Papiſta Diabolo ad ipsius arbitrium seruiant: opus non est, vt ipsos iam ante verbo Euangelij inobedientes, & laqueis plurimorum errorum falsorumq; cultuum constrictos dissociet.

Nec etiam, quod colligunt Iesuitæ, sequitur, apud nos Ecclesiam veram non esse, cum disidijs, factionibus, & Sectis scindamur. Hac enim ratione primitiua Ecclesia non solum post tempora Apostolorum, sed ipsa quoque Apostolorum Ecclesia damnetur. Huic enim magis cum falsis Apostolis & fratribus, quàm cum Iudæis aut Gentibus, (non sine horum magno offendiculo,) disceptatio & contentio fuit: vt nisi quis potius verbum, quàm personas docentium respexerit, scire non potuerit, cui parti assentiendum aut subscribendum. Adhuc, Christiano Magistratui hodie tam facildè esset viros eruditos conuocare, quàm olim Christiani Imperatores Concilia Doctorum coegerunt, si spes aliqua esset, concordiam per Synodum constitui posse, nec illud Nazianzeni experientia docuisset quod scribit: Nullius Synodi finem bonum vidi, neq; dissolutionem siue abrogationem malorum, sed potius accessionem & incrementum: Donec tandem verbi diuini virtus falsa dogmata & errores detexit, eosq; per predicationem ex animis hominum euulsit, vt nunc plurimarum hæresum nuda duntaxat nomina, victrice veritate, super sint. Vbi Carnifice, Papa Romano, opus non fuit: qui hæreses vel potius veritatem gladio & igne extirpare molitur.

Papatus sentina hæresium & errorum.

Ecclesia Christi nunquam sine sectis fuit.

Nazianzenus de fine siue exitu Conciliorum malo.

Post Concilia distractio plerūq; maior.

Hæreses sola virtute verbi Dei extirpantur.

I E S V I T Æ.

LXVIII. Mendacium.

IN eodem articulo de Papatu inquit Lutherus: Hoc profectò nec Turcæ, nec Tartari faciunt, quantumuis sint Christianorum atroces hostes: sed permittunt vt credat in Christum quicumque voluerit, & accipiunt tributum & obedientiam externam siue corporalem à Christianis. Papa verò prohibet hanc fidem, aiens sibi obediendum esse, si quis saluari velit. Hoc mendacium de Turcis scripsit Lutherus hostili odio Papæ.

Qua ratione Turca Pontifici Romano præferat.

R E S P O N S I O.

Quis dubitet de summa impudentia & leuitate Iesuitarum, quæ rem manifestissimam negare audent? Quem enim latet, Constantinopoli, vbi
 aula

Ecclesie Christianorum per totum regnum Turcicum. Sedes Patriarchæ Græcorum Constantinopoli. Ecclesie Græcorum nonnihil puriores Papistis.

*aula Imperatoris Turcici est, Christianos non solum plurima templa, & in ijs ministerium verbi & Sacramentorum publicum habere: verum etiam Patriarcham supremum Episcopum totius Græcia cum suis ministris ibi reside-
re, iudicia & potestatem Ecclesiasticam exercere, ac visitationes Eccle-
siarum istinc instituere? que eo nomine Papistis præstant, quod in ijs Sa-
cerdotes coniugati Sacramentum corporis & sanguinis Christi sub specie
utraque, secundum institutionem Saluatoris, Laicis dispensent: propter
verum etiam vt hereticos exurit. Quomodo ergo H A C R A T I O N E
Turca Pontifici Romano non præstaret?*

I E S V I T Æ.

*Ceterum hoc nemini mirum videri debet: Cum Lutherus etiam alibi
pari temeritate scribat: Turcam prudentiâ, & administratione
ordinata longè antecellere Principes Germanos: qui illius
respectu pro stultis & bestijs habendi sint.*

R E S P O N S I O.

**Quaratione Princi-
pes Christiani im-
prudentiæ arguan-
tur.**

*Lutherus idem scripsit, quod Petrus Ferrariensis ante 120. annos: Cum
non tantum Germanos, sed simul omnes Principes Christianos officij com-
monefecit, significando, deesse ipsis prudentiam, dum non attendant, quid
Pontifex Romanus, Babylonica meretrix, eiusq; Clerus molitur: quodque
ipsum fraudes & imposturas tamdiu tolerant: nec potentiam, qua Princi-
pes seculares opprimere tentet, infringant. Heu miseri, (inquit) Im-
peratores & Principes seculares, qui hæc & alia sustinetis, &
vos seruos Ecclesiæ facitis: & mundum per eos infinitis mo-
dis vsurpari videtis, nec de remedio cogitatis, quia sapientiæ
& prudentiæ non intenditis. Hoc dum Lutherus consimilibus verbis
expressit: inexpiabilis criminis accusatur. Confert autem ibi Lutherus
Turcam cum Imperatore Carolo & Germanis Principibus, quantum ad
bellum Turcicum attinet. Et dicit, Turcam prudentiorem melioremq; esse,
quam tum Germanos Principes: quia Imperator gloriatur se esse supremum
tutorem ac Propugnatorem fidei Christiana, qui tamen ne momento qui-
dem à morte tutus sit, & vnâ cum Germanis Principibus fidem Christia-
nam persequatur. Quocirca etiam monuit subditos, ne hoc nomine &
titulo contra Turcam militarent, aut quicquam contribuerent. Turcam
enim ea ratione sapientiæ & prudentiæ præualere Imperatori & Principi-
bus*

**Quaratione Turca
Papistis Principi-
bus sapientior &
melior sit.**

bus Papisticis, quòd conscientijs in causa religionis libertatem relinquat, nec fidem persequat, sed suam potentiam in bona duntaxat corporalia & externa exerat, quantum quidem Deus ipsi permittat. Caterum Lutherus in glossa Edicti Casarei summè protestatus est, se neque Casaream Maiestatem, neq; vllum siue Ecclesiasticorum siue secularium Principum, sed tantum nebulones aulicos (vt Lutherus ipsos appellat) putare, qui Imperatorem & Principes subinde extimulent. Hos autem nec sapienter nec prudenter agere, quòd istis Papa stabellis morem gerant.

Protestatio D. Lutheri erga Imperatorem & Principes.

IESVITA.

Ahuc verò absurdus est, quòd Papa fidem prohibeat: cum magno labore & sumptu ad fidem Christianam conseruandam & dilatandam elaboret.

RESPONSIO.

Papam vnà cum Concilio Tridentino eiusmodi fidem tueri ac propagare adniti, quam Scortatores & adulteri habent, atque retinent licet in suis sceleribus perseuerent, ac propter eam pro Christianis quoque, hoc est, vt Concilium loquitur, pro fidelibus fornicarijs & adulteris haberi debeant: Contra verò, quòd veram in Christum fidem siue certam firmamq; fiduciam in Dei misericordiam & solius Christi meritum anathemate feriatur, ac deprauationem Sacramentorum, nec non suam turpem vitam in Collegijs Canoniorum & monasterijs conseruare & stabilire laboret: sepe iam dictum ac demonstratum est.

Quam fidem Papa conseruare studeat. Sess. 6. Can. 13. & 28. Decret. 15.

Quocirca non immeritò Lutheri verbis dicimus: Quòd sicut Diabolum ipsum non possumus adorare, & pro Domino & Deo colere: ita nec eius Apostolum Papam seu Antichristum, in regno eius vt Caput & Dominum ferre possumus. Nec tamen idcirco à vera, Catholica, Apostolica Ecclesia nos separari, sed eius viuam membra permanere, ac mera Dei gratià propter solius Christi meritum saluari, credimus: cum vicissim, ad Tartarum detrudendi sint omnes, vt partem cum Diabolo accipiant, qui contra tot pias pæmonitiones, nec abominaciones Papatus relinquere, nec de illo exire volunt, Apoc. 18.

IESVITA.

LXIX. Mendacium.

IN ysdem articulis Smalcaldicis, art. de peccato, conglomerat Luthe-

rus plurima mendacia, & inquit: Meri sunt errores & caligines cōtra hunc articulum, Scholasticorum Doctorum dogmata, quibus docetur, post Adæ lapsum, hominis naturales vires mansisse integras & incorruptas. Item, hominẽ posse naturalibus viribus omnia mandata Dei seruare & facere. Et: posse naturalibus viribus Deum super omnia diligere, & proximum sicut seipsum. Item, si accedere velit homo ad Eucharistiam, non opus esse bono proposito rectè faciendi. Et: Non posse ex Scriptura probari, ad bonum opus necessariò requiri Spiritum sanctum & eius gratiam. Quoniam autem nec authores horum dogmatum nominat: nec libros monstrat, ex quibus cognosci posset, an ista assertiones per modum disputationis, aut per modum doctrinae posita sint: insuper etiam ab Ecclesia Romana in Concilio Tridentino reijciantur: eas nil nisi fragmenta & Lutheri impudentia mendacia esse dicimus.

RESPONSIO.

Eandem quam supra, hic quoque fraudem Iesuita committunt, dum ex articulis, quos Lutherus ex libris Scholasticorum consignauit, præcipuos ferè omittunt. Vbi nimirum docuerunt: Hominem habere liberum arbitrium faciendi bonum, & omittendi malum. Item, si faciat homo quantum in se est, Deum largiri ei certò suam gratiam. Hos articulos non minus falsos esse dicimus, quàm illos quinque à Iesuitis commemoratos. Et quidem ceteri omnes ex illo falso principio oriuntur: Quòd homo habeat liberum arbitrium faciendi bonum, & omittendi malum. Scholasticos autem hæc omnia docuisse & propugnasse, nec quicquam eorum à Papa vel Concilio Tridentino damnatum esse: partim supra ostendimus, & nunc quoq; amplius probabimus.

Nam hominis vires naturales mansisse integras & incorruptas, & hominem naturaliter habere rationem rectam, & bonam voluntatem, sicut Philosophi docent: præter ceteros Doctores Scholasticos Gabriel Biel his verbis exprimere voluit: Nec peccatum naturalia mutauit, licet gratuita abstulit.

Similiter Scotista cum Magistro suo Scoto, secundum ac tertium articulum expressè docuerunt, eosq; exemplis declarare voluerunt. Si enim inquirunt, quis creaturam super omnia diligere potest: cur non potius Deum super omnia diligere, & præcepta illius seruare queat? De quo Scotus lib. 3. dist. 27.

229. Mendacium Iesuit. monstratur.

1. Vires hominis naturales, post lapsum mansisse integras. Biel in lib. 2. sent. dist. 20. dub. 2.

2. Hominem posse Deum super omnia diligere, & mandata illius seruare.

dist. 27. q. 1. Natura rationalis poterit ex naturalibus magis diligere bonum diuinum, quàm aliud quodcunq; *Et paulò post.* Ratio naturalis dicitur: solum summum bonum infinitum, esse summè diligendum. Et per consequens, voluntas hoc potest ex puris naturalibus. Nihil .n. potest intellectus rectè dicere, in quod nõ possit volùtas naturalis naturaliter tendere.

Quartum articulum truncatum citantur: intelligentes nimirum, quòd si integrè positum negarent, sibi ipsis contradicuri, suorumq; doctrinam damnaturi essent. Addidit enim Lutherus: Sed sufficere, si non ad sit malum propositum peccandi: tam bonam scilicet esse naturam, & tantam esse vim Sacramenti. Quis autem insicias ibit, Scholasticos docuisse, quòd Sacramenta operentur gratiam in omnibus ijs, qui non ponunt obicem, hoc est, vt seipso declarant: qui propositum peccandi non habent? Quæ ergo impudentia articulus iste à Iesuitis negatur?

Porro, ipsi Iesuitæ in mendacio 29. Exemplum Niniuitarum, eorumq; opera allegarunt: de quibus profitentur, quòd etiam expertes fidei, bona opera fecerint, quibus gratiam Dei promeriti sint.

Ex his deprehendere licet, Iesuitas à Spiritu veritatis agi, quòd licet doctrina sua ipsos pudeat, non tamen eam deserere, veritatiq; testimonium perhibere velint. Ideoq; Papiisticus magistratus nullatenus expectare debet, donec ipsi sacrificuli hanc falsam doctrinam abijciant: sed suo officio strenuè fungatur, nec à cura religionis ad res mundanas & Politicas se abduci patiat. Qui habet aures ad audiendum, audiat.

Quare & hoc verum esse constat, Lutherum plurimos falsos articulos Scholasticorum coaceruando, nihil ipsis affinxisse, sed proprijs ipsorum scriptis euicisse, quòd ista docuerint, quorum nunc Iesuitas (in hoc quoque multiplici mendacio impudenter mendaces) pudet.

I E S V I T A E .

LXX. Mendacium.

Lutherus in tractatu de potestate & Primatu Papa scribit: Papa primum gloriatur, se esse iure diuino Monarcham super omnes alios Episcopos & Pastores, in toto orbe Christiano. Hoc dicimus esse falsum, Deo aduersum, tyrannicum, & Christianæ Ecclesiæ perniciosissimum. In hoc Lutherum veritatis vim facere, multi docti demonstrarunt.

Concord. lat. 217

RESPONSIO.

230. Mendacium
Iesuitarum.

Luc. 22.

Christus Papatum
& primatum in Ec-
clesia esse noluit.

Math. 16.

Christus claves re-
gni cœlorum omni-
bus Apostolis dedit.

Cyprianus.

Cur Christus Petro
singulariter oues
pascendas commi-
lerit.

August.

Math. 16. 18.

Ioan. 21.

A crimine mendacijs purgat Lutherum Euangelista Lucas, ubi scribit: In vltima Cœna ortam esse contentionem inter discipulos, quis eorum videretur esse maior. Hoc est, quis nam post Christum ex hoc mundo digressum, Papa esse deberet. Hanc litem cum Christus paucissimis verbis dirimere potuisset, dicendo. Petrus sit vester Papa sive Caput: cui soli claves regni cœlorum dedi: hunc, sicut me hæcenus, deinceps obseruabitis & reueribimini. Nihil tamen horum fecisse aut dixisse cum legitur: sed disertè ostendit, se nolle in Ecclesia Papatum aut primatum aliquem esse, cum dicit: Qui maior est in vobis, sit sicut iunior: & qui Princeps est, sicut qui ministrat: Nec quisquam se alteri propter dona excellentiora præferat.

Quod verò ad dictum Christi attinet: Dabo tibi claves Regni cœlorum: Testatur Augustinus alijs, Ecclesia Doctores, non soli Petro eas traditas: sed his ipsis verbis æqualem potestatem omnibus Apostolis datam esse. Acquæ enim cæteros, ac Petrum, interrogatos fuisse, de Christo quid sentirent? Et Petrum nomine omnium respondisse. Idq; confirmat Christus, & verbis clarioribus significat, Ioan. 20. dicens: Accipite Spiritum sanctum: quorumcunque remiseritis peccata remittuntur eis: quorumcunq; retinueritis, retenta sunt. Hinc Cyprianus in tract. de simplicitate Prælatorum scribit: Hoc erant vtiq; & cæteri Apostoli quod fuit Petrus, PARI consortio præditi & HONORIS & POTESTATIS. Similiter Ioan. 21. cum Christus ter Petro inquit: Pasce oues meas: Papalis dignitas ipsi minime collata est: sed cum ter abnegasset Christum, & propterea de suo Apostolatu non immerito dubitare poterat: consolando confirmat ipsum Christus in officio docendi, pascendiq; oues, ac simul commonefacit ipsum lapsus, ne alios similiter peccantes abiciat, sed potius illorum infirmitates patienter ferre, eosq; assumere, instaurare, & confirmare discat. Sicut Christus illi ante mortem præceperat, dicens: Et tu aliquando conuersus, confirma fratres tuos. De hoc scribit Augustinus in lib. de agone Christi. cap. 30. Non sine causa inter omnes Apostolos huius Ecclesiæ Catholicæ personam sustinet Petrus. Huic enim Ecclesiæ claves regni cœlorum datæ sunt, cum Petro datæ sunt. Et cum ei dicitur, AD OMNES DICITVR: Amas me, pasce oues meas. Debet ergo Ecclesia Catholica correctis, & pietate firmatis filijs

filijs libenter ignoscere, cum ipsi Petro personam eius gestanti, & cum in mari titubasset, & cum Dominum carnaliter à passione reuocasset, & cum ipsum Dominum ter negasset, & cum in simulationem postea superstitiosam lapsus esset, videamus veniam esse concessam.

Quod autem Sacerdotes & Episcopi hinc inde in Europa, Asia, Africa, Gracia, Ecclesiam Romanam ceteris prætulere: partim ideo factum, quòd multis præclaris martyribus, qui suo sanguine Euangelio de Christo testimonium veritatis perhibuerant, in toto orbe illustris esset: partim vero, quòd propter imperialem sedem (postquam Imperatores ad fidem Christianam conuersi sunt) Episcopi Romani aliarum Ecclesiarum necessitatibus efficacius consulere & succurrere poterant. Hac de causa pleriq; Romam appellabant, donec eius loci Episcopus omnia ad se rapere, & cunctis persuadere voluit, omnes causas ad se tanquam ad supremum iudicem pertinere. Huic arroganti & iniquæ præsumptioni maturè contradixerunt Episcopi Africani. Et in Concilio Carthaginiensi VI. ad Papam cælestinum, vrbis Romæ Episcopum, (quem fratrem in inscriptione & literis appellant) inter cetera scribunt: Presbyterorum & sequentium clericorum

improba refugia (sicut te dignum est) repellat sanctitas tua, quia & nulla Patrum definitione hoc Ecclesiæ derogatum est Africane: & decreta Nicæna siue inferioris gradus clericos, siue ipsos Episcopos suis metropolitanis apertissimè commiserunt. Prudentissimè enim iustissimeque viderunt quæcunque negocia in suis locis vbi orta sunt, finienda, nec vnicuique prouinciæ gratiam S. Spiritus defuturam, &c. Aut quomodo ipsum transmarinum, (hoc est, Romanum) iudiciū ratum erit, ad quod testiū necessariæ personæ, vel propter sexus, vel propter senectutis infirmitatem, vel multis alijs intercurrentibus impedimentis adduci non poterunt? Nam vt aliqui tanquam à tuæ sanctitatis latere mittantur: nulla inuenimus Patrum Synodo constitutum. Quia illud, quod pridem per Coepiscopum nostrum Fanstinum, tanquam ex parte Nicæni Concilij exinde transmisisse: in Concilij verioribus (quæ accipiuntur Nicæni) à S. Cyrillo Coepiscopo nostro Alexandrinæ Ecclesiæ, & à venerabili Attico Constantinopolitano Antistite, ex authentico missis, &c. non potuimus reperire.

Cur Ecclesia Romana alijs prælata.

1.

2.

Concilium Carthaginiense VI. contra primatum Papæ, cap. 107.

Crimine falsi, primatum quæsiuit Episcopus Roma.

Executores etiam clericos vestros quibusque potentibus nolite mittere, nolite concedere: ne fumosum typum seculi in Ecclesiam Christi (quæ lucem simplicitatis, & humilitatis diem, Deum videre cupientibus præfert) videamur inducere. In eodem Concilio, cap. 92. tale decretum contra primatum Episcopi Romani in diiudicandis causis, fecerunt: Placuit vt Presbyteri, Diaconi, vel cæteri inferiores Clerici, in causis quas habuerint, si de iudicijs Episcoporum suorum questi fuerint, vicini Episcopi eos audiant, & inter eos quicquid est finiant, adhibiti ab eis ex consensu Episcoporum suorum. Quod si & ab eis prouocandum putauerint: non prouocent nisi ad Aphricana Concilia, vel ad primates prouinciarum suarum. Ad **TRANS-MARINA** aut, (i. Romana) qui putauerit appellandum: à nullo intra Aphricam in communionem suscipiatur.

Quomodo Antichristi dominatus Romæ creuerit.

Dum autem cætera Ecclesia consilio & auxilio Ecclesie Romanæ vtruntur: Antichristus hac occasione paulatim vires acquirit, dominatum arripit, ac tandem Christiano orbi persuadere conatur, se habere potestatem in omnes.

Germ. 181.

Quare nullo modo elati, obstinati, capiti, aut impij dicendi sunt, (sicut hic à Iesuitis proclamantur) qui hanc eminentiam Episcopo Romano adscribere delectant, atque idem de ipso sentiunt, quod tres Archiepiscopus, Coloniensem, Treuirenssem, & Saliburgensem, de ipso, diu ante Lutherum, testatos esse, supra ex Auentino ostendimus.

I E S V I T E.

LXXI. Mendacium.

Germ. 182.
Papam habere
vtrunque gladium.

In eodem tractatu scribit Lutherus: Papam secundò gloriari, se iure diuino habere vtrunque gladium, id est, penes se esse electionem, translationem, & depositionem regum, & regnorum mundi constitutionem, &c. idque vnum quæque ita credere debere, nisi quis amittere æternam velit salutem.

R E S P O N S I O.

181. Mendacium
Iesuit. ostenditur.

Quod Papa iam dictam potestatem sibi arroget: supra Canonistarum verbis planum fecimus. Sed idem Pontifices Romanos quoque factu comprobasse: historia de Christianis Imperatoribus luculenter testantur.

Legi-

Legimus enim de Gregorio. 7. Urbano. 11. Paschali. 11. quomodo Imperatorem Heinricum 4. (qui sexagies bis acie feliciter dimicavit) bello, defectione, proditione, & subditorum alienatione atrociter infestârunt, eiusq; vita & honori extremo conatu insidiantes, Rudolphum Sueuorum & Burgundionum Ducem, contra ipsum elegerint: qui postea cum aliquot praelijs cum Heinrico Imp. conflixisset, præcisâ dextera, qua fidem suo Domino dederat, occubuit.

Eadem immanitate persecuti sunt Fridericos, in primis huius nominis, 11. Cuius potentia, vires, prudentia, magnitudo animi, rerum bellicarum peritia, formidolosa & suspecta fuere Romano Sacerdotum Senatui. Quod (vt Auentin. lib. 7. scribit) Gregor. IX. Pontifex Max. non it inficias, sed ingenuè fatetur: Visum est flaminibus Romanensibus Imperium Germanum magis florere, quàm ipsis vtile foret. Placuit id contundere, atque discordiâ non solum debilitare, sed in cineres quoque atque fauillas redigere, & Fridericum hunc à fastigio rerum humanarum deturbare.

Consimilia scribit Antoninus Pav. 3. Tit. 22. § 5. & 7. Zacharias Papa deposuit Ludouicum à regno Franciæ: & Innocentius Imperatorem Fridericum ab imperio: & alius Innocentius Arcadium Imp. excommunicauit. De hoc amplius videat Christianus Lector præfationem Lutheri in lib. de Pontificis Hadriani 4. & Alexand. 3. fide, erga Fridericum Barbarossam, Tom. 8. ten. Germ. Item, in lib. contra Papatum Romæ à Diabolo fundatum, fol. 213. 214. 232. 233. de Imperatoribus Germanis, Friderico, Conradino, Philippo, Heinrico 4. & Ludouico Bauaro: quos partim pedibus calcârunt, partim securi percusserunt: vt historia testantur. Quis ergo non miretur, vel potiùs detestetur proiectam Iesuitarum impudentiam, qua omnibus nota, totiq; exemplis illustribus comprobata, negare audent?

IESUITA.

LXXII. Mendacium.

Ibidem scribit Lutherus: Præter hoc etiam vendicat sibi potestatem condendi multiplices leges de cultibus diuinis, mutandi Sacramenta & doctrinam.

Concord. lat. 321.

RESPONSIO.

Et hæc de Pontifice Rom. verè scribi, suprà mendacio 34. prolixè demonstr-

232. Mendacium Iesuitarum.

monstrauimus. Vbi etiam hoc à tribus Archiepiscopis illi obijci audiuimus, quòd se efferat super omnem qui Deus aut numen dicitur.

Concil. Constant.
CAN. 13.

An non enim Sacramentum altaris Constantia mutauit? præcepitq; vt Laici non nisi sub specie panis exhiberetur, non obstante quòd Christus discipulis suis hoc venerabile Sacramentum sub vtraque specie administrauerit. Quare non Lutherum eiusq; Collegas, sed Iesuitas hoc loco, vt semper & vbique, mentiri constat.

I E S V I T A.

LXXIII. Mendacium.

Concord. lat. 313.

1.
2.

I*Bidem Smalcaldici Subscribers dicunt: Cephæ potestas non est maior, quàm reliquorum Apostolorum. Ideo Paulus reprehendit eos, qui dicebant: Cephæ est præcipuus Apostolorum, & sic sentit: ideo Paulus quòque & reliqui sic sentire tenentur. Hoc negat Paulus, & Petro adimit prærogatiuam & potestatem præ reliquis Apostolis in Ecclesia. Hinc Petro quidem, odio Papa, parcitur: sed alibi etiam quauis occasione authoritatem illius extenuant: quem tamen Paulus magnificet.*

R E S P O N S I O.

Summa potestas in
terris.
Apostolorum pote-
stas æqualis.

Summa potestas in Ecclesia Dei est, peccata remittere, & retinere: Calum aperire, & claudere. Hanc potestatem Christus omnibus Apostolis pariter dedit, Ioan. 20. dicens: Accipite Spiritum sanctum: quorumcunque remiseritis peccata, remittuntur eis, &c. Hæc potestas morte Apostolorum sublata non est, sed Ecclesia relicta & data, Matth. 18. Atque hanc eandem potestatem omnes Episcopi, Pastores, & Concionatores ab Ecclesia legitimè electi & vocati aequaliter habent, ita vt nulli Episcoporum aut verbi ministrorum præ cateris casus aliquis reseruatus sit, in quo ipse solus potestatem absoluendi habeat: sed omnia peccata serio respicientibus tam infimus Ecclesia Diaconus, quàm ipse Papa remittere potest: quod nemo cordatus negare, aut verbo Dei impugnare potest.

Ordo & gradus Mi-
nistrorum Ecclesiæ,
cõstitutio humana.

Quòd autem in Ecclesia gubernatione, alius alij ratione donorum & industria præponitur: humana hæc ordinatio est, vt Hieronymus testatur, in hoc solum instituta, vt puritas doctrina conseruetur, omnia ordine & decenter in Ecclesia fiant: & in rebus dubijs sint qui cateros consilio iuuent.
Ceterum

Ceterùm de nobis istud putidè mentiuntur Iesuita, quòd odio Pa-
 præ, auctoritatem Petri extenuemus. Paulum enim non ioco sed se-
 riò, non in re leui sed magna qua nostram salutem concernit, nec clam sed
 publicè Petrum reprehendisse, quòd scandalum Ecclesiæ dedisset, claris ver-
 bis restatur Paulus, scribens: Cùm venisset Petrus Antiochiam, in
 faciem illi restiti, eò quòd reprehensibilis essèt, &c. Cùmque
 vidissem, quod non recto pede incederent ad veritatem Eu-
 angelij: dixi Petro coram omnibus: Si tu cùm sis Iudæus, gē-
 tiliter viuis, ac non Iudaicè, cur Gentes cogis iudaizare? Hanc
 seueritatem Paulus nunquam adhibuisset, nisi id ex re Ecclesiæ, & Petrus
 reprehensibilis fuisset. Agebatur enim de summo articulo fidei Christianæ,
 nempe de iustificatione hominis coram Deo, nec non veritate Euangelij,
 quam Pseudoapostoli cum obseruatione legis Mosaicæ miscebant. Efficiebat
 præterea Petrus suo Exemplo, vt multi Iudæi, & in his quoque Barnabas,
 in hypocrisis abducerentur. Qua de causa etiam Augustinus Hieronymo,
 licet hoc iunior, in declaratione huius pugna, quòd Paulus rem seriò egerit,
 sedere nullo modo voluit.

233. Mendacium
 Iesuitarum.
 Paulus seriò & pub-
 licè reprehendit Pe-
 trum.
 Gal. 2.

August. Epist. 1. 9.
 & 19.

Quod verò Chrysostomus, Cyrillus, Hieronymus, Ambrosius & alij Pa-
 tres de prerogatiua Petri præ reliquis Apostolis scribunt: hoc nec Petro, nec
 huius (quos falsò putant) successoribus potestatem eam tribuit, quam
 Episcopi Romani sibi arrogant.

Prærogatiua Petri,
 Episcopum Roma-
 num non constituit
 Papam.

Nec etiam dictum Christi de Oratione, ne fides Petri deficiat, vltra
 personam Petri se extendit: qui hac oratione summoperè indiguerat, quòd
 Christum contra toties repetitum promissum ter abnegasset, eaque de
 causa sollicitus & anxius erat, ne fortè à Christo omnino reprobaretur. Ea-
 dem verò ratione Christus quoque pro omnibus fidelibus orauit, vt in fide
 conseruarentur, Ioan. 17.

I E S V I T A.

LXXIII. Mendacium.

IN eodem tract. scribit Lutherus: I. Cor. 3. Paulus omnes mini-
 stros Ecclesiæ exæquat, docens, Ecclesiam, ministris supe-
 riorem & potiorem esse, &c. Sic enim dicit: Omnia vestra
 sunt, siue Paulus, siue Apollo, siue Cephas, id est, nec Petrus,
 nec alij ministri verbi debent sibi vendicare vllam potestatem
 & dominationem in Ecclesiam. Lutherus hic duo mendaciæ con-

Germ. 185.
 Concord. lat. 213.

1.
2.

234. Mendacium
Iesuitarum.

2. Cor. 4.

finxit, quæ auctoritate Pauli fucare se posse speravit: quod nimirum omnes Ecclesiæ ministri potestate pares sint: quodq; Ecclesiæ ipsi superior sit.

RESPONSIO.

Nuda & simplici inficiatione ad rem non respondetur. Vtrumque enim verum est: & quod Paulus ratione officij & ministerij Ecclesiasticæ omnes ministros, qui idem verbum eademq; Sacramenta tractant, excuset: & quod non Domini sed ministri Ecclesiarum sint, sicut scriptum est: Sic nos æstimet homo, vt ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei. Solus igitur Christus, Dominus: Ecclesiæ autem, sponsa illius est, Christo subdita, Ephes. 5. Quis verd Paulus est? quis Apollo? ministri sunt, inquit Apostolus, per quos credidistis.

IESVITÆ.

Hinc verd illud consequens non est, quod Lutherus colligit: omnes ministros Ecclesiæ pares, nec vnum alij ordine quodam præpositum esse.

RESPONSIO.

235. Mendacium
Iesuitarum.
Ordo inter Mini-
stros Ecclesiæ.

Lutherus nusquam dicit: Inter ministros verbi, ordinem esse non debere: Quandoquidem inæqualitas donorum ordinem & discrimen aliquod inter ipsos omnino requirat. Nihilominus, quod ad ministerium Ecclesiasticum in se, & potestatem remittendi peccata attinet: omnes aequales sunt.

IESVITÆ.

Paulus alibi scribit: Num omnes Apostoli? num omnes Prophetæ? num omnes Doctores? 1. Cor. 12.

RESPONSIO.

Non. Nam in eodem officio dona distincta reperiuntur, quib. alius alii antecellit: & tamen ministerium verbi & Sacramentorum, nec non potestas remittendi peccata, in omnibus etiam minimis Ecclesiæ ministris eadem est, ita vt Petri vel Pauli absolutio non præstantior aut efficacior sit, quam simplicis cuiusdam Diaconi.

IESVITÆ.

Genm 187.
Hebr. 13.

Frustra igitur Paulus auditoribus præcepit: Obedite præpositis vestris, & subiaceate. Et Actor. 20. Attendite vobis & cuncto gregi, &c.

RESPON-

RESPONSIO.

Non Præpositi, sed Christus suo verbo per Præpositos edicit populo, quid secundum voluntatem Dei facere aut omittere debeat. Idcirco etiam ministri Ecclesiæ non nisi verbum annunciant, & inobsequentibus iram Dei comminantur. Vt Domini verò præcipere non possunt, sed tantum monere hortari, &c.

IESUITÆ.

Cur quoque Deus à pastoribus rationem ovium, & harum sanguinem ab illorum manibus requireret, si potestatem præcipiendi non haberent, & oves Pastoribus potiores essent?

RESPONSIO.

Hac probè consistere possunt. Deus enim nihil amplius à ministro verbi requirit, quam vt impio dicat: In peccatis tuis morieris. Hoc si annunciauerit impio, isq; moritur in iniquitate sua: coram Deo minister excusatus, & expers culpa est. Non enim vel potestatem vel potentiam habet, eum ad respicientiam & obedientiam cogendi, more videlicet Magistratum ad respicientiam & obedientiam cogendi, vt malos vi quadam externa in officio retineat. Episcopi autem non nisi Doctores, Pastores, & ministri Ecclesiæ sunt, quam verbo erudire & pascere, non autem cogere, possunt vel debent.

IESUITÆ.

LXXV. Mendacium.

In eodem art. de Primatu Papæ inquit Lutherus: Olim multa Concilia indicta & congregata fuerunt, in quibus Episcopus Romanus non vt Præses assedit, vt Niceæ & alibi. Et hoc etiam argumentum est, Ecclesiam tum temporis Papam pro summo Capite Ecclesiarum & Episcoporum omnium non agnouisse. Hic duo aperta mendacia ponuntur. Concord. lat. 215

RESPONSIO.

Constantinum Imperatorem Concilium Nicænum indixisse: & Episcopum Romanum non nisi sessionem primam præ reliquis Episcopis occupasse: ex historia Ecclesiastica notissimum est.

Quod autem ceterorum Magistratus Ecclesiasticus & Dominus, illi vero huic eiusque mandatis subiecti fuerint: tam crassum mendacium est, vt 136. Impudentissimum mendacium.

Crimen falsi Pontificis Rom. in Concilio Carthag. 6. detectum.

mirum si ipsos Iesuitas illius non pudeat. Præsertim cum ignorare nec possint nec debeant, in Concilio Carthaginensi 6. (cui etiam Augustinus interfuit & præfuit) Romani Episcopi Legatos in manifesto crimine falsi deprehensos fuisse, cum quoddam commonitorium proferrent, in quo Episcopus Romanus ementito decreto Concilij Nicæni docere conabatur, Episcopis aliarum Ecclesiarum, & sic quoque Africarum, Romam prouocare licere, quodq; illius Episcopi iudicio & sententia simpliciter standum sit. Verum in inspectione Exemplarium, quæ Cyrillus Alexandria Episcopus, & Atticus Constantinopolitanus ex authentico transcripta miserant, deprehendit Concilium Africanum, Canonem illum de iurisdictione Episcopi Rom. in aliarum Ecclesiarum Episcopos, confictum & supposititium esse: quod & Bonifacio, & postea successori Cælestino per literas exprobrarunt.

Quamobrem cum in historia Ecclesiastica & scriptis Patrum de Ecclesia Romana eiusq; Episcopo legitur, quod semper primatum tenuerit: nequam sentiendum est, ipsum Ecclesiarum & Episcoporum omnium supremum Magistratum fuisse, qui iurisdictionem Ecclesiasticam in ceteras Ecclesias habuerit. Sed hoc duntaxat istis verbis significatur: quod in Concilij præsens, primum locum tenuerit. Testantur autem historia: non solum sex vniuersalia Concilia, sed multa quoque tempore Cypriani in Africa, Oriente, Græcia, & alijs nationibus, absente Episcopo Romano celebrata fuisse.

Et hæc de isto quoque impudentissimo mendacio Iesuitarum dixisse satis sit: vbi Epilogi loco moneri possent, ne vltra operam inanem sumant in Pontificis Rom. sede erigenda, vt que in tot millium cordibus iam dudum corruerit, quatinus Deus mox omnino destructurus sit.

IESUITÆ.

LXXVI. Mendacium.

Concord. lat. 315.
325.

IN eodem scripto, de Hieronymo & Cypriano mentitur Lutherus, quasi docuerint: Apostolos, Episcopos, & Presbyteros, iure diuino æquales esse: & distinctos gradus officiorum Ecclesiasticorum, tantum humana autoritate constitutos esse. Quod illi ipsi Patres refutant.

Cyprian. de vnitatē
Ecclesie, lib. 1. ex
edit. Manutij.

237. Mendacium.

RESPONSIO.

Sine fronte mentiuntur Iesuitæ, quod Lutherus docuerit aut scripserit: Hieronymum & Cyprianum sensisse: inter Apostolos, Episcopos,

scopos, & Presbyteros non esse discrimen. *Quemadmodum enim apostoli, omnibus alijs Episcopis & Presbyteris longè antepositi sunt, ut quorum doctrina & scripta erroribus carent, adeoq; cœlestis veritatis norma & regula sunt: ita quoque illis omnes Episcopi eorumq; scripta subiecta, hacq; ratione nullo modo illis pares sunt, licet potestas remittendi peccata, omnibus eadem sit.*

Apostolis Episcopi & Presbyteri pares non sunt.

Adhæc, Lutherus ex verbis Hieronymi hoc solum ostendit: Omnes Pastores, & Episcopos & Presbyteros esse. Postea addit Hieronymus: Quòd autem vnus electus est, qui cæteris proponeretur: (quemadmodum exercitus Imperatorem sibi facit) in remedium Schismatis factum est, ne vnusquisque ad se trahens, Ecclesiam Christi rumpere. Cæterum quòd dicunt Hieronymum subiungere: Inter duodecim vnum eligi, vt occasio schismatis, ordinatione Capitis, præcidatur: hoc Papa potestatem, quam sibi ipse sumpsit, nullo modo probat, sed tantum quòd modo dixerat, confirmat: cur nimirum Episcopi ex Presbyteris eligantur. Ideo addit Hieronymus: Nam & Alexandria à Marco Euangelista vsque ad Esdram & Dionysium, Presbyteri semper ex se vnum eligebant, & in excelso loco collocabant, & Episcopum nominabant, &c.

Quomodo Episcopi & Sacerdotes æquales, & inæquales sunt.

Idem quoque sensus est verborum Cypriani de vnitæte Ecclesiæ. Quam obrem addit: Quam vnitatem infirmiter tenere & vindicare debemus, maximè EPISCOPI QVI IN ECCLESIA PRÆSIDEMVS, vt Episcopatum quoque ipsum vnum atq; indiuisum probemus, &c. Episcopatus vnus est, cuius à singulis (Episcopis) in solidum pars tenetur. Nihil hîc de vno cæteris presidente, sed de multis Episcopis æqualiter in Ecclesia presidentibus dicitur, vt quibus omnibus vnus Episcopatus, vna eademq; potestas vnitatem Ecclesiæ conferuandis, est.

Cyprianus de simplicitate prælatum.

Denique Petrum Episcopis mandasse, vt Chrisma & templa consecrent: (hoc enim Presbyteris non conuicere:) in Epistolis ipsius non legitur: sed est putidum commentum Papistarum, quo talia Petro affingunt: sicut alibi à nostris ostensum est.

IESVITÆ.

LXXVII. Mendacium.

IBIDEM inquit Lutherus: Quòd Papa dicat, se esse Deum, Concord. lat. 526.

quia affirmet, se habere potestatem mutandi doctrinâ Christi, & veros Dei cultus, ab ipso Deo institutos. Item, quòd omnes non per omnia cum ipso sentientes, trucidet. *Quorum neutrum de vilo Episcopo Romano, iam inde à Petro ad præsentem vsque Sixtum V. repetendo, neque in historijs fide dignis, neque in Concilijs, neque Patribus, legitur.*

RESPONSIO.

218. Mendacium Iesuit. aperitur.

Iesuitis cõtradicunt tres Archiepiscopi, Trauirensis, Coloniensis & Saliburgensis: (quorum testimonium de Papa Romano, si etiam præter hoc nullum esset, abunde sufficere nobis posset:) vbi, teste Auentino historio-grapho Catholico, Pontifici obijciunt, quòd contra leges agat, ingentia loquatur quasi Deus esset, leges commutet, suas sanciat, contaminet, diripiat spoliet, fraudet, occidat perditus homo ille, (quem Antichristum vocare soleant,) in cuius fronte contumelia nomen scriptum sit, DEVS SVM, ERRARE NON POSSVM, quòd in templo Dei sedeat, longè lateq; dominetur, &c. Sed præter hos, Fridericus quoque II. Romanorum Imperator, Orthoni Bavarie Duci per Epistolam de Papa conquerens scribit: Pontifices Romanos auctos diuitijs & dignitate à se atque cæteris Imperatoribus, æmulos esse pertinacissimos omnium Regum atque Principum, neque parem vitrà ferre posse. Manibus, pedibusq; noctes diesq; id eos conari, vt non tam se, quàm Sacrosancto Romano Imperio, tanquam Capite oppresso, facilè cæteris membris omnibus seruitutem imponant: affectare eos dominationem atq; DIVINITATEM, nempe vt ab omnibus haud aliter, imò magis quàm Deus timeantur. Nam MULTOS ANTICHRISTOS inesse ROMANENSIBVS illis, nec vllos alios, quem admodum opera ostendant, exitio Christianæ religioni esse. Idem Imperator religionem Christianam ibi prædicat, & testatur: Se quidem optimè sentire de Christo, nihilq; magis cupere, quàm vt suo tempore Respublica Christiana pristinam maiestatem, simplicitatem, & pacem recuperet. Quod fieri (inquit) nequaquam potest, NISI SPINAE ERADICENTVR, hoc est, ambitio, superbia, fastus, luxus Sacerdotum Romanorum, subtractis opibus atque diuitijs, extirpentur radicibus. Et mox: Homo ille, qui dicitur Papa, diuitijs nimium au-

Imp Friderici iudicium de Papa Rom. Auent. lib. 7.

Multi Antichristi in Romanensibus.

NB.

aus,

Atus, maximo pietatis Christianæ detrimento, omnia sibi licere, more Tyrannorum pessimorū putat: rationem actuum nemini, quasi sit Deus, reddere vult: Id quod soli Deo conuenit, usurpat: se errare, vllāue mendacij religione astringi non posse, credi sibi impudentissimè simulq; imperiosè postulat. Quid verò hic Auentinus (cuius vos Iesuita, auctoritatem reijcere nō potestis, cum Annales ipsius vt historiographi Catholici, in vrbe Catholica excusi sint) aliud scripsit, quam quod Lutherus de Papa, Antichristo & filio perditionis, prolixius demonstrauit?

Porro Romanum Pontificem, eorum qui cum ipso non sentiunt, sanguinem non solum strere, verum etiam plurimum sanguinis Christiani hac ipsa de causa effudisse, idemq; adhuc in Germania per vos Iesuitas moliri, quo suam tyrannicam potestatem de nouo in ea constituat: quis est qui nesciat, aut negare ausit?

Et quis percensere possit, quot cadibus, bellis & malis, Pontifices Romani iam olim causam dederint, partim Imperatores, Reges, & Principes inter se committendo, partim illis ipsis arma inferendo. Faxit autem Deus, vt Principum Papistarum oculi vel tandem aperiantur, quo Imperatoris Friderici commonitioni locum dent, nec diutius à Bestia Romana per Iesuitas se ludi & decipi patiantur. Quod, bona spe ducti tum fiet, vbi intellexerint, nihil odio vel inuidia Lutherum in Papam scripsisse, sed omnia immortis Scripturæ fundamentis demonstrasse.

Et quidem de illo Imperatores Romani diu multumq; conquesti sunt: at vnà cum Principibus sui temporis, nondum in vera religione, fide, & conscientia ita confirmati erant, vt spinas illas eradicare ausi fuissent: Conditionis nimirum & gradus Sacerdotalis potiore, quam impietatis Papalis rationem habentes. Nunc verò per gratiam Dei, nebula ista ab oculis hominum, qui videre cupiunt, dispulsa sunt, vt nō amplius infirmitates personæ respicere opus sit, sed ipsum statum Pontificis considerare, quod non à Deo, sed à Diabolo originem trahat, cum orbis Christianus Papam non indigeat, usq; iam verbo Dei (quod vbique terrarum percrebuit) pro Antichristo declaratus sit, ita vt bonà conscientia nunc fieri possit, quod in Apocalypsi scriptum est: Decem cornua, quæ vidisti super bestiam, hi odio prosequuntur Meretricem, & desolatam facient illam & nudam, & carnes eius comedent, & ipsam igne concremabunt. DEVS enim DEDIT IN CORDA EORVM, vt faciant,

Diabolica præfatio
prio Papa.

239. Mendacium Iesu
fuit ostenditur.
Papa persequitur &
trucidat, qui ab ipso
in religione dissen-
tiunt.

Nihil odio vel inu-
dia in Papam scrip-
tum.

Apoc. 17.

ciant, quòd placitum est illi, vt vnã faciãt sententiam, vt dent regnum suum bestię, donec perficiantur verba Dei. Et mulier (inquit Ioannes) quam vidisti, est ciuitas magna, quæ habet regnum super reges terræ. Quis verò adeo cæcus est, qui non videat, Ioannem de vrbe Roma, & Meretrice Babylonica, Pontifice Romano, loqui? ad quem regnum istud non pertinet, siquidem mēdacij & fraudibus acquisiuerit illud, ideoq; etiã Imperatori Romano restituendum sit. Postquam autem meretrix illa scripturis atque libris se amplius tueri non potest, vi rem expedire & perficere aggreditur: sicut hisce annis in Gallia & Belgio, istorum regnorum vastatione, fecit, idemq; in Germania superiori iam diu efficere tentat. Sed frustra, per gratiam Dei, fidelibus malum machinabitur: quandoquidem equo albo insidens, qui dicitur verbum Dei, vel tandem cum suis vincat & triumphet: dum interim Bestia & Pseudopropheta comprehensi, in stagnum ignis conijciuntur.

Conatus Papæ irritus.

IESUITÆ.

Lutherus, & alij innumeri sectarij, ipsius discipuli, licet cum Papa non sentiant, sed eum quibus possunt conuicti & contumelijs proscindant: ab ipso tamen trucidati non sunt.

RESPONSIO.

Lutherus, inuito Papa in pace obiit.

Immanis crudelitas Papæ in Lutheranos.

In eade Lutheri perpetranda, non voluntas, non studium Pontificis, sed tantum permissio Dei defuit, qui hoc electum suum organum in manus Pontificis tradere noluit, sed forti sua dextra protexit illum, vt in pace obdormiret: cum alioquin Luthero multò minùs, quàm Hasso parsum fuisset. Interim in Gallijs, Hispanijs, Anglia, Scotia, Germania, Italia, quicumque ipsius discipuli comprehendi potuerunt, non subita morte extincti, sed lento igne tosti, in cineres redacti sunt.

IESUITÆ.

Cuius Papa accusatur: hoc Lutherus fecit: verbum suum, pro verbo Dei venditans, quod nec ab angelis, nec hominibus censeri velit.

RESPONSIO.

240. Mendacium.

Et hoc de Luthero impudèter mentiuntur Iesuitæ. Lutherus enim Biblia (quæ in lingua vernacula legere, Laicis à Papa interdictum erat) in linguam Germanicam propriissimè conuertit, omnesq; auditores suos ad sacram Scripturam remisit, vt huic per omnia fidem haberent. Nam seipsum
in hoc

in hoc Lutheranum esse nolle, si quid fortè scripsisset, quod S. literis aduersari, deprehenderetur.

Et hac de illo multiplici mendacio Iesuitarum.

I E S V I T Æ.

LXXVIII. Mendacium.

IN sepe iam dicto tractatu de Primatu Papa, pergit mentiri Lutherus, Concord. lat. 317.
 & scribit: Quòd Papa Statuta & Leges suas non solum velit 318.
 æquiparari articulis Christianæ fidei & sacrae Scripturæ, sed
 etiam mandatis Dei & S. literis præferri. Hoc autem de nullo Pon-
 tificum Romanorum probari potest. Et, si Lutherus aut Concordista, vel
 vnum huiusmodi statutum monstrauerint: victi cedemus.

R E S P O N S I O.

Papam Statutum & decretum suum de vsu vnius duntaxat speciei in 241. Mendacium.
 Sacramento altaris, contra institutionem Christi: & interdictum Coniu- Papa statuta sua
 gij Sacerdotum, contra expressam doctrinam Pauli: huc vsque illegitima mandatis Dei præ-
 potestate & tyrannide propugnasse & conseruasse, tori mundo notum est. fert.

Deinde, quòd Papa leges suas mandatis Dei præferri velit, quia testi-
 monium nostrum exemplis modò citatis confirmatum, apud Iesuitas pon-
 dus non habet: ad Archiepiscopum Salisburgensem ipsos ablegamus, qui in
 conuentu imperij Pontifici Romano idem aperte obiecit.

I E S V I T Æ.

Catholicos autem decreta Ecclesia magnificere, Lutheranis agrè ferre
 non debent. Hoc enim ex mandato Dei, Luc. 10. & Matth. 18. sub pœna
 damnationis facere tenentur.

R E S P O N S I O.

Statuta Ecclesiæ Catholicæ non esse, quæ Papa cum paucis quibusdam Statuta Papæ, non
 sua fecit hominibus in angulo aliquo mundi decernit: prius ostensum est. sunt decreta Eccle-
 Qua de causa Apostolus Paulus prohibitionem Coniugij Sacerdotalis à Pa- siæ Catholicæ.
 pa factam, doctrinam demoniorum appellat: quæ itidem decretum de vsu
 vnius speciei in Sacramento Cæne fecerunt.

Ad hoc, Ecclesiam veram statuta & ordinationes suas sub commina- 242. Mendacium.
 tione aeterni exitij alijs obtrudere: crassum & impudens Iesuitarum men-
 dacium est.

IESUITÆ.

Matth. 18.

Expresse .n. scriptū est, Luc. 10. Qui vos audit, me audit. Item: Qui Ecclesiam non audierit, sit tibi velut Ethnicus & Publicanus.

RESPONSIO.

Quando Ecclesia
audienda sit, vel nō.
Gal. 1.

Hæc dicta tum locum habent, cum Ecclesia secundum verbum Dei iudicat, pronunciat, admonet: non cum docet doctrinas & præcepta hominum, præsertim talia quæ S. literis repugnant. Qui enim à S. Scriptura diuersum quid docet, etiamsi angelus de cælo sit, nedum infellus & mendax homo: audiendus non est, nec ipsi fides habenda.

IESUITÆ.

Germ. 193.

Quod Papa istud de suis statutis (vt Lutherus fecit) dicat aut præcipiat: veritas ex quinto Euangelio desumpta, est.

RESPONSIO.

Quia Contrarium prius testimonijs euidentissimis, quæ repudiari vel eleuari nullo modo possunt, ostendimus: Idem cum tadio Lectoris hic repetendum esse, non arbitramur. Dum autem Iesuitæ Lutherum in re notissima mendacj arguunt: Ipsi impudentis & aperti mendacj conuincuntur.

IESUITÆ.

LXXIX. Mendacium.

Concord. lat 325.

Lutherus inquit: Ecclesiam, & non Episcopos, habere ius & potestatem Ministros vocandi, eligendi, ordinandi. Et addit rationem: Quia Christus hoc donum Ecclesiæ acquisiuerit & dederit. In quibus verbis sunt mendacia, errores, contradictiones, falsa allegationes, & sophismata.

RESPONSIO.

243. Mendacium.

Quomodo Ecclesia
ius habeat verbi mi-
nistros vocandi.

Hoc loco Iesuitæ non tantum mentiuntur, sed Lutheri quoque verba & sententiam maliciôsè deprauant. Lutherus enim nō ait: Episcopos non habere ius vocandi Ministros: sed inquit: Si Episcopi Euangelium persequantur, & idoneos Ministros ordinare nolint: vnamquamque Ecclesiam in hoc casu ius & potestatem habere ordinandi Ministros. Et quis hoc veris rationibus refellere poterit?

IESUITÆ.

Primum enim fingit Phantasticus Lutherus Ecclesiam absque Episcopo: quod idem est, ac si quis hominem sine Capite imaginaretur.

RESPON-

RESPONSIO.

Et hoc, Iesuiticum mendacium est. Vnicum enim Caput Ecclesiæ, Christi est : qui à corpore Ecclesiæ mystico separatus nunquam est. Ecclesiæ quoque, absque Episcopo esse non debere, Lutherus docet, dum ibidem ostendit & probat, Ecclesiæ habere potestatem Episcopum, hoc est, Pastorem eligendi.

244. Mendacium.

IESUITÆ.

Secundo, Ecclesiæ collocat in plebe & auditoribus solum, excluso Pastore: ac si manus & pedes à sua communione rationem & oculos excludere vellent.

RESPONSIO.

Nec hoc de Lutero verè scribunt Iesuitæ. Si .n. non sit Episcopus: (quod accidit Ecclesiæ interuentu mortis) ipsum excludi, dici non potest, & tum de alio vocando cogitatur: quod Ecclesiæ Ministro destituta officium est.

245. Mendacium. Episcopus ab Ecclesiâ non excluditur.

IESUITÆ.

Tertiò imaginatur sibi Episcopos, qui Euangelium persequantur. Vbi fortassis suum quintum Euangelium putat. De alio enim quod dicit, verum non est: Cum consecratus Episcopus, Spiritus S. & officij gratiam per impositionem manuum Presbyterij acceperit: & quamdiu in illo permanet, Euangelium persequi non potest. Scriptum enim est: In Cathedra Mo-
sis sedent Scribæ & Pharisei.

Marth. 23.

RESPONSIO.

Episcopos, puram & synceram Euangelij doctrinam nostro seculo persequi, tam certum & manifestum est, quam verum est Scribas & Phariseos, qui scripta Moysi & Prophetarum tractabant, Christum crucifixisse, eiusque Apostolos vnà cum Euangelio persecutos esse.

246. Mendacium. Episcopi Pontificij persequuntur Euangelium.

Quamobrem sicut Scribæ & Pharisei munus docendi Moysen & Prophetas sustinebant, nec à quoquam videri volebant doctrinam Moysi, (ex qua Christus & Apostoli Euangelium suum confirmabant) persequi: ita nostro tempore Episcopi in Cathedra Apostolorum sedent, nec Lutheri, sed Euangelistarum & Apostolorum Euangelium persequuntur & damnant, nec illud vocem iudicij inter nos & ipsos esse volunt, sicut supra demonstratum est.

IESUITÆ.

Quaridò attribuit plebi ordinationem Sacerdotum: quod est inimum premium facere, & capite vt quis incedat docere.

Geran. 194.

RESPONSIO.

247. Mendacium.

Ecclesia potestatem
habet ministros ver-
bi eligendi.

Si Iesuitæ per Sacerdotes intelligant sacrificulos, quorum tota scientia consistit in sacrificando pro viujs & defunctis: Lutherus potestatem ordinandi tales, nec Episcopis nec plebi concessit: sed eiusmodi sacrificos summam abominationem coram Deo esse, immotis Scripturæ rationibus ostendit. Si verò vox ista de Pastoribus & Concionatoribus intelligatur: iterum inuictis argumentis demonstrauit, hanc potestatem totius Ecclesiæ esse, vt vnum aliquem vel ex sua multitudine eligat, vel aliunde vocet, qui munus Episcopi & Pastoris obeat, Euangelium annunciet, & Sacramenta admistret: quem videlicet Deus ad hoc officium necessarijs donis instruxit & idoneum fecit.

IESUITÆ.

Apostoli, Episcopi, Pastores & Doctores, alios mittunt, quemadmodum Apostoli à Christo, & Timotheus atque Titus à Paulo missi fuerunt, & hi deinceps quoque alios mittunt. Lutherus ergo missionem istam non plebi adscribat, Episcopis & Prælatibus exclusis.

RESPONSIO.

Paulus in missione
ministorum, Eccle-
siam siue plebem
non exclusit.

Paulus nec Timotheum nec Titum vi quadam & suo priuato arbitrio Ecclesijs obtrusit, nec etiam horum posteris potestatem talem reliquit: sed omnia consensu & approbatione plebis in primitiua Ecclesia gesta sunt. Hoc verbi Ministris testimonium vitæ & morum dedit, an tales nimirum se præstiterint, quales à Paulo 1. Timoth. 3 & Tit. 1. describuntur.

IESUITÆ.

Vnde hoc Ouibus, vt ipsæ Pastores sibi eligant? nec non Magisterium in eos vsurpent, qui ipsas erudire, pascere, ducere, atque gubernare debebant.

RESPONSIO.

Plebs habet potesta-
tem ministrum vel
eligendi vel recu-
sandi.Cyprian. lib. 1. E-
pist. 4.

*Causa hæc est, quòd non sint bruta animalia, sed oues Christi, ratione & intellectu prædita, quæ Pseudopphetas à sinceris Doctoribus discernere, eorumq; doctrinam iudicare nouerunt, an vera aut falsa Christi, doctrina repugnans sit. Idcirco Cyprianus scripsit, Ecclesiam siue plebem habere potestatem vel eligendi vel recusandi Sacerdotem. Verba eius hæc sunt: Propter quod plebs, obsequens præceptis Dominicis, & Deum metuens, à peccatore præposito separare se debet, nec se ad sacrilegi Sacerdotis sacrificia miscere, CVM IPSA MAXI-
me*

MÈ HABEAT POTESTATEM VEL ELIGENDI DIGNOS SACERDOTES, VEL INDIGNOS RECUSANDI

Hoc modo Ambrosius Mediolani à plebe, & non ab Episcopis, electus, ac Ambrosij vocatio ad Episcopatum. postea per vicinos Episcopos confirmatus est. Quæ ratio diu in Ecclesia vitata fuit.

I E S V I T Æ.

Cur Oues hoc sibi sumere volunt aut possunt, vt suos ordinarios Episcopos in vocatione Ministrorum negligant?

R E S P O N S I O.

Oues, Episcopos veros dignosq; non negligunt aut flocci faciunt. Si autem indigni & inepti sint: testatur Cyprianus, quod plebs potestatem habeat ipsos recusandi. Atque hac ratione non oues, sed tales Episcopi seipso officio deiciunt, cum idoneos Pastores ouibus præficere nolint, aliàs ab Electione nullo modo excludendi. Vbicunque enim vocatio Ministrorum verbi ritè peragitur, ad eam vnanimis consensus & voluntas trium Ordinum requiritur: nempe Ministrorum verbi, qui omnium optimè de industria noui Ministri iudicare possunt, num in doctrina syncerus, & Sacrarum litterarum peritus sit. Deinde requiritur consensus Christiani Magistratus, quia Christianus & pius est: ac tertio vox plebis, quæ similiter de donis & vita Ministri iudicium ferre potest.

Quorum consensus ad electionem ministri requiratur.

I E S V I T Æ.

Si igitur vocatio Ministrorum, secundum Lutheri doctrinam, penes plebem est: sequetur, inter Concordistas nullum aut certè paucos Concionatores, veros Ecclesiæ Ministros esse, quandoquidem (vt credo) nullus ipsorum à plebe, sed tantum à suis Principibus secularibus, aut Comitibus, aut Nobilibus, aut Prætoribus, aut Consulibus vocatus, & ab vno vel duobus insulis Concionatoribus ordinatus sit.

Gertr. 197.

R E S P O N S I O.

Apud Principes Confessionis Angust. legitima Consistoria sunt, quæ constant ex Politicis & Ecclesiasticis, totam quasi Ecclesiam representantibus. Hi Ministrorum verbi doctrinam & vitam diligenter explorare, nec Ecclesiæ aut plebi inuitæ quæquam obtrudere solent, si iustas ob causas præsentatum recusent. Idcirco etiam Ministri noui, coram plebe concionando, industria sua specimen edere tenentur.

Comites verò, Barones, Nobiles & alij Magistratus, quibus huiusmodi

confistoria non sunt, vt per ea Ministrorum dona, quorum operâ vtivolunt, explorare possent: ex illis locis, in quibus confistoria habentur, Concionatores petere, eosq; Ecclesia sistere solent. Atque hoc modo vera & Apostolica ratio vocandi Ministros, in Ecclesijs Confessionis Augustanae, obseruari solet.

Deinde, Concionatores Lutheranos, à quibus ceteri Ministri ordinantur, haudquaquam insulos esse, vel istud vnicum Iesuitis argumento esse possent, quod ipsorum Conciones verbo Euangelij Christi ita salite sunt, vt Pontifici Romano, cunctisq; Episcopis Papisticis oculis erodant, ipsosq; factostendunt, sal ipsorum non esse infatuatum.

I E S V I T A.

LXXX. Mendacium.

1617. Germ. 197.
Concord. lat. 326.
249. 250. 251. 252.
mendacium.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

SED quod absurdius est, ibidem subiungit Lutherus: Quòd in casu necessitatis etiam Laicus alium absolueret, & proximi sui pastor fieri possit. Ex quo mendacium animalueritur, Lutheranos talem Ecclesiam somnare & optare, in qua cuique quod libet, liceat: in qua nec Sacerdos nec Episcopus, item nullus, aut saltem Politicus ordo sit: vbi Laicus tantum possit, quantum Episcopus, & vicissim. Qualis verò hæc barbarica confusio esset?

R E S P O N S I O.

In hac accusatione, multitudo mendaciorum, linearum numerum prope superat. Quod enim Lutherus de casu necessitatis rectè verèq; scripsit, Laicum tum alium absolueret posse: hoc Iesuita per Diabolicam calumniam & maliciam eò trahunt, ac si Sacerdotum & Laicorum ordo à nobis permisceretur, ac Laico in Ecclesia tantundem scientiæ & potestatis tribueretur, quantum Sacerdoti in suo officio.

Vera absolutio quid sit.

Ioan 3.
Quomodo Laicus in casu necessitatis alium absolueret possit.

Hoc ipso autem ostendunt Iesuita, se nescire quid vera absolutio sit, nempe annunciatio Euangelij de Christo, quòd suâ obedientia omnia nostra peccata & debita expiârît & persoluerit. Verè namq; dicere possumus, quodq; Euangelij dictum de merito Christi, respicienti peccatori commemoratum, veram absolutionem esse. Vt cum Christus inquit: Sic Deus dilexit Mundum, vt Filium suum vnigenitum daret, vt omnis, qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Si igitur Laicus in agro, morbo quodam subitaneo correptus, deficeret, & rusticus illi praesens suggereret hoc dictum Christi, interrogando, an cisi-

dem

dem haberet, & annuenti diceret: mi frater, cum credas, Christum pro peccatis tuis in mortem traditum esse: dico tibi in nomine Iesu Christi, omnia peccata propter Christum remissa tibi esse, quodq; non sis periturus, sed vitam æternam certò habiturus. His verbis si infirmus crederet: tam verè ab omnibus peccatis absolutus esset, quàm si ipsum Episcopus aut etiam Papa (si modò officio Ministri rectè fungeretur) absoluisset. Nec tamen actione ista speciali in casu necessitatis, ordo generalis (quo solum verbi Ministri docendo, absoluendo, baptizando, & Sacramentum altaris ministrando, Ecclesia præsumt) rumpitur vel tollitur.

I E S V I T A.

Quid opus esset illo discrimine, de quo Paulus ad Ephes. 4. quòd dederit alios Apostolos, alios Prophetas, alios Pastores & Doctores: si quis etiam Laicus in casu necessitatis Sacerdos esse posset?

R E S P O N S I O.

Discrimen inter Laicos & Sacerdotes, multis modis patet. Nam Minister verbi non solum doctus & aptus ad docendum, verùm etiam omni tempore hoc munus docendi, & quidem in publico conuentu Ecclesie, vsurpare debet: quod Laico concessum non est. Adhuc, mulieribus permittitur, vt in casu necessitatis baptizent, (quod Sacramentum etiam absolutio à peccatis est) non habità ratione, quòd illis Paulus in Ecclesia loqui, interdicit: Cur ergo in simili casu, non liceret viro, peccatorem in nomine Iesu Christi à peccatis absoluerè, & Euangelio de merito Christi consolari?

Discrimen inter Laicos & ministros verbi.

I E S V I T A.

Alia ratio est Baptismi in casu necessitatis. Quòd autem Laicus peccata remittere, & absoluerè possit: hoc dogma nimis crassum est. Hac enim potestas nulli Laicorum, ne quidem summo seculari Monarcha data est.

R E S P O N S I O.

O ingentem stulticiam, & stultam pertinaciam Iesuitarum, mulieribus in casu necessitatis baptizandi copiam facere, & prædicationem Euangelij suæ absolutionem à peccatis, in simili casu viris negare? Matth. 18. dedit Christus potestatem remittendi & retinendi peccata, toti Ecclesie. Quocirca in casu necessitatis non solum monarcha, sed quisvis etiam rusticus hanc clauem secum ferre, & si solus esset, promissionum Euangelij fidei ac pia recordatione, se ipsum à peccatis absoluerè posset. Ita si forte Sacerdos simultatem cum aliquo exerceret, eumq; propterea absoluerè noller: hic si

Stulticia Iesuitar.

seria

Ministorum potestas non absoluta, sed limitata & diuina est.

seria pœnitentia ductus, Euangelio credat, curare non debet, peccata sibi à Sacerdote retineri, sed sciat se à Deo Patre & Filio ipsius Christo absolutum esse. Euangelium enim vera absolutio est: hoc qui fide apprehendit, absolutionem iam habet: nec turbari debet, si etiam Papa remissionem peccatorum ipsi neget. Non enim Ministris verbi, absoluta potestas absoluedi, quem ipsi velint, concessa est: sed quemuis Christianum peccata & fides in Christum confitentem, ac emendationem vitæ promittentem absolueret tenentur.

IESUITÆ.

Lutheri malignum cor ex eo perspicitur, quod Papa hanc potestatem adimit, quam etiam Laicis concedit. Et pretendit, Papam hoc ipso pro Deo se venditare, quod potestatem ligandi & soluendi sibi arroget.

RESPONSIO.

253. Mendacium.
Immensam potestatem Papæ, damnat Lutherus.

Maliciosa hæc est & petulans deprauatio verborum Lutheri, adeoq; duplex mendacium. Lutherus enim eo loco, quem posteriora verba Iesuitarum putant, non loquitur de vera Christiana absolutione, sed de abusu clauium, & de immensa ac illegitima potestate, quam Papa sibi falso arrogat, ac si in arbitrio ipsius esset homini peccato, vel remittere, vel remittere: quod solius Dei est. Hic autem agit de ea potestate, quam omnes Episcopi, Pastores, Concionatores, Diaconi, communem habent: quæ non est absoluta, sed limitata: ratione cuius Minister verbi, peccatorem respiscendum absolueret tenetur: nec penes ipsum est, vel ad horam absolutionem differre, quam grande etiam sit peccatum. Et hoc non facit ipsos deos: sed ministri Dei manent, qui ad nutum & voluntatem Dei in verbo comprehensam se componunt.

IESUITÆ.

LXXXI. Mendacium.

Concord. lat. 326.
Dionysius.

Clemens.

MOX aliud mendacium sequitur, vbi Lutherus inquit: Liber Dionysij (Areopagita, qui fuit discipulus Pauli) est nouum figmentum, sub fictitio titulo: sicut & liber Clementis Romani (qui fuit & discipulus & successor Petri) falso titulo prostat, & longe post Clementem ab homine malo scriptus est.

Hoc Lutherus eiusq; discipuli ideo finxerunt, quia ambo isti Doctores nouo ipsorum Euangelio contradicunt.

RESPON-

R E S P O N S I O .

Si Iesuita vel vnus Doctoris ex antiquioribus testimonio, hoc suū mendacium specie quadam verisimili probare potuissent, non prætermisissent illius citationem. Cum autem recentes duntaxat quibus suum propositum confirment, adducant, vt Hildeninum, Suidam, M. Singelum, Turianum, Lambertum Gruterum: liquet Lutherum eiusq̄ discipulos verum scripsisse, Iesuitas autem hîc turpiter mentiri.

Nam quòd Suidam allegant: Iesuitas latere non debebat, neque Eusebium, neque Hieronymum de viris illustribus, huius libri, qui Dionysio adscribitur, meminisse. Quod certè non reticuisissent, si ipsorum memoria liber iste sub titulo Dionysij extitisset. Adhæc Erasmus Roterodamus, & Laurentius Valla (Iesuitis acumine ingenij & iudicio longè præstantiores) prolixè probant, scriptum istud Dionysio, Pauli discipulo, falsò attribui. Idq̄ vel hinc imprimis constat, quòd isto in libro Clemens Alexandrinus lib. 8. Stromat. allegetur, qui 130. annis circiter post Dionysium Areopagitam vixit.

Quòd ad Clementem Romanum attinet, scribit is in Epistola quadam ad Iacobum fratrem Domini, (qui circa annum Domini 60. Hierosolymis, aliquot annis priùs trucidatus erat, quàm Clemens in Episcopum Romanum electus esset) se Petro Roma successisse. Vnde & ipsius scripta supposititia esse, colligere licet.

Calumniam autem, qua Lutheri doctrinam quintum Euangelium vocant, Deus suo tempore iustè vindicabit. Et quidem hoc ipsius Euangelium adeo reformidant Pontificij Doctores, vt 4. Euangelistarum & Apostoli Pauli scripta, sicut quoque totam Scripturam S. inter nostram & ipsorum doctrinam iudicem ferre nolint, cum non ignorent, doctrinam Lutheri illorum fundamentis firmissimis niti, suam autem his ysdem funditus eueriti: sicut in præcedentibus demonstratum est.

Papistæ reformidant Lutheri Euangelium.

I E S V I T A .

LXXXII. Mendacium.

IN sæpe iam dicto tract. Smalcaldico inquit Lutherus: Iurisdictionem in causis matrimonialibus, Episcopi etiam humano tantum iure arripuerunt, & quidem non admodum veteri, vt ex codice & Nouellis Iustiniani apparet, causas matrimoniales à Magistratu Politico diiudicandas fuisse, qui certè debet illas

Hanson. 200.
Concord lat. 328.

N n

diudi-

diiudicare. Hoc Lutherus propterea scribit, quia coniugium pro munda-
no solum & politico contractu, & nequaquam pro Sacramento habet.
Qua de causa quoque cõiuges pro arbitrio & copulant, & rursus separant.

R E S P O N S I O.

255. Mendacium.
Coniugium contra-
ctus politicus.

Causæ matrimonia-
les sunt causæ poli-
ticæ.

Si coniugium, contractus Politicus non est: sequitur, extra Ecclesiam
inter infidèles, coniugium verum nunquam fuisse. At nemo sanus, etiam
infidelium & gentilium coniugia legitima improbavit aut damnavit vn-
quam. Similiter quicquid ad iudicium matrimoniale pertinet, vt eius
causa homines vel legitime copulentur, vel separantur, id omne mere po-
liticum est: ad quod diiudicandum, sicut quoque ad alias forenses causas,
Sacerdote opus non est.

Si verò coniugium, Sacramentum propriè dictum est: (vt Papiſta nu-
gantur) cur Sacerdotes ab eo prohibentur, quò sancti esse, Deoq; placere pos-
sint? Num igitur Sacramentum aliquod pollutum, & coniugium eiusmo-
di vitæ genus est, in quo homines Deo placere non possunt?

Cur Ministri Ecclē-
siæ ad causas matri-
moniales adhibe-
antur.

Quod autem in locis quibusdam, Ministri quoque verbi ad causas ma-
trimoniales adhibentur: proposito Lutheri non aduersatur. Nam iudicia
illa, nomine secularis Magistratus per politicos administrantur: quibus
adiunguntur ministri Ecclesiæ, vt litigantium conscientias, si opus sit, mo-
ueant, quò tam æternum, quàm temporale exitium animæ & corporis
præcaueatur.

256. Mendacium.
Causæ matrimonia-
les in Ecclesijs Con-
fess. August. secun-
dum verbum Dei
diiudicantur.

Leuit. 18.

Ceterum apertissimo mendacio de nobis spargunt, quasi priuato arbi-
trio coniuges, vel copulemus, vel rursus dirimamus. Hæ enim causæ apud
nos, secundum verbum Dei & iura Casarea, honestati & æquitati conue-
nientia, diiudicantur: cum contra Papiſtæ, præsertim Pontifex Romanus,
pecunia causa manifestos incestus, qui lege Dei expressè prohibiti sunt, per-
mittant. Propter quod peccatum, Dominus per Moſen populo suo conte-
statur, quòd terra Chanaan habitatores suos euomerit.

I E S V I T A.

LXXXIII. Mendacium.

Concord lat 334.
De certa forma ca-
pitum Catechismi.

Lutherus instituit concionatores: Ne subinde alio atque alio mo-
do vel Decalogum, vel Dominicam Orationem, vel Sym-
bolum Apostolicum, vel etiam Sacramenta proponant,
sed vt perpetuò eadem vtantur forma in his proponendis &
expli-

explicandis vulgo. Quod tamen Lutherus ipse non seruauit, sed principium & finem orationis Dominica aliter quam veteres proposuit.

R E S P O N S I O.

Ad ea, quæ hic à Iesuitis obijciuntur, quia supra responsum est: prolixiori refutatione nunc super sedebimus. 257. Mendacium.

Retinuit autem Lutherus in Catechismo communem formam orationis Dominica, nec quicquam ex suo cerebro, vel addidit, vel ademit, licet in translatione noui Testamenti, vt in cæteris omnibus ita quoque in oratione Dominica proprietatem & elegantiam linguæ Germanicæ secutus sit. Et quidem Epilogū precationis Dominica, Papiſtæ ex Euægelista Matthæo eradere non poterunt, nec eum Luthero, vt quandam nouitatem affingere.

Cur alia forma verborum orationis Dominicæ, in translatione N. Testamenti, quam in Catechismo Lutheri.

I E S V I T A E.

Non inſcitia quadam factum, vt veteres Germani vocem Pater, pronomini noster, anteponerent. Sed quia tota oratio, spes, & fiducia nostra, in nomine illo consistit: id tanquam fundamentum primo loco ponere voluerunt. Qua de causa etiam apud Catholicos Ave Maria, orationi Dominicæ additum fuit, cum Principium & fundamentum incarnationis Christi, & adoptionis nostræ erga Deum sit, vnde ipsum Patrem vocare, & in vera fiducia ad eum accedere audemus.

R E S P O N S I O.

Si Iesuitæ seridè & constanter homines docerent, Deum Patrem ex firma fiducia inuocare: facile ista controuersia transigi posset. At prius ostendimus, quod exterminata fiducia illa, doceant homines ad vltimum vsque spiritum de gratia Dei dubitare. Quod huic ipsorum assertioni aperte repugnat. Deinde, non nudè aut simpliciter docent: Ave Maria, post orationem Dominicam recitare: sed in ipsorum Rosarijs, recitatio salutationis Angelicæ peculiare meritum & indulgentias habet: vbi homines edocti fuerunt, decem Ave Maria percensere, priusquam semel orationem Dominicam dixerint, vt hoc modo indulgentias & peccatorum remissionem velut opere quodam satisfactionis consequuntur. Qua ratione hic totus cultus, non precatio, sed opus meritorium Pontificijs est. Atque sic mera impostura & putida mendacia sunt, quæ hoc loco Iesuitæ obtundunt. 258. Mendacium.

Recitatio orationis Dominicæ, & salutationis angelicæ, opus meritorium apud Papiſtas.

I E S V I T A E.

LXXXIII. Mendacium.

ILLIS subiungit Lutherus: Quamcunque igitur tibi delegeris prædi-

Hanson. 203. Concord. lat. 335.

prædicandi Catechismi formam, eam perpetuò retinebis. nec vnquam ab ea discedes. Alia autem ratio est, si in turba doctorum hominum Euangelium doceas: ibi enim eruditionis tuæ specimen edere potes. Neque prohibeo si apud illos tractationem varies, & subinde alium atque alium vultum dicendo fingas. Hæc inter se Smidelinus concordare faciat: quomodo videlicet eadem perpetuò forma retinenda, nec vnâ quidem syllaba mutanda sit: & tamen formæ quæcumque quis delegerit tractationem variandam esse. Adhæc, delectio illa formæ, & tractatio verbi diuini varia, non parum hæreticorum ingenium sapit.

RESPONSIO.

259. Mendacium Iesuitarum.

Non ignorant Iesuitæ, quodd sine mutatione & deprauatione genuini sensus, in lingua Germanica vnâ res multiplici nec vnâ tantum forma verborum enunciari possit. Ideoq; Lutherus consilium dedit, vt ex multis illis vnâ certam formam Concionatores deligant, eamq; ne vnâ quidem syllaba, cum simpliciores ac iuniores docendi sunt, immutent. Quis verò nisi stolidus & mendax, istud mendacium esse dicit? Deinde, nec istud mendacium erit, quod vel Doct. Iacobi Andrea, vel alterius Concordistæ conciliatione indigeret, certam nimirum formam eligere, eamq; perpetuò apud simpliciores retinere, apud doctos verò tractationem variare. Germani enim vni & eidem verborum formæ alligati non sunt, (vt nec alij in alijs linguis,) modò verus ac proprius illorum sensus in interpretatione seruetur. Aliàs enim nec lingua latinâ nec Germanicâ, sed Græca, Hebræa aut Chaldaea Catechismi Capita docenda forent, cum in his peregrinis linguis in itidè descripta fuerint.

Quod ad sublime dicendi genus, & argutas subtilitates attinet, quibus nonnulli ad populum Concionantes superbiunt: miser illi homines Iesuitæ videre nolunt, Lutherum his verbis reprehendere potiùs quàm laudare Concionatores, qui putant rem benè à se gestam, si grandiorationis genere, aut spinosis subtilitatibus eruditionem suam ostentent: quod nulli nisi stolidè superbi facere solent, qui in Ecclesia Dei nihil aut parum adificant. Nemo enim tanta simplicitate docere potest, quin plebs & iuuentus imperita adhuc maiorem requirant. Estq; is optimus Concinator, qui verbum Dei quàm simplicissimè populo proponit. Cuius rei Lutherus (qui superbos Concionatores laudem eruditionis affectantes ex animo oderat) mirus artifex fuit.

I E S V I T Æ .

LXXXV. Mendacium.

IN Catechismo minori inquit Lutherus de Confessione: Coram Deo Concord. lat. 1651
 omnium peccatorum reos nos sistere debemus, etiam eo-
 rum, quæ nobis sunt abscondita, sicut in oratione Domi-
 nica facimus. Coram Ministro autem debemus tantum ea
 peccata confiteri, quæ nobis cognita sunt, & quæ in corde
 sentimus. At in articulis Smalcaldicis ait: Ennumeratio peccato- Pag 303.
 rum debet esse vniciuique libera, quid enumerare, aut non
 enumerare velit. Hæc quomodo inter se conueniant, Concordistæ vi-
 derint.

R E S P O N S I O .

In his Lutherus non magis sibi repugnat, quam in precedentibus. For- 266. Mendacium.
 ma enim Confessionis, quam Lutherus simplicioribus præscripsit, non docet Confessio peccato-
 singula peccata (quod in Papatu vrgetur) enumerare: sed quemq; suum rum Lutherana.
 vita genus & vocationem considerare & excutere iubet, vt qua contra il-
 lam commissa vel omissa sint, agnoscere discat.

In Papatu autem coegerunt homines per conscientiam singula peccata, Confessio peccato-
 quorum quis conscius sit, etiam mentione facta circumstantiarum, enu- rum Papistica.
 merare, nisi illa retineri sibi velit. Hæc fuit Diabolica tortura conscientia-
 rum, in qua non solum pudicitia honestarum matronarum atque virginum
 per impuros sacrificulos tentata & corrupta fuit: sed sepe quoque, debi-
 tum silentium illis non seruantibus, proditioes, cades, omnisq; generis
 grauamina & mala secuta sunt. Ab hoc periculo & carnificina ista, arti- Cur Confessio in
 culi Smalcaldici conscientias ita liberæ esse volunt, vt tamen confessio & Ecclesia retinenda.
 priuata absolutio, propter infirmos, tentatos & afflictos, nec non rudiores
 retineatur, quò audiri, doceri, & in sana doctrina informari possint.

Quare nec hoc loco vlla conciliatione laboriosa opus est, cum vtrique
 sermoni sua veritas constet. Contra verò Iesuitarum impudentia, malicia,
 & calumniandi libido subinde magis magisque patescit, dum optima quæq;
 maliciôsè peruertere, & contradictiones vbi nulla sunt, fingere student.

I E S V I T Æ .

LXXXVI. Mendacium.

IN Catechismo maiori inquit Lutherus: Dominante Papatu, fi- Hanson. 204.
 des Concord. lat. 474

Nn 3

des prorsus neglecta & obscurata iacuit : Nemo Christum pro Domino agnouit, &c. Hoc apertissimum mendacium esse, testantur Symbola fidei, quæ Lutherani secundum ipsius Lutheri confessionem à Papatu acceperunt, ipsæ Concordiam suam exornarunt, quæ etiam nunc quotidie in Papijs templis leguntur & cantantur.

RESPONSIO.

261. Mendacium Iesuitarum. Quomodo in Papatu Christus pro Domino non sit agnitus. Concord. lat. 474.

Vera saluifica fides in Papatu damnata. Sess. 6. Can. 13.

Symbola fidei in Papatu non fuerunt explicata.

Veram saluificam fidem in Papatu obscuratam & quasi sepultam fuisse: in præcedentibus copiose demonstraui. Quomodo etiam nemo Christum pro Domino agnouerit, Lutherus ibidem declarauit scribens: Nemo credidit, Christum eum esse Dominum, qui sine operibus & meritis nostris tantum thesaurum, (remissionem peccatorum, & vitam æternam) nobis peperisset, nosque Patri reconciliaffet. Cum igitur hæc sola sit vera saluifica fides, quæ solius Christi merito uititur: ex Scholasticorum doctrina, & totius Papatus praxi ostensum est prius, hanc fidem non solum non traditam, sed tandem etiam in Concilio Tridentino vt hæreticam explosam & damnatam esse.

Quod autem Iesuitæ Symbola obtundunt, quæ in templis Papijs quotidie cantata & lecta sint: ad hoc quoque prius respondimus, verba quidem in lingua latina & vulgo ignota decantata, at quis illorum sit verus, genuinus & incorruptus sensus, explicatum non fuisse. Et quod amplius est, contrarium sacrificuli & Monachi plebem docuerunt: remittentes eantem ad propria, tum ad Sanctorum mortuorum, tum ad religiosorum in Monasterijs agentium merita, quibus Deo reconcilientur: vt supra prolixè demonstraui.

IESUITÆ.

Hanson. 205.

Omnipotens, omnes pios ab illa fide custodiat, quæ se negligi & obscurari patitur.

RESPONSIO.

Vera fides in Papatu neglecta & obscurata.

1. Thess. 2. Vaticinium Pauli de Antichristo Romano.

D. Paulus certè prædixit, non prius venturum Dominum, quàm uenerit defectio à fide, & reuelatus fuerit Antichristus: Cuius, inquit, aduentus est secundum operationem Satanæ in omnipotentia & SIGNIS ac prodigijs MENDACIBVS, & IN OMNI DECEPTIONE iniusticiæ in ijs qui pereunt, pro eo, QUOD DILECTIONEM VERITATIS NON RECEPERVNT, in hoc vt saluifcerent. Et propterea MITTET ILLIS DEVS EFFICACIAM

CACIAM SEDUCTIONIS in hoc UT CREDANT MENDACIO. Quibus verbis Paulus clarissimè testatur, fore ut fides tempore Antichristi negligatur & obscuretur. Vbi etiam Papatus eiusq; deceptiones per virtutes & signa mendacia, ita graphice depinguntur, ut ne pictor quidem eas feliciter exprimere potuisset. Cum enim Papista suas peregrinationes & merita Sanctorum nullo verbi diuini testimonio probare possunt: proferunt prodigia & signa, quibus homines a morbis liberati sint. Hæc autem permissione Dei facta esse, non negamus, sed addimus: per eam mendacem & falsam ipsorum doctrinam de inuocatione Sanctorum idololatrica & fiducia in illorum merita, iusto Dei iudicio confirmatam esse. Caterum obijciunt illi: Si Deus iam dictum cultum improbaret: non permisisset ista signa & prodigia fieri? Respondet Paulus: Pro eo, quòd dilectam veritatem nõ receperunt in salutẽ, mittet illis Deus efficaciam seductionis per signa & prodigia mendacia, ut illis credant, & hoc modo iudicentur & puniantur omnes, qui non crediderunt veritati.

Prodigia & signa mendacia, probatio Idolomania & errorum Papificorum.

Et, si maximè nulla miracula Papatus conficta, (cuius tamen generis plurima fuerunt) sed omnia vera essent: nihil tamen inde contra nos concludere, nec suam doctrinam idololatricam illis probare possent. Nam & Satan inter Gentes, ad stabiliendam ipsorum idolomaniam signa fecit, sicut Valerius Maximus lib. 1. Tit 8. de miraculis, & Plinius Iunior lib. Epist. 7. ad Suram, illa describunt. Et Christus Matth. 24. fideliter præmonet, ne patiamur nos seduci signis & prodigijs, quibus etiam electi, si possibile foret, deciperentur. Cui admonitioni Papista meritò locum dare debebant, ne mendacibus signis ad inuocationem Sanctorum idololatricam instigantibus, sibi imponi paterentur. Præterea, si tempore Iosæ lex Domini amitti & obscurari potuit, quæ tamen Lex Domini vera fuit & permansit: quomodo non etiam vera fides & Euangelium, quod semper in Ecclesia sonare debebat, contemptu & negligentia hominum amitti posset, & nihilominus verum Euangelium permanere? Quod cum Iesuita negent, & tamen suis scriptis & Concionibus euidenter ostendant, fidem Christianam adhuc apud se absconditam latere, & densissimis tenebris falsæ ac idololatricæ doctrinæ planè obrutam esse: quis est adeo stupidus, qui non palpet, ipsos hæc impudenter mentiri, Lutherum autem, pro dolor, verum scripsisse?

Satan apud Gentes signa fecit. Valer. Maximus. Plinius.

LXXXVII. Mendacium.

Concord. lat. 475.

I*Bidem inquit Lutherus* : Sanctam Christianorum Ecclesiam, communionem sanctorum Fides nominat. Vtrunque enim idem coniunctim significat. Olim verò alterū adiectum non erat, planeque malè & ineptè lingua nobis vernacula expōsitum est. Quòd si significanter enunciandum esset : Germanico sermone prorsus alter pronuntiandum foret. Siquidem hæc vox Ecclesia, propriè nihil aliud, quàm congregationem significat, &c. Quamobrem recto Germanorum sermone, Christianorum communio, seu congregatio, aut omnium optimè & clarissimè sancta Christianitas dicenda fuerat.

Ita quoque hæc dictiuncula, COMMVNIO, quæ alteri annexa est, non *Gemeinschaft* / sed, *Gemein* / interpretanda fuerat. Neque aliam ob rem, quàm interpretandi gratia priori adiecta est, qua quispiam haud dubiè exponere voluit, quid Christianorum esset Ecclesia. Pro quo nostri, qui & Germanicæ & Latinæ iuxtà imperiti fuère, transtulerunt, *Gemeinschaft der Heiligen* / cum tamen nulla Germanorum lingua ita loquatur, aut intelligat. Verùm recta & genuina Germanorum lingua vertenda erat, *ein Gemein der Heiligen* / Sanctorum communio, hoc est, eiusmodi communio, in qua non nisi Sancti versantur: aut adhuc significantius, *ein heilige Gemein* / hoc est, sancta cōmunio, &c. Huius autem appendicis hæc summa est: Credo in terris esse quandam sanctorum congregatiunculam & communionem ex merè sanctis hominibus coactam, sub yno capite Christo, per Spiritum sanctum conuocatam, in vna fide, eodem sensu & sententia, multiplicibus dotibus exornatam, in amore tamen vnanimem, & per omnia concordem, sine sectis & schismatibus. *In his verbis quid potissimum mirandum sit, dubito: Lutheri ne malicia, an temeritas, an astutia, vel mentiendi industria.*

RESPONSIO.

Lutherum hic nihil noui confuxisse, nec mentitum esse, sed articulum istum fidei de Ecclesia sancta Catholica, clarissimè & optimè (sicut & reliqua

religiosa doctrina Catechetica capita) phrasi Germanica lingua propria vertisse & exposuisse, iudicio Christiani lectoris committimus.

IESUITÆ.

An verò hæc non est ingens temeritas, quòd Lutherus audet Symbolum Apostolicum corrigere? idq; impudenti mendacio, quasi olim hæc verba: Communio Sanctorum: in Symbolo non extiterint, nec non malè in nostram linguam translata, glossa præcedentium sint? Hanson. 206.

RESPONSIO.

Lutherum non conatum esse Symbolum fidei corrigere, sed eius proprium sensum genuina Germanorum phrasi reddere & explicare, verba ipsius paulò antè transcripra dilucidè ostendunt, ita ut nemo istius articuli sensum & mentem meliùs sit explanaturus. 161. Mendacium.

Ex illis quoque verbis constat, quòd Symbolo ne quicquam addiderit, vel ademerit.

IESUITÆ.

Ex cuius, quasumus, ore, autoritate, vel fundamento loquitur ista: verba hæc, Communio Sanctorum: olim Symbolo fidei adiecta non fuisse?

RESPONSIO.

Ex ore, traditione, & autoritate Cypriani: qui Symbolum Apostolorum exposuit, nec vlla syllaba horum verborum meminit, simpliciter dicens: Credo sanctam Ecclesiam. Quomodo ergo nudum illud εὐτὸς ἀγα de Luthero apud nos locum habet? Aut fortè testimonium Cypriani Martyris vobis insufficiens est? cùm tamen dubium nullum sit, quin si verba hæc: Communio Sanctorum, Symbolo addita fuissent, ea neutiquam prætermisurus fuisset. Ipse verò articulum istum his verbis ponit & explanat: Sequitur post hunc Sermonem: sanctam Ecclesiam, remissionem peccatorù, huius carnis resurrectionem. Et post aliqua: Tenet deinde traditio fidei, sanctam Ecclesiam. Causam iam superiùs diximus, cur non dixerit etiam IN sanctam Ecclesiam, sed sanctam Ecclesiam. Hi ergo qui suprà in vno Deo credere docti sunt sub mysterio Trinitatis, credere etiam hoc debent, vnam esse Ecclesiam sanctam, in qua vna est fides, & vnum Baptisma, in quo vnus Deus creditur, Pater, & vnus Dominus Iesus Christus, Filius eius, & vnus Spiritus sanctus, Eadem explicatio Lutheri & Cypriani. Cyprianus in expositione Symboli Apostolorum.

IESVITÆ.

Causa, qua septentrionalem Prophetam Lutherum eò adiegit, vt articulum hunc: Credo sanctam Ecclesiam Catholicam, communionem Sanctorum: immutaret: est presumptuosa superbia & astuta malicia.

RESPONSIO.

Lutherus verus Prophetæ septentrionalis.

Dan. 11.

264. Mendacium.

Verè (quamuis per ludibrium) Lutherum Prophetam septentrionalem Iesuitæ hic dicunt. Ipsius enim rumor (sicut Daniel prædixit) Antichristum Romanum ita terruit, vt ira magna, per Legatos Apostolicos, bullas, decreta, Scripta, calumniosos libellos, conetur perdere & interficere plurimos: instiget Principes, vt rumorem illum sopiant. At venit finis eius: nemo (inquit Daniel) auxiliabitur ei. Porro rumor iste, non ex ingenio humano, nec præmeditato consilio, sed è cælo, & nihilominus à septentrione, hoc est, ex eo loco venit, vbi Pontifex Romanus potenter dominatus est. Hic Prophetæ nullâ superbia aut malicia, sed armis Scripturæ S. inuictis Antichristum expugnauit, fidem Christianam tenebris Papatus obrutam in lucem protulit: & hoc rumore Pontificis regno maius damnum intulit, quam vllus Princeps secularis omni sua potentia dare potuisset. Quæ causa quoque est, vt Papa Iudeos deploratè blasphemos & malos, omnesq; religiones ferre possit, excepto rumore illo septentrionali: qui cum pestis & internecio Papæ sit, ferro igniq; illum persequi & extinguere vnice studet.

IESVITÆ.

Scilicet.

Lutherus vidit, per hunc articulum: Credo sanctam Ecclesiam Catholicam, communionem Sanctorum: sua Synagoga, & nouiter excogitata fidei plurimum derogari: ideo de eo vel omnino tollendo, vel ad suam doctrinam per glossam accommodando, cogitauit.

RESPONSIO.

265. Mendacium.

Quod Lutherus conatus sit, articulum istum è Symbolo penitus tollere: apertum mendacium est. Eum enim non tantum retinuit, sed etiam omnium optime & propriissime in linguam Germanicam translatum, secundum verbi Dei normam exposuit, nec quicquam ad suæ doctrine propagationem in eo adulterauit.

IESVITÆ.

An Lutherus vocem CATHOLICA, astute in Symbolo suppresserit.

Pro voce, Catholica, veritè Lutherus, Sancta Ecclesia Christiana, omisso nomine, Catholica: cum tamen Ecclesia Catholica, non simpli-

simpliciter congregationem, aut Ecclesiam Christianam, aut sanctam Christianitatem, sed talem visibilem congregationem Christianorum significet, quae unanimes consensu eam fidem confiteretur, quae ab initio à Sanctis Apostolis tradita, per uniuersum mundum annunciata, ab omnibus veris Christianis concorditer suscepta, per successores ordinarios ad nos usque inuiolata & sincera peruenit, atque ad finem usque mundi propagabitur firmaque consistet: hoc est, (vt paucis rem complectamur,) quae credit, quod ab initio, & semper, & vbiq̃ue in Christianitate, & ab omnibus verè fidelibus creditum fuit.

Quid secundum Iesuaitas, sit fides CATHOLICA, Vinc. Lyrinensis aduer. proph. haereses.

RESPONSIO.

Si verum est, quod hoc loco Iesuita verbis pomposis praedicant: non tantum Cyprianus articulum hunc fidei non intellexit, nec rectè exposuit, vt qui ne semel quidem vocis Catholica, in expositione huius articuli meminisset: sed simul etiam Pontifex Romanus vnà cum sua falsò dicta Ecclesia Catholica atque cultu, à Sancta Christiana Ecclesia penitus excludetur & arcebitur.

Cyprianus in expositione Symboli, non habet vocem CATHOLICA.

Si enim istud solum Catholicum est, quod à tempore Apostolorum, VBIQUE ET SEMPER creditum fuit: quomodo Primatus Papa, quo se pro capite totius Ecclesiae venditat, consistet? cum Ecclesia Orientalis ad hunc usque diem, pro Episcopo Oecumenico ipsum non agnoscat. Quomodo coelibatus Sacerdorum, Catholicus erit, qui similiter in Ecclesia orientali nunquam receptus fuit? dum Sacerdotes uxores suas legitimas & habent & habuerunt semper. Quomodo vsus Sacramenti Cænae sub vnà tantum specie, Catholicus dicetur, qui ab Ecclesia orientali ad hoc usque tempus ignoratur? Quomodo festum corporis Christi, hoc nomine gaudebit, quod multis demum seculis post tempora Apostolorum institutum est? nec nunquam ab orientalibus obseruatum fuit. Quomodo multiplices ceremonie Missae Papisticae hoc nomine se tuebuntur, quae nec semper nec vbiq̃ue in vsu fuerunt, sed à Pontificibus plurimis confictae & ordinatae sunt? Quomodo innumeri & distincti vestri ordines Monachorum & Monialium, hoc nomen merebuntur, qui itidem nec semper nec vbiq̃ue fuerunt, sed ex deuotione humana sensim in Ecclesiam introducti sunt? Et talia infinita prope modum nominari possent: vt Canon Missae, qui à multis Pontificibus compilatus & ex plurimis consutus est: item transubstantiatio in Missa, Baptismus Campanarum & trirenium, Cerei paschales, aqua lustralis, consecratio candelarum, herbarum, salis, ignis purgatorius, Annus iubilaeus,

Ecclesia Papistica, secundum descriptionem Iesuitarum, non est Catholica.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

Vide Platinam in vita Sixti L.

quarta iam vice in tempus angustius pecunia causa contractus, peregrinationes, fraternitates, confirmatio, Chrisma, confessio auricularis, & enumeratio omnium, quorum quis conscius est, peccatorum, mistura vini & aquæ in Missa, & similia plurima: quæ omnia secundum descriptionem fidei Catholica, Catholica esse nequaquam possunt, cum nec vbi que nec semper in usu fuerint.

August. de ciuit. Dei
lib. 10. cap. 32.

Ludouicus Viues.
Cur fides Catho-
lica.

Vbi fides Catholica
quærenda & discen-
da.

Quid reuera Catho-
licum sit.

Ecclesia Catholica
quomodo sit inuisi-
bilis.

Multo rectius Ludouicus Viues vocem Catholica definiuit, vbi in verba hæc Augustini: Quæ ista vniuersalis via, nisi quæ non suæ cuiq; Genti propria, sed vniuersalis Gentibus, quæ communis esset, diuinitus impertita est: scribit: Hæc est pietas nostra, quæ ideo CATHOLICA dicitur, quod non CERTO ALICVI POPVLO tradita est, sicut Iudaica: sed toti generi humano, nec vllum excludit: Omnibus per hanc saluis esse licet, & sine hac nulli. Secundum hanc definitionem fidei Catholica, ab Augustino & Viue traditam, non opus est diu multumq; querere, quid vbi que & semper creditum fuerit, sed quid in verbo Dei prescriptum nobis sit, siue id pauci siue multi, in multis siue paucis locis crediderint. Istud enim qui non credidit: nec Christianus Catholicus fuit, si etiam totus mundus, & quidem longissimo tempore, illi consensisset.

Si igitur hoc solum Catholicum dici debet, cui (vt Lyrinensis scribit) semper & vbi que fides habitata est: sequitur, hoc tantum Catholicum esse, quod sacra Litera & Capita Catechismi comprehendunt: nempe Prophetarum & Apostolorum scripta, eorumq; compendium, Decalogus nimirum, Symbolum Apostolicum, Oratio Dominica, Baptismus, Cæna Domini, & Absolutio. Sine his enim Capitibus nulla Ecclesia sancta et Catholica esse potest. Et vbi hæc sincere pureq; traduntur: ibi cerre est sancta Ecclesia Catholica, hoc est, veri quidam sunt Christiani, qui non ore duntaxat fidem Christianam confitentur, sed eam quoque operibus declarant.

Hæc Ecclesia Catholica in toto mundo dispersa, oculis externis non videtur: nec dici potest, hic est verus Christianus, ille non: cum hypocrita maiorem pietatis speciem præ se ferre possit, quam verè pius: sed est articulus fidei, quæ est hypostasis earum rerum, quæ non videntur, Hebr. 11.

I E S V I T A E.

Lutherus astute (etiam discipulis ipsius non obseruantibus) vocem Catholica eliminauit, et loco eius posuit, Christiana: simul persuadere volens omnibus, Ecclesiam Catholica, & Sanctorum cõmunionem, idem esse.

RESPON-

RESPONSIO.

Lutherus nullo modo vocem Catholica sustulit : sed cum vocabulum Germanicum non sit, secundum huius lingue proprietatem illud transtulit, quandoquidem non dua sed vna duntaxat Christianitas in mundo sit. Et quia in hoc articulo fidei nihil Catholicum dici potest, quod non sit Christianum: iudicavit id melius & aptius verti non posse, quam communionem Sanctorum, siue sanctam Christianorum communionem. De cuius expositionis veritate, omnes huius lingue periti iudicabunt. Quamobrem repetimus, Lutherum vocem Catholica nequaquam suppressisse, sed secundum proprietatem lingue Germanicæ quam aptissime vertisse.

266. Mendacium Iesuitarum. Lutherus vocem CATHOLICA & Symbolo non sustulit.

IESVITÆ.

Anne satis est dicere, Ecclesia, congregatio, aut etiam congregatio Christianorum? Num propterea etiam Catholicum erit, quod Christianum dicitur?

RESPONSIO.

Si Pontificij religionem suam defendere, nostramq; doctrinam oppugnare voluerint: alios sibi Promachos, quam hosce Iesuitas, vt deligant, necesse erit. Hæc enim Regula & Papistis & nobis merito certissima esse debet: Quod quicquid Christianum non est, nec etiam Catholicum sit. Quod cum Iesuitæ impudenter negare ausint: se ipsos produnt, cunctisq; ostendunt, fidem suam Catholicam non esse Christianam fidem, dum multa pro Catholicis predicant, quæ Christiana minime sunt.

Regula de fide Catholica.

IESVITÆ.

Lutherus probè sciuit, qualis virtus sub voce Catholica lateat: quòdq; huc vsque omnes hereticos iugularit. Idcirco vocabulum Christiana supposuit, sub quo vniuersi heretici latere possunt.

Ger. 169.

RESPONSIO.

Dictio Catholica, nec efficit, nec conficit Herefin. Et cum in hoc articulo reuera nihil aliud significet quam vox Christiana: (quemadmodum ex Augustino & Ludonico viue ostendimus:) liquet, nullo suco Lutherum hic vsus esse, sed obscurius per notius explicasse, vt prius est dictum.

267. Mendacium.

IESVITÆ.

Dicas, quaeso, an non Arrius fuit Christianus? An non Anabaptista, Suenckfeldiani, Husitæ, Calvinista, Christiani sunt? Idcirco tamen non sunt Catholica congregationes & Ecclesia.

Hæreticorum con-
uenticula nec Chri-
stiana, nec Catho-
lica.

Arrius omnesq; hæretici, nomen quidem Christianorum usurparunt: Cum autem Christo contraria docuerint & crediderint, veri Christiani non fuerunt: atque ipsorum congregationes tam non Christiana, quam non Catholica dici potuerunt. Qua de causa sub nomine Christiana, minus fraudis & fuci quam sub dictione Catholica latere potest, cum nihil Christianum censeatur, quod cum doctrina Christi pugnat, si maxime semper & vbique concorditer obseruatum, immò si etiam per angelum cælitus delatum fuisset, Gal. 1.

De proprio sensu
voci, COMMV-
NIO.

I E S V I T A.

Quis verò non videt, assertionem Lutheri de altera parte huius articuli meram petulantiam esse, cum vox communio aptiori vocabulo Germanico exprimi non possit: ex qua Lutherus communitatem fingere vult.

R E S P O N S I O.

Hac ipsa de causa Lutherus dixit, eos nec Germanica nec latina lingua peritos fuisse, qui vocabulum communionis per communitatem interpretati sunt, cum tamen per id congregationem intellexerint. Communio enim subinfert communitatem. Atque ita sancta Ecclesia Catholica aliud nihil est, quam communio Sanctorum, in qua omnes thesauri cælestes communes sunt.

I E S V I T A.

Lutherus quoque prætermissione nominum, Communio & Catholica, æternam & indissolubilem fraternitatem ac communionem inter triumphantem Ecclesiam in cælo, & militantem in terra, dubiam reddere voluit, quò intercessionem Sanctorum, & orationem pro defunctis fidelibus, vnà cum hæreticis Eustachio, Vigilantiis & similibus negare possit.

R E S P O N S I O.

De communionem inter fideles in cælo, & eos qui adhuc in terris sunt, disceptatio nunquam fuit: sicut nec de eo, quòd sancti in cælo pro nobis orent. Quòd autem in nostris necessitatibus ipsos inuocare, & plus amoris, auxiliij, & consolationis, de ipsis, quam de Christo Salvatore, nobis polliceri debeamus: hoc fides Catholica in Christum non docet, sed ei ex diametro repugnat: vt ex precedentibus patet.

I E S V I T A.

Lutherus hoc ideo instillat iuuentuti, vt suam nouam, falsam, hæreti-

268. Mendacium
Iesuitarum.

Inuocatio Sancto-
rum, ex communi-
one spiritali non
sequitur.

tam doctrinam de Ecclesia inuisibili, de communione in qua nec Episcopus nec Caput sit, de reiectione intercessionis Sanctorum, orationis pro defunctis, & fraternitatum, stabilit.

RESPONSIO.

Lutherus omnes articulos doctrina sua, manifestis & expressis Scriptura S. testimonijs firmissimè fundauit. Quare proluxa sua sutilitate Iesuitæ hoc in loco super sedere potuissent. Deinde, Apostolico dicto veritatem derogare non poterunt, cum Paulus de Ecclesia inuisibili inquit: Solidum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc: Nouit Dominus, qui sint sui. Hos Deus solus videt: nos autem credimus Ecclesiam sanctam, quia est articulus fidei. Papiſta verò persuadere cuperent hominibus, vt Papam, Cardinales, Episcopos, Monachos, & sacrificulos, qui videntur, pro Ecclesia agnoscerent, & quod ipsi decernunt; pro decretis & constitutionibus Ecclesie Catholicae exoscularentur. Caterum nihilominus etiam verum est, Ecclesiam in hoc quoque mundo visibilem esse, vbi videlicet verbum & Sacramenta syncerè atque incorruptè tractantur, licet ij qui in sermone laborant & Ecclesie præsumt, non vera & viuas sed mortua Ecclesie membra sint: qui tamen tam diu cum obedientia & honore audiendi sunt; quamdiu doctrinam purè tradunt, Matth. 18. 23.

Præterea, Lutherum, talem Ecclesiam docuisse, in qua nec Episcopus nec Caput sit: apertum mendacium est. Non enim contra veros Episcopos, sed contra Papam, qui Caput Ecclesie esse voluit, & contra eiusmodi Episcopos qui Episcopatum docendo administrare nec possunt nec volunt, pugnavit. Denique Lutherus non reijcit intercessionem Sanctorum mortuorum, sed eorum duntaxat inuocationem & cultum idololatricum, vnà cum fraternitatibus Papiſticis, quæ verbo Dei aduersantur, dæmnat.

I E S V I T A.

Lutherani seipſos excludunt ex communione Ecclesie Catholicae, descriptione Ecclesie vera: qua ostendunt, Ecclesiam suam nec Sanctorum congregationem & communionem ex merè sanctis coactam esse, nec vnum Euangelium, eademq; Sacramenta habere, nec per Spiritum S. sed per spiritum dissidij conuocatam esse: nec vnus fidei, eiusdem sensus & sententia, multò minus sine Sectis & Schismatibus existere, sed plenam simultatum, dissidiorum & rixarum, in tot Sectas dilaceratam esse, quot ditiones, ducatus & Cathedras occupant.

RESPON-

269. Mendacium.

2. Tim. 2.

Qualem Ecclesiam visibilem Papiſta fingant

Ecclesia, quomodo visibilis.

RESPONSIO.

Ecclesia sine festis
& scandalis nunquam fuit.

270. Impudentissimum mendacium Iesuitarum, de discordia Lutherianorum.

271. Mendacium, Hanson pag. 212. Concord. lat. 476.

Quid nostris Ecclesijs hic obijciunt Iesuita, quod non Iudæi & Gentes Apostolis ipsis, nedum successoribus illorum exprobrare potuissent? Quanta enim concertationes Paulo cum falsis Apostolis fuerunt? qui non simpliciter nomen Christianum sibi vendicabant, sed etiam Paulo prestare volebant. Quanta dissensiones & digladiationes inter successores Apostolorum & Hereticos? Num propterea congregatio Sanctorum illi non fuissent? nec idem Euangelium, eademque Sacramenta habuissent?

Adhuc, impudentissimum istud mendacium (quod in tot Sectas distracti sinus, quot Ducatus, in d. Cathedra sint) non tantum octo millium Concionatorum, sed etiam laudatissimorum Electorum, Principum, Comitum, aliorumque Ordinum subscriptione propria publice refutatum est: cuius Iesuitas meritis pudere debebat, nisi ipsis frons meretricis esset.

Denique, petulans verborum Lutheri deprauatio, & putidum Iesuitarum mendacium est, ubi scribunt: Lutherus inquit: Antè (videlicet in Papatu) quàm ad hanc (communione sanctorum) peruenimus, (intellige ad quintum Euangelium Lutheri) penitus sub potestate eramus Diaboli, ut quibus de Deo ac Christo prorsus nihil compertè exploratum fuerat. Lutherus enim isto loco de ijs loquitur, qui adhuc extra Ecclesiam, necdum in ea sunt. Hi tam diu potestati Diaboli subiecti sunt, donec ad Ecclesiam peruenerint. Istos confert cum ijs, qui iam in Ecclesia sunt, Nec loquitur de Papistis & Lutheranis, ad quos Iesuita verba Lutheri malitiosè trahunt, ut per hanc Diabolicam calumniam Lutheri persona & doctrina maius odium consent, ac si Lutherus docuisset, omnes Christianos in Papatu sub potestate Diaboli fuisse: quod Lutherus nunquam in mentem venit. Et hoc de Luthero quia spargunt Iesuita: certissimum argumentum est, ipsos à Diabolo impelli, & in potestate illius esse. Atque hac pro Apologia doctrinæ Lutheri in libro Concordia comprehensa, contra multiplex mendacium Iesuitarum.

IESUITÆ.

LXXXVIII. Mendacium.

Concord. lat. 477.

Ibidem post pauca inquit Lutherus: Ita facit Spiritus sancti gratia, ut quanquam peccatis simus contaminati: non tamen nobis noceant in Christianitate constitutis. Hoc si verum esset: nullus Christianorum damnaretur. Cum tamen homo ille, non vestitus veste nuptiali,

priati, in tenebras exteriores missus sit : & satvæ virgines exclusæ sint: sicut & illi reprobati, qui per nomen Domini demonia eiecerunt.

Matth. 22.
Matth. 25.
Cap. 7.

R E S P O N S I O.

Est & hæc obiectio non simplex mendacium, sed petulans depravatio & violenta detorsio verborum Lutheri. Nam in Sanctorum communiõne siue Christianitate esse: non significat, inter Christianos corporaliter solam habitare, eorumq; vitam & mores simulare: sed est respicere, Evangelio & absolutioni credere, Sacramentis vera fide uti, deuotè orare, indefinenter Deo gratias agere, mandata Dei custodire. Hoc qui non facit: in Ecclesia reuera non est, nec eius viuum membrum quòd sit, gloriari potest. Et quamuis Iesuita non ignorent, Lutherum hoc sensu illa scripsisse, sicut verba ipsius præcedentia & sequentia clarè docent: non tamen istos homines pudet, verbis Lutheri alienum sensum petulanter affingere, vt vulgo nebulas offendant, & Lutherum in odium adducant.

272. Mendacium.
Quid Luthero significet, in Christianitate esse.

I E S V I T A.

LXXXIX. Mendacium.

Praterea scribit Lutherus: Eius generis cogitationibus ab oratione absterreri non debemus: Ego sanctus non sum, neq; fatis dignus: quòd si tanta probitate ac vitæ sanctimoniâ præcellerem vt diuus Petrus aut Paulus, libenter orare velim. Sed procul hinc aufer ex animo istiusmodi cogitationes. Et mox: Quare ita tibi dicendum est: Meæ preces, quas ad Deum fundo, nihilo sunt deteriores aut profaniores, aut Deo minus acceptæ quàm fuere Pauli & omnium etiam sanctissimorum. Quòd autem homo, qui adhuc in peccatis est, nec per medium Sacramenti penitentia ab illis se liberauit, Deoq; reconciliauit, non debeat hac re conturbari, sed virtute præcepti Christi, petite, &c. ad Deum accedere. suamq; orationem non minoris facere quàm Petri aut Pauli preces: hoc similis mendacio quàm veritati est, cum scriptum sit: Deus peccatores non exaudit.

Germ. 219.
Concord lat. 482.

Ioan. 9.

R E S P O N S I O.

Dictum illud in Ioanne, de solis peccatoribus impænitentibus intelligendum est. Lutherus autem loquitur de peccatoribus penitentibus & credentibus: quos Christus ad se vocans, dicit: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Ideo sermo Lutheri

273. Mendacium Iesuitarum.
Matth. 11.

firmiter consistit, nec quicquam inconueniens, aut mendacio simile, habet. Quia enim omnium Christianorum, & sic quoque Petri atque Pauli preces, solius Christi obedientia, iusticia & sanctitate nituntur, ac propter ipsum solum exaudiuntur, in cuius solius quoque nomine fieri debent: sequitur, omnium miserissimi, sed respicientis peccatoris, orationem, Deo tam gratam esse, quàm Petri aut Pauli: utq; Iesuita ex verbo Dei diuersum doceant, impossibile esse dicimus. Quàm primùm enim oratio sanctitati nostra innititur: Pharisaica est, Deoq; displicet, Luc. 18.

IESUITÆ.

Eiusmodi cogitationes orantis, cum fastu Pharisaico coniuncta sunt: qui omnes preces & opera bona adulterat & corrumpit.

RESPONSIO.

274. Mendacium Iesuitarum. Poenitentium peccatorum oratio, cum fastu pharisaiso coniuncta nõ est.

Vbi nulla fiducia in sanctitate propria est: nec etiam supercilium Pharisaicum locum habere potest. Quamobrem qui vnus Dei preceptum respicit, omnemq; fiduciam suam in Christi merito, Deiq; misericordia collocat: Phariseus dici non potest. Et quo firmior in fide est, quòd Deus misericors preces ipsius exaudiat: eò humilior est coram Deo. Nec vllis cogitationibus conturbari aut ab oratione absterreri debet, cum non fiducia suorum operum, sed in fiducia iusticiae Christi (quæ ipsi per fidem donata est) oret.

IESUITÆ.

Homines sancti tam in veteri, quàm nouo Testamento, pauperes et mendicos sibi intercessores delegerunt, vt suam humilitatem Deo probarent.

RESPONSIO.

Petrus & Paulus fiducia alieni, i. Christi meriti orantur.

Hoc non prohibet, quo minùs cogitationes illas Satanae in precibus nostris excutiamus, quando ille suggerit: si sanctitate Petro vel Paulo par es, oratio tua exaudiretur, Deoq; accepta esset. Petrus enim & Paulus, semota sanctitate sua, eque ac alius peccator miserimus fiducia solius misericordiae diuinæ & meriti Christi, suas preces fundare debuerunt.

IESUITÆ.

Scriptum est, quòd Deus propter seruum suum Dauid, Ieremiam, aliosq; sanctos, quibusdam pepercerit, quos alioquin punire constituerat.

RESPONSIO.

Hoc propter illorum sanctitatem, quòd tanta dignitatis vel meriti esset, factum non est: sed quia ipsorum oratio, mandato & misericordia Dei, Christi q; merito nitebatur. Deus enim non tantùm ipsi Dauid, sed posteris quo-

vis quoque ipsius amplissimas promissiones fecerat, si in fide Davidis perseverarent. Ex quo liquet, Papistarum preces mere pharisaicas esse, cum non unius Christi, sed & sanctorum mortuorum, & operum propriorum merito innitantur.

Orationes Papistarum pharisaicas.

IESUITÆ.

X C. Mendacium,

Porro, inquit Lutherus: Hactenus in mali genij nomine, de orationibus ita docti sunt homines, ut nemo eas magni fecerit. Et postea: Si in unum locum omnes Ecclesiæ rudentium a sinorum officinæ, unâ cum toto omnium religiosorum examine congregarentur, non possent nõ fateri, se nunquam ex corde, vel pro minima vini guttula Deum orasse. Neque enim quisquam illorum unquam aut Dei obedientia adductus, aut fide promissionis pellectus, orare statuit, neque ullam necessitatem intuitus est: sed non ultrà cogitavit (quando precula, vel optimè demurmurata sunt) quàm bonum opus facere, quò diuturnum pensum Deo persolveret, ut qui non ab eo accipiunt, sed tantum illi dare volunt.

Concord. lat. 488.

Pag. 485.

In Papatu oratio vera non fuit.

RESPONSIO.

Mirum est, Iesuitas rem omnibus notissimam non tantum impudenter negare, sed etiam mendaci nomine accusare ausos. Quis enim nescit, omnes illorum orationes non fiducia solius meriti Christi, sed propriorum & sanctorum meritorum fiducia, nec sine dubitatione, an Deus illas exaudiat, factas esse? Deinde, opus meritorium ex illis fecerunt: quod falsò dicti spirituales secularibus vendiderunt.

275. Mendacium.

IESUITÆ.

Non-intelligo quid sit, quod Lutherus inquit: In mali genij nomine, homines in Papatu de orationibus doctos fuisse.

RESPONSIO.

Verba Lutheri perspicua sunt, ubi scribit: Ita enim hactenus in mali genij nomine docti sunt homines, ut nemo harum rerum ullam curam susceperit, æstimarique fatis superque actum esse, modò opus orandi factum esset: Deus hoc exaudiret, nec ne, non magnopere laborabatur. Sed hoc est Hylam, ut habet Prouerbiū, inclamare, aut loqui ventis ac littoribus, ita

Quomodo Diabolus docuit orare.

nequicquam murmurando: ob id inutilis quoque & infructuosa fuit oratio. Hæc verba, clara, aperta & dilucida sunt, nempe, quod Satan iam dicto modo homines orare docuerit. Et quis, præter occætos Iesuitas, istud inficiari audet? Non enim Deus suo verbo quenquam isto modo orare docuit.

IESUITÆ.

Lutherus sibi arrogat, quod soli Deo conuenit, corda nimirum orantium introspicere, cognoscere, & iudicare: quod plane diabolica præsumptio est.

RESPONSIO.

Lutherus non loquitur de corde orantium, sed de manifesta omnibusq; nota doctrina, qua homines in dubitatione orare docuerunt: simulq; ex preculis sine mente recitati opus meritorium sinxerunt, licet ignorarent an exaudirentur, nec ne.

IESUITÆ.

In monasterijs & templis Papisticis, diu noctuq; tot preces fiunt, factæq; sunt, vt non solum Lutherani, sed etiam cacodæmones ante paucos annos Viennæ è puella eiecti illud nostris exprobrarint, eos per contumeliam mendicos vocitantes. Contra verò in templis Lutheranis plus cantionum quàm suspiriorum, plus risus quàm lachrymarum, plus conuictiorum quàm precum exauditur.

RESPONSIO.

Hoc ipsum vituperat Lutherus, quod Papistæ in Collegijs Canonorum, Cathedralibus, & monasterijs, multum blaterent, boent, precesq; sine mente demurmurent: non autem verè, modo prius dicto, orent. Caterum, Iesuitas miserum dæmonium in testem vocare, quod preces ipsorum diabolis terrori sint: iudiciū est magna penurie testimoniorum veracium. Christus namq; dæmoniorum, tanquam mendacium, testimonium accipere noluit, sed eis potiùs silentium imposuit. At qualia sunt signa Iesuitarum, tales quoque testes ipsorum sunt.

Porro, Iesuitas piæ cantiones Psalmorum & hymnorum, in nostris Ecclesijs improbare, mirum est: cum vniuersus propè cultus Papisticus in cantu & campanarū pulsu consistat. Præterea, in templis nostris veritas docetur, idololatria Papistica, aliæq; hæreses vnà cum vitijs, damnantur. Quod certè non est conuictari & maledicere, sed homines à periculo, & æterno præsertim exitio fideliter præmonere.

IESUITÆ

276. Mendacium.
Lutherus non est
cardiognosita.

IESUITÆ.

Catholici preces tanti fecerunt, vt non solum peculiarem hebdomadam in anno, & quatuor angarias illis destinarent, sed etiam pro gratiarum actione & celebratione passionis Christi, nec non pro acquisitione omnium necessariorum, septem horas Canonicas singulis diebus atq; noctibus (præter quotidianas preces in officio Missæ) ordinarint. Insuper quoque processiones & Litaniam publicam contra Turcam, bella, caritatem Annone, pestem, aliq; mala, tanta deuotione apud ipsos peraguntur, vt auxilium diuinum non raro persentiscerent. Quare luculentum mendacium est, quod hoc loco Lutherus de orationibus Papistarum scribit

Genm. 216.

RESPONSIO.

Hoc factum fuisse, & fieri adhuc, non ignoramus. Nec queritur, vtrum sit factum: sed an opus illud coram Deo oratio sit? & vtrum hoc verè sit orare, cum alicui rosarium demurmurandum imponitur, vt quinque nimirum Pater noster, quinquaginta Aue Maria, & vnum Credo oreret. Hoc murmur, orationem dici posse aut esse, simpliciter negamus. Parum enim per se hoc opus oratio non est, cum videlicet saluatio angelica & Symbolum recitatur. Deinde, non sit ex fide in vnicum Christi meritum: sed ex dubitatione, vtrum Deus id exaudiat vel non. Tertio, ex opere isto (modo factum sit) opus meritorium fabricantur. Vt nunc taceamus abominandam idololatriam, qua oratio illa, si per se etiam bona esset, contaminatur: dum frequentius ad sanctos, quam ad Deum ipsum dirigitur.

Vtrum preces Papistarum multiplices, nomen orationis mereantur.

Defectus orationis Papistice.

IESUITÆ.

Hoc quidem Lutherò concedi posset, (vt vel semel veritatem obtineret,) quosdam in oratione remissos, minusq; deuotos esse. Quod autem vllus in nomine Diaboli orauerit, vel orare docuerit: auditum nunquam est.

RESPONSIO.

Nos vnà cum Lutherò non reuicimus preces illas propter socordiam, & animum in orando frigidiorum. Sed dicimus: quò magis deuota & ardens oratio Papistarum, Monachorum & Monialium sit, eò minus Deo gratam & acceptam esse. Qualis etiam fuit oratio Prophetarum Baal, qui cultris & lanceolis se incidebant, & quàm ardentissime orabant. Vt igitur vel minimum nobis largiamini, opus non est.

Oratio Papistica quo magis deuota, eò peior.

IESUITÆ.

Adhuc aliud crassum mendacium, quod cum errore coniunctum est,

subiungit Lutherus, dum orationem sola inuocatione & petitione definit: Psalmos verò, laudes, & gratiarum actiones ab oratione remouet, vt quibus Deo seruiatur, ipsique aliquid dari, nec ab eo accipi, præsumatur. Quorum hoc Collectis Ecclesiarum, illud autem exemplo Hanna Prophetissa refutatur: quam Deo ieiunjs & deprecationib. seruasse, Lucas testatur. Lutherus ergo, qui istud calumniatur, vanus & mendax Prophetæ est.

RESPONSIO.

277. Mendacium
Ieiuniorum.

Quòd Lutherus, psallere, laudare, gratias agere, ab oratione excludat: id apertum mendacium esse, explicatio secundi præcepti ab ipso tradita clarè ostendit.

Quam psalmodiam
Lutherus improba-
rit.

Quòd autem ex illis opus meritorium fecerunt, adeoq. cultum Dei perfectum esse sinxerunt, modò psalmodiæ opus absolutum sit: hoc merito reiecit & damnauit Lutherus. Si enim Deus operibus illis coli debet: necesse est, vt toto corde persciantur: non vt sibi vel alijs quicquam mereri velle præsumant, sed solum vt Deum beneficium laudent atque celebrent.

Hanna non cecinit
Psalmos in templo.

Deinde, in Euangelista Luca de Hanna non legitur, quòd more Papis-
tarum in Monasterijs & Collegijs Cathedralibus agentium, Psalmos decan-
tãrit: (illi enim antequam canendi Principium faciant, cantus iam finem
adesse optant:) sed per ieiuniũ orationibus se aptant, Deoq. pro salute
urbis & populi supplicauit, gratiasq. egit: quo modo verè Deo seruiuit. Ex
quo nunc patescit Iesuitarum vanitas, nec non Lutheri innocentia, quòd
falsus & mendax Prophetæ non sit, sed præco veritatis, à Deo excitatus, vt
verbo Euangelij Ecclesiam Christi ex Papa idolomania, impostura, & ty-
rannide liberet. Quòd opus post mortem non minùs, quàm cum in viuus ad-
huc esset, peragit.

Lutherus etiam
mortuus, nocet re-
gno Papæ.

IESUITÆ.

XCI. Mendacium.

Concord. lat. 457.
Gloriatio Lutheri
vera.

Lutherus extollit & commendat suam suorumq. orationem: quòd eò
tanquam murus æneus obstiterit, ne Satan Euangelium
opprimeret, & totam Germaniam in proprio suo sangui-
ne submergeret. Et mox inquit: Vbicunque enim probus ac pi-
us Christianus orat: Cælestis ac omnipotens Pater, Precor, vt tuam
voluntatem feri sinas: Illico in sublimi respondet Deus: Optime
fili, planè hoc tibi persuadeas futurum, ad retundendam
Diabo-

Diaboli mundi que ferociam. Hoc mendacium, putidamq; istam gloriationem Lutheri refutat ipsum opus & demonstratio ocularis.

RESPONSIO.

Qua Lutherus de Diaboli & Papa furore, quem contra Evangelium conceperunt, scripsit: verissima sunt. Nec quicquam tum illis obstitit, nisi Lutheri aliorumq; piorum oratio: quam Deus secundum promissionem ex-audiuir, efficiens ne Papa & Diabolus sui voti compotes fieri possent.

278. Mendacium Iesuitarum.

IESUITA.

Quam cruenta Consilia Lutherus et socij ipsius contra sanctam Catholicam Ecclesiam, eiusq; supremum spirituale & seculare caput, ceterosq; ordines sa-penunero agitarint, & adhuc quotannis tractent: non solum Lutheri scri-pta, fide digne historia, Epistola, famosi libelli, praxes cum exteris natio-nibus, consilia nouitates, clandestina fœdera & conuenticula, qua nec dum cessarunt, verum etiam seditio Rusticorum, bellum vitulorum Smal-caldicorum, bellum Principum, motus in Gallijs, Belgio, alijsq; locis, adhuc multa vastata expilataq; collegia & Monasteria, qua adhuc in ipsorum potestate sunt, ostendunt & loquuntur: vt taceamus infinitum numerum seductorum, qui animo & corpore miserè pereunt.

Cumulus turpissi-motam mendacio-rum.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.

RESPONSIO.

Hac esse apertissima, impudentissima, & planè Diabolica mendacia, toti mundo notum est. Lutherus enim ad eiusmodi Consilia se nunquam adhiberi passus fuisset, vt pote qui Papam eiusq; regnum Antichristianum, non vi externa, sed verbo Dei debellare, atque expugnare docuit. Quod ad factum Electoris Saxonie, aliorumq; Principum & Ordinum Confessionis Augustane attinet: illud non nisi necessaria defensio fuit. Postea, Lutheri scripta (sicut quoque Electorum & Principum deliberationes) de eo tan-tum agunt, si Papa bellum cruentum in Germania excitare vellet, (de quo Pontificij in comitijs Augustanis, vt Sleidanus refert, voces minaces haud obscure ediderant:) qua ratione tum Ordines Confessionis nostra se suosq; subditos contra vim iniustam tueri ac defendere possent. Et si Pon-tificij nullas turbas dedissent: à nostris haud vnquam infestati fuissent. Nam facile colligere possunt, si virium humanarum ratio habenda sit, quòd suis aduersarijs longè inferiores sint.

279. Mendacium.

280. Mendacium.

Ordines Confes-sionis Augustane viri-bus humanis non fidant.

Adhuc, seditio rusticorum, contra Papam eiusq; rasam vnitamq; tur-bam orta non est: sed absque discrimine religionis contra quasuis potestates & Prin-

281. Mendacium. Seditio rusticorum religionis ergo non orta.

Et Principes, propter grauamina, quæ pratenderunt, excitata fuit. Contra quam vnus Lutherus plura, quam omnes Papistici Doctores, scripsit, atque rusticos seditiosos ab impendenti periculo & infortunio diligenter pramonuit.

Conuictum Iesuitarum in Electores, Principes, & Ordines Confessionis August.

282 Mendacium. Papa primarius author bellorum in Gallijs & Belgio.

Doctrina falsa, gladio non extirpatur, sed verbo Dei.

Augustinus de hæreticis moderatè coercendis.

2. Cor. 4.

Præterea, maiori quoque reuerentia & honore, Iesuitæ Electorum, Principum, atque Ordinum Confessionis August. mentionem facere potuissent, quæ in quod eos per ludibrium & contemptum vitulos appellant. Verum cum leuissimos scurras non pudeat, Electores atque Principes plus vicijs mendacijs arguere: etiam hoc conuictum æquo animo ferendum erit.

Porro, quis illa diuturna, & exitiosa bella Gallis & Belgis mouit, nisi Pontifex Romanus? Cui tam Hispaniarum quam Galliarum Rex in perniciem suorum regnorum & subditorum bellarunt, vt ipsius turpissimam idolatriam, damnatum cultum, & tyrannicam potestatem in illis regnis conseruarent. Excepta enim detestabili religione Papistica, subditi omnem obedientiam suis Dominis promiserunt: at Papæ instinctu, omni persecutionis genere miserabiliter excruciatii sunt. Idcirco omni sanguis innocens, qui religionis Papistica causa effusus est, adeoq; interitus innumerabilium, qui corpore & anima perierunt, in Caput Pontificis tanquam causam malorum omnium ingruet. Posito enim quod nullus istorum Confessionis August. addictus, sed omnes erroribus infecti fuissent: non tamen hic modus, doctrinam falsam gladio tollendi, verus & legitimus est. Sicut Augustinus scribit: Nulli bono vnquam placuit, etiam contra conuictum hæreticum vsque ad mortem sæuire. Religio namq; falsa non nisi sincera prædicatione verbi Dei è cordibus hominum extirpatur.

Cum autem Deus per lucem Euangelij, (quam è tenebris Papatus elucere fecit.) Papæ turpitudinem ita reuelarit, vt non solum vbique regnorum & Gentium p̄ imposturas & fraudes illius agnoscant, verum etiam ipsos Iesuitas earum pudeat, nec amplius concedere aut fateri velint, tam crassa & pudenda in Papatu vnquam tradita fuisse, nihilominus verò errores istos turpissimos suis adhuc propinent, & meretricem Babylonicam, quæ virtute verbi Dei prostrata est, denuo extollere & pristina dignitati in Germania alijsq; regnis restituere conentur, ideoq; p̄ys & salutis amantibus non tantum sinceros Doctores negent, sed etiam crudelissimè persequantur: qui tandem miretur, Deum suo iusto iudicio, excidium regnorum & vrbium nonnunquam permittere?

Cumq; vos Iesuitæ extremum refugium Diaboli sitis, per quos meretricis

is Babylonica sedem stabilire conatur: dispiciendum vobis erit, ne spe vestra excidatis, ac mercedem iniquitatis, & malicia vestra ab ijs, qui vos nunc magni facere videntur, accipiatis.

Quod ad bona Collegiorum & monasteriorum attinet, quæ quidam sibi vendicent: respondemus, ea à nonnullis Principibus & Ordinibus Confessionis nostræ, ad verum & legitimum vsum, cuius causa in initio collata erant, transferri: de quo supra diximus. Qui verò abutuntur illis: Deo rationem reddituri sunt. At meritò cogitare debebant Iesuita, spirituales Papisticos bona illa Ecclesiastica tam turpiter dilapidare, vt saluti ipsorum prestaret, fomentis & irritamentis illis malorum carere: quibus subtractis minùs peccarent.

De bonis Ecclesiasticis.

Denique, pax Religioni data, permittit ordinibus Confessionis August. De pace Religionis. decentem administrationem bonorum Ecclesiasticorum, suspensa Iurisdictione Ecclesiastica: ita vt principes Euangelici iure istius conventionis potestatem habeant, monasteria suarum ditionum piè secundum Confessionis August. normam reformandi, & Oeconomia rationem meliùs, quàm priùs factum erat, constituendi. Vbi nec Papa, nec Episcopi ipsos in suo iure interpellare possunt. Nec in compositione illa pacis, à Principibus & Ordinibus Confessionis nostræ petitum fuit, vt census & redditus Ecclesiasticos ad Politicos vsus conuersos, spiritualibus restituerent, eisq; suum locum & gradum redderent: sed quæta possessio concessa illis est. Proinde, cum Iesuita in Scriptis suis, hoc caput de bonis Ecclesiasticis sæpe admodum odiosè attingant: cui dubiù esse potest, quin pacem religionis sublatam esse cupiant?

I E S V I T A.

Ex quibus fructibus facillè cognosci potest, quàm ardentibus & efficaces preces ex parte sua fundant, cum hæ non solum aduersarios ipsorum, verum etiam illos ipsos, & in genere vniuersam Germaniam existimatione, viribus, dignitate, potentia, religione, & dominio ita infirmant & diminuant, vt exteris nationibus ludibrio simus.

R E S P O N S I O.

Causa huius mali Principalis est: quòd, sicut Imper. Fridericus II. ad Ottonem Bauaria Ducem scripsit, Spina Romanenses non sunt eradicata: quòdq; vt Petrus Ferrariensis inquit: prudentiæ & sapientiæ non intenditur: nec quisquam ferè curat, quid Antichristus moliatur. Si enim Principes Pontificij & Lutherani, tempore pacis sibi inuicem diffi-

Papa debilitat Germaniam.

29

dant:

dant: quid mirum, Germaniam viribus decrefcere: quibus alioquin optime conueniret, nisi Papa inexplebili sua auaricia, superbia, & fastu (quæ Imperator Fridericus spinas appellat) ipsos assidue inter se committeret, quo bellum exitiale in Germania, sicut in Gallijs, concitet. Huic voto & desiderio Pontificis vt satisfiat, Principes Germani non permittent, sed pacem religione iurisiurandi sancitam & confirmatam, sanctè, vt Germanos decet, seruabunt. Cùmq; nostræ Confessionis Principes pacem & tranquillitatem ament, nec quicquam ab his periculi parti aduersæ metuendum sit: operam dabunt Iesuitæ, ne suos quoque ad bellum funestum inflamment:

IESUITÆ.

Germ. 219. 220. • Quantum verò ad formam precationis Lutherana, (in principio huius mendacij positam) & Dei ad eam responsum attinet: hæcenus quidem non consueuerunt orare: Fiat voluntas tua: sed potius præcipere, sicut Lutherus quodam loco inquit: Sic volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas. Vbi Lutherus, se ipsum Deum esse, somniauit. Verbis autem responsi Dei, hoc significatur: Licet per se nec æquum nec faciendum sit, quod petitum est: ad retundendam tamen Diaboli mundiq; ferociam, futurum id esse.

RESPONSIO.

Iesuitas Spiritus mendacij ita peruertit, vt impossibile ipsis sit, veritatem sine omni calumnia & deprauatione recitare aut scribere. An non enim impudentissimum mendacium hoc est, quod Lutherus præscripserit, ne amplius oremus: Fiat voluntas tua: sed ita: Sic vult Lutherus? Et licet res postulata iniqua sit: eam tamen, vt egrè Diabolo fiat, futuram esse.

Vbi autem Lutherus hanc formam orandi præscripsit?

IESUITÆ.

In Epistola quadam de intercessione Sanctorum.

RESPONSIO.

283. Mendacium Iesuit. impudentissimum. De voce SOLA, in 3. cap. ad Rom.

Quis verò hic non miretur enormem maliciam & peruersitatem Iesuitarum? In illa enim Epistola agit Lutherus contra Papam de interpretatione & conuersione 3. Capituli ad Romanos: & causas ostendit tam ex ipso textu, quam ex proprietate linguæ Germanicæ, cur ibi voculam SOLA vsurparit: quod quidam Dresdensis in ipso reprehenderat. Et inquit: Sic placet Luthero, nec eius causa à quoquam vult corrigi aut corripri.

Tom. 5. Ien. germ. fol. 141. Tom. 4. Vvittenb. ad Gal. 2.

corripì. *Et subiungit*, quòd pœniteat ipsum, non addidisse (ad sententiam Pauli plenius declarandam) voces, OMNIBVS & OMNIS, hoc modò: Hominem iustificari SOLA fide, absque OMNIBVS operibus OMNIS Legis. Ideoq; particulam SOLA, in conuersione sua noui Testamenti, etiam inuito Papa, retinendam esse, &c. *Hæc trahunt Iesuita ad orationem, & vociferantur: Lutherum consinxisse nouam formam precandi, & docere, quòd non sit orandum: Fiat voluntas tua: Sed quòd Deus cogatur se nostræ voluntati accommodare, & facere quod petimus, licet iniqua nec danda postulemus. An non hæc est diabolica calumnia & nequicia? Lutherus enim expresse ponit: Si pius Christianus oret: cœlestis Pater, precor vt TVAM VOLVNTATEM fieri sinas: illico Deum respondere: mi fili, planè hoc tibi persuadeas futurum, ad retundendam Diaboli mundi que ferociam.*

I E S V I T A.

Quia autem non legitur, quòd Deus cum Luthero locutus sit, aut ipse Deum loquentem audierit, sed solum Diabolus cum ipso egerit: constat, hoc quoque responsum ab ipso confictum esse.

R E S P O N S I O.

Deus Pater de cœlo inquit: Hic est filius meus dilectus, ipsum audite. Et Christus Apostolis ait: Qui vos audit, me audit. Quando igitur Lutherus ex Christi & Apostolorum verbis docet: Si Christianus ex fide oret, quòd certo statuere, nec quicquam hæsitare debeat, se à Deo exauditum esse. Ioannem enim scribere: Hæc est fiducia, quam habemus ad eum, quòd si quid petierimus, SECVNDVM VOLVNTATEM EIVS, AVDIT NOS. Et Christus ipse: Amen, amen, dico vobis, quæcunque petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. An non hoc est disertum responsum de cœlo? Mi fili, quod secundum voluntatem Patris mei, & in nomine meo, petijsti, etiam atque etiam futurum est? Vbi imprimis notandum, quòd Ioannes non simpliciter dicit: credimus illud: sed ait: hanc parrhesiam habemus. Quæ vox tantum potest, vt etiam Diabolum retundere queat, ne oranti impedimento esse possit.

Quomodo Deus cum hominibus in terris loquatur.

Matth. 17.

Luc. 10.

1. Ioan. 5.

Ioan. 16.

Præterea, nisi Diabolo & regno ipsius, in execrabili illa Missa priuata plurimum esset situm: Lutherum procul dubio missum fecisset, nec crebris

Cur Diabolus Lutherum propter missam priuatam afflixerit.

Lutherus in brachio
carnali confisus
non est.

Jerem. 17.

rentationibus tantopere eius causa ipsum diuexasset. Hanc Lutherus, inuito Diabolo & Papa, doctrinâ Euangelij ita prostravit, vt vobis Iesuitis impossibile sit, eam integritati pristina restituere, atque apud pios, in quorum cordibus cecidit, denuo illi fidem & auctoritatem conciliare. Ideoq; consulumus vobis, ne ferociam Lutheri temerè contemnatis. Non enim ex carne & sanguine, nec fiducia in carne & sanguine, quicquam ab ipso susceptum vel gestum est: (cùm omnes illi, qui in homine confidunt, & ponunt carnem brachium suum, à Deo maledicti sint:) sed in solo verbo Dei confisus est Lutherus. Vnde Deus ipsum quoque ante oculos, & inter manus hostium mirabiliter conseruauit, & in pace obdormire fecit, cùm Papa eum vel oleo lixari, vel igni cremari, maluisset.

I E S V I T A.

X C I I. Mendacium.

Vtrum Lutherus in
doctrina de Baptif-
mo & coena Domi-
ni, sibi ipsi repugna-
rit.

Concord. lat. 517.

Lutherus contra Anabaptistas scribit: Deinde hoc quoque dicimus, nobis non summam vim in hoc sitam esse, num ille qui baptizatur, credat nec ne: per hoc enim baptismo nihil detrahitur. Verùm summa rei in verbo & præcepto Dei consistit. Et paucis interiectis: Neque enim fides mea facit Baptismum, sed Baptismum percipit & apprehendit Item, pag. 524. Sicut decem præcepta, oratio Dominica, fidei Confessio, suam dignitatem obtinent, tametsi ea in perpetuum nunquam seruaueris, oraueris, neque credideris: ita quoque hoc venerabile Sacramentum, saluum ac inuiolatum permanet, vt nihil illi detrahatur, quamlibet nos illo indignè abutamur. Contrarium autem scribit in sequentibus, pag. 529. Quicumque crediderit, ille habet, quæ verba loquuntur & afferunt. Item: Quicumque hæc sibi dicta putat, creditque ita se habere, ille certoque consecutus est: cæterùm hisce verbis diffidens, nihil habet. Et in Catechismo minori, de Sacramento Baptismi: Aqua certè tantas res non efficit, sed verbum quod cum aqua est, & fides, quæ verbo Dei aquæ addito credit. Item, in Apologia pag. 181. Docemus, quòd in usu Sacramentorū debeat fides accedere, non tantum quæ in genere credit, (in Ecclesia esse remissionem peccatorū) sed quæ statuit sibi offerri remissionem peccatorum, hancq; accipit. Quomodo hæc pugnancia consistere, simulq; vera esse possint: Concordiâ viderint.

R E S P O N -

RESPONSIO.

Nisi vel asinina ruditas, vel insignis malicia huic Iesuitæ glaucomam obi cisset: discrimen inter substantiam & usum Sacramenti Baptismi mox videre, adeoq; hæc dicta Lutheri nullo negotio conciliare potuisset. Substantia enim Baptismi non dependet à nostra fide, sed à solo Dei verbo & institutione Christi, ita vt fides nostra Baptismum nec efficiat, nec incredulitas substantiam eius tollat vel mutet. Quod verò ad usum & fructum Baptismi attinet: illum vt quis percipiat, fidem accedere necesse est. Atque hoc modo verus quidem Baptismus est, quo Iudæus incredulus tingitur: sed absque usu & fructu salutari, quem sua incredulitate excludit, & grauius iudicium sibi accersit. Quis ergo præter cecos, rudes, & maliciosos Iesuitas non videt, doctrinam Lutheri per omnia sibi constare? Iesuitas autem suam ruditatem, maliciam, & vanitatem nimis crasse prodere?

286. Mendacium Iesuitarum. Discrimen inter substantiam & usum Baptismi. Substantia Baptismi verbo Dei consistit. Baptismus sine fide nihil prodest.

IESUITÆ.

Eiusdem farinae sunt, noua Buceriana regula, Extra usum non est Sacramentum. Item: quòd nec fides, nec consecratio, nec sumptio Sacramentum efficiant, sed sola virtus & verbum Dei. Item: Quòd dignitas Sacramenta percipiendi, non consistat in magna aut parua fide accipientis, sed potius in merito Christi. Item: Quòd infirmi in fide, ac propter multa magnaque peccata perturbati & anxij, verè digni sint hospites. Hæc nec inter se consistere, nec cum præmissis axiomatibus Lutheri, sine crasso mendacio conciliari possunt.

Commentum Iesuitarum de pugnante doctrina Lutheri in artic. Sacramenti Coenz.

RESPONSIO.

Eadem ratio est horum verborum Lutheri, quæ præcedentium. Quem admodum enim sola virtus & verbum Dei Sacramentum efficit: ita quoq; usus illius, nempe edere & bibere in commemorationem mortis Christi, in verbo comprehensus est. Vbi hæc sumptio non fit: nec etiam Sacramentum est. Verbum enim Christi præcipit, vt edamus & bibamus, nec substantiam Sacramenti huius in alium usum conuertamus. Hoc enim præter verbum fieret. Atque si Sacerdos etiam millies verba institutionis recitaret: non tamen conficeret Sacramentum, nisi virtus Christi præstò esset idq; efficeret. Et quidem semel verba ista Christus protulit: sed eorum virtute, Sacramentum altaris etiam nunc Sacramentum est.

287. Mendacium Iesuitarum. Virtus & verbum Christi efficiunt Sacramentum.

Ita quoque dignitas sumendi, nec in magna nec parua fide consistit, sed in solo

Dignitas coniuratum in merito Christi consistit.

in solo Christi merito. Et nihilominus infirmi & perturbati, conuiuia omnium dignissimi sunt, vt qui hoc cibo magis, quam firmi in fide indigeant. Sicut mater omnes suos liberos ex æquo diligit: infirmo autem se talem præbet, ac si illum multo maiore quam sanos amore complecteretur.

Hæc eius euidentie sunt, vt etiam caprum puerorum elementa literarum adhuc terentium non effugiant: Nec opus est magno acumine vel singulari artificio, quo dicta illa concilientur: multò minus impossibile est, vt absque mendacio consistant. Quare meritò stuporem & ruditatem Iesuitarum quis miretur, quod etiam pueris nota discernere nesciant.

I E S V I T A.

CXIII. Mendacium.

IN Præfatione declarationis articulorum quorundam, dicunt Concordi-
ste: Eam Confessionem (anno, &c. 30. Imper. Carolo V.
(exhibitam) aduersarij molestè quidem grauiterque acceperunt: sed ad hunc vsque diem, eam neque refutare neque euertere potuerunt. Contrarium verò docent Imperij Acta, multorum doctissimorum virorum Scripta, & vniuersale Concilium Tridentinum: in quibus dicta Confessio non tantum copiosè refutata & euersa, sed etiam penitus damnata est. Quare hæc Concordistarum gloriatio, vt inanis & nulla, concidit.

R E S P O N S I O.

Nisi Iesuita ceteros Pontificios vanitate & impudentia longè superarent: puderet ipsos, vel ab alijs mentionem fieri futilissimam & stolidissimam istius refutationis Papisticæ, quæ Augustinæ in Concilio Imperiali recitata fuit. Hæc enim adeo nullo fundamento S. Literarum nitetur, vt etiam Papistas tum eius puduerit: nec nostræ Confessionis Electores atque Principes, etiam atque etiam instando, exemplar illius impetrare potuerint. Sed si quid nostri de ea accipere voluerunt: inter recitandum, quæ celeri cålamo consequi potuerunt, annotare coacti sunt.

Deinde alij quoque plures eam refellere conati sunt: sed omnes turpissimè se dederunt, suamque ignorantiam & stulticiam toti mundo prodiderunt.

Ceterùm, quid dicemus de Epistolis Concilij Tridentini? qui suæ doctrinæ adeò diffisi sunt, vt cum à Christophoro Duce Vuirtembergico Ioannes Brentius vnâ cum alijs Theologis ad Concilium missus, suam & Principis sui Christianissimi Confessionem, Augustinæ per omnia consentientem obtulisset,

Concord lat 602.
Vtrum Confessio
August. à Papistis
verbo Dei fit con-
futata.

288. Mendacium.

1.
Papistas confuratio
nis suæ puduit.

2.
Futilis refuratio Pa-
pillarum.

3.
Theologi Confes-
sio nis August non
auditi in Concilio
Tridentino damna-
ti sunt.

fulisset, eamq; coram toto Concilio defendere paratus esset, non ausi fuerint eum, licet sapius hoc petentem, admittere. Atque ita non auditi sunt damnati, non ab vniuersali, Christiano & libero Concilio, sed à creaturis & mancipijs Papa, qui in ipsius verba & mandata iurati, non aliud statuere & decernere ausi fuerunt, quam quod Papa voluit & imperauit.

Præterea, nemo non scit, præcipua Concilia non à Papa, sed Imperatoribus Romanis indicta esse: qui solum Dei verbum iudicem controuersiarum, contra Arrium, Nestorium, Eutychetem, Macedonium, constituerunt: ex quo etiam Hæresum conuicti sunt. Vos autem Papistas, in Colloquio Vuormatiensi protestari non puduit: si nostri in ea sententia perseuerarent, quòd ex solo Dei verbo contra aduersarios disputare velint: nolle vos posthac in vllum Colloquium consentire. Scriptura enim non vocem iudicis, sed materiam litis, adeoq; obscuram, mortuam mutamq; literam esse. Cui igitur vestri tam contumeliosè & blasphemè de verbo Dei sentiant: quid mirum, si confessionem August. non auditam in suo Conciliabulo damnarunt?

Sed quid de illis nobis sermo est? cum hisce Iesuitis in suo famoso libello propositum sit, non solum Theologos, sed etiam Electores, Principes, ceterosq; Ordines Confessionis August. coram toto mundo confundere, ac si in Confessione sua, eiusdemq; Apologia, Articulis Smalcaldicis, Catechismis Lutheri, & declaratione articulorum controuersorum, multa apertissima, impudentissimaq; mendacia subsignarint, suaq; auctoritate confirmarint. At ubi institutum probandum est, quæ momenta rationum? quæ fundamenta Scriptura proferunt? nulla: sed multum vociferantur, de multiplici Confessione August. mutatione: quòd Philippus non in omnibus articulis cum Confessione August. idem semper senserit & docuerit: quòd Lutherus nec Confessioni August. nec Philippo, imò in multis articulis sibi ipsi non consentiat: quòd Patres & Concilia, diuersa à nostra doctrina decreuerint & tradiderint: & si quæ his similia plura sunt.

Hæc aut sine omni veritatis fundamento effutiunt: scripta antiquorū & recentiorū Doctorum peruertentes, ad suas calumnias detorquent: quos etiam sua propria religionis pudet, nec amplius ingenuè cōfiteri audent, quæ in Scholis Papisticis & ipsorū idololatricis templis etiam nunc auditoribus proponuntur: sicut hac responsione luculenter & solidè ostensum est. Quæ Principes Christianos vel tandem monere debebant, quanto periculo, suorumq; subditorum animas, leuissimis istis & impudentissimis nugatoribus

Imperatores, non Papa, vniuersalia Concilia indixerunt
Verbum Dei iudex controuersiarum in Concilijs
Papista nolunt, solum Scripturam & controuersiarum iudicem esse:

Quid Iesuitæ contra Confessionem August. afferant, ut nostram doctrinam suis exofam reddant.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Communitio ad principes Papisticos.

ribus committant, eorumq; falsam doctrinam tueantur, cuius etiam ipsos Iesuitas coram intelligentibus pudeat.

IESUITÆ.

Si autem hæc confutationes, nullius momenti esse debent: nullus hereticus vnquam confutatus est. Nam heretici conuinci quidem, at non vinci possunt.

RESPONSIO.

Heretici à Patribus Orthodoxis, testimonijs Scripturæ clarissimis, tanquam voce iudicis, conuicti sunt. Vos autem Iesuitæ hanc vocem nec audite, nec ferre potestis: sed calumniamini, nõ omnia in sacris literis contineri, quæ ad salutem sint scitu necessaria.

IESUITÆ.

Deinde, licet iam dicta confutationes, condemnationes, & anathemata Ecclesiæ nihil valere deberent: tamen Concordistarum assertio, vel eam ob causam vera esse non posset, quod secundum propriam ipsorum Confessionem, multi Theologi, & quidem authores ipsi à sua Confessione discesserint: ceteri autem eam ita conuiderini, totiesq; mutarint, repetierint, & peruerterint, vt vltra (Tossano teste) non sua vi, sed potentia paucorum Principum consistat, & quidem tam infirma macieq; confecta, vt singulis momentis expiratura videatur.

RESPONSIO.

Insignis scilicet probatio Iesuitarum, quod Confessio August. falsitatis conuicta, confutata, & eversa sit: quia multi Theologi & authores ipsi (inquiunt Iesuitæ) eam mutarint, peruerterint, & in quibusdam articulis ab eius doctrina discesserint. Hac ratione ipsum quoq; Euangelium Christi falsum esset. Iudas enim illius præco, ab eo defecit. Pauli quoque doctrinam, falsam esse, oporteret, cum dicat: Ex vobis ipsis exorientur viri, loquentes peruersa, vt abducant discipulos post se. Et ad Timotheum scribit: Nosti hoc, quod auersati fuerint me omnes, qui in Asia sunt, quorum est Phygellus & Hermogenes. At hæc defectio à sincera doctrina Pauli, eam falsitatis minimè conuicit.

Præterea, Iesuitas testimonio Tossani, Calvinista omnium leuissimi, perfidissimi, & mendacissimi, docere velle, Confessionem August. non sua vi, sed paucorum Principum potentia consistere, &c. auditu valde ridiculum est. Nam idem Calvinista cum suis gregalibus mentitur, se Confessio-

no Au-

Futilis probatio Iesuitarum, quod Confessio August. euerfa sit.

Math. 27.

A Cor. 20.

2. Tim. 1.

TOSSANVS, leuissimus & mendacissimus Calvinista.

nis August. consortem esse: & qui sua Calviniana perfidia addicti non sint, frustra de illa Confessione gloriari. Quomodo ergo non suam (quam falsò iactat) Confessionem conspuit & scædat? Sed nemini hic mirum videri debet, vanissimos Iesuitas mendacissimi & scædissimi Calvinista testimonio vti voluisse, quo suum mendacium confirmarent: cum vtriq; eadem blasphemâ & impia doctrina contra Christum coniurauerint. Nam Iesuite non in nori virulentia & insania quàm Calvinista, filium Mariæ, Dominum nostrum Iesum Christum, de sede maiestatis diuina deturbare, eiq; omniscientiam, omnipotentiam, ac omnipresens dominium super omnes creaturas in celo & in terra, blasphemis suis Scriptis derogare conantur. Ideoq; mirum non est, Iesuitas à suis manipularibus Calvinistis arma desumere, Confessionem August. oppugnandi & opprimendi. Et quidem hanc ipsam ob causam Iesuita Papatum deserentes, Calvinistis se aggregare solent, quod in articulo de persona Christi prius Calvinismo consentiant, quàm à Papatu successionem faciant. Quamobrem Iesuita & Calviniani pertinaces & blasphemii doctores eidem planè loco desinati sunt: vbi vel tandem à Satana, cui contra Christum strenuè militant, dignam mercedem blasphemiarum accipient.

Cur Iesuitæ Calu-
nistarum testimo-
nio vtentur.

IESUITÆ.

XCIII. Mendacium.

IN eadem Prefatione dicunt Concordistæ: Romanenses, propter dissidia illa inter nos orta, sibi gratulantur atque exultant: spem illam minimè piam, & quidem falsam fouentes, fore, vt ex nostris mutuis concertationibus, sanæ doctrinæ ruina & interitus consequantur. Infirmi verò interim valde offenduntur & perturbantur: quidam dubitant, an inter tot & tanta dissidia etiam vera apud nos doctrina reperiatur: quidam non vident, cui parti in articulis illis controuersis subscribere debeant. Catholicos, propter discordiam hereticorum exultare, mirandum non est: cum bellum hereticorum, sit pax Ecclesia.

Concord. lat. 803.
Papistæ exultant
propter nostra dis-
sidia.

RESPONSIO.

Quia ipsi Iesuita hoc loco fatentur, quod propter dissidia Lutheranorum sibi gratulentur: qua ergo impudentia, libri Concordiæ prefationem mendacij arguere audent? An non hoc est sibi ipsi turpiter contradicere, eoque spiritum vertiginis prodere, & mendacia nouis mendacijs cumulare?

Rr

Et qui-

Papistarum, Iudæorum, & Gentilium idem iudicium de dissidijs in Ecclesia Dei.

Epitaphium Lutheri, adhuc quotidie in Papistis impletur.

Spectatores Missæ in comitijs pecuniæ conducti.

Et quidem, eadem de causa in Ecclesia primitiua, Iudæi & Gentes exultarunt, quod Christianis ipso statim Apostolorum tempore dissidere incipientibus, sperarent fore, ut interitus doctrina Euangelica de Christo consequeretur: sed spe sua falsæ, permanente doctrina Euangelij, ipsi miserè perierunt. Sicut semper bonitate & providentia Dei fieri solet, ut hæresibus intereuntibus, veritas vel tandem vincat & triumphet.

Atque ita magis magisque experiuntur Papistæ, verum esse Lutheri Epitaphium, quod sibi ipse fecit:

Pestis eram viuus, moriens ero mors tua, Papa.

In eas enim angustias, per Dei gratiam, PapatuS redactus est, ut in conuentibus Imperij, spectatores Missæ pecuniâ conducendi fuerint, quo hospitibus peregrinis adhuc aliqui religionem Papisticam suspicere videntur. Et in ciuitatibus imperialibus homines prædiuites largas nonnunquam Eleemosynas in Prochodochijs erogare solent, quod Aue Maria pro ipsis dicatur, hæcque ratione miseri & inopes à vera inuocatione Dei ad idolomaniam Pontificiam abducantur.

I E S V I T A.

Nec iniuriâ infirmi & simplices, dissensionibus illis offenduntur. Nam ipso Lutheri teste, Diabolus rectius dignosci non potest, quàm ex illis discordijs & factionibus: apud quas nec Deus, nec veritas quaerenda est.

R E S P O N S I O.

Qui hi dissidijs offenditur, parum in doctrina Euangelij profecit, cum Christus dicat: Væ mundo ab offendiculis. Necessè est enim ut veniant offendicula. Et Paulus: Oportet hæreses in vobis (id est inter veros Christianos, in vera Ecclesia) esse. Inde verò malè colligunt Iesuita: in Ecclesia, in qua hæreses sint, nec Deum, nec veritatem esse. Quæ ratione nec Pauli Ecclesia, vera Dei Ecclesia, & quidem sine Deo & veritate fuisse. Inter Hæreticos verò nec Deus nec veritas habitat, sed Diabolus & mendacium: qui veram Ecclesiam conspurcant & contaminant. Ideoque Christus ait: Veruntamen væ homini, per quem scandalum venit. Et Paulus: Qui vos conturbat, portabit iudicium, quisquis fuerit. Quamobrem non est ut Papistæ gratulentur sibi & exultent propter dissidia inter nos orta. Ipsorum enim idololatria falsaque doctrina eundem euentum cum Iudæis & Gentibus sortietur, qui similiter Christianorum discordia latabantur, ac ipsorum idolomania, falsaque dogmata paulatim

Matth. 18.
1. Cor. 11.
Sectæ in vera Apostolica Ecclesia.

Matth. 18.
Gal. 5.

Latim euauerunt, religione Christianorum adhuc victoriam obrinente, licet plurima Schismata inter hos extiterint.

I E S V I T Æ.

XCV. Mendacium.

Concord. lat. 611.

IN eadem declaratione scribunt Concordistæ: Hanc nostram con-
trouerfiarum explicationem si pius Lector perpenderit,
eamque cum scriptis illis (i. Confessione August. Apologia, Articulis
Smalcaldicis, Catechismis Lutheri, &c.) contulerit, liquidò in-
telligit, ea quæ de vnoquoque articulo (in compendiaria illa
doctrina nostræ religionis & fidei) initiò Maiores nostri sen-
serunt atque publicè professi sunt: easque declarationes, quæ
diuersis temporibus, per interualla, sunt consecutæ: & eam
doctrinam quam nunc repetimus, haudquaquam inter se di-
screpant: sed esse simplicem, immotam, ac certissimam veri-
tatem. Et agnoscet Lector candidus, nos non de vno dogma-
te ad aliud (leuitate quadam, vt aduersarij nos criminantur)
transilire, sed potius nos in eo elaborare, vt semel exhibitam
illam Augustanam Confessionem, eiusque vnanimen, piam,
& veram sententiam firmiter retineamus, &c.

R E S P O N S I O.

Diuersum, solidis firmisq; rationibus, Iesuita omnesq; Papistici Doctores nunquam demonstrabunt.

I E S V I T Æ.

*Falsum illud esse, omniq; fundamento carere, inde primum liquet, quòd
vlt. a 40 annos veram Confessionem August. nunquam habuerint, sed
eam ex Archiuo Imperij modò nacti sint, cum priùs mutatis duntaxat &
adulteratis exemplaribus vsi essent.*

291. Mendacium Iesuitarum.

R E S P O N S I O.

*Hoc impudens mendacium Iesuitarum, supra in responsione ad tertiam
& sextam vanitatem solidè refutatum est.*

I E S V I T Æ.

*Secundò, nò tantùm antiquissima Exemplaria corrupta sunt, sed etiam
Confessio in Conuentu Numburgensi repetita, vera confessio non fuit.*

R E S P O N S I O.

Et hoc impudentissimum mendacium esse, supra in refutatione vani-

292. Mendacium-

Electores atq; Prin-
cipes primam Con-
fessionem Num-
burgi subscripse-
runt.

tatum Iesuiticarum ostendimus. Electores enim atque Principes in illo con-
uentu primam & inuiolatam Confessionem subscripserunt. Nec quicquam
Electoꝝ, Principibus, cæterisq; Ordinibus & Theologis præiudicare vel
obesse potest, multò minus imputari illis debet, quod vnus Philippus iniussu
aliorum, priuato arbitrio, quibusdam verbis eam mutauit.

I E S V I T Æ.

Vtrum Confessio
August. & articuli
Smalcaldici inter se
discrepent.

Tertio, eidentissimum est, inter primam Confessionem Augustanam
& articulos Smalcaldicos, neque in materia, neque forma comparationem
vllam esse. Confessio namq; August. ad Ecclesiam Catholicam, imò Ro-
manam, ad Patres & Concilia modestè prouocat. At Lutherus in articulis
Smalcaldicis Phræneticorum more furit, omniaq; perturbat, & Ecclesiam,
Concilia, Papam, Episcopos & Ordines subuertit atque tollit, omnemq;
amicam tractationem denegat: vt nunc horribiles errores & blasphemias,
quæ in illis continentur, nec Confessioni Augustana respondent, silentio
pretereamus.

R E S P O N S I O.

Cur Confessio Au-
gust. moderata &
placida.

Confessio August. quia non Papa, eiusq; iuratis mancipijs, sed Casarea
Maiestati & Ordinibus imperij proponenda erat, in quib. multi boni, at a-
men infirmi in fide fuerunt: hi, ne principio statim offenderentur, sed Do-
mino & saluti æterna lucriferi possent, modesto & placido Stylo conscripta
fuit. Lutherus autem articulos Smalcaldicos ex professo contra Papam An-
tichristum, Episcopos Romanenses, & ipsorum Conciliabula exarauit, vt
in Concilio Christiano, libero, & vniuersali proponerentur. Ibi bestia Ro-
mana, eiusq; obstinatis Sectatoribus nullo modo parcendum, sed omnibus
declarandum fuit, hanc esse turbam Antichristi: cuius multiplex idoloma-
nias & execrandi errores extirpandi sint, si modò saluti Ecclesie rectè con-
suli debeat. Cæterum, quòd Confessio August. & articuli Smalcaldici, in
vno vel pluribus articulis religionis Christiana inter se discrepent: hoc te-
suisa veris rationibus nunquam ostendere poterunt.

I E S V I T Æ.

293. Mendacium
Iesuitarum.

Quarto, Lutherus, Philippus & in genere Lutherani omnes, non solum
eo tempore, quo Confessio exhibitæ est, in multis articulis diuersum ab ea
docuerunt: sed postea quoque in multis ab ea discesserunt, nec ipsius doctri-
nam constanter retinuerunt.

R E S P O N S I O.

294. Mendacium.

Ad hoc mendacium prius quoque in refutatione tertij mendacij prolixè
& solidè

Et solidè responsum est. Quòd autem quidam ab ea discesserunt: obesse illis non debet, qui eius sententiam firmiter retinent: de quibus solis Electores atque Principes in prefatione sua ad Imperatorem Carolum V. verba faciunt. Unde patet, Electores atque Principes, iterum aperto mendacio, ab his Iesuitis, contumeliosè admodum infamari.

IESUITÆ.

Quintò, præteriam commemorata, adhuc alias nouas opiniones, doctrinas, & errores de iustificatione, Sacramentis, de persona Christi, de vbi-quitate, & similes, partim Arrianas, partim Nestorianas, partim Euty-chianas, Nouatianas, alijsq; hereses in Concordia introduxerunt, qua 295. Mendacium. prius in Confessione August. & Apologia condemnatae sunt. Qua fronte ergo Concordia gloriari audent, hunc suum librum à prioribus scriptis non discrepare?

RESPONSIO.

Si noui heretici, peruersa loquentes, quotidie exorirentur: quid hi ad Confessores sincerae doctrinae, qui libro Concordia subscripserunt, quicq; noua dogmata semper condemnarunt?

Deinde, in parte secunda huius scripti demonstrauimus, vos Iesuitas vna cum peruersis Caluimianis, veterem, blasphemam, Nestorianam, nec tantum iam olim, sed etiam in vestra Papistica Ecclesia damnatam doctrinam de persona Christi, in Ecclesiam reuocare: per quam Arianismo & Turcico Alcorano via in Ecclesiam Christi sternitur. Et monstrant nobis Iesuita in Confessione August. vel syllabam, qua vbiquitas (hoc est, doctrina, quòd Christus etiam vt homo omnia implens, cælum & terram, omnesq; creaturas presens gubernet,) damnetur. An non igitur hoc est astuta circuitione ad parerga dilabi? quòd cum Iesuita docere debebant, Confessionem August. cum verbo Dei pugnare, nec eo fundatam esse: in piscibus magis muti sint, nec quicquam contra eam præter vana, futilia & consilia proferant, vt homines à statu principali & doctrina, quam conuellere non possunt, abducant.

*Doctrina Iesuita-
rum de persona
Christi, Nestoriana.*

IESUITÆ.

XCVI. Mendacium.

IN Concordia articulo de iusticia fidei, sic legimus: Status causæ est, Concord Lat. 658.
quare iustificemur, & vitam æternam consequamur? Hic respondemus cum Paulo: Sola fide in Christum nos pro-

nunciari iustos, non operibus legis aut caritate. *Præter hoc autem, quod hic Concordista s. Paulo iniuriam faciunt, ut qui nunquam ita docuerit, Lutero vocem SOLA verbis Pauli addente: hæc eadem doctrina in scriptis Lutheri tanquam erronea & falsa refutatur. Vt, in Concordia, fol. 200. 206. 218. 224. 225. 226. 323. 325. Vbi Lutherus contra suam ipsius doctrinam, salutem nunc Decalogo, nunc Sacramentis, Baptismo & absolutioni, nunc verbo & signis adscribit. Idem quoque Concordista faciunt. Quamobrem doctrina ipsorum vera esse nequit, qua tantopere solam fidem urgent, & à iustificatione omnia antecedentia, presentia & sequentia opera excludunt: nihilominus dicentes, fidem nunquam esse solam, sed semper cum spe & dilectione coniunctam.*

RESPONSIO.

296. Mendacium.

Quia Iesuitas materia calumniandi & mendacio doctrinam nostram denigrandi, deficere incipit: priora subinde repetunt, quod numerum mendaciorum compleant.

Tom 5. Ien germ. fol. 144. b.

Hoc autem mendacium prius aliquoties refellimus, ut noua consutatione opus non sit. Et adeo non pudet nos vocula SOLA, in Paulo posita, ut vna cum Lutero has quoque, Omnibus & omnes, addere non vereremur, hoc modo: sola fides absque omnibus operibus omnis legis iustificat & saluat. Quibus verbis genuina sententia Apostoli plene expressa & reddita esset. Vtque vos Iesuitæ, omnesque Papistici Doctores, criminis falsi Lutherum conuincatis, quod hæc a se conficta verbis Pauli intulerit: impossibile esse dicimus. Nam & illi 45. Patres (quorum supra mentionem fecimus) particula SOLA in hoc articulo vsi sunt.

Quomodo Decalogus & Sacramenta saluti hominum inserviant.

S. Pauli Axioma

Quomodo autem Decalogus saluti hominum seruiat, monstrando peccata: quomodo per Sacramenta fides saluifica confirmetur: quomodo etiam fides nunquam sine spe & dilectione sit: superius declarauimus. Et nihilominus, non Lutheri, sed Pauli axioma & doctrina vera permanet, quod fides sola absque omnibus operibus, omnis legis iustificet & saluet.

IESUITÆ.

XCVII. Mendacium.

Concord. lat. 521.

IN Catechismo maiori de Baptismo infantum inquit Lutherus: Ex his iam clarè vides, Baptismum æquè & virtute & significatione sua tertium quoque Sacramentum comprehendere, quod pœnitentiam appellare cōsueuerunt: quæ propriè nihil aliud est,

est, quàm Baptismus aut eius exercitium. Et paulò pòst reprehendit Hieronymum scribentem : Pœnitentiam, secundam tabulam esse, qua nobis ex huius mundi pelago natandum & trajiciendum sit, fracta iam naui, in quam transcendimus, atque trajicimus, delati in Christianitatem. Hoc loco pœnitentia Luthero est tertium Sacramentum : quod aliàs pernegat, & non nisi duo Sacramenta agnoscit.

RESPONSIO.

Lutherus non ex sua, sed Papiſtarum sententia loquitur, cum pœnitentiam tertium Sacramentum vocat. Ideoq; ibidem docetur, quod non sit peculiare Sacramentum, sed à Baptismo comprehendi, eiusq; exercitium esse. Quocirca in verbis Lutheri contradictio nulla est.

297. Mendacium. Pœnitentia non est peculiare Sacramentum.

IESVITÆ.

Quæstio hic est : vtrum pœnitentia propriè nihil aliud sit, quàm Baptismus?

RESPONSIO.

Hoc vna cum Luthero negamus : & dicimus, non esse Sacramentum per se, sed Baptismi perpetuum exercitium.

Pœnitentia perpetuum exercitium Baptismi.

IESVITÆ.

Præterquam enim quòd duo hæc Sacramenta, nec in materia, nec in forma (in quibus Sacramentorum substantia consistit) conueniunt : alijs quoque rationibus à se inuicem disjuncta sunt.

RESPONSIO.

Quia ad substantiam Sacramenti requiritur materia, hoc est, Elementum externum : sequitur, pœnitentiam extra Baptismum, Sacramentum peculiare non esse: quando quidem à Baptismo distincta & separata, materiam siue Elementum non habeat : quod semper res externa & visibilis est, sicut aqua in Baptismo, panis & vinum in Cœna Dominica. Hoc nemo negare potest.

Pœnitentia non habet externum elementum.

At propriè de pœnitentia loquendo, ipsa aliud non est quam virtus & significatio Baptismi. Hinc Lutherus scripsit, quod tota nostra vita à suscepto Baptismo, continua pœnitentia, hoc est, mortificatio veteris Adami, & resuscitatio noui hominis esse debeat.

IESVITÆ.

Baptismus ijs necessarius est, qui nondum renati sunt : pœnitentia autem renatis, qui post Baptismum in peccata relabuntur.

RESPON-

Quo vsq; virtus Ba-
ptifinific excedat.

Baptismus ad vtrosque pertinet. Nam renascitur homo per Baptismum: & in Baptifino per pœnitentiam conseruatur. Virtus enim Baptifini ad finem vsque vitæ se extendit.

RESPONSIO.

IESVITÆ.

Per Baptismum incorporamur regno Dei: per pœnitentiam autem in-
staurantur iam incorporati.

RESPONSIO.

Vtrumque operatur virtus semel percepti Baptifini: videlicet, vt con-
tinua illius meditatione tam incorporati maneamus, quam initio per illum
incorporati sumus.

IESVITÆ.

Baptifinus est Sacramentum fidei: pœnitentia reconciliationis &
emendationis.

RESPONSIO.

Baptifinus, Sacra-
mentum fidei, re-
conciliationis &
emendationis.

Baptifinus vtrumque efficit: vt nimirum per fidem in Christum Deo re-
conciuemur, & vitam emendemus. Ideoq; Baptifinus pœnitentia dicitur,
quo homines in remissionem peccatorum, vtque Deo reconcilientur, tin-
guntur.

IESVITÆ.

Baptifinus peccatum Originale, & cetera peccata omnia tollit: pœni-
tentia autem solum post Baptifinum admissa aufert.

RESPONSIO.

Paulo antè offensum est, quo sensu Lutherus dixerit, pœnitentiam nihil
aliud esse quàm Baptifinum: nempe, quòd de perenni virtute & operatione
Baptifini loquatur, qua se in quotidiana pœnitentia exerit.

Aliàs ignotum nemini est, aliud esse cum infans baptizatur, & quando
baptizatus post lapsum per pœnitentiam ad Christum se conuertit. Ideoq;
Iesuitæ hac operosa distinctione supersedere, suoq; cerebello parcere po-
tuissent.

IESVITÆ.

Pœnitentia, quoties peccauimus, repeti potest & debet. At semel bap-
tizatum non necesse est iterum baptizari, sed tantum pœnitentia ipsi opus
est, velut ei qui factò naufragio tabulam arripit, qua se in portum recipiat.

RESPON-

RESPONSIO.

*Nauis Baptismi non frangitur. Scriptum enim est: Incredulitas non Rom. 3.
stra fidem Dei non facit irritam. Item: Si increduli sumus, ille 2. Tim. 2:
fidelis manet: seipsum negare non potest. Quocirca nihil est, quod
de tabula nauis fracta apprehendenda comminiscuntur: sed necesse est, in
integram nauim terrecipi, si saluari velis.*

IESUITAE.

*Lutherus (sicut quoque Calvinus) immeritò & temerè reprehendit
Hieronymum, quòd pœnitentiam secundam tabulam dixerit: eòq; hæresis
Nouatiana se suspectum reddidit. Quamobrem vterque à Concilio Triden-
tino iure damnatus est.*

RESPONSIO.

*Lutherus non hoc in Hieronymo reprehendit, quòd statuit: si homo post
Baptismum peccet, quòd serio respiscere debeat: quodq; peccatores resi- 298. Mendacium
piscientes cerò in gratiam à Deo recipiantur, & ad vitam aeternam con- Iesuitarum.
seruentur. Hoc ipsum enim Lutherus semper diligenter inculcauit: idemq;
nos hodie docemus. Quapropter diabolicà planè calumnia Iesuita menda-
cissimi Lutherum in suspitionem hæresis Nouatiana rapere conantur. Hi
enim heretici docuerunt, si homo post baptismum, graui aliquo peccato se
contaminet: quòd per pœnitentiam Deo reconciliari nequeat.*

*Hoc autem vituperauit Lutherus, aliq; sinceri Theologi, quòd Hiero-
nymus docuit: pœnitentiam esse secundam tabulam, qua homini Christia-
no post fractam nauim baptismi, enatandum sit. Qui sermo errore non ca-
ret. Idem enim sonat, ac si virtus Baptismi post lapsum penitus amissa fo-
ret, nec homo peccator per reliquum vitæ tempus eo se consolari posset. At
quando peccator respiscit: tum Baptismo sua prima virtus constat, ita vt
virtute semel percepti Baptismi filius Dei ac hæres vitæ aeternæ sit, à qua
gratia per peccatum exciderat. Ideoq; doctrina Hieronymi de secunda ta-
bula pœnitentiæ, sensu iam dicto nec consistere nec probare potest. Et qui-
dem nec Hieronymus nec Augustinus petunt, vt sibi quisquam assentiatur
in eo, quòd verbo Dei aduersari deprehenditur. Denique, non nisi fulgur
ex pelui est, si Concilium Tridentinum condemnet, quòd rectum & legiti-
mum esse, verbo Dei doceri potest.*

IESUITA.

XCVIII. Mendacium.

IN artic. 4. Concordiæ, de bonis operibus, dicunt Concordistæ: Bona Concord. lat. 668.

Concor. lat. pa. 484.

piorum opera Deo placere & accepta esse, propter Christum per fidem, propterea, quòd persona fidelium Deo accepta sit. Lutherus autem planè contrarium scribit, videlicet: Deum nequam orationem personæ gratia respicere, sed propter verbum suum atque obedientiam sibi præstitam & exhibitam. Ideoque preces, quas ad Deum peccator fundit, non deteriores aut profaniores, aut Deo minus acceptas esse, quàm fuere Pauli & omnium etiam sanctissimorum. Omnem enim nostram orationem diuinæ obedientiæ inniti debere, nullo nostræ personæ respectu siue iusti simus, siue peccatores, digni an indigni. Hic nunc Concordistæ cum Patre suo Luthero de veritate concertent, eumq; vel mendacij conuincant, vel ipsi vanitatis crimen susciant.

RESPONSIO.

299. Mendacium Iesuitarum.

Quomodo persona à Deo in oratione non respiciatur.

Esai. 64.

Nulla hic concertatione opus est. Nam hominis persona duobus modis consideratur: primùm ratione donorum peculiarium: deinde ratione fidei in Christum. Quod ad dona singularia attinet, quibus homo pietate & sanctitate alij præstat: horum respectus in oratione locum non habet, quasi Deus propter illa, vnum præ alio exaudiret. Nam vniuersa iusticia nostra quasi paunus menstruata coram Deo. Atque de hoc, Luthero sermo est in Catechismo maiori: quòd oratio nostra respectui seu dignitati personæ inniti nequaquam debeat.

Quomodo persona à Deo in oratione respiciatur.

Quòd verd ad fidem in Christum attinet: quando hac in homine inuenitur, tum oratio soli merito Christi innitur. Vnde etiam obedientia orandi sequitur: in qua omnes Christiani pares sunt: idem præceptum, easdem preces & promissiones habentes: atque propter Christum omnes in fide orantes exaudiuntur. De hoc loquuntur Concordistæ. Ex quo patet, diuina illa Concordistarum & Lutheri, inter se haudquaquam pugnare, sed probè consistere, verboq; Dei ceu fundamento firmissimo inniti: Iesuitas autem partim rudes asinos, partim maliciosos Calumniatores esse, quòd coram simplicibus de contradictione nostrorum clamitent, cum nulla prorsus sit.

IESUITA.

XCIX. Mendacium.

Concord. lat. 743.

Circa finem Concordia, art. 12. De alijs hæreticis & Sectarijs: ad sui defensionem & purgationem mentiuntur Concordistæ: Quòd illi erro-

errores (Anabaptistarum videlicet , Suuenckfeldianorum , nouorum Arrianorum , & Antitrinitariorum) maximè in ijs locis , & tum temporis potissimùm irrepserint , vbi syn- cero Christi Euangelio locus non fuerit : & vnde omnes syn- cერი Doctores & Confessores Euangelij fuerint repulsi aut eiectioni. Vbi enim , *inquiunt* , crassissima & plus quàm Cim- meria , vt dici solet , Papatus tenebræ regnabant : ibi miseri homi- nes , qui Pontificiam manifestissimam idololatriam & falsam doctrinam tantùm non manibus palpant , ex mera simplici- tate amplexi sunt , quicquid à Papatu discrepabat , & sub Euan- gelij nomine ipsis obtrudebatur. Et præmittunt solennem protesta- tionem , quòd errores illarum hæresium & sectarum nulla ex parte probent , sed eos vnanimi consensu damnent. At hoc est crassum admodùm & prægnans mendaciùm , quod primo loco poni merebatur.

RESPONSIO.

Affertionem hanc crimine falsi carere , res ipsa loquitur . Si enim cuiusq; loci subditi explorandi forent : multo plures môstrôsa de religione opiniones patefierent , quàm quas Concordia liber notat . Constat quoque hys in locis Sectas (præsertim Anabaptistarum) patrocinio et tutela Magistratus frui , è quibus sinceri doctores expelluntur .

300. Mendacium
Iesuitarum.

IESUITÆ.

Quàm sinceri in doctrina Concionatores Lutherani sint , hoc libello bre- uiter duntaxat & summarim ostensum est .

RESPONSIO.

Iesuitas doctrinæ nostræ nihil nisi apertissima & impudentissima men- dacia attribuisse , nec vllius erroris illam conuicisse : Lector Christianus ex refutatione præcedente cognoscere potuit , cuius iudicio totam causam com- mittimus .

IESUITÆ.

Sed & hoc inde patet , quòd Concionatores Lutherani ex malo isto semi- ne quinti Euangelij secundum Lutherum , velut impij architecti omnem puritatem & sanctitatem tanquam inutilem reijciunt & damnant : eiusq; loco , fictam , nudam , præsumptuosam & sterilem fidem plantarunt , miseraq; plebi persuaserunt vt maiorum suorum fidem desererent , & quiduis sub Euangelij nomine ipsis obtrusum amplecterentur .

1.
2.
3.
4.

1. Euangelium Lutheri, est Christi Euangelium.

Hanc insignem blasphemiam in Christi Euangelium, cum impudentissimo manifestissimoque mendacio coniunctam, nequissimi isti Iesuita impune non ferent. Non enim Luheri, sed Iesu Christi Euangelium annunciamus: quod etiam Lutherus auditoribus suis prædicauit, & vnicè commendauit.

2. Lutherani puritatem contra impuram Romanensium vitam, commendant.

Deinde, puritatem & sanctitatem vita non damnamus: sed eam potius, turpi & impura Spiritualium Papisticorum vita grauissimè reprehensa, commendamus & prædicamus, atque in ordine Sacerdotali (à quo iam diu in Papatu exulauit) instauramus. Contra, vehementer miramur, Iesuitas ex parte sua, de puritate tantoperè gloriari: cum omnia collegia Canoniorum & Monasteria, nefanda libidine repleta, & inter sacrificulos hi optimi sint, qui vna concubina contenti, spurios ex ea procreant.

3.

Tertio, non docemus nudam, presumptuosam, & sterilem fidem: sed talem quæ innocentia & obedientia Christi vestita est, & in humilitate atque patientia centuplum fructum affert. Quam fidem in densissimis tenebris Papatus electi habuerunt, qui non curauerunt sese meretrici Romanae.

I E S V I T A.

Conuicium in conuicatoribus Euangelij.

Quomodo se purgare possunt de nunc grassantibus Sectis, easque Catholicis imputare, cum ille nec ante Lutherum fuerint, nec etiam nunc illis in locis reperiantur, ad quæ doctrina Lutherana non peruenit, vbi etiam serui illi verborum nec audiuntur nec tolerantur, vt in Italia, Hispania, alijsque Catholicis regionibus,

R E S P O N S I O.

Doctrina Lutheri non est causa hæresium.

1. Ioan. 2.

Non solum mortuis, verum etiam viuis adhuc Apostolis, ex discipulis ipsorum falsi Doctores exorti sunt, qui nec cum Iudæis nec cum Gentibus per omnia senserunt, sed Christiani haberi voluerunt: num propterea Apostoli sectis illam causam dedissent? E nobis egressi sunt, inquit Ioannes, sed non erant ex nobis. Et licet Iesuitæ, Conuicatoribus Euangelij per conuicium irrideant: (cuius quoque causa, mercedem derisorum à Deo accipient) ipsi tamen puri, sinceri, & incorrupti verbi Dei fideles Ministri permanent.

I E S V I T A.

Dicite nobis: quis Carolstadius, quis Zuinglius, quis Oecolampadius, quis Munc-

Muncerus, ante Lutherum fuit? An non hi omnes ex Schola ipsius procierrunt? sicut quoque Maiorista, Flaciani, Antinomi, Adiaphorista, Synergista, Osiandrista, Vbiquista, & in genere omnes Concordista, omne venenum suum à Luthero hausserunt: quibus omnibus satis est Papatui detrabere, quicquid alioquin vel sentiant vel credant.

RESPONSIO.

Ad hoc respondemus: scietiam ingenuè confiteamur, quodd illi omnes è nostris exierint: nunquid per hoc Confessione Augustana detractum, aut probatum sit quodd falsa & heretica sit? An non enim Paulus Presbyteris Ephesinis ait: Ex vobis ipsis exorientur viri loquentes peruerfa, vt abducant discipulos post se. Et Ioannes diserè fatetur: E nobis egressi sunt. Num propterea Euangelium Ioannis, & doctrina Pauli, verbum Christi & veritas non est? Eadem ratione Luthero quoque laus sua manet, quodd sinceri & incorrupti Euangelij fidelis atque constans doctor fuerit, si maximè plures quoque, iam commemoratis, Secta & hereses inter discipulos ipsius exorta essent. Et quidem his Sectis Papatus etiam hoc modo causam dedit, quodd cum illius crassa & pudenda idolomania atque impostura per verbum Euangelij in lucem protraheretur, vt etiam Papiſtas eius puderet, nec homines amplius tam crassos & palpabiles errores sibi persuaderi paterentur: alià via rem aggressus est Satan, si fortè per schismata reuelatam Euangelij doctrinam suspectam reddere, & ab ea homines absterere posset. Sectariorum igitur errores, publicis Scriptis sparsi, quia apud synceras Ecclesias locum non inueniunt: vbique in Papatu clam sub specie & nomine Euangelij ab imperitis recipiuntur, sicq; sensim propagantur. Et, si apud Papiſtas sincera doctrina publicè proponeretur: hac falsa dogmata, eque apud ipsos, quam apud nos, locum non haberent, sed per conuersiones publicas multi ab illis preseruarentur, aut etiam ex illis liberarentur.

Nec Lutherus operà Sectariorum, ad euertendum Papatum vlla ratione indiguit: quandoquidem hunc solo Dei verbo expugnauit. In quo opere, Sectarij, tam ipsi auxilio non fuerunt, vt eum quoque plurimum impediuerint. Ideoq; contra ipsos non minus, quam contra Papiſtas (sicut Paulo contra Pseudoapostolos) pugnandum illi fuit. Adhuc igitur verum esse liquet, quodd in libro Concordiæ scriptum est: Damnatas Sectas, Anabaptistarum, videlicet Svuenckfeldianorum, nouorum Ariariorum, & Anutrinitariorum (de his enim solis hic sermo est)

Sectarum causa, doctrina sincera non contemnenda. Act. 20.

1. Ioan. 2.

Quomodo Papatus hæresibus & sectis causam dederit.

Lutherus sine opera Sectariorum, Papatum verbo Dei expugnauit.

maximè ijs in locis, & tum temporis potissimum irrepsisse, (vt est ingenium fanaticorum spirituum,) vbi sincero Christi Euangelio eiusq; Ministris locus non erat. Quod cum Iesuita negare audeant: impudentis mendacijs ab ipsa experientia conuincuntur.

IESUITÆ.

Hinc etiam nunc, clandestinas conspirationes alunt: Et quicquid hinc Concordistæ falso sicteq; protestentur, Sectarijs certè consilio & opere præstò sunt, quò homines à fide Catholica ad suam confusionem pertrahant, Satanag; colluuiem adaugeant.

RESPONSIO.

Scimus, & docemus, idololatriam falsamq; doctrinam (vt & Diabolum, illius authorem) nulla vi externa, sed solo Dei verbo expugnari, Satana turbam diminui, Christi; regnum amplificari. Postquam verò ignotum non est, quam sanguinaria consilia Papa cum suis traheret, quodq; non solum vtrinq; damnatas sectas, sed etiam confessores sincera Confessionis August. gladio & igni tollere, nec non Concilij Tridentini execrandam doctrinam, turpissimam idololatriam, & Satanicam imposturam rursus stabilire cupiat: Magistratui nostro committimus, vtrum & qualia consilia (de ijs enim nihil nobis constat) Actis Imperij & paci Religionis minime contraria, ad defensionem subditorum, contra vim iniustam, inter se communicent. De his ipsi cunctis, si opus esse iudicauerint, rationem reddere poterunt. Et quidem nostris animus non est, quenquam molestare aut offendere, modò ipsi cum subditis pace & tranquillitate, à nemine infestati, frui queant. Magistratui verò Papistico hanc curam relinquunt, quomodo actionum suarum cum subditis Deo rationem reddituri sint.

IESUITÆ.

Centesimum, at non postremum mendacium
Concordistarum.

IN solida repetitione articulorum controuersorum, titulo: De Antithesi, seu reiectione falsæ doctrinæ, inquit Concordistæ; Primò reijcimus atque damnamus omnes hæreses & errores, qui in primitiua (rectè credentium) Ecclesia, ex solidis verbi Dei fundamentis, reiecti sunt & damnati.

Quod non seridò hoc dicant, sed simulent duntaxat se veteres hæreses damnare:

Papa, diuersæ doctrinæ Confessores gladio tollere solet.

Confessionis August. Ordines pacis amantes.

Concord. lat. 610. Theologi Confessionis August. omnes hæreses damnant.

damnare: apparet primùm, ex vocabulis, quibus hoc loco vtruntur: Primitiua, vetus, rectè credentium, Ecclesia. Item, ex solidis verbis Dei fundamentis. Hac singula ita comparata sunt, vt quacunque hæresis ipsi obijciatur, ex verbis illis prætextum inueniant, quo hæresin siue errorem pallient, nec legitime damnatum esse probent.

RESPONSIO.

Hac vocabula meditatè, nec sine graui causa posita sunt. In Papatu enim sub nomine Ecclesia Catholica, multi articuli doctrinae Christiana tanquam hæretici damnati sunt, quos vera Ecclesia nunquam reiecisset. Ideoq; Ecclesia Catholica notâ conueniente descripta est, quòd ea sit, qua non ex traditionibus humanis, sed ex solidis verbi Dei fundamentis falsas doctrinas reprobauit. Quod in Ecclesia primitiua post tempora Apostolorum factum est: vbi in Concilijs, Episcopi, religionis controuersias, non nisi ex verbo Dei diiudicarunt, & cum eo pugnantes doctrinas reprobauerunt & damnauerunt.

IESUITAE.

Primùm enim dicent, Ecclesiam qua errores obiectos damnauit, non fuisse primitiuam & veterem, aut non rectè credentium Ecclesiam, aut non ex solidis verbi Dei fundamentis controuersum articulum damnasse, aut (quod hodie clamare solent,) hæresis accusatos non fuisse satis auditos, aut sacrificulos Papisticos & iudicis & litigantium partes sustinuisse.

RESPONSIO.

Si verbo Dei demonstrari possit, doctrinam in Concilio damnatam fundamento Scripturae niti: non quarimus vtrum Concilium vetus an recens, eiusq; iudices amici vel inimici, synceri an partium studiosi fuerint. Verbum enim Dei vnica regula & norma cælestis veritatis est, secundum quam omnes controuersia diiudicari, errores damnari, & sincera doctrina probari & agnosci debet. Ad Gal. i. scribit Paulus: Si etiam Angelus è cælo prædicauerit vobis Euangelium, præter id quod prædicauimus vobis, anathema sit.

Quid in reprobatione hæresium spectari debeat.

IESUITAE.

Nisi in verbis istis latibulum quererent, & fraudem occultarent, satis fuisset dicere: se omnes hæreses damnare, qua ab Ecclesia Catholica prius damnatae sint. Siquidem in vna ista voce, Catholica, contineatur quod primitiuum, vetus, & Orthodoxum est, vna cum solido fundamento & intellectu Scripturae. Ita vt alias conditiones addere opus non fuisset.

RESPON-

RESPONSIO.

Papista sub voce
CATHOLICA
errores suos occul-
tant.

1. Ioan. 4.
Matth. 24.
2. Theff. 2.
1. Tim. 4.
2. Petr. 3.

Abusus vocis, CA-
THOLICA.

Vera illius signifi-
catio.

Ecclesia Papiſtica,
cur non ſit Catho-
lica.

Quod ad Eccleſiam Catholicam (ſenſu, quo accipitur à Papiſtâ) non prouocauimus: duas ob cauſas factum eſt. Primum, quod Chriſtus & Apoſtoli præmonuerunt at que prædixerunt, vltimis temporibus in Eccleſia Dei non ſolum errores & hæreſes exorituras, verum etiam Antichriſtum in Eccleſia ſeſſurum, regnaturum, adeoq; elaturum ſe ſupra omnem qui Deus aut numen dicitur: ex permiſſione quoque Dei magnis ſignis & prodigijs falſum cultum ſtabiliturum eſſe,

Deinde vſurpatur hæc vox, Catholica, à Papiſtis falſo ſenſu: quaſi hoc ſolum Catholicum ſit, quod ſemper & vbique in toto Chriſtiano orbe creditum & obſeruatum fuerit: cum tamen hæc vox nihil aliud ſignificet, quam Eccleſiam non amplius tam anguſtis terminis concludam eſſe, ſicut ante aſcenſum Chriſti fuit: nec certo loco aut tempore alligatam, ſed in toto terrarum orbe diſperſam, nunc huc, nunc illuc, poſt longum aut breue tempus migrare, & apud illos duntaxat inueniri, qui verbum Dei firmiter retinentes ab eo nullatenus diſcedunt. Poſtquam igitur Pontificij ſpecioſum titulum atque nomen Catholicorum retinentes à verbo Dei receſſerunt: Concilijs ipſorum nequaquam hoc dare poſſumus, quicquid condemnarint, vt cõmunionem Laicorum ſub vitæ, ſpecie, Coniugium Sacerdotum, in quadageſima carnibus veſci, & in genere fidem Chriſtianam, (ſicut factum eſt in Conſtantienſi, Tridentino, & alijs quam plurimis Concilijs Papiſticis:) quod Eccleſia Catholice decreto iſtud factum ſit.

IESVITÆ.

Hæretici exhorreſcunt vocem Catholica, ſicut Diabolus crucem.

RESPONSIO.

Nequaquam refugimus hæc vocem: quandoquidem hæc ipſa eiusq; genuino, imò etiam Ieſuitico ſenſu, (quod ſignificet vbique & ſemper) innumerabilem hæreſium Eccleſiam Romanam conuincere poſſimus: ſicut ſupra eius rei iudicium aliquod dedimus. Et quidem vniuerſus Papiſticus cultus, nec vbique, nec ſemper obſeruatſus fuit, nec etiam nunc obſeruatſus.

IESVITÆ.

Secundo, inde etiam liquet, quod iſtud de damnatione hæreſiſ ſimulate ſcripſerint: cum ab erroribus, etiam fundamento Scripturæ conuicti, non diſcedant.

RESPONSIO.

Hoc putidum & impudens mendacium eſſe, vox Papiſtarum declarat, qua

quaiam olim protestati sunt, nolle se cum nostris in vllum Colloquium descendere, si soli Scriptura partes iudicis demandentur. Quomodo ergo te-
suis non pudet nugari, se solidis verbi Dei fundamentis errorum nos
conuicisse.

Colloquium Vvor-
mat. anno, &c.
1517.

I E S V I T Æ.

Tertio, non paucos hereticos, ab Ecclesia Catholica damnatos, excu-
sant, vt, Hussum, Hieronymum Pragensem, Vuiclefum, Berengarium,
Arium, Aerium, Nestorium, Eutychem, Vigilantium, aliosq. plures.

R E S P O N S I O.

In Concilio Constantiensi, Hasso & Hieronymo Pragensi vim & iniu-
riam factam, adeoq. sub nomine hareseos ipsam Christi institutionem
damnata esse, cunctis notum est. De doctrina verò Vuiclefi, quid Luthe-
rus senserit, scripta eius docent: & ostendunt, quòd ne minimum quidem
errorem in ipso probarit, sed falsa aperte reprehenderit.

Husso & Hierony-
mo Pragensi iniuria
facta.
Lutherus nullum
errorem Vuiclefi
probauit.

Berengarium, Aerium, Arium, Nestorium, Eutychem, à nostris ex-
cusatos, aut vllam falsam doctrinam Vigilantiij approbatam esse, putidum
atque notorium mendacium est.

I E S V I T Æ.

Quarto & postremo, non leue argumentum & indicium est, Concor-
distas damnando veteres hareses, lusisse dumtaxat nec serio rem egisse, quòd
errores illarum non solam renouent, verum etiam armis defendant.

R E S P O N S I O.

Cum huius assertionis impudentissimam vanitatem prius quoque dis-
soluerimus: eius refutatione nunc supersedebimus. Sicut autem doctrina
sincera, verbo Dei, non armis, conseruari debet: ita nusquam interdictum
est, ne pius Magistratus suos subditos contra vim iniustam armis defendat.

Vim iniustam pro-
pulsare, non prohi-
bitum Magistratui.

I E S V I T Æ.

Vt autem Lector Christianus videre, & quasi manibus palpare possit,
plerosq. adeoq. præcipuos articulos doctrine Concordistarum ab antiquis
hereticis deriuari: aliquot damnatas & ab ipsis renouatas hareses huc
transcribemus.

R E S P O N S I O.

Hic recensent Iesuitæ, sub titulo: Quarundam veterum damna-
tarum haresium consignatio, quas falsò dicti Concordistæ
renouantes pro Euangelio venditant: quosdam hereticos, eorumq.

Tt

falsa

Catalogus veterum
& recētium ali-
quot hæresium.

1. falsa & improbata dogmata de diuersis articulis doctrina Christiana: vt
2. de fide, Simonem Magum: de Christo, Arium, Nestorium, Eutychetem: de
3. Ecclesia, Donatum, Ioannem de Vesalia: de Prepositis & Capite Ecclesie,
4. Nouatianos, omnes Græcos, & Arrianos, Aerium, Donatistas, Vualden-
5. ses: de Maria & Sanctis, Heluidium, Nestorium, Eustachium, Vigilant-
6. rium, Eunomium, Vualdenses, Vuiclefsum: de Concilijs, Aerium, Nesto-
7. rium, Eutycheten, Hussum: de Scrip:ura & Euangelio, Carpocratem,
8. Cerdonem, Seuerum Manichæum, Marcionem, Cerinthum, Ebionem,
9. Tatianos, &c. de Sacramentis, Armenios, Catharos: de Baptismo, Psal-
10. lianos, Euchetas, Manichæos, Vualdenses: de confirmatione, Vualdenses:
11. de pœnitentia, Nouatianos, Catharos: de Eucharistia, Nestorium, Beren-
12. garium, Almaricum, Vuiclefsum, Petrobrustianos: de Sacramento ordi-
13. nis, Aerium, Græcos: de Matrimonio, Armenios, Montanum: de vnctione
14. extrema, Græcos & Vualdenses: de Missa, Vuiclefsum, Aerium: de bonis
15. operibus, Eunomium, Vualdenses, Vuiclefistas, Iouinianum, Aerium.
16. Græcos, Armenios, Manichæos, Gnosticos, &c.

Hac consignatione Iesuita fucum facere Lectori conantur, ac si in commemoratis articulis Religionis Christiana, hæreses ab Ecclesia Catholica damnatas profiteremur ac defenderemus. Ideoq; nos vnâ cum nostra doctrina ab Ecclesia Catholica tanquam hæreticos damnatos esse, nec non Antichristo viam præparare, eiusq; prodromos esse, contendunt. Quia verò in refutatione multiplicium, & asisissimorum & impudentissimorum mendaciorum Iesuiticorum, etiam ad singulas istas hæreses respondimus, ostendentes in singulis articulis quàm impudenter de nobis nostriq; Ecclesijs mentiantur: existimamus, attentum Lectorem hic vltrà responsum aut refutationem à nobis non requisitum.

Papam Romanum,
Antichristum esse.

Porro, Romanum Pontificem cum clero suo, verum Antichristum & Meretricem Babylonicam esse: non est vt Iesuita à nobis primùm discant, cum idem longissimo ante Lutherum tempore, non solum à pijs Imperatoribus Romanis, sed etiam ab Archiepiscopis, Treuirensi, Colonienfi & Salsburgensi, in publicis conuentibus Imperij promulgatum & publicatum sit. De quo Iesuita Auentinum prolixè referentem consulere possunt. Verum quid vltrà conuientur, audiamus.

I E S V I T A E.

Qua ergo audacia, mēdaces Concordistæ hominib. persuadere conantur, se omnes hæreses & errores damnare, quos tanto studio sequuntur & renouant?

RESPON-

RESPONSIO.

Non est nobis dubium, quin Lector Christianus ex hac vera & solida responsione abundè cognouerit, Iesuitas omnium mortalium impudentissimos & mendacissimos esse, vt quos in Scriptis suis non puduerit, Electores, Principes, ceterosq; ordines, nec non Theologos Confessionis Augustane apertissimorum (qua vocant) mendaciorum accusare: qua tamen de ipsis, nullis firmis rationibus probare potuerint, sed coram Deo & veritatu amanti- bus se turpissimos dederint.

Iesuitz omnium
impudentissimi
Calumniatores.

IESUITA.

Si verò in vocabulis, vetus, & rectè credentium Ecclesia, Sophisticari ipsis animus est: dicant, obsecro, qua nam illa prima, vetus, & rectè credentium Ecclesia sit? Aut num à tempore ascensionis Christi, alia atque alia Ecclesia in mundo fuerit, qua pro rectè credentium Ecclesia sit agnita, cui etiam rectè credentes coniuncti fuerint, & cum ea tanquam sola Catholica communicarint?

RESPONSIO.

Disertè respondemus: Non solum à tempore ascensionis Christi, sed etiam ab exordio mundi, vnã duntaxat sanctam Catholicam Ecclesiam fuisse & esse: nempe, qua verbo Dei, quod semper ab initio mundi predicatum fuit, vera fide adhaesit, atque Sacramentis, pro vt quouis tempore à Deo ordinata fuerunt, vsa est, siue illa magna, siue exigua multitudo hominum, in multis, paucis, aut omnibus terra locis fuerit. Hac Ecclesia, quouis loco & tempore, quicquid verbo Dei repugnare deprehendit & damnauit: hoc nomen haereseos falsèq; doctrina, qua omni tempore vitari debet, omnino meretur.

Vna duntaxat Ca-
tholica Ecclesia ab
exordio mundi.

Pro haeresi quid ha-
bendum.

Omne verò id pro errore & haeresi habendum esse, quod Papa in Ecclesia sedens & regnans, cum suis Cardinalibus, Episcopis, Monachis & sacrificulis hoc nomine reprobauit: quodq; illis inobsequentes, inter membra Ecclesiae Catholicae censeri non debeant: hoc p̄j & fideles tam sibi non persuaderi patientur, quam non pro blasphemis, seditiosis impostoribus & haereticis Christum & Apostolos habent, propterea quòd summi Sacerdotes, Scribe, Pharisei, & Principes populi, ipsos hoc scelerum prae-textu in suo synedrio damnarunt, atque occiderunt. Et quamuis isti Hebraeorum proceres, in vera Catholica Ecclesia (qua tum temporis vnius Palaestinae terminis ita circumscripta fuit, vt extra eam, Ecclesia alia quaerenda non fuerit)

Non quicquid Papa
damnat, haeresis
censeri debet.
Papa cum suis tam
non est Ecclesia Ca-
tholica, quàm sum-
mi Sacerdotes &
Scribae tempore
Christi.

federunt, eiusq; externa, visibilia, nō autem vera viuāq; membra fuerunt: Omnes tamen rectē credentes ab illis secessionem fecerunt, nec propterea veterem Ecclesiam deserentes, peculiarem & hereticam constituerunt.

I E S V I T A.

Quia Lutherani, aliam Ecclesiam, præter Catholicam Romanam, quæ Papam pro Capite agnoscit, monstrare nequeunt: sequitur, ipsos hoc crimen mendaciū nunquam diluere, & à se amouere posse.

R E S P O N S I O.

In hac Responsione Ecclesiam istam sæpe monstrauimus: quod nimirum in toto mundo dispersa, sub vno Capite Christo militet, eius verbum & Sacramenta fide simplici amplectatur: in qua Pontifex Romanus velut Antichristus nunc aliquot sæculis sedens, extulit se supra omne quod Deus & numen dicitur, ostentans se ipsum quod sit Deus: sicut prius verbis Pauli & Danielis ostendimus. Hunc Papam Patriarcha Constantinopolitanus quotannis solemniter excommunicat. Nec solum Ruteni & Greci, sed etiam Orientales Ecclesie, Laici vtramq; speciem Sacramenti Cæna, secundum Christi ordinationem, administrant, atque Sacerdotibus Coniugium permittunt. Quorum vtrumq; Papa, (sicut & alia plura, in quibus Græcæ à Romana Ecclesia dissentit) sub nomine hæreseos damnauit.

I E S V I T A.

Ne autem prorsus inurbani videamur: inter centum mendacia, vel vnam veritatem Concordistis concedere oportebit, (quam tamen Smidelinus & Concordista prius semper negarunt, seq; hoc nomine falso à Papistis traduci clamauerunt) vbi fatentur, quod certamina inter Confessionis August. Theologos mota, (nimirum de peccato originis, de libero arbitrio, de iusticia fidei, de bonis operibus, de lege & Euangelio, de vsu legis, de Cæna Domini, de persona Christi, de descensu Christi ad inferos, de ceremonijs Ecclesiasticis, de æterna Dei prædestinatione, alijsq; articulis, quorū in libro Concordiæ mentionem non faciunt) nō sint *λογωπαροίαι* aut de verbis inanes & non necessariae disceptationes, quales oriri soleant, cum altera pars alterius sententiam non satis assecuta est: sed esse res grauissimas, & prorsus tales, vt illius partis quæ à vero aberrat, sententia in Ecclesia Dei ferenda non sit, nedum exeufanda aut propugnanda. Hoc si in Colloquio Vormatiensi ante annos viginti confessi essent: fortassis Concordiæ cōcordiūs & firmius consuli potuisset.

R E S P O N -

Orientalis Ecclesia
præstat Romanæ.

Concord. lat. 603.

RESPONSIO.

Certamina & discordia in nostris Ecclesijs fuisse, nemo nostrum vixquam negavit. Quocirca Jesuite hic suo more nugantur, quod Doctor Jacobus Andr. aut ceteri Theologi libro Concordia subscripti, hoc vixquam inficiati sint. Deinde verò in Colloquio Vvormaticensi, anno, &c. 1557. non propter discordiam inter nostram partem Theologos exortam, (ubi de condemnatione speciali quorundam Doctorum agebatur, cum quidam, praesertim Philippus Melanthon, eorum accusabantur, quae ipsi fateri volebant) discessum est: sed principalis causa interrupti Colloquii fuit, quod Pontificiae partis Collocutores aperte faterentur, si Confessionis August. Theologi in suo proposito perseverarent, quod Scriptura in articulis contraversis, unus & solus iudex esse debeat: nec posse, nec velle se ultra colloqui. Scripturam enim non esse vocem iudicis, sed materiam litis, literam mutam, incertam, obscuram, &c. Quod postea anno, &c. 59. in sacri Romani Imperij Consilio coram cunctis Ordinibus recitatum fuit, sicut Acta illius testantur.

Praeterea, Confessionis August. Theologi tum temporis Vvornatic non convenerant, ut hanc vel illam controuersiam inter ipsos motam componerent: sed potius ut Confessionem August. contra accusationem Papistarum verbo Dei defenderent, quodq; fundamento Scripturae immoto nitatur, ostenderent. Quamobrem Rex Ferdinandus, felicissima memoria, Collocutores & Assessores Papisticos hortatus est, ut nullo respectu certaminum inter Theologos Confessionis August. mororum, in caepo Colloquio pergerent. At illi mandato Reg. v. inobedientes, cum dedecore & confusione abierunt: conscientia, videlicet propria conuicti, quod suam Religionem & cultum Papisticum verbo Dei tueri nequaquam possint. Quae de causa nec nostri diutius illic commorari, sed ad suos, re infecta, redire coacti fuerunt. Atque in hoc cardine negotium Religionis adhuc hodie inter partes litigantes versatur. Nec facile permittent Pontificij, ut angustis verbi Dei terminis circumferantur, cum non ignorent se victos, si in hanc conditionem consentiant. Ideoq; Scripturam sacram iudicem ferre nolunt.

I E S V I T A E.

Cum antea Lutherani, quadraginta pluresq; annos Confessionem August. amisissent: tandem inter medios Papistas eam repererunt. Cumq; prius duo diuersa & plane discordantia corpora doctrina habuissent: iam

Cur Colloquium Vvornaticense anno, &c. 57. interruptum.

Theologi Papistici, contra mandatum Regis Ferdinandi, Colloquium Vvornaticense dissoluerunt.

exterminatione librorum Philippi, vnam ex illis, Concordia videl. librum, consecrunt: hominibus persuadere conantes, omnem controversiam inter ipsos motam, iam penitus sublatam esse. Quis autem præter ipsos hoc fatetur, & concedit?

RESPONSIO.

Iesuitas spiritus mendacijs ita corripuit, totosq; occupavit, vt verum dicere, prope impossibile ipsis sit. Nunc enim aliquoties dictum & ostensum est. Confessionem Augustanam non idcirco ab Archiepiscopo Moguntino Imperij Rom. Cancellario petitam esse, quod Electores, Principes, ceteriq; Ordines, eâ in suis Archiuis carerent: (possunt namq; Exemplaria, qua in Comitibus Augustanis anno, &c. 30. descripta sunt, in Archiuis illorum monstrari) sed eam ob causam requisitam, vt contra vanissimos clamores Papistarum, sua exemplaria cum illo conferrent, & consensione suorum cum exemplari Imperij, mendacia aduersariorum firmiter depellere possent.

Præterea, Iesuita in hoc quoque vim veritati faciunt, quod liber Concordia, exterminatione scriptorum Philippi, consecutus sit. Confessio namq; August. eiusq; Apologia, a Philippo scripta, nõ minus quam articuli Smaltdici auctore Lutero, eiusq; Catechismi, in eo continentur. Atque hæc inuiolata & integra, sicut ante orta certamina per typum publicata fuerunt, libro Concordia inserta sunt, vt prorsus nihil noui hæc Concordia habeat. Quomodo ergo non mentiuntur Iesuitæ, con rarium efficientes?

IESUITÆ.

Quod si omnes hoc dicerent, fortassis ipsis fides habenda foret. Cum autem non solum condemnati Theologi hunc librum vt erroneum damnent, sed multi quoque Lutheranorum & Concordistarum, (quod vel errore quodam, vel coacti subscripsissent) illum impugnent: non video, quid de Concordia constituta gloriari possint.

RESPONSIO.

Hic liber, eam potissimum ob causam conscriptus est, vt toti mundo turpissima mendacia Papistarum aperiret, quibus Ecclesias Confessionis August. earumq; doctores in scriptis suis, absque pudore, sepe multumq; traduxerunt, quod ne duo quidem Concionatores Euangelici de singulis articulis Confessionis August. consentiant. Cuius mendacijs, post publicationem libri Concordia, merito pudere vos debebat. Deinde, pudenda vanitate mentiuntur, quosdam ad subscriptionem coactos fuisse: de quo supra

in con-

Cur Exemplar Confessionis August. ex Archiuis Imperij petitum.

Scripta Philippi Melanthonii de libro Concordia non exterminata.

Causa libri Concordia.

Nemo subscribere coactus.

in confutatione vanitatum egimus. Si verò quia leuitate impulsus, manus subscripsit, quod corde non probauit: huius culpam aperti & sinceri Theologi prestare non debent. Sicut quoque Apostosia paucorum vel plurimum, caterorum constantia & sinceritati nec quicquam derogare debet.

I E S V I T A.

Athac, apud nullum auctorem fide dignum legitur, quod intra 1500 annos in Ecclesia Catholica vsu receptum fuerit, cōtrouersias religionis isto modo decidere, symbola fidei condere, & inter priuatos parietes, aut in Consilijs Principū per tres, quatuor, sex, aut etiam decem, maiori ex parte Laicos, Canones & anathematismos, quib. alij subiecti non sunt, consicere.

R E S P O N S I O.

Superius prolixè docuimus, librum Concordiæ in tot centenis hominum doctissimorum manibus versatum, & tam exquisita diligentia accuratoq; iudicio ab ipsa examinatum & ponderatum esse, antequam ab alijs scriberetur & typis vulgaretur, vt vix alius liber a tempore Apostolorum tanto studio elaboratus sit. Quamobrem non sine diabolica calumnia nugantur Iesuite, quod à paucis fabricatus, illorumq; ingenio accommodatus, cateris etiam inuitis obtrusus sit.

Porro, ad huius compositionem, nequaquam requirebatur, vt vnus in alios tanquam subditos potestatem & iurisdictionem haberet: sed in hoc momentum omne situm est, vt vera nec verbo Dei aduersa sint, quæ in isto libro continentur.

I E S V I T A.

Sequitur ergo, totum istud negocium Concordiæ, inanem irritumq; laborem esse, concordia aded non seruientem, vt etiam maiori & perpetua discordia inter Sectarios ansam causamq; præbeat: religionem incertiore reddat: subscribentium Dominis viam ad Ecclesiam Catholicam redeundi (singulari iudicio Dei) intercludat: certitudinem fidei eliminet: cum ipse Lutherus inuitò statim, suum amentum doctrinae suæ non auctoritatem diuinam & Ecclesiam Catholicam, sed suam phantasiam & opinionem posuerit: Omnia ad tempus accommodarit: & discipuli eius post ipsum discordes doctrinas disseminarint. Vnde consequens est, Capita religionis Lutherana nec sincera nec certa esse. Demde, ex illorum doctrina, conscientiam perturbatam consolationem firmam petere non posse. Quamobrem omnes p̄j & Catholici, Concordistas vt mendaces, contentiosos, inconstan-

constantes, falsos doctores & impostores, adeoq; Antichristi Prodomos, secundam fideliem pramonitionem Christi, omni studio vitare & declinare debent.

RESPONSIO.

Vfus libri Concordia.

Libri Concordia inter alios hunc quaque vsum habet, quod fidei & Confessionis purissimorum Electorum, Principum, & Ordinum perpetuam testimonium est: causam reddens, cur a Meretrice Babylonica & Antichristo Romano, ceterisq; damnatis Sectis secessionem fecerint. Et si prater hunc, alius eius vsus non esset: omnes tamen pios fateri oporteret, operam & impensas in illo negotio conficiendo non perditas, sed optime collocatas, ipsumq; opus laude dignissimum esse.

Libri iste, vinculum Christianae Concordia in doctrina.

Deinde si liber iste scriptus & publicatus non esset: Papistarum & aliorum Sectariorum clamoribus, imperitum vulgus ita implicatum & obturbatum fuisset, vt scire nequisset, cui nam parti in articulis controuersis subscribere deberet, aut qua Ecclesia alteri consentiret.

Symbolum verae Ecclesiae & syncerae doctrinae.

Nunc autem per doctrinam huius libri, tanquam per Symbolum quoddam, veritatis Confessores a Sectarijs dignosci, falsaq; doctrina omni ex parte constanter se opponere possunt, vt qui doctrina & fidei sua ex verbo Dei certissimi sunt.

Libri Concordia Papatu reuocat.

Quandiu etiam Magistratus hoc Symbolum retinuerit: foedissima seruituti Bestiae Romanae & Meretricis Babylonicae, (quam hi turpissimi testis Ecclesiam Catholicam nominare audent) nunquam amplius se submittet.

Lutherus doctrinam suam solo Dei verbo fundauit.

Adhuc, Lutherus doctrinam istam, neque in principio, nec medio, nec fine Ministerij sui, nec suo nec alterius hominis cerebro (sive Papa, Cardinalis, Episcopus, sive Concilia & Patres appellentur) sed solo Dei verbo fundauit, eoq; omnes merces & nundinationes Papa euertit, pyssq; doctrinam Euangelij agnoscantibus ita contemptas & exosas reddidit, vt ab ijs nihil prorsus amplius fiant.

Non ad tempus eam accommodauit.

Lutherum quoque doctrinam suam non ad tempus & occasionem hominum, sed ad immotam & immutabilem veritatem accommodasse, supra satis luculenter ostensum & probatum est.

Quomodo Lutherus in hoc certamen Religionis pertractus sit.

Quod autem initio, omisis ceteris erroribus, non nisi execrandam doctrinam de indulgentijs adortus est, atque inexplebilem auariciam Papa & abusum clauium vituperauit: fatetur Lutherus ipse, tum sibi in mentem non venisse, Papa primatum, eiusq; idololatricum cultum oppugnandis donec

donec Papa se ipsi opposuerit, & per auariciam indulgentias & abusum clauium propugnare & tueri conatus sit.

In ea enim opinione Lutherus à principio fuit, se ista oppugnatione indulgentiarum, Papa rem longè gratissimam facere, nec minus illius quam Christi honorem, contra istum vanissimum & leuissimum indulgentiarum Nundinatorem Tezelium asserere. At Deus Lutherum, præter ipsius cogitationem, in hoc certamen pertraxit: vt quo magis verbum Dei scrutaretur, eò magis deprehenderet, totum cultum Papisticum sentinam esse omnis idololatriæ, & plenam abnegationem virtutis passionis & mortis Christi. Sicut Lutherus in omnibus Capitibus doctrina Christiana, expresso Dei verbo euidenter demonstrauit, nec in omnibus illis vel minimum dubium habuit. Ideoq; etiam totum Christianum orbem à Papa tanquam Anti-christo diligenter præmonuit, atque in ista fide, agnitione, Confessione, & ardente zelo, ad extremum vsque Spiritum constanter perseuerans, in Domino pie placideq; obdormiuit.

Lutheri constantia in fide contra Papatum.

Præterea, si Pauli doctrina nihil detractum fuit, nec ipse doctrina falsæ causam dedisse dici potuit, quòd ex discipulis ipsius falsi Doctores exorti sunt, qui populum seduxerunt, sicut Presbyteris Ephesinis inquit: Ego noui hoc, quòd ingressuri sint post discessum meum lupi graues in vos, non parcentes gregi. Et EX VOBIS IPSIS exorientur viri loquentes perueria, vt abducant discipulos post se: Quomodo ergo confimilis apostasia & peruersio quorundam, puritati & certitudini doctrina Lutheri quicquam derogare poterit?

Omnibus seculis se-
dæ atque hæreses in
Ecclesia.

Act. 20.

Vtrum verò misera conscientia, ex Papa vel Lutheri doctrina certiorum atque efficaciorum consolationem haurire possit: omnibus pijs, præsertim afflictis & tentatis diiudicandum permittimus: idq; res ipsa & experientia declarat. Papa enim remittit homines ad propria, & sanctorum merita, ad indulgentias auro redimendas, ad peregrinationes, Rosaria, purgatorium. Lutherus autè vnicum & solum perfectissimum Christi meritum proponit.

Firmior consolatio
conscientiarum in
doctrina Lutheri,
quam Papæ.

Postquam igitur Concordistæ (qui grato animo Lutheri discipulos se profitentur) auditores suos à traditionibus & commentis hominum, ad solum, perspicuum, & manifestum Dei verbum, ad vnicum Christi meritum, & legitimum Sacramentorum usum, secundum institutionem Christi, ad veram penitentiam & inuocationem Dei, gratiarum actionem, & opera à Deo mandata deducunt & hortantur: quis non videt, eos per hæc ne quidem in minimam dubitationem adduci, sed de sua salute quam cer-

Concordistæ dubi-
tationem salutis
non docent, sed
eam exterminant,

tissimos reddi? quod nimirum per vnius Christi meritum Deo Patri reconciliati, ipsorumq; opera, quæ ex fide secundum præcepta Dei faciunt, illi grata & accepta sint.

Contra verò Iesuita, omnesq; Papiſtici Doctores, perpetua dubitationis ministri sunt, dum suos docent: Ne firmiter credant certisq; statuunt, se propter vnicum Christi meritum Deum propitium habere. Atque hac dubitatione ipsos in purgatorium detrudunt, vnde Missis, scilicet, liberandi sint. Quam verò consolatio ista frivola, inanis, ac prorsus nulla sit, omnes p̄i indicare, & tentati quàm optimè pronuntiare possunt.

Ceterum, vt rem summam constringamus: doctrina nostra adificata est super vnicam Petram & fundamentum firmissimum, Christum, eiusq; verbum viuificum: quod neminem confundit, qui illud vera fide amplectitur. Non ergo (sicut hic criminantur Iesuita) mendaces, contentiosi, inconstantes, impuri, falsiq; Doctores & impostores sunt Concordista, sed velut Præcones cœlestis veritatis, in vltimo die coram Principe Pastorum lati comparebunt.

At Papam Antichristum, & Iesuitas ipsius ministros, mendacissimos, leuissimos, impurissimos Doctores & impostores fallacissimos esse, hoc Papa ante annos ducentos obiectum, de Iesuitis verò in hac refutatione ad oculum demonstratum est. Quamobrem omnes pios & fideles, quibus animæ suæ salus cura est, admonitioni Christi parere, atque hos impostores tanquam præsentissimam animarum pestem fugere & vitare decet.

Et hæc, ad centum illa mendacia, quæ Iesuita Electoribus, Principibus, cæterisq; ordinibus, nec non Doctoribus Confessionis August. falso imputarunt, eosq; hoc nomine, per summam iniuriam in orbe Christiano contumeliose diffamarunt, respondere libuit.

Epilogus huius Responsionis.

HABES hic Lector Christiane, veram & solidam confutationem Scriptorum contumeliosorum, quæ Iesuita tam latine quàm Germanicè contra librū Concordiæ euulgarunt, in qua immota veritatis fundamento ac rationibus firmissimis demonstratum est, in libro Concordiæ (qui sub nomine Illustrissimorum Electorum, Principum, cæterorumq; Confessionis August. Ordinum, tanquam vnamini consensu reperit a Confessio fidei ipsorum editus est) nullas vanitates, nullas errores aut hæreses, nullas

Iesuitæ & Papiſtici
Doctores perpetua
dubitationis ac de-
ſperationis Mini-
ſtri.

Doctrina Luthera-
norum super Pe-
tram adificata.

Matth. 7. & 15.

nulla mendacia, sed puram, incorruptam doctrinam Christi & Apostolorum secundum omnes & singulos articulos, contineri.

E contrario verò Iesuitæ apertissima vanitatis, & aliquot centum mendaciorum evidentissime conuicti sunt, quibus in primis Illustrissimos Electores, Principes, & ordines Confessionis August. deinde quoque piam ipsorum Confessionem & Doctores grauari voluerunt, eosq; tam Latinâ quàm germanica lingua, extra & intra imperium Romanum, eorum accusarunt, quæ nunquam de illis probare poterunt.

Atque si omnino Electorum, Principum & Ordinum præfationem, repetitam confessionem, subscriptionem libri Concordiæ, sicut quoque præfationem Confessionis August, reprehendere voluissent: maiori tamen modestia uti potuissent ac debuissent, nec ipsos insimulare crassissimorum, pinguium, prægnantium, benèq; suffultorum mendaciorum: quibus verborum ornamentis atque sterculis, scilicet, per singulos pagellas scriptorum suorum vtuntur.

Præcipue verò ex hac responsione Christianus Lector deprehendere potuit, Iesuitæ piam nostram & repetitam Confessionem August. eiusdemq; Apologiam, articulos Smalcaldicos, Catechismos, Lutheri, & declarationem articulorum controuersorum, limis quidem oculis aspicere, atque etiam nonnihil allatrare: at verbo Dei illa refutare nec posse, nec audere.

Verum, ne prorsus nihil ad ea respondere posse, suis videantur: in vtroq; hoc Scripto sepius repetunt: Nos vltra quadraginta annos veram Confessionem August. non habuisse: sed eam modo à Papisu inuolatam accepisse: cum prius multifariam mutata esset: Lutherum & Philippum, horumq; discipulos, doctrinam & sententiam illius non constanter retinuisse: ante & post illius exhibitionem diuersa & pugnantia docuisse: dissentire: imò Lutherum & Philippum à se ipsis disfidere: multos ad subscriptionem coactos esse: quosdam à doctrina illius rursus defecisse: Ecclesiam Romanam multo aliter sensisse: plurima Concilia diuersum ab illa decreuisse: Patres & Scholasticos Theologos aliud docuisse: nostram doctrinam, seditionem rusticorum, bellum Smalcaldicum, bellum Principum, motus in Gallia & Belgio concitasse: ex doctrina Lutheri multas hæreses ortas esse: Librum Concordiæ nil nisi insignes vanitates, grauissimas hæreses, & mendacia innumerabilia, apertissima, & inter se pugnantia continere: adituos & equites illi subscripsisse: eiusq; plures errores, & putida mendacia, quàm paginas esse.

Iesuitæ aliquot centum mendaciorum conuicti.

Iesuitæ contumeliosi in proceres Imperij.

Confessionem August. Iesuitæ verbo Dei euertere nequeunt.

1. Quibus ratio-
2. nibus Iesuitæ
3. Confessionem
4. August. con-
5. fitent.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.
- 16.
- 17.

Ha sunt insignes illa probationes Iesuitarum, quibus suis persuadere conantur, Confessionem August. & doctrinam libri Concordia non piam aut Christianam esse. Cum autem Propositi demonstratio ex verbo Dei petitur: nihil firmum & solidum perferre possunt. Et quidem suam propriam doctrinam, Sacrarum literarum testimonijs adeo defendere non possunt, ut etiam Doctores ipsos in plerisq; & principis articulis eius pudeat: atque impudētissime nugari ausint, multa Catholica Romana Ecclesia imputari, quæ nunquam ab illa proposita aut tradita fuerint. Veluti:

1. Quod operibus coram Deo iustificemur & saluemur.
2. Quod opus Missæ, a pio siue impio sacrificulo peractum, hominib; gratiam Dei, & benedictionem tam æternam quam temporalem consequatur.
3. Quod perfectio Evangelica in externa desertione coniugij, liberorum, officiorum civilium, & temporalium banorum consistat.
4. Quod edocli fuerint homines, remissionem peccatorum operibus mereri.
5. Quod in Papatu iusti sint, friuolis & non necessarijs operibus, ut rosarijs, Sanctorum meritis, Monachorum ordinibus, peregrinationibus, statis ieiunijs, fraternitatibus fidere.
6. Quod Ecclesia nunquam punierit Sacerdotem propter Coniugium.
7. Quod Ecclesia Catholica Coniugium & cibos prohibuerit.
8. Quod Christus solùm pro peccato Originali satisfecerit, cetera autem expiari per sacrificium Missæ, & opus pœnitentiæ siue satisfactionis.
9. Quod vitæ monastica Baptismo equiparata, imò etiam prælata sit.
10. Quod vitæ monastica remissionem peccatorum & iustificationem coram Deo mereamur.
11. Quod opera Religiosorum, alijs salutem mereri possint.
12. Quod opera etiam sine fide, bona sint.
13. Quod opera aliquid mereantur, ante gratiam.
14. Quod Pontifex Romanus, totius orbis terrarum Monarcha sit.
15. Quod Papa velut Caput Ecclesiæ, plenam & æquæ duarum potestatem habeat in omnibus rebus & causis tam summis quam infimis, spirituales & temporales.
16. Quod de Papa potestate (siue bene siue male ea utatur) nemini disputare aut iudicare liceat.
17. Quod Papa potestatem habeat, novos articulos fidei condendi, omnisq; generis cultus instituendi.
18. Quod

Iesuitas doctrina & fidei Papistica pudent.

Capita doctrinæ Papistica, quæ hodie Iesuitæ negant.

Germ. pag. 63.

64. 65.

Hanson. 65. 66.

101. 138.

66. 67. 146.

72. 149.

75.

93

141. 142. 156.

101.

108. 109.

108.

108.

132.

125.

127.

18. Quòd Papa potestatem habeat, Sacras literas pro arbitrio interpretandi.
19. Quòd per opera bona, extragratiam facta, mereamur gratiam & remissionem peccatorum. 134.
20. Quòd per contritionem, remissionem peccatorum consequamur.
21. Quòd ad deletionem peccati, sola detestatio criminis sufficiat.
22. Quòd satisfactiones à Sacerdote impostæ, deleant culpa & pœnam. 135.
23. Quòd docuerint, Deum placari, & remissionem peccatorum impetrari, per obseruationem traditionum & preceptorum humanorum.
24. Quòd homo solis nature viribus sine Spiritu S. possit opera facere, quibus gratiam Dei consequatur, & Deum super omnia diligat. 147.
25. Quòd in Ecclesia Romana Coniugium vituperarint vt impurum vita genus. 156.
26. Quòd applicatione Sacramenti in Misse sacrificio, animæ à pœnis purgatorij liberentur. 162.
27. Quòd Papa vtrunque gladium, hoc est, potestatem habeat, reges eligendi & deponendi, regnaq; mundi constituendi. 181.
28. Quòd Papa mutet Sacramenta. 181.
29. Quòd Papa statuta & leges suas, articulis Christiane fidei & S. Scripturæ equiparari velit. 192.

Hos, aliosq; plures articulos, Iesuitæ in suis Scriptis non amplius agnoscere volunt, nec concedere, quòd talia in Papatu sint tradita. Leuitas & inconstantia Iesuitarum.

Postquam verò de singulis hisce articulis, ex ipsorum Papistarum Scriptis demonsttrauerimus, rem ita sese habere: imò quòd etiam hodie in Ecclesijs Papisticis illi ipsi articuli & alij consimiles plurimi, vredi & imperite plebi pro veris venditentur: omnes pios, præsertim verò Principes Papisticos cogitare volumus, non solum quantæ impudentia, leuitas, & vanitas Iesuitarum sit, quòd contra testimonium conscientie proprie ea negare non erubescant, quibus ipsa Ecclesia Romana praxis reclamât: verum etiam qualis ista fides Catholica sit, cuius ipsius Patronos pudeat, nec eam coram intelligentibus profiteri ausing, multo minus cum ad disputationem peruentum fuerit, defendere possint: nec tamen adhuc vereantur, non solum Concionatores Lutheranos, sed inprimis illustrissimos Electores, Principes & Ordines Confessionis August. omni pudore proiecto, leuissimorum scurrarum & sannionum more, procaciter infamare, criminari, & tanquam mendaces proclamare: quòd absque dubio horij conuictatorum Magistratus minime probabit. Commonitio ad Principes Papisticos.

Iesuitarum Catholica fides claudicat.

Qua de causa quoque animus nobis non est, (consilium Spiritus sancti secuti) posthac eiusmodi apertis mendacijs Iesuitarum respondere, cum frons meretricia ipsis sit, nec ullius mendacij licet crassissimi ipsos pudeat: adeoq; coruum vel athiopem dealbare velle merito videri possit, qui ipsos ad mentem meliorem reuocare instituat.

Quomodo Principes Papistici explorare possint, virtus partis Theologi Concordiæ Christianæ oblitent.

Si autem omnino cognoscere & explorare liberet, vtrius partis doctrina verbo Dei fundata sit, & quamnam omnes tuto sequi possint: nostro iudicio hac vnica, facilima & expeditissima ratio foret, vt in presentia paucorum quorundam viriusq; religionis Principum fide ipsorum Theologi, pacis & veritatis amantes, de articulo controuersis placide, strictim & solide, solo verbo Dei iudice, conferrent: tum paucis admodum diebus planum fieret, cuius nam partis Theologi doctrinam suam S. Scripturæ testimonij probarent, nec ne.

Matth. 15.

Frustra enim Principes Pontificij præstolantur, donec sacrificuli seipso, aut Papa eos reformet, abrogentq; ea, quæ plerisq; etiam Papistica religioni additis hæcenus vehementer displicuerunt: sed Principes ipsi, quibus anima sua salutis cordi est, hanc curam reformationis suscipere debent. Pro ipsis enim nec Papa nec Sacerdos pœnas inferni persoluet: sed Christo attestante: Si cæcus cæco dux fuerit, ambo (& Princeps & Sacerdos) in foueam cadent.

Vtilitas ex amico Colloquio ipsanda.

Si autem amico Colloquio instituto, non de ingenij gloria certaretur, sed solum veritas inquireretur, & quisq; Principum Biblia ad manum haberet, quæ ipse legere, & explorare posset, vtrum locum Scripturæ de controuersis Capitibus à Theologis allegata syncerè recitarentur: in quouis articulo mox clarè pateret, quid verbo Dei conforme esset vel non. Atque inde quisque nouisset, quid de singulis Capitibus sentire deberet. Et quo minus aduersarij conqueri possent, quasi è Lutheri Biblijs (quæ nostra doctrina accommodata putant) nostra probare adeoq; nostris compendijs vti velimus, etsi sciamus sacra Biblia à nemine melius magisq; propriè & clariùs Germanicè conuersa esse: offerimus tamen nos, in tali amico Colloquio, Dietsenbergij Biblijs acquiescere velle: quæ quidem ipsis nomine edita sunt, quicquid tamen benè, perspicuè & propriè in ijs conuersum est, ex Lutheri translatione desumptum videmus.

Theologi Vvirmbergici liberum Colloquium Iesuitis offerunt. S. Scriptura, vnica Regula diuinae veritatis.

Offerimus itaque vniuersis Iesuitis coram toto Christiano orbe, de omnibus Confessionis August. Capitibus aut priuatum aut publicum Colloquium: quod illi duabus hisce aquisimis conditionibus subeant. Primum quidem, vt in tali Colloquio, vnica norma veritatis sit verbum Dei, hoc est.

est, Prophetarum & Apostolorum Scripta: ad quam vniuersi doctores tam veteres quam noui reuocentur, ita quidem vt parti, quæ suam doctrinam expresso & clarissimo Dei verbo probauerit, nec non aduersariâ eodem confutauerit, altera pars meritò cedat. Quam conditionem D. Augustinus Arianis quoque detulit, scribens: Sed nunc nec ego Nicænum, nec tu debes Ariminense, tanquam præiudicaturus, proferre Concilium. Nec ego huius autoritate, nec tu illius detineris: Scripturarum autoritatibus, non quorumcunque proprijs, sed vtrisque communibus testibus, res cum re, causa cum causa, ratio cum ratione concertet: vtrique tanti ponderis molibus cedamus. Idem obseruauit Christianissimus Imperator Constantinus Magnus, in magno illo Nicæno Concilio, cum congregatis Episcopis ac Patribus Biblia proposuisset, vt Arium hereticum, falsa sua de Christo doctrina ex illis conuincerent.

Deinde, non aduersamur, vt Dietenbergij tanquam Pontificij, & apud vos minime suspecti interpretis conuersio in medium ponatur, atque extraprobatationum firmamenta producantur. Has ergo conditiones si admiserint Iesuita, quemadmodum nullam probabilem causam habent, ob quam eas renuant: bene se res habet, & maximo fructu, sine dubio, non carebit. Nam si maximè Iesuita non conuertantur: Principes tamen pro sua singulari sapientia, utpote Christiani, (quorum anima, vt & subditorum, æterna salus agitur) facile intelligent, vtra pars sua sincerè & solidè vel sophistice defenderit. Si verò eas recusauerint, publicè cunctis planum euadet, Iesuitas, mala sua causa diffidentes, fidei suæ pudere, & verbum Dei, Christum, Apostolos, ac Prophetas iudices ferre non posse, & propterea Principes suos eorundemq; subditos malâ conscientia, solo Pontificis metu atque minis, in erroribus dei mere.

Vcruntamen non dubitabimus, aduersæ religionis Principes de toto hoc negotio diligentius cogituros esse, & pro sua subditorumq; suorum æterna salute nihil eorum prætermitturos, quæ ad diuinam veritatem accuratè indagandam, & salutem omnium consequendam pertinent: atque hoc negotium eo zelo acturos, vt in eo nec à Papa, nec Iesuitis, nec ab vllò alio mortaliū impediri se patiantur. Quod illis clementer largiatur Omnipotens Deus & Pater Domini nostri Iesu Christi, virtute S. Spiritus:
cui laus, honor, & gloria in omne æuum,
Amen, Amen, Amen.

